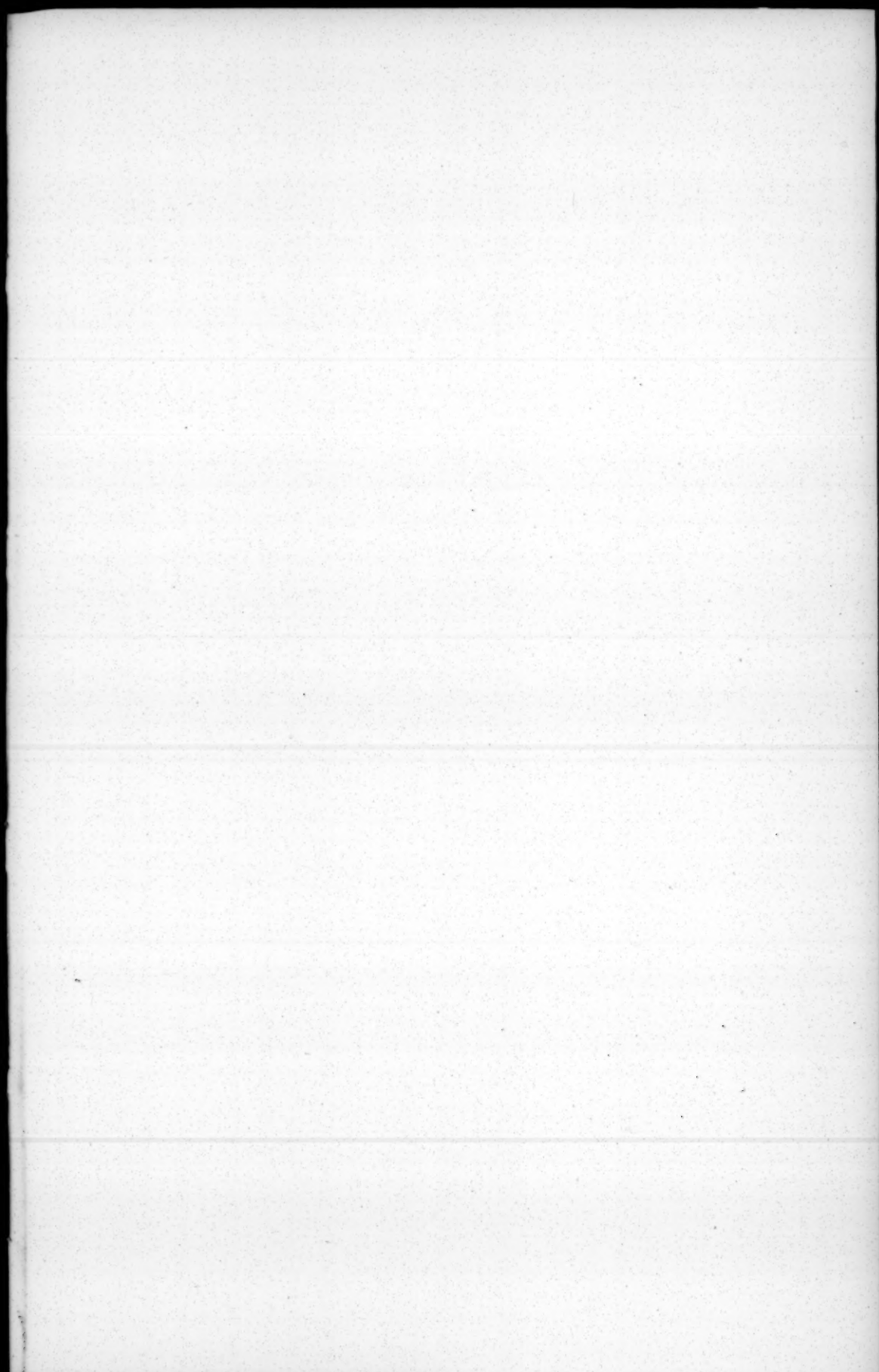
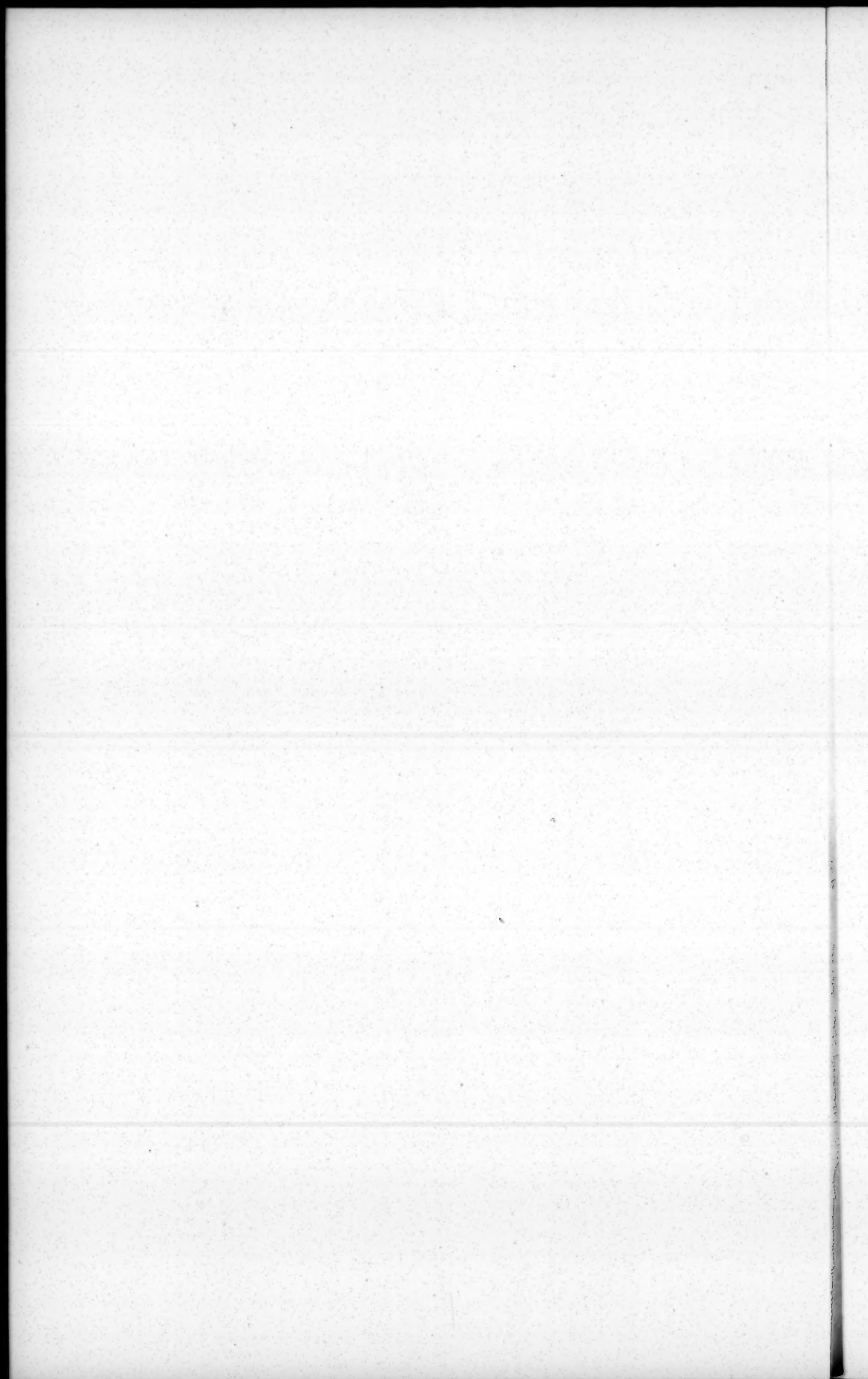

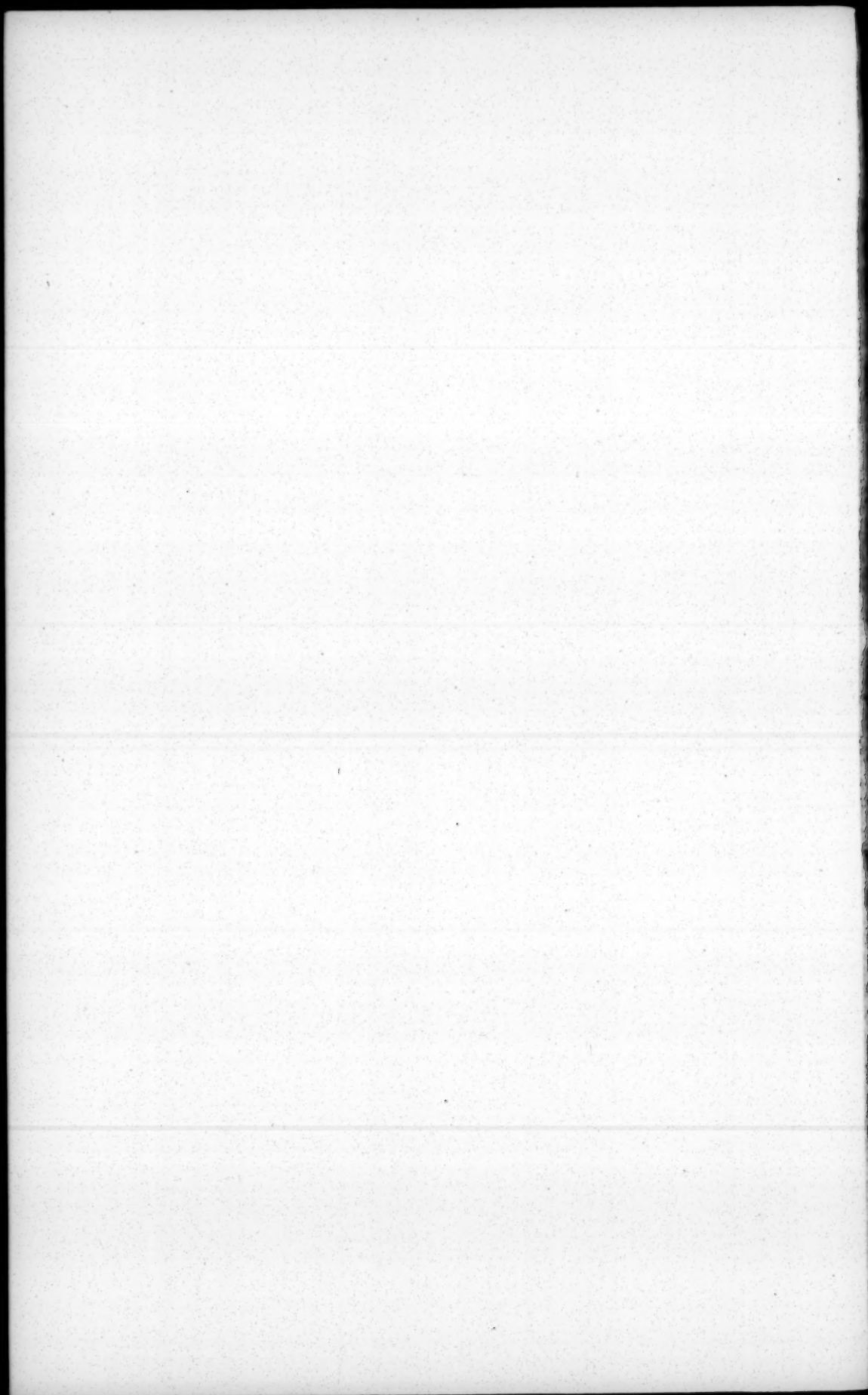

216

100 215

219.18.26718

good 15.

and 14)

Di. B. G. 107

L. ANNÆI FLORI
RERUM ROMANARUM
EPITOME.
Interpretatione & Notis
ILLUSTRAVIT
ANNA, *Tanaquilli Fabri Filia,*
JUSSU
Christianissimi Regis,
IN USUM
SERENISSIMI DELPHINI.

EDITIO TERTIA, prioribus multò Emendatior.

L O N D I N Æ

Impensis R. WILKIN, D. MIDWINTER, A. BETTESWORTH,
W. & J. INNYS, J. OSBORN, B. MOTTE, J. BATLEY,
A. WARD, & J. LACY. MDCCXXVII

S E R E N I S S I M O

DELPHINO

S. P. D.

A N N A, Tanaquilli Fabri Filia.

O N possum facere, Delphine Serenissime, quin ego me unicè laudem, ac mihi omnino gratuler, quòd cum Dî Superi me iis temporibus vivere voluerint, quibus Te totius orbis delicias Galliarum votis concessère, illud mihi etiam largiti sunt, ut non omninò studiis tuis, etsi minimâ, aliquâ tamen parte juvandis forem inutilis. Ego certè augustum eorum munus illud esse judico, ut nihil suprâ mihi ab iisdem invitâ possit contingere. Nam de Floro meo, quem Tibi ego hodiè consecro, Delphine Serenissime, mihi quidem certa fides est, fore ut ipse tuum sibi per se Numen conciliet. Mihi banc fiduciam facit profundum illud tuum ingenium, & ad meliora studia acre iudicium, quod utrumque in Te esse

EPISTOLA

maximum, ut & alia quæ mirari potius in Te est, quàm laudare, nuper experta sum, dum Te, illustrissimi Montauserii ducis beneficio, Terentium in Aulâ tractantem video, demiror, obstupeſco ; Illum enim Tu istuc ætatis sic aptè legebas & commodè, ut Tibi puero viri etiam inviderent ; ita solerter & acutè intimos ejus sensus eruebas, & explicabas perspicuè, ut ejus veneres per Te cuiusvis facillè paterent, quas vix centesimus quisque per se satis intelligit. Amabis itaque, Delphine Serenissime, amabis elegantissimum & acutissimum Scriptorem, neque poteris, ejus sententiarum multâ & dignitate & amonitate, non admodum delectari, cùm utriusque spectator elegans sis. Sed est etiam aliud, & Tute fatebere majus, quod mihi istam fiduciam auget, nuda scilicet Oratoris nostri materies, quam tibi egregiè præter cætera gratam fore certum est : Tibi, inquam, quem Dii faventes in hoc unum protulère, ut hominum genus atque adeò totum orbem regas imperio.

Ille Tibi & bella, & pugnas, currusque triumphosque.

Ante oculos sistet parvâ quasi picta tabellâ :
Sistet & arcta Ducum captivis addita collis
Vincula,----

Qui

EPISTOLA.

Qui si maximi tui Parentis facta complecteretur, ipse Te ad ingentem ejus, hoc est ad perfectissimi Herois imaginem fingeret. Sed quoniam quæ is sive ductu suo, sive suis auspiciis gessit, ea sic compendiosè tractari non potuerunt, Tuum erit, Delphine Serenissime, cum quæ hîc Populi Romani facta narrat Florus, factis tuis quasi præludendo, post Te longè reliqueris, tum demum per ætatem fortior ad maximum illum Parentem tuum animum intendere, ut cum totum eum, quantus est, rectè perceperis, disjunctissima olim terrarum spatia, & obstantia montium juga, interjectique maris æquora amplexus, sic & Tui & Illius nominis mensuram impleas.

Vale diu, Delphine Serenissime, & vive.

Lut. Paris. Prid. Non. Octob.
M. DC LXXIV.

23 JY 60

A D

LECTOREM.

X quo meliores literæ superiorum sæculorum incuriâ prostratæ sunt & afflictæ, ea omnium fuit querela apud optimates, neminem reperiri qui ita esset animatus, ut eas ab squalore vindicaret, & situ. Hodie verò, Lector, quo ne id possimus queri, obstat invictissimi Regis prudentia, qui inter tot amplissimos proceres queis beata floret Gallia, Illustrissimum Montauserii Ducem, tot tantarumque virtutum hominem, quot & quantas vel natura mortalis recipit, vel industria perficit, potissimum elegit, quam educando formandoque Serenissimo Delphino præficeret. Is adeò non prius supremum illud honoris fastigium attigit, cum eò cœpit animum intendere, ut, dum rectis suis cultibus eum nobis Principem parat, qui sit olim

Quem reget immenso major virtutibus orbe,
interea meliorum literarum studiis pristinus splendor, redderetur. Nec mora, viros eruditos, non modò qui sub potentissimi Regis Imperio sunt, sed eos etiam qui apud exteras gentes vivunt, præmiis invitavit, qui excogitatæ à se methodo insistentes, Poëtas, Oratores, Historicos, modò qui Latine scripserunt, & notis & interpretationibus illustrarent.

Ex eo autem tota pendet hæc methodus, ut omnes & locutionis & rerum ipsarum difficultates, quàm maximè fieri poterit, explanentur dilucidè. Locutionis difficultates sunt quæ, vel ex verborum situ, vel ex verbis obsoletis: rerum verò, quæ vel ex Historiis, vel ex Fabulis, vel ex ipsâ locorum corruptione nascuntur. His notarum, illis inter-
pre-

Ad Lectorem.

pretationum ope illustrissimus Montauserius occurrendum esse judicavit.

Notas verò eas esse voluit, breves quidem, sed queis nil ad perfectam locorum intelligentiam desit. Nil præterea futile, nil ad ostentationem concinnatum. Unde hoc capies commodi, ut nullo ferè temporis dispendio, quod in literis auro contra carum est, autorem tuum intelligas : quod si sibi ob oculos posuissent plerique interpretes, quos cum nostra, tum superior ætas tulit, næ illi sibi ab infanis suis commentariorum molibus temperassent, ubi omnia, vel quæ levia sunt, adeoque vel ipsis pueris obvia, vel ad autorem, quo de agunt, minimè pertinentia, ea quidem invenias, & quàm maximè diffusa : quæ verò ad difficilium locorum sensum eruendum necessaria sunt ea frustra desideres. Ex quorum lectione si te eum fructum capere postules, qui vel mediocrem temporis jacturam penset, nil aliud, quàm cum ratione insanias. Porro interpretationes, apud Poëtas quidem continuas, apud cæteros, cum nimia locorum intricatio postulat, excepto uno & altero, ubi etiam continuæ sunt, ita voluit fieri, ut singula verba per alia propria & eandem vim habentia reddantur, quantum fieri possit, absque ullà periphrasi. Quæ interpretandi ratio, (mitto quòd adolescentium animi, qui difficultatibus sæpissimè deterrentur, hæc ope sublevati, sese alacrius ad veterum lectionem accingent,) quantum sit utilitatis allatura, illi intelligunt qui manuscriptorum codicum usum nòrunt, apud quos interpretationes singulis verbis appositæ, sæpissime doctis viam aperuere, & adhuc aperiunt ad eorum locorum veram scripturam investigandam, qui absque earum ope & eos latuissent & nos hodiè fallerent.

Tandem, Lector, ab omni isto consilio nil omninò est, quod jam spe non possis præsumere, ut magis mirere ejus autorem eum extare, qui tot tantisque honorificentissimis domi militiæque occupationibus districtus fuit, ut vix humanè iis potuisse sufficere, nedum tantam literis operam navare videatur.

Sed hem ! penè de totius hujusce operis fine oblita sum dicere, ita scilicet oblata animo Illustrissimi Montauserii virtutis

Ad Lectorem.

tutis species mirabundam tenet. Sic igitur mecum collige, illud eò susceptum esse, non tam ut sit Serenissimo Delphino, quàm publico profuturum, nimirum Serenissimum Delphinum jamjam iis præfidiis munivit Illustrissimi Condomienfis Episcopi industria, ut vix vel annum adhuc ei audiendo vacaverit, cùm perpauca erant, si erant aliqua, quæ docere potius quàm doceri non possit.

Hoc unum restat, ut de Floro, meaque ejus editione pauca eloquar. De Floro quidem, quoniam id omne argumentum à viris omni laude majoribus exhaustum est, illud tantum adjiciam, quod nemo unquam præter amantissimum meum parentem monuit, nempe hocce acutissimi & elegantissimi scriptoris opus, non quasi Historicum legi debere, sed ut Declamatorium & Panegyricum, seu ut laudationem populi Romani. Id & cogitandi & scribendi ratio facile probaverit, hincque adeò est, ut ipse in suo genere planè singularis sit, & cui vel in Græcis vel in Latinis similem, quantumvis quæsieris, reperire neminem possis.

De hac igitur editione pauca accipe. In primis cùm multas editiones haberem ob oculos, easque serè omnes dissimiles, neque enim ullum è veteribus invenias qui corruptior sit, magisque multimodis exaratus, eum textum tibi exhibere conatam sum, qui reliquis sine controversiâ debeat anteferri, cujusque non erit, sat scio, ut te unquam poeniteat. Ideoque Parentis mei editionem, quam ille non ita ante obitum curavit, sequuta sum, non eò tantum quòd ea ejus esset, quanquam ô! sed quia reliquæ, præter unam Salmasianam quæ à Commelino emissâ fuit, quamque adeò Pater meus multis in locis repræsentavit, ita mihi sorderent, ut ne pueris quidem probari posse viderentur.

In notis autem illud mihi pervincendum putavi, ut, (quoniam sæpissimè ea conjungit Florus, quæ longo temporis intervallo disita sunt, unde fit ut iis tantum intelligi possit qui historiæ Romanæ satis periti fuerint) & temporum & bellorum series accuratè teneretur, ideoque singulis capitibus singulorum bellorum tempora, quam maximâ potui diligentiam disputavi.

Deinde

Ad Lectorem.

Deinde quæ apud Nostrum contra Historiæ fidem dicta sunt, ut sunt multa, abundè monui, adductis iis quæ omnem dubitandi locum tollant.

Sed præstat ut quæcumque in hac editione præstiterim, ea præteream, ne illam tibi magnificis titulis videar venditare. Verbum igitur non ampliùs addam, ubi te priùs monuero, me multa a viris præstantissimis, qui in Floro emendando felicem operam contulerunt, esse mutuata, subscripto eorum nomine, ut sua cuique laus sit. Ac inter eos quidem per quos aliquid in hoc opere profeci, primas tenet nulli unquam sine laude nominandus Salmasius, à quo tamen sæpius coacta sum dissentire, jure-ne an injuriâ, penes te esto judicium.

Neque illud prætermittendum, quòd variarum lectionum farraginem omisi, quia eæ mihi tam putidæ visæ sunt, ut nil præter fastidium parerent.

Hæc erant quæ te monitum volebam; probari autem an improbari debeant, tum demùm cumulatè resciscam, cùm ea Illustri viro, P. D. Huetio, qui in literis summus est, cujusque judicio hujusmodi lucubrationes quotidie summittuntur, librata fuerint & examinata; quanquam cùm jam bonam eorum partem probaverit, mihi eam conjecturam facere posse videor, fore ut tibi cætera probentur. Vale.

DE FLORO,

EX GERARDI JOANNIS VOSSII
V. CL. Lib. I. de Hist. Lat.

EXtremis Trajani temporibus floruit *L. Annaeus Florus*, qui rerum Romanarum quatuor perscripsit libros. De ætate, quod dixi, satis apparet ex Præfatione operis, cum ait: *A Cesare Augusto in seculum nostrum sunt non multò minus anni ducenti: quibus inertia Cesarum quasi consenuit atque decoxit: nisi quòd sub Trajano movet lacertos, & præter spem omnium, senectus Imperii, quasi reddità juventute, revirescit.* Viri quidam, eosque inter Jo. Camers, malunt *mover* pro *moveret*. Nec diffiteor sic esse in quibusdam MSSis. Sed rectum esse *moveret*, ostendit, tum quod antecedit, *seculum nostrum*; tum quod sequitur, *revirescit*. Sed, inquit, Florus ab Augusto esse ad sua tempora ait annos prope 200. Ab Augusti autem principatu, usque ad Trajani Imperium, sunt anni tantum 124, five, si putes usque ad excessum Trajani, anni erunt 143. Sed jamdudum hæc mihi meditata. Verum legendum puto apud Florum, anni 150. Nam quisquis MSSos Flori Codd. versavit, scit quantopere in annis variet prologus iste. Nec tamen solius Trajani ævo arbitror vixisse, sed etiam Hadriani. Planè enim idem videtur, cujus hosce in Hadrianum versiculos, & in quem versus Hadriani Spartianus refert.

Julii Flori scribenti,

Ego nolo Cesar esse:

Ambulare per Britannos:

Scithicas pati pruinas.

Respondit Hadrianus:

Ego nolo Florus esse:

Ambulare per tabernas:

Latitare per popinas:

Culices pati rotundos.

Quemque Annæum Florum Charisius vocat, & ex cujus ad Divum Hadrianum epistolâ gemino in loco citat illa verba, *Poëmatís delectór*. Sanè quod poëmatís delectari se ait, id non abhorret ab hujus compendii

Gerhardus Joannes Vossius de Floro.

pendii scriptore, quando stylus ejus in historiâ est declamatorius, ac poetico propior, aded ut etiam Virgillii hemistichia profundat. Et tamen ea potissima est Flori nostri laus, quod scriptor est elegans, & disertus, &c. si paucula exceperis quæ frigidius dicta videntur, verè floridus. Sed latæ est culpæ reus, quod in temporum ratione usque aded negligens sit; ita ut non possit non sæpius hallucinari, qui hunc ducem sequi velit. Valde autem falluntur, qui eum putant in historiâ suâ epitomen nobis Livii dare voluisse. Siquidem crebrò à Livio recedit. Nec faciliè dixerim, idémne, an alius sit, qui singulorum ferè Livii librorum argumenta reliquit, quæ hodièque extant, etiam librorum qui deperierunt. Sed, ecce, de nomine etiam scriptoris litem movent viri eruditi. Scrupulum iis injicit, quod Lactantius lib. 7. Instituit. Divin. Senecam appelleret. Siquidem, inquit, antiquiorem hoc historico habemus neminem, qui populum Romanum divideret per quatuor ætates. At Senecam ejus rei auctorem laudatis, quem diximus Lactantius, his verbis: *Non inscitè Seneca Romæ urbis tempore distribuit in ætates. Primam enim dixit infantiam sub rege Romulo fuisse; à quo & genita, & quasi educata sit Roma: deinde pueritiam sub cæteris regibus; à quibus & aucta sit, & disciplinis pluribus, institutisque formata: At verò, Tarquinio regnante, cum jam quasi adulta esse cepisset, servitium non tulisse; & rejecto superbe dominationis jure, maluisse legibus obtemperare, quam regibus: cumque esset adolescentia ejus sine unici belli terminata; tum denique confirmatis viribus cepisse juvenescere. Sublata à etenim Carthagine, quæ tam diu emula imperii Romani fuit, manus suas in totum orbem tendit à mariq; porrexit: donec regibus cunctis, & nationibus subjugatis, cum jam bellorum materia deficeret, viribus suis malè uteretur, quibus se ipsa confecit. Hæc fuit prima ejus senectus: cum bellis lacerata civilibus, atque intestino malo pressa, rursus ad regimen singularis imperii recidit, quasi ad alteram infantiam revoluta. Amisâ enim libertate, quam Bruto duce & auctore defenderat, ita consenuit, tanquam sustentare se ipsa non valeret, nisi agminiculo regentium niteretur. Hactenus Lactantius. Ea autem exscripsisse aient ex prologo Flori; ubi hæc legas: Si quis ergo populum Rom. quasi hominem consideret, totamque ejus ætatem percenseat, ut cæperit, utque adoleverit, ut quasi ad quemdam juvene flore pervenerit, ut postea velut consenuerit: quatuor gradus, processusque ejus, inveniet. Prima ætas sub regibus fuit, propè 250 per annos, quibus circum ipsam matrem suam cum finitimis luctatus est. Hæc erit ejus infantia. Sequens à Bruto Collatinoque, consulibus, in Appium Claudium Quintumque Fulvium, Consules, 200 annos habet, quibus Italiam subegit. Hoc fuit tempus viris, armisque incitatisimum; idèò quis adolescentiam dixerit. Dehinc ad Cæsarem Augustum 250 anni: quibus totum orbem pacavit. Hic jam ipsa juvenia imperii, & quasi quedam robusta maturitas. A Cæsare Augusto, in seculum nostrum, sunt non multò minus anni 200, quibus inertia Cæsarum quasi consenuit, atque decorat, nisi quod sub Trajano principe movet lacertos, & præter spem omnium,*

Gerhardus Joannes Vossius de Floro.

omnium, senectus imperii, quasi redditâ juventute, revirescit. Hæc Florus. Utrumque autem locum integrè adscripsimus, ut omnes videant, quàm infirmo tibicine nitantur, qui ex Lactantio colligunt, scriptorem compendii illius, non Florum, sed Senecam, dici oportere. Aiunt, divisionem eam, cujus Lactantius Senecam laudat auctorem, apud Florum in prologo legi. In quo manifestus eorum est error. Nam Seneca adolescentiam extendit usque ad finem ultimi belli Punici: Florus duntaxat ad primum bellum Punicum. Ad hæc Seneca incipit senectam à bello civili Pompeiano: Florus autem à principatu Augusti. Unde colligo, Florum quidem imitarum fuisse Senecam: at aliter tamen, quàm Senecam, divisisse. Atque eo magis arrisit Floro similitudo ea, quia non totam alteri deberet; sed esset, quod sibi vindicaret. Sanè toto ad eam opere respicit. Nempe suum cuique pulchrum, quod dici solet. Nec propterea negâro, Florum hunc fuisse ex Senecarum familiâ. Seneca enim vocatur in plerisque veteribus libris. Adhæc Senecæ sunt ex Annæâ gente. At Florus, uti in plerisque libris Julius, ita Annæus in vet. vocatur libris, etiam antiquâ ac principe, quam habeo, editione. Adhæc Hispanum fuisse, unde Senecæ domo erant, verisimile facit luculenta ejus terræ laudatio, quæ est lib. 2. cap. 17. & lib. 3. cap. 22. Dictio quoque hanc domum sapit. Nam ea eloquentiæ & poetios laude, inclyta fuit. At dictio historici hujus, uti antè dictum, est diserta, & poetica propior. Imò opus ipsum vix aliud, quàm declamatio est. Fortasse igitur Senecæ etiam nomen fuit. Sed, ut hoc demus, non eo consequitur, haud aliter quàm Senecam, vocari oportere. Nec enim facilè adeò fides est deroganda multò maximæ parti librorum, & quidem melioris notæ, ubi Florus vocatur. Et quid prohibet, quo minùs, ut L. Annæi Senecæ philosophi frater, non tantùm L. Annæus Novatus dicebatur, sed etiam Junius Gallio, (quod nomen habuit, postquam à Junio Gallione erat adoptatus) ita historicum hunc credamus, adoptione nomen mutasse: atque inde esse, quòd idem dictus sit L. Annæus Seneca, & L. Annæus Florus; vel, ut in nonnullis libris legere est, Julius Florus.

Alius verò ab hoc est Julius Florus, vir itidem disertus, qui sub Tiberio vixit. De hoc ita M. Seneca Controvers. 25. *Ipse audi vi Florum quemdam, auditorem Latronis, dicentem; non apud Latronem: neque enim illi mos erat, quemcumque audire declamantem. Declamabat ipse tantum: & aiebat, se non esse magistrum, sed exemplum. Nec ulli alii contigisse scio. quàm apud Græcos, Nicetæ; apud Romanos, Latroni; ut discipuli non audiri desiderarent; sed contenti essent audire.* Paulò post excerptum ex Flori declamatione ponit. De eodem, ut puto, simulque fratris filio, sic Fabius lib. 10. *Quâ de re memini narrasse mihi Julium Secundum, illum æqualem meum, atque, ut notum est, familiariter amatum, miræ facundie virum, infinitæ tamen curæ, quid esset sibi à patruo suo dictum. Is fuit Julius Florus, in eloquentiâ Galiarum (quoniam ibi demum exercuit eam) princeps,*
aliis qui

Justus Lipsius de Floro.

alioqui inter paucos disertus, & dignus illà propinquitate. Is, cum Secundum, scholæ adhuc operam dantem, tristem forè vidisset, interrogavit; quæ causa frontis tam adductæ? nec dissimulavit adolescens, tertium jam diem esse, ex quo omni labore materiæ ad scribendum destinatæ non inveniret exordium: quo sibi non præsens tantum dolor, sed etiam desperatio in posterum fieret. Tum Florus arridens; Nunquid tu, inquit, melius dicere vis, quàm potes? &c. Nec absurda sit conjectura, si quis opinetur, historicum eum, de quo susè diximus (modò is Julius Florus rectè in libris quibusdam vocatur) ex eadem stirpe, imò fortasse filium fuisse, aut nepotem Julii Flori, viri hujus disertis: de quo M. Seneca & Quintilianus loquuntur. Sed hæc, & alia, quæ antea de Senecæ cognomento diximus, velut incerta, in medio relinquamus.

J U S T U S L I P S I U S.

Lib. 2. Elector. Cap. 5.

L Ucius Annæus Florus, (ita enim indigitare cum priscis libris malim, quàm Julium: quoniam Hispanâ fuisse origine colligo, & nisi fallor, ex ipsâ Senecarum gente;) is, inquam, Florus compendium non tam Livii, à quo sæpe dissentit, quàm rerum Romanarum, scripsit: si quid mei judicii est, compositè, disertè, eleganter. Subtilitas quidem & brevitatis in eo sæpe mira; & sententiarum quædam gemmularum cum judicio insertæ & veritate.

J O H. I S A A C. P O N T A N U S,

In Oratione Isagogicâ ad Florum.

L Annæum Florum Volaterranus Julium Florum Secundum maluit nominare: Quòd existimaret hunc esse eum Secundum, cujus amicè meminit Fabius Quintilianus, qui & familiariter à se amatum eum addit, virum, ut miræ facundiæ, ita infinitæ curæ. Julii cognomen à patruo Julio Floro retinuisse idem conjicit: Cujus quoque Quintilianus mentionem facit, inter paucos disertum eum fuisse indicans, utpote in eloquentiâ, quam in Galliis sub extremum exercuit Galliarum principem. Quam de Floro opinionem, si Trajani ævum, quo claruit & Quintilianus & Florus noster, respicimus, non abs re conjecisse Volaterranus censeretur potest. Nisi quòd duo ob stare videntur: Prius est ipse Quintilianus, qui non ut historicum aut inter historicos, sed ut oratorem & inter eloquentiæ laude florescentes utrumque & Julium Secundum & patruum ejus Florum concelebrat. Alterum est codicum veterum scriptura, in quibus non Julius; sed L. Annæus Florus constanter indigitatur. Unde colligendum doctiores voluerunt ex Hispaniâ oriundum fuisse, & fortasse ex ipsa Annæorum,
id

Claudius Salmasius de Floro.

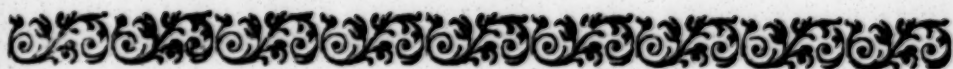
id est, Senecarum gente. Quidquid horum sit, quod nos in medio relinqueamus illud interim ratum esto; egregium opus esse hos ejus quatuor rei Romanæ libros. Quos qui compendium Livii aut brevium faciunt, vel eo, præter cætera, redargui existimo quod in iis à Livio sæpenumero abeat ac variet sententia. Potius totius imperii florentis tabulam appellabimus. cum præsertim ipse in prologo suo fateatur se ad exemplum eorum, qui terrarum-situs pingunt, in brevi quasi tabellâ universam imperii imaginem ac magnitudinem ob oculos posuisse.

CLAUDIUS SALMASIUS.

SUPER auctore hujus elegantissimæ Epitomæ nihil nobis compertum est, quod viri docti non nōrint, atque ipsi pridem observārint; nec tam necesse est nos eum ignorare quam bonis conjecturis, per quas, si non verum elicere, falsa tamen refutare possimus, inniti. Et ut verum fateamur, facilius possumus invenire cujus non sit, quàm cujus sit hoc opus. Si hoc invenire est, semper quærendo laborare. In quibusdam veteribus & manu exaratis libris quædam leguntur sub prologi titulo, de Lucio Annæo Seneca, & Lucio Annæo Mela, quæ inepta & aliena esse facili omnes qui legerunt, vident, quæ qualia sint ut sciamus, ita prologus incipit: *Anno tertidecimo Olympiadis Lucius Annæus Melas Frater Senecæ & Gallionis bona Lucani poëtæ filii sui à Nerone promeruit.* Hæc verbatim descripta ex Hieronymo, & turpissimo mendo deformata. Legendum: *Anno tertio undecimæ Olympiadis supra ducentessimam.* Hic autem Junius Gallio in vetustissimo codice Eusebii Palatinæ Bibliothecæ vocatur *Junius Annæus Gallio.* Sed ut ad rem redeamus, hujus compendii non posse auctorem dici L. Annæum Senecam, aut L. Annæum Melam, plus satis clarum est. Veteres quidam libri, ut illius indicio cognoscimus qui prologum sive argumentum concinnavit, nomen Flori adscriptum non habebant. Sed in iis *Lucii Annæi* erat tantum mentio. Ergo quisnam, inquit, horum libri hujus auctor sit, Lucius Annæus Seneca, an Lucius Annæus Melas, incertum facit communitas nominum Lucii & Annæi; nam Flori non est ibi mentio. Cum in hujusmodi Codices incidisset Lactantius Firmianus, & Lucium tantum Annæum legisset, statim Senecam cogitavit, quod notioem eo Lucium Annæum alium non haberet, & ita imprudens nomen auctoris, quem citabat, malè concepit vir doctissimus & disertissimus. Illi enim meâ quidem sententiâ non leviter errant, qui non hunc auctorem nostrum, sed Senecam primum in iis Scriptis quæ ad nos non pervenerint, hanc Romanæ urbis temporum in ætates distributionem instituisse contendunt, neque alium in Lactantio debere intelligi quàm Senecam ipsum philosophum. Sic sanè sibi persuasum habeant, dum aliis ne persuadeant,

Claudius Salmastus de Floro.

deant, ita enim ipsa pænè verba Flori producit ille sanctus Scriptor, ut, qui non hujus sed alterius cujusdam auctoris ab eo verba produci existimet, meras nugas agat. Sed per nos licet, illi judicio suo fruantur. Non hodiè autem atque heri hos titulos, in quibus Flori nomen extat, exemplaribus à librariis fuisse inditos, verè mihi persuadeo. Licet aliter sentire videam viros non mediocriter eruditos, qui recentes esse *ἡ ἡ παλαιὰ χειρὶς* existimant. Sed unde ineptus illius prologi auctor, qui legitur in quibusdam vetustis exemplaribus, Flori nomen accepisset, si non ita ut in vetustissimis qui hodiè extent Codicibus, Flori nomen adscriptum reperisset in illius ævi vetustis libris. Qui cùm dicat, *Nam Flori non est ibi mentio*, codicem aliquem antiquum & optimæ notæ ab eo designari puto. Nazarianus liber manuscriptorum omnium quibus usi sumus antiquissimus, ut quem ante octingentos annos scriptum esse manifesta sit fides, quique bonitate superat agmen illud Codicum quibus adjutus est in hujus *ἡ χειρὶς* recensione optimus & doctissimus Vinetus, *Lucii Annæi Flori*, in titulo præfert. Non alius potest esse Florus quam ille qui Trajani & Hadriani temporibus floruit, qui in Epistola ad Hadrianum, cujus Egistolæ ter aut quater mentionem apud Charisium reperies, scribit se poematis delectari. Character autem istius historici compendii planè poëticus est, & hominis in poëtis non infeliciter, versati, quamvis hoc parum prober, si non alia accederent. Et mirum Grammaticis tam invisum fuisse hoc opus, ut nusquam aliquid ex eo ad testimonium citent, cùm & Solinum sæpius, qui longè post tempora Annæi Flori vixit, ut alibi pluribus ostendemus, & alios non vetustiores aut meliores Solino scriptis suis, ut locupletes & idoneos testes advocent.

L. ANNÆI FLORI RERUM ROMANARUM Libri Quatuor.

PROŒMIUM.

POPULUS Romanus à rege Romulo in Cæsarem Augu-
stum, ¹ septingentos per annos, tantum operum pace bello-
que gessit, ² ut si quis magnitudinem imperii cum annis
conferat, ³ ætatem ultra putet. Ita latè per orbem terra-
rum arma circumtulit, ut qui res ejus legunt, non unius po-
puli, sed generis humani facta discant. ⁴ Nam tot laboribus periculisq; ²

INTERPRETATIO.

^a **U**T si quis comparat magnitudinem Imp-
rii, cum annis, numeros plures annos eâ
ætate.

^b Nam agitated est tot laboribus & periculis,
ut virtus & fortuna videantur decertasse ad
firmandum ejus Imperium.

NOTÆ.

¹ **S**eptingentos. | Ut quidem ipse tempo-
ra disponit. Nam Regibus dat annos
ducentos quinquaginta, ab his usque
ad Appium Claudium, totidem: ab Appio
Claudio usque ad Augustum, ducentos ponit,
sed alii dissentiunt. Et de his postea. A
Româ Conditâ, usque ad mortem Julii Cæsa-
ris, anni sunt septingenti supra novem.

² **Ætatem.** | Ætas propriè pro triginta

annis sumitur, hic verò pro tempore indefi-
nito.

³ Nam. | Alii legunt, iam, malè, nam, est
transitio, & significat, autem, ut apud Plaut.
in Aulularia, Act. 1. Sc. 1. ver. 3.

Nam cur me miseram verberas?

id est, Cur autem me miseram verberas?

Aliquoties etiam abundat, Plaut. Pœn. 5, 3, 34

Nam quem ego aspicio?

4 jactatus est, ut ad 5 constituendum ejus imperium 6 contendisse Virtus & Fortuna videantur. Quare quum præcipue 7 hoc quoque, 8 sicut cætera, operæ pretium sit cognoscere; tamen quia ipsa sibi obstat magnitudo, rerumque diversitas aciem intentionis abrumpit; faciam quod solent qui terrarum situs pingunt: in brevi quasi tabellâ totam ejus imaginem amictar, nonnihil, ut spero, ad 9 admirationem principis populi collarurus, si 10 pariter atq; 11 insimul universionem magnitudinem ejus ostendero. Si quis ergo populum Romanum quasi hominem consideret, 12 totamq; ejus ætatem percontetur, ut cœ erit, utq; 13 adoleverit, ut quasi ad quemdam 14 juvenæ florem pervenerit, ut postea velut consenuerit; quatuor gradus processusque ejus inveniet. Prima ætas sub regibus fuit. 15 prope ducentos quinquaginta per annos, quibus 16 circum ipsam matrem suam cum finitimis luctatus est. Hæc erit ejus infantia. Sequens à Bruto Collarinoque consulis, 17 in Appium Claudium, Quintum Fulvium consules, ducentos quinquaginta annos pater, quibus Italiam subegit. Hoc fuit tempus viris armisque incitatisimum: idèd quis adolescentiam dixerit. Dehinc 18 ad Cæsarem Augustum ducenti anni, quibus totum orbem pacavit. Hic jam ipsa juvenia imperii, & quasi quædam robusta

INTERPRETATIO.

4 *Aliquid collarurus, ut spero, ut omnes miventur principem populum, si subiecero oculis universionem ejus magnitudinem, ut ipsa se habet,*

& in unum.

6 *Completaturque animo totam ætatem ejus, ut inceperit, ut creverit,*

NOTÆ.

4 *Jactatus* | Metaphora sumpta à navi undique fluctibus agitata, Virg. Æn. 1. 7.

— *Multum ille & terris jactatus & alto.*

5 *Constituendum.* | Verbi firmandum, quum hoc n. facti debeat ad id quod dixit, *Laboribus, periculisque jactatus.*

6 *Contendisse.* | Verbi decertasse, quanquam & consensisse verbi potuisset. Quod tamen idem est.

7 *Hæc quoque* | Nempe ut laboribus periculisque jactatus fuit, &c.

8 *Sicut cætera.* | Hæc verba à Floro nunquam scripta sunt, à Glossario quodam addita, ut vocem quæque expleret.

9 *Admirationem* | Nota hic passivè positum.

10 *Pariter.* | Verbi, ut ipsa se habet: nam ea vis est hujus vocis, quæ hic satis difficilis.

11 *Insimul.* | In unum, quia supra dixerat, *in brevi quasi tabella.*

12 *Adoleverit.* | Adoleasco, est cresco.

13 *Juventa* | Juventa apud optimos scriptores semper pro constitutâ ætate ponitur.

14 *Prope ducentos.* | Sub Regibus si quis re-

gè rationes putet, regnatum est per annos ducentos quadraginta tres, ut patet ex Eutropio.

15 *Circum ipsam matrem suam.* | Salmassius omnino legendum vult, *circum ipsas cunas:* sed receptam lectionem tentare nil necesse est: est enim imitatio Poëtica, atque ea perquam elegans. Nam infans, qui, non adhuc pedibus firmi, longiù à matre suâ discedere non audent, circum ipsam solent ludere.

16 *In Appium Claudium.* | A Bruto & Collatino Coss. usque ad Appium Claudium & Quintum Fulvium anni sunt ducenti supra triginta quatuor: quibus Coss. contra Afros bellum susceptum fuit, Anno ab Urbe Condita 477. Et in Sicilia contra eos pugnatum, & App. Claudius de Afriis & Rege Hierone triumphavit.

17 *Ad Cæsarem Augustum.* | Ab Appio Claudio & Quinto Fulvio Coss. usque ad mortem Cæsaris Augusti, anni sunt ducenti octoginta septem. Decessit enim anno 764, ab Urbe condita, anno decimo quarto post Christum natum. Tunc temporis totius fore orbis Roma potiebatur,

maturitas,

L. ANNÆI FLORI Lib. I.

maturitas. A Cæsare Augusto in sæculum nostrum haud multò minùs annis ¹⁸ducenti : e quibus inertia Cæsarum quasi consenuit atq; decoxit : nisi quod sub Trajano principe ¹⁹mouet lacertos, &, præter spem omnium, senectus imperii, quasi redditâ iuventute, revirescit.

INTERPRETATIO.

e Quibus annis pōpulus Rom. veluti consenuit & consumpsit vires suas per inertiam Cæsarum.

N O T Æ.

¹⁸ Ducenti. | Certè in hocce numero error est, quem miror à nemine animadversum. Ab Augusto enim usque ad Trajanū, sub quo noster scripsit, extrema tempora, anni sunt circiter 102 : sed fortè erratum est operarum, qui 200 scripsere, quum iis datum fuisset 100.

Et sic legendum puto.

¹⁹ Mouet lacertos. | Trajanus enim Romani Imperii, quod post Augustum defensum magis fuerat, quàm nobiliter ampliatum, fines longè latèque diffudit. Tenuit usque ad Indicæ fines, & mare rubrum accessit.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De ROMULO.

PRImus : ille, & Urbis, & Imperii conditor, Romulus fuit ; Marte genitus, & Rheâ Sylviâ. Hoc de se ²sacerdos grvida confessa est : nec mox fama dubitavit, quum Amulii imperio abjectus in profluentem cum Remo fratre, non potuit extinguī. Siquidem & Tiberinus amnem repreffit : &, relictis catulis, lupa sequuta vagitum

N O T Æ.

CAP. I. De Romulo. Romam condidit anno Mundi 3198, ante Ch. Nat. 750, & regnavit annis 37. Illo defuncto, per Senatores per annum unum regnatum fuit.

¹ Ille. | Nobilis, inclutus, famosus, significat, & ut in bonam, sic & in malum partem sumitur : In bonam ut, Virg. Æn. 1. 621.

Tunc ille Enas, quem Dardanio Anchisa Alma Venus Phrygiæ genuit Simoëntis ad undam ? Et Æn. 2. 540.

At non ille, sacrum quo te mentiris, Achilles Talis in hoste fuit Priamo —

in malam, ut Æn. 4. 215.

Et nunc ille Paris cum semiviro comitatu, Maonia mentum mitrâ crinemque madentem Subnixus, raptus positur, —

² Sacerdos. | Rhea Sylvia Numitoris filia, quæ Vestis sacerdotio præfecta, idè Sacerdotem vocat.

³ Tiberinus. | Hic Tiberinus est fluminis Deus. Sic Virgil. Æn. 9. 124.

— Cunctantur & annis

Ranea sonans, revocatque pedem Tiberinus ab alto. Et Æn. 8. 32.

Huic Deus ipse loci, fluvio Tiberinus amans, Populeas inter senior se attollere frondes

Visus —

uber admovit infantibus, matremque se gessit. Sic repertos ⁴ apud arborem, ⁵ regis pastor tulit in casam, atque educavit. ⁶ Alba tunc erat Latio caput, Iuli opus: nam Lavinium patris Æneæ contempserat. ^a Ab hoc Amulius jam ⁷ bis septimâ sobole regnabat, fratre pulso Numitore, cujus ex filiâ Romulus. ^b Igitur statim primâ juventæ face, patrum Amulium ab ⁸ arce deturbat, avum reponit: Ipse fluminis amator, & montium, ⁹ apud quos erat educatus, ^c mœnia novæ urbis agitabat. ^d Gemini erant: uter ¹⁰ auspicaretur, & regeret, adhibuere ¹¹ piacula. Remus montem Aventinum, hic Palatinum occupat. Prior ille sex ⁵ vultures, hic postea sed duodecim videt. Sic victor ¹² augurio, urbem ¹³ excitat, plenus spei, bellatricem fore. Ita illi ¹⁴ assuetæ sanguine & prædâ aves pollicebantur. Ad tutelam novæ urbis sufficere ¹⁵ vallum videbatur: ^e cujus dum irridet angustias Remus, idq; increpat saltu; dubium an jussu fratris, occisus est. Prima certè victima fuit, ^f munitionemq; urbis novæ, sanguine suo consecravit. Imaginem urbis magis

INTERPRETATIO.

^a Ab isto Æneâ Amulius regnabat jam decimus quartus nepos.

^b Igitur statim primo æstu juvenia pellit Patrum Amulium regno, & restituit avum Numitorem.

^c Meditabatur mœnia nova urbis.

^d Erant Gemelli, idè Deos consulere, uter inciperet & susceperet regnum prior.

^e Quod dum Remus irridet angustissimum, & illud arguit saltu suo, &c.

^f Et dedicavit sanguine suo vallum quod munitabat novam urbem.

NOTÆ.

⁴ Apud. | Juxta significat Cicero de Orator. lib. 2. quum etiam tum in lecto Crassus esset, & apud eum Sulpitius federet. Ubi apud eum, nil aliud est quàm juxta eum.

⁵ Regis pastor. | Melius multò si legatur Regius pastor.

⁶ Alba. | Æneas, finito bello adversus Turnum Rutulorum Regem, & Victor, Lavinium ex nomine uxoris, cui Lavinie nomen erat, Urbem condidit, qui quum mortuus esset, in locum ejus Ascanius filius successit, qui Lavinio relicto, Albam longam excitavit, quæ trecentos per annos caput Regni fuit. Post quos Romulus Romam condidit, quæ non tantum Italiæ, sed & ferè totius orbis terrarum caput & domina fuit.

⁷ Bis septimâ. | Amulius ab Æneâ decima-quarta soboles est; hujus generis series sic se habet: Æneas, Ascanius, Æneas Sylvius, Latinus, Alba, Capetus, Capys, Calpetus, Tiberinus, Agrippa, Alladius, Aventinus, Procas, & Amulius. Qui omnes, modò addas Sylviom Ascanii fratrem, qui post eum regno præfuit, regnârunt per annos quadringentos triginta quinque.

⁸ Ab arce. | Arx passim pro regno sumitur. Virgil Æn. lib. 4. v. 234.

Ascanione Pater Romanos invidet arces?

⁹ Apud quos. | Apud pro in multò elegantius, sic optimi quique scriptores: Terentius, apud forum pro in foro.

¹⁰ Auspicaretur. | Verbi, inciperet, auspicari enim est inchoare: Et inde utaxit originem, quod veteres nil nisi auspiciatò incipiebant.

¹¹ Piacula. | Piaculum est crimen dignum piatione, vel sacrificium quo crimen aliquod expiatur, unde manifestum est hic vocem piacula, locum habere non posse. Sunt qui legant Oracula benè.

¹² Augurio. | Augurium hic pro Auspicio posuit. Nam Augurium est, quum observatur garritus aut cantus avium, quas appellabant Oscines, quod ore futura prædicere, Auspicium verò est, quum ex avium passu vel volatu futura notabantur.

¹³ Excitat. | Sic Græci utuntur verbo ἔγειραν, τὰν θεμελίαν ἔγειραν, Mania, fundamenta excitare.

¹⁴ Assuetæ sanguine. | Sunt qui credant assuefacere, assueheri, assuescere, nunquam sextum casum adsciscere, sed semper tertium, at longè illi falluntur.

¹⁵ Vallum. | Vallum dicitur ipsa munitio; & valli sunt pali, quibus in terram defixis vallum munitur.

quàm

L. ANNÆI FLOR I Lib. IV.

5

quàm urbem fecerat: ¹⁶ incolæ deerant. Erat in proximo ¹⁷ lucus: hunc Asylum facit, & statim mira vis hominum, Latini, Tusci que pastores. Quidam etiam transmarini: ¹⁸ Phryges qui sub Æneâ, ¹⁹ Arcades qui sub Evandro duce influxerant. Ita ex variis quasi elementis congregavit corpus unum; populumq; Romanum ²⁰ ipse fecit. Res erat unius ætatis populus virorum. Itaq; matrimonia à finitimis petita; quia non impe- ⁸ trabantur, manu capta sunt. Simulatis quippe ²¹ ludis equestribus, virgines quæ ad spectaculum venerant, præda fuere. Et hæc statim causa bellorum. Pulsi fugatique ²² Veientes, ²³ Cæninensium captum ac dirutum est oppidum. Spolia insuper ²⁴ opima de rege, ²⁵ Feretrio Jovi manibus suis rex reportavit. ^h Sabinis proditæ portæ per virginem: ²⁶ nec dolo: sed puella precium rei, quæ gerebant in sinistris, petierat: ⁱ dubium clypeos, an armillas. Illi, ut & fidem solverent, & ulciscerentur, ⁹ clypeis obruere. Ita admissis intra mœnia hostibus, atrox in ipso foro

INTERPRETATIO.

^g *Ista res poterat manere tantum per triginta annos, nam populus constabat viris, sine fami-*

quam gerebat, quæ ferebant in sinistris, scuta scilicet.

^h *Tarpeia virgo prodidit portas Sabinis, non per fraudem, illa enim petierat in pretium rei*

i *Cum dubium esset peteratne Clypeos vel armillas, illi ut & solverent promissa, & sumerent pœnas ab illâ, obruere eam scitis,*

N O T Æ.

¹⁶ *Incolæ deerant.* | Et hæc causa est cur imaginem urbis potius quam urbem fecisse dicat; incolæ enim urbem constituunt non muri.

¹⁷ *Lucus.* | Is inter Capitolium, & arcem erat.

¹⁸ *Phryges.* | Eorum nepotes qui post Trojæ excidium Æneam ducem comitati fuerant.

¹⁹ *Arcades.* | Sub Fauno quarto Italiæ rege, Evander ex urbe Arcadiæ, Pallanteo nomine, cum Arcadum turbâ in Italiam appulit, à quibus Arcades isti erant oriundi.

²⁰ *Ipse fecit.* | Non video cur hic hæreant Interpretes, & locum vitii suspicentur, qui, si quisquam alius, planissimus est. *Ipse* enim hic sumitur ut Græcè αὐτός, & sensus talis est, Romulus solus corpus coegit, quasi naturæ, quæ ex variis elementis corpus congregat.

²¹ *Ludis equest.* | Hi ludi Consualia dicebantur, quos in Honorem Consii faciebant, qui Consus Neptunus Equester est: Et tunc temporis equos & asinos coronabant, eosque citari sinebant.

²² *Veientes.* | Italiæ populi, socii Fidensibus.

²³ *Cæninensium.* | Cæninenses, populi in Latino.

²⁴ *Opima spolia.* | Ea sunt quæ dux hostium

Duci à se interfecto detraxerat. Eorum tanta raritas fuit, ut trina tantum contigerint: prima quæ Romulus de Acrone, altera quæ Cossus Cornelius de Tolumnio, tertia quæ Marcus Marcellus Jovi Feretrio de Viridomaro fixerunt.

²⁵ *Jovi Feretrio.* | Juppiter Feretrius dictus fuit, quod isti solia opima ferebant, vel à feriando, quod fulmine feriat, vel qui dux ducem ense ferit. Propert. 4, 11, 45.

— *Causa Feretri.*
Omne quod certo dux ferit ense ducem.
Sen. quia victa suis humeris hac arma ferebant.
Hinc Feretri dicta est ara superba Jovis.

²⁶ *Nec dolo.* | Omnes alii qui super hac rescripserunt, tradunt, Tarpeiam virginem à Tatius auro corruptam fuisse, à quorum sententiâ noster discedit: dicit enim illam portas prodidisse: non dolo, quippe quæ petierat quæ gerebant in sinistris, nempe Clypeos, ut scilicet inermes à Romanis facile obrui, possent. Hic locus vulgò malè acceptus est, nec est quod quisquam per vocem, *prodido*, quæ Florus usus est, intelligi velit eas invidiosè, & contra leges hostibus traditas fuisse, nam verbum *prodere* significat etiam, in manus tradere, dare, aperire, quasi *potè dare*, unde fit *prodere*, res nota est.

pugna, aded ut Romulus Jovem oraret, ²⁷ ut foedam suorum fugam fieret. Hinc templum & Sator Jupiter, ^{k 28} Tandem sævientibus intervenire raptæ laceris comis. Sic pax facta cum Tatio, foedusq; percussum : secutaq; res mira dictu, ut relictis sedibus suis novam in urbem ²⁹ hostes demigrarent, & cum generis suis avitas opes pro dote sociarent. Auctis brevi viribus, hunc Rex sapientissimus statum Reipublicæ imposuit : juvenus divisa per tribus, in equis & armis, ^l ad ³⁰ subita belli excubaret : consilium Reipublicæ penes senes esset, qui ex ⁷ auctoritate Patres, ob ætatem Senatus vocabantur. His ita ordinatis, repente, quum concionem haberet, ante urbem apud ³¹ Capræ paludem, è conspectu ablatu est. ³² Discerptum aliqui à Senatu putant, ob alperius ingenium : ^m sed ³³ oborta tempestas solisque defectio, consecrationis speciem præbuere : ⁿ cui mox Julius Proculus fidem fecit, visum à se Romulum affirmans, ³⁴ augustiore formâ quàm fuisset : mandare præterea, ut se pro ³⁵ numine acciperent : Quirinum in cælo vocari : placitum Diis ut gentium Roma potiretur.

INTERPRETATIO.

^k Tandem quum furerent undique, raptæ capillis passis progressæ sunt in medium.

^l Vigiliæ ageret, ad subitos motus belli.

^m Sed quum repente tempestas orta esset, & sol defectisset, effecere quasi quandam consecrationem.

ⁿ Cui mox consecrationi Julius Proculus an-

tor fuit ut omnes adhiberent fidem, jurans se viderisse Romulum formâ augustiore quàm fuisset antea, qui præterea mandabat eis ut colerent se pro numine : se verò vocatum Quirinum in Cælo, & Deos decrevisse at Roma regeres totum orbem terrarum,

NOTÆ.

²⁷ Ut foedam | Delendum est ut ex genio Flori. Sic infra loquutus : Hunc rex sapientissimus statum Reipub. imposuit, juvenus divisa per tribus, in equis & armis ad subita belli excubaret.

²⁸ Tandem sævientibus. | Verbum Poëticum, Virgil. de Lupo, Lib. 9. Æneid. ver. 63.

— Ille asper & improbus irâ

Savit in absentes.

²⁹ Hostes. | Et hæc causa est cur dixit, res mira dictu : & miror cuiquam in mentem venisse ut germanam lectionem sollicitaret.

³⁰ Subita belli. | Florum ut Oratorem, vel Poëtam potius, quàm ut historicum, soleo legere, ita ubique sublimis est & magnificus. Subita belli, pro subita bella. Sic Horat. dixit, acuta belli, Od. 4. 4. 76.

³¹ Capræ paludem. | Sic dicebatur ager juxta urbem. Nec est quod quisquam loco Capræ, Capræ reponat. Capræ dixit Ovid. lib. 2. Fast. ver. 491.

Est locus, antiqui Capræ dixere paludem,

Forè tuis illis, Romule, jura dabas.

³² Discerptum. | De Romuli interitu alii alia scribunt. Sunt qui dicant interfectum à

primoribus, & corpore in minutissima fragmenta dissecto, occultè sub vestibus asportatum. Alii veneno extinctum volunt. Et alii manu suâ mortuum.

³³ Oborta tempestas. | Hoc eleganter describit Ovid. Fast. 2. 493.

Sol fugit, & remouent subeuntia nubila Cælum,

Et gravis effusus decidit imber aquis.

Hinc tonat, hinc missis abruptitur ignibus æther,

Fit fuga, Rex parvis astrâ petebat equis.

Integros versus descripsi, ut mihi viam facerent ad antiquam lectionem Virgilio restituendam, apud quem hodie malè legitur, lib. 3. Æneid. ver. 199.

— Ingeminant abrupti nubibus ignes.

Cum legendum sit abruptis nubibus. Et sic legerat Ovidius quum imitatus est. Etenim nonne idem est, æther abruptitur missis ignibus : Et ignes nubibus abruptis ? Res ipsa luce clarior.

³⁴ Augustiore formâ | Ovid. Fast. 2. 503.

Pulcher, & humano major, irabæque decorus

Romulus, in mediâ visus adesse viâ.

³⁵ Pro numine | Thura ferant, placentque novum pia turba Quirinum, Ovid. Fast. 2. 507.

CAPUT II.

De NUMA POMPILIO.

SUccedit Romulo Numa Pompilius : ^a quem ¹ Curibus Sabinis ² gentem, ultrò petivêre, ob inclitâ viri religionem. Ille sacra, & cæremonias, omnemque cultum deorum immortalium docuit : ille ³ Pontifices, Augures, ⁴ Salios, ⁵ cæteraque sacerdotia, annum quoque in duodecim menses, ⁶ fastos dies nefastosq; descripsit. ^b Ille ⁷ Ancilia atque ⁸ Palladium, secreta quædam imperii ⁹ pignora; ¹⁰ Janumq; geminum, fidem pacis ac belli; in primis focum ¹¹ Vestæ virginibus colendum dedit; ut ad ¹² simulacrum cœlestium siderum custos imperii flamma vigilaret. Hæc omnia quasi monitu deæ Egeriæ, quo magis ¹³ Barbari acciperent. ^d Eo deniq; ferocem populum redegit, ut ¹⁴ quod vi & injuriâ occupaverat imperium, religione atque justitiâ gubernaret.

INTERPRETATIO.

^a Quem Romani petivera sponte sua, quam vitam ageret Curibus Sabinis.

^b Ille dedit colenda ¹ festibus ancilia & Palladium, qua erant quædam secreta pignora imperii, & Janum Geminum in quo stabat pax & bellum, & in primis ignem Vestæ

^c V. flamma custos Imperii semper vigilaret ad similitudinem cœlestium siderum.

^d Tuncem redegit populum furem ad id, ut ille populus qui occupaverat Imperium per vim & injuriâ, idem regeret religione & justitiâ.

NOTÆ.

CAP. II. De Numâ Pompilio. Regnum suscepit anno Mundi 3236, ante Ch. Nat. 712 : regnavit annis 43.

¹ Curibus. | Cures urbs in Sabinis.

² Pontifices. | Quatuor Pontifices instituit Numa, & augures totidem.

³ Salios. | Martis sacerdotes numero duodecim, qui certis diebus per urbem armati canentes cum tripudiis & saltu discurrebant.

⁴ Cæteraque sacerdotia. | In aliis, cæterisque per Sacerdotia, ex quo Salmasius ingeniosissimè, Cæteraque P. R. Sacerdotia. Nihil ego verius puto : ex duabus illis litteris P. R. negligentes Librarii fecerant per.

⁵ Fastos dies. | Fasti dies sunt quibus jus fatur id est, dicitur, & quibus Prætoribus licebat hæc tria verba profere sine periculo, do dico addico. Nefasti verò quibus jus non fatur, nec tria verba licet profari Prætoribus. Ovid. Fast. 1. 47.

Ille nefastus eris, per quem tria verba silentur, Fastus eris, per quem lege licebit agi.

⁶ Ancilia. | Unum tantum è Cœlo delatum, sed plura jussu fieri, simili cæcitate figurâ, ut inquit ille, ut deciperentur qui illud furari vellent.

⁷ Palladium. | Palladis simulacrum à cœlo delatum, in quo Im. erit fide statat. Illud Ulysses & Diomedes sustulerunt, & Æneas postea in Italiam detulit.

⁸ Pignora. | Sic Ovid.

Imperii pignora certa dabo, de Ancili.

⁹ Janum geminum. | Cujus Templum belli tempore patet, pacis verò clausum est, & idè pacis & belli fidem vocat. Dicitur autem fuit geminus, à geminâ facie, hæc Ortum, illâ Occidentem iustitiam.

¹⁰ Vestæ. | Alii Saturni filiam, alii Jani uxorem Vestam dicunt; & Vestæ nil aliud est quàm ignis. Ovid. Fast. 6, 291.

Nec tu aliud Vestam quam vivam intellige flammam.

Illam Æneas à Trojâ in Italiam detulit, [Virg. Æn. v. 296.] — Vestamque potentem,

Æternumque, adytis effert penetralibus ignem.

¹¹ Barbari. | Non dicit, Barbari, sed Latini, quod quidem voluit. Ut apud Plaut. in Prolog. Alina re. Marcus vertit Barbari. id est, Latine; sed Barbari qui scilicet legibus adhuc, cæremoniis, nec Deorum cultu essent affecti, & per hanc vocem causam reddidit cur se apud eos Egeriæ monitu uti simularer.

¹² Quod vi. | Quod vi & injuriâ hic dicitur, id ad Numam pertinere non potest, quem scilicet ultrò petiverat Pop. Rom. ob inclitâ viri religionem, ergo legendum, ut qui, Populum enim Romanum per vim & injuriâ occupasse Imperium nimis verum est. Sic restituit hunc locum Pater meus.

CAPUT III.

De TULLO HOSTILIO.

EXcipit Pompilium Numam ^a Tullus Hostilius: Cui in honorem virtutis regnum ultrò datum. Hic omnem militarem disciplinam, artemque bellandi ¹ condidit. Itaq; mirum in modum exercitâ juventute, provocare ausus Albanus, ^b ² gravem & ³ diu principem populum. ^c Sed quum pari robore frequentibus præliis utrique comminuerentur, ¹⁰ misso in compendium bello, ⁴ Horatiis ⁵ Curiatiisque, tergeminis hinc atque inde satribus, utriusque populi fata permixta sunt. Anceps, & pulchra contentio, exituque ipso mirabilis. ^d Tribus quippe ⁶ illinc vulneratis, ⁷ hinc duobus occisis, qui supererat Horatius, addito ad virtutem dolo, ut distraheret hostem, simulat fugam, ^e singulosque, ⁸ prout sequi poterant, adortus, exsuperat. Sic (rarum aliàs decus) unius manu parta victoria est: quam ille mox parricidio fœdavit. Flentem spolia circa se, sponsi quidem, sed hostis, sororem viderat. Hunc tam ⁹ immaturum virginis amorem ultus est ferro. ^f Citavêre leges nefas: sed abstulit virtus ¹⁰ parricidam: & facinus intra gloriâ fuit. Nec diu in Fide Albanus. Nam ¹¹ Fidenate bello missi in auxilium ex fœdere,

INTERPRETATIO.

^a Tullus Hostilius successor fuit Numa Pompilio, qui accepit regnum à populo sine ambitione, in honorem virtutis.

^b Populum bellicosum & qui dominaverat diu.

^c Sed quum utrique ferrent damna aequalia præliis frequentibus, ut facerent citò finem belli, uterque populus dedere fata sua Horatiis & Curiatiis, tribus fratribus ex utraque parte.

^d Nam tribus Curiatiis vulneratis, duobus Horatiis occisis.

^e Superat singulos aggressus, ut unusquisque poterat sequi.

^f Leges vocavêre in ius illud nefandum facinus, sed virtus eius effecit, ut parricidium ei remitteretur. Et facinus confisus inter terminos oria.

NOTÆ.

CAP. III. De Tullò Hostiliò. Regnum cepit anno Mundi 3279, ante Ch. Nat. 669: regnavit annis 23.

¹ Condedit. | Renovavit, restituit.

² Gravem. | Poeticas Flori locutiones ubique notabis. Sic Horat. Persas graves vocat. Od. 2. lib. 1. ver. 21.

Audiet Cives acuisse ferrum

Quo graves Persæ melius perirênt.

Ubi malè Commentator vetus, qui infrenes explicat, sed pessimè Cruquius qui ab armorum genere dictos putat, quippe qui ferreis laminis induerentur; Gravis, nil aliud significat quàm fortis, bellicosus, qui contemni non debet, qui virtutis suæ dedit specimina.

³ Diu principem, | Albani enim quingen-

tos ferè per annos regnârunt.

⁴ Horatiis. | A parte Romanorum.

⁵ Curiatiis. | A partè Albanorum.

⁶ Illinc | Ex Curiatiis.

⁷ Hinc | Ex Horatiis.

⁸ Prout sequi poterant. | Bona lectio, malè poterat in aliis Cod. scriptum est. Sic Aurel Victor. V. I. 4, 8. Unus Horatius quamvis integer, quia tribus impar erat, fugam simulavit, & singulos per intervallo, ut vulnerum dolor patiebatur, insequentes interfecit.

⁹ Immaturum. | Notandum immaturum, posuisse, pro intemperatum.

¹⁰ Parricidam. | Pro parricidio.

¹¹ Fidenates | Fidenates populi in Latio, sexto ab urbe milliario distantes.

L. ANNÆI FLORI Lib. I.

9

medii inter duos expectavere fortunam. & Sed rex callidus,¹² ubi inclinare socios ad hostem videt; tollit animos, quasi ipse mandasset. Spes inde nostris, metus hostibus. Sic fraus proditorum irrita fuit. Itaque hoste victo, ruptorem fœderis Metium Fusetium, religatum inter duos currus, ^h pernicibus equis distrahit; Albamq; ipsam quamvis ¹³ parentem, æmulam tamen diruit, quum prius omnes opes urbis, ipsumque populum Romam transtulisset: prorsus ut consanguinea civitas non periisse, sed in suum corpus rediisse rursus videretur.

INTERPRETATIO.

⁸ Sed quum rex callidus videt illos vergere | lans se ita mandasse.
ad hostes, erigit animos suorum militum, simu- | h Velocibus.

NOTÆ.

¹² Ubi inclinare. | Metius enim aciem in | cere. Quare hostes territi, victique sunt:
collem subdlexerat, ut fortunam belli experi- | ¹³ Parentem. | Quippe ab albæ regibus
retur ac sequeretur, quâ re Tullus intellectâ, | Romæ conditor Romulus.
magnâ voce ait, suo illud jussu Metium fa- |

CAPUT IV.

De ANCO MARCIO.

ANcus deinde Marcius, nepos Pompilii ex filiâ, ⁱ pari ingenio. Hic igitur & ¹ moenia muro amplexus est, ^k & interfluentem Urbi Tiberinum ponte ² commisit; ³ Ostiamque in ipso maris fluminisque confinio coloniam posuit: jam tum videlicet præfagiens animo, futurum, ut rotius mundi opes & commeatus illo veluti maritimo Urbis hospitio reciperentur.

INTERPRETATIO.

ⁱ Qui erat similis ingenio Numa avo suo. | fluctabat intra Urbem; & condidit Ostiam Colo-
^k Et per pontem junxit ripas Tiberis, qui | niam in ipso concursu maris & fluminis.

NOTÆ.

CAP. IV. De Anco Marcio. Regnavit caput | Virgil. Æn. 3, 428.
anno Mundi 3311, ante Ch. Nat. 637: reg- | Delphinum caudas utro commissa luporum.
navit annis 24. | Id est habens caudas luporum commissas,
conjunctas utero.
¹ Moenia. | Ædificia, Domos, Insulas. | ³ Ostiam. | Oppidum in Latio, ad Fibe-
² Commisit. | Ripas ponte conjunxit, com- | ris ostia.
mittere enim conjungere significat.

CAPUT V.

De TARQUINIO PRISCO.

TArquinius postea Priscus, quamvis transmarinæ originis, regnum ultrò petens, accipit, ob industriam atque elegantiam: quip-
pe

pe qui oriundus ¹ Corintho, Græcum ingenium Italicis artibus miscu-
 12 ² iffet, ³ Hic & senatûs majestatem numero ampliavit. & ⁴ centuriis tri-
 bus auxit, quatenus Attius Navius numerum augeri prohibebat, vir sum-
 mus augurio. Quem rex in experimentum rogavit, fierine t offret quod
 ipse mente conceperat? Ille rem expertus augurio, posse respondit. At-
 qui hoc, inquit, agitabam, an eotem illam secare novaculâ possem?
 Attur, Potes ergo, inquit, & secuit. ⁵ Inde Romanis facer auguratus,
⁶ Neque pace Tarquinius quàm bello promptior. ⁷ Duodecim namque
 Tusciæ populus frequentibus armis subegit. Inde tascas, ⁸ trabeæ, ⁹ cu-
 rules, ¹⁰ annuli, ¹¹ phaleræ, ¹² paludamenta, ¹³ prætexta, ¹⁴ inde, quodd
 aureo curru quatuor equis triumphatur; ¹⁵ togæ pictæ, ¹⁶ tunicæq; pal-
 mata, omnia deniq; decora & insignia, quibus imperii dignitas eminet.

I N T E R P R E T A T I O.

¹ Hic ampliavit majestatem Senatûs numero
 Senatûs, & auxit Centurias tribus aliis Cen-
 turias.

² Ex eo augurium fuit sacrum Romanis.

³ Neque Tarquinius fuit audentior in pace
 quàm in bello.

⁴ Inde est quod triumphatur quadrigis au-
 reis.

N O T A E.

CAP. V. De Tarquinio Prisco. Anno Mun-
 di 3335, ante Ch. Nat. 613: regnavit an. 38.

¹ Corintho. | Damocriti Corinthii filius erat,
 ejus qui Cythelli Ty annidem fugiens, in
 Etruriam commigravit, inde Lucumo dictus,
 postea ve-d ab Urbe Tusciæ, Tarquiniis no-
 mine, Tarquinius vocatus.

² Centuriis. | Quod Forus de Senatu, An-
 rel. Victor de Equitibus dicit, Centum pares
 in Curiam legit, qui minorum Gentium sunt ap-
 pellati, Equitum Centurias numero duplicavit,
 nomina mutare non potuit, Attii Naviis augu-
 ris auctoritate deterritus, qui pdem artis sua
 novaculâ & core firmavit.

³ Duodecim. | Etrusci, sive Tusci, à Græcis
 Tyrrheni dicti, intra Appenninum, mare in-
 ferunt, & Tiberim Macramque amnes conse-
 derunt, duodecim urbibus, totidemq; princi-
 patibus inter se constitutis.

⁴ Trabeæ. | Sunt vestes quæ quasdam tan-
 quam discolors pannorum trabes habebant.
 Suet. in lib. de Vestimentis docet tria trabea-
 rum fuisse genera, unum è soia Purpurâ Diis
 consecratum, alterum è purpurâ & Cocco, quo
 Angures, tertium, è purpurâ, non sine albo,
 quo Reges utebantur. Caterùm, & ante
 Tarquinium Priscum Romæ in usu fuit tra-
 bea, nempe Romuli tempore.

Virgil. lib. 7. Æneid. v. 612.

Ipse, Quirinali trabâ, cinctusq. Gabino,

Insignis, referat stridentia limina Consul.

Ubi Interpr. Quirinali Trab regali veste,
 quali Romulus utebatur.

⁵ Curules. | Erant sella Eburneæ.

⁶ Annuli. | Annuli aurei insignia digni-
 tati Equestris.

⁷ Phaleræ. | Ornamenta quæ equorum
 frontibus, maxillis, pectoribus ad speciem ad-
 debantur, iis ob rem benè gestam equus
 donabantur.

⁸ Paludamenta. | Vestes purpurâ & Cocco
 distinctæ, quibus indui Imperatores ad bella
 proficiscuntur.

⁹ Prætexta. | Vestis cui purpura prætexta
 est, hoc est, quæ purpuram in orâ habet.
 Hæc utebantur pueri usque ad annum deci-
 mum septimum, qui annus Tyrocinii diceba-
 tur.

¹⁰ Toga Picta. | Triumphantium peculia-
 re: ex splendidiore purpurâ, variis Pur gio-
 niæ artis pigmentis, & variis iconibus ad
 extimam & intimam utramque frontem ele-
 gan. finè decoratæ.

¹¹ Tunica Palmata. | Triumphantium
 propriæ, ut Togæ pictæ ex splendidiore pur-
 purâ, ubique palmeis foliis ex auro Prætex-
 tâ, & quâ in longum latumque patet, eisdem
 foliis elegantissimè decoratâ, Triumphan-
 tis celebres victorias suâ specie designanti-
 bus.

CAPUT VI.

De SERVIO TULLIO.

Servius Tullius deinceps gubernacula Urbis invadit, nec obscuritas ¹³ inhibuit, quamvis ¹ matre servâ creatum. Nam eximiam indolem uxor Tarquinii Tanaquil liberaliter educaverat: & clarum fore, ² visa circa caput flamma promiserat. ³ Ergo inter Tarquinii mortem, annitente reginâ, substitutus in locum regis, ⁴ quasi in Tempus. ⁵ Regnum dolo partum ⁶ sic egit industriè, ut jure adeptus videretur. Ab hoc populus Romanus ⁷ relatus in censum, digestus ⁸ in classes, ⁹ curiis atque ¹⁰ collegiis distributus: summâque regis solertiâ ita est ordinata respublica, ut omnia patrimonii, dignitatis, ætatis, artium ¹⁴ officiorumque discrimina in tabulas referrentur, ac si maxima civitas minimæ domûs diligentia contineretur.

INTERPRETATIO.

¹ p Igitur sub mortem regis substitutus est in locum eius quasi pro tempore, Reginâ nitente. ⁴ q Et sic administravit industriè regnum, quod acquisierat fraude, ut videretur adeptus jure.

NOTÆ.

CAP IX. De Servio Tullio. Anno Mund. 3373, ante Ch. Nat. 575: regnavit annis 44

¹ Matre servâ | Non serva fuerat, sed Corniculo Latii Oppido canto & Servio Tullio, qui Princeps in illa Urbe fuerat, uxor ejus in hostium potestatem venit, & ab unicam nobilitatem ab Reginâ Romanâ servitio prebuita fuit, & Servium Tullium in Prisci Tarquinii domo peperit, quem matris fortuna, quæ scilicet caprâ patriâ in hostium manus venerit, ut servâ natum crederent, fecit. Vide Livium lib. 1.

² Visa circa caput flamma. | Semper monstrum istud magnum aliquid portendebat. Sic Virgil. 2. Æneid. v. 692. de Ascanio.

Ecce levis summo de vertice visus Iuli

Fundere lumen apex, tactuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora
passi.

Et lib. 7. de Lavinia: v. 73.

Visa (nefas) longis comprehendere crinibus ignem,
Atque omnem ornatum flammâ crepitante
cremari:

Et verò horrendum, ac visu miserabile ferri;
Namq; fore illustrem famâ fatisque cæcant
Ipsam, sed populo magnum portendere bedum.

³ Quasi in tempus. | Quia vulnerato Tarquinio uxor Tanaquil populum bono animo esse jubet, sopitum fuisse regem subito ictu, ferrum haud altè in corpus descendisse, jam

ad se rediisse: inspectum vulnus absterfo cruore, omnia salubria esse. Confidere proinde ipsam coopturo. Interim Servio Tullio jubeat consulendum & audientem esse, cum jura redditorum, mortuorumque alia regis munia. L. v. Et hoc est cur noster eum substitutum in locum Regis, quasi in tempus dicit.

⁴ Sic egit | Nova rege, pro administrare: sic caute sequenti, scelere partem potestatem non melius egit quam acquisierat.

⁵ Relatus in censum. | Sic Livius: censum instituit, rem saluberrimam tanto futuro Imperio, ex quo nescit, atque munia non viritum, ut antea, sed pro habitu pecuniarum fierent. Censum autem est quo publicæ & privatæ omnium opes describebantur, ante Servium per orbem terrarum incognitus.

⁶ Classes. | Populum Romanum in sex Classes divisit Servius Tullius, quibus censum nonaginta tres Centuriæ continebantur. Vide Livium lib. 1.

⁷ Curia. | Triginta fuere Curia à rege Romano institutæ: postea verò triginta quinque, quæ tamen triginta dicebantur, eadem ratione quâ Centurvirii dicebantur, nisi reverà essent centum & quinque Curia.

⁸ Collegia. | Collegium est propriè Collegium hominum qui eandem artem tractant, ut Collegium Fabrorum, Collegium Mercatorum, Collegium Sacerdotum, &c. Collegia instituisse Numam Plautum tradidit.

CAPUT

CAPUT VII.

De TARQUINIO SUPERBO.

POstremus omnium fuit regum Tarquinius, cui ¹ cognomen Superbo ² ex moribus datum. Hic regnum avitum, quod à Servio tenebatur, repere maluit, quàm expectare; immisissique in eum percussoribus, scelere partam potestatem ³ non meliùs egit, quàm acquisierat. Nec abhorrebat moribus uxor Tullia, quæ, ⁴ ut virum regem salutarer, super cruentum patrem, vecta carpento, consternatos equos egit. ⁵ Sed ipse in Senatum cædibus, in omnes superbiâ, quæ crudelitæte gravior est bonis, grassatus, quum sævitiam jam domi fatigasset, tandem in hostes conversus est. Sic valida oppida in Latio capta sunt, ⁶ Ardea, ⁷ Ocriculum, ⁸ Sueffa Pometia. Tum quoque cruentus in suos, ⁹ neq; enim filium verberare dubitavit, ¹⁰ ut simulanti ¹¹ transfugam apud hostes hinc fides esset. ¹² Cui Gabiis, ut voluerat, recepto, atque per nuncios consulenti quid fieri veller; eminentia fortè papaverum capita virgula excutens, quum per hoc interficiendos esse principes intelligi veller, ¹³ (quæ superbia!) sic respondit. ¹⁴ Tamen de ¹⁵ ma-

INTERPRETATIO.

¹ Non meliùs administravit regnum partum
scelere, quàm acquisierat.

² Ipse verò quum savisset in Senatum cædi-
bus, & in omnes superbiâ.

³ Ut, quum transfugam esse simularet, Hostes
adhærent fidem ei facili.

⁴ Qui cum receptus esset Gabiis, ut pater vo-

luerat, & consuleret eum per nuntios quid velles
fieri, ille sic respondit: virgâ prostravit capita
eminentia papaverum, quæ superbia! quum per
hoc velles intelligi primores Urbis interficiendos
esse.

⁵ Exiit tamen Temp'um de prædâ urbium
quas ceperat.

NOTÆ.

CAP. VII. De Tarquinio Superbo. Anno
Mundi 3417, ante Ch. Nat. 351: regnavit
annis 25.

¹ Cognomen. | Cognomen est quod nomini
Gentilitio subjungitur.

² Ex moribus. | Livius, cui cognomen su-
perbo facta indiderunt, quia socerum gener
sepulturâ prohibuit, Romulum quoque inse-
pultum periisse dictitant, primoresq; patrum,
quos Servii rebus favisse credebatur, interfecit.

³ Nec meliùs egit. | Vide supra, Regnum
dolo partum sic egit industriè, &c.

⁴ Ut virum salutarer. | Hoc contra Historiæ
fidem docet Florus, quum apud omnes in con-
fesso sit Tulliam Carpentum supra patrem
egisse, quum jam virum suum Regem salu-
tasset: sed forsan legendum salutarer.

⁵ Ardea. | Urbe octavo & decimo milli-
ario ab Urbe distans. Eam Dauni Urbem vo-
cat Virgil. lib. 10, Æneid. ver. 688,

Et patris antiquam Dauni desertur ad urbem.

⁶ Ocriculum. | Urbs in Italia,

⁷ Gabii. | Urbs in Latio vigesimo ab Ur-
be milliaro.

⁸ Sueffa Pometia. | Volscorum in Campa-
niâ caput.

⁹ Simulanti transfugam. | Compositò, ut
inquit Livius, transfugit Gabios, patris in
se intolerabilem sævitiam conquerens.

¹⁰ Gabiis. | Sunt qui reponunt Gabios, sed
nil mutandum, neque enim se Gabiis re-
cipere, minùs probum quàm Gabios.

¹¹ Quæ superbia. | Seu irâ, seu odio, seu
superbiâ infitâ ingenio, nullam vocem omisit
Livius. Ego verò prudentiam potius quàm
superbiam vocaverim, quandoquidem hæc
nuntio, quia dubiæ fidei videbantur, nil voce
respondum est.

¹² Manubiis. | Manubiæ sunt pecuniæ ex
prædâ venditione collectæ,

nubiis

nubiis captarum urbium, ¹³ templum exerit. ^γ Quod quum ¹⁴ inauguraretur, ¹⁵ cedentibus cæteris Diis (mira res dictu) restitère ¹⁶ Juventas, & Terminus. Placuit vatibus contumacia numinum. Siquidem firma omnia & æterna pollicebatur. Sed illud horrendum, quod ¹⁷ molientibus ædem, in fundamentis humanum repertum est caput. Nec dubitavere cuncti ¹⁸ monstrum pulcherimum, imperii sedem, caputque terrarum promittere. Tam diu superbiam regis Populi Romanus perpessus est, donec aberat libido. † Hanc ex liberis ejus ¹⁹ importunitatem tolerare non potuit. Quorum quum alter ornatissimæ feminæ Lucretiæ stuprum intulisset, matrona dedecus ferro expiavit. Imperium tùm regibus abrogatum.

INTERPRETATIO.

^γ Quod quum consecraretur.

^z Facientibus fundamenta Templi, in ipsis

caput humanum repertum est.

† Non potuit tolerare hanc Tyrannidem ex liberis ejus,

NOTÆ.

¹³ Templum exerit. | De Templo Jovis Capitolini loquitur, quod quum Eutropius à Tarquinio Prisco inchoatum scribat, pater meus legendum monuit, ubi de Superbo agit, non *adificavit*, sed *exedificavit*, id est absolvit. Quod firmatur ex Livio, qui sic libro primo scribit. *Inde ad negotia Urbana animum convertit, quorum erat primum, ut Jovis Templum in monte Tarpeio, monumentum regni sui, nominisque relinqueret: Tarquinius reges ambos patrem vovisse, filium perfecisse.*

¹⁴ Inauguraretur. | Ex profano sacrum fieret.

¹⁵ Cedentibus. | Qui Livium non legerit, certa scio hoc nullas intelliget; cesserunt Dii, quia eorum omnium facellorum exaugurationes admiserunt aves. & in Termini fano non addixere. Quapropter restitit, & ejus facellum inauguratum fuit, & omnia alia facella diruta, & hoc est cur dicit noster, cedentibus aliis.

¹⁶ Juventas & Terminus. | De Termino tantum Livius. Juventas autem significabat Imperium Romanum quasi juventæ vigorem servaturum, Terminus verò, Imperium sine fine futurum, & quod nec metas, nec tempora nōset.

¹⁷ Molientibus. | Extruentibus, Vir. Æn. 1, 428.

Moliriq; arcem & manibus subvolvere saxa.

— *Ipse humili designat mania fossa.*

Moliturque locum — Æn. 7, 157.

Et inde dictum est demoliri, id est destruere; à quo verbum nostrum, *demolir*.

¹⁸ Monstrum. | Rectè: monstrum enim nil aliud est quum monitrum. Sæpe usus virgil. Æneid. 3, 306.

Ut me conspexit venientem, & Troia circum

Arma amens vidit, magnis exterrita monstis,

Dirigit visu in medio. —

Et 5, 659.

Tum vero attonita monstis, atque furore

Conclamant —

Et paulò post, ver. 848:

Mene salis placidi vultum fluctusque quietos

Ignorare iubes? mene huic confidere monstro?

Et alibi. Quin & Cicero lib. 1. de Divinat. *Monstis interpretandis*, id est monitris. *Monstra* autem à monstrando sic dicta. Cicero ibidem. *Quia enim ostendunt, portendunt, monstrant, pradicunt, ostenta, portenta, monstra, prodigia, dicuntur.*

¹⁹ Importunitatem. | Importunus propriè est qui alios non sinit quiescere; hic importunias pro tyrannide sumitur, ut Caius sequenti importuna dominatio,

CAPUT VIII.

Anakephaleosis de septem Regibus.

HÆC est prima ætas populi Romani, & quasi infantia, quam habuit sub regibus septem, quâdam factorum industriâ, tam variis ingenio,

ingenio, ut reipublicæ ratio & utilitas postulabat. ¹ Nam quid Romulo ardentius? tali opus fuit, ² ut invaderet regnum. Quid Numâ religiosius? ita res poposcit; ³ ut ferox populus deorum metu mitigaretur. ⁴ Quid ille militiæ artifex Tullus? bellatoribus viris quàm necessarius? Ut acueret ratione virtutem. ⁵ Quid ædificator Ancus? ut urbem & coloniâ extenderet, ⁶ ponte jungeret, ⁷ muro tueretur. Jam verò Tarquinii ⁸ ornamenta & insignia, quantam principi populo addiderunt ex ipso habitu dignitatem? Actus à Servio census quid effecit, nisi ut ipsa se nôsset Respublica? Postremò, Superbi illius ⁹ importuna dominatio nonnihil, immò vel plurimum, profuit. Sic enim effectum est, ut ¹⁰ agitated injuriis populus, cupiditate libertatis incenderetur.

INTERPRETATIO.

² Quid Tullus ille conditor militiæ quantum fuit necessarius viris bellicosus?

NOTÆ.

¹ Nam quid Romulo ardentius. | Cave fidem adhibeas iis qui reponunt *ardentius*, nã illi vim verbi *ardentius* non capiunt: sic Virgil. lib. 9. *Æneid.* v. 420.

Savus atrox Volsens, nec teli conspicit usquam Autorem, nec quo se ardens immittere possit.
Et alibi virtutem ardentem vocat.

— aut ardens evexit ad æthera virtus.

² Invaderet. | Sic Virgilio 2. *Æn.* v. 265.
Invadunt urbem somno vinoque sepultam.
Et lib. 3. v. 382.

Vicinosque, ignara, parvas invadere portus.

³ Ut ferox. | Suprà, Capite secundo Barbarum vocavit. Vide. Hinc etiam firmare poteris explicationem quam afferro contra eos

qui *Barbarum, Romanum, vel Latinum* explicant.

⁴ Artifex. | Hic enim omnem militarem disciplinam, artemque bellandi condidit.

⁵ Coloniâ. | Ostiam fecit Coloniam.

⁶ Ponte. | Tiberinum ponte commisit.

⁷ Muro. | Mœnia muro amplexus est.

⁸ Ornamenta. | Fasces, trabes, phaleræ, paludamenta & alia, vide cap. 5.

⁹ Importuna dominatio. | Tyrannidem significat, ut suprà importunitas.

¹⁰ Agitatus | Virgil. lib. 3. *Æn.* v. 331.

Et scelerum furis agitated Orestes.

Et lib. 10.

Et furis agitated amor, & conscia virtus,

CAPUT IX.

De mutatione Reipublicæ.

Igitur Bruto Collatinoque ducibus & auctoribus, quibus ultionem sui moriens matrona mandaverat, populus Romanus ad vindicandum libertatis ac pudicitie decus, quodam quasi instinctu deorum concitatus, regem repentè destituit, ¹ bona diripit, ² agrum Marti ³ suo consecrat, imperium in eosdem libertatis suæ vindices transfert, ⁴ muta-

NOTÆ.

C A p. IX. De mutatione Reipublicæ, Bruto Collatinoque auctoribus. Anno Mundi 3442, ante Ch. Nat. 506, ab Urbe cond. 245.

¹ Bona diripit. | Diripienda Plebi data fuere, ut contactâ regiâ prædâ, spem in perpetuum cum his parvis amitteret.

² Agrum Marti. | Ager Tarquiniorum qui

inter Urbem & Tiberim erat, consecratus Marti, Martius deinde vocatus fuit.

³ Sui. | Suum vocat, quia Romulum Urbis conditorem genuerat.

⁴ Mutato iure. | Mutatâ potestate quam annuam tantum habebant, quum reges habuissent perpetuam,

to tamen & jure, & nomine. Quippe ex perpetuo annuum placuit, ex singulari duplex: ne potestas⁶ solitudine vel⁷ morâ corrumpetur: consulê que appellavit pro regibus, ut consulere se civibus suis debere meminissent. Tancumque libertatis novæ gaudium inceserat, ^b ut vix mutati ita us fidem caperent; alterumque ex consulibus, tantum⁶ ob¹⁸ nomen⁹ & genus regium¹⁰ fascibus abrogatis, Urbe dimitterent. Itaque substitutus Valerius Publicola, ex summo studio anxius est ad augendam liberi populi majestatem. Nam &¹¹ fasces ei pro concione submit-
sit, &¹² jus provocationis adversus ipsos dedit. Et ne specie arcis offenderet¹³ eminentes ædes suas^c in plana submitit. ^d Brutus verò favori civium, etiam domû suæ cladē & parricidio¹⁴ velificatus est. Quippe quum studere revocandis in Urbem regibus liberos suos comperisset, protulit in forum, & concione mediâ¹⁵ virgis cecidit, & securi percussit: ut planè publicus parens in locum liberorum adoptasse sibi populum videretur. Liber jam hinc populus Romanus, primâ¹⁶ adversus externos arma pro libertate corripuit; mox pro finibus, deinde pro sociis, tum gloriâ, & imperio, incessantibus assidue usquequaque finitimis. Quippe cui patrii soli gleba nulla, sed statim hostile¹⁷ pomerium, mediusque inter Latium & Tuscos, quasi in quodam bivio collocatus, omnibus portis in hostem¹⁸ incurreret: donec quasi contagione quadam per singulos itum est, & proximis quibusque correptis, totam Italiam sub se redegerunt.

INTERPRETATIO.

^b Ut vix credere possent statum mutatum
^c Et ne offenderet eum per similitudinem
Arcis, planas fecit aedes suas quæ erant eminentes.
^d Brutus verò commisit se favori civium,
etiam cladē & parricidio domû suæ.

^e Nam quum haberet nullam glebam soli patrii, & prima terra quæ erat extra muros, esset hostium, postiusque in medio Latii & Tuscia, veluti in quodam bivio, non posset egredi per ullam portam quin obvius esset hostibus.

NOTÆ.

⁵ Nominē. | Quippe non Reges sed Consules vocati fuere.

⁶ Solitudine. | Consules duæ hanc causâ creati sunt, ut si unus malus esse veluisset, alter eum, habens similem potestatem, cerneret.

⁷ Vel morâ. | Et placuit ne Imperium longius quam annum unum haberent, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed civiles semper essent qui se post annum scirent futuros esse privatos.

⁸ Ob nomen. | Quia Tarquinio vocabatur.

⁹ Et genus. | Quippe qui foris Tarquinii superbi geniti.

¹⁰ Fascibus. | Antè Consules manipulus fascium cum securibus à lictoribus ferebatur, ut offenderent leviora crimina fascibus, graviora securi esse animadvertenda.

¹¹ Fasces submitit. | Inde submittere fasces dici ut rancum est concedere, se minorem gerere: Cic in lib de Lariis Orat Quum anim in maximis causis versatus esset, & quum

tibi atas nostra jam cederet, fascesque submitteret.

¹² Jus provocationis. | Legem tulit ut à Magistratibus ad populum provocare possent.

¹³ Eminentes aedes. | Quas habebat in summa vrbis altissimo loco, & idè in suspitionem affecti regni venit.

¹⁴ Velificatus est. | Velificari Metaphoricè dicitur pro favore, studere, sic Cicero in Orat, de Lege Agrariâ dixit, velificari honori suo.

¹⁵ Virgis cecidit. | Mos erat damnatos virgis cadere, & postea securi percutere.

¹⁶ Adversus externos. | Porcenam Etruscorum Regem.

¹⁷ Pomerium. | Propriè pomerium est locus tam intra quam extra urbis murum, hic verò est locus qui est extra.

¹⁸ Incurreret. | Cave incurreret explices irrueret, sed alicui obviam iret. Gallicè par quelque porte qu'il foris, il ne pouvoit qu'il ne rencontrât des ennemis.

CAPUT X.

Bellum Etruscum cum rege Porſenâ.

- 19 **P**ULſis ex Urbe regibus, prima pro libertate arma ¹ corripuit. Nam Porſena rex Etruſcorum ingentibus copiis aderat, & ² Tarquini-
os manu reducebat. Hunc tamen, quamvis & armis, & fame urgeret,
occupatoque ³ Janiculo & ipsis Urbis faucibus incubaret, ſuſtinuit, re-
puliſit. ⁴ Noviffimè etiam tantâ admiratione perculit, ut ſuperior ultro
cum pænè victis amicitiaæ fœdera feriret. Tunc illa Romana prodigia
atque miracula, ⁵ Horatius, Mucius, Clœlia : quæ niſi in annalibus fo-
rent, hodiè fabulæ viderentur. Quippe Horatius Cocles, poſtquam
hoſtes undique iſtantes ſolus ſubmovere non poterat, ponte recifo
transnatat Tiberim, nec arma dimittit. ⁶ Mucius Scævola regem per in-
fidias in caſtris ipſius aggreditur : ⁷ ſed ubi fruſtrato circa ⁸ purpuratum
ejus icſtu tenetur, ardentibus focis injicit manum, terroremq; geminat
20 ⁹ dolo. Ut ſcias, inquit, quem ¹⁰ virum effugeris, idem trecenti juravi-

INTERPETATIO.

^f Et reducebat Tarquinius cum exercitu.^g Et occupato Janiculo obſideret ipſos aditus
urbis.^h Ad poſtremum tetigit illum tantâ admi-
ratione.ⁱ Sed ubi captus eſt, eluſo icſtu circa purpuratum.

NOTÆ.

CAP. X. *Bellum Etruſcum cum Rege Porſenâ, anno Mundi 3444, ante Ch. Nat. 504, ab Urbe Cond. 247. Coſſ. P. Valerio Poplicola, & M. Horatio Pulvillo.*

1 *Corripuit.* | Quis corripuit? Populus Romanus, qui ſuperiori Capite nominatur. Hinc ergo patet Florum libros ſuos uno tenore non per capita compoſuiſſe, res per ſe loquitur, & miror neminem monuiſſe.

2 *Janiculo.* | Janiculum monſtrans Tiberim verſus meridiem; ex hoc Roma conſpicua propter ejus altitudinem ut, teſtatur Mart. 4, 64, 11.

Hinc ſeptem dominos videre montes,

Et totam licet ſtimare Romam.

Nunc à flavis arenis mons aureus, & corrupto vocabulo *monterius* appellatur.

3 *Horatius.* | Horatius Cocles, ſic nominatus, quod in aliquo prælio oculum amiſerat, pro ponte ſublicio ſtetit, & aciem hoſtium ſolus ſuſtinuit, donec pons à tergo interrumpere-
tur, quo interrupto armatus in Tiberim inſi-
luit, & ad ſuo tranſnavit; rem auſus, inquit Livius, plus famæ habituram ad poſteros, quam fidei.

4 *Mutius Scævola* | Mutius Cordus diceba-
tur, ſed poſtea ob cladem dextræ quam fo-
cis injecerat, Scævola dictus, à Græco *σκαυός*,
qui tantum ſiniſtrâ manu vitur.

5 *Purpuratum.* | Purpuratum pro Rege, de-

ceptus, occidit Victor. Livius ſcribam vocat; Ubi in Caſtra Porſenna venit Mutius, in con-
fertiffimâ turbâ prope regium tribunal conſtitit; Ibi quum ſtipendium furtè militibus daretur, &
ſcriba cum rege ſedens pari ferè ornatu multa
ageret, cumque milites vulgo adirent, timens ſci-
ſcitari uter Porſenna eſſet, ne ignorando Regem
ſemet ipſe aperiret quis eſſet, quo temere traxit
fortuna facinus, ſcribam pro Rege obtruncat,
Lib. 2. c. 12.

6 *Dolo.* | Dum ſcilicet ſimulat trecentos ju-
raviſſe. Livius nullam doli mentionem facit
ſed id quaſi verum tradit.

7 *Quem virum.* | Hunc locum tentavere
multi, & ſuſpectum habuere. Quid enim ad
æſtimationem viri, ſi trecenti aut plus minuſ-
ve, idem jurâvere? Sed illi intelligendo fa-
ciunt ut nihil intelligant. Sic intelligendum
puto, Mutius trecentos illos ſequè quaſi cor-
pus unum conſiderat, quum autem Rex unum
tantum vitaverit, perinde eſt ac ſi neminem
evitâſſet, quum ſuperſint adhuc 300, idem fa-
cinus agitanes. Ut ſcias, inquit quem virum
effugeris, id eſt, ut ſcias te ferè neminem ef-
fuſiſſe, idem trecenti juravimus. Quod ſi mi-
nus placet, poteris verbis Flori ipſo geſtu con-
ſul hoc modo, ut ſcias quem virum effugeris, ar-
dentibus focis manum injecit, & poſtea, ut
terrorem geminaret, Idem trecenti juravimus;
tamen prior explicatio magis placet.

mus;

mus ; quum interim (immane dictu!) hic interritus, ^k ille trepidaret, tanquam manus regis arderet. Sic quidem viri : sed ^l ne quis sexus à laude cessaret, ecce & virginum virtus. Una ex obsidibus regi data, elapsa custodiam, ⁸ Clœlia, per ⁹ patrium flumen equitabat. Et rex quidem, tot tantisque virtutum territus ¹⁰ monstis, valere liberosque esse iussit. Tarquinii tandiu dimicaverunt, ¹¹ donec Aruntem filium regis manu suâ Brutus occidit, superque ipsum mutuo vulnere expiravit ; planè quasi ¹² adulterum ad inferos usque sequeretur.

INTERPRETATIO.

^k Quum interea, mirabile dictu, hic nequam territus, Rex vero tremaret.

^l Sed ne quis sexus desisteret à laude.

NOTÆ.

⁸ Clœlia. | Virgo nobilis, quæ deceptis Custodibus, noctu Castris Porcenæ egressa, equum, quem fors dederat, arripuit, & Tiberim trajecit.

⁹ Patrium. | Nam Tiberim patrem vocabant. Virg. Æneid. lib. 10. v. 421.

Da nunc, Tibri patet, ferro, quod missile libro, Fortunam, atque viam duri per pectus Halesi. Sic apud Liv. l. 2. 10. Horatius Cocles antequam in Tiberim desiliret ; Tiberine patet, inquit, te sanctè precor, hæc arma & hunc militem propitio flumini accipias ; ubi illum, patrem & san-

ctum vocat : ut apud Ennium,

Teque, Pater Tiberine tuo cum flumine sancto.

¹⁰ Monstis. | Monitiis. Vide Caput 7.

¹¹ Donec Aruntem filium. | Falsum est quod hic habet Florus, nam Brutus & Aruns ceciderant antequam Porcena Romanos reduceret.

¹² Adulterum. | Belle admodum. Sed cur adulterum, adulteri facrem vocat ? tantum erat dedecus, ut in omnem Tarquinii familiam redundaret.

CAPUT XI.

Bellum Latinum.

¹ Latini quoque Tarquinius ² asserebant, æmulatione, & invidia : ut populus, qui foris dominabatur, saltem ³ domi sevirer. Igitur omne Latium, ⁴ Mamilio Tusculano duce, quasi in regis ultio-

INTERPRETATIO.

^m Latini etiam vindicabant Tarquinius.

NOTÆ.

CAP. XI. Bellum Latinum. Anno Mundi 3455, ante Ch. Nat. 493, ab Urb. Cond. 258, Coss. A. Posthumio Albo, & T. Verginio Tricosto.

¹ Latini. | Qui Latium incolebant. Latium autem dividebatur in antiquum & novum. Antiquum à Tiberi ad Circæios, novum à Circæiis ad Lirim fluvium.

² Asserebant. | Regno restituere cupiebant, asserere propriè est in libertatem vindicare, & optimè eo usus est Florus, cum Tarquinii regno pulsi ad Servitutem redacti viderentur.

³ Domi serviret. | Scilicet si reges reciperet.

⁴ Mamilio Tusculano. | Hic confundit noster ;

nam antequam Octavius Mamilius Tuscos excitasset, cum Sabinis pugnatum fuerat & triumphatum, & dux Coloniarum Latinarum Pometia & Cora ad Auruncos defecerant. Et planè distinguit Livius 2. 18. Supra belli Latini metum id quoque accesserat, quod triginta jam conjurasse populos, concitante Octavo Mamilio satis constabat. Hinc curriculo abeo, si monvero errorem esse in hocce Livii loco, legendum enim pro triginta jam, &c. Tuscia duodecim conjurasse populos, &c. nam de Etruscis sermo est, & eos in duodecim populos divisos fuisse notum est.

nem, tollit animos. Apud ⁵ Regilli lacum dimicatur, diu Marte vario, donec ⁶ Posthumius ipse dictator signum in hostes jaculatus est (novum & insigne commentum) uti peteretur cursu. ⁷ Cossus equitum ⁸ magister exuere frænos imperavit (& hoc novum) quod acrius incurrerent. Ea deniq; atrocitas fuit prælii, ut interfuisse spectaculo deos fama tradiderit; ⁹ duos in candidis equis, Castorem atque Pollucem, nemo dubitavit Iraq; & Imperator veneratus est, pactusque victoriam ¹⁰ templa promissit; & reddidit, planè quasi stipendium commilitonibus deis. Hactenus ²² pro libertate: mox de finibus cum eisdem Latinis assidue & sine intermissione pugnatum est. ¹¹ Sora ¹² (quis credat?) & ¹³ Algidum terrori fuerunt: ¹⁴ Satricum atque ¹⁵ Corniculum ¹⁶ provinciæ. ¹⁷ De Verulis & ¹⁸ Bovillis, pudet, sed triumphavimus. ¹⁹ Tibur ²⁰ nunc suburbanum, & æstivæ ²¹ Præneste deliciæ ²² nuncupatis in Capitolio votis petebantur.

INTERPRETATIO,

ⁿ Tibur quod nunc est suburbanum, & Præneste nunc æstiva delicia, petebantur promissis votis in Capitolio.

NOTÆ.

⁵ Regilli Lacum. | Ad Algidi nemoris ingressum ponit Florus. Alii in Latio, alii in agro Tusculano

⁶ Posthumius. | Aulus Posthumius dictator signum in hostes medios injecit, & Magister Equitum equis frænos detraxi jussit, ut irrevocabili impetu ferrentur

⁷ Cossus | Hinc Liv. T. Æbutium vocat, alii Spurium Cassium.

⁸ Magister equitum. | Qui factus est ut Dictatori obsequeretur. Is si quando Dictatorem abisset contingeret, ejus munia obibat.

⁹ Duos | Sic Oratorem nostrum scripsisse haud facile crediderim. Sed potius hic etiam posuisse vocem Deos, quam ignarus aliquis in duos mutavit.

¹⁰ Templa promissit. | Ibi nil nec divina nec humana opis Dictator prætermittens, ad Castori vovisse fertur, Livius. Et hoc est cur noster dicat pactusque victoriam. Gallicè, *Ayant fait pacte avec luy qu'il luy feroit gagner la victoire.*

¹¹ Sora | Urbs Volscorum in viâ Appiâ quæ ad Samnites defecerat.

¹² Quis credat. | Hoc dicit quoniam incredibile videtur hæc oppida Romam terrere potuisse.

¹³ Algidum. | Æquorum oppidum in Latio: circa hunc locum Græchus Æquorum D. x L. Minutium Consulem obsederat, quo nuntio Romæ trepidatum fuit.

¹⁴ Satricum. | Urbs Antiatum in Latio.

¹⁵ Corniculum. | Urbs in Latio.

¹⁶ Provincia. | Satricum & Corniculum Provincias vocat, quia Tunc temporis Consulibus eæ urbes dabantur, ut ex earum provenitu per annum unum belli sumptibus suppeditarent.

¹⁷ De Verulis. | Verule idem quod Verulanum Latii oppidum, in Hernicis, non longè ab Urbe.

¹⁸ Bovillis | Bovillæ Urbs in Latio viâ Appiâ, ad undecimum ab Urbe lapidem.

¹⁹ Tibur. | Latii Urbs ad Anienem fluvium sita 153 stad. ab Urbe: ut autem ostendat Florus quàm parum fortis in principio Roma fuerit, dicit Romanos tunc temporis contra Tibur & Præneste egredi non ausos fuisse, nisi votis in Capitolio nuncupatis.

²⁰ Nunc suburbanum. | Ut ostendat Romæ magnitudinem, cui Tibur nunc, id est, Flori tempore, suburbium est, cum antea terra hostilis & ea satis gravis fuerit & formidanda.

²¹ Præneste. | Urbs in Latio xviii m. ab Urbe Româ: ibi per æstatem degebant nobiliores, quum immodicis ut alibi solis vaporibus non uratur. Ideoque æstivas vocat delicias.

²² Nuncupatis. | Nuncupata vota, dicuntur vota promissa, quasi testificata, circumscripta. Santra lib. 2. de verborum antiquitate;

⁶ Idem tunc ²³ Fesulæ, quod ²⁴ Carræ ²⁵ nuper. p. Idem ²⁶ nemus Aricinum, quod ²⁷ Hercynius saltus : ²⁸ Fregellæ, quod ²⁹ Geforiacum : ³⁰ Tiberis, quod ³¹ Euphrates. q. ³² Coriolos quoque, prò pudor ! victos, aded gloriæ fuisse, ut ³³ captum oppidum ³⁴ Caius Marcius Coriolanus, quasi ²³ ³⁵ Numantiam aut Africam, nomini induerit. Extant & parta de ³⁶ Antio spolia, quæ ³⁷ Mænius in ³⁸ suggestu fori, captâ hostium classe, suffixit ; si tamen illa classis : nam ³⁹ sex fuere rostratæ. Sed hic numerus illis initiis navale bellum fuit. ¹ Pervicacissimi tamen Latinorum ⁴⁰ Æqui & ⁴¹ Volsci fuere, & cotidiani, ut ita dixerim, hostes. Sed hos præcipuè ⁴² Lucius Quinctius domuit ; ille dictator ab aratro : qui obfessa, ac pænè jam capta, ⁴³ Marci Minucii consulis castra, egregiâ virtute

INTERPRETATIO.

⁶ Fesula tunc terrebant Romam eodem modo quo Carræ nuper terruerunt.

p. Sic nemus Aricinum fuit terrori Romanis ut saltus Hercynius, & Fregellæ ut Geforiacum, Tiberis ut Euphrates,

q. Proh pudor ! Coriolos victos aded nobis gloria fuisse, ut Caius Marcius Coriolanus susceperit nomen victi oppidi quasi Numantia aut Africa, ¹ Tamen Æqui & Volsci pertinacissimi Latinorum, &c.

NOTÆ.

²³ Fesula. | Tusciæ Urbs, hodie Fiesoli. Quidam ex Fesulæ ruinis natam Florentiam dicunt.

²⁴ Carræ. | Urbs Mesopotamiæ sic dicta à Carrhâ Syriæ flumine, hic autem Florus de clade Crassi loquitur, ubi miserabili strage deletus exercitus, Crassus occisus. Vide nostrum lib. 3. cap. 9.

²⁵ Nuper. | Cave credas rem tam nuperam fuisse de qua loquitur ; jam centum circiter sexaginta anni transierant quum hæc scribebat noster sed nuper dicitur habitâ ratione temporis quo Fesulis bellum gerebatur.

²⁶ Nemus Aricinum. | In Latio est, quatuor mil. pass. ab Ariciâ distans.

²⁷ Hercynius saltus. | In Germaniâ est : dierum sexaginta iter occupare dicitur. Hic Florus loquitur de bello Gallico, & de Germanis quos Cæsar per Hercynias sylvas sequutus, fugavit. Vide lib. 3. cap. 10.

²⁸ Fregellæ. | Urbs in Latio.

²⁹ Geforiacum. | Gallie portus est è regione Albionis insulæ, alii Geforiacum putant quod nunc Bononiam dicimus.

³⁰ Tiberis. | Tunc temporis æquè damnosus fuit Tiberis ac Euphrates, qui Crassi signa subitis rapta turbinibus haurit.

³¹ Euphrates. | Nobilissimus totius Asiæ fluvius. Crassi cladem ad Euphratem acceptam respicit. Vide cap. 11. lib. 3.

³² Coriolos. | Corioli, & Coriolla, Italiæ Urbs, Volscorum Metropolis.

³³ Captum oppidum. | Anno decimo septimo post Reges exactos captum fuit.

³⁴ Caius Marcius. | Eutrop. Quintium Martium vocat. Liv. Cneum Marcium ; Victor cum Floro Caium vocat.

³⁵ Numantiam. | Hispaniæ Tarraconensis urbs Numantia apud flumen Durium sita, de qua vide lib. 2. cap. 18.

³⁶ Antio. | Antium Latinorum portus diei itinere ab Urbe distans.

³⁷ Mænius. | Ca. Mænius qui cum L. Furio Camillo Consul fuit.

³⁸ Suggestu fori. | Suggestus fori est locus edior in foro, unde ad populum verba fiebant. Antiatum rostratus navibus ornatus fuit, unde rostra vocatus. Et inde patet rostra & suggestum idem esse.

³⁹ Sex fuere rostrata. | Aliter tamen Livius, qui lib. 8. scribit, Antiatum naves partim in navalia Roma subductas, partim incensas, rostrisque earum suggestum in foro extructum adornari placuit. Ergo major aliquantò earum numerus fuit.

⁴⁰ Æqui. | Populi in Latio qui etiam Æquicolæ dicti sunt.

⁴¹ Volsci. | Populi in Latio prope Campaniam.

⁴² Lucius Quinctius. | Lucius Quinctius Cincinnatus. Sed hoc capite jungit Florus quæ longo intervallo distant ; nam L. Quinctius Volscos domuit An. Mundi 3493. ante Ch. Nat. 455. quo tempore bellum Etruscum ; de quo capite sequenti, jam diu finem ceperat.

⁴³ Marci Minucii. | Alii Quintum Minucium dicunt. Ejus Castra à Volscis & Sabinis, duce Clælio Graccho obsidebantur.

servavit. Medium erat fortè tempus ⁴⁴ sementis, quum patricium virum innixum aratro suo, ⁴⁵ lictor in ipso opere deprehendit. Inde in aciem profectus, ne quid à rustici operis imitatione cessaret, victos more pecudum ⁴⁶ sub jugum misit. Sic expeditione finitâ, rediit ad ²⁴ boves rursus triumphalis agricola. ⁴⁷ Fidem numinum ! quâ velocitate ? intrâ ⁴⁸ quindecim dies cœptum, peractumque bellum : prorsus ut festinâsse dictator ad relictum opus videretur.

N O T Æ.

⁴⁴ Sementis. | Sementis, hujus sementis, seminandi tempus.

⁴⁵ Lictor. | Lictores fasces virgarum ante Comites feriebant, eorum munus erat ut potum subducerent, fontes virgīs caderent, & secuti ferirent.

⁴⁶ Sub jugum. | Jugum è tribus hostis fe-

bat, humi fixis duabus, superque eâ transversâ unâ deligatâ, Liv. 3. 28. Sub eo vidî transire cogebantur, unde Florus dicit *more pecudum*.

⁴⁷ Fidem numinum ! | Divum atque hominum fidem ! *Terant*.

⁴⁸ Quindecim. | Sexto decimo die, quàm Dictatam acceperat, deposuit.

CAPUT XII.

Bellum cum Etruscis, Faliscis, & Fidenatibus.

Asfidui verò, & anniversarii hostes ab Etruriâ : Veientes ; aded ut extraordinariam manum adversus eos promiserit, privatumque gesserit bellum gens una Fabiorum. Satis superque idonea clades. Cæsi apud ; Cremeram ⁴ trecenti, ⁵ patricius exercitus : & ⁶ scelerato signata nomine, quæ proficiscentes in prælium ⁷ porta dimisit. Sed ea clades

INTERPRETATIO.

¹ Satis & nimis magna clades.

N O T Æ.

CAP. XII. *Bellum cum Etruscis, Faliscis, & Fidenatibus.* Hoc Caput annos octoginta sex continet. Nam bellum Etruscum in se recipere Fabii an. Mundi 3472, ante Ch. Nat. 476, Falisci verò se dedidere anno Mundi 3558, ante Ch. Nat. 390, duobus annis post Vagos captos.

¹ Veientes. | Italici populi 18 mill. paf. ab Urbe distantes.

² Extraordinariam. | Quum proprio suo sumptu militabat. Et sic apud Livium Fabii loquuntur : *Nostrium id nobis velut familiare bellum, privato sumptu gerere in animo est. Res publica & milite illic & pecuniâ vacet.* L. 2. 48.

³ Cremeram. | Fluvium Tusciæ haud longè à Veis. 5. milliario ab Urbe distantem.

⁴ Trecenti. | Livio & Victori trecenti sex Fabii cæsi ad unum omnes, 306 perisse satis convenit. Eutrop. Floro consentit.

⁵ Patricius exercitus. | Omnes Patricii, omnes unius gentis, quorum neminem du-

cem sperneret egregius quibuscumque temporibus exercitus.

⁶ Scelerato nomine. | Apud veteres illos, & bonos Latinos scelus nil aliud sæpe fuit quàm infelicitas, ita apud Plaut. Capt. A. 3. S. 5. 104.

Major potius hostium est, quod hoc est scelus. Scelestus, infelix Plaut. Menæch. A. 3. S. 1. v. 21 Nunquam quidquam facinus feci peius neque scelestius.

Contrà, *probus est felix* apud eundem. Mostel. A&C. 1. Sc. 3. v. 86.

Ut videas jam medullitus me amare, oh ! probus homo sum.

Ubi probus nil aliud est quam felix. Et pessimè Lamb. qui vertit *homo frugi*.

⁷ Porta. | Porta Carmentalis, quod Carmentis sacellum erat ei proximum, postea scelerata fuit appellata, per eam egredi, vel ingredi nefas erat Ovid.

Ire per hanc noli quisquis es : omen habet.

Porta vacat culpa, sed tamen omen habet,

ingen-

ingentibus expiata victoriis, postquam per alios atq; alios duces robustissima capta sunt oppida: vario quidem eventu. ⁸ Falisci se sponte dediderunt. Cremati ⁹ suo igne ¹⁰ Fidenates. Rapti funditus ¹¹ deleriq; ¹² Veientes. Falisci quum obsiderentur, mira visa est fides ¹³ Imperatoris, nec immerito; quod ¹⁴ Ludimagistrum, urbis proditorem, cum iis quos adduxerat ¹⁵ pueris, ¹⁶ vinctum sibi ultro remisisset. Eam namq; vir sanctus & sapiens, veram sciebat victoriam, quæ salvâ fide & integrâ dignitate pareretur. ¹⁷ Fidenæ, quia pares non erant ferro, ad terrorem movendum ¹⁸ facibus armatæ, & discoloribus, serpentum in modum, vittis, ¹⁹ furiali more processerant: sed habitus ille feralis, everfionis omen fuit. ²⁰ Veientium quanta ²¹ res fuerit, indicat ²² decennis obsidio. Tunc primùm ²³ hiematum sub pellibus, ²⁴ taxata stipendio hiberna: y adactus miles suâ sponte jurejurando, ²⁵ nisi caprâ urbe non remeare. Spolia ²⁶ de Larre Tolumnio rege ad Feretrium reportata. Denique non scalis, nec irruptione, sed cuniculo, & sub-

INTERPRETATIO.

t Sed pompa illa funesta, fuit prasagium
everfionis.
u Obsidio decennis ostendit quanta fuerit Res-
publica Veientium.

x Hiberna iussa sunt dare stipendia.
y Miles impulsus est suâ sponte jurare se non
reversurum domum suam, nisi Urbe captâ.

NOTÆ.

8 Falisci. | Etruriæ populi à Camillo devi-
di.

9 Suo igne. | Vide infrâ.

10 Fidenates. | Populi in Latio, sexto ab
urbe milliario. Hos vicit Mamercus Æmili-
us Dictator.

11 Delati. | A Furio Camillo post decen-
nalem obsidionem.

12 Veientes. | Vide suprâ.

13 Imperatoris. | Camilli.

14 Ludimagistrum. | Magistrum vocat Li-
vius. Præceptorem intelligo. Mos erat Fa-
liscis, inquit Livius, eodem Magistro Libero-
rum & Comite uti, simulque plures pueri, quod
hodie quoque in Graciâ manet, unius cura deman-
dabantur, L. 5. 27.

15 Pueris. | Primorum pueros ad Camil-
lum perduxerat.

16 Vinctum. | Denudatum eum, manibus
post tergum revinctis, reducendum Falerios
pueris tradidit, virgasque eis, quibus prodi-
torem agerent in urbem verberantes, dedit.

17 Fidenæ. | Vide suprâ in hocce Capite.

18 Facibus armata. | Patescentis Fidenarum
portis, nova erumpit acies, insaudita ante id
tempus inusitataque, ignibus armata ingens
multitudo, facibusque ardentibus tota collucens,
velut fanatico instincta cursu in hostem ruit,
Liv. 4 33; sed ibi omnino legendum Fanatico

instinctu non instincta. Sic Florus alicubi dix-
it, quodam quasi instinctu Deorum. Nil cer-
tius: deinde quid hoc, fanatico instinctu?

19 Furiali more. | Nam & sic pinguntur
Furæ.

20 Veientium. | Supra dictum est.

21 Decennis. | Hic Veiorum occasus fuit,
urbis opulentissimæ Etrusci nominis, magni-
tudinem suam vel ultimâ clade indicantis,
quod decem ætates, hyemesque continuas
circumfessa fuerit, Livius.

22 Hiematum sub pellibus. | Hibernacula eti-
am res nova militi Romano, edificari cœpta, Liv.

23 Taxata. | Hyberna, quæ nos dicimus,
Les quartiers d'hiver, taxata fuere, ut inde
militibus stipendium solveretur. Patri meo
impensius placebat legi, taxata hybernis sti-
pendia.

24 Nisi caprâ urbe. | Negant se inde prius,
quàm caprâ urbe hostium, redituros.

25 De Larre Tolumnio. | Veientium Rege.
Sed cave credas hæc spolia reportata quum
Veientes obsiderentur: tunc temporis reor-
tata fuerant, quum Fidenates contra Roma-
nos rebellârunt, anno ab Urbe conditâ 318,
quibus auxilium præstabat Veientium Rex
Tolumnius 32 an. ante Veiorum obsidionem.

26 Reportata. | Ab A. Cornelio Cossu tri-
buno militum.

terraneis dolis ²⁷ peractum urbis excidium. & Ea denique visa est prædæ magnitudo, cujus decimæ ²⁸ Apollini Pythio mitterentur: universusque populus Romanus ad direptionem urbis vocaretur. Hoc tunc Veientes fuere: nunc fuisse quis meminit? quæ reliquæ? ²⁹ quodve vestigium? Laborat & annalium fides, ut Veios fuisse credamus.

INTERPRETATIO.

¶ Tanta denique magnitudo prædæ visa est, | & Fides Annalium vix impellit nos ut cre-
di decima ejus mitterentur Apollini Pythio. | damus Veios fuisse.

NOTÆ.

²⁷ Peractum. | Postremo jam, fato tum de-
nique urgente, operibus tamen, non vi expugna-
ta est. Liv.

²⁸ Apollini Pythio. | Apollo vocatus fuit
Pythius, quod serpentem Pythonem occide-
rit. Illi decimam partem voverat Imperator.
Vide Livium, lib. v.

²⁹ Quo lue vestigium. | Hæc de re Propertius
4. II. 271.

Et Veii veteres, & vos tum regna fuistis,
Et vestre posita est aurea sella foro:
Nunc intra muros pastoris buccina lentis
Cantat, & in vestris ossibus arva metunt.

CAPUT XIII.

Bellum Gallicum.

HIC five ¹ invidiâ deum, five fato, rapidissimus procurrentis imperii
cursus parumper ² Gallorum Senonum incursione supprimitur.
Quod tempus populo Romano nescio utrûm clade funestius fuerit, an
virtutum experimentis speciosius. Ea certè fuit vis calamitatis, ut in ex-
perimentum illatam putem divinitus, scire volentibus immortalibus
diis, an Romana virtus imperium orbis mereretur. Galli Senones, gens
naturâ ferox, moribus incondita, ad hoc ipsâ corporum mole, perinde
²⁷ armis ingentibus, aded ³ omni genere terribilis fuit, ut planè nata ad ho-
minum interitum, urbium stragem, videretur. Hi quondam ab ⁴ ulti-
mis terrarum oris, & cingente omnia Oceano, ingenti agmine profe-
cti, quum jam media vastassent, positis inter Alpes & Padum sedibus,
ne his quidem contenti per Italiam vagabantur. Tum ⁵ Clusium obside-

NOTÆ.

Cap. XIII. Bellum Gallicum, incaptum anno
Mundi 3562, ante Ch. Nat. 386, ab Urbe
Cond. 365, & à Delabella finitum anno Mun-
di 3667, ante Ch. Nat. 281, ab Urbe Cond.
470, 95 postquam incaptum fuerat.

¹ Invidiâ deum. | Quibus Res Romana po-
tens nimium videbatur. Sic Virg. in Deo-
rum invidiam, Æn. 6. 870.

— Nimium vobis Romana propago
Visa potens, superi, propria hac si dona fuissent,

² Gallorum Senonum. | Galli Senones, Gal-
liæ populi, Nervii vicini versùs occasum, hos
primò Ætne appellatos fuisse traditur, quia
venerint ex Transalpinâ regione.

³ Omni genere. | Naturæ ferocitate, corpo-
rum mole, & armis ingentibus.

⁴ Ab ultimis oris. | Sic Livius de iisdem;
Hos ab Oceano, terrarumque ultimis oris bel-
lum eientes.

⁵ Clusium. | Tusciæ oppidum.

bant. Pro sociis ac fœderatis populus Romanus ⁶ intervenit, missis ex more legatis. Sed ⁷ quod jus apud Barbaros ? ferocius agunt. Et indè certamen. Conversis igitur à Clusio, Romamque venientibus, ad ⁸ Alliam flumen cum exercitu Fabius consul occurrit. ^a Non temerè ⁹ fœdior clades. Itaque hunc diem fastis ^b Roma ¹⁰ damnavit. Fuso exercitu jam ¹¹ mœnibus urbis appropinquabant. Erant ¹² nulla præsidia. Tum igitur, aut nunquam aliàs, apparuit vera illa Romana virtus. Jam primum majores natu ¹³ amplissimis usi honoribus, in forum cœunt : c Ibi, ¹⁴ devovente pontifice, diis se Manibus consecrant : statimque in suas quisque ædes regressi, sicut in trabeis erant, & amplissimo cultu, in ¹⁵ curulibus sellis ¹⁶ sese posuerunt : ut, quum venisset hostis, in suâ dignitate morerentur. Pontifices, & Flamines, quicquid religiosissimi in templis erat, ¹⁷ partim in doliis defossa terra recondunt, ¹⁸ partim im- ²⁸posita plaustris secum avehunt. Virgines simul ex sacerdotio Vestæ, nudo pede fugientia sacra comitantur. Tamen excepisse fugientes unus è plebe fertur ¹⁹ Lucius Albinus, qui, depositis uxore & liberis, virgines in

INTERPRETATIO.

a Non facillè inveniatur major clades.

b Itaque Roma exclusit hunc diem fastis.

c Ibi devovent se Manibus Diis, Pontifice præsente.

NOTÆ.

6 *Intervenit.* | Legati tres Marci Fabii Ambusti filii missi, qui Senatûs populi que Rom. nomine agerent cum Gallis.

7 *Sed quod jus.* | Hæc contra fidem dicit noister, ut à populo Romano avertat invidiam, nam certum est legatos contra jus egisse, non Barbaros. Unus enim ex legatis contra jus gentium in aciem processit, & Ducem Senonum interfecit.

8 *Alliam.* | Hujus fluminis cursum eleganter describit Livius. Ad undecimum lapidem occursum est, quâ flumen Allia Crustuminis Montibus, præalto destuens atque, haud multum infra viam Tiberino amni miscetur.

9 *Fœdior.* | Sic optimi quique scriptores & clades bello acceptas, & tempestates fœdas vocant. Virgil. Georg. 1. 323.

Et fœdam glomerant tempestatem imbris atris.

Collecta ex alto nubes.

10 *Damnavit.* | Exclusit; hoc est, inter atros & nefastos retulit, Lucan. 7. 403.

Et damnata diu Romanis Allia fastis.

11 *Manibus appropinquabant.* | Eodem modo dictum quo apud Horat.

— portuque subimus.

Chaonio.

Nam ibi portu est tertii castis pro portui.

12 *Nulla præsidia.* | Porta clausa non erat, nulla pro portis statio, nulli in muris armati. Livius.

13 *Amplissimis usi honoribus.* | Qui Curules

gesserant Magistratus.

14 *Devovente Pontifice.* | Marco Fabio Pontifice maximo præsente Carmen, ii se pro patriâ Quiritibus Romanis devoverunt: Florus autem dicit devovente Pontifice, quia Pontifex verbis præibat.

15 *Curulibus.* | Vide caput v.

16 *Sese posuerunt.* | Uno verbo dicam, hæc Latinitas mihi haud sanè probatur, ponere se in lecto, ponere se in sella, ponere se in paleâ &c. Lego, in curulibus sellis confederunt, aut si Virgilium imitari malis, in curulibus sellis se composuerunt, Aen. 1. 701,

Cum venit, autais iam se Regina superbis Auræ composuit spandâ.

17 *Partim in doliis.* | Condita in doliis sacello proximo ædibus flaminis Quirinalis, ubi nunc desui religio est, defodere.

18 *Partim imposita.* | Cetera, inter se onera partito, ferunt viâ, quâ sublitio ponte ducit ad Janiculum, Livius. Ubi à Floro dissensit, qui plaustris imposita dicit; Virgines verò Vestales nudo pede sacra comitantes in plaustrum Lucii Albinii receptas.

19 *Lucius Albinus.* | De plebe Romanâ homo Lucius Albinus, plaustrum conjugem ac liberos vehens irreligiosum ratus Sacerdotes publicos sacraque populi Rom. pedibus ire, ferrique se ac suos in vehiculo conspici, descendere uxorem & pueros iussit, Virgines sacraque in plaustrum imposuit, & Care, quo iter Sacerdotibus erat, pervexit. Liv. 5. 40. 9.

plaustrum rececit; aded tum quoque ^d in ultimis, religio publica privatis affectibus antecellebat. ²⁰ Juventus verò, quam satis constar vix mille hominum fuisse, duce ²¹ Manlio, arcem Capitolini montis infedit, obtestata ipsum quasi præsentem Jovem, ut quemadmodum ipsi ad defendendum templum ejus concurrissent, ita ille ²² virtutem eorum numine suo rueretur. Aderant interim Galli, apertamque Urbem, ²³ primò trepidi, ne quis subesset dolus; mox, ubi solitudinem vident, pari clamore & impetu invadunt: parentes passim domos adeunt: ubi sedentes in curulibus suis prætextatos senes, velut Deos ²⁴ Geniosque venerati: mox eosdem, postquam esse homines liquebar, alioqui nihil respondere dignantes, pari vecordiâ mactant, facesque rectis injiciunt: & ^e totam Urbem igne, ferro, manibus exæquant. Sex mensibus Barbari (quis crederet?) circa montem unum ²⁵ pependunt, nec diebus modò, sed noctibus quoq; omnia experti: quum tandem Manlius nocte subeuntes, ²⁶ clangore anseris excitatus, ²⁹ à summâ rupe dejecit; & ut spem hostibus demeret quanquam in summâ fame, ^f tamen ad speciem fiduciæ, panes ab arce jaculatus est. Et statò quodam die per medias hostium custodias, Fabium pontificem ab arce demisit; qui ²⁷ solenne sacrum in Quirinali monte conficeret. Atque ille per media hostium tela incolumis religionis auxilio rediit, & propitiosque deos renunciavit. Novissimè, quum jam obsidio sua Barbaros fatigâset, mille pondo auri recessum suum ²⁸ venditantes, idque ipsum per insolentiam, quum ad iniqua pondera ²⁹ addito adhuc gladio, superbè, Væ victis increpa-

INTERPRETATIO.

d Aded tum quoque in ultimis hominibus religio publica vincebat privatos affectus.

e Et faciunt urbem planam ferro, igne, & manibus.

f Tamen jaculatus est panes arce, ut simularet fiduciam.

g Et renunciavit Deos esse propitios.

NOTÆ.

²⁰ Juventus. | Placuit cum conjugibus ac liberis, juventutem militarem, Senatufque robar, in arcem Capitoliumque conscendere, armisque & frumento collocatis, ex loco endomunito deos hominesque & Romanum nomen defendere. Liv. l. 2. 39

²¹ Manlios. | Marcus Manlius. Meminit, Virg. 8. Æneid. v. 652

In summo custos Tarpeia Manlius Arcis

Stabat pro Templo, & Capitolia celsa tenebat.

²² Virtutem. | Fortitudinem. Ita & Græci ἀρετήν.

²³ Primò trepidi. | Noctem veriti & ignotæ situm urbis, inter Romam & Anienem confedere.

²⁴ Geniosque. | Deos tutelares urbis Romæ.

²⁵ Pependunt. | Ea vis est verbi pendo, ut infectâ se federe significet. Sic Virg. lib. 4. Æneid. v. 88.

— pendent opera interrupta minaque Marturum ingentes.

²⁶ Clangore anseris. | Hanc Historiam tangit, Virg. Æneid. 8. 655.

Atque hic auratis volitans argentens anser

Porticibus, Gallus in limine adesse canebat:

Galli per dumas aderant, arcemque tenebant

Defensi tenebris & dono noctis opaca.

²⁷ Solenne. | Genti Fabiæ peculiare erat illud sacrificium, ut innuit Liv. 5. 46. Sacrificium erat statum in Quirinali colle Genti Fabia.

²⁸ Venditantes. | Jacabant non obscurè Galli haud magnâ mercede se adduci posse ut obsidionem relinquerent.

²⁹ Addito adhuc gladio | Huic loco lucem afferebat aliter, Liv. 5. 48. Reifodissima per se adjuncta indignitas est: pendena ab Gallis allata iniqua, & Tribuno recusante, additus, ab insolente Gallo, ponderi gladius, auditaque intoleranda Romanis vox, vix victis esse, quâ intelligi volebant Galli, victis victoris legem esse subeundam.

rent, subito³⁰ aggressus à tergo Camillus aded cecidit, ut omnia incendi-
 orum vestigia, Gallici sanguinis inundatione, deleteret. Agere gra-
 tias diis immortalibus ipso tantæ cladis nomine liber. Pastorum cas-
 sas ignis ille, & flamma³¹ paupertatem Romuli abscondit : incendium
 illud quid egit aliud, nisi ut destinata hominum ac deorum domicilio
 civitas, non deleta, non obruta, sed expiata, potiùs, & lustrata vide-
 atur ? h Igitur post assertam à Manlio, restitutam à Camillo Urbem,
 acriùs etiam vehementiùsque in finitimos resurrexit. Ac primùm
 omnium, illam ipsam Gallicam gentem non contentus mœnibus ex-
 pulisse, quum per Italiamⁱ naufragia sua latiùs traheret, ³² sic perse-
 cutus est duce Camillo, ut hodie ³³ nulla Senonum vestigia supersint. ³⁰
³⁴ Semel apud ³⁵ Anienem trucidati, quum singulari certamine Man-
 lius aureum torquem Barbaro inter spolia detraxit : indè Torquati.
 Iterùm ³⁶ Pomptino agro, quum in simili pugnâ ³⁷ Lucius Valerius,
 infidente galeæ ³⁸ sacrâ alite adjutus, retulit spolia : k & indè Corvini.
 Tandem ³⁹ post aliquot annos, omnes reliquias eorum in Etruriâ
⁴⁰ ad lacum Vadimonis ⁴¹ Dolabella delevit : ⁴² ne quis extaret in
 eâ gente, quæ incensam à se Romanam urbem gloriaretur.

INTERPRETATIO.

h Igitur populus Rom. acriùs & vehementi-
 us etiam resurrexit in finitimos, post defensam
 urbem à Manlio, & restitutam à Camillo.

i Cùm latiùs per Italiam traheret vinam su-
 am.

k Et indè Corvini dicti sunt.

NOTÆ.

³⁰ Aggressus à tergo. | Tamen iis denunti-
 erat, ut se ad prælium expedirent.

³¹ Paupertatem Romuli. | Sub cuius regno
 Nec fortuitum spernere Cessitem
 Leges sinebant.

³² Sic persecutus. | Ad octavum lapidem,
 ad Gabinam viam, quò se è fugâ contulerant,
 ibi cædes omnia obtinuit, castra capiuntur, &
 de nunciis quidem cladis reliquus est.

³³ Nulla Senonum vestigia. | Falsum, ut &
 multa aliq : nam hodièque supersint juxta A-
 nianicum sinum, & in Etruriâ, hæc sunt no-
 tissima.

³⁴ Semel. | Titus Manlius provocantem
 Gallum ad singulare certamen, congressus oc-
 cidit : Et sublato torque aureo, colloque suo
 inposito, in perpetuum Torquati sibi & po-
 steris cognomen accepit.

³⁵ Anienem. | Anio fluvius in Latio, quar-
 tuab urbe milliario, Romanos à Sabinis divi-
 dit.

³⁶ Pomptino agro. | In Latio circa Volsco.

³⁷ Lucius Valerius. | Aliis Marcus dicitur.
 Hic quum adversus Gallum pugnaturus pro-
 cessisset, Corvus supra brachium dextrum se-
 dit, mox, commissa pugnâ, idem Corvus alis
 & unguibus Galli oculis verberavit, ne re-
 ctum posset aspicere, ita ut ab illo interfectus,
 ei Corvini nomen dederit.

³⁸ Sacrâ alite. | Sacram vocat, quia in au-
 gurio multum observabatur hæc avis.

³⁹ Post aliquot annos. | An. 95, post incœp-
 tum bellum. Vide suprâ.

⁴⁰ Ad lacum Vadimonis. | Qui & hodiè-
 que Vidimono dicitur, in Italiâ juxta Amerina
 prædia.

⁴¹ Dolabella. | Cn. Cornelius Dolabella
 Consul.

⁴² Ne quis extaret in eâ gente, quæ incensam
 à se Romanam urbem gloriaretur. | Hæc à Sal-
 masio est : in aliis Editionibus legitur qui;
 & hæc vera lectio est, sed mox pro à se, le-
 gendum à suis, idque non vidit vir maximus,
 Patet mens,

CAPUT XIV.

Bellum Latinum.

Conversus à Gallis in Latinos, Manlio Torquato, Decio Mure consulibus, semper quidem æmulatione imperii infestos, tùm verò contemptu Urbis incensæ; ¹ quum jus civitatis partem imperii ac magistratuum poscerent, ² atque jam ampliùs quàm congregi auderent; ³ quom tempore quis cessisse hostem mirabitur? ⁴ quum alter consulum filium suum, quia contra imperium pugnaverat, quamvis victorem occiderit, quasi plus in ⁵ imperio esset, quàm in victoriâ: ⁶ alter, ⁷ quasi monitu deorum, capite velato primam ante aciem ⁸ diis Manibus se devoverit: ut in confertissima se hostium tela jaculatus, novum ad victoriam iter, sanguinis sui semitâ, aperiret.

NOTÆ.

CAP. XIV. *Bellum Latinum*, anno Mundi 3614, ab Urbe Condita 417, ante Ch. Nat. 334, Coss. T. Manlio Torquato, P. Decio Mure.

¹ *Quum jus civitatis.* | Falsum, non jus civitatis poscebant, sed ut unus Consul ex eorum, alter ex Romanorum populo crearetur, & Senatus pars equa ex utraque gente foret, & hoc est quod vocat Florus partem Imperii & Magistratum.

² *A que jam amplius quàm congregi audent.* | Plus enim erat partem Magistratum petere, quàm armis congregi. Sensus planus est: itaque nil mirandum, quidquid dicat doctissimus Salmassius,

³ *Quum alter Consulum.* | T. Manlius.

⁴ *Imperio.* | Nota imperium passivè positum. Sic apud Salust. alicubi legitur *ad imperandum*, id est, ut imperaretur.

⁵ *Alter.* | Decius Mus.

⁶ *Quasi monitu.* | Cur quasi, quum ex deorum monitu factum esse constet?

⁷ *Capite velato.* | De more, religionis causâ, ne quid occurreret quod eam turbaret. Sic ille apud Horat. Sat. l. 2, 3, 7.

Nam valere gesta quum vellem mittere operam.

Me capite in flumen —

⁸ *Diis manibus.* | Qui & inferi dicebantur.

CAPUT XV.

Bellum Sabinum.

A Latinis aggressus est gentem Sabinorum, qui immemores factæ sub Tito Tatio affinitatis, quodam contagio belli se Latinis adjun-

NOTÆ.

CAP. XV. *Bellum Sabinum*, anno Mundi 3660, ante Ch. Nat. 288, ab Urbe Cond. 463, Coss. P. Cornelio Rufino, & Man. Curio Dentato.

¹ *A Latinis.* | Falsum quod ait Florus, populum Rom. post debellatos Latinos, in Sabi-

nos conversum, nam multi anni inter sunt, & multa alia bella gessit, ut Aufonium, Privernam, Neapolitanum, Samniticum quod duravit annos 49, Etruscum & alia. Nusquam etiam legitur Sabinos se Latinis conjunxisse,

xerant.

erant; ² Sed ² Curio Dentato consule, omnem eum tractum, quā
³ Nar ambit, ⁴ fontesque Velini, Hadriatico tenus mari, igne ferro-
 que vastavit. ⁵ Quā victoriā, tantum hominum, tantum agrorum re-
 ductum in potestatem, ut, in utro plus esset, nec ipse posset aestimare
 qui vicerat.

INTERPRETATIO.

² Sed Curio Dentato Consule, igne & ferro vastavit omnem eum tractum, quem Nar ambit &
 fontes Velini, usque ad Mare Adriaticum.

NOTÆ.

² Curio Dentato. | Qui eodem Magistratu bis,
 & de Samnitibus & de Sabinis triumphavit.

³ Nar. | Umbræ flumen, cum Lacu Veli-
 no conjungitur.

⁴ Fontesque Velini. | Idem cum Lacu Veli-
 no in Umbriā, Virg. Æn. 7. 516 :

— audit amnis.

Sulphuræ Nar albus aquā fontesque Velini.

⁵ Quā victoriā tantum hominum. | Hoc con-
 fundit Florus : nam de Sabinā victoriā dicit
 quod de Samniticā dicere debuit. Victis e-
 nim Samnitibus, Curius Dentatus regressus,
 in Concione ait, Tantum agri cepi, ut solitudo
 fuerit, nī tantum hominum cepissem, tantum
 porrò hominum cepi, ut fame perituri fuerint,
 nī tantum agri cepissem.

CAPUT XVI.

Bellum Samniticum.

PRECIBUS deinde Campaniæ motus, non pro se, sed, quod est ³²
 speciosius, pro sociis, Samnites invadit. Erat fœdus ² cum utris-
 que percussum : ³ sed hoc Campani sanctius, & prius, omnium suorum
 deditione, fecerant. Sic ergò Romanus bellum Samniticum ⁴ tanquam
 sibi gessit. ⁵ Omnium non modò Italiā, sed toto orbe terrarum pul-
 cherrima Campaniæ ⁶ plaga est. ⁷ Nihil ⁸ mollius cœlo : ⁹ deniq; ¹⁰ bis

INTERPRETATIO.

² Sed Campani deditione suorum omnium, fecerunt hoc fœdus sanctius & antiquius.

⁷ Nihil esse temperatius Cœlo ejus.

NOTÆ.

CAP. XVI. Bellum Samniticum, anno Mun-
 di 3611, ante J. Ch. 337, ab Urbe Condita
 414, Coss. M. Valerius Corvus III, A. Corne-
 lius Coss.

¹ Precibus. | Legati Campanorum Romam
 venere, auxilia sibi contra Samnites peten-
 tes, & quum negarent Romani, Campani
 urbem Capuam, seque, suaque omnia Romanis
 dedunt, petuntque ut jam dedititios suos de-
 fendere velint.

² Cum utrisque. | Falsum, nam cum Solis
 Samnitibus, ut patet ex Livio.

³ Tanquam sibi. | Et re verā sibi gessit,
 quum Campani omnino se illis dediderant.

⁴ Omnium non modò. | Hæc descriptio
 talis est, ut, quæ pulchrior, vel ipsa Cam-
 pania, vel Flori descriptio, judicare diffi-
 cile

⁵ Plaga. | Planities entendæ, ut æquor;
 Græcè πλάγ.

⁶ Mollius. | Molle est temperatum. Sic
 infra, lib. 3. cap. 3 Sed in Veneria, quo ferè
 tractu Italia molissima est, ipsā cæli solique
 clementiā robur elanguit.

⁷ Denique. | Quasi diceret, ne longius ab-
 eam, en un mot.

⁸ Bis floribus vernat. | Floribus gignendis
 bis habet ver,

c floribus vernat. Nihil uberius solo : d ided 9 Liberi Cererisque certamen dicitur. Nihil hospitalius mari : Hic illi nobiles portus, 10 Caieta, 11 Misenus, & repentes fontibus 12 Baiæ : Lucrinus & Avernus, quædam 13 maris otia. Hic amicti vitibus montes, Gaurus, Falernus, Massicus, & pulcherrimus omnium Vesuvius, Ætnæi ignis imitator. e Ubes ad 33 mare, Formiæ, Cumæ, Puteoli, Neapolis, Herculanæum, Pompeii, & ipsa caput urbium Capua, quondam 14 inter tres maximas, Romam, Carthaginemque numerata. f 15 Pro hac urbe, his regionibus, populus Romanus Samnites invasit, gentem, 16 si opulentiam quæris, aureis & argenteis armis, 17 discolori veste, & usque ad ambitum armatam : si fallaciam, saltibus ferè & montium fraude grassantem : si rabiem ac furorem, 18 sacratis legibus, humanisque hostiis in exitium Urbis agitatum : si pertinaciam, sexies rupto fœdere, cladibusque ipsis animosiorum. Hos tamen 19 quinquaginta annis per Fabios & Papirios patres, eorumque liberos, ita subegit, ac domuit, 20 ita ruinas ipsas urbium diruit, ut hodie Samnium in ipso Samnio requiratur : nec faciliè appareat materia 21 quatuor & viginti triumphorum. Maximè tamen nota & 22 illustris ex hac gente clades, 23 apud Caudinas furculas, Verurio Posthumioque Consulibus, accepta est. Clauso enim per insidias inter eum saltum exercitu, unde non posset evadere, h stupens occasione tantâ dux

INTERPRETATIO.

c Denique bis habet ver floribus.

d Ideo dicitur fuisse certamen Liberi & Cereris.

e Urbes juxta mare.

f Ante hanc urbem.

g Usque ad luxuriam

h Pontius Dux hostium attonitus tantâ occasione.

NOTÆ.

9 Liberi Cererisque certamen. | Ut Athenæ Neptuni & Minervæ fœre certamen.

10 Caieta. | A Caietâ Ænææ Nutrice nomen accepit, Virgil. Æn. 7. 1.

Tu quoque littoribus nostris Æneia nutrix Æternam moriens famam Caieta dedisti.

11 Misenus | A Miseno Ænææ Comite dictus, qui illic sepultus fuit. Virg. Æn. 6. 234.

Monte sub ære, qui nunc Misenus ab illo

Dicitur, æternumque tenet per sæcula nomen.

12 Baiæ | Ubi aquæ calidæ.

13 Maris otia. | Ubi mare quiescit, filex, non æstuat. Per Lucrinum Lacum, in Avernum Tyrrhenum mare labitur. Malè qui legunt otia.

14 Inter tres Maximas. | Pater meus legabat Urbes Maximas, non tres.

15 Pro hac Urbe. | Scilicet Capuâ.

16 Si opulentiam quæris. | Duo exercitus erant, scuta alterius auro, alterius argento coloraverat. Livius, 9. 40.

17 Discolori veste | Tunica auratis militibus versicolores, argentatis lintea candida, Liv. ibid.

18 Sacratis legibus. | Melius, sacris, ut in Stadianâ an. 1579, sacrae leges erant quibus caput eorum qui non essent in prælium, vel fugissent, vel alio quovis modo sibi defuissent, Diti sacrum fiebat.

19 Quinquaginta annis. | Eutrop. quadraginta novem.

20 Ita ruinas ipsas. | Non contenti Urbes diruisse, earum etiam ruinas diruere.

21 Quatuor & viginti Triumphorum. | Nam toties de Samnitibus triumphatum est.

22 Illustris. | Ut in bonam, sic & in malam partem sumitur.

23 Apud Caudinas. | Caudinæ furcæ in Apuliâ circa Aufidum fluvium, ubi Caudium urbs, circa quam castra occultissimè Samnites locaverant, quæ quum exercitum Consules ducerent, in insidias præcipitant & vincuntur. Inde sub jugum seminudi traditis armis missi, domum cum ignominia revertuntur. Id accidit anno vigesimo post susceptum bellum, ante N. J. C. 317. ab Urbe Cond. 434.

hosti-

hostium Pontius, Herennium patrem consuluit; & ille ²⁴ mitteret omnes, vel occideret, sapienter, ut senior, suaserat. Hic armis exutos mittere sub jugum maluit; ²⁵ ut nec amici forent beneficio, & post flagitium hostes magis. Itaque & consules statim magnificè ²⁶ voluntariâ deditione turpitudinem fœderis dirimunt, & ultionem flagitans ³⁴ miles, ²⁷ Papirio duce (horribile dictu) ²⁸ strictis ensibus per ipsam viam ²⁹ ante pugnam furit: & in congressu arsisse omnium oculos, hostis auctor fuit. Nec prius finis cœdibus datus, quàm jugum & hostibus & duci capto reposuerunt.

N O T Æ.

²⁴ *Mitteret omnes, vel occideret.* | Hæc non unâ legatione peracta, nam bis ad patrem nuntium misit Pontius: ille priori omnes quamprimum inviolatos dimittendos, & iterum eodem remeante nuntio, ad unum omnes interficiendos esse respondit.

²⁵ *Ut nec amici.* | Hæc ironicè dicit Florus. ²⁶ *Voluntariâ deditione.* | Nam Spurius Posthumus auctor fuit, ut per feciales nudi vinctique Samnitibus dederentur, ut exsolveretur Religione populus, ne quid divini humanive obstaret quominus pium justumque de integro bellum susciperent.

²⁷ *Papirio.* | Lucio Papirio Carfore, qui sequenti anno post acceptam cladem, hostium

castra expugnavit, obfides recepit, & Samnites sub jugum misit.

²⁸ *Strictis ensibus.* | In vetustis quibusdam editionibus, legitur, *subiectis*, & vera lectio est, quam tamen elegantissimus Lipse mutavit in *subreptis*. At nil necesse fuit, nam *subiectus*, pro *surreptus*, seu *subreptus*, genuina Latinitas est: unde illud, *subiecto in mentum gladio*: Unde illud, Virg. *Æn.* 12, 287. *Aut corpora saltu subiectum in equos.* Unde illud denique ejusdem Poetæ, *Ecl.* 10, 74. *Se subiectis alnus,* id est, *se erigit, surgit.* *Pater.*

²⁹ *Ante pugnam furit.* | Ita legendum, non, *fuit*, ut pertendit vir doctissimus: nec enim satis animosum est, imò inertissimum. *Pater.*

CAPUT XVII.

Bellum Etruscum & Samniticum.

Hactenus populus Romanus cum singulis gentium: mox acervatim: tamen sic quoque par omnibus. Etruscorum ¹ duodecim populi, ² Umbri in id tempus intacti: antiquissimus Italiæ populus, ³ Samnitium reliqui, in excidium Romani nominis repentè conjurant. Erat terror ingens tot simul tantorumque populorum. Latè per Etruriam in-

INTERPRETATIO.

¹ *Hactenus Populus Rom. gessit Bellum cum singulis gentium; non simul cum omnibus.*

N O T Æ.

CAP. XVII. *Bellum Etruscum & Samniticum* hic Florus confundit, nam Etruscum Bellum, quo Sylva Cimbrina superata est, contigit anno Mundi 3642, ante Ch. Nat. 306, ab urbe Condita 445; Coss. Q. Fabio Maximo Rulliano II. C. Martio Rutilio Censorino. Samniticum verò, quod & Etruscum dictum fuit (nam Etrusci, Umbri, Samnites & Galli se junxerant) contigit decimo tertio anno post, scilicet, an. Mundi 3655, ante Ch. Nat. 293,

ab Urbe Cond. 458, Coss. Q. Fabio Maximo Rulliano v. Publio Decio Mure IV.

¹ *Duodecim populi.* | In duodecim populos divisam fuisse Etruriam alibi monuimus.

² *Umbri.* | Italiæ populi inter Padum & Picenum, Thuscis vicini.

³ *Samnitium reliqui.* | Suo more peccat Florus, nam non adhuc devicti Samnites.

feſta

3 5 festa quatuor agminum signa volitabant. 4 Ciminus interim saltus in medio, 5 antè invius, planè quasi 6 Calidonus, vel 7 Hercynius, adeo tunc terrori erat, ut Senatus consuli denunciaret, nè tantum periculi ingredi auderet. Sed nihil horum terruit ducem, quin fratre præmissis exploraret accessus. 8 Ille per noctem pastorio habitu speculatus omnia, 9 refert totum iter. b Sic Fabius Maximus periculosissimum bellum sine periculo 10 explicavit. c Nam subito inconditos atque palantes aggressus est; captisque superioribus jugis, 11 in subjectos suo jure detonuit. Ea namque species fuit illius belli, quasi in terrigenas è cælo ac nubibus tela mitterentur. Nec 12 incruenta tamen illa victoria. 13 Nam oppressus in sinu vallis alter consulum Decius, 14 more patrio, devotum diis Manibus obtulit caput: d solemnemque familiæ suæ consecrationem in victoriæ pretium redegit.

INTERPRETATIO:

b Sic Fabius Maximus absumpsit bellum periculosissimum, sine periculo.

c Subito enim aggressus est eos inordinatos er-

rantesque.

d Et reddidit consecrationem in pretium victoria solennem familiæ suæ,

NOTÆ.

4 Ciminus saltus. | Ciminus saltus & mons est propè Viterbum, & hodiè *Monte viterbo* dicitur.

5 Antè invius, planè quasi. | Sic Liv. 9, 36, 1: Sylva erat Ciminia, magis tum invia atque horrida, quàm nuper fuere Germanici saltus.

6 Calidonus. | Circa Germaniam.

7 Hercynius. | Vide Cap. 9.

8 Ille per noctem. | Falsum, interdum iter tentavit.

9 Refert totum iter. | Magna hic discrepantia est in editis, magna quoque in MSS. veram scripturam puto, refert *totum iter*. Pater.

10 Explicavit. | Verbum metaphoricum ab aulaeis desumptum: aulaea enim explicari dicuntur, quum evolvuntur ut oræ appareant, eadem metaphora usus est Maro, *Æn.* 9, 528.

Et mecum ingentes oras evoluit belli.

11 In subjectos suo more. | Nescio an quispian monuerit. Arbitror legi oportere, *Jovis more*: una ratio est, sed ea perquam venemens. Cur enim, nî pro, suo, legatur, *Jovis*,

mox adderet Florus, ea namque species fuit illius belli, quasi in Terrigenas è cælo ac nubibus tela mitterentur? Isthæc enim particula, namque, satis superque ostendit anaphoram ad ea quæ superius posita fuerunt. Dein unde isti Gigantes, seu Terrigena? Tum hoc quoque, quasi è cælo ac nubibus? &c. Dices an unum exemplum, ex more, seu consuetudine, probet? hoc tritari est & argutulum se facere. Nonne ita Salmoneum, Capaneum, Phaeton; ta, &c. Pater.

12 Incruenta illa victoria. | Vide quod supra notavimus ad titulum. Quod bello contra Samnites, Gallos, & Etruscos contigit, id malè de Etrusco, quo Ciminia Sylva facta pervia, narrat Florus.

13 Nam oppressus in sinu vallis. | Hoc fingit Florus, & nusquam factum fuisse legitur.

14 More patrio. | Nam pater ejus Decius Mus se quoque diis Manibus devoverat adversus Latinos pugnans. Vide Cap. xiv. hujus Libri.

CAPUT XVIII.

Bellum Tarentinum, & cum Pyrrho Rege.

36 Sequitur bellum Tarentinum, unum quidem titulo & nomine; 1 sed victoriâ multiplex. Hoc enim Campanos, Apulos, atque 2 Lu-

NOTÆ.

CAP XVIII. Bellum Tarentinum anno Mundi 3669, ante Ch. Nat. 279, ab Urb. Cond. 573: Coss. L. Emilio Barbula & Martio Philippo.

1 Sed victoriâ multiplex. | Quippe multi alii populi se Tarentinis adjunxerant.

2 Lucanos. | Italiæ populi, quorum regio hodiè Basilicaria dicitur,

canos,

canos, & caput belli Tarentinos, id est totam Italiam, & cum istis omnibus Pyrrhum, clarissimum Græciæ regem, unâ veluti ruinâ pariter involvit: ut eodem tempore & Italiam consummaret, & transmarinos triumphos auspicaretur. Tarentus Lacedæmoniorum opus, Calabriae quondam, & Apuliæ, totiusque Lucaniæ caput, a cum magnitudine & muris, portuque nobilis, tum mirabili situ: quippe in ipsis Hadriatici maris faucibus posita, in omnes terras, Istriam, Illyricum, Epirum, Achaïam, Africam, Siciliam, vela dimittit. Imminet portui, ad prospectum maris positum, majus theatrum: quod quidem causa miseræ civitati fuit omnium calamitatum. Ludos fortè celebrabant, quum adreinigantem littori Romanam classem indè vident: b atque hostem rati, emicant, sine discrimine insultant. Qui enim, aut unde Romani? Nec satis: aderat sine morâ querelam ferens legatio. Hanc quoque foedè per obscenam turpemque dictu contumeliam violant. Et hinc bellum. Sed apparatus horribilis, quum tot simul populi pro Tarentinis confurgerent, omnibusque vehementior Pyrrhus: qui semigræcam ex Lacedæmoniis conditoribus civitatem vindicaturus, cum totius viribus Epiri, Thessaliæ, Macedoniæ, incognitisque in id tempus elephantis, mari, terrâ, viris, equis, armis, addito insuper ferarum terrore,

INTERPRETATIO

a Tum nobilis magnitudine portuque & muris, tum situ mirabili.

b Atque hostem esse putantes, insiliunt, irruunt sine discrimine.

NOTÆ.

3 Pyrrhum. | Epiri Regem, qui ex genere Achillis originem trahebat.

4 Italiam consummaret. | Ut triumphos, qui adhuc de Italiâ agendi restabant, consummaret, & Transmarinos inciperet.

5 Tarentus. | Calabriae, seu magnæ Græciæ Urbs.

6 Lacedæmoniorum opus. | Lacedæmonium Tarentum vocat Horat. Od. 5. lib. 3. Tarentum autem coloniam deduxere Lacedæmonii Phalanto Spartano duce. Meminit idem Horat. Od. 6. lib. 2. v. 11.

Et regnata petam Laconi
Rura Phalanto,

7 Istriam. | Italiæ regio & terminus verus Dalmatiam.

8 Illyricum. | Europæ regio est, quæ supra Adriaticum mare extenditur.

9 Epirum. | Littoralem Græciæ regionem è regione Calabriae.

10 Achaïam. | Græciæ regionem supra Corinthiacum sinum. Alia est Achaïa in Peloponneso.

11 Majus Theatrum. | In aliis Editionibus

Urbis Theatrum. Ita lege, & dele majus.

12 Adreinigantem littori Romanam classem. | L. Valerius cum classe applicabat Tarentum, tanquam ad sociam Urbem & amicam, sed Tarentini illum tanquam belli gerendi causâ missum oppugnant, vincunt, & occidunt, classem ejus diripiunt, & captos carceri mancipant.

13 Emicant. | Proprie de piscibus qui corpora saltu in aëra subjiciunt, Unde ad alia transferretur.

14 Nec satis. | Nec contenti Valerio sine discrimine (id est, ut ait Poëta, Trois Rutulæ suæ) insultasse, legationem violant.

15 Querelam ferens legatio. | Posthumiale? gatu fuerat, ut injuriam L. Valerio factam ex ostendat.

16 Per obscenam. | Quum non satis eleganter Græcè loquutus esset legatus à Tarentinis nullo accepto responso derisus est, & lotio etiam conspersus. Quâ de causâ iratus legatus, sanguine, inquit, hunc videri aliquando eluctis,

17 Ferarum. | Elephantorum,

veniebat.

veniebat. ¹⁷ Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim, ¹⁸ Levino consule, prima pugna : quæ tam atrox fuit, ut ¹⁹ Ferentanae turmæ præfectus Obsidius in vectus in regem, & turbaverit, coëgeritq; ²⁰ projectis insignibus prælio excedere. Actum erat, nisi elephantis conversi ²¹ in spectaculum belli procurrissent : ²² quorum cum magnitudine, tum deformitate, & novo odore sibi belluas amplius quam erant suspicarentur, fugam stragemque latè dederunt. In Apuliâ deinde apud Asculum melius dimicatum est, ²³ Curio, Fabricioque consulibus. ²⁴ Jam quippe belluarum terror exoleverat, & Caius Minucius quartæ legionis ²⁵ hastatus, unius proboscide abscissâ, mori posse belluas ostenderat. Iraque & in ipsas pila congesta sunt, & ²⁶ in turres vibratæ faces tota hostium ²⁷ agmina ardentibus ruinis operuere : nec antè cladi finis fuit, quàm nox dirimeret, postremusq; fugientium ipse rex à satellitibus humero sauci-
²⁸ us ²⁹ in armis suis referretur. Lucaniæ suprema pugna ³⁰ sub Arufinis, quos vocant, campis, ³¹ ducibus iisdem qui superius : sed tunc ad totam victoriam, exitum, quem datura virtus fuit, casus dedit. Nam productis in primam aciem rursus elephantis, unum ex his pullum adacti in caput teli gravis ictus ³² avertit : qui quum per stragem suorum percurrrens, stridore quereretur, mater agnovit, &, quasi vindicaret, exiluit.

INTERPRETATIO.

¹⁷ Illum turbaverit & coëgerit encodere prælio, projectis regis insignibus.

²² Quos quum Romani suspicarentur, belluas esse ampliores quam se ipsa erant, ob eorum

magnitudinem, & deformitatem, & odorem qui sibi novus erat, latè dederunt fugam & stragem,

²⁴ Jam enim terror belluarum defecerat,

NOTÆ.

¹⁷ Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim. | Campaniæ fluvium esse Lirim ne pueri quidem ignorant, sed planissime falsum est Heracleam esse in Campaniâ, at in extimâ parte Italiæ, cui magnæ Græciæ nomen est. At illa pugna, de quâ hic agitur, ad Heracleam & fluvium Sirim pugnata est. Quamobrem gravissimum hunc errorem in Florum contulit Salmastius, quod iniquum est & planè incredibile, quum res sit trita & pervulgata. Ego autem dejerare ausim istud Campaniæ additum fuisse ab aliquo, qui Geographiæ veteris imperitus esset. Supererat emendatio haud difficilis Sirim pro Lirim, sed ita planè scriptum est in edit. J. Stadii, illam nec ego olim, nec Salmastius viderat. Pater.

¹⁸ Levino Consule. | Anno post inceptum bellum.

¹⁹ Ferentana turma. | Sic dictæ à Ferento Latii oppido.

²⁰ Projectis insignibus. | Vestitum mutavit ne cognosceretur.

²¹ In spectaculum belli. | Ad belli apparatus ante primos ordines collocati, nam infra dicit, producti in primam aciem rursus elephantis,

²² Curio, Fabricioque Cons. | Hic manifestus est error, ut viderunt alii, & legendum Emilio, Fabricioque Cons. Sub eorum enim Consulatu ad Asculum contra Pyrrhum pugnatum est, tertio anno post inceptum bellum.

²³ Hastatus. | Hastati milites dicebantur qui hastis pugnabant.

²⁴ In Turres. | Quæ elephantorum dorso imponebantur.

²⁵ In armis suis referretur. | Arma hic scutum vel clypeum propriè significant, in quos mos erat saucios referri, Virg. Æn. 10. 841.

At Lausum socii unanimem super arma ferebant.

²⁶ Sub Arufinis. | Arufini Campi in Lucaniâ iidem qui Arunci.

²⁷ Ducibus iisdem qui superius. | Melius si legas quibus superius, vel propius ad lectionem quævis: sed hoc etiam falsum est, iisdem, quibus ad Asculum pugnatum est, ducibus, in Arufinis etiam fuisse pugnatum, nam Curius Dentatus 3. Cos. pugnavit tertio anno post pugnam ad Asculum, sexto post inceptum bellum.

²⁸ Avertit. | Ut per suorum ordines recurreret.

Tum omnia circa quasi hostilia ²⁹gravi timore permiscuit. Ac sic eadem feræ, quæ primam victoriam abstulerant, ³⁰secundam parem fecerant; tertiam sine controversiâ tradidêre. Nec verò tantum armis, & in campis, sed consiliis quoque & domi intra Urbem cum rege Pyrrho dimicatum est. Quippè post primam victoriam rex callidus, intellectâ virtute Romanâ, statim desperavit armis, seque ad dolos contulit. Nam interemptos cremavit; captivosque indulgenter habuit, & sine pretio restituit. Missisque dein legatis in Urbem, omni modo annixus est, ³¹ut in amicitiam reciperetur. Seu bello & pace, foris & domi, omnem in partem Romana virtus tum se adprobavit: nec alia magis, quàm Terentina victoria, ostendit populi Romani fortitudinem, Senatûs sapientiam, ducum magnanimitatem. Quinam illi fuerunt viri, quos ab elephantis primo prælio obtritos accepimus? omnium vulnera in pectore: ³²quidam hostibus suis immortui: omnium in manibus enses: & relictæ in vultibus minæ: & in ipsâ morte ira vivebat. Quod adeò Pyrrhus miratus est, ut diceret, Quàm facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Romanis militibus, aut me rege Romanis? ³³Quæ autem eorum, qui superfuerunt, in reparando exercitu festinatio? Quum Pyrrhus, Video me, inquit, planè ³⁴Herculis sydere procreatum, cui, quasi ³⁵ab angue Lernæo, tot cæsa hostiû capita de sanguine suo renascuntur. Qui autem ille Senatus fuit? quum perorante ³⁶Appio Cæco, pulsi cum muneribus suis ab Urbe legati, interroganti regi suo, quid de hostium sede sentirent: Urbem templum sibi visam, Senatum regum confessum esse, confiterentur. Qui porrò ipsi duces? vel in castris: quum, medicum venale regis Pyrrhi caput offerentem ³⁷Curius remisit: Fabricius oblatam sibi à rege imperii partem repudiavit. Vel in pace: quum Curius ³⁸fictilia suo Sam-

INTERPRETATIO.

²⁹ *Gravi timore.* | Falsi sunt qui gravi more legi debere contendunt.

³⁰ *Quales deinde ipsi duces fuisse?*

N O T A.

²⁹ *Gravi timore.* | Falsi sunt qui gravi more legi debere contendunt.

³⁰ *Secundam parem fecerant.* | Immo ex ad Pyrrhum magis visa est inclinare, quum Romanorum sex millia ceciderint, & ex parte Pyrrhi tria & quingenti quinque. Pyrrhus tamen dixit, sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Romanos vinceret.

³¹ *Ut in amicitiam reciperent.* | Hoc dissuasi Appius Cæcus.

³² *Quidam hostibus suis.* | Hi similia apud Sallust. reperias in fine Catilin.

³³ *Quæ autem eorum.* | Populus Romanus seu vici, ferociter instat: seu victus est, cum victoribus certamen instaurat. Annib. ap. Liv. 27. 15.

³⁴ *Herculis sydere.* | Nugantur hic aliqui cum suis Genethliacorum præceptis; Hercules sydere nil aliud est quam Hercules fato, eodem fato quo Hercules natus est.

³⁵ *Ab angue Lernæo.* | Hydra quæ circa

Lernæa Laconicæ regionis paludem versabatur, ruinâ suâ fecundior: nam quum centum haberet capita, uno amputato duo renascebantur. Eleganter illam alicubi Sophocles *ἄπατον ἰππὸν* dixit, *ferarum exercitum.*

³⁶ *Appio Cæco.* | Post primum prælium, cum Romani exercitum repararent, Cineam misit Pyrrhus, ut de pace ageret, in quam cum Senatus inclinaret, Appius, ut ignominiosam, dissuasi.

³⁷ *Curius remisit.* | Non Curius, sed Fabricius remisit, & quartam Imperii partem repudiavit. Pyrrhus, admirans eum, dixisse fertur; Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quam sol à cursu suo, averti potest.

³⁸ *Fictilia.* | Legati Samnitium aurum offerentibus, cum ipse in foco rapa torreret, Molo, inquit, hæc in fictilibus meis esse, & aurum habentibus imperare.

veniebat. ¹⁷ Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim, ¹⁸ Levino consule, prima pugna: quæ tam atrox fuit, ut ¹⁹ Ferentanae turmæ præfectus Obsidius in vectus in regem, turbaverit, coegeritq; ²⁰ projectis insignibus prælio excedere. Actum erat, nisi elephantis conversi ²¹ in spectaculum belli procurrissent: ²² quorum cum magnitudine, tum deformitate, & novo odore sibi belluas amplius quam erant suspicarentur, fugam stragemque latè dederunt. In Apuliâ deinde apud Aiculum melius dimicatum est, ²³ Curio, Fabricioque consulibus. ²⁴ Jam quippe belluarum terror exoleverat, & Caius Minucius quartæ legionis ²⁵ hastatus, unius proboscide abscissâ, mori posse belluas ostenderat. Itaque & in ipsas pila congesta sunt, & ²⁶ in turre vibratæ faces tota hostium ²⁷ agmina ardentibus ruinis operuere: nec antè cladi finis fuit, quam nox dirimeret, postremusq; fugientium ipse rex à satellitibus humero faucibus ²⁸ in armis suis referretur. Lucaniæ suprema pugna ²⁹ sub Arufinis, quos vocant, campis, ³⁰ ducibus iisdem qui superius: sed tunc ad totam victoriam, exitum, quem datura virtus fuit, casus dedit. Nam productis in primam aciem rursus elephantis, unum ex his pullum adacti in caput teli gravis ictus ³¹ avertit: qui quum per stragem suorum percurrrens, stridore quereretur, mater agnovit, &, quasi vindicaret, exiit.

INTERPRETATIO.

¹⁷ Illud turbaverit & coegerit excedere prælio, projectis regis insignibus.

²² Quos quum Romani suspicarentur, belluas esse ampliores quam se ipsa erant, ob eorum

magnitudinem, & deformitatem, & odorem qui sibi novus erat, latè dederunt fugam & stragem.

²⁴ Jam enim terror belluarum defecerat.

NOTÆ.

¹⁷ Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim. | Campaniæ fluvium esse Lirim ne pueri quidem ignorant, sed planissime falsum est Heracleam esse in Campaniâ, at in extimâ parte Italiæ, cui magnæ Græciæ nomen est. At illa pugna, de quâ hic agitur, ad Heracleam & fluvium Lirim pugnata est. Quamobrem gravissimum hunc errorem in Florum contulit Salmastius, quod iniquum est & planè incredibile, quum res sit trita & pervulgata. Ego autem dejerare ausim istud Campaniæ additum fuisse ab aliquo, qui Geographiæ veteris imperitus esset. Supererat emendatio haud difficilis Lirim pro Lirim, sed ita planè scriptum est in edit. J. Stadii, illam nec ego olim, nec Salmastius viderat Pater.

¹⁸ Levino Consule. | Anno post inceptum bellum.

¹⁹ Ferentana turma. | Sic dictæ à Ferento Latii oppido.

²⁰ Projectis insignibus. | Vestitum mutavit ne cognosceretur.

²¹ In spectaculum belli. | Ad belli apparatus ante primos ordines collocati, nam infra dicit, producti in primam aciem rursus elephantis.

²² Curio, Fabricioque Cons. | Hic manifestus est error, ut viderunt alii, & legendum Amilius, Fabricioque Cons. Sub eorum enim Consulatu ad Aiculum contra Pyrrhum pugnatum est, tertio anno post inceptum bellum.

²³ Hastatus. | Hastati milites dicebantur qui hastis pugnabant.

²⁴ In Turre. | Quæ elephantorum dorso imponebantur.

²⁵ In armis suis referretur. | Arma hic scutum vel clypeum propriè significant, in quos mos erat faucibus referri, Virg. Æn. 10. 841. At Lausum socii exanimem super arma ferebant.

²⁶ Sub Arufinis. | Arufini Campi in Lucaniâ iisdem qui Arunci.

²⁷ Ducibus iisdem qui superius. | Melius si legas quibus superius, vel propius ad lectionem quis: sed hoc etiam falsum est, iisdem, quibus ad Aiculum pugnatum est, ducibus, in Arufinis etiam fuisse pugnatum, nam Curio Dentatus 3. Cos. pugnavit tertio anno post pugnam ad Aiculum, sexto post inceptum bellum.

²⁸ Avertit. | Ut per suorum ordines recurreret.

Tum omnia circa quasi hostilia ²⁹gravi timore permiscuit. Ac sic eadem feræ, quæ primam victoriam abstulerant, ³⁰secundam parem fecerant; tertiam sine controversiâ tradidère. Nec verò tantum armis, & in campis, sed consiliis quoque & domi intra Urbem cum rege Pyrrho dimicatum est. Quippè post primam victoriam rex callidus, intellectâ virtute Romanâ, statim desperavit armis, seque ad dolos contulit. Nam interemptos cremavit; captivosque indulgenter habuit, & sine pretio restituit. Missisque dein legatis in Urbem, omni modo annixus est, ³¹ut in amicitiam reciperetur. Seu bello & pace, foris & domi, omnem in partem Romana virtus tum se adprobavit: nec alia magis, quàm Terentina victoria, ostendit populi Romani fortitudinem, Senatûs sapientiam, ducum magnanimitatem. Quinam illi fuerunt viri, quos ab elephantis primo prælio obtritros accepimus? omnium vulnera in pectore: ³²quidam hostibus suis immortui: omnium in manibus enses: & relictæ in vultibus minæ: & in ipsâ morte ira vivebat. Quod adeò Pyrrhus miratus est, ut diceret, Quam facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Romanis militibus, aut me rege Romanis? ³³Quæ autem eorum, qui superfuerunt, in reparando exercitu festinatio? Quum Pyrrhus, Video me, inquit, planè ³⁴Herculis sydere procreatum, cui, quasi ³⁵ab angue Lernæo, tot caesa hostiû capita de sanguine suo renascuntur. Qui autem ille Senatus fuit? quum perorante ³⁶Appio Cæco, pulsî cum muneribus suis ab Urbe legati, interroganti regi suo, quid de hostium sede sentirent: Urbem templum sibi visam, Senatum regum confessum esse, confiterentur. Qui porrò ipsi duces? vel in castris: quum, medicum venale regis Pyrrhi caput offerentem ³⁷Curius remisit: Fabricius oblatam sibi à rege Imperii partem repudiavit. Vel in pace: quum Curius ³⁸fistilia suo Sami-

INTERPRETATIO.

²⁹ Gravi timore. | Falsi sunt qui gravi molegi debere contendunt.

| ³⁸ Quales deinde ipsi duces fuisse?

NOTÆ.

²⁹ Gravi timore. | Falsi sunt qui gravi molegi debere contendunt.

³⁰ Secundam parem fecerant. | Immò ea ad Pyrrhum magis visa est inclinare, quum Romanorum sex millia ceciderint, & ex parte Pyrrhi tria & quingenti quinque. Pyrrhus tamen dixit, sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Romanos vinceret.

³¹ Ut in amicitiam reciperent. | Hoc dissuadet Appius Cæcus.

³² Quidam hostibus suis. | His similia apud Salsus, reperias in fine Catilin.

³³ Quæ autem eorum. | Porsus Romanus seu vicis, ferociter instat: seu victus est, cum vicibus certamen instaurat. Annib. a. Liv. 27. 15.

³⁴ Hercules sydere. | Nugantur hic aliqui cum suis Genechiacorum præceptis, Hercules sydrem aliud est quam Hercules fato, eodem fato quo Hercules natus est.

³⁵ Ab angue Lernæo. | Hydra quæ circa

Lernam Laconicæ regionis paludem versabatur, ruinâ suâ fecundior: nam quum centum haberet capita, uno amputato duo renascebantur. Eleganter illam alicubi Sophocles *παρὰ τὸν Σειπρίαν* dixit, *φερανὸν exercitum*.

³⁶ Appio Cæco. | Post primum prælium, cum Romani exercitum repararent, Cineam misit Pyrrhus, ut de pace ageret, in quam cum Senatus inclinaret, Appius, ut ignominiosam, dissuadet.

³⁷ Curius remisit. | Non Curius, sed Fabricius remisit, & quartam Imperii partem repudiavit. Pyrrhus, admirans eum, dixisse fertur; Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quam sol a cursu suo, averti potest.

³⁸ Fistilia. | Legati Samnitum aurum offerentibus, cum ipse in foro capta torreat, Mulo, inquit, hæc in fistilibus meis esse, & aurum habentibus imperare.

nitico præferret auro; Fabricius decem pondo argenti ³⁹ circa Rufinum ^P consularem virum, quasi luxuriam censoriâ gravitate damneret. Quis ergo miretur his ⁴¹ moribus, virtute, militiâ, victorem populum Romanum fuisse? unoq; bello Tarentino ⁴² intra quadriennium maximam partem Italiæ, fortissimas gentes, opulentissimas urbes, uberrimasq; regiones in ditionem redegissem? Aut quid adeò fidem superet, quàm si principia belli cum exitu conferantur? Victor primo prælio Pyrrhus, totâ tremente Campaniâ, ⁴³ Lirim, Fregellâsq; populatus, prope captam Urbem à Prænestinâ arce prospexit: & à vigesimo lapide, oculos trepidæ civitatis, fumo ac pulvere implevit. Eodem postea ⁴⁰ bis exuto castris, ⁴⁵ bis saucio, & in Græciam suam trans mare ac terras fugato, pax & quies; ⁴⁶ sed h tanta adeò de opulentissimis tot gentibus spolia, ut victoriam suam Roma non caperet. Nec enim temerè ullus pulchrior in urbem, aut speciosior triumphus intravit. Ante hunc diem nihil, nisi pecora Volscorum, greges Sabinorum, carpenta Gallorum, fracta Samnitium arma vidisses: tum si captivos aspiceres; ⁴⁷ Molossi, Thessali, Macedones, Bruttii, Apulus, atque Lucanus: si pompam, aurum, purpura, signa, tabulæ, Tarentinæque deliciæ. Sed & nihil libentiùs populus Romanus aspexit, quàm illas, quas timuerat, cum turribus suis belluas: quæ non sine sensu captivitatis, summissis cervicibus, victores equos sequebantur.

INTERPRETATIO.

h Sed spolia reportata de tot gentibus opulentissimis adeò tanta fuere, ut, &c.

NOTÆ.

³⁹ *Circa Rufinum.* | Fabricius Censor P. Cornelium Rufinum Consularem Senatu movit, quod is decem argenti pondo facti haberet.

⁴⁰ *Consularem.* | Consulares dicuntur qui Consulatum gesserunt, nec jam amplius gerunt.

⁴¹ *Hismoribus.* | Supple prædictum ex Ter. Andr. Act. 2. Sc. 3-21: *Uxorem hic moribus dabit nemo.*

⁴² *Intra quadriennium.* | Immo octo annis duravit. Sex cum Pyrrho, & duobus antequam Pyrrhus se Tarentinis jungeret.

⁴³ *Lirim.* | Campaniæ fluvium.

⁴⁴ *Bis exuto castris.* | Falsum; semel tantum exutus, & semel saucius: nam primo & secundo prælio victor, tertio tantum victus fuit.

⁴⁵ *Bis saucio.* | *Saucius* apud bonos autores sæpius pro victo, clade affecto, sumitur, ut vulnus, pro clade.

⁴⁶ *Sed tanta adeò.* | Lege, & tanta adeò, alioqui vitium fuerit: ita etiam scriptum video in Ed. Stadii.

⁴⁷ *Molossi.* | Inter Epiri populos numerantur.

CAPUT XIX.

Bellum Picenum.

OMnis mox Italia pacem habuit. Qui enim post Tarentum ¹ auderent? nisi quod ultro persequi socios hostium placuit. Domini

NOTÆ.

CAP. XIX. *Bellum Picenum.* Octavo anno post pulsum Pyrrhum. Anno Mundi 3682, ante Ch. Nat. 266, ab Urbe Cond. 485, Coll. P. Sciponio Sopho, Appio Claudio Crassino.

¹ *Auderent.* | Optimè, sic Virgil. dixit. *Audere in prælia, Æneid. 2, 347.*
Quos nobis confertos audere in prælia vidi.

ergò Picentes, & caput gentis Afculum; Sempronio duce: qui, ² tremente inter prælium campo, Tellurem deam, promiffâ æde, placavit.

NOTÆ.

² Tremente inter prælium campo. | Quum directa intra jactum teli utraque acies constitisset, repente itâ horrendo fragore tremuit ter-

ra, ut uterque exercitus obstupesceret, & attonitus hæsitaret. Consol ædem telluri tum vocavit, & hostes prælio vicit, sed valde cruento.

CAPUT XX.

Bellum Sallentinum.

Sallentini Picentibus additi, caputque regionis Brundisium cum ¹ inclyto portu, Marco Attilio duce. Et in hoc certamine, ^b victoriæ prætium templum sibi ² pastoria Pales ultro poposcit.

INTERPRETATIO.

^a Sallentini sequuti sunt Picentes.

^b Et in hoc certamine Pales pastoria ipsa sibi

poposcit templum in prætium victoriæ.

NOTÆ.

CAP. XX. Bellum Sallentinum anno post bellum Picenum, anno mundi 3683, ante Ch. Nat. 265, ab Urbe Cond. 486, Coss. M. Attilio Regulo, L. Julio Libone.

Græciam vela dimittebantur, & è Græciâ in illum.

² Pastoria Pales. | Pales Pastorum Dea, cuius Festa die vicesimâ Aprilis celebrabantur, Vide Ovid. lib. 4. Fast. v. 721.

¹ Inclyto, | Inclytum vocat, quia inde in

CAPUT XXI.

Bellum Volsiniense.

Postremi Italicorum in fide mansêre ¹ Volsinii opulentissimi Etruscorum, implorantes opem adversus servos quondam suos: qui libertatem à dominis datam, ² in ² ipsos erexerant: translatâque in se republicâ, dominabantur. Sed hi quoque, duce Fabio Gurgite, pœnas dederunt.

INTERPRETATIO.

^a Qui extulerant libertatem à dominis datam, contra ipsos dominos.

NOTÆ.

CAP. XXI. Bellum Volsiniense, inceptum anno Mundi 3685, ante Ch. Nat. 263, ab Urbe Cond. 488, Coss. Q. Fabio Maximo Gurgite III, L. Mamilio Vitulo. Et sequente anno debellatum, Appio Claudio Caudice, M. Fulvio Crasso Coss.

¹ Volsinii. | Etruriæ populi, qui à libertis suis patriâ pulsi, à Romanis auxilium petière.

² In ipsos erexerant, | Quidam legi volunt *exercuerunt*, malè: erigere libertatem suam in aliquem, est oppreri à illius libertate, suam erigere.

CAPUT XXII.

De Seditionibus.

42¹ **H**ÆC est secunda ætas populi Romani, ² & quasi Adolescentia; quâ maximè viruit, & quodam flore virtutis exarsit, ac ferbuit. Ita, quæ inerat, quædam adhuc ex pastoribus feritas, quiddam spirabat indomitum. Inde est, quòd exercitus Posthumium Imperatorem, ³ inficiantem quas promiserat prædas, factâ in castris seditione, lapidavit: quòd sub Appio Claudio noluit vincere hostem, quum posset: quòd ⁵ duce Volerone, detrectantibus plerisque militiam, fracti consulis fascès: indè, quòd clarissimos principes, quum adversarentur voluntati suæ, exultatione multavit; ut ⁶ Coriolanum colere agros jubentem: nec minùs ille ferociter injuriam armis vindicasset, nisi quòd, jam inferentem signa filium, mater Veturia lacrymis suis ⁷ exarmavit: ⁸ ut ipsum Camillum, quòd iniquè inter plebem & exercitum divisisse Veientem prædam ⁹ videretur. Sed hic melior obsessis, in captâ Urbe ¹⁰ consensuit; & ¹¹ mox

INTERPRETATIO.

^a Negantem prædas quas promiserat.

^b Indè, quòd duce Volerone, multis recusantibus militiam, fascès Consulis fracti fuere.

NOTÆ.

¹ Hæc est. | De quâ jam loquutus est.

² Et quasi adolescentia. | Hæc fuit tempus viris armisque incitatissimum, idè propter quod adolescentiam dixerit.

³ Posthumium. | A. Posthumium Alburn Regillensem, qui Urbem Volas oppugnans prædam militibus promiserat, deinde verò oppido casto fidem mutavit, idè quæque lapidibus cooperit. Anno Mundi 3538, ante Ch. Nat. 410, ab Ur. Cond. 341.

⁴ Appio Claudio. | Appius Claudius Ap. F. Sabinus, qui Consul fuit cum T. Quintio Capitolino Barbato, anno Mundi 3480, ante Ch. Nat. 468, ab Ur. C. 283. I. cum exercitum in Volcos invitum duxisset, ille Ducem infestis omnia perversè egit, ita ut Appius ab hostibus vinceretur.

⁵ Duce Volerone. | Cum Consules electum haberent, citatus Volero, qui, cum ordines duxisset, jam gregarius miles esse volebat; ob id spoliari iussus, liqores reiecit, & plebem concitat, quæ violatis libroribus, fractisque fascibus, Consules in Curiam figat, & sunt ingentes turbæ. Dio lib. 9. Liv. lib. 11. sect. 55. hæc contigit anno Mundi 3478, ante Ch. Nat. 470, ab Ur. Cond. 281, Cons. L. Æmilio Mamercino 111, Vopisco Julio Iulo.

⁶ Ut Coriolanum colere agros jubentem | Per

secessionem Plebis agri inculti manserunt; inde annonæ caritas, cujus levandæ gratiâ cum magna vis frumenti ex Sicilia adveheretur, Coriolanus Plebi infensus, ut illam premeret, sic in Senatu loquutus est: *Audeo dicere hoc malo demitos ipsos potius cultores agrorum fore, quam ut armati per secessionem coli prohibeant.* Quapropter irata plebs illi diem dixit, & principi aliâ causâ omisâ, eum propter prædam superiori anno ex hostibus captam, nec in publicum relatum, sed inter suos divisam in exilium eiecit, anno Mundi 3460, ante Ch. Nat. 488, ab Urbe Cond. 263.

⁷ Exarmavit. | Quum Roman exercitum duxisset, mater ejus Veturia ab illo impetravit, ut inducias annuas faceret.

⁸ Ut ipsum Camillum. | In exilium Ardeam abiit anno Mundi 3562, ante Ch. Nat. 386, ab Ur. Cond. 365.

⁹ Sed hic melior obsessis | Romanis, scilicet, qui eum in exilium egerant.

¹⁰ Consensit. | Non de exactâ ibi ætate intelligendum, nam non tam diu ibi mansit Camillus, sed ad morositatem, tædium, languorem referendum, quæ illum senio afficiebant. In aliis pessimè legitur *Consuluit*, ut optime monuit Salmasius.

¹¹ Mox. | Anno 1087.

supplices

supplices de ¹² hoste Gallo vindicavit. ¹³ Cum Senatu quoque vehementius æquo bonoque certatum est; aded ut, relictis sedibus, solitudinem & interitum patriæ suæ minaretur.

N O T Æ.

¹² Hoste Gallo. | Pro hostibus Gallis, Pœtarum more, qui, singulari potius quam plurali numero utuntur. Horat. l. i. Od. 15, v. 6.
Quam multo repetet Gracia milite,
Id est, multis militibus,

¹³ Cum Senatu quoque. | Post incensam Urbem à Gallis, Senatus, Tribunis id inuentius agentibus, Veios migrare decreverat, quod prohibuit Camillus. Vide Livium in fine, lib. v.

CAPUT XXIII.

Prima discordia ¹ ob ^a impotentiam sceneratorum; quibus interga quoque serviliter favientibus, ² in sacrum montem plebs armata fecessit: ægræque, nec nisi Tribunos impetrâssent, Menenii Agrippæ facundi & sapientis viri auctoritate, revocata est. Extrat orationis antiquæ satis efficax ad concordiam fabula, quâ dissedisse inter se quondam humanos dixit artus, quòd, omnibus opere fugentibus, solus venter immunis ^b ageret: deinde moribundos à sejunctione rediisse in gratiam, ³ quando sensissent, quòd ejus operâ redactis in sanguinem cibus irrigarentur.

INTERPRETATIO.

^a Ob Tyrannidem sceneratorum.

| ^b Solus venter esset immunis.

N O T Æ.

¹ Ob impotentiam sceneratorum. | Aliam causam tradit Livius lib. 2. 32, &c. quòd invitum iterum in hostes duceretur.

² In Sacrum montem. | Anno Mundi 3457, ante Ch. Nat. 491, ab Urbe Condita 260. Mons autem sacer appellabatur trans Anienem paulò ultra tertium miliarium, quod eum plebs, cum fecessisset à patribus, creatis Tribunis plebis qui sibi essent auxilio, discedens, Jovi consecravir. Liv. Dionys. Efst & alii.

³ Quando sensissent quòd irrigarentur. | Minus puræ, cerè minus eleganti, Lænitatis videri possit isthuc, quòd, tamen & ita loquutus est infra lib. 2. cap. 4. Deprehensum est quòd habent. sed & ita Phædrus, & ante Phædrum Cicero, ante Ciceronem denique & ipse Plautus locis plurimis. Est autem Græcismus.

CAPUT XXIV.

Secundam, in Urbe mediâ, ² decemviratûs ^a libido conflavit. ⁴⁴
³ Allatas à Græciâ leges, ⁴ decem principes lecti, jubente populo,

INTERPRETATIO.

^a Capiditas decemviratûs excitavit secundam seditionem in mediâ urbe.

N O T Æ.

¹ Secundam. | Anno Mundi 3501, ante Ch. Nat. 447, ab Ur. C. 304.

² Decemviratûs libido. | Decemviratus cupiditas, nam multi, primores etiam, hunc honorem ambibant,

³ Allatas à Græciâ leges. | Leges duodecim tabularum.

⁴ Decem principes lecti. | Decemviri.

5 conscripserant: 6 ordinataque erat in duodecim tabulis tota iustitia: quum tamen 7 traditos fasces regio quodam furore retinebant. Ante cæteros Appius eò insolentia elatus est, ut ingenuam virginem stupro destinarer, 8 oblitus & Lucretia, & regum, & juris quod ipse composuerat. Itaque 9 quum oppressam iudicio filiam trahi in servitutem videret Virginius pater, nihil cunctatus, in medio foro manu suâ interfecit: admotisque signis commilitonum, totam eam 10 dominationem obsessam armis, in carcerem & catenas ab Aventino monte detraxit.

N O T A.

5 *Conscripserant.* | Æreis tabulis incisæ promulgaverant.

6 *Ordinataque erat in xii tabulis tota iustitia.* | Malè, &, ut opinor, barbarè: nec enim dicitur. *Ordinare iustitiam in Libro, in Tabulâ*, sed, *Ordinare ius, componere ius*; & sic mox purè Latinè loquitur, *Juris, quod ipse composuerat.* Legendum itaque prius est, *Tota iuris scientia.* Pater meus.

7 *Traditos fasces regio quodam furore retinebant.* | Decemviri de retinendo sibi in perpetuum triumviratu consilium cepere, conjurati ne alter ab altero dissentiret, & pari essent potestate, singulique duodenos lictores haberent cum fascibus & securibus: unde

Florus eos sibi traditos fasces regio quodam furore retinere dixit.

8 *Oblitus & Lucretia, & regum.* | Oblitus stuprum à Sexto Tarquinio Lucretia illatum causam stetit, cur Romani reges pellerent.

9 *Quum oppressam iudicio filiam.* | Eam Appius amore amens à cliente suo accusari curaverat, & pro mancipio abducendam pronuntiaverat.

10 *Dominationem.* | Decemvirorum scilicet, sed unus tantum Appius in carcerem abreptus, reliqui exilio pœnas vitavêrunt. Sed nota, dominationem pro dominis positam, ut dimicatio pro dimicantibus, matrimonia pro uxoribus, & sexcenta alia.

CAPUT XXV.

1 **T**ertiam seditionem excitavit matrimoniorum dignitas; ut plebeii cum patriciis jungerentur: qui tumultus in monte Janiculo, 2 duce Canuleio Tribuno plebis, exarsit.

N O T A.

1 *Tertiam seditionem.* | Anno Mundi 336, ante Ch. Nat. 442, ab Urbe. 309.

2 *Duce Canuleio* | Qui lege sanciri volebat, ut Patrum & plebis connubia essent promiscua.

CAPUT XXVI.

45 1 **Q**uartam honorum cupido, ut plebeii quoque magistratus crearentur. Fabius Ambustus duarum pater, 2 alteram Sulpicio patricii sanguinis dederat, alteram 3 Plebeio Stoloni. Hæc quodam tempore, 4 quod lictoriae virgæ sonum ignotum 5 penatibus suis expaverat,

INTERPRETATIO.

1 *Hæc quodam tempore irrita à sorore sua facta insolenter, quod timebat sonum lictoriae*

virgæ, qui ignotus erat domi sua, non potuit ferre injuriam.

N O T A.

1 *Quartam honorum cupido.* | Hoc accidit anno Mundi 3576, ante Ch. Nat. 372, ab Ur. Cond. 309.

2 *Alteram Sulpicio.* | Ser. Sulpicio major nupsit.

3 *Plebeio Stoloni.* | Minor C. Licinio Stoloni, illustri cuidam viro, tamen Plebeio.

4 *Quod lictoriae virgæ sonum.* | Hunc locum

facilem dabit alter Livii, lib. 6, 34. Forte ita incidit, ut in Ser. Sulpicii tribuni militum demo sorores Fabia quum inter se (ut sit) sermonibus tempus tenerent, Lictor Sulpicii, quum in de foro se domum reciperet, forem (ut mos est) virgâ percuteret, quum ad id moris ejus insueta, expavisset minor Fabia, risu sororâ suis miranti ignorare id sororem.

à forore satis insolenter irrita, injuriam non tulit. 5 Itaque nactus tribunatum, 6 honorum & magistratuum consortium, quamvis invito, senatui extorsit. Verum, in his ipsis seditionibus, principem populum non immerito b suspexeris. Siquidem nunc libertatem, nunc pudicitiam, tum natalium dignitatem, honorum decora & insignia c vindicavit; interque hæc omnia, nullius acrior custos, quam libertatis fuit: nullâque in pretium ejus potuit largitione corrumpi; quum, d ut in magno, & in dies majore populo, interim perniciosi cives existerent. 7 Spurium Cassium, Agrariâ lege; 8 Mælium, 9 largitione suspectum regiae dominationis, præsentî morte multavit. Ac de Spurio quidem supplicium 10 pater ipsius sumpsit: 11 hunc, 12 Quinctii dictatoris imperio, in medio foro magister equitum 46
13 Servilius Ahala confodit. 14 Manlium verò Capitolii vindicem, quia plerosque debitorum liberaverat, altiùs se & inciviliùs effèrentem, ab illâ, quam defenderat, 15 arce dejecit. Talis domi ac foris; talis pace belloque populus Romanus, e 16 frētum illud adolescentiæ, id est, secundam imperii ætatem habuit; in quâ totam inter Alpes frētumque Italiam armis subegit.

INTERPRETATIO.

b Verum in his ipsis seditionibus non immerito miratus fueris Principem populum.

c Defendit.

d Quum interim perniciosi cives existerent,

ut sit in magno populo, & in dies maiore.

e Talis pace belloque populus Romanus habuit ætatem adolescentiæ.

NOTÆ.

5 Itaque nactus | Stolo scilicet.

6 Honorum & magistratuum consortium. | Nam invito Senatû obviavit ut alter Consulium è Plebe crearetur.

7 Spurium Cassium de lege Agrariâ. | Hic Consul de divisione Agrorum publicorum, tum Civibus quàm sociis Hernicis & Latinis, fert legem Agrariam, quæ quum non procederet, de Tyrannide invadendâ cogitavit, quapropter auctoritati Regni accusatus, à rupe Tarpeia dejecitur, anno Mundi 3466, ante Ch. Nat. 482, ab Urb. Cond. 269. Porro cave quidquam mutes in textu, quod fecit Salm. nam constant omnia.

8 Mælium | Spurium Mælium Equestri ordine natum.

9 Largitione. | Is enim, quum Romæ an-

nona liberaretur, frumentum ab Hetruriâ per suos clientes aritum levis dividerat.

10 Pater ipsius. | Alii tamen, ut supra diximus, de illo Quæstores supplicium sumpsisse tradunt.

11 Hunc. | Spurium, scilicet, Mælium.

12 Quinctii | Quinctii Cincinnati Dictatoris.

13 Servilius Ahala confodit. | Anno Mundi 3513, ante Ch. Nat. 435, ab Urb. Cond. 316.

14 Manlium Capitolii vindicem. | Vide Ca. ut 13.

15 Arce dejecit. | A Saxo Tarpeio, Anno Mundi 3569, ante Ch. Nat. 379, ab Urbe Cond. 372.

16 Frētum illud adolescentiæ | Imitatio Lucretii, ubi de Adolescentiâ, ut puto.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

PROŒMIUM.

Domitā subactāque Italiā, populus Romanus ¹ prope quingentesimum annum agens, quum bonā fide ^a adolevisset; si quod est robur, si qua juvenas: tum ille verè robustus, & juvenis, & par orbi terrarum esse cœpit. Itā (mirum, & incredibile dictu!) qui prope quingentis annis ² domi luctatus est (adeò difficile fuerat dare Italiæ caput) ³ his ducentis annis qui sequuntur, Africam, Europam, Asiam, totum denique orbem terrarum bellis victoriisque peragravit.

INTERPRETATIO.

a Cū bonā fide crevisset.

NOTÆ.

- ¹ Prope quingentesimum | In Proœmio Libri primi quingentos integros ponit. Vide in Proœm. lib. 1. reliquis ducentis quingenta, Italiam subegisse.
² Domi luctatus est. | Tamen ducentis quinquaginta prioribus domi luctatum eum dicit. ³ His ducentis annis. | Ab Appio Claudio & Quinto Fulvio Consulibus, usque ad Cæsarem Augustum. Vid. Proœm. lib. 1.

CAPUT II.

Primum Bellum Punicum.

- 47 **I**gitur victor Italiæ populus, quum à terrâ fretum usque venisset, more ignis, qui obvias populatus incendio silvas, interveniente flumine abruptitur, paulisper substitit. Mox quum videret ¹ opulentissimam in proximo prædam, quodammodò Italiæ suæ abscissam, & quasi revulsam; adeò cupiditate ejus exarsit, ² ut quatenus nec ³ mole jungi,

INTERPRETATIO.

a Ut quippè nec mole jungi posset, nec pontibus.

NOTÆ.

- C A P. II. Primum Bellum Punicum, incepit anno Mundi 3686, ante Ch. Nat. 262, ab Urbe Cond. 489, Coss. Appio Claudio Caninio, M. Fulvio Flacco. Duravit an. 24.
¹ Opulentissimam in proximo. | Siciliam scilicet.
² Mole. | Moles, sunt constructiones lapideas quas in mare jaciebant, ut iis continens extenderetur, & sic intelligendus locus Virgili Æneid. 9. 710:
 Qualis in Euboico Bœorum litore quondam,
 Saxea pila castris, magnis quam molibus ante
 Constructam faciunt ponte.

nec

nec pontibus posset, armis belloque jungenda, & ad continentem suam revocanda bello videretur. ³ Sed ecce, ultrò ipsis viam pandentibus satis, nec occasio defuit; quum de Pœnorum ⁴ impotentia, fœderata Siciliae ⁵ civitas Messana quereretur. Affectabat autem ut Romanus, ita Pœnus Siciliam; & eodem tempore, paribus uterque votis ac viribus, imperium orbis agitabat. Igitur specie quidem socios juvandi, re autem sollicitante prædâ; ⁶ quanquam territaret novitas rei, (tanta tamen in virtute fiducia est) ille rudis, ille pastori-
us populus, verèque ⁷ terrester, ostendit nihil interesse virtutis, equis an navibus, terrâ an mari dimicaretur. Appio Claudio consule primùm frerum ingressus est ⁸ fabulosis ⁹ infame monstris, æstuque violentum: ¹⁰ sed adeò non est exterritus, ut illam ipsam ruentis æ-
stus violentiam ¹¹ pro munere amplexeretur: statimque ac sine morâ Hieronem Syracusanum regem tantâ celeritate vicit, ut ille ipse se prius victum, quàm hostem videret, fateretur. ¹² Duillio Cornelioque consulibus, e iam mari congredi ausus est. Tum quidem ipsa velocitas classis comparatæ, victoriæ auspici-
um fuit. Intrâ enim sexagesimum diem quàm cæsa silva fuerat, centum sexaginta navium classis in anchoris stetit; ut non arte factæ; sed, quodam munere deorum ¹³ conversæ in naves, atque mutatæ arbores viderentur. Prælii verò forma mirabilis: quum illas celeres volucresque hostium naves, hæ graves tardæque comprehenderent. ¹⁴ Longè illis nauticæ artes ¹⁵ detorquere remos, & ¹⁶ ludificari fugâ rostra. Injectæ enim ferreæ manus, machinæque al-
liæ, ante certamen multum ab hoste derisæ: coactique hostes quasi in

INTERPRETATIO.

^b Sed tantum abfuit quin esset exterritus, ut acciperet pro munere illam ipsam violentiam præcipitis fructu.

NOTÆ

³ Sed ecce ultra. | Nescio cur Salmastius ille legat Et pro Sed. Sed est transitio, at in voce ipsi error est, legendum ipse.

⁴ Impotentia. | Apud optimos authores impotentia semper Tyrannidem, vexationem, significat. Suprà dixit impotentiam fœderatorum. Notandum est tamen Terentium impotentiam dixisse pro eo quod nos vulgò dicimus, Impuissance.

⁵ Civitas Messana. | Messana Urbs & Emporium Siciliae. Civitas Messana eodem modo intelligendum quo Civitas Allebregum, apud Tacit. Nos dicimus Communantē.

⁶ Quanquam territaret novitas rei. | Quippe qui nunquam mare conscenderant.

⁷ Terrester. | Qui semper terrâ pugnaverat.

⁸ Fabulosi. | De quo tam multæ sunt fabulæ, inclitis, nobilibus, de qui on parle tant, sic fabulosus Hydaspes, apud Horat. l. 1. Od. 22. v. 7. Vide Notata ad Cap. vi.

⁹ Infame monstris. | Sic Horat. l. 1. Od. 3. 20: Infames scopulos, dixit.

¹⁰ Sed adeò. | Quasi diceret, tantum abfuit, quin territus.

¹¹ Pro munere amplexeretur. | Quia æstu illo velocitas navium juvabatur.

¹² Duillio Cornelioque. | C. Duillio Nepote, & Cn. Cornelio Scipione Afina quinto anno incerti belli, & hic trium annorum res gesta præerit Florus.

¹³ Conversa in naves. | Ut naves apud Virgilium in Nymphas convertuntur. Æn. 10, 220.

Nympha, quas alma Cybele

Nymen habere maris, Nymphasque è navibus esse

Jusserat

¹⁴ Longè illis. | Sic apud Virg. Æn. 12, 52. Longè illi Dea mater erit.

Illis, nostris scilicet navibus quæ graves erant & tardæ.

¹⁵ Detorquere remos. | Remos deflectere, ut navis aliò currat quàm ceperat.

¹⁶ Ludificari fugâ rostra. | Rostra navium hostilium ludificari fugiendo, ut eas in Romanas irruentes, vacuo offenderent.

solido decernere. Victor ergo apud ¹⁷ Liparas, mersâ & fugatâ hostium classe, primum illum maritimum egit triumphum. Cujus quod gaudium fuit? quum ¹⁸ Duillius Imperator, non contentus unius diei triumpho per vitam omnem, ubi à cenâ rediret, præluce funalia, præcineret sibi tibias iussit, quasi quotidie triumpharet. Præ tantâ victoriâ levius hujus prælii damnum fuit. Alter consulum interceptus Asina Cornelius, qui simulato colloquio evocatus, atque ita oppressus fuit; perfidiæ Punice documentum. ¹⁹ Calatino dictatore, serè omnia præsidia Pœnorum ²⁰ Agrigento, ²¹ Drepanis, ²² Panormo, ²³ Eryce, ²⁴ Lilybæo detraxit. ^c Trepidatum est semel ²⁵ circa Camarinensium saltum: sed eximiâ virtute ⁴⁹ Calpurnii Flammæ tribuni militum evasimus, qui lectâ trecentorum manuum, ^d infestum & infessum ab hostibus tumulum occupavit; adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet: ac sic, pulcherrimo exitu, ²⁶ Thermopylarum & Leonidæ famam adæquavit: hoc illustrior noster, quod expeditioni tantæ supersuit & ²⁷ supervixit, ²⁸ licet nihil scripserit sanguine. ²⁹ Lucio Cornelio Scipione, quum jam Sicilia suburbana esset populi Romani provincia; serpente latius bello, Sardiniam annexamque Corsicam transit; ubi & sic ³⁰ Caralæ urbis excidio incolas terruit, adeoque omneis, ³¹ terrâ, mari, Pœnos expugnavit, ut jam victoriæ

INTERPRETATIO.

c Trepidavimus.

d Occupavit tumulum iniquum & circumcessum hostibus.

NOTÆ.

¹⁷ Liparas. | Insula supra Siciliam, quæ & Æolæ dictæ sunt.

¹⁸ Duillius iussit. | Minus verum puto, imò & planè falsum est. Neque enim iussit Duillius. Nemis superbum illis temporibus exemplum. Hic illi h nos ob præclarum in Remp. meritum concessus fuit, quod faciliè auctoritatibus veterum ostendi potest, si liberam auctoritatem scribere. Pater.

¹⁹ Calatino. | A. Atilio Calatino qui Consul fuit cum Q. Sulpicio Paterculo.

²⁰ Agrigento. | Agrigentum Urbs in inferiori parte Siciliæ versus Meridiem, ad fluvium Agragam sita, unde nomen.

²¹ Drepanis. | Drepanum promontorium Siciliæ versu occidentem.

²² Panormo. | Panormus Urbs Siciliæ ab Occidente Boream versus.

²³ Eryce. | Eryx Siciliæ Urbs è regione Panormi.

²⁴ Lilybæo. | Siciliæ Promontorio Occidentali versus Meridiem.

²⁵ Circa Camarinensium saltum. | Res sic se habet, quum Camarina ab hostibus obsideretur, Calatinus Consul in exorato itinere eò pergit, & in angustiis à Carthagenensibus

clauditur; ibi Marcus Calpurnius Flamma, sumptis trecentis militibus, eruptione factâ, superiorem quemdam locum occupat, hostesque in se convertit, à quibus cum omnibus suis trucidatur.

²⁶ Thermopylarum & Leonida. | Qui Leonidas, cum trecentis tantum Laconibus, contra ingentem Persarum exercitum ad Thermopylas triduo dimicavit.

²⁷ Supervixit. | Quum Consul mortuos sepeliri curabat, Calpurnium vidit adhuc paulum respirantem, & eum magnâ cum curâ in lucem revocat.

²⁸ Licet nihil scripserit sanguine. | Hic hallucinatur Florus, qui Leonidæ tribuit quod fecit Othriades.

²⁹ Lucio Cornelio Scipione. | Quod nunc narrat Florus, anno prius est quam quod supra narravit de Calatino & Calpurnio.

³⁰ Caralæ. | Caralæ Urbs Sardinie ad Caralitana sinum ad Orientem.

³¹ Terrâ, mari, Pœnos expugnavit. | Benè quidem Salmasius, expurgavit: sed non vidit ingens, post ipsius emendationem, vitium in sermone remansisse, lego, omnes terras atque maria, Pœnis expurgavit. Pater.

nihil

nihil nisi Africa ipsa restaret. ³² Marco Attilio Regulo duce jam in Africa
 navigabat bellum. Nec deerant, qui ipso ³³ Punici maris
 nomine ac terrore deficerent, augente insuper Tribuno Mannio me-
 tum; ^e in quem, nisi paruisset, securi districtâ, Imperator metu mortis
 navigandi fecit audaciam. Mox ventis remisque properatum est:
 tantusque terror hostici adventûs Pœnis fuit, ut apertis pendè portis
 Carthago caperetur. Prima belli præmium fuit civitas ³⁴ Clypea:
 prima enim à Punico littore quasi arx & specula procurrit. Et hæc, &
 trecenta amplius castella vastata sunt. Nec cum hominibus, sed cum
 monstris quoque dimicatum est; quum, quasi in vindictam Africæ na-
 ta, ³⁵ miræ magnitudinis serpens, posita apud ³⁶ Bragadam castra vex-
 aret. ³⁷ Sed omnium victor Regulus, quum terrorem nominis sui latè ⁵⁰
 circumtulisset; quumque magnam vim juventutis, ducesque ipsos, aut
 cecidisset, aut haberet in vinculis; classẽque ingenti prædâ onustam,
 & ³⁸ triumpho gravem, ³⁹ in Urbem præmisisset; ⁴⁰ jam ipsam belli cap-
 put Carthaginem urgebat obsidio, ipsisque portis inhærebat. Hic pau-
 lulum ^f circumacta fortuna est; tantum ut plura essent Romanæ vir-
 tutis insignia; cujus ferè magnitudo calamitatibus approbatur. Nam
 conversis ad externa auxilia hostibus, quum ⁴¹ Xantippum illis du-
 cem Lacedæmon misisset, à viro militiæ peritissimo vincimur. Tum
 fœdâ clade, ⁴² Romanisque usu incognitâ, vivus in manus hostium ve-
 nit ⁴³ fortissimus imperator. Sed ille quidem par tantæ calamitati fuit.
^g Nam nec Punico carcere ⁴⁴ infractus est, nec ⁴⁵ legatione susceptâ.
^h Quippe diversa, quàm hostes mandaverant, censuit; ne pax fieret,
 nec commutatio captivorum reciperetur. Sed nec illo voluntario ad ho-

INTERPRETATIO.

^e In quem districtâ securi, nisi paruisset, Im-
 perator dedit audaciam navigandi metu mortis.
^f Hic paululum fortuna fuit inconstans.

^g Nam nec fractus fuit Punico carcere.
^h Quippe suasis alia quàm qua hostes man-
 daverant.

NOTÆ.

³² Marco Attilio Regulo. | Qui tunc Con-
 sul erat II.

³³ Punici maris nomine. | Quod periculo-
 sum propter Sytes.

³⁴ Clypea. | Hodie Zafaran.

³⁵ Mira magnitudinis serpens. | Ejus exu-
 vitæ centum & viginti pedum longæ.

³⁶ Bragadam. | Bragadas Africæ fluvius.

³⁷ Sed omnium victor. | Pater meus lege-
 bat, sed enim victor.

³⁸ Triumpho gravem. | Poëticum, quasi
 nullus esset in idâ classe qui triumphum non
 mereretur.

³⁹ In urbem præmisisset. | Alter Consul
 Manlius eam reduxit cum viginti septem mil-
 libus captivorum, & navalem triumphum egit.

⁴⁰ Jam ipsam belli caput. | Melius si legas,
 sed ipsum belli caput, & ita legebat Pater

meus

⁴¹ Xantippum. | Qui, quum eum copiis
 suis Carthaginenses præfecerint, triginta mil-
 lia Romanorum occidit.

⁴² Romanisque usu incognita. | Nullus enim
 antehac Romanorum dux in potestatem hosti-
 um venerat.

⁴³ Fortissimus Imperator. | Regulus.

⁴⁴ Infractus est. | Hic infractus nil aliud
 significat quàm fractus, ut apud Virg. Æn 9. 499.

Torpens infracta ad prælia vires.

Et alibi, quod notandum.

⁴⁵ Legatione susceptâ. | Illam Romam mi-
 serant Carthaginenses, ut captivorum muta-
 tionem suaderet, labantem Senatam firmavit
 ne faceret, & rursus ad Carthaginenses egra-
 gius properavit exul. Vide mirabilem Horatii
 Oden 5. lib. 3.

solido decernere. Victor ergo apud ¹⁷ Liparas, mersâ & fugatâ hostium classe, primum illum maritimum egit triumphum. Cujus quod gaudium fuit? quum ¹⁸ Duillius Imperator, non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi à cœnâ rediret, præluce funalia, præcinere sibi tibiaj iussit, quasi quotidie triumpharet. Præ tantâ victoriâ leve hujus prælii damnum fuit. Alter consulum interceptus Asina Cornelius: qui simulato colloquio evocatus, atque ita oppressus fuit; perfidiæ Punicæ documentum. ¹⁹ Calatino dictatore, ferè omnia præsidia Pœnorum ²⁰ Agrigento, ²¹ Drepanis, ²² Panormo, ²³ Eryce, ²⁴ Lilybæo detraxit. ^c Trepidatum est semel ²⁵ circa Camarinensium saltum: sed eximiâ virtute ⁴⁹ Calpurnii Flammæ tribuni militum evasimus, qui lectâ trecentorum manu, ^d infestum & infessum ab hostibus tumulum occupavit; adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet: ac sic, pulcherrimo exitu, ²⁶ Thermopylarum & Leonidæ famam adæquavit: hoc illustrior noster, quod expeditioni tantæ supersuit & ²⁷ supervixit, ²⁸ licet nihil scripserit sanguine. ²⁹ Lucio Cornelio Scipione, quum jam Sicilia suburbana esset populi Romani provincia; serpente latius bello, Sardiniam annexamque Corsicam transiit; ubi & sic ³⁰ Caralæ urbis excidio incolas terruit, adeoque omneis, ³¹ terrâ, mari, Pœnos expugnavit, ut jam victoriæ

INTERPRETATIO.

c Trepidavimus.

d Occupavit tumulum iniquum & circumcessum hostibus.

NOTÆ.

¹⁷ *Liparas.* | Insula, supra Siciliam, quæ & Æolæ dictæ sunt.

¹⁸ *Duillius iussit.* | Minus verum puto, imò & planè falsum est. Neque enim iussit Duillius. Nemis superbum illis temporibus exemplum. Hic illi h nos ob præclarum in Remp. meritum concessus fuit; quod faciliè auctoritatibus veterum ostendi potest, si liberatè lura scribere. *Pater.*

¹⁹ *Calatino.* | A. Atilio Calatino qui Consul fuit cum Q. Sulpicio Paterculo.

²⁰ *Agrigento.* | Agrigentum Urbis in inferiori parte Siciliæ versus Meridiem, ad fluvium Agragam sita, unde nomen.

²¹ *Drepanis.* | Drepanum promontorium Siciliæ versus occidentem.

²² *Panormo.* | Panormus Urbis Siciliæ ab Occidente boream versus.

²³ *Eryce.* | Eryx Siciliæ Urbis è regione Panormi.

²⁴ *Lilybæo.* | Siciliæ Promontorio Occidentali versus Meridiem.

²⁵ *Circa Camarinensium saltum.* | Res sic se habet, quum Camarina ab hostibus obsideretur, Calatinus Consul in ex. lorato itinere eò pergit, & in angustijs à Carthagenensibus

clauditur; ibi Marcus Calpurnius Flamma, sumptus trecentis militibus, eruptione factâ, superiorem quemdam locum occupat, hostesque in se converit, à quibus cum omnibus suis trucidatur.

²⁶ *Thermopylarum & Leonida.* | Qui Leonidas, cum trecentis tantum Laconibus, contra ingentem Persarum exercitum ad Thermopylas triduo dimicavit.

²⁷ *Supervixit.* | Quum Consul mortuos sepeliri curabat, Calpurnium vidit adhuc paululum respirantem, & eum magnâ cum curâ in lucem revocat.

²⁸ *Licet nihil scripserit sanguine.* | Hic hallucinatur Florus, qui Leonidæ tribuit quod fecit Othriades.

²⁹ *Lucio Cornelio Scipione.* | Quod nunc narrat Florus, anno prius est quam quod supra narravit de Calatino & Calpurnio.

³⁰ *Caralæ.* | Caralæ Urbis Sardinia ad Caralitani sinum ad Orientem.

³¹ *Terrâ, mari, Pœnos expugnavit.* | Benè quidem Salmastius, expurgavit: sed non vidit ingens, post ipsius emendationem, vitium in sermone remansisse, lego, omnes terras ac maria, Pœnis expurgavit. *Pater.*

nihil

nihil nisi Africa ipsa restaret. ³²Marco Attilio Regulo duce jam in Africam navigabat bellum. Nec deerant, qui ipso ³³Punici maris nomine ac terrore deficerent, augente insuper Tribuno Mannio merum; ^e in quem, nisi paruisset, securi districta, Imperator metu mortis navigandi fecit audaciam. Mox ventis remisque properatum est: tantusque terror hostici adventus Pœnis fuit, ut apertis pendè portis Carthago caperetur. Prima belli præmium fuit civitas ³⁴Clypea: prima enim à Punico littore quasi arx & specula procurrit. Et hæc, & trecenta amplius castella vastata sunt. Nec cum hominibus, sed cum monstris quoque dimicatum est; quum, quasi in vindictam Africæ nata, ³⁵miræ magnitudinis serpens, posita apud ³⁶Bragadam castra vexaret. ³⁷Sed omnium victor Regulus, quum terrorem nominis sui latè ⁵⁰circumtulisset; quumque magnam vim juventutis, ducesque ipsos, aut cecidisset, aut haberet in vinculis; classemque ingenti prædâ onustam, & ³⁸triumpho gravem, ³⁹in Urbem præmisisset; ⁴⁰jam ipsam belli caput Carthaginem urgebat obsidio, ipsisque portis inhærebat. Hic paululum ^fcircumacta fortuna est; tantum ut plura essent Romanæ virtutis insignia; cuius ferè magnitudo calamitatibus approbatur. Nam converfis ad externa auxilia hostibus, quum ⁴¹Xantippum illis ducem Lacedæmon misisset, à viro militiæ peritissimo vincimur. Tum foedâ clade, ⁴²Romanisque usu incognitâ, vivus in manus hostium venit ⁴³fortissimus imperator. Sed ille quidem par tantæ calamitati fuit. ^gNam nec Punico carcere ⁴⁴infractus est, nec ⁴⁵legatione susceptâ. ^hQuippe diversa, quàm hostes mandaverant, censuit; ne pax fieret, nec commutatio captivorum reciperetur. Sed nec illo voluntario ad ho-

INTERPRETATIO.

^e In quem districtâ securi, nisi paruisset, Imperator dedit audaciam navigandi metu mortis.
^f Hic paululum fortuna fuit inconstans.

^g Nam nec fractus fuit Punico carcere.
^h Quippe suavis alia quàm qua hostes mandaverant.

NOTÆ.

³² Marco Attilio Regulo. | Qui tunc Consul erat II.

³³ Punici maris nomine. | Quod periculosum propter Syrtis.

³⁴ Clypea. | Hodie Zafaran.

³⁵ Mira magnitudinis serpens. | Ejus exuvie centum & viginti pedum longæ.

³⁶ Bragadam. | Bragadas Africæ fluvius.

³⁷ Sed omnium victor. | Pater meus legebat, sed enim victor.

³⁸ Triumpho gravem. | Poëticum, quasi nullus esset in illâ classe qui triumphum non mereretur.

³⁹ In urbem præmisisset. | Alter Consul Manlius eam reduxit cum viginti senem milibus captivorum, & navalem triumphum egit.

⁴⁰ Jam ipsam belli caput. | Melius si legas, sed ipsum belli caput, & ita legebat Pater

mens

⁴¹ Xantippum. | Qui, quum eum copiis suis Carthaginenses præfecerint, triginta milia Romanorum occidit.

⁴² Romanisque usu incognita. | Nullus enim antehac Romanorum dux in potestatem hostium venerat.

⁴³ Fortissimus Imperator. | Regulus.

⁴⁴ Infractus est. | Hic infractus nil aliud significat quàm fractus, ut apud Virg. Æn. 9. 499. Torpens infracta ad prælia vires.

Et alibi, quod notandum.

⁴⁵ Legatione susceptâ. | Illum Romam miserant Carthaginenses, ut captivorum mutationem suaderet, labantem Senatum firmavit ne faceret, & rursus ad Carthaginenses egregius properavit exul. Vide mirabilem Horatii Oden 5. lib. 3.

stes suos reditu, nec ultimo, five carceris, five crucis ⁴⁶ supplicio deformata majestas; imo his omnibus admirabilior, quid aliud quam victus de victoribus, atque etiam, quia Carthago non cesserat, de fortunâ triumphavit? Populus autem Romanus multo acrior infestiorque; pro ultione Reguli, quam pro victoriâ fuit. ⁴⁷ Metello igitur Consule spirantibus altius Pœnis, & reverso in Siciliam bello, apud ⁴⁸ Panormum sic hostes cecidit, ⁴⁹ ut nec ampliùs eam insulam concitarent. Argumentum ingentis victoriæ, ⁵⁰ centum circiter elephantorum captivitas: ⁵¹ sic quoque magna præda, si gregem illum non bello, sed venatione cepisset. ⁵² Appio Claudio consule, non ab hostibus, sed à diis ipsis superatus est, ⁵³ quorum auspicia contempserat; ibi statim classe demersâ, ubi ille præcipitari pullos jusserat, quod pugnare ab his vetaretur. ⁵⁴ Marco Fabio Buteone consule, classem hostium in Africâ mari ⁵⁵ apud Ægimurum, jam in Italiam ultrò navigantem cecidit. Quantus ô tunc triumphus tempestate intercudit, quum opulenta præda classis, adversis acta ventis, naufragio suo Africam & Syrtis, ⁵⁶ omnium imperia gentium, insularum littora, implevit! Magna clades, sed non sine aliquâ principis populi dignitate; interceptam tempestate victoriam, & triumphum periisse naufragio; i & tamen quum Punicæ prædæ omnibus promontoriis ⁵⁷ insulisque frustrarentur & fluitarent, ⁵⁸ populus Romanus triumphavit. ⁵⁹ Lutatio Catu-

INTERPRETATIO.

i Et tamen quum Punicæ præda repellerentur ab omnibus promontoriis insulisque, & fluitarent.

NOTÆ

⁴⁶ Supplicio | Horat. lib. 3. Od. 5. 49.

Atque sciebat quæ sibi barbarus
Tortor pararet.

Et Cicer. alicubi, Neque tamen ignorabat se ad crudelissimum hostem, & ad exquisita supplicia proficisci; sed iusturandum conservandum putabat.

⁴⁷ Metello igitur Consule. | Anno decimo quinto hujus belli Punici, & hic L. Cæcilius Metellus non verè Consul erat tunc, sed Proconsul.

⁴⁸ Panormum. | In Siciliâ. Vide supra.

⁴⁹ Ut nec ampliùs. | In al. ut ne ampliùs.

⁵⁰ Centum circiter elephantorum | Ex historigæ fide centum & viginti capti sunt.

⁵¹ Sic quoque magnæ prædæ, si gregem illum. | Multa hic congestit eruditissimus Salmasius, qui legit, Sic quoque magna præda, ac si gregem illum. Sed illic locum non intellexit, qui tamen per se planissimus est. Illi centum elephantum, magna etiam præda erant, inquit noster, si illos populus Romanus non bello, sed venatione cepisset. At quum bello cepit non magna præda sunt, quum damna ibi accepta vix ullâ capturâ, nedum centum elephantorum captivitate, queant reparari.

⁵² Appio Claudio Consule. | Sequenti anno post Metelli victoriam.

⁵³ Quorum auspicia contempserat. | Hoc declarat Cicer. lib. 2. de Nat. Deorum. Nihil nos P. Claudii, bello Punico primo, temeritas movebit, qui etiam per iocum Deos irridens, quum cavè liberati pulli non pascerentur, mergi in aquam iussit, ut biberent, quoniam esse nolent. Qui risus, classe devictâ, multas ipsi lachrymas, magnam Pop. Rom. cladem attulit.

⁵⁴ Marco Fabio Buteone | Anno istius belli vigesimo primo. Unde patet multa Florum præterire.

⁵⁵ Apud Ægimurum. | Insulam inter Siciliam & Africam.

⁵⁶ Omnium imperia gentium. | Quid hoc sit, nemo homo unquam intelliget: lege ut restituit Pater meus, omnium maria gentium, hoc probant sequentia. Insularum littora.

⁵⁷ Insulisque frustrarentur | Salmasius legit frustrarentur pessimè, elegantissimè navis frustrari portu dicitur, quum illa subire non potest.

⁵⁸ Populus Romanus triumphavit. | Eò triumphavit, quod præda Punicæ omnibus promontoriis insulisque frustrata fluitaret.

⁵⁹ Lutatio Catulo Consule | Anno hujus belli vigesimo quinto.

Jo consule tandem bello finis impositus, apud insulas, quibus nomen
 60 *Ægates*. Nec major aliàs in mari pugna; quippè com meatibus, ex-
 ercitu, propugnaculis, armis gravis hostium classis, & in eà quasi tota
 Carthago: quod ipsum exitio fuit. Romana classis prompta, levis, ex-
 pedita, k 61 & quodam genere castrensis; ad similitudinem pugnae eque-
 stris, sic remis, quasi habenis, agebatur: & in hos vel in illos mobilia 52
 rostra, 62 speciem viventium præferebant. Itaque momento temporis
 laceratae hostium rates, totum inter Siciliam Sardiniamq; pelagus nau-
 fragio suo operuerunt. Tanta deniq; fuit illa victoria, ut de excinden-
 dis hostium mœnibus non quæreretur. Supervacuum visum est, in arcem
 murosque sævire, 63 quum jam in mari esset deleta Carthago.

INTERPRETATIO.

k Et quodammodo.

NOTÆ.

60 *Ægates*. | Inter Africam & Siciliam
 tres numero, aræ ut volunt à Virgilio dictæ,
 quod ibi fœdus cum Carthaginensibus ictum
 sit.

61 Et quodam genere castrensis. | Expediti
 ut castrensis exercitus.

62 Speciem viventium. | An equorum?

Quum supra dixerit quasi habenis agebatur.
 An rostrorum? Certè equorum.

63 Quum iam in mari esset deleta Carthago |
 Quia in navibus quas ceciderat Catulus, quasi
 tota Carthago, ut supra dixit noster, contine-
 batur.

CAPUT III.

Bellum Ligusticum.

P^{er}acto Punico bello, sequuta est: brevis sanè, & quasi ad recipi-
 endum spiritum, requies; 4 Argumentumque pacis, & bonâ fide
 cessantium armorum, tunc primùm post Numam clausa porta Jani fuit:
 sed statim ac sine morâ patuit. Quippè jam 3 Ligures, jam 4 Insu-
 bres Galli, nec non & 5 Illyrii laceſcebant. b Sic de sub Alpibus, id est, 5 de-

INTERPRETATIO.

a Porta Jani tunc primùm post Numam clau-
 sa fuit; quod est indicium pacis, & armorum bo-
 nâ fide cessantium.

b Sic de super Alpibus, id est, de super ipsi
 faucibus Italia.

NOTÆ.

CAP. III. *Bellum Ligusticum.* Anno Mun-
 di 3713, ante Ch. Nat. 255, ab Ur. Cond.
 516, Coss. L. Cornelio Lentulo Caudino, & Q.
 Fulvio Flacco.

1 Brevis sanè. | Vix quadriennii requies
 data fuit.

2 Clausa porta Jani fuit. | Vide cap. 2. lib.

3 Ligures. | Populi quæ Alpes maritimas in-
 colunt.

4 Insu- bres Galli. | Gallia Cispinae populi
 quorum caput Mediolanum.

5 Illyrii. | Populi juxta mare Adriaticum
 ad Occidentem.

6 De sub. | Nota præpositionem junctam
 præpositioni. Sic de procul apud Plautum ali-
 cubi; ita apud Plautum reperias esub & desub.
 Cæterum, quod vir magnus affirmat, cave id
 verum putes; nam sub, & desub, non sunt
 idem, de sub enim est desuper. Præter.

sub

sub ipsis Italiæ faucibus, gentes, deo quodam assiduè incitante, ne rubiginem ac situm scilicet arma sentirent. Denique 7 utrique cotidiani, & quasi domestici hostes 8 tirocinia militum imbuebant. Nec aliter 53 utrâque gente, quàm quasi core quâdam, populus Romanus ferrum suæ acuebat virtutis. 9 Ligures inis Alpium jugis adhærentes inter Varum & Macram flumen, implicitosque dumis silvestribus, major aliquanto labor erat invenire, quàm vincere. Tuti locis 9 & fugâ, durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quàm bella faciebat. Itaque quum diù multumque eluderent 10 Salyi, 11 Deceates, 12 Oxybii, 13 Euburiates, Ingauni; 14 tandem Fulvius latebras eorum ignibus sepsit: 15 Bæbii in plana deduxit: 16 Posthumius ita exarmavit, ut vix reliquerit ferrum quo terra coleretur.

INTERPRETATIO.

c Ligures adherentes profundis Alpium jugis.

NOTÆ.

7 Utrique. | Nota ut insolitum utrique de tribus dici, nisi Ligures & Insubres intelligar, Illyricos verò prætermittat, utpote remotiores.

8 Tirocinia militum imbuebant. | Nemo unquam ante Florum hoc dixit, Imbuebant tirocinia militum, nihil aliud est quàm Imbuebant Tir. mil. Gallicè, Effuscient l' apprentissage de nos Soldats. C' étoit sur eux que nos Soldats faisoient leur apprentissage.

9 Et fugâ. | Hic fuga nil aliud est quàm pedum velocitas, quod notandum.

10 Salyi. | Qui & Salices in tabulis nominantur, Galliæ Narbonensis populi circa Aquas Sextias ad Occidentem Ligurum.

11 Deceates. | In Galliâ Narbonensi populi ad Vari ostia, ubi Ligures, qui Deceates Ligures etiam dicebantur, ut & Oxybii qui Deceatibus Orientales erant, ad oram Gallici maris.

12 Oxybii. | Vide Deceates notâ superiorî.

13 Euburiates. | in Liguriâ, ut & Ingauni,

qui & Albingauni dicti sunt.

14 Tandem Fulvius. | Quint. Fulvius Flaccus, vel Marcus Fulvius Nobilior, nam utrique de Liguribus triumphârunt. Sed de M. Fulvio Nobiliori malim intelligi, qui finem bello imposuit, quod duravit annis LXXX. Alii de Quinto Fulvio malunt intelligi, qui anno DLXXIV, de Liguribus triumphavit, & fivere videtur Livius lib. 44.

15 Bæbii. | Fuere duo Bæbii Pamphili sive Pamphili, faures, Cn. scilicet, & M. De Marco hic noster loquitur, nam de Liguribus triumphavit, collegâ Cornelio Cethego, anno ab Ur. Cond. 573, eosq; in agrum Taurasinorum, quem de Samnitibus Romani ceperant, traduxit; unde illi postea Ligures Bæbiani, & Corneliâni dicti sunt, & in hoc Samnitium tractu à Plinio recensentur.

16 Posthumius. | A. Posthumius Albinus, qui Consul fuit cum C. Calpurnio Pisone, Liv. 40. 41. 3.

CAPUT IV.

Bellum Gallicum.

Gallis Insubribus, & his accolis Alpium, animi ferarum, corpora plusquam humana erant: sed experimento deprehensum est, quip-

INTERPRETATIO.

a Sed istud experimento deprehensum est, nempe quòd ut, &c.

NOTÆ.

CAP. VI. Bellum Gallicum. Anno Mundi 3725, ante Ch. Nat. 223, ab Urb. Cond. 528; Coss. L. Emilio Pappo, C. Atilio Regulo.

1 Galli Insubribus. | Vide Cap. sup.

2 Quippe. | Mirum quantopere vox ista

viros doctos turbaverit, ut etiam novas lectiones introducerent: sed ne longum faciam, sic lege & intellige: Sed experimento deprehensum est quippe, id est scilicet, ut apud Virg. Æn. 1, v. 63.

Quippe ferant rapidi secum.

pe, sicut primus impetus eis major quam virorum est, ita sequens minor quam fœminarum. Alpina corpora ^b humenti cœlo educata, habent ⁵⁴ quiddam simile cum nivibus suis: ^c quæ mox ut caluere pugnâ, statim in sudorem eunt; & levi motu, quasi sole, laxantur. Hi sæpe & alias, sed ⁴ Britomaro duce, non prius soluturos se baltea, quam Capitolium ascendissent, juraverant. Factum est. Victos enim Æmilius in Capitolio discinxit. Mox, Ariovisto duce, vovere de nostrorum militum prædâ ⁵ Marti suo torquem. Intercepit Jupiter votum. Nam de torquibus eorum aureum tropæum Jovi ⁶ Flaminius erexit. Viridomaro rege Romana arma Vulcano promiserant. ⁷ Aliorsum vota ceciderunt. Occiso enim rege, ⁸ Marcellus ⁹ tertia post Romulum patrem Feretrio Jovi arma suspendit.

INTERPRETATIO.

^b Humido cœlo.

^c Quæ corpora mox ut caluere pugnâ, statim | eunt in sudorem, & levi motu, quasi sole, dissolvuntur.

NOTÆ.

³ Quæ mox ut caluere pugnâ. | An nives, an corpora? lego, nam mox, &c. probat enim nō simile à se positum. Docti, quid velim, facile senserint. Pater.

⁴ Britomaro duce. | De Boiis intelligendum est.

⁵ Marti suo. | Marti quem colunt Galli, ut docet Cæsar de bello Gallico, 6. 17.

⁶ Flaminius. | C. Flaminius Nepo, qui cum P. Furio Calvo Consul fuit.

⁷ Aliorsum vota ceciderunt. | Aliorsum,

alioversum. In alienas manus vota illa devenere; nam pro Romanis armis, quæ Vulcano Galli promiserant, Romani Gallica Jovi suspendere.

⁸ Marcellus. | M. Claudius Marcellus qui finem bello imposuit, quod duravit annis quatuor.

⁹ Tertia post Romulum. | Virgil. de Marcellis, Æn. 6, 859.

Tertiaque arma patri suspendet capta Quirino.

CAPUT V.

Bellum Illyricum.

Illyrii, seu Liburni, sub extremis Alpium radicibus agunt, inter ² Arsiam, Titiumque flumen, longissimè per totum ¹ Adriani maris litus effusi. Hi, regnante Teurâ muliere, populationibus non contenti, licentiæ scelus addiderunt. ⁴ Legatos quippe nostros, ⁵ ob ea ⁵⁵

INTERPRETATIO.

¹ Nam legatos nostros jure agentes, ob ea quæ illi deliquerant, percutiunt, non quidem gladio, sed securi quasi victimas.

NOTÆ.

CAP. V. Bellum Illyricum. Hæc bellum quatuor annis ante Gallicum de quo Cap. superiori actum est. Anno Mundi 3721, ante Ch. Nat. 227, ab Ur. Cond. 524; C. ff. L. Posthumio Albino 11. & Q. Fuvio Centumalo.

¹ Illyrii, seu Liburni. | Nam Liburniæ Illyridis regio est.

² Arsiam, Titiumque. | Arsia fluvius ad Oc-

cidentem, Italiæ terminus; Titius, ad Orientem. Alii Illyricos fines latius extendunt.

³ Adriani. | Ita Horatius: Ita & Cicero. Aliud est, proprie loquentibus, Adriaticum, & Adrianum. Pater.

⁴ Legatos quippe nostros. | Hi f. c. C. & L. Coruncani.

⁵ Ob ea quæ deliquerant. | Italicos mercatores spoliaverant,

quæ

quæ deliquerant, jure agentes, nec gladio quidem, sed ut victimas;
 6 securi percutiunt. Præfectos navium igni comburunt, idque, quo
 indignius foret, mulier imperabat. Itaque 7 Cnæo Fulvio Centimalo
 duce, latè domantur. Strictæ in principum colla secures, b 8 legato-
 rum Manibus litavère.

INTERPRETATIO.

b *Justa persolvere Manibus legatorum.*

NOTÆ.

6 *Securi percutiunt.* | Alter tantum occisas
 est.

7 *Cnæo Fulvio Centimalo.* | Vide in Tit. alii
 Quintum vocant, Europ. Cnæum, cum Floro.

8 *Legatorum manibus litavère.* | Litare,

hoc est, sacrificare; sic Cap. 18. lib. 3. *Strabo*
Pompeius non vixit finem cadum fecit, quam
Asculi everfione Manibus tot exercituum Con-
sularium direptarumque urbium Diis litaverunt.

CAPUT VI.

Bellum Punicum Secundum.

POST primum Punicum bellum vix quadriennii requies. Ecce alte-
 rum bellum: minus quidem spatio (nec enim amplius quam 2 decem
 & octo annos habet) sed aded cladum atrocitate terribilius, ut, si quis
 conferat damna utriusque populi, 3 similior victo sit populus qui vicit.
 4 Urebat 5 nobilem populum 6 ablatum mare, 7 captæ insulæ, dare tri-
 56 buta, 8 quæ jubere consueverat. 9 Hinc ultionem puer Annibal 10 ad aram
 patri juraverat: 11 nec morabatur. Igitur 12 in causam belli Saguntus

INTERPRETATIO.

2 *Simulabat.*

NOTÆ.

CAP. VI. *Bellum Punicum secundum. Anno*
Mundi 3731, ante C. Nat. 217, ab Ur. Cond.
534; C. M. Livio Salinatore, & L. Emi-
lio Paulo.

1 *Vix quadriennii requies* | Cave existimes,
 primum bellum Punicum inter & secundum,
 quatuor tantum anno intercessisse, nam hoc
 falsissimum, cum unius & viginti spatium in-
 terfit. Sed hoc sic accipiendum, quasi dicat
 Florus, post primum bellum Punicum usque
 bellis impediti fuere Romani ferè ad secundum
 bellum, ita ut vix quadriennii requiem
 ceperint. Quod verum est.

2 *Decem & octo annos.* | Alii unum demunt,
 addunt alii, sed ex tabulis decem & octo, nec
 plus vel minus dūlle sati constat.

3 *Similior victo sit Populus qui vicit.* | Sili-
 us lib. prim.

— *propinque fuere periclo*

Quis superare daturum. —

4 *Urebat.* | Maè in al. *pat. bat.* Si Te-
 rent. E. in. Act. 2, Sc. 2, 43: *pro hominem,*

5 *Nobilem populum.* | Pœnos.

6 *Ablatum mare.* | Quod primo bello Pu-
 nico Romani in ditionem suam redegerant.

7 *Captæ insulæ.* | Sardinia, Corsica.

8 *Quæ jubere consueverat.* | Jubere tributa;
 est tributa indicere, imperare; Gallicè, *Exiger*
des Tributs.

9 *Hinc ultionem.* | Qui vocem hinc mutant,
 ii sanè eam non intelligunt: urebat Populum
 nobilem ablatum mare, &c. Hinc Gall. *d'un*
autre cōté, ultionem puer Annibal, &c.

10 *Ad aram patri.* | Hamilcar ad Hispani-
 am exercitum tra ducturus sacrificat, & sacri-
 ficio filium Hannibalem admovet novem an-
 nos natum, & jurare juber se, quamprimum
 possit, Populo Romano hostem futurum.

11 *Nec morabatur.* | In morâ non erat ille.
 Gall. *Il n'attendit que l'occasion.*

12 *In causam belli Saguntus.* | Quia scilicet,
 non dubitabit ille quin Saguntinis oppug-
 nandi arma moverent Romani, utpote sociis.
 Saguntum est urbs Hispaniæ ad litus Eoum.

¹² delecta est, verus Hispaniæ civitas, & opulenta, fideiq; erga Romanos magnum quidem, sed triste monumentum. Quam in libertatem ¹³ communi fœdere exceptam, Annibal causas novorum motuum querens, & suis, & ¹⁴ ipsorum manibus evertit, ut Italiam sibi rupto fœdere aperiret. Summa fœderum Romanis religio est: itaque ad auditum sociæ civitatis obsidium, memores icti cum Pœnis quoque fœderis, non statim ad arma procurrunt, dum prius ¹⁵ more legitimo queri malunt. Interim jam novem mensibus fessi fame, machinis, ferro, versâ deniq; in rabiem fide, immanem in foro excitant ¹⁶ rogum: tum desuper se suosque cum omnibus opibus suis ferro & igni corrumpunt. Hujus tantæ cladis auctor ¹⁷ Annibal poscitur. Tergiversantibus Pœnis, dux legationis, Quæ, inquit, mora est? Fabius. ¹⁸ In hoc ego sinu bellum pacemq; porto: utrum eligitis? Succlamantibus; Bellum. Bellum igitur, inquit, accipite: & excusso in mediam curiam togæ gremio, non sine horrore, quasi planè sinu bellum ferret, effudit. Similis exitus belli initio fuit. Nam quasi has ¹⁹ inferias sibi Saguntiorum ultimæ ²⁰ diræ in illo publico parricidio incendioq; mandassent; ita Manibus eorum, vastatione Italiæ; captivitate Africæ, ducum & regum, qui id gessere bellum, exitio ²¹ parentatum est. Igitur ubi semel se in Hispaniâ movit illa gravis & luctuosa Punici belli vis atque tempestas, destinatumque Romanis jam diù fulmen, ^b Saguntino igne ²² conflavit: statim quodam impetu rapta, medias perfregit Alpes; & in Italiam ab illis ²³ fabulosæ altitudinis nivibus, velut cœlo missa, descendit. ^c Ac primi quidem impetûs turbo inter Padum & ²⁴ Ticinum valido statim fragore de-

57

INTERPRETATIO.

^b Saguntino igne conflatum est.^c Ac procella quidem primi impetûs statim

N O T A.

¹² Delecta. | Malè in al. Deleta.¹³ Communi fœdere | Ultimo fœdere inter Carthagenenses & Romanos sancito cautum fuerat, ut Saguntus, quia Romanorum socius, exciperetur, & inter utriusque populi imperia libera maneret.¹⁴ Ipsorum. | Saguntinorum.¹⁵ More legitimo | Per legatos scilicet.¹⁶ Rogum. | Hic manifestò sumitur pro strue lignorum nondum accensâ, contrâ quàm quibusdam visum est.¹⁷ Annibal poscitur. | Accusatur: Gallicè, *On demande Justice d' Annibal.*¹⁸ In hoc ego sinu. | Quem ex togâ fecerat.¹⁹ Inferias. | Sic propriè dicebantur sacrificia, libationes, quæ mortuis inferbant.²⁰ Diræ. | Imprecationes, quibus Romanos egerant, quod ab illis misère destituti, & in Carthagenenses, quod injustè ab illis bello petiri fassent.²¹ Parentatum est | Parentare propriè est parentibus iusta facere, sed per Synecdochen de quibusque mortuis dicitur.²² Conflavit. | Passivè pro conflatum est.²³ Fabulosæ altitudinis. | Fabulosum, a

eruptis circa Padum & Ticinum, cum valido fragore.

certe non idem est quod falsum, quod commentitium, sed id, quod est verum est, fabulas tamen in sese admittas habet, aut de quo multæ fabulæ narrantur. Sic & apud Horatium, *Hydaspes fabulosus*, l. 1. Od. 22. 7. vel qua loca fabulosus lambit Hydaspes. Non quòd Indiæ fluvius non sit Hydaspes (nam è veteri Geographiâ constat, ejus regionis fluvium esse Hydaspem,) sed quòd de illo multa fabulari essent, vel Poëtæ, vel illi nugatores Græculi, qui aut Alexandri, aut Bacchi, aut Persei, (sic illic quoque Perseus) expeditiones scriptis suis prodiderant. Neque verò aliter Horatius, cum l. 3. Od. 4. 9. &c. scripsit, *Me fabulosa columba texerunt*; neque, iterum dico, aliter, cum cecinit: l. 1. Od. 4. 16.

Jam te premat nox fabulaque Mænes.

Id est, Mænes, de quibus boni viri tam multa sibi in animo finxere, ut & aliis terribilimenta objicerent. Ridiculus enim esset Horatius si quem ab eo premi diceret, quod esset nihil, id est, si esset fabula.

²⁴ Ticinum. | Ticinus Galliæ Cisalpinæ fluvius, *Tesino* nunc.

bonis

tonuit. Tunc Scipione duce fusus exercitus. Saucius etiam ipse venisset in manus hostium imperator, nisi protectum patrem ²⁵ prætextatus admodum filius ab ipsâ morte rapuisset. Hic erit Scipio, qui in exitum Africæ crescit, ²⁶ nomen ex malis ejus habiturus. Ticino ²⁷ Trebia succedit. Hic secunda belli Punici procella ²⁸ defævit, Sempronio consule. Tunc callidissimi hostes frigidum & nivalem nocti diem, quum se ignibus prius ²⁹ oleoque fovissent (horribile dictu) homines à meridie & sole venientes ³⁰ nostrâ nos hyeme vicerunt. ³¹ Thrasymenus lacus tertium fulmen Annibalis, imperatore Flaminio. Ibi quoque ars nova Punicæ fraudis. Quippè nebulâ lacûs, palustribusque virgultis ³² tectus eques, terga subito pugnantium invasit. Nec de diis possumus queri. Imminentem quippè temerario duci cladem ³³ prædixerant ³⁴ insidentia signis examina, & aquilæ prodire nolentes, & commissam aciem sequutus ingens terræ tremor: ³⁵ nisi illum horrorem soli, ³⁶ equitum virorumque discursus, & mota vehementius arma fecerunt. Quartum, id est, prædixit ultimum vulnus imperii ³⁷ Cannæ; ignobilis Apuliæ vicus: sed magnitudine cladis ³⁸ emerfit; & quadraginta millium cæde parta nobilitas. Ibi in exitum infelicitis exercitus, dux, terra, cælum, dies, tota denique rerum natura consensit. Siquidem ³⁹ non contentus simulatis transfugis Annibal, qui mox terga pugnantium ⁴⁰ ceciderunt, insuper callidissimus imperator, patentibus in campis, observato ⁴¹ loci ingenio; quod & sol

INTERPRETATIO.

d Nisi discursus equitum virorumque, & arma mota vehementius, fecerunt illum tremorem terra.

NOTÆ.

²⁵ Admodum prætextatus. | Prætextâ indutus. Erat autem prætexta, toga quæ purpuram oræ prætextam habebat, & à pueris ferebatur usque ad annum decimum septimum.

²⁶ Nomen ex malis ejus habiturus. | Africanus scilicet.

²⁷ Trebia. | Galliæ Cisalpinæ fluvius.

²⁸ Defævit. | Valdè sævit.

²⁹ Oleoque. | Quo frigori impenetrabiles redderentur.

³⁰ Nostrâ nos hyeme. | Hæc dicit comparatè ad Pœnos, qui à Meridie & sole veniebant, quibus idèò hyems durior esse debebat quàm Romanis, qui ad Septentrionem, præ Pœnis, versi sunt.

³¹ Thrasymenus lacus. | In Tusciâ.

³² Tectus eques. | Tecti equites, more Poëtarum. Jam supra monuimus.

³³ Insidentia signis examina, & aquila prodire nolentes. | Ex tacuminibus hastilium veteres militaria auspicia solebant sumere, hoc est, superis atque inferis spiculis, ex superis, si volucres, flammulæ, & aliæ id genus insiderent, ut hic examina apum: ex inferis verò, si hastilia humi defixa, quæ signa militaria, uti

aquilas, sustinerent, vel facillimè, vel difficillimè convellerentur, si facillimè auspicata, si contrâ, inauspicata putabantur, ut hic. Vides nunc quid intelligat Florus, per Aquila prodire nolentes: Id est, quum hastilia illa quibus Aquilæ signa militaria infidebant, nullo modo possent convelli.

³⁴ Equitum virorumque discursus. | Phantasia Poetica, cujusmodi plures apud Homerum invenies. Quasi verò virorum & equorum discursus, & mota vehementius arma soli horrorem faciunt. Miror verò magnum virum emoræ mentis Florum insinulasse qui hoc scripserit.

³⁵ Canna. | In Apuliâ juxta Aufidum amnem.

³⁶ Emerfit. | Ex nobilitate suâ scilicet.

³⁷ Non contentus simulatis transfugis. | Non contentus misisse quosdam ex suis, qui cum se transfugas esse simularent, pugnam commissâ, Romanorum terga cæderent.

³⁸ Ceciderunt. | Pater meus legebat cæderent, quod consilium notat, & finem consilii, nam transfugas miserat ut cederent.

³⁹ Loci ingenio. | Gallicè, La nature du lieu.

ibi

ibi accerrimus, & plurimus pulvis, 40 & Eurys ab Oriente semper quasi ad constitutum, ita 41 instruxit aciem, ut Romanis adversus hæc omnia obversis, 42 quasi secundum cælum tenens, 43 vento, pulvere, sole pugnaret. Itaque 44 duo maximi exercitus cæsi ad hostium satieta- 59 rem, donec Annibal diceret militi suo, 45 Parce ferro. Ducum 46 effugit alter, 47 alter occisus est: dubium uter majore animo. 48 Paulum puduit, 49 Varro non desperavit. Documenta cladis, cruentus aliquandiu Aufidus; pons de cadaveribus, jussu ducis factus, 50 in torrente Vergelli; 51 modii duo annulorum Carthaginem missi, e dignitasque equestris 52 taxata mensurâ. Dubium deinde non erat, quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma, quintumq; intra diem epulari Annibal in Capitolio potuerit, si (quod Pœnum illum dixisse f Adherbalem Bomilcaris ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoriâ scisset. Tum quidem illum, 53 ut dici vulgò solet, aut fatum urbis imperaturæ; aut ipse 54 mens mala, & averfi à Carthagine dii, 55 in diversum abstulerunt. 56 Quum victoriâ posset uti, frui maluit, relictâque Româ,

INTERPRETATIO,

e Equitesque per mensuram annulorum numerati.
f Adherbalem Bomilcaris filium.

NOTÆ

40 Et Eurys semper quasi ad constitutum. | En tibi quæ nuper ad hunc locum Pater meus scripserat:

Multa hic à viro Doctissimo scripta fuere: Illa omnia, ingenue dico, nil ad Florum. Neque ille, neque alii, puto, id viderunt quod perquam ridiculum est. Nam haud scio an tale quid scribat puer, ut ventus, qui æquinoctialis Oriens est, semper esset Orientalis. Rem bellam, ingeniosam, doctam, & argutam! Quid igitur? Delendum, semper, quod ineptas quidam inscripserat supra illa verba, Ad constitutum, quasi Florum reprehendi vellet, qui ob Oriente, illum flare dixisset, quasi ad Constitutum, cum semper illinc, non aliunde, flare Eurum nôrimus.

41 Instruxit aciem. | Ergo ipse ad Occidentem, Romani verò ad Orientem conversi pugnâre:

42 Quasi secundum cælum tenens. | Metaphorâ à navibus sumpta, quæ secundo anthe vel coelo navigant, cum cursum amaris sequantur: sic Annibal secundum Cælum tenebat, quum secundo Sole, vento, & pulvere pugnaret.

43 Vento, pulvere, sole pugnaret. | Id est, vento, pulvere, Sole, quasi armis ad pugnam dum uteretur.

44 Duo maximi exercitus. | Quod è ambo Consules aderant, C. Terentius Varro, & L. Æmilius Paulus, & quisque suam habebat exercitum. In hac pugna occubuit Æmilius cum quadraginta Romanorum millibus, octoginta Senatoribus, viris Consularibus, Praetoribus, & Atiliis; & duobus millibus de se-

tingentis equitum.

45 Parce ferro. | Nil tale usquam de Annibale legitur.

46 Effugit alter. | Terentius Varro.

47 Alter occisus est. | Æmilius Paulus.

48 Paulum puduit. | Militibus suis superesse noluit.

49 Varro non desperavit. | Gratia etiam illi hoc nomine à Civitate actæ fuere, quod de Republicâ non desperasset.

50 In torrente Vergelli. | In Apuliâ videtur esse Vergellus, aliis Gelus dicitur.

51 Modii duo annulorum. | Alii tres, unum alii tantum ponunt.

52 Dignitas equestris taxata mensura. | Nemo, quod sciam, hunc locum intellexit. Hic dignitas Equestris dicitur pro Equites, ut apud Poëta, vis Hercules, pro Hercules. Equites autem taxati fuere mensurâ, hoc est, per mensuram annulorum notum fuit quot Equites occubuerint, cum ii tantum, annulos ferrent.

53 Ut dici vulgò solet. | Additamentum est ab homine misere reliquoso, qui mœueret ne qua vis major fato iroueretur. Nugasor, quasi aliter veteres loquantur.

54 Mens mala. | Mens levia apud Virgilium.

55 In diversum. | In diversam partem.

56 Cum victoriâ posset uti, frui maluit. | Fœdè ut dicitur, qui res ad tempus possident, uti verò de iis qui omnino eas sibi habent. Sic Annibal frui victoriâ maluit, cum dimidiam tantum partem haberet, quam eâ uni integrâ, si rectâ ad Capitolium perrexit. E 2

tonuit. Tunc Scipione duce fufus exercitus. Saucius etiam ipse veniffet in manus hoftium imperator, nifi protectum patrem ²⁵ prætextatus admodum filius ab ipsâ morte rapuiffet. Hic erit Scipio, qui in exitum Africæ crefcit, ²⁶ nomen ex malis ejus habiturus. Ticino ²⁷ Trebia succedit. Hic fecunda belli Punici procella ²⁸ defævit, Sempronio confule. Tunc callidiffimi hoftes frigidum & nivalem nafti diem, quum se ignibus prius ²⁹ oleoque foviffent (horribile dictu) homines à meridie & sole venientes ³⁰ noftâ nos hyeme vicerunt. ³¹ Thrafymenus lacus tertium fulmen Annibalis, imperatore Flaminio. Ibi quoque ars nova Punicæ fraudis. Quippè nebulâ lacûs, palustribusque virgultis ³² teftus eques, terga subito pugnantium invafit. Nec de diis possumus queri. Imminentem quippè temerario duci cladem ³³ prædixerant ³⁴ infidentia signis examina, & aquilæ prodire nolentes, & commiffam aciem fequutus ingens terræ tremor : ³⁵ nisi illum horrorem foli, ³⁶ equitum virorumque difcurfus, & mota vehementius arma fecerunt. Quartum, id est, pænè ultimum vulnus imperii ³⁷ Cannæ ; ignobilis Apuliæ vicus : fed magnitudine cladis ³⁸ emerfit ; & quadraginta millium cæde parta nobilitas. Ibi in exitum infelicis exercitus, dux, terra, cælum, dies, tota denique rerum natura confenfit. Siquidem ³⁹ non contentus fimulatis transfugis Annibal, qui mox terga pugnantium ⁴⁰ ceciderunt, infuper callidiffimus imperator, patentibus in campis, obfervato ⁴¹ loci ingenio ; quod & fol

INTERPRETATIO.

d Nifi difcurfus equitum virorumque, & arma mota vehementius, fecerunt illum tremorem terra.

NOTÆ.

²⁵ Admodum prætextatus. | Prætextâ indutus. Erat autem prætexta, toga quæ purpuram oræ prætextam habebat, & à pueris ferebatur usque ad annum decimum septimum.

²⁶ Nomen ex malis ejus habiturus. | Africani scilicet.

²⁷ Trebia. | Galliæ Cisalpinæ fluvius.

²⁸ Defævit. | Valdè fævit.

²⁹ Oleoque. | Quo frigori impenetrabiles redderentur.

³⁰ Nostrâ nos hyeme. | Hæc dicit comparatè ad Pœnos, qui à Meridie & sole veniebant, quibus idè hyems durior esse debebat quàm Romanis, qui ad Septentrionem, præ Pœnis, versi sunt.

³¹ Thrafymenus lacus. | In Tuscâ.

³² Teftus eques. | Tefti equites, more Pœtarum. Jam supra monuimus.

³³ Infidentia signis examina, & aquila prodire nolentes. | Ex acuminibus hastilium veteres militaria infidentia solebant fumere, hoc est, superis atque inferis spiculis, ex superis, si volucres, flammeis, & aliæ id genus infiderent, ut hic examina apom : ex inferis verò, si hastilia humi delixa, quæ signa militaria, uti

aquilas, sustinerent, vel facillimè, vel difficillimè convellerentur, si facillimè auspicata, si contrâ, inauspicata putabantur, ut hic. Vides nunc quid intelligat Florus, per Aquila prodire nolentes : Id est, quum hastilia illa quibus Aquilæ signa militaria infidebant, nullo modo possent convelli.

³⁴ Equitum virorumque difcurfus. | Phantasia Poetica, ejusmodi plures apud Homerum invenies. Quasi verò virorum & equorum difcurfus, & mota vehementius arma soli horrorem faciunt. Miror verò magnum virum emoræ mentis Florum insimulasse qui hoc scripserit.

³⁵ Cannæ. | In Apuliâ juxta Aufidum amnem.

³⁶ Emerfit. | Ex nobilitate suâ scilicet.

³⁷ Non contentus fimulatis transfugis. | Non contentus misisse quosdam ex suis, qui cum se transfugas esse simularent, pugna commissa, Romanorum terga cæderent.

³⁸ Ceciderunt. | Pater meus legebat caderent, quod consilium notat, & finem consilii, nam transfugas miserat ut cæderent.

³⁹ Loci ingenio. | Gallicè, La nature du lieu. ibi

ibi accerrimus, & plurimus pulvis, ⁴⁰ & Eurus ab Oriente semper quasi ad constitutum, ita ⁴¹ instruxit aciem, ut Romanis adversus hæc omnia obversis, ⁴² quasi secundum cælum tenens, ⁴³ vento, pulvere, sole pugnaret. Itaque ⁴⁴ duo maximi exercitus cæsi ad hostium fati-
 rem, donec Annibal diceret militi suo, ⁴⁵ Parce ferro. Ducum ⁴⁶ effugit
 alter, ⁴⁷ alter occisus est: dubium uter majore animo. ⁴⁸ Paulum puduit,
⁴⁹ Varro non desperavit. Documenta cladis, cruentus aliquandiu Au-
 fidus; pons de cadaveribus, jussu ducis factus, ⁵⁰ in torrente Vergelli;
⁵¹ modii duo annulorum Carthaginem missi, ^e dignitasque equestris
⁵² taxata mensurâ. Dubium deinde non erat, quin ultimum illum diem
 habitura fuerit Roma, quintumq; intra diem epulari Annibal in Capi-
 tolio potuerit, si (quod Pœnum illum dixisse ^f Adherbalem Bomilcaris
 ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoriâ scisset.
 Tum quidem illum, ⁵³ ut dici vulgò solet, aut fatum urbis imperaturæ;
 aut ipius ⁵⁴ mens mala, & averſi à Carthagine dii, ⁵⁵ in diversum ab-
 stulerunt. ⁵⁶ Quum victoriâ posset uti, frui maluit, relictâque Româ,

INTERPRETATIO,

^e Equitesque per mensuram annulorum numerati.

^f Adherbalem Bomilcaris filium.

NOTÆ.

⁴⁰ Et Euris semper quasi ad constitutum. | En tibi quæ nuper ad hunc locum Pater meus scripserat:

Multa hic à viro Doctissimo scripta sunt: Illa omnia, ingenue dico, nil ad Florum. Neque ille, neque alii, puto, id viderunt quod perquam ridiculum est. Nam haud scio an tale quid scribat puer, ut ventus, qui Æquinoctialis Oriens est, semper esset Orientalis. Rem bellam, ingeniosam, doctam, & argutam! Quid igitur? Delendum, semper, quod ineptas quidam inscripserat supra illa verba, Ad constitutum, quasi Florum reprehendi vellent, qui ob Orientem illum flare dixisset, quasi ad Constitutum, cum semper illinc, non aliunde, flare Eurum nōrimus.

⁴¹ Instruxit aciem. | Ergo ipse ad Occidentem, Romani verò ad Orientem conversi pugnâre.

⁴² Quasi secundum cælum tenens | Metaphora à navibus sumpta, quæ secundo æne vel cælo navigant, cum cursum amaris sequantur: sic Annibal secundum Cælum tenebar, quum secundo Sole, vento, & pulvere pugnaret.

⁴³ Vento, pulvere, sole pugnaret. | Id est, vento, pulvere, Sole, quasi armis ad pugnam dum uteretur.

⁴⁴ Duo maximi exercitus | Qui à tribus Consules aderant, C. Terentius Varro, & L. Æmilius Paulus, & quisque suum habebat exercitum. In hac pugna occubuit Euris cum quadraginta Romanorum milibus, octoginta Senatoribus, viris Consularibus, Praetoribus, & Ædilibus, & duobus milibus de se-

tingentis equitum.

⁴⁵ Parce ferro. | Nil tale usquam de Annibale legitur.

⁴⁶ Effugit alter. | Terentius Varro.

⁴⁷ Alter occisus est. | Æmilius Paulus.

⁴⁸ Paulum puduit. | Militibus suis superesse noluit.

⁴⁹ Varro non desperavit. | Gratiz etiam illi hoc nomine à Civitate actæ fuere, quod de Republicâ non desperasset.

⁵⁰ In torrente Vergelli. | In Apuliâ videtur esse Vergellus, aliis Gelus dicitur.

⁵¹ Modii duo annulorum. | Alii tres, unum alii tantum ponunt.

⁵² Dignitas equestris taxata mensura. | Nemo, quod sciam, hunc locum intellexit. Hic dignitas Equestris dicitur pro Equites, ut apud Poëtâ, vis Hercules, pro Hercules. Equites autem taxati fuere mensurâ, hoc est, per mensuram annulorum notum fuit quot Equites occubuerint, cum ii tantum, annulos terrent.

⁵³ Ut dici vulgò solet. | Additamentum est ab homine miserè reliгиозo, qui merueret ne qua vis major fato eridueretur. Nugator, quasi aliter veteres loquantur.

⁵⁴ Mens mala | Mens levis apud Virgilium:

⁵⁵ In diversum. | In diversam partem.

⁵⁶ Cum victoriâ posset uti, frui maluit. | Eundem locum, qui res ad tempus possidet, uti verò de iis qui omnino eas sibi habent. Sic Annibal frui victoriâ maluit, cum dimidiare tantum partem haberet, quam et uti inierat, si rectâ ad Capitolium perrexisset.

Campaniam Tarentumque peragrarè : ubi mox & ipse, & exercitûs ardor elanguit ; adeò ut verè dictum sit : ⁵⁷ Capuam Annibali Cannas fuisse. Siquidem invictum Alpibus, indomitum armis, Campaniæ (quis crederet?) soles, & repentes fontibus Bajæ, subegerunt. ⁵⁸ Interim respirare Romanus, & quasi ab inferis emergere. Arma non erant : ⁵⁹ detracta sunt templis. Deerat juvenus : in sacramentem militiæ liberata ⁶⁰ servitia. Egebat ærarium : opes suas libens senatus in medium protulit : nec præter quod in bullis, cingulis, atque annulis erat, quicquam sibi auri reliquere. Eques sequutus exemplum, imitataeque equitem ⁶¹ tribus. Denique vix suffecere tabulæ, vix ⁶² scribarum manus ⁶³ Lævino Marcelloque consulibus ; quum privatæ opes in publicum deferrentur. Quid autem in deligendis magistratibus, quæ ⁶⁴ centuriarum sapientia, quum juniores à senioribus consilium de creandis consulibus petivere? Quippè adversus hostem toties victorem, tam callidum, non virtute tantum, sed suis etiam pugnare consiliis oportebat. Prima redeuntis, & ut sic dixerim, reviviscentis imperii spes ⁶⁵ Fabius fuit : qui novam de Annibale victoriam & commentus est, non pugnare. Hinc illi cognomen novum, & Reipublicæ salutare, Cunctator. Hinc illud ex populo, ut imperii scutum vocaretur. Itaque per ⁶⁶ Samnium totum, per ⁶⁷ Falernos ⁶⁸ Gauranosque saltus sic maceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non poterat, morâ comminueretur. Indè Claudio Marcello duce etiam congredi ausus est. Cominûs venit, & pepulit in Campaniâ suâ, & ab obsidione ⁶⁹ Nolæ urbis excussit. Ausus & ⁷⁰ Sempronio Graccho duce per Lucaniam sequi, & premere terga cedentis ; quamvis tunc (ô pudor!) manu h ⁷¹ servili pugnaret. Nam hucusque tot mala compulerant : ⁷² sed libertate donati, fecerant de

INTERPRETATIO.

g Invenit.

h Exercitu servili pugnaret.

NOTÆ

⁵⁷ Capuam Annibali Cannas fuisse. | Capuam idem fuisse Annibali, quod Cannæ fuere Romanis.

⁵⁸ Interim respirare. | Sub. cepit. Sæpissime infinitivos modos sic absolute positos eleganter invenies.

⁵⁹ Detracta sunt templis. | Quæ, scilicet, post reportatas à Romanis victorias Deorum templis suspensa fuerant.

⁶⁰ Servitia. | Servi, ut scelus pro scelesto homine.

⁶¹ Tribus. | Pro plebe quæ in tribus dividebatur.

⁶² Scribarum. | Greffiers.

⁶³ Lævino Marcelloque. | Anno decimo post inceptum bellum.

⁶⁴ Centuriarum. | Centuria est certus quidam Civium Romanorum numerus, qui in sex Classes dividebantur, Classes vero in centum nonaginta tres Centurias.

⁶⁵ Fabius. | Q. Fabius Maximus.

⁶⁶ Samnium. | Italiæ regio media inter Picenum, Campaniam, & Apuliam,

⁶⁷ Falernos. | Montem in Samnio.

⁶⁸ Gauranosque saltus. | In Campaniâ.

⁶⁹ Nola urbis. | In Campaniâ.

⁷⁰ Sempronio Graccho. | Hoc de Sempronio nusquam legitur, sed de Marcello, quanquam alicubi scriptum sit, Sempronium istum Lucanorum fraude in insidias præcipitatum occubuisse.

⁷¹ Manu servili. | Nam in Sacramentum Militiæ servitia liberata fuerant.

⁷² Sed libertate donati fecerant de servitute Romanos. | Hæc corrupta & deperdita conjicit Salmasius, Sed libertate donati fecerunt se de servis virtute Romanos. Sententia plana. Servis enim qui libertate donati fuerant, pronuntiatum fuit, eos omnino liberos esse futuros, qui caput hostis referrent : qui cum strenuè pugnassent, virtute libertatem integram consecuti sunt. Hæc Salmasius ; sed malim legi ut Freinsb. Sed libertate donati fecerant de servitute Romanos, Nil certius nec facilius,

ser.

servitute Romanos. O horribilem in tot adversis fiduciam ! ô singularem animum ac ⁷³ spiritum populi Romani ! tam arctis afflictisq; rebus, ⁶¹ quum de Italiâ suâ dubitaret, ausus est tamen i ⁷⁴ in diversa respicere, quumque hostes in jugulo per Campaniam Apuliamque volirarent, ⁷⁵ mediamq; de Italiâ Africam facerent ; eodem tempore & hunc sustinebat, & in Siciliam, Sardiniam, Hispaniam, divisâ per terrarum orbem arma mittebat. Sicilia mandata Marcello, nec diù restitit. Tota enim insula ⁷⁶ in unâ urbe superata est. Grande illud, &, ante id tempus, invictum caput Syracusæ, quamvis ⁷⁷ Archimedis ingenio defenderentur, aliquando cesserunt. ⁷⁸ Longè illi ⁷⁶ triplex murus, totidemque arces, portus ille marmoreus, ⁸⁰ & fons celebratus Arethusæ, & nisi quoddâ hætenûs profuere, ut pulchritudini victæ urbis parceretur. ⁸¹ Sardiniam Gracchus arripuit. Nihil illi gentium feritas, ⁸² Insanorumque (nam sic vocantur) immanitas montium profuere. Sævitur in urbes, urbemque urbium ⁸³ Caralim, ut gens contumax, ⁸⁴ vilisque mortis, saltem desiderio patrii soli domaretur. In Hispaniam missi Cnæus & Publius Scipiones, pænè totam Pœnis eripuerant ; sed insidiis Punicæ fraudis oppressi rursûs amiserunt, magnis quidem illi præliis, quum Punicas opes, cecidissent : I sed Punicæ insidiæ ⁸⁵ alterum ferro castrametantem, alterum, quum evasisset in turrim, cinctum facibus opprefferunt. Igitur in ultionem patris ac patrui missus cum exercitu Scipio, cui tam grande de Africâ nomen fata decreverant, bellatricem illam, viris armisque nobilem Hispaniam, illam seminarium hostilis exercitûs, illam ⁸⁶ Annibalis eruditricem, (in-

INTERPRETATIO.

i In diversas partes respicere.

k Nisi quoddâ ad hoc profuere ut, &c.

l Sed Punicæ insidia opprefferunt alterum

ferro, dum castra metaretur, & alterum cinctum facibus quum evasisset in turrim.

NOTÆ.

⁷³ Spiritum. | Spiritus audaciam ferè sonat.

⁷⁴ In diversa respicere. | In diversas partes, Siciliam, Sardiniam, & Hispaniam, in quas arma misit,

⁷⁵ Mediamque de Italiâ Africam facerent | Eâdem fiduciâ in mediâ Italiâ versabantur quâ in mediâ Africâ : hoc dicit Florus, ut ostendat Pœnos totam ferè Italiam domuisse.

⁷⁶ In unâ urbe. | Falsum, nam post captas Syracusas fuit adhuc quoddâ Lævinus in Siciliâ ageret : nam Agrigentum valido Carthaginiensium præsidio tenebatur, quod ille expulit & ita Siciliam debellavit.

⁷⁷ Archimedis. | Insignis Mathematici qui, capris Syracusis, à milite cæsus periiit.

⁷⁸ Longè illi. | Id est parùm profuit. De istâ voce longè, jam alibi dixi, adduxique Virg locum, quem vide.

⁷⁹ Triplex murus. | Tres erant arces Syracusis, singulæ muro cinctæ, & sic triplex superandus murus fuit Marcello, ut Urbis porteretur,

⁸⁰ Et fons celebratus Arethusa. | Quem Poëtæ fabulantur ex Peloponneso occultis meatibus subter mare lapsum rursûs prope Syracusas emanare. Lege Ovidium lib. 5. Metam.

⁸¹ Sardiniam Gracchus arripuit. | Falsum est in Sardinia quidquam egisse Gracchum, sed T. Manium missum tabulæ fidem faciunt, quatuor annis ante domitas Syracusas.

⁸² Insanorum. | Infani, montes in Sardinia, Græcè *πανόρη*, hodie *Candelle* dicuntur.

⁸³ Caralim. | Caralis urbs litoralis.

⁸⁴ Vilisque mortis. | Gens vilis mortis à Fioio dicitur, quæ mortem vilem putat, & facilis est ad eam excutiendam.

⁸⁵ Alterum ferro. | Refer verbum ferro ad verbum opprefferunt.

⁸⁶ Annibalis eruditricem. | Quia ab Hispaniâ bellum gerendi initium duxerat, à Sagunto scilicet, ut initio Cap. vidimus.

credibile dictu) totam ⁸⁷ à Pyrenæis montibus in Herculis columnas & Oceanum recuperavit : nescias citius, an felicius. Quàm velociter, quatuor anni fatentur. Quàm facilè, vel una civitas probat. Eodem, quippè, quo obsessa est, die, capta est : ⁸⁸ omenque Africanæ victoriæ fuit, quòd tam facilè victa est Hispana Carthago. Certum est tamen, ad profligandam provinciam maximè profecisse singularem ducis sanctitatem : quippè qui captivos pueros, puellasque præcipuæ pulchritudinis, Barbaris restituerit, nè in conspectum quidem suum passus adduci, ^m nequid de virginitatis integritate delibasse, saltem oculis videretur. ⁿ Hæc inter diversa terrarum populus Romanus : nec idèd tamen Italiæ visceribus inhærentem summovere poterat Annibalem. Pleraque ad hostem defecerant ; & dux acerrimus contra Romanos Italicis quoque viribus utebatur. Jam tamen eum plerisque oppidis & regionibus excusseramus. ⁸⁹ Tarentus ad nos redierat : jam & Capua, sedes & domus, & ⁹⁰ patria altera Annibalis, tenebatur : cujus amissio tantum Pæno duci dolorem dedit, ut indè totis viribus Romam converteretur. O populum dignum orbis imperio ! ⁹¹ dignum omnium favore, & admiratione hominum ac deorum ! Compulsus ad ultimos metus, ab incepto non destitit : & de suâ Urbe sollicitus, Capuam tamen non omisit ; sed parte exercitûs sub Appio consule relictâ, parte Flaccum in urbem sequuta, ⁹² absens simul, præsensque pugnabat. ⁹³ Quid ergò miramur, moventi castra ⁹⁴ à tertio lapide Annibali, ⁹⁵ iterum ipsos deos, deos, inquam, ⁹⁶ (nec fateri pudebit) restitisse ? Tanta enim ⁹⁷ ad singulos illius motus

INTERPRETATIO.

^m Ne quid videretur attingisse de virginitatis integritate, saltem oculis.

ⁿ Hæc agebat populus Romanus per diversas terras.

N O T Æ.

⁸⁷ *A Pyrenæis montibus.* | Nam inter hos terminos continetur Hispania, Justin. *Hispania inter Africam & Galliam posita, Oceani freto, & Pyrenæis montibus clauditur.*

⁸⁸ *Omenque Africanæ victoriæ fuit.* | Verè omen, nam Carthago dicebatur.

⁸⁹ *Tarentus ad nos redierat.* | Illam proditione ceperat Fabius.

⁹⁰ *Et patria altera.* | Nam ibi deliciis deditus Annibal morabatur.

⁹¹ *Dignum omnium favore & admiratione hominum ac Deorum.* | Pro, omnium, legendum est, *numinum*, & amovendum istud, *Deorum* : quod additum fuerat ad explicationem illius vocis, *numinum*, quæ solennis librorum corruptela est. Favor numina reficit, admiratio homines. Sic mox leges : *Tanto favore Deorum*, neque aliter loquatur qui sapiat. *Pater meus.*

⁹² *Absens simul* | Per Appium Consulem scilicet, qui ante Capuam restituerat.

⁹³ *Quid ergò miramur.* | Hæc ita facilè intelligas. Cùm Populus Romanus tantus sit, ut numinum favorem mereatur, quid miramur Deos iterum restituisse Annibali, quum à tertio lapide versus Romam castra moveret ?

⁹⁴ *A tertio lapide.* | A tertio milliaro ; nam per primum, secundum, tertium, lapidem, & prima, secunda, tertia, milliaria distinguebant.

⁹⁵ *Iterum.* | Nam jam semel Annibali restituerant, illum impediētes ne Romam peteret. *Illum enim*, suprà dixit noster, *aut factum urbis imperatorem, aut ipsius mens mala, & aversus à Carthagine Dii in diversum abstulerunt.*

⁹⁶ *Nec fateri pudebit.* | Hæc idèd dicit quòd probrosum videri possit viros fortes Deorum potiùs favore, quàm suâ virtute, victoriam consequi.

⁹⁷ *Ad singulos illius motus.* | Gallicè, *A chaque marche de son armée,*

vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem summoveri; neque cœlo, sed ab Urbis ipsius mœnibus, & Capitolio ⁹⁸ ferri videretur. Itaque fugit, & cessit, & in ultimum se Italiæ recepit ⁹⁹ sinum, quum Urbem ¹⁰⁰ tantum non ^o adoratam reliquisset. Parva res dictu, sed ad magnanimitatem populi Romani probandam satis efficax: quod illis ipsis, quibus obsidebatur diebus, ^pager quem Annibal castris infederat, venalis Romæ fuit, ¹⁰¹ hastæque subjectus invenit emptorem. Voluit Annibal ¹⁰² contrā fiduciam imitari; ¹⁰³ subjecitque argentarias Urbis tabernas: nec ¹⁰⁴ sector inventus est. Ut scias, etiam ¹⁰⁵ præfagia fatis fuisset. Nihil actum erat tantā virtute, tanto favore etiam deorum. Siquidem Asdrubal frater Annibalis, cum exercitu novo, novis viribus, novā belli mole veniebat. Actum erat proculdubio, si vir ille se cum fratre junxisset. Sed hunc quoque castrametantem Claudius Nero cum Livio Salinatore debellat. Nero ¹⁰⁶ in ultimos Italiæ angulos summovebat Annibalem. Livius in diversissimam partem, ⁶⁴ id est, ¹⁰⁷ in ipsas nascentis Italiæ fauces, signa converterat. ^q Tanto, id est, omni, quā longissima Italia, solo interjacente, quo consilio, quā ¹⁰⁸ celeritate, consules castra conjunxerint, inopinanterque hostem collatis signis compresserint, neque id fieri Annibal senserit, difficile dictu est. Certē Annibal, re cognitā, quum projectum fratris

INTERPRETATIO.

^o Quum reliquisset urbem tantum non salutatum.

^q Ager quem Annibal occupaverat castris, Roma venalis fuit.

^q Difficile dictu est quo consilio, quā celeritate, Consules conjunxerint castra, tanto, id est, omni solo interjacente, quā longissima Italia est, & inopinanter collatis signis hostem compresserint.

NOTÆ.

⁹⁸ Ferri. | Vis imbrium!

⁹⁹ Sinum. | Ad extremam oram. Gall. *Au bout.* Sic Virgil. Georg. 2.v.122.

Aut quos Oceano propior gerit India lucos, Extremi finis orbis?

¹⁰⁰ Tantum non adoratam. | Adorare urbem est, urbem salutare: cum autem id fieri nequeat, nisi propius ad urbem accesseris, inde factum est ut adorare urbem sumatur, pro urbem ingredi. Hic igitur sensus est: Annibal urbem reliquit, cum tantum non eam ingressus esset; hoc est, cum ferē ita propē accesserit, ut eam ingredi potuisset.

¹⁰¹ Hastæque subjectus. | Et quæ publicè venibant, hastæ subiciebantur, hastæque possit, præcone prædicante, ei qui licitatione vicisset, addicebantur.

¹⁰² Contrā. | Gallicè, *A son tour.*

¹⁰³ Subjecitque argentarias Urbis tabernas. | Subjecit, hoc est hastæ subjecit, *mit à l'encan*, argentarias tabernas, les boutiques des Banquiers.

¹⁰⁴ Sector. | Sectors dicuntur, qui emptu sua persequuntur, vel potius sectores sim-

pliciter emptores dicti sunt.

¹⁰⁵ Præfagia fatis fuisset. | Eleganter facti, pro fatorum, hæc sic intellige: quod populus Romanus hominem invenit qui agrum, quem Annibal castris occupabat, emeret, hoc præfagium fuit illos recuperaturos: quod vero Annibal sectorem non invenit, cum argentarias Urbis tabernas subjecisset, præfagium fuit illum Romā nunquam potiturum.

¹⁰⁶ In ultimos Italia angulos. | In Bruttium agrum se recepit Annibal.

¹⁰⁷ In ipsas nascentis Italia fauces. | Alpes intelligit, quas jam superaverat Annibal, in illas signa converterat Livius, ut Asdrubalem debellaret.

¹⁰⁸ Celeritate. | Quum Claudius Annibalem summovisset, illo nec opinante, cum flore exercitū castris digressus ad Livium Salinatorem, qui ad Alpes castra converterat, proficiscitur, ibique Asdrubalem, qui Alpes cum exercitu transierat. & auxilia Annibali adducebat, Collegā Livio, cum toto exercitu trucidat, quinquaginta sex milibus hostium occisis, reditque die sexto in sua castra

credibile dictu) totam ⁸⁷ à Pyrenæis montibus in Herculis columnas & Oceanum recuperavit : nescias citius, an felicius. Quàm velociter, quatuor anni farentur. Quàm facilè, vel unâ civitas probat. Eodem, quippè, quo obfessa est, die, capta est : ⁸⁸ omenque Africanæ victoriæ fuit, quòd tam facilè victa est Hispana Carthago. Certum est tamen, ad profligandam provinciam maximè profecisse singularem ducis sanctitatem : quippè qui captivos pueros, puellasque præcipuæ pulchritudinis, Barbaris restituerit, nè in conspectum quidem suum passus adduci, & nequid de virginitatis integritate delibasse, saltem oculis videretur. ⁸⁹ Hæc inter diversa terrarum populus Romanus : nec idèd tamen Italiæ visceribus inhærentem summovere poterat Annibalem. Pleraque ad hostem defecerant ; & dux acerrimus contra Romanos Italicis quoque viribus utebatur. Jam tamen eum plerisque oppidis & regionibus excusseramus. ⁹⁰ Tarentus ad nos redierat : jam & Capua, sedes & domus, & ⁹¹ patria altera Annibalis, tenebatur : cujus amissio tantum Pæno duci dolorem dedit, ut indè totis viribus Romam converteretur. O populum dignum orbis imperio ! ⁹² dignum omnium favore, & admiratione hominum ac deorum ! Compulsus ad ultimos merus, ab incepto non destitit : & de suâ Urbe sollicitus, Capuam tamen non omisit ; sed parte exercitûs sub Appio consule relicta, parte Flaccum in urbem sequuta, ⁹³ absens simul, præsensque pugnabat. ⁹⁴ Quid ergò miramur, moventi castra ⁹⁵ à tertio lapide Annibali, ⁹⁶ iterum ipsos deos, deos, inquam, ⁹⁷ (nec fateri pudebit) restituisse ? Tanta enim ⁹⁸ ad singulos illius motus

INTERPRETATIO.

⁸⁷ Ne quid videretur attingisse de virginitatis integritate, saltem oculis.

⁸⁹ Hæc agebat populus Romanus per diversas terras.

NOTÆ.

⁸⁷ A Pyrenæis montibus. | Nam inter hos terminos continetur Hispania, Justin. Hispania inter Africam & Galliam posita, Oceani freta, & Pyrenæis montibus clauditur.

⁸⁸ Omenque Africanæ victoriæ fuit. | Verè omen, nam Carthago dicebatur.

⁸⁹ Tarentus ad nos redierat. | Illam prodictione ceperat Fabius.

⁹⁰ Et patria altera. | Nam ibi deliciis delectus Annibal morabatur.

⁹¹ Dignum omnium favore & admiratione hominum ac Deorum. | Pro, omnium, legendum est, numinum, & amovendum istud, Deorum ; quod additum fuerat ad explicationem illius vocis, numinum, quæ solennis librorum corruptela est. Favor numina refecit, admiratio homines. Sic mox leges : Tanto favore Deorum, neque aliter loquatur qui sapiat. Pater meus.

⁹² Absens simul. | Per Appium Consulem scilicet, qui ante Capuam resistebat.

⁹³ Quid ergò miramur. | Hæc ita facilè intelligas. Cùm Populus Romanus tantus sit, ut numinum favorem mereatur, quid miramur Deos iterum restituisse Annibali, quàm à tertio lapide versus Romam castra moveret ?

⁹⁴ A tertio lapide. | A tertio miliario ; nam per primum, secundum, tertium, lapidem, & prima, secunda, tertia, miliaria distinguebant.

⁹⁵ Iterum. | Nam jam semel Annibali restiterant, illum impediens ne Romam peteret. Illum enim, suprà dixit noster, aut scilicet urbis imperatura, aut ipsius mens mala, & averti à Carthagine Dii in diversum absterunt.

⁹⁶ Nec fateri pudebit. | Hæc idèd dicit quòd probrosum videri possit viros fortes Deorum potiùs favore, quàm suâ virtute, victoriam consequi.

⁹⁷ Ad singulos illius motus. | Gallicè, A chaque marche de son armée,

vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem summoverti; neque cœlo, sed ab Urbis ipsius mœnibus, & Capitolio ⁹⁸ferri videretur. Itaque fugit, & cessit, & in ultimum se Italiæ recepit ⁹⁹sinum, quum Urbem ¹⁰⁰tantum non o adoraram reliquisset. Parva res dictu, sed ad magnanimitatem populi Romani probandam satis efficax: quod illis ipsis, quibus obsidebatur diebus, p ager quem Annibal castris infederat, venalis Romæ fuit, ¹⁰¹hastæque subjectus invenit emptorem. Voluit Annibal ¹⁰²contra fiduciam imitari; ¹⁰³subjecitque argentarias Urbis tabernas: nec ¹⁰⁴sector inventus est. Ut scias, etiam ¹⁰⁵præfagia fatis fuisset. Nihil actum erat tantâ virtute, tanto favore etiam deorum. Siquidem Asdrubal frater Annibalis, cum exercitu novo, novis viribus, novâ belli mole veniebat. Actum erat proculdubiò, si vir ille se cum fratre junxisset. Sed hunc quoque castrametantem Claudius Nero cum Livio Salinatore debellat. Nero ¹⁰⁶in ultimos Italiæ angulos summovebat Annibalem. Livius in diversissimam partem, ⁶⁴id est, ¹⁰⁷in ipsas nascentis Italiæ fauces, signa converterat. q Tanto, id est, omni, quâ longissima Italia, solo interjacente, quo consilio, quâ ¹⁰⁸celeritate, consules castra conjunxerint, inopinanterque hostem collatis signis compresserint, neque id fieri Annibal senserit, difficile dictu est. Certè Annibal, re cognitâ, quum projectum fratris

INTERPRETATIO.

o Quum reliquisset urbem tantum non salutatum.

q Ager quem Annibal occupaverat castris, Roma venalis fuit.

q Difficile dictu est quo consilio, quâ celeritate, Consules conjunxerint castra, tanto, id est, omni solo interjacente, quâ longissima Italia est, & inopinanter collatis signis hostem compresserint.

NOTÆ.

98 Ferri. | Vis imbrium!

99 Sinum. | Ad extremam oram. Gall. Au bout. Sic Virgil. Georg. 2. v. 122.

Aut quis Oceano propior gerit India lucos, Extremi sinus orbis?

100 Tantum non adoraram. | Adorare urbem est, urbem salutare: cum autem id fieri nequeat, nisi propius ad urbem accesseris, inde factum est ut adorare urbem sumatur, pro urbem ingredi. Hic igitur sensus est: Annibal urbem reliquit, cum tantum non eam ingressus esset; hoc est, cum ferè ita propè accesserit, ut eam ingredi potuisset.

101 Hastæque subjectus. | Et quæ publicè venibant, hastæ subiciebantur, hastæque posita, præcone prædicante, ei qui licitatione vicisset, addicebantur.

102 Contra. | Gallicè, A son tour.

103 Subjecitque argentarias Urbis tabernas. | Subjecit, hoc est hastæ subjecit, mit à l'encaen, argentarias tabernas, les boutiques des Banquiers.

104 Sector. | Sectores dicuntur, qui empti sua persequuntur, vel potius sectores sim-

pliciter emptores dicti sunt.

105 Præfagia fatis fuisset. | Eleganter fatis, pro fatorum, hæc sic intellige: quod populus Romanus hominem invenit qui agrum, quem Annibal castris occupabat, emeret, hoc præfagium fuit illos recuperaturos: quod verò Annibal sectorem non invenit, cum argentarias Urbis tabernas subjecisset, præfagium fuit illum Romæ nunquam potiturum.

106 In ultimos Italiæ angulos. | In Brutium agrum se recepit Annibal.

107 In ipsas nascentis Italiæ fauces. | Alpes intelligit, quas jam superaverat Annibal, in illas signa converterat Livius, ut Asdrubalem debellaret.

108 Celeritate. | Quum Claudius Annibalem summovisset, illo nec opinante, cum flore exercitus castris digressus ad Livium Salinatore, qui ad Alpes castra converterat, proficiscitur, ibique Asdrubalem, qui Alpes cum exercitu transierat, & auxilia Annibali adducebat, Collegâ Livio, cum toto exercitu trucidat, quinquaginta sex milibus hostium occisis, reditque die sexto in sua castra.

caput ad sua castra vidisset, Agnosco, inquit, infelicitatem Carthaginis. Hæc fuit illius viri, non sine præfagio quodam fati imminenti, prima confessio. Jam certum erat, Annibalem, etiam ipsius confessione, posse vinci: sed tot rerum prosperarum fiduciâ plenus populus Romanus, magni æstimabat asperissimum hostem in suâ Africâ debellare. Duce igitur Scipione, in ipsam Africam ¹⁰⁹ totâ mole conversus, imitari cœpit Annibalem, ¹ & Italiæ suæ clades in Africam vindicare. Quas ille (dii boni!) Asdrubalis copias, quos Syphacis exercitus fudit? quæ quantaque utriusque castra facibus illatis unâ nocte delevit? denique ¹¹⁰ jam non à tertio lapide, sed ipsas Carthaginis portas obsidione quatiebat. Sic factum est, ¹ ut inhærentem atque incubantem Italiæ extorqueret Annibalem. Non fuit major sub imperio Romano dies quàm ille, ¹¹¹ quum duo omnium & antea & postea ducum maximi, ille Italiæ, hic Hispaniæ victor, collatis cominûs signis direxere aciem. Sed & colloquium fuit inter ipsos de legibus pacis. Steterunt diù mutuâ admiratione defixi. Ubi de pace non convenit, signa cecinere. Constat utriusque confessione, nec melius instrui aciem, nec acrius potuisse pugnari. Hoc Scipio de Annibalis, Annibal de Scipionis exercitu prædicaverunt. Sed tamen Annibal cessit; præmiumque victoriæ Africa fuit, & sequutus Africam statim terrarum orbis.

INTERPRETATIO.

¹ Et vindicare clades Italia sua contra Afri- | [¹ Ut extraheret Annibalem inhærentem atque
casum | incubantem Italia,

NOTÆ.

¹⁰⁹ Totâ mole. | Totis viribus. | quatiebat;
¹¹⁰ Jam non à tertio lapide. | Quasi diceret | ¹¹¹ Quum duo omnium & antea & postea. |
Annibal Romam propius quàm à tertio lapi- | Græca locutio, omnium, antea & postea, τῶν
de non accessit: Scipio verò Carthaginem | πρὸς τὴν ἰστίαν, id est, qui antea fuerunt, &
non à tertio lapide, sed ipsas portas obsidione | post futuri sunt.

CAPUT VII.

Bellum Macedonicum primum.

65 POST Carthaginem vinci neminem puduit. Sequuntur sunt statim Africam gentes, ¹ Macedonia, ² Græcia, ³ Syria, cæteraque omnia,

NOTÆ.

CAP. VII. Bellum Macedonicum primum, | tū Pœonia dicebatur, & apud Homerum
anno Mundi 3736, ante Ch. Nat. 212, ab | Pœones sunt Macedones.
Ur. Cond. 539; Coss. Q. Fabio Maximo Cunsulatore iv. & Claudio Marcello III, quinto anno post inceptum secundum Bellum Punicum.
¹ Macedonia, | Supra Thessaliam, antiqui-
tū Græcia. | Achaiam intelligit, cui veterem statum reddidit Flaminius, ut legibus viveret suis, & avitâ libertate frueretur. Vide infra in fine hujusce Capituli.
³ Syria | Bellum Syriacum vide cap. sequi.

quodam

quodam quasi æstu, & torrente fortunæ. 4 Sic primi omnium Macedonēs, 5 affectator quondam imperii populus. Itaque quamvis tunc 6 Philippus regno præfideret, Romani tamen dimicare sibi 7 cum rege Alexandro videbantur. Macedonicum bellum nomine amplius 8 quàm spectatione gentis fuit. Causa cœpit à fœdere Philippi, quo rex 9 jam pridem dominantem in Italiâ Annibalem sibi sociaverat: postea crevit, implorantibus Athenis auxilium contra 10 regis injurias, quum ille ultra jus victoriæ in templa, aras, & sepulcra ipsa sæviret. Placuit senatui opem tantis ferre supplicibus. Quippè jam gentium reges, duces, populi, nationes, præsidia sibi ab hac urbe petebant. Primò igitur Lævino consule populus Romanus 11 Ionium mare ingressus, tota Græciæ littora veluti triumphanti classe peragravit. Spolia quippè Siciliæ, Sardinia, Hispaniæ, 12 Africæ præferbat; & manifestam victoriam nata in 13 prætoriâ puppe laurus pollicebatur. Aderat sponte in auxilium Attalus 14 rex Pergamenorum. Aderant 15 Rhodii, nauticus populus: 16 qui navibus à mari, consul à terris, omnia equis virisque quatiebat. Bis victus rex, bis fugatus, bis exutus castris: quum tamen nihil terribilius 17 Macedonibus fuit ipso vulnere aspectu: quæ non spiculis, non sagittis, nec ullo 18 Græculo ferro, sed ingentibus pilis, nec minoribus adacta gladiis, 19 ultra mortem patebant. Enimverò 20 Flaminio duce invios antea 21 Chaonum montes, 22 Aoumque amnem per abrupta vadentem,

INTERPRETATIO.

a Macedonicum bellum amplius fuit ob nomen, quàm ob respectum istius gentis.

NOTÆ.

4 Sic primi omnium. | Multo melius in aliis Editionibus legitur sed pro sic.

5 Affectator quondam imperii populus. | Ad Philippi Alexandri magni parentis tempora respicit.

6 Philippus. | Demetrii Macedoniæ regis filius.

7 Cum Rege Alexandro. | Cave Alexandrum Magnum intelligas, cum Romanis enim nunquam pugnavit: sed Alexandrum Epiri regem, qui Alexandri Magni fuit avunculus.

8 Quàm spectatione gentis. | Illud bellum fuit amplius ob nomen Macedonum, qui olim fortes & generosi audiebant, quàm consideratione & respectu ipsius gentis, quæ illo tempore multum à pristina virtute cecidisse putabatur.

9 Jam pridem. | Tamen anno superiori.

10 Regis. | Philippi.

11 Ionium. | Quod est Epirum inter & Brutium, ad extremum Italiæ sinum.

12 Africa. | Sed nondum spoliata Africa, & Annibal adhuc in Italiâ versabatur.

13 Prætoriâ puppe. | Prætoris navis dicitur quâ dux vehitur, sive Consul, sive Prætor ille sit.

14 Rex Pergamenorum. | Pergami in Asiâ.

15 Rhodi. | A Rhodo Insulâ in Carpathio mari.

16 Qui navibus à mari, consul à terris omnia equis virisque quatiebat. | Claud. Salmasius existimabat hunc locum esse corruptum, qui non est tamen, modò verbum, quatiebat, utrisque serviat, Rhodiis, inquam, & Consuli, sic, qui navibus à mari omnia quatiebat, ut Consul à terris omnia equis & viris quatiebat. Ita se res bene habet. In Edit. J. Stadii legitur, quibus à mari, &c. tunc subiungendum esset, quatientibus, quod durissimum, & puto, sine omni exemplo.

17 Macedonibus. | Tertii casus.

18 Græculo. | Græci enim levioribus & brevioribus telis utebantur, Macedones verò pilis & gladiis ingentibus.

19 Ultra mortem patebant. | Quasi dicat, ita erant potentia, ut vel dimidiata mortem etiam dare nimis potuissent.

20 Flaminio duce. | Tit. Quinto Flaminio.

21 Chaonum montes. | In Epiro juxta mare Ionium.

22 Aoumque amnem. | In Macedoniâ per Taulantiorum regionem in mare Ionium excurrentem.

id est, ipsa Macedonia claustra penetravimus. Introisse, victoria fuit. Nam nunquam postea ausus congregi rex, ad tumulos, quos ²³ Cyncephalas vocant, uno, ac ne hoc quidem ^b iusto, praelio opprimitur. Et illi quidem consul pacem dedit, regnumque concessit: mox, ne quid esset hostile, ²⁴ Thebas, & ²⁵ Eubœam, & grassantem sub ²⁶ Nabide suo ²⁷ Lacedæmona compescuit. Græciæ verò veterem statum reddidit, ut legibus viveret suis, & avirâ libertate frueretur. Quæ gaudia, quæ vociferationes fuerunt, quum hoc fortè ²⁸ Nemeæ in theatro, ²⁹ quinquennialibus ludis à præcone caneretur; quo certavere plausu? ⁶⁷ quid florum in consulem profuderunt? Et iterum iterumque præconem repetere illam vocem jubebant, quâ libertas Achaïæ pronuntiabatur; nec aliter illâ consulari sententiâ, quam modulatissimo aliquo ³⁰ tibiarum, aut ³¹ fidium canu, fruebantur.

INTERPRETATIO.

^b Integro praelio.

NOTÆ.

²³ *Cynocéphalas*. | In Thessaliâ sunt Cynocéphalæ.

²⁴ *Thebas*. | Macedonia urbem in regione Phthiæ ad Pelasgicum sinum sitam.

²⁵ *Eubœam*. | Ægei maris Insulam, tenuissimo Euripi freto à Bœotiâ divisam.

²⁶ *Nabide*. | Lacedæmoniorum Tyranno.

²⁷ *Lacedæmona*. | In Peloponneso ad Eurotam fluvium.

²⁸ *Nemea*. | Nemea urbs in Peloponneso prope Argos sita, ubi tertio quoque anno certamina fiebant, quæ à loco Nemea dicebantur.

²⁹ *Quinquennialibus ludis*. | Malè noster quinquennales facit, qui tantum triennales fuere, nam reverà tertio quoque anno Nemea celebrabantur, unde ἀγὼν τριετής, seu τριετής, dictus est. Eundem errorem erravit Plin, ubi de Isthmiis, *Isthmus* pars altera cum

delubro Neptuni quinquennialibus inclyto ludis. Nam constat Isthmia triennialia fuisse. Pind. Nem. Od. vi.

Πόντις τις γέφυρ' ἀκάμας
 Ἰσθμὸς δ' Ἀμφικλυόμενος
 ταυροπόδ' ἀτραυτοῖς
 τίμας πεποιδ'·
 νῆος δ' αὖ τίμας. Hoc est,

Maris pons indefessis (Periphrasis Isthmi Corinthiaci) in Amphiclyonum trieteride matris taurovum honoravit eum circa Neptunium delubrum. Ubi per trieterida Isthmia intelligit.

³⁰ *Tibiarum*. | Tibiæ nunc sic dicuntur, quod ex tibiâ animalium fierent, & postea ex arundinibus factæ nomen retinere.

³¹ *Fidium*. | Fides, plurali numero, proprie sunt chordæ citharæ. Et sic pro citharâ sumuntur.

CAPUT VIII.

Bellum Syriacum Regis Antiochi.

^a Macedonia statim, & regem Philippum Antiochus ¹ ex cepit, quodam casu, quasi industriâ, sic adgubernante

INTERPRETATIO.

^a Antiochus statim sequutus est Macedoniam, & regem Philippum.

NOTÆ.

CAP. VIII. *Bellum Syriacum Regis Antiochi*, anno Mundi 3758, ante Ch. Nat. 190, ab Ur Cond. 561, Cess. M. Acilio Glabroni, & P. Cornelio Scipione Nasicâ,

¹ *Excepit*. | Verbum è re Gladiatoriâ tractatum, ubi victum novus excipit. Gallicè, Un Gladiateur tout frais prend la place de celui qui est vaincu.

fortunâ,

fortunâ, ² ut quemadmodum ab Africâ in Europam, sic ab Europâ in Asiam, ultrò se suggerentibus causis, imperium procederet, & cum terrarum orbis situ, ^b ipse ordo victoriarum navigaret. Non aliud formidolosius famâ bellum fuit: quippè quum ³ Persas, & Orientem, ⁴ Xerxem, atque ⁵ Darium cogitarent; quando perfoffi ⁶ invii montes, quando velis opertum ⁷ mare nunciaretur. Ad hoc cœlestes ⁶⁸ minæ territabant, quum humore continuo ⁸ Cumanus Apollo ⁹ sudaret. Sed hic faventis ¹⁰ Asiæ suæ numinis timor erat. Nec sanè viris opibus, armis, quicquam copiosius ¹¹ Syriâ: sed in manus tam ignavi regis inciderat, ut nihil fuerit in Antiocho speciosius, quàm quod à Romanis victus est. Impuîere regem in id bellum, illinc Thoas ¹² Ætolia princeps, ^d inhonoratam apud Romanos querens adversùs Macedones militiæ suæ societatem: hinc Annibal, qui in Africâ victus, profugus, & pacis impatiens, hostem populo Romano toto orbe quærebat. Et quod illud fuisset periculum, si se consiliis ejus ¹³ rex tradidisset, id est, si Asiæ viribus usus fuisset miser Annibal? Sed rex suis opibus, & nomine regio fretus, satis habuit bellum movere. Europa jam dubio procul jure ad Romanos pertinebat. Hic ¹⁴ Lyfimachiam urbem, in littore Thracio positam à majoribus suis, Antiochus ut hæreditario jure reposcebat. Hoc velut fidere, Asiatici belli mora tempestas. Et maximus regum contentus fortiter indixisse bellum, quum ingenti strepitu ac tumultu movisset ex Asiâ, occupatis statim insulis, Græciæque littoribus, Asia & luxus tanquam victor agitabat. Eubœam insulam continenti adhærentem, tenui freto, ¹⁵ re-

INTERPRETATIO:

^b Ipse ordo victoriarum pergeret,
^c Terribilius.

^d Conquerens societatem militia sua adversus Macedones inhonoratam fuisse apud Romanos.

NOTÆ.

² Ut quemadmodum ab Africâ in Europam, sic, &c. | Sunt hæc perturbata, atque adeò falsa, ut jam olim animadverteram. Scribo fidenter ex serie rerum, & historiæ fide: ut quemadmodum ab Europâ in Africam, sic ab Africâ in Asiam imperium procederet. Lege modò. Pater meus.

³ Persas. | Gravem Populum Hor. l. i. Od. 2. 22. Quo graves Persa melius perirent.

⁴ Xerxem. | Persarum Regem qui Athon perfodit, & Hellespontem navibus operuit.

⁵ Darium. | Persarum Regem qui cum Alexandro bellum gessit. Sed non video quomodo Darius Romanos terrere poterat, quem parvâ manu toties fudit Alexander.

⁶ Invi montes. | Athos qui est in Isthmo maris Macedonici, inter Strimonium & Singiticum sinum.

⁷ Mare. | Hellespontus.

⁸ Cumanus Apollo. | Qui Cumis in Campaniâ colebatur.

⁹ Sudaret. | Sudavit etiam ante victam

Capuam; Cicero, lib. i. de Divin. Quid cum Cumis Apollo sudavit? Capua victoria.

¹⁰ Asia sua. | Quippe in Asiâ natus Apollo.

¹¹ Syriâ. | Ad litus Meridionale maris mediterranei.

¹² Ætolia. | Ætolia Achaiz regio supra Corinthiacum unum versûs Occidentem.

¹³ Rex. | Antiochus.

¹⁴ Lyfimachiam. | In littore Thracio ad Fauces Isthmi quem Hellespontis ab Asiâ dividit.

¹⁵ Reciprocantibus aquis. | Euripum septies intra diem naturalem reciproco æstu agitari. Quod falsum esse vel unicus Livii locus satis probaverit. Ex lib. 29, scd. 6. Fretum ipsum Euripi non septies die, ut fama fert, temporibus statim reciprocatur, sed semel, in modum venti, nunc huc, nunc iluc verso mari, velut manta præcipiti devolutus torrent, rapitur, ita nec noxte, nec die quies navibus datur.

cipro-

ciprocantibus aquis Euripus abscondit. Hic ille positis aureis sericis, que tentoriis, ^e sub ipso freti murmure, quum inter fluentia tibiis fidibusque concineret, collatis undique, quamvis per hyemem, rosis, ¹⁶ nē non aliquo ducem genere agere videretur, virginum puerorum-
 69 que ¹⁷ delectus habebat. Talem ergo regem jam suā luxuriā debellatum, populus Romanus Acilio Glabrione consule, ¹⁸ in insulā aggreffus, ipso statim adventū sui nuncio coēgit ab insulā fugere. Tum præcipitem apud ¹⁹ Thermopylas assequutus, locum ²⁰ trecentorum Laconum speciosā cæde memorandum, ne ibi quidem ²¹ fiducia loci resistentem, mari ac Terrā cedere coēgit. Statim & è vestigio itur in Syriam. Classis regia ²² Polyxenidæ, Annibalique commissa. Nam rex prælium nec spectare poterat. Igitur, duce Æmilio Regillo, adremigantibus Rhodiis, tota laceratur. ²³ Ne sibi placeant Athenæ; ²⁴ in Antiocho, vicinus Xerxem; ²⁵ in Æmilio, Themistoclem æquavimus; ²⁶ Ephesiis, Salamina pensavimus. Tum ²⁷ consule Scipione, cui frater, ille modò victor Carthaginis Africanus, ²⁸ voluntariā legatione aderat, debellari regem ²⁹ placet: & jam toto cesserat mari; sed nos imus ulteriūs. ³⁰ Mæandrum ad amnem, montemque ³¹ Sipylum, castra ponuntur. Hic rex, incredibile dictu, quibus auxiliis, quibus copiis confederat. Trecenta millia peditum;

INTERPRETATIO.

^e Non longè ab aquarum murmure.

NOTÆ.

¹⁶ Ne non aliquo ducem genere agere videretur. | Hæc mihi inconcinna & inelegantia videntur, eaque, si revivisceret Florus, pro suis non agnosceret. Lego, ne non aliquā ducem agere videretur; pro aliquā, quod adverbium est elegantissimum, apud Virgilium, Terentium, Plautum, id est, aliquā ratione, intruserunt explicationem magistellarem, aliquo genere: quod puridum est.

¹⁷ Delectus. | Propriè de militibus dicitur delectus habere: eo tantum ducem imitabatur Philippus, quod delectus habebat, sed Virginum & puerorum, non verò militum.

¹⁸ In insulā. | Euboræ.

¹⁹ Thermopylas. | Locum in Thessaliā ad flumen Alopum, è regione finit Maliaci.

²⁰ Trecentorum Laconum. | Qui duce Leonidā contra Persarum ingentem exercitum triduo dimicaverunt; nec victi fuissent nisi proditor quidam, Epialtes nomine, Persis tramitem ostendisset quā Lacones circumveniri viderique sunt.

²¹ Fiduciā loci. | Thermopylæ enim ingenio loci tutæ.

²² Polyxenidæ. | Qui exul erat Rhodius.

²³ Ne sibi placeant Athenæ. | Quasi scilicet solæ sint quæ victoriās reportare noverint.

²⁴ In Antiocho vicinus Xerxem. | Athenienses Themistocle duce Xerxem apud Salaminam vidē, nos verò, inquit Florus, Antiochum vicinus, qui nobis Xerxes erat.

²⁵ In Æmilio Themistoclem æquavimus. | Themistocles Atheniensium dux, qui Lacedæmonio ingenti clade apud Platæa domuit.

²⁶ Ephesiis, Salamina cepere, nos Ephesos vicinus. Et sic Atheniensium victoriā, nostri de Ephesiis victoriā pensavimus, Gall. Nous avons contrebalancé la victoire des Athéniens sur Salamine, par celle que nous avons remportée sur les Ephésiens.

²⁷ Consule Scipione. | Is est L. Cornelius Scipio Asiaticus.

²⁸ Voluntariā legatione. | Quum enim ipse exercitus ductor fuisset, legatus esse cogi non poterat, sed fratris amore voluntariam legationem suscepit. Il voulait être son Lieutenant. Ex animo forsan, ut & re & consilio fratrem minus militiæ exercituum adjuvaret, ut inde familiæ suæ major gloria.

²⁹ Placet. | Pro placuit.

³⁰ Mæandrum. | In Cariā ad litus maris Ægei, è regione Sami insulæ.

³¹ Sipylum. | Juxta Mæandrum, in Cariæ minoris regione.

equitum,

equitum, falcatorumque curruum non minor numerus. Elephantis ad hoc immensæ magnitudinis, auro, purpurâ, argento, & ³² suo ebo- re fulgentibus, aciem utrinque ³³ vallaverat. Sed hæc omnia præpe- dita magnitudine suâ; ad hoc imbre, qui subitò superfusus, mirâ fe- ⁷⁰ licitate Perlicos arcus corruerat: primum trepidatio, mox fuga, de- hinc triumphus fuerunt. Victo & supplici pacem atque partem regni dari placuit, ³⁴ eo libentiùs, quoddam tam facillè cessisset.

N O T A.

³² *Suo ebore.* | Nam ex Elephantorum den- tibus fit ebur.

³³ *Vallaverat.* | Quasi vallo cinxerat. De vallo alibi diximus.

³⁴ *Eo libentiùs, quoddam tam facillè cessisset.* | Sic & apud Justin. *Quanto bellum minoris pe- riculi, tanto & mitior victoria fuit,*

CAPUT IX.

Bellum Ætolicum.

SYriaco bello successit, ut debebat, ¹ Ætolicum. Victo quippè Anti- ocho, Romanus ² faces Asiatici belli persequabatur. Ergò Fulvio nobiliori mandata ultio est. Hic protinùs caput gentis ³ Ambraciam, regi- am Pyrrhi, machinis quatit. Sequuta deditio est. Aderant Ætolorum precibus Attici, Rhodii: & ⁴ memineraus auxilii. Sic placuit ignosce- re. Serpsit tamen latius in proximos bellum, omnemque latè ⁵ Cepha- leniam, ⁶ Zacynthon; & quicquid insularum in eò mari inter ⁷ Cerau- nios montes, ⁸ jugumque Maleum, Ætolici belli accessio fuerunt.

N O T A.

CAP. IX. *Bellum Ætolicum, anno Mundi 3761, ante Ch. Nat. 187, ab Ur. Cond. 564; Coss. M. Fulvio Nobiliori, & Cn. Manlio Vol- sone.*

¹ *Ætolicum.* | Ætolia Achaiz regio inter Epirum & Corinthiacum sinum.

² *Faces* | Id est, auctores. Thoas enim Ætoliz Princeps Antiochum ad bellum Ro- manis inferendum impulerat. Vide Cap. sup.

³ *Ambraciam.* | Urbem inter Epirum & Acarnaniam, supra Ambracium sinum.

⁴ *Memineraus auxilii.* | Quod contra Philippum & Antiochum præstiterant.

⁵ *Cephaleniam.* | Insulam in mari Ionio, è regione Peloponnesi, ad Orientem.

⁶ *Zacynthon.* | Insulam infra Cephaleniam.

⁷ *Ceraunios montes.* | In Epiro.

⁸ *Jugumque Maleum.* | Peloponnesi pro- montorium, ad sinum Laconicum, Malea in Tabulis vocatur. Vide Not. 8, cap. 6. lib. 3.

CAPUT X.

Bellum Istricum.

Istri sequuntur Ætolos: quippè bellantes eos nuper adjuverant. Et initia pugnz prospera hosti fuerunt, eademque exitii causa. Nam

N O T A.

CAP. X. *Bellum Istricum, anno Mundi 3772, ante Ch. Nat. 176, ab Ur. Cond. 575, Coss. M. Junio Bruto, A. Manlio Volsone.*

¹ *Istri* | Italiz populi, ad summum Adri- aticum sinum supra Venetiam.

quum

- 71 quum ^a Cnæi Manlii castra cepissent, ^a opimæque prædæ incubarent; epulantes, ac ludibundos plerosque, ac ubi essent, præ poculis, nescientes, ^b Appius Pulcher invadit. Sic cum sanguine & spiritu malè partam revomuere victoriam. Ipse rex ^c Apulo equo impositus, ^b quum subinde crapulâ & ^c capitis errore lapsaret, captum sese vix & ægrè, postquam expectatus est, didicit.

INTERPRETATIO.

^a Incubarent diviti prædæ.

^b Quum interdum castris crapulâ & errore capitis.

NOTÆ.

² Cnæi Manlii. | Volsonis; alii tamen illum Aulum vocant, ut in titulo legitur.

³ Appius pulcher invadit. | Tamen ex tabulis certum est, ante Appii Pulchri adventum, Romanos eodem duce, quo castra amiserant, ea recuperasse, nempe Manlio Volgone. Ergo quod illi deberetur, perperam noster Appio Pulchro tribuit, qui sequenti tantum anno in Istriam profectus, eam, trucidato rege,

in Provinciam redegit.

⁴ Apulo. | Proprium Istrorum regis.

⁵ Capitis errore. | Non video quid hic doctissimum Salmasium offenderit, qui tanto opere lectionem novam conetur intrudere. Nil mutandum, *errore capitis* eleganter dicitur pro capite hoc & illuc præ poculis errabundo, ut mos est.

CAPUT XI.

Bellum Gallogræcum.

- ¹ Gallogræciam quoque Syriaci belli ruina ^a convolvit. Fuerant inter auxilia regis Antiochi. An fuissent, an cupidus triumphi Manlius eos visos simulaverit, dubium est. Certè ^b negatus est victori triumphus; quia causam belli ^c non approbavit. ^d Cæterum gens Gallogræcorum, sicut ipsum nomen indicio est, mixta, & adulteratæ reliquæ
72 Gallorum, qui Brenno duce vastaverant Græciam: mox Orientem sequuti in mediâ Asiæ parte sederunt. Itaque, ut frugum semina mutato solo degenerant, sic illa genuina feritas eorum, Asiaticâ amœnitate mollita est. Duobus itaque præliis fusi fugatique sunt, quamvis sub adventu hostis relictis sedibus, in ^e altissimos se montes recepissent, quos

INTERPRETATIO.

^a Clades Syriaci belli complexa est etiam Gallogræciam.

NOTÆ.

CAP. XI. *Bellum Gallogræcum, eodem anno quo Bellum Ætolicum, quod vide Cap. IX.*

¹ Gallogræciam. | Asiæ minoris regionem, quæ & Galatia dicitur, sed legendum videtur *Gallogræcos*. Probant sequentia; fuerant inter auxilia regis, &c.

² Negatus est. | Immo tandem concessus, sed non sine controversiâ.

³ Non approbavit. | Non fecit ut eam probarent Romani, & in eâ aquiescerent.

⁴ Cæterum gens Gallogræcorum, sicut ipsum nomen indicio est, mixta, & adulterata reliquiis Gallorum, qui Brenno, &c. | Sic legi voluit Salmasius in alius huius scripturam repario: Cæterum Gen Gallogræcorum, sicut ipsum nomen indicio est, mixta & adulterata est: Reliquiis Galorum quibus, &c. Sed hac nihil sunt; legendum enim, adulterata est reliquiis Gallorum, &c. Pater meus.

⁵ Altissimos montes. | Olymum & Magabam, ut patet ex Livio.

⁶ Tolo-

6 Toloſtobogi, 7 Teſtoſagique jam inſederant. Utrique fundis ſagittifque acti, in perpetuam ſe pacem dediderunt. ^b Sed alligati miraculo quodam fuere, quum catenas morſibus & ore tentaffent, quum effocandas invicem fauces præbuiſſent. Nam ⁸ Orgiagontis regis ⁹ uxor à centurione ſtuprum paſſa, memorabili exemplo ¹⁰ cuſtodiam evaſit, revulſumque militis caput ad ¹¹ maritum retulit.

INTERPRETATIO.

^b Sed *Aſtricti fuere quodam miraculo, quum adorti eſſent catenas dentibus & ore, & invicem dediffent collum ſtrangulandum.*

NOTÆ.

6 Toloſtobogi. | Galatiæ populi in Aſiâ minori, aliis Toliſtobii, aliis Toliſtobogii dicuntur.

7 Teſtoſagi. | Iidem qui Toloſtobogi, ſed hic diverſos Florus videtur facere.

8 Orgiagontis regis. | Livius hunc regem Ortiagontem vocat, & hic etiam Ortiagontis legendum.

9 Uxor. | Chiamara nomine, ex Galatiæ finibus oriunda. Plutarch.

10 Cuſtodiam evaſit. | Cum Centurione, qui eam ad duos ejus neceſſarios, qui ad flumen expectabant, ducebat, ut ab iis aurum acciperet; ſed ii, dum aurum penſarer, occidere. Vid. Hiſtor. apud Liv. lib. 38. ſect. 24.

11 Maritum. | Ortiagontem.

CAPUT XII.

Bellum Macedonicum Secundum.

DUM aliæ aliæque gentes, Syriaci belli ſequuntur ruinam, Macedonia ſe rursus erexit. Fortiſſimum populum memoria & ¹ recordatio ſuæ nobilitatis agitabat: ſucceſſerat Philippo filius Perſes; qui ² ſemel in perpetuum victam eſſe Macedoniam, non putabat ex gentis dignitate. Multo vehementius ſub hoc Macedones, quam ſub patre conſurgunt. Quippè Thracas in vires ſuas traxerant: atque ita ³ induſtriam Macedonum, ⁴ viribus Thracum; ferociam Thracum, diſciplinâ Macedonum, temperaverunt. ⁵ Acceſſit his conſilium ducis, qui ſitum regionum

INTERPRETATIO.

² His addita fuit induſtria ducis, qui conſtitutus poſitionem regionum ſuarum ab Alto Hamo, locatis caſtris per loca inacceſſa [vel in-

terciſa] ſic fecerat vallum Macedonia ſua ex armis & ferro.

NOTÆ.

CAP. XII. *Bellum Macedonicum Secundum*, anno Mundi 3781, ante Ch. Nat. 167, ab Ur. Cond. 584, Coſſ. Q. Martio Philippo II. & Cn. Servilio Capione.

¹ Recordatio ſuæ nobilitatis. | De vetuſtate & nobilitate Macedoniæ Juſtin: lib. vii. ſtatim initio. Huius ſicuti incrementa modica, ita termini perangusti fuere. Populus, Pelasgi, regio, Pæonia dicebatur. Sed poſtea virtute regum, & gentis induſtriâ ſubactis primo finitimis, mox populis nationibusque, imperium aſque extremos Orientis terminos prolatum.

² Semel in perpetuum. | Non exiſtimabat Macedoniam in perpetuum victam, cum ſe-

mel tantum victa fuerit; neque enim id gentis dignitas patiebatur.

³ Induſtriam Macedonum. | Sic Juſtin. loco ſuprà laudato. Virtute regum & gentis induſtriâ. Cæterum hic induſtria, non eſt quod vulgò dicimus, induſtrie, ſed laborioſitas, ſi ſas ita loqui.

⁴ Viribus Thracum. | De Thracibus hæc Juſtinian. in Pr. Novellæ 26. Illud in conſeſſo eſt, quod ſi quis Thracum regionem nominat, ſtatim unâ eum diſſo virilitas quadam animum, & militarium copiarum, bellorum ac pugna cogitatio ſubeat. Sunt enim iſta ingenta, & quaſi patrio quodam jure huic regioni attributa,

ſuarum

Paulo fuit. Quum in conspectum venisset hostis, ¹⁵ in templum recepit, & convivii adhibuit, ¹⁶ liberosque admonuit suos, ut fortunam, cui tantum ¹⁷ liceret, revererentur. Inter pulcherrimos hunc quoque populus Romanus de Macedoniâ duxit atque vidit triumphum: quippè ¹⁸ cuius spectaculo triduum impleverit. Primus dies signa tabulaeque: sequens arma, pecuniasque transvexit: tertius captivos, ipsiunque regem, attonitum adhuc ¹⁹ tanquam subito malo stupentem. Sed multo prius gaudium victoriæ populus Romanus, quam epistolis victoris perceperat. Quippè eodem die, quo victus Perses in Macedoniâ, Romæ cognitum est. Duo juvenes candidis equis apud ²⁰ Juturnæ lacum pulverem & cruorem abluebant. Hi nunciavêre. Castorem & Pollucem fuisse creditum vulgò, quod gemini fuissent; interfuisse bello, quod sanguine maderent: à Macedoniâ venire, quod adhuc anhelarent.

NOTÆ.

¹⁵ *In templum recepit.* | Quid alii conjezant nescio (undè enim mihi libri præter unum & alterum?) Vir doctiss. mihi hoc loco non satisfacit, cum legit *templum* pro tentorio, seu ut recentiores, Latini & Græco-Barbari, solent dicere, pro *tenta*, seu *tenda*. Uno verbo, legendum est, *in sellam*, quod ex prisca hitoriâ verissimum esse scio. Rogabis, sed unde istud, *templum*? Dicam: Ex lineâ secundâ superiori, per scordiam transcriptorum, ut mos erat. *Pater meus.*

¹⁶ *Liberosque admonuit suos.* | Suos pro ejus hic & alibi sæpe invenias. Quid autem Persei filii dixerit Paulus, docet Liv. I. 45. 8 *Exemplum insigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum; vobis hoc præcipue dico,*

juvenes, idè in secundis rebus nihil inquam superbi ac violenter consulere decet, nec presenti credere fortuna; quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera statu suo efferet, nec adversa infringet.

¹⁷ *Liceret.* | Hoc verbo eodem sensu usus est Virgil. *Æn.* 6. v. 502.

Cui tantum de te licuit?

¹⁸ *Cujus spectaculo.* | Omnino scripsit Florus, *spectaculum*, in casu recto.

¹⁹ *Tanquam subito malo.* | Scribendam, & tam subito. Sic est.

²⁰ *Juturna lacum.* | Juturnæ fons, non longè ab urbe.

CAPUT XIII.

Bellum Illyricum.

Macedonici belli contagio traxit Illyrios. Ipsi quidem ut Romanum à tergo ^a distringerent, à Perse rege conducti pecuniâ, militavêre. Sine morâ ab Anicio prætore subiguntur. ¹ Scordam caput gentis delêsse suffecit. Statim sequuta deditio est. Denique hoc bellum ² ante finitum est, quam geri Romæ nunciaretur.

INTERPRETATIO.

^a *Ut Romanos à tergo lacerarent.*

NOTÆ.

CAP. XIII. *Bellum Illyricum, anno mundi 3782, ante Ch. Nat. 166, ab Ur. Cond. 585, Coss. L. Emilio Paulo II. & C. Licinio Crasso.*

¹ *Scordam.* Legendum *S. d. r. 2* est

autem Scodra Illyrici oppidum littorale, prope Epidaurum.

² *Ante finitum est.* | *Bellum hoc intra triginta dies perpetratum, priusquam caprum Romæ auditum fuisset.* Liv. l. 44. 32.

CAPUT XIV.

Bellum Macedonicum tertium.

Quodam fato, quasi ita convenisset inter Pœnos & Macedonas, ut tertio quoque vincerentur, eodem tempore utrique arma moverunt: sed prior jugum excutit Macedo, aliquantò quàm antè gravior, dum contemnitur. Causa belli propè erubescenda. Quippè regnum pariter & bellum vir ultimæ sortis Andriscus invaserat; dubium liber an servus, mercenarius certè: sed quia vulgò ex similitudine Philippi, Pseudophilippus vocabatur, regiam formam, regium nomen, animo quoque regio implevit. Igitur dum hæc ipsa contemnit populus Romanus, Juventio prætorum contentus, virum non Macedonicis modis, sed Thraciæ quoque auxiliis ingentibus validum, temerè tentavit: 761 invictusq; à veris regibus, ab illo imaginario & scenico rege superatur. Sed consule Metello, amissum cum legione prætorum, plenissimè ultus est. Nam & Macedoniam servitute multavit; & ducem balili deditum ab eo, ad quem confugerat, Thraciæ regulo, in Urbem in catenis reduxit; hoc quoque illi in malis indulgente fortunâ, ut de eo populus Romanus, quasi de vero rege triumpharet.

NOTÆ.

CAP. XIV. *Bellum Macedonicum tertium, anno Mundi 3798, ante Ch. Nat. 150, ab Ur. Cond. 601, Coss. M. Claudio Marcello III, & Lucio Valerio Flacco. Alii illud quatuor annis posterius faciunt.*

1 Prior. | Tribus annis ante initum tertium bellum Punicum.

2 Pseudophilippus. | Falsus Philippus.

3 Juventio prætorum. | Quem Andriscus occidit, & exercitum delevit.

4 Invictusque à veris regibus. | Hunc locum sic legunt alii, *Invictusque, non à veris*

regibus, sed ab illo imaginario & scenico rege superatur. Sed malè, nam rō sed à lineâ sequenti ortum est, & postea non à Sciolo quodam intrusum.

5 Consule Metello. | Is est Q. Cæcilius Metellus, quem tunc Prætorum potius quàm Consulem fuisse crediderim. Nam quo tempore debellatus Andriscus, Roma Sp. Posthumium Albinum, & L. Calpurnium Pisone, Consules habebat. Vid. Notata ad Cap. xv. & xvi.

6 Prætorum. | Juventium. Eutrop. verò non Juventium, sed P. Panetium prætorum nominat.

CAPUT XV.

Bellum Punicum tertium.

Tertium cum Africâ bellum, & tempore exiguum, (nam quadriennio patratum est) & in comparationem priorum, minimum labore: (non enim tam cum viris, quàm cum ipsâ urbe pugnatum est) sed planè maximum eventu: quippè eo tandem Carthago finita est. Atque si quis trium temporum momenta consideret, a primo commissum

INTERPRETATIO.

a Primo inceptum bellum, secundo afflictum, tertio omnino debellatum.

NOTÆ.

CAP. XV. *Bellum Punicum tertium, anno Mundi 3801, ante Ch. Nat. 147, ab Urb. Cond. 604, Coss. L. Martio Censorino, & M. Manlio.*

1 Primo commissum. | Tamen victoria tunc

reportata tanta fuit, ut de excindenis hostium mœnibus non quæreretur. Supervacuum visum est in arcem murosque scire, cum jam in mari esset deleta Carthago. Vide nostrum, Cap. 2, hujus lib. bellum;

bellum, ² profligatum secundo, tertio verò confectum est. ³ Sed hujus causa belli, quod contra fœderis legem adversus ⁴ Numidas quidem semel parâset classem & exercitum, frequens autem ⁵ Masinissæ fines territaret. ⁶ Sed huic ⁷ bono socioque regi favebatur. Quum bellum ⁸ sederet, de belli fine tractatum est. Cato ^b inexprabili odio ⁹ delendam esse Carthaginem, & quum de alio consuleretur, pronuntiabat: Scipio Nasica servandam, ne metu ablato ¹⁰ æmulæ urbis, ¹¹ luxuriari felicitas ¹² Urbis inciperet. Medium senatus elegit, ¹³ ut urbs tantum loco moveretur. Nihil enim speciosius videbatur quàm esse Carthaginem, quæ non timeretur. Igitur ¹⁴ Manilio Censorinoque consulibus, populus Romanus aggressus Carthaginem, spe pacis injectâ, ¹⁵ traditam à volentibus classem, sub ipso ore urbis incendit. Tum evocatis principibus, si salvi esse vellent, ¹⁶ ut migrarent finibus, imperatum. ^c Quod pro rei atrocitate aded movit iras, ut extrema mallent. ¹⁷ Comploratum igitur publicè statim, & ¹⁸ pari voce clamatum est, Ad arma. ¹⁹ Seditque sententia, quoquo modo rebellandum, non quia spes ulla jam superesset, sed quia patriam suam mallent hostium quàm suis manibus everti. Qui rebellantium fuerit furor, vel hinc intelligi potest, quod in usum novæ classis relictâ domusque resciderunt; in armorum officinis, aurum & argentum

INTERPRETATIO.

^b Implacabili.

^c Quod secundum savitiam rei sic excitavit iras, ut mallent pati ultimâ,

NOTÆ.

² Profligatum. | Cum Annibale manum conseruit Scipio, cessit Annibal, premiumque victoriæ Africa fuit.

³ Sed hujus causa belli. | Tolle, sed: huc translatum est ex membro sequenti.

⁴ Numidas. | Littorales Africæ populos à Tusci amne usque ad Ampagam fluvium pertinentes, qui Nomades à Græcis appellati à permutandis pabulis, Mapalia sua plaustris circumferentes, ut nunc solent Barbari.

⁵ Masinissa. | Numidarum regis.

⁶ Sed huic regi. | Tò sed hic significat, autem, & est transitio.

⁷ Bonum. | Bonum vocat ob ætatem, Masinissa enim tunc temporis nonaginta ferè annis natus erat. Sic Virgil. *Acessem bonum vocat*, Æn. I, 159.

⁸ Sederet. | Eleganter pro placeret, decretum esset. Virgil. Æn. 3, 413.

Idque pio fides Æneæ, probat autor Acesse. Æt Æn. 7, 611.

Ubi certa sedet patribus sententia pugna.

⁹ Delendam esse Carthaginem. | Hæc sunt ejus verba, *Censeo delendam Carthaginem*, quam sententiam semper repetebat etiam de alio omnino capite consuleretur, quod ad Carthaginem minime pertineret.

¹⁰ Æmula Urbis. | Nam sæpissimè, si desint quibus æmulemur, virtus torpet, sic Epaminondæ mortis, Atheniensium virtus intercidit, siquidem amisso, cui amulari consueverant, insignitiam torporemque resoluti. Justin.

¹¹ Luxuriari. | Eleganter pro contra pudorem, & supra modum sese diffundere.

¹² Urbis. | Romæ.

¹³ Ut urbs tantum loco moveretur. | Nam Carthaginensibus suaderant Romani, ut, si salvi esse vellent, procul à mari, Carthagine exultâ, aliam urbem conderent.

¹⁴ Manilio Censorinoque. | Vide ad tit. Cap.

¹⁵ Traditam à volentibus. | Carthaginenses quum se Romanis tradere vellent, trecentos obsides & naves dedè e, obsides Romam misit, naves verò c. emataz.

¹⁶ Ut migrarent. | Vide notam superiorem; ut urbs tantum loco moveretur.

¹⁷ Comploratum. | Communi omnium lamentatione ploratum est, ut in funeribus, cum rogos arderet.

¹⁸ Pari voce clamatum est. | Pari omnium voce ad arma conclamatum.

¹⁹ Seditque sententia. | Vide notam ab hac undecimam.

pro ære ferroque ²⁰ conflatum est : in ²¹ tormentorum vincula, mā-
trone crines suos contulerunt. ²² Mancino deinde Consule, terrā ma-
⁷⁸rique ²³ fervebat obsidio. ²⁴ Operis portus nudatus ; & primus, &
sequens, jam & tertius murus : quum tamen ²⁵ Byrsa, quod nomen
arci fuit, quasi altera civitas resistebat. ^d Quamvis profligato urbis
excidio, ²⁶ tamen fatale Africæ ²⁷ nomen Scipionum videbatur. Igi-
tur in alium Scipionem conversa Respublica, finem belli reposcebat.
Hunc ²⁸ Paulo Macedonico procreatum, Africani illius magni filius,
in decus gentis assumpserat, hoc scilicet fato, ut quam urbem con-
cussisset ²⁹ avus, ³⁰ nepos ejus everteret. Sed ut quā maximè mor-
tiferi esse morsus solent morientium bestiarum : sic plus negotii fuit
cum ³¹ semirutā Carthagine, quā integrā. Compulsis in unam ar-
cem hostibus, portum quoque maris Romanus obsederat. ³² Illi alte-
rum ibi portum, ab aliā urbis parte foderunt : ³³ nec ut fugerent,
sed quia nemo illos hāc evadere posse credebat. Indè quasi enata su-
bitò classis erupit : quum interim jam diebus, jam noctibus, ³⁴ nova
aliqua moles, nova machina, nova perditorum hominum manus, quasi
ex obruto incendio subita de cineribus flamma prodibat. ³⁵ Deplora-
tis novissimè rebus, quadraginta se millia virorum dederunt ;
quod minùs credas, ³⁶ duce Asdrubale. Quanto fortiùs fœmina,

INTERPRETATIO.

d Quamvis urbis everso penè jam afflicta esset.

NOTÆ.

²⁰ Conflatum est. | Ad arma fabricanda.
²¹ Tormento-um | Id est machinarum quæ
jaciendi quarumcumque rerum molibus fa-
bricabantur.

²² Mancino deinceps Consule. | L. Hostilius
Mancinus tunc temporis Consulem fuisse
contra Annalium fidem est, sed proximo an-
no post devictam Carthaginem. Legatus
verò, pro collegâ Sp. Posthumio Albino, datus
fuit Calpurnio Pisoni Cos. & classis præfectus
fuit quousque eum Romam remisit. Hic igitur
Fiorus per Consulem, legatum intelligit,
qui erat loco Consulis, vel scribendum lega-
to loco rē Consule.

²³ Fervebat. | Sic Virg. Geor. 4. 159 Fervet opus.

²⁴ Operis. | Per opera, milites intelligit
qui pro portu stabant.

²⁵ Byrsa. | Βύρρα Græcè corium signifi-
cat, arx autem Carthaginis sic vocata fuit,
quod eum locum, ubi ædificata fuit, tauri
tergo circumdatum, emere. Virgil. Æn. 1.
³⁷¹

Mercatique solum, facti de nomine Byr-
sam,

Taurino quantum possent circumdare tergo.

²⁶ Tamen fatale. | Quamvis, inquit, penè

Carthago devicta esset, tamen ita fati com-
paratum erat, ut omnino debellari non posset
nisi ab uno ex Scipionibus, quorum nomen
fatale Africæ.

²⁷ Nomen Scipionum. | Nam jam Scipio,
avus ejus de quo nunc sermo, Africam devi-
cerat, ideoque Africanus vocitatus.

²⁸ Paulo Macedonico. | Hic est L. Æmilius
Paulus, qui Perseum Macedoniæ regem vici-
t, inde Macedonici nomen traxit.

²⁹ Avus. | Scipio Africanus.

³⁰ Nepos. | Per adoptionem.

³¹ Semirutā. | Nescio quid sibi velint illi
quæ de hāc voce dubitare visum.

³² Illi alterum ibi. | Delendum ibi. Cer-
tum est.

³³ Nec ut fugerent, sed quia nemo. | Cave
quidquam mutes, ut vult Salmastius, nam
sententia plana est.

³⁴ Nova aliqua moles. | Navium scilicet.

³⁵ Deploratis. | Deplorata dicuntur ei
quorum omnem spem amisimus.

³⁶ Duce Asdrubale. | Annibal duos fra-
tres habebat, qui ambo Asdrubal vocabantur.
Horum alter in Hispaniā occisus à Livio Sa-
linatore.

& 37 uxor ducis? quæ comprehensis duobus liberis, à culmine se domus in medium misit incendium, 38 imitata reginam, quæ Carthaginem condidit. Quanta urbs delera sit, ut de cæteris taceam, vel ignum morâ probari potest. Quippè per continuos decem & septem dies vix potuit incendium extinguere, quod domibus ac templis suis sponte hostes immiserant, ut 39 quatenus urbs eripi Romanis non poterat, triumphus arderet.

NOTÆ.

37 *Et uxor ducis* | Hæc verba quibusdam irre ticia visa sunt, sed contrà est, immò & facinoris dignitas eo major aliquantò, quòd quum fuerit uxor ducis, ipsa enim imitari, dum se dederet, recurrat, seque medios in ignes miserit.

38 *Imitata reginam* | Didonem quæ se cremavit. Res notissima, vel ex ipso Virgilio.

39 *Quatenus* | Quippè, quoniam, ut jam supra vidimus.

CAPUT XVI.

Bellum Achaicum.

Quasi sæculum illud: everfionibus urbium curreret, ita Carthaginis ruinam statim Corinthus excepit: Achaia caput, Græciæ decus, inter duo maria, Ionium & Ægeum, quasi spectaculo exposita. Hæc (facinus indignum!) antè oppressa est, quam in numerum certorum hostium referretur. Critolaus causa belli; qui libertate à Romanis datà adversus ipsos usus est: Legatosque Romanos, dubium an & manu, certè oratione violavit. Igitur Metello, ordinanti tum maximè Macedoniam, mandata est ultio: & hinc Achaicum bellum. Ac primam Critolai manum Metellus Consul, per patentes Elidis campos, toto

INTERPRETATIO.

1 *Corinthus sic secuta est excidium Carthagini, velut illud sæculum esset everfionum urbium.*

2 *Ac Metellus Consul succurrit primum exercitum Critolai per apertos campos Elidis, & totum Achaicum.*

NOTÆ.

CAP. XVI. *Bellum Achaicum, anno Mundi 3804, ante Ch. Nat. 144, ab Ur. Cond. 607, Coss. Cn. Cornelio Lentulo, & L. Mummius Achaico.*

1 *rhoginem Adruba; hi duos illos oculos ora maritima effuderunt.*

1 *Everfionibus* | Malè in aliis legitur *Everfionis*.

6 *Certe oratione* | Itè & manu & oratione. Bis legati à Senatu ad Achæos missi sunt, priores ludibrio habiti, posteriores pulsati sũt.

2 *Achaia* | Hæc est Achaia propriè dicta in Peloponneso.

7 *Metello* | Qui Macedoniam devicit idèque Macedonicus appellatus. Vide supra Cap. xiv.

3 *Inter duo maria* | Bimarem vocavit Horat. *Bimarisque Corinthi mania*, l. i. Od. 7. 2.

8 *Manum* | Exercitum.

4 *Quam in numerum certorum hostium* | Tamen post violatos legatos bellum contra eos decretum, & pro certis hostibus Romæ habebantur.

9 *Metellus Consul* | Falsum: nam Consul non erat: sed P. æor. Sed vide quæ supra diximus in Cap. xiv. Not. 5. & Cap. xv. Not. 20.

5 *Critolaus causa belli* | Cicer. lib. 3. de Nat. Deor. *Critolaus everfis Corinthum, Car-*

10 *Elidis* | In Peloponneso ad litus Septentrionale.

80 cecidit ¹¹ Alpheo. Et uno prælio peractum erat bellum : jam & urbem ipsam terrebat obsidio : ¹² sed (fata rerum !) quum Metellus dimicasset, ad victoriam ¹³ Mummius venit. Hic alterius ducis ¹⁴ Diai latè exercitum sub ipsis ¹⁵ Isthmi faucibus fudit, ¹⁶ geminosque portus sanguine infecit. Tandem ab incolis deserta civitas, direpta primùm, deinde ¹⁷ tubâ præcinente, deleta est. Quid signorum, quid ¹⁸ vestium, quidve tabularum raptum, incensum atque projectum est ? Quantas opes & ¹⁹ abstulerit & cremaverit, hinc scias, quod quicquid ²⁰ Corinthii æris toto orbe laudatur, incendio superfuisse ²¹ comperimus. Nam & æris notam pretiosiore ipsa opulentissimæ urbis fecit ²² injuria ; quia incendio permistis plurimis statuis atque simulacris, æris, auri, argenti que venæ in commune fluxêre.

NOTÆ.

¹¹ *Alpheo.* | Alpheus Elidis in Peloponneso fluvius.

¹² *Sed fata rerum.* | Malè in aliis *fata rerum*.

¹³ *Mummius.* | L. Mummius, qui & Achæus dictus est.

¹⁴ *Diai.* | Post Critolaum, qui sibi mortem consciverat, Achæi Diuum prætorem elegerant.

¹⁵ *Isthmi.* | Corinthiacum inter & Saronicum finum.

¹⁶ *Geminosque portus.* | Utriusque sinus scilicet, & Corinthiaci & Saronici.

¹⁷ *Tubâ præcinente.* | Nota tubam ad urbium direptionem.

¹⁸ *Vestium.* | Hic per vestes cave aliud intelligas quàm quod nos vulgò dicimus *Diæsofes*, Ut & apud Virgil *Æn.* 3. 483.

Fers picturatus auri subtemine vestes.

¹⁹ *Abstulerit & cremaverit.* | Miles Romanus scilicet.

²⁰ *Corinthii æris.* | Toto orbe celeberrimi Corinthia vasa laudant ubique veteres.

²¹ *Comperimus.* | *Comperire*, est ab alio discere : at *comperiri*, est per se aliquid invenire.

²² *Injuria.* | Passivè sumitur, pro ruinâ, infelicitate, &c.

CAPUT XVII.

Res in Hispaniâ gestæ.

81 UT Carthaginem Corinthus, ita Corinthum Numantia sequuta est. Nec deinde toto orbe quicquam intactum armis fuit. Post illa duo ² clarissima urbium incendia, latè atque passim, nec per vices, sed simul pariter quasi unum undique bellum fuit : prorsus ut illæ urbes, quasi agitantibus ventis, diffudisse quædam belli incendia toto orbe viderentur. Hispaniæ nunquam animus fuit adversus nos universæ con-
furgere : nunquam conferre vires suas libuit, ³ neque aut imperium

NOTÆ.

CAP. XVII. *Res in Hispaniâ gestæ.* Hoc Caput verè *Anakephalos* in voces : nam à tempore quo Scipiones in Hispaniam profecti sunt, hoc est, à primo anno secundi belli Punici, de quo supra, Cap. vi, usque ad secundum annum belli Numantini, de quo Cap. sequenti, continetur.

¹ *Numantia.* | Hispaniæ Tarraconensis urbs, ad Durium flumen sita,

² *Clarissima.* | Alii legi volunt *Clarissima* rum, malè. Nam per clarissima incendia, ea noster voluit intelligi, quorum filgor ad extremos terrarum orbis sinus penetrarit.

³ *Neque aut imperium experiri.* | Nec se Romanorum imperio credere, nec libertatem suam apertè defendere voluit, sed mediâ quâdam viâ & sibi vivere, nec Romanis servire.

experiri,

experiri, aut libertatem tueri suam publicè. 4 Alioquin ita undique mari Pyrenæoque vallata est, ut ingenio sitûs : nec adiri quidem potuerit. Sed antè à Romanis obsessa est, quàm se ipsa cognosceret : & 6 sola omnium provinciarum vires suas, postquam victa est, intellexit. In hac prope 7 ducentos per annos dimicatum est, 8 à primis Scipionibus in Cæsarem Augustum, non continuè nec coherenter, sed prout causæ laceffièrant : nec cum Hispanis initio, 9 sed cum Pœnis in Hispaniâ. Indè contagio & series causaque bellorum. 10 Prima per Pyrenæum jugum signa Romana Publius & Cnæus Scipiones intulerunt, præliisque ingentibus Annonem & Asdrubalem fratrem Annibalis ceciderunt, raptaque erat impetu Hispania, nisi fortissimi viri, in ipsâ suâ victoriâ, 11 oppressi Punicâ fraude cecidissent, terrâ marique victores. Igitur quasi novam integramque provinciam 12 ultor patris & patrui Scipio ille, 13 mox Africanus, invasit : isque statim captâ Carthagine, & aliis urbibus, non contentus Pœnos expulisse, 14 stipendiariam nobis provinciam fecit : omnem citra ultraque 15 Iberum subjecit imperio : primusque Romanorum ducum, vi- 82
stor 16 ad Gades & Oceani ora pervenit. 17 Plus est provinciam retinere, quàm facere : Itaque 18 per partes jam huc, jam illuc missi duces, qui ferocissimas, & ad id temporis liberas gentes, ideò impatientes jugi, multo labore, nec incruentis certaminibus servire docuerunt. 19 Cato ille Censorius 20 Celtiberos, id est, robur Hi-

N O T Æ.

4 Alioquin. | Idem est quod ceterum & est transitio, nec ad superiora habet anaphoram.

5 Nec adiri quidem. | Nedum expugnari. Et hoc petit To quidem.

6 Sola omnium prov. | Nam sola fuit quæ non collatis in unum viribus pugnaverit.

7 Ducentos. | A tempore quo Cneius & Publius Scipiones in Hispaniam missi sunt, usque ad illud quo Augustus imperium suscepit, anni sunt circiter centum septuaginta quatuor.

8 A primis Scipionibus. | Cn. & Publium Scipiones intelligit, de quibus suprà, cap. 6.

9 Sed cum Pœnis. | Cum Annibal scilicet qui Saguntum obsederat.

10 Prima. | Vid. cap. 6.

11 Oppressi Punicâ fraude. | Punica insidia alterum ferro castrametantem, alterum, quum evasisset in turrum, cinctum facibus oppresserunt. Sup. cap. 6.

12 Utor patris & patrui. | Igitur in ultionem patris & patrui missus cum exercitu Scipio. Suprà cap. 6.

13 Mox Africanus. | Sic suprà cap. 6. cui tam grande de Africâ nomen fata decreverant. Ric adhuc de priori bello, cum Pœnis in Hispaniâ gesto, Florus loquitur.

14 Stipendiariam nobis provinciam fecit. | Hic, ut & cap. 6. Provinciarum nomine abusus

Florus, nam si provincia erat Hispania ante Scipionem, erat & stipendiaria, si verò eam stipendiariam fecit ille, fecit & provinciam, nam provinciam facere nil aliud est, quàm leges domesticas eripere, & Prætorum dare qui eam datis legibus administraret, & Quæstorem instituere, qui curam gerat vectigalium. Debat igitur Florus hoc tantum dicere. provinciam fecit. Sed hic ille provinciam alio sensu posuit : nempe pro regione illâ quæ debellanda Scipioni mandata fuerat.

15 Iberum. | Hispaniæ fluvium, qui nunc Ebro dicitur.

16 Ad Gades & Oceani ora. | Totam à Pireneis montibus in Herculis columnas, & Oceanum recuperavit. Suprà cap. 6.

17 Plus est provinciam retinere. | Facilius est quædam vincere quàm tueri, Curt. lib. 2. & Ovid. de Arte, l. 2. v. 13.

Nec minor est virtus, quàm quærere, parta tueri : Casus inest illis : hic erit artis opus.

18 Per partes. | Hoc est quod ipse subiungit, jam huc, jam illuc, nunc ad Carthaginem, nunc ad Celtiberos, &c.

19 Cato ille Censorius. | Is est M. Porcius Cato, qui Hispaniam petiit decimo tertio anno post oppressos ibi Cn. & Pub. Scipiones. Vide cap. 6.

20 Celtiberos. | Hispaniæ Tarraconensis populos. F 4

spaniæ, aliquot præliis fregit. ²¹ Gracchus, pater ille Gracchorum, eosdem centum & quinquaginta urbium everfione multavit, ²² Metellus ille, qui ex Macedoniâ cognomen meruit, quum & ²³ Contre-
biam ²⁴ memorabili cepisset exemplo, & ²⁵ Nertobriges, ²⁶ majori
gloriâ pepercit. ²⁷ Lucullus ²⁸ Turdulos atque ²⁹ Vaccæos. De qui-
bus ³⁰ Scipio ille posterior, singulari certamine, quum ³¹ à rege fuisset
provocatus, ³² opima retulerat. ³³ Decimus Brutus aliquantò lati-
us, ³⁴ Celticos ³⁵ Lusitanosque, & omneis ³⁶ Gallæciæ populos, for-
midatumque militibus ³⁷ flumen Oblivionis : peragratoque victor O-
ceani litore, non priùs signa convertit quàm ³⁸ cadentem in maria
solem ³⁹ obrutumque aquis ignem, non sine quodam ⁴⁰ sacrilegii me-
tu & ⁴¹ horrore, deprehendit. ^a Sed tota certaminum moles cum Lu-
sitaniis fuit & ⁴² Numantinis, nec immeritò. Quippè solis gentium

INTERPRETATIO,

^a Sed tota vis præliorum fuit cum Lusitanis & Numantinis.

N O T A.

²¹ Gracchus. | Tib. Sempronius Gracchus anno decimo sexto quàm Cato in Hispaniam missus fuerat, sed nec toto illo spatio intercurrente Romanus à bello cum Hispaniâ cessavit, nam & interet, & per L. Æmiliū Paulum, & per Fulvium Flaccum cum eā manum consenuit.

²² Metellus. | Quintus Metellus, qui Macedoniam subegit, & inde Macedonicus appellatus Hispaniam perit sexto anno post inceptum tertium bellum Punicum.

²³ Contrebiām. | Ceinberorum Urbem in Hispaniâ, aliis Centobrica dicitur.

²⁴ Memorabili exemplo. | Nam ejus milites in certissimam mortem se mitti putantes, testamenta obignaverant, sed eā virtute pugnare, ut dum se morituros putabant, hostes vincerent.

²⁵ Nertobriges. | Nertobriga Urbs Celtiberorum in Hispaniâ.

²⁶ Majori gloriâ pepercit. | Hoc anaphoram habet cum superioribus, qui ex Macedoniâ cognomen meruit. Sensus est: Metellus qui ex victâ Macedoniâ Macedonici nomen meruit, ex divisi etiam Celtiberis Celtiberii nomen meruerat, sed major aliquantò gloria victis urbibus pepercisse, & sic Celtiberii abstinu-isse cognomine. Alii aliter legunt, sed sic etiam sententia plana est.

²⁷ Lucullus. | Is est, L. Licinius Lucullus, qui Consul fuit anno mundi 3799, ante Ch. Nat. 149, ab Ur. Cond. 602, gesta in Hispaniâ describit Livius, eo. 48.

²⁸ Turdulos. | Turduli Lusitanicæ populi in Hispaniâ supra Bætium fluvium.

²⁹ Vaccæos. | Vaccei vel Baccei, Hispanicæ populi.

³⁰ Scipio. | P. Cornelius Scipio Æmilianus. Hoc accidit biennio ante initum tertium bel-

lum Punicum.

³¹ A rege. | Quis fuerit iste Rex, non patet, nam de illo nil alii. Sed licet suspicari Florum suo more Regulum quemdam, vel ducem aliquot militum, regem appellasse.

³² Opima. | Spolia scilicet.

³³ Decimus Brutus. | Dec. Junius Brutus, anno Mundi 3814, ante Ch. Nat. 134, ab Ur. Cond. 617.

³⁴ Celticos. | In Hispaniâ Citeriori.

³⁵ Lusitanosque. | Lusitani Hispanicæ populi supra Tagum fluvium.

³⁶ Gallæciæ. | Gallæcia Hispanicæ regio, quæ hodie Galicia dicitur.

³⁷ Flumen Oblivionis. | In Lusitaniâ, Limia vocatur Melæ, unde Straboni.

³⁸ Cadentem in maria solem. | Hoc ideo dicit Florus, quia credebant veteres Hispaniam ultimam esse metam soli, & ibi illum in maria cadere.

³⁹ Obrutumque aquis ignem. | Nemo non videt esse in hæc planè poetica; sed nemo vidit pro, aquis ignem, legendum esse ætheris ignem. Quis autem, si admonitus fuerit, amet ignem, pro sole? quis aquis post maria? Hæc facti, iis dico qui sapient, aliis, non item. Pater.

⁴⁰ Sacrilegii. | Sacrilegus dicitur is qui res Deo sacras legit, hoc est capit, sibi sumit, ut etiam qui ea vidit quæ solos Deos videre fas est. Et hoc sensu sacrilegum dicit noster, permagnum illud & fabulosum mysterium coram deprehendisse, scilicet solem cadentem in maria, & obrutum ætheris ignem.

⁴¹ Horrore. | Horror propriè est religiosus quidam metus, quomodo apud Suet. sumitur in Aug. Conceptâ opinione veteri, quasi temerè adveniens horror quidam, & metus obiciatur.

⁴² Numantinis. | De quibus cap. seq.

⁴³ Hispaniæ

43 Hispaniæ duces contigerunt. Fuiſſet & cum omnibus 44 Celtiberis, niſi dux illius motus, initio belli oppreſſus eſſet, ſummus vir aſtu & audaciâ, ſi res ceſſiſſet, 45 Salondicus; qui haſtam argenteam quatiens, 46 velut cœlo miſſam, 47 vaticinanti ſimilis, omnium, in ſe mentes converterat. 48 Sed quum pari temeritate ſub nocte caſtra 49 conſul- lis adiſſet, juxta tentorium ipſum pilo vigilis exceptus eſt. Cæterum Luſitanos Viriatus erexit, vir calliditatis acerrimæ: qui ex venatore 50 latro, ex latrone ſubitò dux atque imperator, &, ſi fortuna ceſſiſſet, 51 Hispaniæ Romulus, non contentus libertatem ſuorum defendere, 84 per quatuordecim annos omnia circa ultraque 52 Iberum & 53 Tagum, igni, ferroque populatus; caſtra etiam 54 prætorum, & præſidium aggreſſus, 55 Claudium Unimanum pendè^b ad internecionem exercitus cecidit, & inſignia trabeis & faſcibus noſtris, quæ ceperat, in montibus ſuis tropæa fixit; tandem etiam 56 Fabius Maximus Conſul oppreſſerat: ſed à ſucceſſore 57 Pompilio violata victoria eſt. Quippè qui conſciendæ rei cupidus, fractum ducem, & 58 extrema dediti- onis agitan- tem, per fraudem, & inſidias, & 59 domeſticos percuſſores aggreſ- ſus, hanc hoſti gloriam dedit, ut videretur aliter vinci non potuiſſe.

INTERPRETATIO.

b Fregit Claudium Unimanum uſque ad ulſimam eadem exercitus,

NOTÆ.

43 Hispania duces. | Luſitanis Viriatus, Numantinis Megara dux contigit.

44 Celtiberis. | Vide ſuprà.

45 Salondicus. | In tabulis invenio illum oppreſſum fuiſſe anno Mundi 3780, ante Ch. Nat. 162, ab Urbe Conditâ 583.

46 Velut cœlo miſſam. | Militibus ſuis per- ſuaſum eſſe volebat haſtam illam ſibi è cœlo decidiſſe.

47 Vaticinanti ſimilis. | Ut hæc ſuperſtitio- ne imperitæ plebis animum teneret. Sic lib. 3. cap. 19. Syrus quidam nomine Eunus, fa- natico furore ſimulato, dum Syria Dea comas jaſtat, ad libertatem & arma ſervos, quaſi nu- minum imperio, concitavit.

48 Sed quum pari temeritate. | Suprà di- xit, ſummus vir aſtu & audaciâ, ad rō aſtu pertinent, velut cœlo miſſam, & vaticinanti ſimilis. Nunc autem pari temeritate, nō ſum- mus audaciâ, reſpondet.

49 Conſulis. | A. Hoſtilii Mancini, ut puto. 50 Latro. | Milites antiqui Latrones dice- bant.

51 Hispania Romulus. | Hoc eſt fundator & conditor Hiſpani imperii, ut Romani Ro- mulus, qui etiam ex venatore Latro, ex La-

trone Imperator evaſerat.

52 Iberum. | Suprà dictum eſt.

53 Tagum. | Fluvium Luſitaniz, qui in mare prorumpit.

54 Prætorum. | Quorum nomina nullibi apud veteres leguntur.

55 Claudium Unimanum. | M. Verilium alii nominant.

56 Fabius. | Q. Fabius Maximus qui Con- ſul fuit anno mundi 3808, ante Ch. Nat. 140, ab Urbe Conditâ 611.

57 Pompilio. | Quis ſit iſte Pompilius, ne- ſcio, & quod illi tribuitur, à Q. Servilio Cæ- pione geſtum conſtat. Forſan pro Pompeio ſcribendum Servilio. Sed omninò legendum Pomilio: iſ eſt M. Popilius Lænas, qui anno poſt Viriatum interfectum Conſul fuit: nam & alibi ei Conſuli rem reſert Florus, qui ta- men poſt rem conſectam Conſul fuit, & uni- us anni la: ſus facilis.

58 Extrema dediti- onis. | Quidquid extre- mum eſſe poterat in dediti- one, Gall. Songe- oit à ſe rendre, quelques vades que fuſſent les conditions qu'en luy propoſeroit.

59 Domeſticos percuſſores. | Nam à ſuis oc- ciſus fuit Viriatus,

CAPUT XVIII.

Bellum Numantinum.

Numantia, quantum Carthagini, Capuæ, Corinthi, opibus inferior; ita virtutis nomine & ² honore par omnibus, summumque, si viros æstimes, Hispaniæ decus. Quippè quæ sine muro, sine turribus, modicè edito in tumulo apud flumen Durium sita, quatuor millibus Celtiberorum, quadraginta millium exercitum ³ per annos quatuordecim sola sustinuit; nec sustinuit modò, sed sæviùs aliquanto perculit, ⁴ pudendisq; fœderibus affecit. ⁵ Novissimè quum invictam esse constaret, opus quoque eo fuit, ⁶ qui Carthaginem everterat. Non temerè, ⁷ si fateri licet, ullius causa belli injustior. ⁸ Segidenfes, socios & consanguineos, Romanorum manibus elapsos exceperant. ⁹ Habita pro eis deprecatio nihil valuit. Quum se ab omni bellorum contagione removerent, in legitimi fœderis pretium iussi arma depone-
re. Hoc sic à Barbaris acceptum, quasi manus absunderentur. Itaque statim, Megarâ viro fortissimo duce, ad arma conversi, ⁹ Pompeium prælio aggressi. Fœdus tamen maluerunt, quum debellare potuissent. Hostilium deinde Mancinum: Hunc quoque affidnis cædibus ita subegerunt, ut ¹⁰ ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quiscquam sustineret. Tamen cum hoc quoque fœdus maluere, contenti armorum manubiis, quum ad internecionem sævire potuissent. ¹¹ Sed non minùs Numantini, quàm ¹¹ Caudini illius fœderis flagrans ignominia

INTERPRETATIO.

^a Postremò quum certum esset eam esse invincibilem.

^b Sed Pop. Rom. non minori suffusus igno-

miniâ & pudore ab Numantinum fœdus, quàm Caudinum illud: purgavit quidem fœditatem præstantis dedecoris per deditionem Mancini.

NOTÆ.

CAP. XVIII. *Bellum Numantinum, anno Mundi 3809, ante Ch. Nat. 139, ab Urbe Cond. 612; Coss. Cn. Servilio Capione, & Q. Pompeio Rufo.*

¹ Numantia. | Alibi dictum.

² Honore. | Honor hic pro famâ. Sic honoratus, dicitur famosus, nobilis, inclytus.

³ Per annos quatuordecim. | Tamen per annos octo tantum ibi Pompeio, Mancino & Scipione bellum gestum comperio.

⁴ Pudendis fœderibus. | Pompeii & Mancini fœdera intelligit, de quibus vide infra.

⁵ Qui Carthaginem. | Scipione scilicet.

⁶ Si fateri licet. | Si Romano vera de Romanis fateri licet. Sic lib. 3. cap. 7.

⁷ Segidenfes. | Excusi omnes habent Segu-

lenses, qui mihi quidem ignoti sunt, neque eorum in tabulis ulla facta est mentio, reposui igitur ex doctorum emendatione, & scriptorum Codicum auctoritate *Segidenfes*, & videntur esse incolæ urbis Segidæ, prope Celtiberos, ad dextram Iberi.

⁸ Habita pro eis deprecatio. | Pro eis, pro Segidenfibus.

⁹ Pompeium. | Is est Q. Pompeius Rufus, vide supra.

¹⁰ Nec oculos quidem aut vocem. | Nec audire nec contrâ tueri Numantinum Romani poterant præ metu: malè qui aliter intelligunt.

¹¹ Quàm Caudini. | Fœdus à Veturio Posthumioque Coss. cum Samnitibus post acceptam cladem apud Caudinas furculas factum intelligit. Vid. lib. 1. cap. 16. in fin.

ac pudore populus Romanus, dedecus quidem præsentis flagitii,
 12 deditione Mancini expiavit; cæterum duce Scipione, Carthaginis
 incendiis ad excidia urbium c imbuto, tandem etiam in ultionem
 excanduit. Sed nunc acrius in castris, quam in campo, nostro cum
 milite, quam cum Numantino, præliandum fuit. d Quippè assiduis
 & 13 injustis & servilibus maximè operibus attriti, 14 ferre plenius
 vallum, qui arma nescirent; 15 luto inquinari, qui sanguine
 nollent, jubebantur. e Ad hoc scorta, 16 calones, sarcinæ, nisi ad
 usum necessariæ, amputantur. 17 Tanti esse exercitum, quanti im-
 peratorem, verè proditum est. Sic redactò in disciplinam milite,
 commissa acies: quodque nemo visurum se unquam speraverat, fa-
 ctum est, ut fugientes Numantinos 18 quisquam videret. Dedere
 etiam sese volebant, si toleranda viris imperarentur. Sed quum
 Scipio veram vellet & sine exceptione victoriam, f eo necessitatum
 compulsi primùm, ut 19 destinata morte in prælium ruerent, quum
 sese prius epulis, quasi 20 inferiis, implevissent, carnis semicrudæ,
 & 21 celiæ; sic vocant indigenam 22 ex frumento potionem. Intel-
 lectum ab imperatore consilium: itaque 23 non est permessa pugna
 morituris. Quum folsâ, atque 24 loricâ, quatuorque castris circumda-

86

INTERPRETATIO.

c Cæterum tandem etiam enarsit in vindi-
 ctam duce Scipione, instructo ad everfionem Ur-
 bium per incendia Carthaginis.

d Nam off. & continuis operibus & iniquis,
 & maxime servilibus, imperabantur ferre val-

lum, quum nescirent gestare arma; & fada-
 ri luto, quum nollent sanguine.

e Insuper meretricias, servi, & sarcina, nisi
 quæ erant necessaria usui, rescinduntur.

f Redacti ad eam necessitatem,

NOTÆ.

12 Deditio Mancini. | Vide Notata, l. i.
 c. 16. Voluntariâ deditione.

13 Injustis. | Scio qui legi velint, Insueti:
 Cave mutes, imitatio poetica est, Injusto sub
 jace.

14 Ferre plenius vallum. | Ad septenos val-
 los eos quotidie ferre cogebar Scipio.

15 Luto inquinari | Dum vallum munirent.

16 Calones. | Calones dicebantur servi mi-
 litares, qui militibus ministrabant, à lignis
 ferendis sic dicti, quæ, Græci κῆλα vocant.
 Calones Tribuni, Centuriones, & digniores
 militum habebant, gregarii non item, quibus
 amputatis, adjumenta inertie rescindebantur.

17 Tanti esse exercitum. | Sic Livius alicubi
 dixit, Multitudinem semper ferre regenti esse
 similem.

18 Quisquam. | Id est, quivis.

19 Destinata morte. | Sic Horat. de Cleopa-
 trâ, l. i. Od. 37. v. 29. destinata morte ferocior.

20 Quasi inferiis. | Inferi dicuntur sacrifi-
 cia mortuis fieri solita. Et dicitur propter 23
 destinata morte supra,

21 Celiæ. | Cerevisiæ, ut ferè vocatur, ge-
 nus. Hæc est forsan culus meminit Tacit.
 Potui humor ex hordeo & frumento, in quandam
 similitudinem vini corruptus.

22 Ex frumento potionem. | Ex frumento,
 id est, cum frumento: sic apud Terent. in
 Eunuch. act. 3. sc. 4. ver. 17.

Quo pacto ex jure hosterno panem atrum vo-
 vent.

Ubi panem ex jure, nil aliud est quàm panem
 cum jure, sic apud Varr. Panis ex aceto, item
 Brassicam ex aceto.

23 Non est permessa pugna morituris. | Cum
 desperatis pugnare periculosissimum; illis e-
 nim quandoque ipsa desperatio lux & salus.
 Notissimum illud Virgil. Æn. 2. v. 354.

Una salus victis nullam sperare salutem.

24 Loricâ. | Hic pro vallo aut terreo mu-
 ro sumitur, ut sæpè apud Veteres. Vegeri-
 us etiam scribit legitimum ipsum vallum sud-
 bus turribusque instructum, loricam dictum,
 & sic intellige infra lib. 3. cap. 10.

tos, fames premeret, ab duce orantes prælium, ut tanquam viros occideret, ubi non impetrabant, placuit eruptio. Sic confertâ manu plurimi occisi, & quum urgeret fames, aliquantisper ²⁵ indè vixère. Novissimè ²⁶ consilium fugæ sedit: sed hoc quoque, ruptis equorum cingulis, uxores ademère, ²⁷ summo scelere, per amorem. Itaque ²⁸ deplorato exitu, in vitâ nam rabiem furoremque conversi, postremò mori hoc genere destinâvit: duces suos, seque, patriamque, seipsum veneno, subjectoque undiq; igne peremerunt. ²⁹ Macte fortissimam & meo iudicio beatissimam in ipsis malis civitatem! hâc ætate ³⁰ de socios, populum orbis terrarum viribus fultum, suâ maiestate tam longâ, festinuit. Novissimè, ³¹ maximo duce oppressâ, nullum de se gaudium hosti reliquit. Unus enim vir Numantinus non fuit qui in catenis duceretur. Præda, ut de pauperibus nulla: arma ipsi cremaverant: ³² Triumphus fuit tantum de nomine.

INTERPRETATIO.

g Desperatâ fugâ.

| h Fideliter defendit socios.

NOTÆ.

²⁵ Indè vixère. | Indè, hoc est, ex cadaveribus occisorum. Meminit Valer. Max. Capitulum jam urbe complures inventos, artus & membra cruciatorum corporum sinu suo gestantes.

²⁶ Consilium fugæ sedit. | Id est placuit, jam supra dictum est cap. 15. cum bellum sederet. Vide.

²⁷ Summo scelere. | Summum vocat scelus, quia ademptâ fugâ maritis suis causa mortis steteret.

²⁸ Macte fortissimam. | Μαχαρπύες; quo Civitatem benedicit. Macte propriè est ma-

gic autè, hic autem pro feliciter & beatè.

²⁹ Socios. | Segidenfes quos Numantini è Romanorum manibus seipso receperant.

³⁰ Ætate tam longâ. | Vide hic ætatem de quatuordecim, cum Floro loquor, annis dici.

³¹ Maximo duce. | P. Cornelio Scipione Africano.

³² Triumphus fuit tantum de nomine. | Nam nec servi erant qui in pompâ ducerentur, nec & præda, nec arma quæ ostentarentur, ut in triumphis solebat fieri.

CAPUT XIX.

Hactenus populus Romanus ¹ pulcher, egregius, pius, sanctus, atque magnificus: reliqua sæculi, ² ut grandia æquè, ita vel magis turbida & fœda; ³ crescentibus, cum ipsâ magnitudine imperii, vitiis: adeò ut si quis hanc tertiam ejus ætatem translinarinam, ⁴ quam ducentorum

NOTÆ.

¹ Pulcher. | Cave hic quod vulgò dicitur intelligas; pulcher est fortis, generosus, invictus. Ut apud Virgil. Æneid. l. 7. v. 656.

Victoræque ostentat equos satius Hercule pulchro Pulcher Augustinus.

² Ut grandia æquè. | Ut æquè grandia sunt ac præcedentia, ita magis turbida sunt magisque fœda.

³ Crescentibus, cum ipsâ magnitudine imperii, vitiis. | Nam Asia, ut ait Justin Romano-

rum facta, cum opibus suis vitia quoque Romam transmisit.

⁴ Quam ducentorum annorum fecimus. | In Proœmio lib. 1. Dehinc [ab Appio Claudio, & Q. Fulvio Coss. scilicet] ad Casarem Augustum ducenti anni, quibus totum orbem pacavit. Et ex hoc loco patet quàm malè quidam ibi legerint ducenti quinquaginta. Cum hic agerè ostendat Florus se illam ætatem ducentorum annorum fecisse.

torum annorum fecimus, dividat; centum hos priores, quibus Africam, Macedoniam, Siciliam, Hispaniam domuit, 5 aureos (sicut poetæ canunt) jure meritoque fateatur: centum sequentes 6 ferreos plane & cruentos, & si quid immanius. Quippe qui 7 Jugurthinis, 8 Cimbricis, 9 Mithridaticis, 10 Parthicis bellis, 11 Gallicis atque Germanicis, quibus cælum ipsum gloria ascendit, 12 Gracchanas, 13 Drusianasque cædes, ad hoc 14 Servilia bella miscuerunt: & ne quid turpitudini desit, 15 Gladiatoria. Denique in se ipse conversus, 16 Marianis, atque Syllanis, novissime 17 Pompeii & Cæsaris manibus, quasi per rabiem, & furorem, & nefas, semet ipse laceravit. Quæ etsi juncta inter se sunt omnia atque confusa: tamen quo melius appareant, a simul & ne scelera virtutibus obstreant, separatim proferentur: priusque, ut cepimus, iusta illa, & pia cum exteris gentibus bella, memorabimus: ut magnitudo crescentis in dies imperii appareat. Tum ad illa civium scelera, turpesque & impias pugnas revertemur.

INTERPRETATIO.

a Et simul ne flagitia sint impedimento virtutibus.

NOTÆ.

5 Aureos. | Ad aurea sæcula alludit, quæ Saturno rege regnata fuere. Virgil. Æn. lib. 8. v. 324.

Aureæque [ut perhibent] illo sub rege fuere Sæcula, sic placida populus in pace regebat.

[De Saturno loquitur] fuere autem tempora in quatuor ætates divisa, prior, aurea, secunda, argentea, tertia, ærea, & quarta, reliquis durior, ferrea. Vide Ovid. lib. 1. Metamorph.

6 Ferreos. | Ferrea ætas quæ omne nefas irrupit. Ovid. Met. l. 1. v. 127.

— de duro est ultima ferro.

7 Jugurthinis. | Vide cap. 1. lib. 3.

8 Cimbricis. | Vide cap. 3. lib. 3.

9 Mithridaticis. | Vide cap. 5. lib. 3.

10 Parthicis. | Vide cap. 11. lib. 3.

11 Gallicis atque Germanis. | Vide cap. 10. lib. 3.

12 Gracchanas. | Seditiones Tiberii & Caii Gracchorum intelligit, de quibus vide cap. 14. & 15. lib. 3.

13 Drusianas cades. | Drusianam seditionem. Vide cap. 17.

14 Servilio bella. | Vide cap. 19. lib. 3.

15 Gladiatoria. | Bellum Spartacium intelligit, de quo vide cap. 20. lib. 3.

16 Marianis, & Syllanis. | Bellum Civile Marianum, & Syllæ cædes. Vide cap. 21. lib. 3.

17 Pompeii & Cæsaris manibus. | Vide cap. 2. lib. 4.

CAPUT XX.

Bellum Asiaticum.

VICTA ad Occasum Hispaniâ, populus Romanus ad Orientem pacem agebat; nec pacem modò, sed inusitatâ & incognitâ quâdam felicitate, relictæ¹ regiis hæreditatibus opes; & tota insimul regna ve-

NOTÆ.

CAP. XX. Bellum Asiaticum, anno Mundi 3819, ante Ch. N. 129, ab Urbe condita 622, Coss. P. Licinio Crasso Muciano, & L. Valerio Flacco.

1 Regiis hæreditatibus. | Regiis hæreditibus.

Quod notandum. Bona Attali intelligit, qui ultimus Pergamenorum rex fuit, nec successorem habuit: & hoc est cur noster ejus opes regiis hæreditatibus relictas dicat.

2 Tota insimul regna. | Asia.

niebant.

89 niebant. Attalus rex ³ Pergamenorum, regis Eumenis filius, ⁴ socii quondam, commilitonisque nostri, testamentum reliquit; ⁵ Populus Romanus bonorum meorum hæres esto. ⁶ In bonis regis fuerant. ⁷ Aditâ igitur hæreditate, provinciam populus Romanus, non quidem bello, nec armis; sed, quod est æquius, testamenti jure retinebat. Sed hanc, difficile dictu est, utrûm facilius amiserit, an recuperaverit. ⁸ Aristonicus regii sanguinis ferox juvenis, urbes regibus parere consue-
tas, patim faciliè sollicitat: paucas resistentes, ⁹ Myndum, ¹⁰ Samon, ¹¹ Colophonem, vi recepit. ¹² Crassi quoque prætoris cecidit exerci-
tum, ipsumque cepit. ¹³ Sed ille memor & familiæ, & Romani nomi-
nis, custodem sui Barbarum virgulâ excæcat. In exitum sui, quod
volebat, ita concitat. ¹⁴ Mox à Perpennâ domitus, & captus, & per
deditionem in vinculis habitus. ¹⁵ Aquilius Asiatici belli reliquias
confecit, mixtis (nefas!) veneno fontibus ad deditionem quarundam
urbium. Quæ res ut maturam, ita infamem fecit victoriam: quippè
quum contra ¹⁶ fas deûm, moresque majorum, ¹⁶ medicaminibus im-
puris, in id tempus sacrosancta, Romana arma violâssent.

INTERPRETATIO.

a Sed illo conscius & familia suæ, & Ro- | um custodem, & ita excitavit illum in eadem
mani nominis, virgâ excuculavit Barbarum su- | suam, quod cupiebat.

N O T Æ.

³ Pergamenorum. | Suprà dictum est cap. 7.

⁴ Socii quondam, commilitonisque nostri. |
Contra Philippum. Vide suprà cap. 7. Aderat
sponse in auxilium Attalus rex Pergamenorum.

⁵ Populus Romanus. | Hæc est, sollemnis ex
jure testamentorum formula.

⁶ In bonis regis fuerant. | In Edit J. Sta-
dii, hæc fuerunt. Sed quis vel hoc, vel illud
intelligat? non ego; neque enim tale ali-
quid intelligi poterit, nisi ab eo qui nil intel-
ligat. Legendum est, fidenter dico, in bonis
regis Asia erat, ut si diceret Florus, Quale
istud & quanti pretii testamentum fuit! In
illis bonis, quorum hæres populus Rom. re-
lictus ab Attalo fuerat, scin' tu quid esset?
Asia erat. Piget me hanc emendationem ra-
tione probasse. Tamen, ne nihil dicam, per-
ge modò, & lege quæ sequuntur.

⁷ Aditâ igitur hæreditate. | Adire hære-
ditatem est se hæreditatis possessorem ferre.

⁸ Aristonicus regii sanguinis. | Erat ex
Eumene, Aristonicus, non jussu matrimo-

nio, sed ex pellice Ephesiâ Citharistæ cujusdam
filiâ genitus, qui post mortem Attali, velut
paternum regnum Asiam invasit. Justin. lib.
36.

⁹ Myndum. | Oppidum in Cariâ.

¹⁰ Samon. | Insulam in Mari Ægeo è re-
gione Cariz.

¹¹ Colophon. | Urbem Lydiæ paulò supra
Ephesum.

¹² Crassi. | Is est P. Licinius Crassus de
quo suprà. Sed non video cur Prætorum vo-
cer, quum Consul fuerit.

¹³ Mox à Perpennâ. | Anno sequenti Coss.
M. Perpennâ, & C. Claudio Pulchro.

¹⁴ Aquilius. | Man. Aquilius: anno post
Aristonicum à Perpennâ divictum.

¹⁵ Fas deûm. | Fas Deus, jus verò homi-
nes spectat. Undè apud Terent, Si jus, si
fas.

¹⁶ Medicaminibus. | Medicamina, ut in
bonam, sic & in malam partem sumuntur;
hic in malam,

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

Bellum Jugurthinum.

HÆC Orientem. Sed non ad Meridianam ¹ plagam eadem ⁹⁰ quies. Quis speraret post Carthaginem aliquod in Africâ bellum? Atqui non leviter se Numidia concussit: & fuit in Jugurthâ, quod post Annibalem timeretur. Quippè rex callidissimus populum Romanum armis inclytum, & invictum, ² opibus aggressus est: & citra spem omnium fortuna cessit, ut rex fraude præcipuus, ³ fraude caperetur. Hic avo Masinissâ, & ⁴ Micipsâ patre per adoptionem, quum interficere ⁵ fratres statuisset, agiturus regni cupiditate, nec illos magis, quàm senatum populumque Romanum, quorum in fide & clientelâ regnum erat, metueret; primum scelus mandavit insidiis: potitusque Hiempsalis capite, quum se in Adherbalem convertisset, isque Romam profugisset, missâ per legatos pecuniâ ⁶ traxit in sententiam suam Senatû. Et hæc fuit de nobis ejus prima victoria. Missos deinde, qui regnum inter illum Adherbalemque dividerent, similiter aggressus, ⁷ quum in Scauro ipsos Romani imperii mores expugnâisset, inchoatum nefas perfecit audaciûs. Sed diù non latent scelera. Corruptæ nefas legationis erupit: placuitque bello persequi parricidam. Primus in Numidiam ⁸ Calpurnius Bestia Consul im-

INTERPRETATIO.

^a *Quum afflixisset ipsos mores Imperii Rom. in Scauro audaciûs absolvit inceptum scelus.*

NOTÆ.

CAP. I. *Bellum Jugurthinum, anno Mundi 3839, ante Ch. Nat. 109, ab Ur. Cond. 642, Coss. P. Cornelio Scipione Nasicâ, & L. Calpurnio Bestiâ.*

¹ *Plagam.* | Jam suprà dictum est.

² *Opibus aggressus est.* | Nam plurimos Romæ argento corrupit.

³ *Fraude caperetur.* | Fraude Bocchi fœderi sui Jugurthâ in insidias deductus est, & Syllâ in manum traditus.

⁴ *Micipsâ patre per adoptionem.* | Micipsâ Masinissæ filius Jugurtham fratris filium ad-

optavit, & moriens illi æquam, cum filiis suis Adherbale & Hiempsale, regni partem reliquit.

⁵ *Fratres.* | Adherbalem & Hiempsalem.

⁶ *Traxit in sententiam suam.* | Nam Adherbal jussus fuit regnum cum Jugurthâ dividere.

⁷ *Quum in Scauro ipsos Romani imperii mores.* | Nam quum Scaurus omnium gravissimus & abstinentissimus videretur, eo pecuniâ corrupto, omnino fuisse imperii mores videbantur.

⁸ *Calpurnius Bestia.* | Vide suprà.

mittitur:

- 91 mittitur : sed rex 9 peritus, fortius adversus Romanos aurum esse quam ferrum, pacem emit. ^b Cujus flagitii reus, quum ¹⁰ interveniente publicâ fide à senatu accerferetur, pari audaciâ & venit, & competitorum imperii Masinissæ ¹¹ Massivam immisso percussore confecit. Hæc altera contra regem fuit causâ bellandi. Igitur sequens ultio mandatur ¹² Albino. ¹³ Sed hujus quoque (pro dedecus !) ita corrupti exercitum, ut voluntariâ nostrorum fugâ vinceret Numida, castrisque potiretur. Addito etiam ¹⁴ turpi fœdere, in pretium salutis, ¹⁵ quem prius emerat exercitum dimisit. Eodem tempore in ultionem non tam imperii Romani, quam pudoris, ¹⁶ Metellus assurgit : qui ¹⁷ callidissimè hostem nunc precibus, nunc minis, ¹⁸ jam simulatâ, jam quasi verâ fugâ eludentem, artibus suis aggressus est. Agrorum atque vicorum populatione non contentus, in ipsa Numidiæ capita imperum fecit, & ¹⁹ Zamam quidem frustra diù voluit ; cæterum ²⁰ Thalam, gravem armis, thesauroque regis, diripuit. Tunc urbibus exurum regem, & jam finium suorum, ²¹ regni que fugitivum, per ²² Mauros atque ²³ Gætuliam sequebatur. Postremò Marius auctis admodum ²⁴ copiis, ²⁵ quum pro obscuritate generis sui ²⁶ capite census sacramento adegisset, jam fufum & ²⁶ faucium regem adortus, non facilius tamen vicit, quam si integrum & recentem. Hic & urbem Herculi con-

INTERPRETATIO.

^b Cujus sceleris reus quum à Senatu evocaretur, interpositâ fide publicâ, eâdem audaciâ & venit, & immisso percussore trucidavit Massivam competitorum imperii Masinissæ.

NOTÆ.

9 Peritus. | Notandum hic peritus poni pro expertus, edoctus, &c. Nescio an temerè alibi reperias.

10 Interveniente publicâ fide. | Romani fidem suam dedere se amicè cum eo acturos.

11 Massivam. | Masinissæ nepotem.

12 Albino. | Sp. Posthumio Albino.

13 Sed hujus quoque. | Non Albinus, qui Consul fuit, sed fratris ejus Auli Posthumii, qui fratri legatus fuit.

14 Turpi. | Romanis.

15 Quem prius emerat. | In al. Cod. legitur quod prius emerat, ubi error est : in Editione Stadii legitur, quem, quod prius emerat dimisit exercitum. Ibi error est quoque, sed cujus ope locus Flori emendatur. Dele modò quod, atque ita res confecta erit ; nam, ex Fallustio exercitum P. R. emerat Jugurtha. Illud autem, quod, quasi varians lectio additum fuerat. Et miror Salmasium qui cum hanc lectionem in Cod. Palat. repererit, alteram tamen amplectatur.

16 Metellus. | Q. Cecilius Metellus Numidicus.

17 Callidissimè. | Miror fuisse qui Callidissimum legi vellent. Nam rò Callidissimè non

ad hostem, sed ad Metellum debet referri, quem callidissimè egisse dicit noster, quòd Jugurtham artibus suis aggressus est.

18 Jam simulatâ, iam quasi verâ fugâ. | Sed, simulatâ fugâ, & quasi verâ idem est. Lego jam verâ fugâ, vel jamque, ut quibusdam editionibus positum est. Sed rò quasi delendum.

19 Zamam. | Africæ urbem quinque dierum itinere Carthagine distantem.

20 Thalam. | Africæ urbem. Hanc intra quadragessimum diem Metellus diripuit.

21 Regni que fugitivum. | Nota fugitivum regni & finium, pro regno & finibus.

22 Mauros. | Africæ populos in ultimo tractu ad Occidentem.

23 Gætuliam. | Gætulia Africæ Regio infra Mauros.

24 Quum pro obscuritate generis sui. | Nam ex infimo loco natus Marius.

25 Capite census. | Capite censi ii dicebantur, qui cum non haberent bona quæ in censum referrent, capite tantum consuebantur, qui & proletarii dicti sunt.

26 Saucium. | De clade in bello affecto dici jam suprâ monuimus.

ditam ²⁷ Capsam in mediâ Africâ sitam, ²⁸ anguibus arenisque valla-
ram, mirâ quâdam felicitate superavit; & saxeo inditam monti
²⁹ Mulucham urbem, ³⁰ per Ligurem, aditu arduo inaccessoque, pe-
netravit. Mox non ipsum modò, sed Bocchum quoque Mauritanie
regem, jure sanguinis Numidam & vindicantem, apud oppidum ³¹ Cir-
tam graviter cecidit. Qui ubi, diffusus rebus suis, alienæ cladis acces-
sio fieri timet, pretium fœderis, atq; amicitie, regem facit. Sic fraudu-
lentissimus regum, fraude soceri sui in insidias deductus est, & Sul-
læ in manum traditus: tandemque opertum catenis Jugurtham in
triumpho populus Romanus aspexit. Sed ille quoque, quamvis victus,
& victus, vidit Urbem; ³² quam venalem, & quandoque perituram,
si habuisset emptorem, frustra cecinerat. ³³ Jam ³⁴ ut venalis fuisset,
habuit emptorem: & quum ille non evaserit, certum erat eam non esse
perituram.

INTERPRETATIO:

c Sed etiam juxta oppidum Cirtam graviter vulneravit Bocchum defendentem Jugurtham jure sanguinis.

NOTÆ.

²⁷ Capsam. | Urbem Africæ propriæ ab Hercule Phœnice conditam. Alia est in inter-
iori Libyâ. De priori intellige, inter Tritonem & Bagradam fluvios sitâ.

²⁸ Anguibus. | Vide Sallust.

²⁹ Mulucham. | In Mauritanîâ ad Mulucham fluvium sitam. Castellum nominat Sallust.

³⁰ Per Ligurem. | De industriâ hujusce Liguræ, vide Sallust.

³¹ Cirtam. | Numidicæ urbem Masinissæ quondam regiæ, ad Pagydum fluvium.

³² Quam venalem. | Jugurtha, cum ex urbe clâm fugeret, dixisse fertur: O urbem venalem, & citò perituram si emptorem habueris!

³³ Jam. | In al. legitur tamen, at ego puto Florum scripsisse nam: reddit enim rationem horum verborum, frustra cecinerat.

³⁴ Ut venalis fuisset. | Ut, hic quamvis significat; sit Romam venalem fuisse, habuit quidem emptorem, nempe Jugurtham, tamen certum erat illam non esse perituram; quum ille non evaserit, sed contra victus & victus in eam fuerit deductus.

CAPUT II.

Bellum Allobrogicum.

^a SIC ad meridiem populus Romanus. Multo atrocius, & multipliciter ⁹³
magis, & à Septentrione sævitum. Nihil hac plagâ infestius. Atrox
cælum, ¹ perinde ingenia. ² Omni igitur tractu violentus hostis, à dextris
atque lævis, & medio Septentrionis, erupit. Prima trans Alpes arma

INTERPRETATIO:

^a Sic populus Rom. agebat versus meridiem, | tentrio sævit. Nihil iniquius hac regione; infestus aut, sic & ingenia.

NOTÆ.

CAP. II. Bellum Allobrogicum, anno Mundi
3829, ante Ch. Nat. 119, ab Urbe Cond. 632;
Coss. L. Opimio, & Q. Fabio Maximo. Toto
decennio ante inceptum bellum Jugurthinum.
De quo vid. cap. sup.

¹ Perinde ingenia. | Nam ubique locorum
situs ingenia hominum format.

² Omni igitur tractu. | Mox ipse explicat
per, à dextris atque lævis, & medio Septentri-
onis.

nostra sensere ³ Salyi; quum de incurſionibus eorum ſidiſſima atque amiciffima civitas ⁴ Maſſilia quereretur. ⁵ Allobroges deinde, & ⁶ Arverni, quum adverſus eos ⁷ ſimiles ⁸ Æduorum querelæ opem & auxilium noſtrum ſagitarent. ⁹ Varus victoriæ teſtis, ¹⁰ Iſaraque, & ¹¹ Vindelicus amnes, & ¹² impiger fluminum Rhodanus. Maximus Barbaris terror elephantum fuisse, ¹³ immanitati gentium pares. Nil tam conſpicuum in triumpho, quàm rex ipſe Bituitus, diſcoloribus in armis, argenteoque carpento, qualis pugnaverat. Utriusque victoriæ quod, quantumque gaudium fuerit, vel hinc exiſtari poteſt, quod & ¹⁴ Domitius Ænobarbus, & Fabius Maximus, ipſis quibus dimicaverant in locis, ſaxeas erexere turres, & deſuper exornata armis hoſtilibus tropæa fixere: quum hic mos inuſitatus fuerit noſtris. Nunquam enim populus Romanus hoſtibus domitis victoriæ ſuam exprobra- vit.

N O T Æ.

- ³ Salyi. | Suprà dictum eſt lib. 2. cap. 3. | Galliam & Italiam dividit.
⁴ Maſſilia. | Galliarum Narbonenſis urbs Marſeille.
⁵ Allobroges. | Galliarum Narbonenſis populi, hodiè Dauphinois.
⁶ Arverni. | Galliarum populi, hodiè Auvergnaci.
⁷ Similes. | Querelis Maſſiliæ ſcilicet.
⁸ Æduorum. | Ædui Galliarum populi, Boni- guignons.
⁹ Varus victoriæ teſtis. | Sic Horat. l. 4. O. 4. v. 28. Flumen teſtem appellat teſtis Me- ſaurum flumen. Eſt autem Varus fluvius qui
¹⁰ Iſaraque. | Galliarum Narbonenſis fluvius.
¹¹ Vindelicus. | In Provinciâ Narbonenſi; ſic dictus à Vindelo oppido quod præterfluit. Ab aliis non fluvius, ſed ſons vocatur.
¹² Impiger fluminum. | Merus Græciſmus pro impiger inter flumina, Græci dicunt *ἰμπερος*, pro diva inter deas.
¹³ Immanitati. | De vaſtitate, immenſitate corporum, immanitas dicitur.
¹⁴ Domitius Ænobarbus. | Qui tunc Pro- conſul erat.

CAPUT III.

Bellum Cimbricum, Theutenicum, ac Tigurinum.

- 94 Cimbri, ² Theutoni, atque ³ Tigurini, ab extrémis ⁴ Galliarum profu- gi, quum terras eorum inundâſſet Oceanus, novas ſedes toto or- be quærebant: excluſique Galliâ & Hiſpaniâ, quum in Italiam ⁵ remi- garent, miſere legatos in caſtra Silani; inde ad ſenatum petentes, ut

N O T Æ.

- CAP. III. Bellum Cimbricum, Theutenicum, ac Tigurinum ut quidem habet Florus, anno Mundi 3841, ante Ch. Nat. 107. ab Urbe conditâ 644, Coſſ. Q. Caecilio Metello Numi- dico, & Marcio Junio Silano. Sed jam tunc quatuor anni ſerè tranſierant cum Papirius Conſuli à Cimbris cum exercitu ſuſtus fuiſſet.
¹ Cimbri. | Germaniarum populi Septentrio- nale.
² Theutoni. | Populi ad mare Germanicum
³ Tigurini. | Populi ſunt à Tigurino Hel- vetiorum pago ſic dicti.
⁴ Gallia. | Cluver. legit Germania. Sed nil opus eſt.
⁵ Remigarent. | Non placet. Alii remigra- rent, quod ſtare non poteſt. Salmaſius reggra- rent, quod ei valdè placet: Cauſam nescio. Ipſe quidem legerim emigrarent, ſcripturâ apertiffimâ, & ex veteri hiftoriâ. Nam tunc primùm Italiam petebant, Pater.

Marius

Martius populus aliquid sibi terræ daret quasi ⁶ stipendium : cæterum, ut vellet, manibus atque armis suis uteretur. Sed quas daret terras populus Romanus ⁷ agrariis legibus intra se dimicaturus ? Repulsi igitur, quod nequiverant precibus, armis potere constituunt. Sed nec primum quidem impetum Barbarorum ⁸ Silanus, nec secundum ⁹ Manlius, nec tertium ¹⁰ Cæpio sustinere potuerunt. Omnes fugati, exuti castris. Actum erat, nisi Marius illi sæculo contigisset. Ille quoque non ausus congredi statim ; militem tenuit in castris, ^a donec invicta illa rabies, & impetus, quem pro virtute Barbari habent, confenesceret. Recessere igitur increpantes, & (tanta erat capiendæ Urbis fiduciâ) consulentes, quid ad uxores suas mandarent. Nec segnius, quam minati fuerant, tripartito agmine per Alpes, id est claustra Italiæ, ferebantur. Marius mirâ statim velocitate occupatis compendiis, prævenit hostem. Prioresque ¹¹ Theutonos sub ipsis Alpium radicibus assequutus, in locum, quem ¹² Aquas Sextias vocant, quo, fidem numinum ! prælio oppressit ? Vallem fluviumque medium hostes tenebant. Nostri aquarum nulla copia. ¹³ Consultione id egerit imperator ; ¹⁴ an errorem in consilium verterit, dubium. Certè necessitate aucta virtus, causa victoriæ fuit. Nam flagitante aquam exercitu, Viri, inquit, estis, eni ; illic habetis. Itaque tanto ardore pugnatum est, eaque cædes hostium fuit, ut victor Romanus de cruento flumine non plus aquæ biberit, quàm sanguinis Barbarorum. Certè rex ipse Theutobochus ¹⁶ quaternos senosque equos transilire solitus, ¹⁷ vix unum quum fugeret ascendit ; proximoque in saltu comprehensus, insignè spectaculum triumphi fuit. Quippè vir proceritatis eximie super tropæa ipsa eminebat. Sublatis funditus Theuronis, in Cimbro convertitur. ^b Hi jam (quis crederet ?) per hyemem, quæ altius

INTERPRETATIO:

^a Donec invincibilis ille furor & impetus, quem barbari habent loco virtutis, deservesceret ; retrò cessere igitur milites,

^b Hi jam per hyemem qua attollit Alps altius, quis crederet ! per Tridentina juga descenderant in Italiam ruendo devoluti,

NOTÆ:

⁶ Stipendium. | Quasi militibus, & inde est quod mox dicunt, Senatus manibus atque armis suis uteretur.

⁷ Agrariis legibus intra se dimicaturus. | Tribunorum seditiones respicit, de quibus vide infra cap. xiii, xiv, xv, xvi, xvii.

⁸ Silanus. | Marcius Julius Silanus, supra.

⁹ Manlius. | Quid sit iste Manlius ignorare me fateor. Legendum puto Mallius. Is est Mallius qui Consul fuit quinto anno post Junium Silanum, & à Cimbris victus eodem tempore quo Cæpio, qui tunc Proconsul erat, & ambo castris exuti.

¹⁰ Cæpio. | Q. Servilius Cæpio tunc Proconsul.

¹¹ Theutonos. | Vide supra.

¹² Aquas Sextias. | Aquæ Sextiæ oppidum in Galliâ Narbonensi ad mare.

¹³ Consultione id egeris imperator. | Ut milites eo acrius pugnarent, quod aqua deficeret.

¹⁴ An errorem in consilium verterit. | Effecerit ut ea quæ errore evenerant, consilio ducis facta viderentur.

¹⁵ Ille. | In mediis hostibus.

¹⁶ Quaternos senosque equos transilire. | Quatuor vel sex equos in pugnam secum ducebat, ut ex fesso in recentem transiret dum omnes currebant, & sic omnes ordine percurabat. Hos est quod noster quaternos, & senos equos transilire vocat.

¹⁷ Vix unum, quum fugeret, ascendit. | Lege quo.

Alpes levat, ¹⁸ Tridentinis jugis in Italiam, ¹⁹ provoluti ruinâ descenderant. ²⁰ Atesim flumen non ponte, nec navibus, sed quâdam stoliditate Barbaricâ primùm corporibus aggressi; postquam retinere amnem manibus & clypeis frustrâ tentaverant, ingestâ obrutum sylvâ transiluere: &, ^c si statim infesto agmine Urbem petiissent, grande discrimen ²¹ esset; sed ²² in Venetiâ, quo ferrè tractu Italia molliissima est, ipsâ soli cœlique clementiâ robur elanguit. Ad hoc panis usu, ⁹⁶ carnisque coctæ, & dulcedine vini mitigatos, Marius in tempore aggressus est. ²³ Jam diem pugnæ à nostro imperatore petierunt, & sic proximum dedit. In patentissimo, quem ²⁴ Radium vocant, campo procurrere. Millia ²⁵ indè ²⁶ ad sexaginta ceciderunt; ²⁷ hinc trecentis minus: per omnem diem conciditur Barbarus. Isthic quoque imperator addiderat virtuti dolum; sequutus Annibalem, ²⁸ artemque Cannarum: primùm, nebulosum nactus diem, ut hosti inopinatus occurreret; tum ventosum quoque, ut pulvis in oculos & ora ferretur? tum acie ²⁹ conversâ in Orientem, ut, quod ex captivis mox cognitum est, ex splendore galearum, ac percussu, quasi ardere cœlum videretur. Nec minor cum uxoribus eorum pugna, quàm cum ipsis fuit: quum objectis undique plaustris, atque carpentis, altæ desuper, quasi è turribus, lanceis contisque pugnarent. Perinde speciosa mors earum fuit quàm pugna. Nam quum missâ ad Marium legatione,

INTERPRETATIO.

c Et si non petiissent Romani inimicis copiis, fere regione Italia clementissima est, vires eorum magnum periculum fuisset: sed in Venetiâ, quâ tum mollis fuit ipsâ salubritate terra & aëre.

NOTÆ.

¹⁸ *Tridentinis jugis.* | Tridentini Montes sunt sub Alpibus quæ Venetæ appellantur, juxta fluvium Atesin.

¹⁹ *Provoluti ruinâ.* | Cimbri subjicientes corporibus lara scuta, sic per nivem ruendo se dimittē, quod ruinâ provolvi dicit noster. Sic Livius lib. 46. *Inenarrabilis labor descendentiū cum ruinâ jumentorum sarcinarumque. Et infra, Rursus simili ruinâ inferioris pontis deferebantur.*

²⁰ *Atesim flumen.* | In Rhætiâ sub Alpibus juxta Tridentinos montes.

²¹ *Esset.* | Pro fuisset, sic apud Terent. in Adelph. act. 1. sc. 2. v. 26.

— *Nam si esset unde id fieret,*

Faceremus.

Id est, si fuisset unde id fieret, facissemus.

²² *In Venetiâ.* | Italici regione inter Atesim & Anasium fluvios, non longè à mari Hadriatico.

²³ *Jam diem pugna.* | Hic aliquid deesse putavit summus vir Salmasius, qui legendum censuit, *Venere illi, quàm melius in Barbaris nulla vestigia! diem pugna ab Imperatore nostro petierunt.* Id verò, ut ingenuè dicam, non

probo, quum aded ex levi mutatione, & scripturæ, & sensui fieri satis possit; Lege igitur *li diem pugna ab Imperatore nostro petierunt, & is proximum dedit.*

²⁴ *Radium.* | In Venetiâ ponit Florus; alii legendum volunt *Candium*, quod probari non possit.

²⁵ *Indè.* | A parte Cimbrorum.

²⁶ *Ad sexaginta.* | Plutarchus tamen scribit centum & viginti millia cæsa, & sexaginta millia capta fuisse.

²⁷ *Hinc.* | A parte Romanorum.

²⁸ *Artemque Cannarum.* | Vide cap. vi. lib. iii. *Insper callidissimus Imperator [de Annibale loquitur] potentibus in campis observato loci ingenio, quod & soli ibi acerrimus & plurimus pulvis, & Eurus ab Oriente, quasi ad constitutum, ita instruit aciem, ut Romanis adversus hac omnia obversis, quasi secundum cælum tenens, vento, pulvere, sole, pugnaret.*

²⁹ *Conversâ in Orientem.* | Ita ut surgentem solem Romani, Cimbri verò cadentem aspicerent.

libertatem ³⁰ ac sacerdotium non impetrâssent, ³¹ (nec fas erat) suffocatis elisisque passim infantibus suis, aut mutuis concidere vulneribus, aut vinculo de crinibus suis facto, ab arboribus, jugisque plaustrorum pependerunt. ³² Bojorix rex in acie dimicans, impigrè, nec inultus occubuit. ³³ Tertia ³⁴ Tigurinorum manus, quæ quasi subsidio ³⁵ Noricos infederat Alpium tumulos, in diversa lapsi, fugâ ignobili & latrocinii evanuit. Hunc tam lætum, tamque felicem liberatæ Italiæ, assertique imperii nuncium, non per homines, ut solebat, populus Romanus accepit; sed per ipsos, si credere fas est, deos. ³⁶ Quippè ³⁷ eodem die, quo gesta res est, visi pro æde Castoris & Pol-
lucis, juvenes laureati Prætori litteras tradere: frequensque in spectaculo rumor, ³⁸ Victoriæ Cimbricæ feliciter, dixit. Quo quid admirabilius, quid insignius fieri potest? Quippè, velut elata montibus suis Roma spectaculo belli interesset, ³⁹ quod in ⁴⁰ gladiatorio munere fieri solet, uno eodemque momento, quum in acie Cimbri succumberent, populus in urbe plaudebat.

INTERPRETATIO.

d Tertijs exercitus Tigurinorum, qui occupaverat juga Alpium, quasi ad subsidium; in diversas terras fugientes inhonestâ fugâ, & latrocinii disparuit.

e Nam quasi Roma montibus suis evellâ speraret bellum uno & eodem momento, quo Cimbri in pugnâ caderent, populus Rom. plaudebat in urbè, quod fieri solet in Gladiatorijs spectaculis.

NOTÆ.

³⁰ Ac Sacerdotium. | Permissum de se faire Religieuses. Cupiebant, puto, privatum aliquod Sacerdotum Collegium componere, nec alijs Sacerdotibus commune.

³¹ Nec fas erat. | Quippe & hostes & Barbari.

³² Bojorix Rex. | Malè in alijs Beleus.

³³ Tertia Tigurinorum manus. | Vide initium capitis.

³⁴ Noricos Alpium tumulos. | Alpes quæ ad Noricum conversæ sunt, ut Alpes Juliæ, quæ & Venetæ vocantur.

³⁵ Eodem die. | Hoc fieri quidem potuit, sed sine deorum interventu. Sic dum Xerxes bellum in Græciâ gereret, quadraginta octo horarum spatio omnia in Persiam fama tulerat.

Per dispositas scilicet stationes, ab Athenis Susas usque, quæ vocem acceptam ad alias, & sic porrò, transmitterent.

³⁶ Victoriæ Cimbrica feliciter. | Faustris planè acclamationibus familiaris vox erat FELICITER. Sueton. in Domitian. cap. 13. acclamari etiam in Amphitheatro epulari die libenter audiit DOMINO ET DOMINÆ FELICITER.

³⁷ Quod in gladiatorio munere fieri solet. | Nam dum certant Gladiatores, cadentibus iis, populus plausum dat.

³⁸ Gladiatorio munere. | Cum quis Gladiatores, vel aliud quid populo visendum præbet, id propriè munus dicitur.

CAPUT IV.

Bellum Thracium.

POST Macedonas, si diis placet, Thracæ rebellabant, ipsi quondam tributarii Macedonum; ² nec in proximas modò provincias con-

INTERPRETATIO.

a Nec contenti potere Thessaliâ atque Dalmatiâ, proximas Provincias.

NOTÆ.

CAP. IV. Bellum Thracium, anno Mundi 3836, ante Ch. N. 112, ab Ur. Cond. 639, Cess. Min. Arlio Balbo, & C. Porcio Cato. Hoc bellum ceptum est ante Cimbricum

& Jugurthinum, de quibus cap. 1. & 3.

1 Si Diis placet. | Indignantis hæc vox est, ut virgò nos etiam dicimus, S'il plaist à Dieu.

tenti incurrere, Theſſaliam atque ² Dalmariam; in Adriaticum mare
 uſque venerunt: eoque ſine contenti, quaſi interveniente naturâ, con-
 torta in ipſas aquas tela miſerunt. ^b Nihil interim per id omne tem-
 98 pus reſiduum crudelitatis fuit in captivos ſævientibus: litare diis
 ſanguinem humanum: bibere ³ in oſſibus capitum, & cujuſquemodî
 ludibrio ſœdare mortem ⁴ tam igni quàm fumo: partus quoque
 gravidarum extorquere tormentis. Sæviffimi omnium Thracum
⁵ Scordifci fuêre: ſed calliditas quoque ac robur ⁶ acceſſerat. Syl-
 varum & montium ſitus cum ingenio ⁷ conſentiebant. Itaque non
 fuſus modò ab his, aut fugatus, ſed (ſimile prodigio!) omninò to-
 tus interceptus exercitus, quem duxerat Cato. ⁸ Didius vagos, &
 liberâ populatione diffuſos, intra ſuam repulit Thraciam. ⁹ Druſus
 ulterius egit, & ¹⁰ vetuit tranſire Danubium. ¹¹ Minutius ^c toto
 vaſtavit ¹² Hebro, multis quidem amiſſis, ¹³ dum perfidum gla-
 cie flumen equitatur. ¹⁴ Piſo ¹⁵ Rhodopen, ¹⁶ Caucaſumque pene-
 travit. ^d ¹⁷ Curio ¹⁸ Daciâ tenus venit: ſed tenebras ſaltuum expavit.

INTERPRETATIO.

^b Interâ per totum illud tempus, nil ſavi-
 tia reliquum fuit illis in captivos crudeliter
 agentibus.

^c Minutius per totum Hebrum cecidit, dum

equitant per fluvium inſidum propter glaciem.
^d Curio venit uſque ad Daciâ, ſed timuit
 obſcuritatem ſylvarum.

NOTÆ.

² Dalmatiam. | Illyridis regio eſt, ad A-
 driaticum mare.

³ In oſſibus capitum. | Ex interfectorum
 craniiſ ſibi pocula fecêre.

⁴ Tam igni quàm fumo. | Nam alios igne,
 alios fumo necavêre.

⁵ Scordifci. | Alii eos ponunt in Thraciâ
 ut noſter; alii Pannoniæ inferioris populos
 faciunt, & alii Illyricis & Thracibus per-
 mixtos ſcribunt.

⁶ Acceſſerat. | Ad ſævitiâ ſcilicet.

⁷ Conſentiebant. | Malim legere, Conſantie-
 bat, propter rō ſitus, quod in ſingulari ſapi-
 us, quàm in plurali numero invenias.

⁸ Didius. | Anno ſequenti poſt cæſum Ca-
 tonis exercitum.

⁹ Druſus. | M. Livius Druſus, tertio anno
 poſt inceptum bellum.

¹⁰ Vetuit tranſire Danubium. | Legendum,
 Vetuit tranſire Danubius, hoc ſenſu, ut Da-
 nubius obſtiterit quominus illos Druſus ulte-
 rius egerit, Danubius autem Europæ fluvius
 eſt, qui Daciâ inter & Thraciâ fluit.

¹¹ Minutius. | M. Minutius Rufus, quinto
 belli anno.

¹² Hebro. | Thraciæ fluvius eſt aurifer.

¹³ Dum perfidum glacie flumen. | Optimè
 legendum conſecit Salmaſius, per perfidum
 glacie flumen equitatur. Perfidum autem
 flumen vocat, quòd Minutius, dum flumini
 congelato exercitum ſuum crederet, multos
 amiſerit, nondum, ſatis firmatâ glacie.

¹⁴ Piſo. | Puto eum eſſe L. Calpurnium
 Piſonem Cæſonium, Druſi collegam, qui à
 Tigurinis occiſus fuit, quamquam eum cum
 Thracibus bellum geſſiſſe nuſquam invenio.

¹⁵ Rhodopen. | Thraciæ montem.

¹⁶ Caucaſum. | Montem inter Pontum
 Euxinum, & mare Caſpium. Sed hic errâſſe
 Florum puto: quid enim Caucaſo commune
 cum Thracibus?

¹⁷ Curio. | C. Scribonium Curionem in-
 telligit, qui Conſul fuit anno Mundi 3874,
 ab Urbe Condita 677, & bellum geſſit anno
 poſtquam Cicero è Graciâ reverſus eſt; poſt
 cæſum Catonis exercitum 37. Unde patet
 hic Florum non unum tantum, ſed plurima
 bella deſcribere.

¹⁸ Daciâ. | Europæ regione ſupra Danu-
 bium.

¹⁹ Appius in ²⁰ Sarmatas usque pervenit; ²¹ Lucullus ²² ad terminum ⁹⁹ gentium Tanaïm, ²³ lacumque Mæotim. Nec aliter cruentissimi hostium quàm ²⁴ suis moribus domiti. Quippè in captivos ²⁵ igne ferroque sævitum est. Sed nihil Barbaris atrocius visum est, quàm quòd abscissis manibus relictis, vivere superstites pœnæ suæ jubebantur.

N O T Æ.

¹⁹ Appius. | Appius Claudius pulcher, qui tribus annis ante Curionem Consul fuit: & hunc Florus debuit præmittere.

²⁰ Sarmatas. | Populus supra Boristhenem fluvium. Sed duplex est Sarmatia, Europæa altera, altera Asiatica. Prior supra Boristhenem, posterior supra Tanaïm versùs Orientem.

²¹ Lucullus. | Duo fuere Luculli fratres ex gente Licinià, nempe M. Licinius Lucullus, & Lucius Licinius Lucullus: de priori autem hic sermo est, alter enim Lucius contra Mithridatem bellum gessit. Vide Eutrop. lib. 6. ad an. urb. 681.

²² Ad terminum gentium Tanaïm. | Non dicit noster ultra Tanaïm nullas gentes habitare, sed Tanaïm esse terminum illarum gentium, nempe Thracum. Est autem Tanaïs fluvius qui Asiam ab Europâ determinat.

²³ Lacumque Mæotim. | Paludem Mæotim supra Pontum Euxinum.

²⁴ Suis moribus. | Nam servâ dixit Scordiscos sævissimos Thracum fuisse.

²⁵ Igne ferroque. | Prout ipsi in Romanos sævierant.

CAPUT V.

Bellum Mithridaticum.

¹ Ponticæ gentes ad Septemtrionem in ² mare sinistrum jacent, à ³ Pontico cognominatæ mari. Harum gentium atque regionum rex antiquissimus ⁴ Æetas: ⁵ post Artabazes, à ⁶ septem Persis oriundus: ⁷ indè Mithridates omnium longè maximus; quippè quum ⁸ quatuor Pyrrho, ⁹ decem & septem anni Annibali succederent; ille ¹⁰⁰ per ¹⁰ quadraginta annos restitit, donec tribus ingentibus bellis suba-

N O T Æ.

CAP. V. *Bellum Mithridaticum*, anno Mundi 3860, ante Ch. Nat. 88, ab Ur. Cond. 663, 11 an. antequam Appius Claudius pulcher (de quo supra) contra Thracas pugnaret.

¹ Ponticæ gentes. | Quæ Pontum Asiæ regionem sub Euxino incolunt.

² Mare sinistrum. | Pontum Euxinum intelligit, qui Orientem aspicientibus à sinistra jacet.

³ Pontico mari. | Ponto Euxino, qui mare Ponticum à Strabone, Tacito, & Plutarcho, nominatur.

⁴ Æetas. | Medæ pater. Prope 1260. an. ante J. Ch. & circiter 60 ante bellum Trojanum.

⁵ Post Artabazes. | Septem Persæ prope 740 an. post Æetam florere, à quibus Artabazes, sed quanto temporis intervallo ab illis abfuerit, ignotum est.

⁶ A septem Persis. | Septem Perses intelligit, qui Regnum à isto Rege Oropastæ accipere conseraverant. Vide J. Astin. lib. 1. cap. 9.

⁷ Indè Mithridates. | Indè, nempe ab Artabaze, sic enim malim intelligi, quàm deinde quomodo sepe sumitur. Explicationem meam firmat Avel. Victor qui à septem Persis eum oriundum facit. Mithridates inquit, Rex Ponti, oriundus à septem Persis: Ne tamen Mithridatis avorum inde usque à septem Persis seriem scire desideres, jam nunc mihi ego renuntio, nunquam fore ut illi ulli homini nota sit.

⁸ Quatuor Pyrrho. | Vid. lib. 1. cap. xviii.

⁹ Decem & septem anni. | Vid. lib. 4. lib. 11.

¹⁰ Quadraginta annos. | Justin. habet 40. lib. 37. cap. 1. Sed uterque & Justinus & Florus falsi sunt. Nam quomodo quadraginta annos restitisset, qui viginti se vixisse ante post inceptum bellum suum dicit. ubi?

tenti incurrere, Theſſaliam atque ² Dalmariam; in Adriaticum mare usque venerunt: eoque fine contenti, quasi interveniente natura, contorta in ipsas aquas tela miserunt. ^b Nihil interim per id omne tempus residuum crudelitatis fuit in captivos sævientibus: litare diis sanguinem humanum: bibere ³ in offibus capitum, & cujusquemodī ludibrio foedare mortem ⁴ tam igni quàm fumo: partus quoque gravidarum extorquere tormentis. Sævissimi omnium Thracum ⁵ Scordisci fuere: sed calliditas quoque ac robur ⁶ acceſſerat. Sylvarum & montium situs cum ingenio ⁷ consentiebant. Itaque non fufus modò ab his, aut fugatus, sed (simile prodigio!) omninò totus interceptus exercitus, quem duxerat Caro. ⁸ Didius vagos, & liberà populatione diffusos, intra suam repulit Thraciam. ⁹ Drusus ulterius egit, & ¹⁰ vetuit transire Danubium. ¹¹ Minutius ^c toto vastavit ¹² Hebro, multis quidem amissis, ¹³ dum perfidum glacie flumen equitatur. ¹⁴ Piso ¹⁵ Rhodopen, ¹⁶ Caucasumque penetravit. ^d ¹⁷ Curio ¹⁸ Daciâ tenus venit: sed tenebras saltuum expavit.

INTERPRETATIO.

^b Interea per totum illud tempus, nil savitia reliquum fuit illis in captivos crudeliter agentibus.

^c Minutius per totum Hebrum cecidit, dum

equitant per fluvium infidum propter glaciem. ^d Curio venit usque ad Daciâ, sed timuit obscuritatem sylvarum.

NOTÆ.

² Dalmatiam. | Illyridis regio est, ad Adriaticum mare.

³ In offibus capitum. | Ex interfectorum cranii sibi pocula fecere.

⁴ Tam igni quàm fumo. | Nam alios igne, alios fumo necavere.

⁵ Scordisci. | Alii eos ponunt in Thraciâ ut noster, alii Pannoniæ inferioris populos faciunt, & alii Illyricis & Thracibus permixtos scribunt.

⁶ Acceſſerat. | Ad sævitiam scilicet.

⁷ Consentiebant. | Malim legere, *Consentiebant*, propter *et* *situs*, quod in singulari sapius, quàm in plurali numero invenias.

⁸ Didius. | Anno sequenti post cæsum Catonis exercitum.

⁹ Drusus. | M. Livius Drusus, tertio anno post inceptum bellum.

¹⁰ Vetuit transire Danubium. | Legendum, *Vetuit transire Danubius*, hoc sensu, ut *Danubius* obstiterit quominus illos Drusus ulterius egerit, *Danubius* autem Europæ fluvius est, qui Daciâ inter & Thraciam fluit.

¹¹ Minutius. | M. Minutius Rufus, quinto belli anno.

¹² Hebro. | Thraciæ fluvius est aurifer.

¹³ Dum perfidum glacie flumen. | Optimè legendum conſecit Salmaſius, *per perfidum glacie flumen equitatur*. *Perfidum* autem flumen vocat, quòd Minutius, dum flumini congelato exercitum suum crederet, multos amiserit, nondum, satis firmatâ glacie.

¹⁴ Piso. | Puto eum esse L. Calpurnium Pisonem Cæsonium, Drusi collegam, qui à Tigurinis occisus fuit, quamquam eum cum Thracibus bellum gessisse nusquam invenio.

¹⁵ Rhodopen. | Thraciæ montem.

¹⁶ Caucasum. | Montem inter Pontum Euxinum, & mare Caspium. Sed hic errasse Florum puto: quid enim Caucaso commune cum Thracibus?

¹⁷ Curio. | C. Scribonium Curionem intelligit, qui Consul fuit anno Mundi 3874, ab Urbe Condita 677, & bellum gessit anno postquam Cicero è Graciâ reversus est; post cæsum Catonis exercitum 37. Unde patet hic Florum non unum tantum, sed plurima bella describere.

¹⁸ Daciâ. | Europæ regione supra Danubium.

19 Appius in 20 Sarmatas usque pervenit; 21 Lucullus 22 ad terminum 23 gentium Tanaïm, 24 lacumque Mæotim. Nec aliter cruentissimi hostium quàm 25 suis moribus domiti. Quippè in captivos igne ferroque sævitum est. Sed nihil Barbaris atrocius visum est, quàm quòd abscissis manibus relictis, vivere superstites pœnæ suæ jubebantur.

N O T A E.

19 Appius. | Appius Claudius pulcher, qui tribus annis ante Curionem Consul fuit: & hunc Florus debuit præmittere.

20 Sarmatas. | Populus supra Boristhenem fluvium. Sed duplex est Sarmatia, Europæa altera, altera Asiatica. Prior supra Boristhenem, posterior supra Tanaïm versus Orientem.

21 Lucullus. | Duo fuere Luculli fratres ex gente Liciniâ, nempe M. Licinius Lucullus, & Lucius Licinius Lucullus: de priori autem hic sermo est, alter enim Lucius contra Mithridatem bellum gessit. Vide Eutrop. lib. 6, ad an. urb. 681.

22 Ad terminum gentium Tanaïm. | Non dicit noster ultra Tanaïm nullas gentes habitare, sed Tanaïm esse terminum illarum gentium, nempe Thracum. Est autem Tanaïis fluvius qui Asiam ab Europâ diffinit.

23 Lacumque Mæotim. | Paludem Mæotim supra Pontum Euxinum.

24 Suis moribus. | Nam supra dixit Scordiscos sævissimos Thracum fuisse.

25 Igne ferroque. | Prout ipsi in Romanos sævierant.

CAPUT V.

Bellum Mithridaticum.

1 Ponticæ gentes ad Septemtrionem in 2 mare sinistrum jacent, à 3 Pontico cognominatæ mari. Harum gentium atque regionum rex antiquissimus 4 Ætas: 5 post Artabazes, à 6 septem Persis oriundus: 7 indè Mithridates omnium longè maximus; quippè quum 8 quatuor Pyrrho, 9 decem & septem anni Annibali succederent; ille 100 per 10 quadraginta annos restitit, donec tribus ingentibus bellis suba-

N O T A E.

CAP. V. Bellum Mithridaticum, anno Mundi 3860, ante Ch. Nat. 88, ab Ur. Cond. 663, 11 an. antequam Appius Claudius pulcher (de quo supra) contra Thraces pugnaret.

1 Ponticæ gentes. | Quæ Pontum Asie regionem sub Euxino incolunt.

2 Mare sinistrum. | Pontum Euxinum intelligit, qui Orientem aspicientibus ad sinistram jacet.

3 Pontico mari. | Ponto Euxino, qui mare Ponticum à Strabone, Tacito, & Plutarcho, nominatur.

4 Ætas. | Medæ pater. Prope 1260, an. ante J. Ch. & circiter 60 ante bellum Trojanum.

5 Post Artabazes. | Septem Persæ prope 740 an. post Ætam florere, à quibus Artabazes, sed quanto temporis intervallo ab illis abfuerit, ignotum est.

6 A septem Persis. | Septem Perses intelligit, qui Regnum à folto Rege Oropattâ accipere conſpaverant. Vide Justin. lib. 1. cap. 9.

7 Indè Mithridates. | Indè, nempe ab Artabaze, sic enim malim intelligi, quàm deinde quomodo sepe sumitur. Explicationem meam firmat Avel. Victor qui à septem Persis cum oriundum facit. Mithridates inquit, Rex Ponti, oriundus à septem Persis: Ne tamen Mithridatis avorum inde usque à septem Persis seriem scire desideres, junctum tibi ego renuntio, nunquam fore ut illi ulli hominè nota sit.

8 Quatuor Pyrrho. | Vid. lib. 1. cap. xviii.

9 Decem & septem anni. | Vid. cap. 4. lib. 11.

10 Quadraginta annos. | Justin. habet 46. lib. 37. cap. 1. Sed uterque & Justinus & Florus falsi sunt. Nam quomodo quadraginta annos restitisset, qui vigesimo tertio anno post inceptum bellum suum diem obiit?

Atus, ¹¹ felicitate Syllæ, virtute Luculli, magnitudine Pompeii cōsumeretur. ^a Causam quidem illius belli prætenderat apud Cassium legatum, attrectari terminos suos à ¹² Nicomede Bithynico: cæterum elatus animis ingentibus, Asiæ totius, & si posset, Europæ cupiditate flagrabat. Spem ac fiduciam dabant nostra vitia. Quippè quum ¹³ civilibus bellis dejungeremur, invitabat occasio; nudumque imperii latus ostentabant ¹⁴ procul ¹⁵ Marius, Sylla, Sertorius. Inter hæc Reipublicæ vulnera, & hos tumultus, repentè, quasi captato tempore, in lassos simul atque ¹⁶ districos, ^b subitus turbo Pontici belli, ab ultimâ veluti speculâ Septemtrionis, erupit. Primus statim imperus belli ¹⁷ Bithyniam rapuit. Asia deinde pari terrore correpta est. ^c Nec cunctanter ad regem ab urbibus nostris, populisque descitum est. Aderat, instabat, sævitia, quasi virtute, utebatur. Nam quid atrocius uno ejus edicto, ¹⁸ quum omnes, qui in Asiâ forent, Romanæ civitatis homines interfici jussit? Tum quidem domus, templa & aræ, humana omnia atque divina jura violata sunt. Sed hic ¹⁹ terror Asiæ, Europam quoque regi aperiebat. Itaque missis Archelao Neoptolemoque præfectis, exceptâ ²⁰ Rhodo, quæ pro nobis stetit, cæterum ²¹ Cyclades, ²² Delos, ²³ Eubœa, & ipsum Græciæ decus Athenæ, tenebantur. Italiam jam, ipsamque urbem Romam ²⁴ regius terror afflabat. Itaque ²⁵ Lucius Sylla festinat, vir armis optimus: parique violentiâ ruentem ulteriùs hostem, quâdam quasi manu, repulit: primùmque Athenas urbem ²⁶ (quis crederet?) ²⁷ frugum parentem, obsidione, ac fame ad humanos cibos compulit. Mox subruto ²⁸ Piræi portu, ²⁹ sex quoque & ampliùs muris, postquam domuerat in-

INTERPRETATIO.

a Cassio quidem legato obiecerat hanc belli causam: nempe fines suos invadi, attingi à Nicomede Bithynico.

b Subita Pontici belli tempestas orta est, quasi

ab extremâ Septentrionis arce.

c Nec segniter urbes nostræ, & populi declinavere ad regem.

NOTÆ.

11 Felicitate Syllæ. | Vide infra:
12 Nicomeda. | Bithyniæ rege.
13 Civilibus bellis. | Bellum Marii & Syllæ intelligit. De quibus vide cap. xxi. hujus lib.

14 Procul. | A Româ scilicet.

15 Marius, Sylla, Sertorius. | Qui omnes contra Romanos arma sumpserant.

16 Districos. | In diversas partes occupatos.

17 Bithyniam. | Asiæ minoris regio est, intra Sangarium fluvium & Propontida.

18 Quum omnes. | Legendum, quo, ut in quibusdam Editionibus apparet.

19 Terror Asiæ. | Terror quem Asiæ Mithridates incusserat.

20 Rhodo. | Rhodus Carpathii maris insula.

21 Cyclades. | Insulæ in mari Ægeo, sic dictæ quod ita posite sunt, ut orbem, qui Græcè κύκλος dicitur, efficiant.

22 Delos. | Una ex Cycladibus.

23 Eubœa. | Ægei maris insula, à Bæoniâ Euripi fiero disjuncta, Hodie Negreponte

24 Regius terror. | Terror Regis, id est, quem Rex incutiebat.

25 Lucius Sylla. | Luc. Cornelius Sylla tertio anno post Mithridatis irruptionem in Asiam.

26 Quis crederet. | Hoc dicit propter frugum parentem, quod sequitur: quis crederet frugum parentem ad famem unquam potuisse redigi?

27 Frugum parentem. | Ab Atheniensibus enim primitus fruges inventæ fuerunt.

28 Piræi. | Athenarum portus Æginam insulam spectat in sinu Saronico.

29 Sex quoque. | Subruti scilicet: malè, qui hoc ad Piræi referunt, ut sit, Piræi portus sex quoque & ampliùs muris, sub. munito, ut Brundisium incho. portu. Id enim vox quæque non patitur.

gravi-

gratissimos, ut ipse dixit, hominum, in honorem tamen ³⁰ mortuorum, sacris suis famæque donavit. Mox quum Eubœa, atque ³² Bœotia, præsidia regis dispulisset, omneis copias, uno apud ³³ Chæroneam, apud ³⁴ Orchomenon altero ³⁵ bello dissipavit: statimque in Asiam transgressus, ipsum opprimit. ³⁶ Et debellatum foret, nisi de Mithridate triumphare citò, quam verè maluisset. At tunc quidem hunc Asiæ statum Sylla dederat. ³⁷ Idem cum Ponticis fœdus. ³⁸ Recepit Bithyniam à rege Nicomede, ab Ariobarzane Cappadociam: ac sic erat Asia rursus nostra, ut cœperat; ³⁹ Mithridates tantum repulsus. Itaque non fregit ea res Ponticos, sed incendit. Quippè rex ⁴⁰ Asiæ & Europæ quodammodo inescatus, non jam quasi alienam, sed quia amiserat, quasi raptam belli jure repetebat. Igitur ut extincta parum fideliter incendia majore flammâ reviviscunt; ita ille de integro, auctis majorem in modum copiis, totâ denique regni sui ^{10x} mole, in Asiam rursus mari, terrâ, fluminibusque veniebat. ⁴¹ Cyzicum nobilis civitas, arce, mœnibus, portu, turribusque marmoreis, Asiaticæ plagæ littora illustrat. Hanc ille quasi alteram Romam toto invaserat bello: sed fiduciam oppidanis resistendi nuncius fecit, docens adventare ⁴² Lucullum, qui (horribile dictu!) e per medias hostium naves utre suspensus, & pedibus iter adgubernans, videntibus procul quasi marina ⁴³ pistrix evaserat. Mox ⁴⁴ clade conversâ,

INTERPRETATIO.

³⁰ Et perfectum fuisset bellum.

³⁶ Qui [horrendum dictu!] adnixus utre, & regens viam suam pedibus per medias naves

hostium, ipsis procul spectantibus, appulerat quasi marina pistrix.

NOTÆ.

³⁰ Mortuorum. | Per mortuos, majores intelligit, rebus pace belloque gestis, ad hoc multarum rerum inventionem cultuque nobilitate.

³¹ Sacris suis famæque donavit. | Elegantiùs multò suis ipsos sacris, &c. Per sacra, Ceteris sacra intellige.

³² Bœotia. | Supra Atticam, ad litus Europæ qui Eubœam sejungit.

³³ Chæroneam. | Bœotiæ urbem.

³⁴ Orchomenon. | Bœotiæ urbem.

³⁵ Bello. | Bellum; prælium tantum aliquando significat, ut hic.

³⁶ Idem cum Ponticis fœdus. | Eâ lege ut Provinciis Asiâ, Bithyniâ, & Cappadociâ cederent.

³⁷ Recepit Bithyniam à Rege Nicomede. | Hoc falsum esse jam pridem docti viderunt. Alii aliter emendavere. Pater scribendum omnino abstrahatur, recepit Bithyniam à Rege Nicomede, Ariobarzane Cappadociam. Historia notissima est. Etenim ex fœdere Mi-

thridates cessit Bithyniâ & Cappadociâ, & eo modo Nicomedes illam, hanc Ariobarzanes ab illo receperunt.

³⁸ Mithridates tantum repulsus. | Lego, at Mithridates.

³⁹ Asiâ & Europâ. | Ex iis quæ sequuntur apparet, hæc verba, & Europâ, à Floro non esse, qui de Asiâ tantum agit, lege modò.

⁴⁰ Mole. | Vi. Jam supra plùs semel.

⁴¹ Cyzicum. | Insula & Urbs ad Propontidem.

⁴² Lucullum. | L. Licinium Lucullum. Cyzicum periiit anno decimo septimo post inceptum à Mithridate bellum.

⁴³ Pistrix. | Lege ut apud Virgilium, pistrix, aut, pistrix.

⁴⁴ Clade conversâ. | Romani sub Cottâ, qui cum Lucullo anno superiori Consul fuerat, clade affliti. Ideoque nunc Florus ait, clade conversâ, à Romanis scilicet in Mithridatem.

quum

quum ex morâ obsidentem regem fames, & ex fame pestilentia urgeret, recedentem Lucullus assequitur, adeoque cecidit, ut ⁴⁵ Granicus & ⁴⁶ Ælepus amnes, cruenti redderentur. Rex callidus, Romanæque avaritiæ ⁴⁷ peritus, spargi à fugientibus sarcinas & pecuniam iussit, quâ sequentes moraretur. Nec felicior in mari, quàm in terrâ fuga. Quippè centum ampliùs navium classẽ, ⁴⁸ apparatusque belli gravem, in ⁴⁹ Pontico mari aggressa tempestas, tam ⁵⁰ fœdâ strage laceravit, ut navalis belli instar efficeret: planè quasi Lucullus, quodam cum fluctibus procellisque commercio, debellandum tradidisse regem ventis videretur. Attritæ jam omnes validissimi regni vires erant; sed animus malis augebatur. Itaque conversus ad proximas gentes, totum penè Orientem, ac Septemtrionem, ruinâ suâ involvit. ⁵¹ Iberi, ⁵² Caspii, ⁵³ Albani, & ⁵⁴ utræque sollicitabantur Armeniæ: perque omnia & decus, & nomen, & titulos ⁵⁵ Pompeio suo fortuna quærebat. Qui ubi novis motibus ardere Asiam videt, falliosque ex aliis prodire reges; nihil cunctandum ratus, priusquam inter se gentium robora coirent, statim ponte navibus factò, ⁵⁶ omnium ante se primus ⁵⁷ transit Euphratem: regemque fugientem mediâ nactus Armeniâ (quanta felicitas viri!) uno prælio confecit. Nocturna ea dimicatio fuit, & luna in partibus. Quippè, quasi commilitans, quum à tergo se hostibus, à facie Romanis, præbuisset, Pontici per errorem longiùs cadentes umbras suas quasi hostium corpora petebant. Et mithridates quidem nocte illâ debellatus est. Nihil enim postea valuit, quanquam omnia expertus, more anguium, qui obtrito capite, ⁵⁸ postremum caudâ minantur. Quippè quum effugisset hostem ⁵⁹ Col-

INTERPRETATIO.

f Qui ubi videt Asiam inflammari novis tumultibus, & eriri alios reges post alios.

NOTÆ.

⁴⁵ Granicus. | Asiæ minoris fluvius.
⁴⁶ Ælepus. | Fluvius inter Mæsiam & Troadem, ad Iamufacum.

⁴⁷ Peritus. | Consciis, sic suprâ cap. i. dixit: Sed rex peritus fortius adversus Romanos auxilium esse quam ferrum. Et Livius, Peritus hostis & regionum.

⁴⁸ Apparatusque. | Alii legunt, & meliù, apparatusque.

⁴⁹ Pontico mari. | Euxino, sic suprâ.

⁵⁰ Fœdâ strage. | Propriè. Sic apud Virg. Fœdâ tempestas. Alibi dictum.

⁵¹ Iberi. | Populi ad Caucasum montem, in Colchide.

⁵² Caspii. | Qui littora Hircani, vel Caspii maris incolunt.

⁵³ Albani. | Asiæ populi intra Iberos & mare Caspium.

⁵⁴ Utræque Armenia. | Armenia enim in majorem & minorem, vel in primam & secundam dividitur.

⁵⁵ Pompeio suo. | Ita in libris scriptis. Male in al. sua: suo autem, id est, cui favebat. Sic Lucanus, 8. 720 Pompeius, fortuna, tuus.

⁵⁶ Omnium ante se. | Imitatio Græcæ, id est, Omnium qui ante se fuerant.

⁵⁷ Transit Euphratem. | Anno vigesimo quarto incepti belli.

⁵⁸ Postremum. | Adverb. ut apud Terent. And. Act 2 Sc 1. v. 24. Postremum me vides.

⁵⁹ Colchos. | Colchi populi ad Pontum Euxinum, ad Orientem juxta Iberos.

ethos, Siciliæ quoque littora, Campaniam nostram subito adventu
terrere voluit: ⁶⁰ mox subruto Piræei portu, ⁶¹ Colchis tenus ⁶² jun-
gere Bosphoron; inde per Thraciam, Macedoniam & Græciam
transilire; & sic Italiam nec opinatus invadere ⁶³ tantum cogitavit.
Nam per defectionem civium, ⁶⁴ Pharnacisque filii scelere præventus,
⁶⁵ malè tentatum veneno spiritum ferro expulit. Cnæus interim
Magnus rebelles Asiæ reliquias sequens, h per diversa gentium terra-
rumque volitabat. Nam sub Orientem sequutus Armenios, captis
ipso capite gentis ⁶⁶ Artaxatis, supplicem iussit regnare Tigranem.
At in Septentrionem Scythicum iter, tanquam in mari ⁶⁷ stellis, se-
quutus, Colchos cecidit. Ignovit Iberiæ, pepercit Albanis. Regem ¹⁰⁴
Colchorum Orodem, positis sub ipso Caucaſo castris, iussit ⁶⁸ in pla-
na descendere: Arthocen, qui Iberis imperabar, & obſides liberos
dare. Orodem etiam remuneratus est, ultrò ab Albaniâ suâ lectulum
aureum, & alia dona mittentem. Nec non & in meridiem verso ag-
mine, ⁶⁹ Libanum Syriæ, ⁷⁰ Damascumque transgressus, per nemora
illa odorata, per thuris & balsami sylvas Romana circumtulit
signa. Arabes, si quid imperaret, præstò fuere. ⁷¹ Hierosolymam
defendere tentavere Judæi: i verum hanc quoque intravit; & vi-

INTERPRETATIO.

g Sic cogitavit tantum in Italiam inexpecta-
tè incurſura.

h Volitabat per diversas gentes & terras.

i Sed hanc etiam ingressus est, & vidit
magnum impia gentis mysterium apertum,
nempe vitam sub aureo tentorio.

NOTÆ

60 Mox subruto Piræei portu. | Merito hæc
viris doctis delenda visa sunt. Huc enim ex
superioribus illis irreſerunt. Mox subruto
Piræi portu sex quique & amplius muris. Dele-
gitur.

61 Colchis tenus jungere Bosphoron. | Hoc est,
Bosphori ripas ponte, ex navibus scilicet,
committere; ut pedibus à Colchis Thraciam
transiliret, à Thraciâ Macedoniam, è Macedo-
niâ Græciam, Epurum scilicet, & ab Epiro
postea Catabriam nec opinantem invaderet.
Nunc omnia plana.

62 Jungere Bosphoron. | Miror cur pravè
ulus obtunderit, ut Bosphoron pro Bosphoron
ubique legatur.

63 Tantum cogitavit. | Non perfecit.

64 Pharnacisque filii scelere. | Pharnaces
de occidendo patre Mithridate consilia inie-
rat. Mithridates autem cum illi persuadere
non posset, ut sibi carceret; se, qui veneno
non poterat, ferro Gallo cuidam præbuit oc-
cidendum.

65 Malè tentatum veneno spiritum. | Mi-
thridates puer adhuc, cum illum veneno tu-
tores peierent, antidota sapiens bibit, & ita se
adversus insidias exquisitis tutioribus remediis
ſagnavit, ut ne volens quidem senex mori po-
tuerit Justin. lib. 37.2.6. Idem dicit noster, malè
tentatum, &c. Ubi malè est frustra, incassum,
sine eventu.

66 Artaxatis. | Sub mare Caspio ad Ara-
zum flumen.

67 Stellis sequutus. | Sic Curtius lib. 7.
Qui tranſeunt campos (in Baſtrianis) navi-
gantium modò nocturno sidera observant, ad quo-
rum cursum iter dirigunt. Et Lucan, de Phæ-
nicibus l. 9. v. 495. Sideribus novère vias.

68 In plana descendere. | Ne montium ſilu-
ciâ rebellaret.

69 Libanum. | Syriæ montem.

70 Damascum. | Damascus urbs & Syriæ
caput.

71 Hierosolymam. | Judææ caput.

dit illud grande impiæ gentis arcanum patens, ⁷² sub aureo vitem
⁷³ cœlo. Dissidentibusque de regno ⁷⁴ fratribus, arbiter factus, reg-
 nare iussit Hyrcanum. Aristobulo, quia renovabat eam rem, catenas
 dedit. Sic Pompeio duce populus Romanus totam, quæ latissima est,
 Asiam pervagatus, ⁷⁵ quam extremam habebat imperii provinciam,
 mediam fecit. Exceptis quippè ⁷⁶ Parthis, qui fœdus maluerunt, &
⁷⁷ Indis, qui adhuc nos non noverant: omnis Asia inter ⁷⁸ Rubrum
 mare, & Caspium, & ⁷⁹ Oceanum, Pompeianis domita, vel oppressa
 signis, tenebatur.

N O T Æ.

⁷² Sub aureo vitem cœlo. | Hic tu grande aliquod mysterium latere cogitas, lector, nil minus tamen; neque enim illa vitis grande impiæ gentis Arcanum dici poterat, quippè quæ pompeio, ab Aristobulo Alexandri filio, dono data fuerit, ante etiam quàm Hierosolymam perveniret. Videlicet suo more fecit Florus, qui dum vult esse disertus, sæpe est negligens. Hic enim ille ex duobus veris, falsam nobis historiam compegit. Audi modò, nam pietum est Moræ: audi, inquam, Josephum, quid scribat, Antiquit. Judaic. lib. 14. initio cap. 5. Non multo autem post, cum Pompeius Damascus venisset, & obiret Calasyriam, præstò fuerunt ei legati, ex universâ Syriâ, & Egypto, atque Judæâ. Misit enim ad eum insigne donum Aristobulus, vitem auream quingentorum talentorum. Hujus vitis meminit & Strab. Venit & ex Egypto legatio cum coronâ factâ ex aureorum quatuor millibus: & ex Judæâ sive vitis sive hortus, quod opus τριπλόν, id est, delectamentum vocabatur. Hic donum vidimus: etiam nos Roma dedicatum in Jovis Capitolini Templo, cum inscriptione Alexandri regis Judæorum, æstimabaturque quingentis talentis: fertur autem missum à Dynastâ Judæorum Aristobulo. An tu ex his vel Strabonis vel Josephi verbis grande illud impiæ gentis Arcanum agnovisti? Sed audi etiam eundem Josephum eodem lib. cap. 8. infra medium, dum de Hierosolymâ à Pompeio captâ loquitur: Lata etiam est non midiocriter templi religio, humanis antehac nec visibilibus penetrati, nec oculis Introgressus est enim in illud Pompeius, & unâ cum eo non pauci alii, & inspexerunt quæ nefas est videre, nisi solis sacerdotibus: cumque intus essent, ex auro mensa, & candellabrum, & pocula, & odoramentorum magna copia, præterea in Theauris sacra pecunia, circum talentorum duo millia, nihil horum

pro pietate attigit. Hoc illud est quod Flori figmento locum dedit, dum latam illam Templi religionem confundit cum vite illâ, quæ dono data fuit; & ea quæ ante captam Hierosolymam evenere, cum iis quæ ante eam etiam adoratum facta sunt. Ejusdem fabricæ aureum illud cœlum, de quo ille, merito quis existimet, cum ejus nulla mentio neque apud Josephum, neque apud Strabonem, facta sit. Tamen non satis firmum videtur argumentum; nam fieri potuit ut illa vitis aureum illud cœlum habuerit, quò ne pulvere, & aliis id genus respergeretur, atque id à scriptoribus nostris tutò fuerit prætermisum. Hæc sunt quæ mihi amicus meus primarius vir illustris Jacobus Capellus in Academiâ Salmurienti linguarum Orientalium Professor dignissimus, Jacobi illius Capelli qui tam bene de sacris Litteris, ut alia taceam, meritis est, filius, amicissimè communicavit, illi, tu Lector, dignam gratiam refer.

⁷³ Cœlo. | Est quòd vulgò dicimus, Dui Poëla, ut & apud Græcos ὀψίων.

⁷⁴ Fratribus. | Hircanum & Aristobulum intelligit, de Judæorum regno inter se dissidentes.

⁷⁵ Quam extremam habebat imperii Provinciam. | Provincia, quam populus Romanus extremam habebat, erat Asia, quam Attalus illi testamento reliquerat; Pompeius autem tantum inde soli sibi subjecit, quantum à Româ Asiam intercedit, & sic eam mediam fecit.

⁷⁶ Parthis. | Asiæ populi juxta Persidem.

⁷⁷ Indis. | Indi Orientales populi juxta Sinarum regionem.

⁷⁸ Rubrum mare. | Quod Africam ab Arabia dividit.

⁷⁹ Oceanum. | Mare Eoum intelligit.

CAPUT VI.

Bellum Piraticum.

Interim dum populus Romanus per diversa terrarum distractus est, ¹ Cilices invaserant maria: sublatisque commerciis, ² rupto fœdere generis humani, sic maria bello, quasi tempestate præcluserant. Audaciam perditis furiosisque latronibus dabat ³ inquieta Mithridatis præliis Asia: dum sub alieni belli tumultu, ⁴ exterique regis invidiâ ¹⁰⁶ impunè grassantur; ac primùm duce Isidoro, contenti proximo mari, ⁵ Cretam inter atque ⁶ Cyrenas, ⁷ Piræum & Achaiam, ⁸ sinumque Maleum, quod à spoliis Aureum ipsi vocavère, latrocinabantur. Misfusque in eos ⁹ Publius Servilius, quamvis leves & fugaces ¹⁰ myoparonas gravi & Martiâ classe turbaret, non incruentâ victoriâ superat. Sed nec mari submovisse contentus, validissimas urbes eorum, & diutinâ prædâ abundantes, ¹¹ Phaselin, & ¹² Olympon evertit, ¹³ Isaurumque ipsam arcem Ciliciæ: unde conscius sibi magni laboris, Isaurici cognomen adamavit. Non idèò tamen tot cladibus domiti, terrâ se

INTERPRETATIO.

¹ Asia turbata bello Mithridatis, audaciam | nè currunt per favorem tumultus alieni belli, dabat perditis & furiosis latronibus, dum impu- | & odii in extraneum regem.

NOTÆ.

CAP. VI. *Bellum Piraticum*, anno Mundi 3871, ante Ch. Nat. 77, ab Ur. Cond. 674, undecimo belli Mithridatici anno, Coss. P. Servilio Vatiâ Isaurico, & Ap. Claudio Pulchro.

Epirum, quod subindicare videtur Plutarchus.

⁸ Sinumque Maleum, quod à spoliis aureum ipsi vocavère. | Istud quod, plane error est; sic tamen MSS. constanter legitur. At in nonnullis impressis scriptum est, quem. Sed omninò legendum contendo, non *sinum Maleum*, sed *jugum Maleum*; Jugum autem est promontorium, & *Malea* sinus non est, sed jugum Peloponnesi, quod Cretam spectat. Correctionem istam firmat quod extremo Capite nono libri secundi legitur *Jugumque Maleum*, &c. Pater.

⁹ Publius Servilius. | Qui tunc Consul. Vide suprâ.

¹⁰ Myoparonas. | Myoparones, piratarum naviculæ. Cicer. usus. *Nam quum quæveretur en eo, quo scelere impulsus mare haberet infestum uno Myoparone, eodem, inquit, quo tu orbem terra*

¹¹ Phaselin. | Oppidum Pamphyliz ad mare situm.

¹² Olympon. | Oppidum Pamphyliz juxta Phaselim.

¹³ Isaurum. | Urbem in Isauriâ, quæ est parva regio juxta Ciliciam; hæc urbs postea Claudiopolis dicta.

¹ Cilices. | Asiæ populi ad extremum fere maris Mediterranei litus.

² Rupto fœdere generis humani. | Piratæ cum toto genere humano bella gerunt, idèòque eos Cicero *Communes hostes gentium nationumque omnium* vocat. Noster autem idèò eos generis humani fœdus rupisse dicit, quòd maria, quæ communis juris sunt, præcluserant.

³ Inquieta. | Eâdem Metaphorâ Adriam Host. Adriam inquietum vocavit | 3 Od. 3. v. 5. *Dum inquieti turbidus Adria.*

⁴ Exterique Regis invidiâ | Hoc est, cum invidia belli non in se, sed in exterum regem, nempe Mithridatem caderet: Invidia autem est odium.

⁵ Cretam. | Insulam in mari Mediterraneo.

⁶ Cyrenas. | Urbem in litoribus Africæ, supra Syrtem majorem.

⁷ Piræum. | Defendendum *Pyræum*: ita videtur Stadio, & verum puto. Salmasius legis

continere potuerunt : sed ut ¹⁴ quædam animalia, quibus aquam terramq; incolendi gemina natura est, ^b sub ipso hostis recessu impatientes soli in aquas suas resilerunt ; & aliquanto latius, quam prius. Sic ille quoq; ¹⁵ antè felix, dignus nunc victoriâ Pompeius visus est ; & ¹⁶ Mithridaticæ provinciæ facta accessio. Ille disperiam toto mari pestem, semel & in perpetuum volens extinguere, divino quodam apparatu aggressus est. Quippe quum classibus suis & ¹⁷ socialibus Rhodiorum abundaret, pluribus legatis atq; præfectis ¹⁸ utraq; ¹⁹ Ponti & Oceani ora complexus est. ²⁰ Gellius ²¹ Tusco mari impositus ; ²² Plotius Siculo ; ²³ Gratilius ²⁴ Ligusticum sinum ; Pompeius ²⁵ Gallicum obsedit ; ²⁶ Torquatus ²⁷ Balearicum ; ²⁸ Tiberius Nero Gaditanum fretum, ²⁹ quâ primum maris nostri limen aperitur ; ³⁰ Lentulus Libycum ; Marcellinus Ægyptium ; ³¹ Pompeii juvenes Adriaticum ; ³² Varro Te-

INTERPRETATIO.

b Antè ipsum discessum hostis non ferentes terram, rursus salire in aquas suas.

N O T A E.

¹⁴ *Quædam animalia.* | Amphibia vulgò vocata, quæ in aquis & aëre vivunt.

¹⁵ *Antè felix.* | Antè, Capite superiore ad quod respexit Florus, non verò ad tempus ; neque enim adhuc Mithridatem debellaverat.

¹⁶ *Et Mithridaticæ provinciæ facta accessio.* | Provincia hic est bellum quod Consuli peragendum demandatur. Mithridatico igitur bello, alterum, nempe Piraticum, accessit.

¹⁷ *Socialibus.* | Sociales & socii propriè dicuntur milites, qui unâ navigant, Græciς ἱταῖοι, miles apud Homer.

¹⁸ *Utraque Ponti, & Oceani ora.* | Porcius Cato Propontidem Ponti Euxini, Tiberius Nero Gaditanum fretum, Oceani ora infederant, & sic utraque Ponti & Oceani ora Pompeius complexus.

¹⁹ *Ponti.* | Euxini.

²⁰ *Gellius.* | Puto fuisse L. Gellium Poplicolam.

²¹ *Tusco mari.* | Quod & Tyrrenum nominatur.

²² *Plotius.* | Puto esse Aulum Plotium ; de quo in Epitome Livianâ LXXIV. Aulus Plotius legatus Umbros, L. Porcius Prætor Marfos, cum uterque populus defecisset, prælio vicerunt.

²³ *Gratilius.* | Hunc planè ignoro quis sit. Et frustra quæras ; neque enim super legatorum nominibus omnes consentiunt.

²⁴ *Ligusticum sinum.* | Intra Corsicam & Liguriam.

²⁵ *Gallicum.* | Circa Massiliam.

²⁶ *Torquatus.* | L. Manlius Torquatus.

²⁷ *Balearicum.* | Ad Insula Balearides & regione Hispaniæ.

²⁸ *Tiberius Nero.* | Tiberius Claudius Nero.

²⁹ *Quâ.* | Quâ parte.

³⁰ *Lentulus.* | Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus ; sed hic locus, qui malè distinctus est, sic legendus : *Lentulus Marcellinus Libycum & Ægyptium*, nam rō Marcellinus ad rō Lentulus pertinet. Et Appianus Africanum mare Lentulo Marcellino tributum fuisse aperte docet.

³¹ *Pompeii juvenes.* | Cn. & Sex. Pompeii filii Pompeii magni, qui tunc imperabat, & Gallicum fretum obsederat.

³² *Varro Terentius.* | Neque hic frustra me tempus trivisse putem, si tandem verissimi conjecturâ, quis iste sit Varro Terentius, assequi possim. Neque enim, quod quidam somniant, de nescio quo M. Varrone Terentio Lucullo, mihi unquam probabitur, minùs enim tibi, cum rem resciveris, M. Terentius Varro diligentissimus ille investigator antiquitatis, cujus libri de latino sermone, & de re rusticâ ad nos pervenere, scribit alicubi, puto in 11. de re rusticâ, se bello Piratico inter Delum & Ciliciam Græciæ classibus præfuisse. Num tu hic nostrum Varronem Terentium agnoscis ? Ipsissimus certè est : omnia conveniunt. Imò & eum eodem bello coronâ navali à Pompeio magno donatum fuisse testatur Plinius : festus etiam in *navali coronâ* prout fragmentum illud supplevit Critica Jumen Scaliger. At, inquires, huic *Varro Terentius*, illi verò *Terentius Varro* nomen est. Quasi verò ubique prænominum atque cognominum ordinem servaverint veteres ? Res certa est,

rentius Ægæum & Ponticum; ³³ Pamphylium ³⁴ Metellus; Asiaticum
³⁵ Cæpio; ipsas Propontidis fauces ³⁶ Portius Cato sic ³⁷ obditis na-
vibus, quasi portam ³⁸ obseravit. Sic per omnes æquoris portus,
³⁹ haus, latebras, recessus, promontoria, ⁴⁰ freta, peninsulas, quic-
quid piratarum fuit, quâdam ⁴¹ indagine inclusum & oppressum est.
Ipse Pompeius in originem fontemque belli Ciliciam versus est: nec
hostes delectavere certamen, ⁴² non ex fiducia, sed quia oppressi e-
rant, ausi videbantur; sed nihil tamen ampliùs, quàm ut ad primum
ictum concurrerent. Mox ubi circumfusa undique rostra viderunt,
abjectis statim telis, remisque, plausu undique pari, quod supplican-
tium signum fuit, vitam petiverunt. Non aliàs tam incruentâ victo-
riâ usi unquam sumus: sed Nec fidelior in posterum reperta gens ulla
est. Idque prospectum singulari consilio ducis, qui ⁴³ maritimum
genus à conspectu ⁴⁴ longè removet maris, & mediterraneis agris quasi
⁴⁵ obligavit: Eodemque tempore & usum maris ⁴⁶ navibus recupe-
ravit, & terræ homines suos reddidit. Quid priùs in hâc mirere vi-
ctoriâ; velocitatem, quòd quadragesimo die parata est? an felicitat-
tem, quòd ne una quidem navis amissa est? an verò perpetuitatem,
quòd ampliùs piratæ non fuerunt.

N O T Æ.

³³ Pamphylium. | Intra Rhodum & Cy-
prum insulas.

³⁴ Metellus. | Q. Cæcilius Metellus Pius,
ut puto.

³⁵ Cæpio. | Q. Servilius Cæpio.

³⁶ Portius Cato. | L. Portius Cato, ejus
meminit Epitom. Liv. LXXIV. Vide suprà
Plotius.

³⁷ Obditis. | Transversis. Gallicè *mises de*
côté.

³⁸ Obseravit. | Malè alii *observavit*; nam
quasi portam probat legendum *observavit*.

³⁹ Sinus. | Littus incurvum, mare ample-
ctens. Gallicè *Golfe*.

⁴⁰ Freta. | Maris angustiar, Gall. *Détroit*

⁴¹ Indagine. | Metaphora à re venatoriâ.
Indago enim est plagarum series ad cingendos

saltus, & includendas feras Virg. Æn. 4. 121.

— *Salsusque indagine cingunt.*

⁴² Non ex fiducia, sed quia oppressi erant,
ausi videbantur. | Non ex nimia sui fiducia
nobiscum pugnare, sed id ausi videbantur,
quia oppressi erant, tunc verò necessitas poti-
ùs quàm audacia. Sic apud Livium lib. 21. 40.
Nec nunc illi, quia audent, sed quia necesse est,
pugnaturi sunt.

⁴³ Maritimum genus. | Cilices, Piratas.

⁴⁴ Longè removet. | Eos in urbe Ciliciæ,
quæ olim *Solis* dicebatur, collocavit, eamque
Pompeiopolim, Pompeii urbem, appellavit.

⁴⁵ Obligavit. | Fortiter ligavit, sic *obtinere*
est fortiter tenere.

⁴⁶ Navibus. | In dandicafu.

CAPUT VII.

Bellum Creticum.

Creticum bellum, si vera volumus noscere, nos fecimus; solâ vin-
cendi nobilem insulam cupiditate. Favisse Mithridati videbatur.

N O T Æ.

CAP. VII. Bellum Creticum, anno Mundi
3877, ante Ch. Nat. 72, ab Ur. Cond. 879, | 1 Nobilem | Inclytam, fabulosam, propter
Sexto anno belli Piratici, de quo Cap. sup. Coss. | ibi educatum & sepulcrum Jovem, ut quidem
L. Licinio Lucullo, & Marco Aurelio Coriâ | vulgò credebatur.

Hoc

Hoc placuit armis vindicare. Primus invasit insulam ^a Marcus Antonius, cū ingenti quidem victoriæ spe atque fiduciâ, aded ut plureis catenas in navibus, quàm arma portaret. Dedit itaque pœnas ^b vecordia. Nam pleraque naves intercepte hostes: captivæque corpora religata velis ac funibus pependere: ^c ac sic velificantes triumphantium in modum Cretes portibus suis adremigaverunt. ^d Metellus deinde totam insulam igni ferroque popularatus, ^e intra castella & urbes redegit, & ^f Cnossū, & ^g Erythræam, & ut Græci dicere solent, ^h urbium matrem ⁱ Cydoneam: ^k adeoque sævè in captivos consulebatur, ut veneno se plerique conficerent, alii deditionem suam ad Pompeium absentem mitterent. Et quum ille res in Asiâ gerens, eò quoque præfectum misisset ^l Antonium; in alienâ provinciâ inclytus fuit: eoque infestior Metellus in hostes jus victoris exercuit: victisque Lathene & Panare Cydoneæ ducibus, victor rediit. Nec quicquam amplius tamen de tam ^m famosâ victoriâ, quàm cognomen Creticum reportavit.

INTERPRETATIO.

^a Et ita velis turgidis portibus suis appulere, instar triumphantium.

^b Postea cum Metellus igne & ferro vastaverit totam insulam, hostes repulis intra castella & urbes Cnossū, Erythræam, & Cydoneam ma-

stem Urbium, ut eam Græci solent vocare.

^c Et tam crudeliter decernebatur in captivum, ut multi se corrumperent veneno.

NOTÆ.

^a Marcus Antonius. | Pater Antonii, postea triumvir fuit.

^b Vecordia. | Proprie est turbati & mali animi morbus.

^d Metellus. | Q. Cæcilius Metellus, Cretam petiit sexto anno post Antonium, & intra triennium bellum confecit.

^f Cnossū. | Urbem Cretæ ad Septentrionem.

^g Erythræam. | Urbem Cretæ ad Erythræum promontorium, & ab eo sic dictam.

^h Urbium matrem. | Cujusdam Poëtæ Græci locum noster intelligit, qui tamen nunc quidem non succurrit.

ⁱ Cydoneam. | Cydonea vel Cydonia, urbs Cretæ ad Orientem.

^l Antonium. | Quis sit iste Antonius sane nescio. Dio non Antonium, sed Octavianum vocat, qui à Pompeio Cretam missus.

^m Famosa. | Nota, famosa in bonam partem, rarè, quod sciam, reperias.

CAPUT VIII.

Bellum Balearicum.

Quatenus ^a Metelli Macedonici domus bellicis nominibus assueverat; ^b altero ex liberis ejus Cretico facto, mora non fuit, quin

NOTÆ.

CAP. VIII. *Bellum Balearicum*, anno Mundi 3827, ante Ch. Nat. 121, ab Ur. Cond. 630, Coss. Q. Cæcilio Metello Balearico, & T. Quintio Flaminio.

^a Metelli Macedonici. | Qui ex devictâ

Macedoniâ, Macedonici nomen reportaverat. Vide cap. 14. 11.

^b Altero ex liberis ejus Cretico facto. | In his verbis duo gravissimi errores. Primus in eo est quod Q. Cæcilius Metellus, qui Cretam devicit, Creticum dictum facit antequam hic

alter

alter quoque Balearicus vocaretur. ³Baleares per idem tempus insulæ 110
piraticâ rabie corruperant maria. Homines feros atq; silvestres mireris
ausos à scopulis suis saltem maria prospicere. ⁴Ascendêre etiam in-
conditas rates, & prænavigantes subinde inopinato impetu terruêre.
Sed quum venientem ab alto Romanam classem prospexissent, prædam
putantes, ausi etiam occurrere : & primo impetu, ingenti lapidum sa-
xorumque nimbo classem operuerunt. Tribus quisque fundis prælia-
tur. Certos esse quis miretur ictus, & quum hæc sola genti arma sint, id
unum ab infantiâ studium ? Cibus puer à matre non accipit, nisi quem
ipsâ monstrante percusserit. Sed non diù lapidatione terruêre Romanos.
Postquam ⁶cominûs ventum est, expertique rostra, & ⁷pila venientia,
pecudum in morem clamore sublato, petierunt fugâ littora : dilapsique
in proximos tumulos, quærendi fuerunt ut vincerentur.

INTERPRETATIO

a *Ascendêre etiam naues insabres, & postea prætercurrentes turbavêre inexpectato impetu.*

NOTÆ

alter Metellus Balearicus dictus fuerit, quum
constet, hunc Balearicum cognominatum fu-
isse totis circiter sexaginta annis antequam
prior ille Creticus diceretur. Quod ex iis,
quæ utrique capiti præmissimus, facili colligen.
Alter verò error est, quòd hunc Metellum Ba-
learicum illius Metelli Cretici fratrem dicit,
& utrumque Metelli Macedonici filium :
quum certum sit Metellum Creticum, non Me-
telli Macedonici, sed ejus filii L. Metelli
Dalmatici, qui Belenici frater fuit, filium fu-
isse. Ita ut sic generis series sit ducenda.
Q. Cæcilius Metellus Macedonicus, ex quo
Q. Cæcilius Metellus Balearicus, & L. Me-
tellus Dalmaticus, cujus posterioris, Dalma-
nici scilicet Q. Cæcilius Metellus Creticus fi-
lius fuit. Ergo Metelli Macedonici non filius

sed nepos. Tamen ut Floro suppetias feras,
verum esse queat quod habet Salm. plerum-
que liberorum appellatione, nepotes, prone-
potes etiam contineri.

³ *Baleares.* | E regione Hispaniæ. Alibi
dictum.

⁴ *Ascendêre etiam.* | Istud etiam à superi-
oribus pendet, *miseris ausos saltem maria pro-
spicere*, quasi dicat, sed non contenti maria pro-
spexisse, inconditas etiam rates ascendêre.

⁵ *Quum hac sola genti arma sint.* | Ab ipsis
etiam armis, à lapidum jactu, quod Græcè
βαλλων dicitur, nomen sortiti.

⁶ *Cominûs.* | Propè.

⁷ *Pila venientia.* | Pila quæ corpus pene-
trabant, ut puto, & notandum,

CAPUT IX.

Exeditio in Cyprum.

Aderat fatum insularum : igitur & Cypros recepta sine bello. In-
sulam ¹ veteribus divitiis abundantem, & ob hoc Veneri sacram,

NOTÆ

CAP. IX. *Exeditio in Cyprum, Anno mundi*
3892, ante Ch. Nat. 56 ab Ur. Cond. 695;
Cass. L. Calpurnio Pisone, & A. Gabinio.

¹ *Veteribus divitiis abundantem. & ob hoc*
Veneri sacram. | Certè hic error est, nec ido-

nea hæc assertio : dives est, ideoque Veneri
sacra. Deinde cur infra, *sed divitiarum tanta*
erat fama, si hic de divitiis egit noster? certè
hæc satis valida sunt argumenta quæ probe-
tur legendum *veteribus deliciis*, quo facto ra-
tionem habes cur Veneri sacra dicatur.

H

= Ptolemæus

¹¹¹ ² Prolemæus regebat. ³ Sed divitiarum tanta erat fama, nec falsò, ut victor gentium populus, & donare regna consuetus, ⁴ Publio Clodio Tribuno duce, socii vivique regis confiscationem mandaverit. Et ille qui dem ad rei famam, veneno fata præcepit. Cæterùm Porcius Cato Cyprias opes ⁵ liburnis per Tiberinum ostium invexit, ⁶ quæ res latius ærarium populi Romani, quàm ullus triumphus, imp evit.

N O T Æ.

² *Prolemæus.* | Ut nuto, hic est Prolemæus Dionysius, qui & Auletes dicebatur.

³ *Sed divitiarum.* | Sed est transitio.

⁴ *Publio Clodio Tribuno duce.* | Is Clodius leg. movit, ut ejus bona publicarentur, quòd se olim à Piratis captum non redemisset. Ducem igitur illum ob latam legem vocat noster.

⁵ *Liburnis.* | Liburna parva quædam navigia à Liburnis Illyridis populis dicta, Hor. Epod. Od. i. v. 1.

Ibis liburnis, inter alta navium, Amice, propugnacula.

⁶ *Quæ res latius.* | Confectam Pecuniam 7000, talentorum scribit Plutarch, in Caton.

CAPUT X.

Bellum Gallicum.

¹ **A** Sia Pompeii manibus subacta; reliqua quæ restabant in Europâ, fortuna in Cæsarem transtulit. Restabant autem immanissimi gentium ² Galli, atque ³ Germani: & quamvis ⁴ toto orbe divisa, tamen, qui vincere, habuit ⁵ Britannia. Primus Galliæ motus ab ⁶ Helvetiis cœnit: qui Rhodanum inter & Rhenum siti, non sufficientibus terris, venêre sedes petunt, incensis mœnibus suis. ⁷ Hoc sacramentum fuit, ne redirent. Sed petito tempore ad deliberandum, quum inter moras ¹¹² Cæsar, Rhodani ponte rescisso, abstulisset fugam; statim bellicosissimam gentem sic in sedes suas, quasi greges in stabula pastor, deduxit. Sequens longè cruentior pugna ⁸ Belgarum; quippè pro libertate pu-

N O T Æ.

CAP. X *Bellum Gallicum, Eodem anno quo expeditio in Cyprum Capite superiori.*

¹ *Asia Pompeii manibus subacta.* | Vide supra cap. 5.

² *Galli.* | De quibus supra dictum est.

³ *Germani.* | Populi supra Illyricum, quorum regio totius Europæ latissima est.

⁴ *Toto orbe divisa.* | Item Virg. Ecl. i. v. 67. Et penitus toto divisos orbe Britannos.

Nam ora Gallici littonis finis orbis putabatur.

⁵ *Britannia.* | Trium Insularum Britannicarum ad Oceanum Occidentalem maxima, Gall. Anglaterra.

⁶ *Helvetii.* | Olim Galliæ populi, nunc inter Germanos, inter Juram montem, Rhe-

num, & Rhodanum flumina, Lemannumque lacum, Gall. Des Suisses.

⁷ *Hoc Sacramentum fuit, ne redirent.* | Is mos erat populis patriam deferentibus, ingenti quodam juramento se nunquam redituros polliceri. Sic apud Horat. Epod. Od. 16 v. 17; — Phocaorum,

Velut profugis exhercata civitas.

Et infra: v. 25.

Sed iurem in hac: simul imis saxa venarum Vadis levata: ne redire sit nefas.

Helvetii vero non jurejurando, sed dirutis suis mœnibus, viam reditu præcidere.

⁸ *Belgarum.* | Galliæ Belgicæ, populi. Hic autem Nervios noster intelligit, qui in Belgis numerabantur.

gnantium.

gnantium. ^a Hic cum multa Romanorum militum insignia, tum illud egregium ⁹ ipsius ducis, quod nutante in fugam exercitu, rapto fugientis à manu scuto, in primam volitans aciem, ¹⁰ manu prælium restituit. Inde ¹¹ Venetis etiam navale bellum: sed major cum Oceano, quam cum ipsis navibus rixa. Quippè illæ rudes, & informes, & statim naufragæ quum rostra sensissent. ^b Sed hærebat in vadis pugna, quum ¹² æstibus solitis ¹³ cum ipso certamine subductus Oceanus intercedere bello videretur. Illæ quoque accessere diversitates pro gentium locorumque naturâ. ¹⁴ Aquitani callidum genus, in speluncas se recipiebant; ¹⁵ iussit includi: ¹⁶ Morini dilabebantur in sylvas; iussit incendi. Nemo tantum feroces dixerit Gallos; fraudibus agunt: Induciomarus ¹⁷ Tre-viros, Ambiorix convocavit ¹⁸ Eburones. Utrique absente Cæsare, conjuratione factâ, invenire ¹⁹ legatos. ²⁰ Sed ille fortiter ²¹ à Dolabellâ sum-motus est, relatumque regis caput. ²² Hic insidiis in valle dispositis, ²³ dolo perculit. Itaque & castra direpta sunt, & aurum ablatum. Cortam cum Titurio Sabino legato ibi amisimus. Nec ulla ²⁴ de rege mox ultio; quippè perpetuâ trans Rhenum fugâ ²⁵ latuit. Nec Rhenus ergo ¹⁰³ immunis, nec enim fas erat, ut liber esset receptator hostium atque defensor. Sed prima ²⁶ contra Germanos illius pugna, iustissimis quidem ex causis. ²⁷ Hædui enim de incursionibus eorum querebantur. Quæ ²⁸ Ariovisti superbia? Quum ²⁹ legati dicerent, Veni ad Cæsarem: Quis est aurem Cæsar? &, Si vult, veniat, inquit. Et, Quid ad illum, quid agat nostra Germania? num ego me interpono Romanis? Itaque tantus

INTERPRETATIO

^a Hic & multa Romanorum militum præclara facinora, & præcipuè illud ipsius ducis exitium, quod exercitu inclinate in fugam, erepto clypeo à manu fugientis, ad primam aciem

volans, pugnando prælium erexit.

^b Sed prælium in vadis restabat, quum Oceanus constitutis moribus in mediâ pugna recedens, videretur se bello interponere.

NOTÆ.

⁹ Ipsius ducis. | Cæsari.

¹⁰ Manu prælium restituit. | De hoc Sueton. cap. 62. Inclinatam aciem solus saepe restituit, obstitens fugientibus, retinens singulos, & contortis faucibus convertens in hostem, & quidem adeo plerumque trepidos, ut aquilifer moranti cuspide sit comminatus: alius in manu retinens reliquerit signum.

¹¹ Venetis. | Veneti Galliarum populi in ipso Oceani Gallici litore.

¹² Æstibus solitis. | Æstus dicit maris recessum.

¹³ Cum ipso certamine. | Error turpis. Scribe, in toso.

¹⁴ Aquitani. | Galliarum populi, quorum regio Aquitania.

¹⁵ Iussit includi. | Cæsar scilicet.

¹⁶ Morini. | Belgii populi.

¹⁷ Treviros. | Treviri vel Treveri, Galliarum Belgicarum populi.

¹⁸ Eburones. | Galliarum Belgicarum itidem populi. Horum regio Gall, vocatur, Liege,

¹⁹ Legatos. | Cortam & Titurium Sabinum;

²⁰ Sed ille. | Induciomarus.

²¹ A Dolabellâ. | Hic errasse nostrum putamus, neque enim Dolabella Treviros vicit, sed Labienus: & Labienum vocat Dio.

²² Hic. | Ambiorix.

²³ Dolo perculit. | Nota, perculit neutro-passivè pro per-ussus fuit.

²⁴ De rege. | Induciomaro.

²⁵ Latuit. | Quæ latuit? Fuit quum legendum putarem Latuere, Treviri scilicet & Eburones, sed nil mirandum: latuit, scilicet Ambiorix, quamvis remotior paulo sit. Et hic cum Commentariis Cæsaris consentit nostrar, quos proculdubio legerat.

²⁶ Contra Germanos illius. | Illius Rheni scilicet.

²⁷ Hædui. | Galliarum populi alibi dictum: Male in al. Cod. legitur Sequani.

²⁸ Ariovisti. | Germanorum ducis.

²⁹ Legatis. | Romanorum.

gentis novæ terror in castris, ut testamenta passim etiam ³⁰ in principiis scriberentur. Sed illa immania corpora, quo erant majora, eo magis gladiis ferroque paruerunt. Qui calor ³¹ in præliando militum fuerit nullo magis exprimi potest, quàm quod, elatis super caput scutis, quum se ³² testudine Barbarus tegeter, super ipsa Romani scuta salierunt: & indè in jugulos gladiis descendebant. ³³ Iterum de Germano Tencteri querebantur. Hic verò jam Cæsar ultra ³⁴ Mosulam navali ponte transgreditur, ipsumque Rhenum: & ³⁵ Hercyniis hostem quærit in sylvis: sed in saltus & paludes genus omne diffugerat. Tantum pavoris incussit intra ripam subitò Romana vis. Nec semel Rhenus, sed iterum quoque, & quidem ponte facto, penetratus est. Sed major aliquanto trepidatio: quippè quum Rhenum suum sic ponte, quasi jugo captum viderent, fuga rursus in sylvas ac paludes: &, quod acerbissimum Cæsari fuit, non fuere qui vincerentur. ³⁶ Omnibus terrâ marique captis, respexit Oceanum: & quasi ³⁷ hic Romanis orbis non sufficeret, alterum ³⁷⁴ cogitavit. Classe igitur comparatâ, Britanniam transiit, mirâ celeritate: quippè quum ³⁸ tertiâ vigiliâ ³⁹ Morino solvisset à portu, minùs quàm medio die insulam ingressus est. Plena erant tumultu hostico littora, & ⁴⁰ trepidantia ad conspectum ⁴¹ rei novæ carpenta volitabant. Itaque trepidatio pro victoriâ fuit. ⁴² Arma, & obfides accepit à trepidis, & ulterius iisset, nisi ⁴³ improbam classem naufragio castigâisset Oceanus. Reversus igitur in Galliam, classe majore, auctisque admodum copiis, in eundem rursus Oceanum, eisdemque rursus Britannos, ⁴⁴ Calidoniâs sequutus in sylvas, unum quoque, è regibus ⁴⁵ Cavelanis in vincula de-

N O T A.

³⁰ *In Principiis.* | Principia, est statium quoddam in mediis castris, ubi fortissimi tendebant, præcipua item signa defixa.

³¹ *Testudine.* | Testudo est junctio corporum armorumque, & scuta partim lateribus applicata, partim canitibus superlata. Græcis *Κυνόσκιμος*, *Conscutatio*, dicitur.

³² *Iterum de Germano Tencteri.* | Hic à Cæsare dissentit noster. Cæsar enim tunc primum Rhenum transiit, postquam Tencterorum magnam stragem edidisset. Vide cap. 4 lib. 4. *Comment. Cæsari.* Quid igitur? Scribendum fuerat, *Iterum de Germano Galli querebantur*: sed suo more fecit Florus, qui τὴν γὰρ αἰνέσας ἐν τοῖς ἱστορίαις ἀλιγύρεται, ὡς ἔχει δὲ ἱστορίαις ποιεῖται τὰ ἐν ὁμιλίαις. Hic est, ut magni illius interpretis verbis utar, Minus sanè multam in veri peruestigatione, quàm in exornandâ componendâ oratione industriam cosuit.

³³ *Tencteri.* | Germaniæ populi prope Rhenum. Lupiam, & Lonam fluvios habitantes.

³⁴ *Mosulam.* | Mosula, sive Mosella, Galliarum Belgicarum fluvius, Gallicè, *Moselle*.

³⁵ *Hercyniis* | Alibi dictum.

³⁶ *Omnibus terrâ marique captis.* | Hic er-

rat noster. Cæsar enim, ut ex tabulis patet, jam bis Germaniam petierat antequam Tre-viros & Eburones devicisset.

³⁷ *Hic Romanis orbis.* | Optimè in Edit. Salmatii, *Romanus*.

³⁸ *Tertiâ vigiliâ.* | Noctes in quatuor vigiliis dividebantur, singulæ vigiliæ tribus horis constabant. Tertia igitur vigiliâ incipere poterat à mediâ nocte.

³⁹ *Morino solvisset à portu.* | Morinus portus est in Galliâ Belgicâ.

⁴⁰ *Trepidantia.* | Præ nimio metu festinantia.

⁴¹ *Rei Nova.* | Navium, quæ illis incognitæ.

⁴² *Arma, & obfides.* | Idem Sueton. cap. 23. *Aggressus est & Britannos ignotos antea: superatisque pecunias, & obfides imperavit.*

⁴³ *Improbam classem* | Id est, audaciorem. Ita boni scriptores solent.

⁴⁴ *Calidontas sylvas.* | In Angliâ.

⁴⁵ *Cavelanis.* | An *Cavelani* nomen regulis Angliæ dari fuerit solum nescio. Alii legunt è regibus *Cassivelaunis*, Cæsarem sequuti, ubi legitur, è regulis *Cassivelaunis*. Est autem Cassivelauni oppidum in Angliâ,

dit. Contentus his^{c 46} (non enim provinciæ sed nomini studebatur) cum majore quàm priùs prædâ reiectus est; ipso quoq; Oceano tranquillo magis, & propitio, quasi imparem se fateretur. Sed maxima omnium, eademque novissima, conjuratio fuit Galliarum, quum omnes pariter Arvernos atque⁴⁷ Biturigas,⁴⁸ Carnutas simul Sequanosque contraxit, ille corpore armis, ⁴⁹ spirituque terribilis, nomine etiam⁵⁰ quasi terrore composito, Vercingentorix. Ille festis diebus, & ⁵¹ comitialibus, dum frequentissimos in lucis haberet, ferocibus dictis ad jus pristinum libertatis erexit. Aberat tunc Cæsar, ⁵² Ravennæ ⁵³ delectum¹¹⁵ agens: & hyeme creverant Alpes: Sic interclusum putabant iter. Sed ille ⁵⁴ qualis erat ⁵⁵ ad nuntium rei felicissimæ temeritatis! per invios id tempus montium tumulos, ⁵⁶ per intactas vias, & nives, ⁵⁷ expeditâ manu, ⁵⁸ emensus, occupat Galliam; & ⁵⁹ ex distantibus hybernis castra contraxit; & antè in mediâ Galliâ fuit quàm⁶⁰ ab ultimâ timeretur. Tum ipsa capita belli aggressus, urbes: ^{e 61} Avaricum cum quadra-

INTERPRETATIO:

^c Non enim provincia, sed fama quærebat.

^d Quum in sylvis concionaretur eos numerosissimos.

^e Diruit Avaricum cum quadraginta mil-

libus defensorum; & flammis solo aquavit Alexiam fratrem juventutis ducentorum quinquaginta milium militum.

N O T Æ.

⁴⁶ Non enim provincia, sed nomen. | Romani non Angliam in provinciæ formam redigere, sed ex eâ divictâ sibi nomen aliquod comparare, quærebant.

⁴⁷ Biturigas. | Bituriges Aquitanix populi intra Ligerim & Germaniam.

⁴⁸ Carnutas. | Celtarum populus in Galliâ, quorum regio Gallicè vocatur Charvaine.

⁴⁹ Spirituque. | Spiritus quandoque pro arrogantia fumitur, ut hic.

⁵⁰ Quasi terrore composito. | Legit Salmasius, quasi ad terrorem composito, quod præstat, sed et altera lectio retineri potest, modò majusculâ litterâ Terrore scribas. Illi enim personam dat noster, fingens eum, Terrorem scilicet, nomen Vercingentorix composuisse, vel legendum terrori, pro ad terrorem.

⁵¹ Comitialibus. | Optimè in Cod. Salmas. legitur Conciliales. Conciliales dies, ii dicuntur quibus in conciliis, seu conciliabulis convenitur, consilii capiendi gratiâ: Festos autem dies elegerat Vercingentorix, ut melius latere posset, quod comitialibus diebus non ita facile potuisset.

⁵² Ravenna. | Ravenna urbs Italiæ in Boi-

is, in ipso Adriatici maris littore.

⁵³ Delectum agens. | Delectum militum.

⁵⁴ Qualis erat. | Græci dicunt οὗτος ὥς ἦν, ut erat. Id est, statim, sine morâ. Aliiter Latini dicerent, Sic.

⁵⁵ Ad nuntium rei felicissima temeritatis? | Hæc omnino perturbata nemo non vider. Legit Salmas. Sed ille qualis erat ad nuntium rei, felicissimâ temeritate, per invios ad id tempus, &c. Foran legendum, Sed ille qualis erat ad nuntium rei, (felicissima temeritas!) per invios ad id tempus, &c. Sanè sic frequens loquitur noster.

⁵⁶ Per intactas vias & nives. | Dele vias &c. Quod natum est ex diversâ lectione olim à scriptore librario superpositâ, ut hinc morem eo tempore habebant. Lege igitur, per intactas nives. Nives enim intraçæ, non via fuerant. Res per se loquitur.

⁵⁷ Expeditâ manu. | Cum quibusdam copiis levi armaturâ. Gall. Avec un camp volant; sans train, sans bagage.

⁵⁸ Emensus. | Hic pessimè se dedit Freinshem. qui legit emersus, eleganter enim metiri & emetiri pro ire dicitur. Sic apud Plaut. in Pseudol. Act. 4. Sc. 4. ver 11.

Quin hinc metimur gradibus militaribus. Quem versum malè sollicitavit Boxhornius.

⁵⁹ Ex distantibus hybernis castra contraxit. | Ex hibernis copias ad se vocavit, Il tira des Troupes des Quartiers-d'hiver.

⁶⁰ Ab ultimâ. | Hic ultimam vocat quam prima est, & Italiæ obversa.

⁶¹ Avaricum. | Oppidum in finibus Biturigum. Hodie Bourges aliunt vocari.

ginta millibus propugnantium sustulit: ⁶² Alexiam ⁶³ ducentorum
 quinquaginta millium juventute subnixam ⁶⁴ flammis adæquavit.
 f Circa ⁶⁵ Gergoviam Arvernorum tota belli moles fuit: quippè quum
 116 octoginta millia muro, & arce, & abruptis defenderent; maximam ci-
 vitem, ⁶⁶ vallo, sudibus, & fossâ. ⁶⁷ inductoque fossæ flumine, ad
 hoc decem & octo castellis, ⁶⁸ ingentique lorica circumdatam, primum
 fame domuit; mox audentem eruptiones, in vallo, gladiis, sudibus-
 que concidit: novissimè in deditionem redegit. ⁶⁹ Ipse ille rex maxi-
 mum victoriæ decus, supplex quum in castra venisset, tum & ⁷⁰ pha-
 leras & sua arma ante Cæsaris genua projecit: ⁷¹ Habes, inquit, for-
 tem virum, vir fortissime, vicisti.

INTERPRETATIO.

f Circa Gergoviam Arvernorum urbem to-
 ta vis belli fuit, nam quum octoginta millia
 militum murus & excisa laxa defenderent, pri-
 mum eam maximam civitatem fame concussit,

circumdatam vallo, palis, fossâ, & fluvio in fossam
 ducto, insuper decem & octo castellis, & per-
 magnâ lorica, fossâ & redi audentem, in vallo
 ense, & palis trucidavit.

NOTÆ.

⁶² Alexiam | Orpidum in Celtis.

⁶³ Ducentorum quinquaginta millium. | Hic
 numerus fuit externorum a xiliorum quæ
 Alexiam petebant, ut eam Obsidione libera-
 rent. Vide Comment. Cæsar lib. 7. cap. 14.
 In ipsâ enim urbe octoginta tantum millia
 propugnantium fuere, ut infra probabitur.

⁶⁴ Flammis adæquavit. | Flammis in sexto
 casu. Sed hoc falsum videtur. Neque enim
 id unquam Cæsar prætermisisset. Illum vid.
 lib. 7. cap. 13. circa medium.

⁶⁵ Gergoviam. | Hodie aiunt vocari, Clam-
 mont. Sed hoc de Gergoviâ narrat Florus
 quæ Cæsar disertè de Alexiâ. Ait enim (lo-
 cus est lib. 7. cap. 13.) octoginta millia pro-
 pugnantium intra urbem Alexiam fuisse, ne-
 que eorum, qui Gergoviam defendebant, nu-
 merum definit. Deinde quæ hic de Gergo-

viâ memorantur, ea omnia accuratè Alexiz
 competunt, ut ex eodem Cæsare videre est,
 nulla verò Gergoviam nisi murus, arx, & ab-
 rupta, quæ etiam & de Alexiâ narrat Cæsar,
 lib. 7. cap. 12. initio. Sic igitur Forus, quum
 Cæsarem legisset, memoriâ lapsus est.

⁶⁶ Vallo, sudibus, & fossâ. | Vallum, fudes,
 & fossa hæc tria nil aliud sunt quàm vallum.
 Vallum enim est agger tum terræ & sudibus
 ad labrum internum fossæ.

⁶⁷ In ductoque fossa flumine. | Sic Virgil.
 lib. 1. Georg. ver. 106.

Deinde satis fluvium inducit, rivusque sequentes.

⁶⁸ Ingentique lorica. | Vid. Notæ ad c. 15. l. 2.

⁶⁹ Ipse ille rex. | Vercingetorix.

⁷⁰ Phaleras. | De iis dictum, lib. 1. c. 5.

⁷¹ Habes, inquit. | Phaleras & arma mea
 scilicet

CAPUT XI.

Bellum Parthicum.

DUM Gallos per Cæsarem in Septemtrione debellat, interim ad
 Orientem grave vulnus à ² Parthis Populus Romanus accepit.

NOTÆ.

CAP. XI. Bellum Parthicum. Anno Mun-
 di 3896, ante Ch. Nat. 52, ab Ur Cond.
 699. Coss. L. Domitius Ahenobarbo, & Appio
 Claudio Pulchro,

¹ Dum Gallos per Cæsarem. | Hoc vulnus
 acceptum anno quinto belli Gallici.
² Parthis. | Alibi dictum.

Nec de fortunâ queri possumus. ³ Caret solatio clades. ² Adversis & diis, & hominibus, cupiditas ⁴ consulis Crassi, dum Parthico inhiat auro, undecim strage legionum, & ipsius capite multata est. Et tribunus plebis Metellus, exeuntem ducem ⁵ hostilibus diris devoverat: & quum ¹⁷ ⁶ Zeugma transisset exercitus, ^b rapta subitis signa turbinibus hausit Euphrates: & quum apud ⁷ Nicephorium castra posuisset, missi ab ⁸ Orode rege legati denunciavêre, percussorum cum Pompeio fœderum, Syllâque, meminisset. Regiis inhians ille thesauris, nihil, ⁹ ne imaginario quidem jure: sed ¹⁰ Seleuciâ se responsurum esse respondit. Itaque dii fœderum ultores, nec insidiis, nec virtuti hostium cefuerunt. ¹¹ Jam primùm, qui solus & subvehere commeatus, & munire poterat, à tergo relictus Euphrates. Tum simulato transfugæ cuidam ¹² Mezera Syro creditur, dum in mediam camporum vastitatem eodem duce ductus exercitus, undique hosti exponeretur. Itaque vixdum venerat ¹³ Carras, ^c quum undiq; præfecti regis, Sillaces & Surenas, ostendêre signa auro sericeisque vexillis vibrantia. Tum sine morâ circumfusi undique ¹⁴ equitatus, in modum grandinis atq; nimborum densa pariter tela fuderunt. Sic miserabili strage deletus exercitus. Ipse in colloquium sollicitatus, signo dato, vivus in hostium manus incidisset, ^d nisi, tribunis relictantibus, fugam ducis Barbari ferro occupâssent. ¹⁵ Sic quoq; re-

INTERPRETATIO.

^a Cupiditas consulis Crassi, dum capiat Parthicum aurum, inimicis Diis & hominibus, castris & suis ruinâ undecim Legionum, & ipsius etiam capite.

^b Euphrates absorbit signa rapta inopinatis temporibus.

^c Quum undique Sillaces & Surenas, Legati regis aperuisse signa reidentia auro, & velis sericeis.

^d Ipse in colloquium adductus, vivus in hostium manus venisset, nisi. Tribunis resistantibus, Barbari ferro fugam ducis praevenissent.

NOTÆ.

³ Caret solatio clades. | Sine Dabio legendum, caret eo solatio clades: quod ad superiora habet ana horam. Nec de fortunâ queri possumus. Clades nostra eo caret solatio, ut scilicet de fortunâ possumus queri. Solatium enim sit, si fortunam accusare liceat.

⁴ Consulis Crassi. | Non Consul, sed Prætor erat.

⁵ Hostilibus diris. | Diræ sunt Furæ. Virg. Æn. lib. 12. ver. 845.

⁶ Dicuntur gemina pestes, cognomine Diræ. Diræ etiam sunt imprecationes, ut hic & apud Horat. Sic supra lib. 11. cap. 6.

⁷ Zeugma. | Syriæ ad Euphratem oppidum, ubi maximè amnis est pervius.

⁸ Nicephorium. | Mesopotamiæ urbem, ad Euphratem sitam.

⁹ Orode rege. | Orodes Artabani filius erat, qui Artabanus Phraatis Mithridatis à Pompeio devicti filii patruus fuit.

¹⁰ Ne imaginario quidem jure. | Hoc est ne prætextum quemlibet imaginarium, non saltem justum & legitimum, se habere dicens. Nam ex more debebat aliquem prætextum

ingere. Sic Antonius infra l. b. 4. cap. 10: Neque causâ, neque consilio, ac ne imaginariâ belis indictione in Parthos impetum facti. Ubi imaginaria indictio est, indictio quælibet non solennis, neque legitima.

¹¹ Seleucia. | Seleuciæ oppidum in Parthis, ubi se Euphrates cum Tigride conjungit.

¹² Jam primùm. | Probat nunc Deos insidias & virtutem hostium juvisse, jam primùm Gallicè diceret, Sans aller plus loin, d'abord. Et mirum Flori artificium hic videre est, qui, ut invidiam à Romanis avertat, illam cladem Diis fœderum ultoribus tribuit.

¹³ Carras. | Carræ Mesopotamiæ oppidum.

¹⁴ Equitatus. | Notari potest equitatus, in numero multitudinis. Est & apud Sallustium tamen.

¹⁵ Sic quoque. | Hoc à superioribus pendet. Quamvis Tribuni resisterint, & Barbari fugam regis ferro occupaverint, tamen sic etiam caput illius relatum hostibus ludibrio fuit,

¹¹⁸ latum caput ludibrio hosti fuit. Filium ducis, pendē in conspectu patris, eisdem telis operuere. ^e Reliquiæ infelicis exercitiis, quō quemque rapuit fuga, in Armeniam, Ciliciam, Syriamque distracta, vix nuntium cladis retulerunt. Caput ejus recitum, cum dexterâ manu, ¹⁶ ad regem reportatum, ludibrio fuit, neque indigno. Aurum enim liquidum in rictum oris infusum est; ut cujus animus arserat auri cupiditate, ejus etiam mortuum & exangue corpus auro ureretur.

INTERPRETATIO.

^e Reliqui infelicis exercitiis dispersi in Armeniam, Ciliciam, & Syriam, quō unumquemque fuga tulit, vix retinere stragis nuntium;

NOTÆ.

¹⁶ Ad regem. | Orodem.

CAPUT XII.

Anakephalæosis.

¹ Hæc est illa tertia ætas populi Romani transmarina, quâ, Italiâ progredi ausus, orbe toto arma circumtulit. Cujus ætatis superiores centum anni, sancti, pii, ² &, ut diximus, aurei, sine flagitio, sine scelere, ^a dum sincera adhuc & innoxia ³ pastoriæ illius sectæ integritas, dumq; Pœnorum hostium imminens metus disciplinam veterem continebat. Postremi centum, quos à ⁴ Carthaginis, ⁵ Corinthi, ⁶ Numantiæq; excidiis, & ⁷ Attali regis Asiaticâ hereditate deduximus ⁸ in Cæsarem & Pompeium, sequutumq; hos, de quo dicemus, Augustum, ut claritate rerum bellicarum magnifici, ita domesticis cladibus miserii, & erubescendi. ^b Quippè sicut ⁹ Galliam, ¹⁰ Thraciam, ¹¹ Ciliciam,

INTERPRETATIO.

^a Dum integritas pastoria illius disciplina intacta manet & inculpata, & dum Pœnorum hostium terror impendens disciplinam veterem retinebat.

^b Nam sicut honestum atque gloriosum est

comparasse Galliam, Thraciam, Ciliciam, Capadociam, feracissimas & fortissimas Provincias, Armenios etiam & Britannos, qui ut non ad fructum comparati, ita magna nomina sunt ad majestatem imperii ampliandam.

NOTÆ.

CAP. XII. *Anakephalæosis.* Hoc Caput, quæ ¹⁷ Capitibus superioribus tractata fuere, & quæ ¹³ sequentibus tractantur, compendiosè persequitur.

¹ Hæc est illa ætas. | De quâ toto hoc libro usque ad cap. 2. lib. 4.

² Et ut diximus aurei. | Cap. 19. lib. 2. Centum hos priores, quibus Africam, Macedoniam, Siciliam, Hispaniam domuit, aureos, sicut Poëta canunt, iure meritoque fateatur.

³ Pastoria illius sectæ. | Ætatis Romuli,

⁴ Carthaginis. | De quâ cap. 25. lib. 2.

⁵ Corintho. | Capite 16. lib. 2.

⁶ Numantiæque. | Cap. 18. lib. 2.

⁷ Attali regis Asiaticâ hereditate. | Cap. 20. lib. 2. Quæ tu omnia, Lector, temporibus suis assignata repere.

⁸ In Cæsarem & Pompeium. | De quibus capite 2. lib. 3.

⁹ Galliam. | De quâ cap. 10. suprâ.

¹⁰ Thraciam. | Vide cap. 9.

¹¹ Ciliciam. | Bellum Piraticum intelligit, de quo supra, cap. 6.

¹² Cappadociam, uberrimas validissimasque provincias, ¹³ Armenios etiam & ¹⁴ Britannos, ¹⁵ ut non in usum, ita ad imperii speciem magna nomina acquisivisse, pulchrum atque decorum: ita eodem tempore dimicasse domi ¹⁶ cum civibus, ¹⁷ fociiis, ¹⁸ mancipiis, ¹⁹ gladiatoribus, totoque inter se senatu, turpe atque miserandum. Ac nescio an satius fuerit populo Romano, Siciliâ, & Africâ contento fuisse, aut his etiam ipsis carere, dominanti in Italiâ suâ, e quàm eo magnitudinis crescere, ut viribus suis conficeretur. Quæ enim res alia furores civiles peperit, quàm nimia felicitas? ²⁰ Syria prima nos victa corripuit: ²¹ mox Asiatica Pergameni regis hæreditas. ²² Illæ opes atque divitiæ d'affligere sæculi mores: merfamque vitiis suis, quasi sentinâ, rempublicam pessum dedere. e Undè enim populus Rom. à Tribunis agros & cibaria flagitaret, nisi per famem, quam luxu fecerat? Hinc ergo ²³ Gracchana & prima & secunda; & illa tertia ²⁴ Appuleiana seditio. f Undè regnaret ²⁵ judiciariis legibus divulgatus à senatu eques, nisi ex avaritiâ, ²⁶ ut vectigalia reipublicæ, atque ipsa judicia in quæstu haberentur? g Hinc rursus & promissa ²⁷ civitas Latio, & per hoc arma sociorum. Quid autem bella ser-

INTERPRETATIO.

c Quàm ad tantam surgere magnitudinem, ut viribus suis periret.

d Illa opes & delicia prostravere mores sæculi, & proculcavere Rempublicam immerfam vitiis suis quasi cloacâ.

e Unde factum est ut plebs Romana à Tribunis peteret agros & cibos, nisi ex fame quam

luxuria pepererat?

f Undè factum est ut eques separatus à Senatu regnum teneret per leges judiciarias, nisi ex avaritiâ, ut tributa Reipublicæ, & judicia tractarentur in lucro?

g Inde & iterum quod jus civitatis promissum fuit Latio.

NOTÆ.

¹² Cappadociam. | In bello Mithridatico, de quo supra cap. 5.

¹³ Armenios. | Eodem bello Mithridatico, cap. 5.

¹⁴ Britannos. | A Cæsare devictos, cap. 10.

¹⁵ Ut non in usum, ita ad imperii speciem. | Hæc ad Britannos referri debent, nam supra cap. 10, dixit, Non enim provincia, sed nomini studebatur.

¹⁶ Cum civibus. | Bella Marii, Sertorii, Lepidi, de quibus, sequentibus capitibus ²¹, ²², ²³.

¹⁷ Sociis. | Bellum Sociale intelligis, de quo cap. 18. infra.

¹⁸ Mancipiis. | Bellum Servile, de quo cap. 19. infra.

¹⁹ Gladiatoribus. | Bellum Spartacium, cap. 20.

²⁰ Syria. | Cap. 8 lib. 2.

²¹ Mox Asiatica Pergameni Regis. | Attali Regis hæreditas. De quâ cap. 20. lib. 2.

²² Illa opes atque divitiæ. | Pro divitiis fortasse scriptum fuerat, delicia, unde & luxus

continuo meminit. Similis corruptio supra cap. 9. quam vide.

²³ Gracchana prima & secunda. | Tiberii & Caii Gracchorum. De his cap. 14. & 15.

²⁴ Appuleiana seditio. | Appuleii Saturnini, cap. 15.

²⁵ Judiciariis legibus. | Judicariæ leges hic ex sunt, quibus ad equites Romanos à Senatu judicia translata sunt. Eas Caius Gracchus tulit.

²⁶ Ut vectigalia Reipub. atque ipsa judicia in quæstu haberentur. | Vectigalia Reipub. erant ea, quæ ex portorio, hoc est ex mercium exportatione & importatione, ex decumâ, hoc est, ex decimâ parte frumenti quod in agris colligebatur, & ex scripturâ capiebatur, hoc est, ex sylvis sive è pastione pecorum. Quod autem ea vectigalia equitibus in quæstu haberentur, vide infra cap. 17. Equites Romani interceptis vectigalibus suo jure pecunabantur Rempublicam.

²⁷ Civitas. | Jus civitatis. Hoc est, eodem jure uti quo cives Romani,

vilia?

vitia? Unde nobis, nisi ex abundantia²⁸ familiarum? ^b Unde gladiatorii adversus dominos suos exercitus, nisi ad conciliandum plebis favorem²⁹ effusa largitio³⁰ quum spectaculis indulget, ³¹ supplicia quondam hostium³² artem facit? Jam ut speciosiora vitia tangamus, nonne ambitus honorum ab iisdem divitiis incitatus? Atqui inde Mariana, inde Syllana tempestas. Aut magnificus apparatus convivorum, & sumptuosa largitio, nonne ab opulentiâ, ³³ pariturâ mox egestatem? ⁱ ³⁴ Hæc Catilinam patriæ suæ³⁵ impegit. Denique illa ipsa principatus & dominandi cupido, unde, ³⁶ nisi ex nimis opibus venit? Atqui hæc Cæsarem atque Pompeium, ³⁷ furialibus in exitum reipublicæ facibus armavit. Hos igitur populi Romani omnes domesticos motus, separatos ab externis justisque bellis, ex ordine prosequemur.

INTERPRETATIO.

^b Quid Gladiatorum exercitus armavit adversus ipsos Dominos, nisi immoderata largitio ad captandam plebis auram, quæ cum specacu-

lis studet, artem reddit, quod olim fuit supplicium hostium?

ⁱ Hæc impulsit Catilinam contra patriam suam,

NOTÆ

²⁸ Familiarum. | Familia est servorum | certus numerus uni Domino serviens.

²⁹ Effusa largitio. | Quomodo autem effusa largitio Gladiatorios armavit exercitus? Quippe quum Romana plebs gladiatoris muneribus studeret, undique gladiatores sibi conquirebant, qui plebem demereri cupiebant, eos etiam erudiendos curabant ad majorem voluptatem. Et inde factum est, ut gladiatores qui in immensam multitudinem creverant, & artem pugnandi sibi paraverant, arte & numero suo freti, arma contra Dominos ipsos ceperint.

³⁰ Quum spectaculis indulget. | Scribendum, indulgens, & continuanda sententia, ac tollenda distinctio quæ post, largitio, posita est.

³¹ Supplicia quondam hostium. | Ea tempora respicit, Florus, quibus fontes inter se ferro

depugnabant.

³² Artem facit. | Quippe, ut supra dictum est, Gladiatorum familias magistros erucientes dabant, ut ex eorum pugna major voluptas perciperetur.

³³ Pariturâ mox egestatem. | Refer pariturâ ad rō opulentiâ, non verò ad rō largitiis, & est in sexto casu.

³⁴ Hæc Catilinam. | Egestas scilicet.

³⁵ Impegit. | Nota impegit activè positum.

³⁶ Nisi ex nimis opibus venit. | Tollo, venit, nam ignavum est, & Flori genio minus conveniens.

³⁷ Furialibus. | Quippe Furiz à Poëtis & Pictoribus armatz nobis exhibentur. Vide Notata ad cap. 12. lib. 1. Facibus armata Furiali more processerant.

CAPUT XIII.

Seditiositas Tribunicia potestatis.

Seditionum omnium causas Tribunicia potestas excitavit : a quæ iat
specie quidem plebis tuendæ, ¹ cuius in auxilium comparata est, re autem dominationem sibi acquirens, studium populi ac favorem ² agrariis, ³ frumentariis, ⁴ judiciariis egibus aucupabatur. Inerat omnibus species æquitatis. Quid enim tam iustum, quàm recipere plebem jus suum à patribus ? Ne populus gentium victor orbisque possessor, ^b ⁵ extorris aris ac focis ageret. Quid tam æquum quàm inopem populum ⁶ vivere ex ærario suo ? Quid ad jus libertatis æquandæ magis efficax, quàm ut, senatu regente provincias, ordinis equestris auctoritas saltem ⁷ judiciorum regno niteretur ? Sed hæc ipsa in perniciem redibant : & misera respublica in exitium suum merces erat. Nam & à senatu in equitem translata judiciorum potestas, vectigalia, id est, imperii patrimonium, ⁸ supprimebat : ⁹ & emptio frumenti, ipsos Reipublicæ nervos, exhauriebat ærarium. Reduci plebs in agros undè poterat sine confidentium everfione ? Qui ipsi pars populi erant, ¹⁰ & tamen relictas sibi à maioribus sedes, ¹¹ ætate, quasi jure hæreditario possidebant.

INTERPRETATIO

^a Quæ sub specie quidem defendenda plebis, | studium populi per leges agrarias, frumentarias,
 verè autem sibi imperium quærens, venabatur | & iudicarias. ^b Exul aris & focis esset.

NOTÆ.

¹ Cuius in auxilium comparata est | Tribuni enim plebis primùm creati fuerunt, ut eam contra fœneratorum impotentiam defenderent.

² Agrariis. | Agrariæ leges, quibus sanctum erat, ut agri à privatis per vim occupati plebi dividerentur. Hæc Caius Gracchus post Tiberium Gracchum tulit.

³ Frumentariis. | Quibus continebatur ut frumentum, quod copiosissimè ex Africâ & Siciliâ advehebatur, venderetur triente & semisse : Caius Gracchus eam tulit.

⁴ Judiciariis. | De quibus cap. superiori.

⁵ Extorris aris ac focis. | Ex Latinitate ipsâ suspicor expungi cum indicio posse, aris ac, hoc certè scio, dici posse, extorris domo, patriâ, &c. At nescio [neque quidquam occurrat memoriæ] an dici possit, extorris arâ. At hæc si nolis admittere, saltem facere non potes quin legas, extorris agris, ac focis. Hæc

autem ad agrarias leges pertinent.

⁶ Vivere ex ærario suo. | Ex ærario depro-mebatur pecunia quâ coëmeretur frumentum, quod vili pretio vendebatur propter plebis inopiam. Hæc frumentarias leges respicit.

⁷ Judiciorum regno | C'étoit le pouvoir de juger les affaires des particuliers en dernier ressort.

⁸ Supprimebat. | Equites enim societati faventes, vel ludificabant locationem, vel remittebant, vel redemptionis parte relevabant, & sic pecuniam publicam supprimebant.

⁹ Et emptio frumenti exhauriebat ærarium. | Quippè magno pretio emptum, plebi postea ob leges frumentarias vili pretio vendebatur.

¹⁰ Et tamen. | Subjunge tamen post, possidentium everfione ? Et tamen.

¹¹ Ætate quasi jure hæreditario. | Hæc ex juris formulâ pendent, quâ possessori possessionis diuturnitas pro jure hæreditario est.

CAPUT XIV.

Seditio Tiberii Gracchi.

122 PRIMAM certaminum faciem Tiberius Gracchus accendit, genere, formâ, eloquentiâ ⁊ facili princeps. Sed hic, sive 2 Manciniana deditio, quia sponsor fœderis fuerat, contagium timens, & 3 indè popularis: sive æquo & bono ductus, qui depulsam agris suis plebem miseratus est, ne populus gentium victor, orbisque possessor, laribus ac focus suis exularet. 4 Quacunque mente, rem ausus ingentem, postquam 5 rogationis dies aderat, ingenti stipatus agmine 6 Rostra conscendit: nec deerat obvia manu tota indè nobilitas, & tribuni in partibus: sed ubi 7 intercedentem legibus suis 8 Cnæum Octavium videt Gracchus, 9 contra fas collegii, 10 jus potestatis, injectâ manu depulit Rostris: adeoque præsentī metu mortis exterruit, ut abdicare se magistratu cogeretur. Sic triumvir creatus dividendis agris. 11 Quum, ad perpetranda cœpta, die comitiorum prorogari sibi vellet imperium, obviâ nobilium manu, eorumque quos agris moverat, cædes à foro 123 cœpit. Indè quum in Capitolium profugisset, plebemque ad defensionem salutis suæ, manu caput tangens, hortaretur, 10 præbuit speciem

INTERPRETATIO

- a Quocunque animo ille hoc egit. | ventibus nobilium copiis, & eorum quos agri expulerat, cades incepit à foro.
b Quum die conventuum peteret imperium sibi continuari, ad perficienda cœpta sua, occur-

NOTÆ.

CAP. XIV. *Seditio Tiberii Gracchi, anno Mundi 3827, ante Ch. Nat. 131, ab Urbe Cond. 620, Coss. P. Mucio Scavolâ, & L. Calpurnio Pisone Erugi.*

1 Facili princeps. | Hoc est, nemine repugnante. De illo hæc habet Velleius, l. 2. c. 2. Vir alioqui vitâ innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique ornatus virtutibus, quantus perfectâ, & naturâ & industriâ, mortalis conditio recipit.

2 Manciniana deditio. | C. Hostilius Mancinus Numantinis, ut ignominiam & dedecus à se cum illis idî fœderis expiaret, deditus fuit. Vid. c. 18. l. 2. Tiberius autem Gracchus, quo quæstore & auctore id fœdus ictum fuerat, simili judicii vel pœnæ discrimen metuebat.

3 Et inde popularis. | Et postea populi favorem cœpit captare.

4 Rogationis dies. | Dies quo leges rogare licebat: legem autem rogare est à populo

peteri ut illam ferat, sciscat.

5 Rostra. | De his alibi dictum.

6 Intercedentem. | Propria vox. Intercedere, id est, resistere, obstitere, se interponere, intercedentium solennis vox erat: Veto.

7 Cnæum Octavium. | Alii Marcum, non Cnæum vocant. Tribunus plebis erat, & Gracchi collega. Tribunorum autem erat hæc potestas, ut intercedente uno, alii, etiam si plures essent, nil agerent.

8 Contra fas collegii. | Octavius enim Gracchi collega.

9 Jus potestatis. | Cùm Tribunitia potestas, alios contra vim defendendi gratiâ, creata sit, contra jus potestatis agit Tribunus, qui ipse vim affert. Vel hoc idem dicit, quòd cùm Tribunitia potestas sacrosancta esset, nulli Tribunalium pellere fas erat.

10 Præbuit speciem regnum sibi, & diadema poscentis. | Cum opem implorans caput tetigisset, hoc populus interpretatus est, quasi sibi diademate caput redimiri cuperet.

regnum

regnum sibi & diadema poscentis : atque ita, duce Scipione Nasicâ, concitato in arma populo, ¹¹ quasi jure ¹² oppressus est.

N O T Æ.

¹¹ *Quasi jure.* | Cùm scilicet regnum sibi possidere visus fuerit,

¹² *Oppressus est.* | Subselliorum fragmentis contusus, & inde in Tiberim projectus.

CAPUT XV.

Seditio Caii Gracchi.

a ¹ **S**tatim & mortis, & legum fratris sui vindex, non minore impetu incaluit Caius Gracchus. ^b Qui cum pari tumultu atque terrore plebem in avitos agros arcesseret ; & ² recentem Attali hæreditatem in alimenta populo polliceretur ; ³ ^c jamque nimius, & potens altero tribunatu, secundâ plebe volitaret ; ⁴ abrogare auso legibus suis Minucio tribuno, fretus comitum manu, ⁶ fatale familiæ suæ Capitolium invasit. Indè proximorum cæde pulsus, quum se in Aventinum recepisset ; indè quoque obviâ senatûs manu, ab ⁷ Opimio consule oppressus est. Insultatum quoque mortis reliquiis : & illud ⁸ sacrosanctum caput Tribuni plebis percussoribus auro ⁹ pensatum est.

INTERPRETATIO.

^a *Mox* Caius Gracchus assertor mortis, & legum fratris sui, non minori impetu excanduit.

eodem tumultu atque terrore.

^b *Qui cum plebem in agros paternos evocaret*

^c *Et jam nimis potens ob secundum tribunatum favente plebe degeret.*

N O T Æ.

CAP. XV. *Seditio Caii Gracchi, Anno Mundi 3827. ante Ch. Nat. 121, ab Ur. cond. 630 ; Coss. Q. Cæcilio Metello Balsarico, T. Quintio Flaminio.*

¹ *Statim.* | Decimo anno post Tiberii Gracchi mortem.

² *Recentem.* | Jure recentem vocat, vix sunt anni novem cùm ea populo Romano contigit. Vide cap. 20. lib. 2.

³ *Jamque nimius & potens.* | Lego *Jamque nimium potens.* Ratio facillè appareat, *Pater meus.*

⁴ *Altero tribunatû.* | Nam bis Tribunus fuit. ⁵ *Abrogare.* | Obrogare legi est, hujus legis infirmandæ gratiâ alteram legem ferre. In al. legitur *abrogare*, quod minus placet.

⁶ *Fatale Familiæ suæ.* | Nam ibi occisus Tiberius Gracchus hujusce frater. Suprà.

⁷ *Opimio Consule.* | L. Opimio.

⁸ *Sacrosanctum.* | Sic passim in Scriptoris Tribuni sacrosancti, & Tribunitia potestas sacrosancta nominatur.

⁹ *Pensatum est.* | Alludit ad veterem morem, qui non numeratâ pecuniâ, sed appensâ, debita solvebant.

CAPUT XVI.

Seditio Appuleiana.

524 ^a **N**ihilominus Appuleius Saturninus Gracchanas afferere leges non destitit. Tantum animorum viro Marius dabat. ¹ Qui nobilitati semper inimicus, consulatu suo præterea confusus, occiso palam ² comitiis ³ Annio competitore Tribunatûs, subrogare conatus est in ejus locum ⁴ Caium Gracchum, hominem ⁵ sine tribu, sine nomine: sed subdito titulo, ⁶ in familiam ipse se adoptabat. Quum tot, tantisque ludibriis exultaret impudè, ⁷ rogandis Gracchorum legibus ita vehementer incubuit, ut Senatûm quoque cogeret ⁸ in verba jurare; quum abnuentibus ⁹ aquâ & igni interdicturum se minaretur. ¹⁰ Unus tamen exitit, qui mallet exilium. Igitur post Metelli fugam omni nobilitate percussâ, quum jam tertium annum ¹¹ dominaretur, eo vesaniæ progressus est, ut ¹² consularia quoque comitia novâ cæde turbaret. Quippè ut satellitem furoris sui Glauciam, ¹³ consulem faceret, Caium Memmium ¹⁴ competitorem interfici jussit, in eo tumultu regem ex satellitibus suis se appellatum, lætus accepit. Tum verò jam conspiratione Senatûs, ipso quoque ¹⁵ jam Mario consule, ¹⁶ quia tueri non poterat, adverso: directæ in foro acies, expulsus indè Capitolium invasit. Sed quum abruptis ¹⁷ fi-

INTERPRETATIO.

^a Nec idè minus Appuleius Saturninus cessavit vindicare lege Gracchorum

^b Fortiter operam adit petendis legibus Grac-

chorum, ut cogeret Senatûm jurare in verba sua, quum minitaret desistentibus se eos aquâ & igni privaturum,

NOTÆ.

CAP. XIV. *Seditio Appuleiana, Anno Mundi 3050, ante Ch. Nat. 98, ab Urbe Cond. 639, Coss. C. Mario VI, & L. Valerio Flacco.*

¹ Qui. | Mariumne, an Appuleium intelligit? certe de Appuleio hæc dicuntur. Libenter igitur scriberem cum aliis, non destitit: qui (tantum animorum viro Marius dabat, nobilitati semper inimicus, Consulatu suo præterea confusus) occiso, &c. Nunc omnia plana.

² Comitiis. | Comitia sunt conventus totius, vel partis populi Rom.

³ Annio. | Tanta in hæc juse nominis scripturæ varietas, ut nil certi unquam statuat.

⁴ Caium Gracchum. | Non Caius Gracchus, sed Quintus vocabatur: Caii Gracchi nomen assumpserat, ut se ex Gracchorum familia mentiretur.

⁵ Sine tribu. | Qui sine tribu, servi habebantur: nam libertini tribum urbanam ali-

quam habebant.

⁶ In familiam. | Gracchorum scilicet.

⁷ In verba jurare. | In verba plebis, hoc est, ut quicquid plebs jussisset, id ratum haberet, nec impugnaret.

⁸ Aquâ & igni interdicturum. | Aquâ & igni interdicere, solennia verba sunt, quæ veteres utebantur cum quem mori jubebant.

⁹ Unus. | Metellus Numidicus.

¹⁰ Dominaretur. | Appuleius Saturninus.

¹¹ Consularia comitia. | Comitia quæ ad nominandos Consules habebantur.

¹² Consulem faceret. | Quem tamen facere non potuit.

¹³ Competitorem. | Consulatus scilicet.

¹⁴ Quia tueri non poterat, adverso. | Hoc iisdem fere verbis Epitom. Livii, ubi Marius homo mutabilis vocatur, & varii consilii, ingenique semper secundum fortunam.

¹⁵ Fistulis. | Canalibus quibus aqua in Capitolium perducebatur,

Rutulis obfideretur, Senatuque per legatos pœnitentiæ fidem faceret, ab arce degressus, cum ducibus factionis receptus in curiam est. Ibi eum, factâ irruptione, populus sustibus saxisque coopertum in ipsâ quoque morte laceravit.

CAPUT XVII.

Drusiana Seditio.

Postremò Livius Drusus non tribunatûs modò viribus, sed ipsius etiam Senatûs auctoritate, totiusque Italiæ consensu, easdem leges asserere conatus, dum aliud capiat ex alio, tantum conflavit incendium, ut ne prima illius flamma posset sustineri: & subitâ morte correptus, hæreditarium in posteros suos bellum propagaret. Judiciariâ lege Gracchi diviserant populum Romanum, & bicipitem ex unâ fecerant civitatem: Equites Romani, tantâ potestate subnixi, ut qui fata fortunasque principum haberent in manu, interceptis vectigalibus, peculabantur suo jure rempublicam: Senatus exilio Metelli, damnatione Rutilii debilitatus, omne decus majestatis amiserat. In hoc statu rerum pares opibus, animis, dignitate,

INTERPRETATIO.

a Conatus easdem leges vindicare, dum aliud aucupatur ex alio, tantum excitavit incendium, ut ne prima quidem illius flamma posset ferri, & subitâ morte præveneret, in nepotes suos hæreditarium bellum transmitteret.

b Gracchi diviserunt populum Romanum per legem judiciariam.

c Romani equites tantâ potestate freti, quippe

qui vitam & opes principum præ manibus suis habentes, correptis tributis, suâ potestate, vel suo arbitrio furantur Rempublicam.

d In hoc statu rerum pares, opibus, spiritibus & dignitate, (ex quâ & amulatio nata Livium Drusum ceperat) Servilius Capio Equites, Livius Drusus Senatum defendere capis.

NOTÆ.

CAP. XVII. *Drusiana Seditio, Anno Mundi 3859, ante Ch. Nat. 89, ab Ur. Con. 662; Coss. L. Martio Philippo, & Sex. Julio Cæsare*

1 Totiusque Italiæ consensu. | Nam Livius Drusus Italico, & populos Italicos spe civitatis Romanæ sollicitaverat.

2 Easdem leges. Eædem fuere quoad agrarias leges, sed quoad judiciarias, minimè. C enim Gracchus à Senatu judicia ad equites transulerat at verò L. Drusus ab Equite ad Senatum deferre conatur.

3 Dum aliud capiat ex alio. | Non solum Senatus judicia restitueret, & Latum civitatis jure donare contendebat, sed ex eo sibi dominationem aucupabatur, hoc est quod nosler dicit *Dum aliud capiat ex alio*. Vide cap. seq.

4 Hæreditarium in posteros. | Bellum sociale intelligit, de quo cap. sequent.

5 Bicipitem | Quia judicia à Senatu in Equites transfudit: & sic quasi duplex caput habuit Respublica, Equitem, scilicet, & Senatum.

6 Ut qui fata fortunasque. | Ob judicia quæ ipsi tenebant, vitæ omnium erant Domini.

7 Peculabantur | Peculari propriè est pecuniam multæ quæ pecore indicabatur auferre, sed de quibuscumque furtis publicis dicuntur.

8 Suo jure. | Suâ auctoritate, potestate quæ in his legibus concessa erat, quâ prævè usi.

9 Exilio Metelli | De quo capite superiori.

10 Damnatione Rutilii. | P. Rutilius Rufus legatus fuerat Sævolæ Proconsulis, & à Publicanorum (hoc est Equitum) injuriis Asiam defenderat: quare in visus Equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium pulsus fuit.

¹¹ (unde & nata Livio Druso æmulatio accesserat) equitem Servilius Cæpio, Senatum Livius Drusus asserere. ¹² Signa, & aquilæ, & vexilla aderant: cæterum sic urbe in unâ, quasi in binis castris, diffidebatur. Prior Cæpio in senatum impetu facto, ¹³ reos ambitus Scaurum & Philippum, principes nobilitatis elegit. ^e His moribus ut resisteret Drusus, plebem ad se ¹⁴ Gracchanis legibus, eisdem ¹⁵ socios ad plebem spe civitatis erexit. Extat vox ipsius, Nihil se ad largitionem ulli reliquisse, nisi si quis ¹⁶ aut cœnum dividere vellet, aut cœlum. Aderat ¹⁷ promulgandi dies; quum subito tanta vis hominum undique apparuit, ut hostium adventu obsessa civitas videretur. Ausus tamen ¹⁸ obrogare de legibus consul ¹⁹ Philippus: sed apprehensum faucibus ²⁰ viator non antè dimisit, quàm sanguis in ora & oculos redundaret. Sic per vim latæ, jussæque leges: sed pretium ²¹ rogationis statim socii ²² flagitavêre, ^f quum interim ²³ imparem Drusum, ²⁴ ægrumque rerum temerè motarum, matura, ut in tali discrimine, ²⁵ mors abstulit. Nec idèd minùs socii promissa Drusi à populo Romano reposcere armis desierunt.

INTERPRETATIO.

^e Drusus, ut obfisteret hisce tumultibus, per Gracchanas leges plebem ad se, & socios ad plebem per easdem leges transtulit.

^e Quum interea mors prematura, ut fit in tali periculo, abstulit Drusum impotentem & saucium ob res imprudenter motas.

NOTÆ.

¹¹ Undè & nata Livio Druso | Undè, ad quod dignitate debet referri: nam indè nata Livio Druso æmulatio, quod Eques dignitate par esset Senatui.

¹² Signa, aquila, vexilla. | Signa communi nomine, & aquilæ, & vexilla complectitur: hic pro quibuscumque manipulorum signis: aquilæ, legionum signa, vexilla, equitum.

¹³ Reos ambitus elegit. | Hos elegit, ut ambitus accusaret.

¹⁴ Gracchanis legibus. | Agrariis & frumentariis.

¹⁵ Socios. | Socii vocabantur quasi confederati, & confortes armorum; & erant Italici.

¹⁶ Aut cœnum dividere vellet, aut cœlum. | Quippè ipse reliqua omnia largitus fuerat.

¹⁷ Promulgandi. | Leges scilicet.

¹⁸ Obrogare de legibus | Malim, ut alibi, Obrogare legibus. De hoc alibi dictum.

¹⁹ Philippus. | L. Martius Philip. Vid. Tit.

²⁰ Viator. | Dissentit expressè Val. Max. l. 9. c. 5. Obtorta gula, & quidem non per viatorem, sed clientem suum.

²¹ Rogationis. | Hic Rogatio nil aliud est quam lex; pretium autem legis, vel legum quas ipsi per vim jusserant, erat jus civitatis quod ipsis Livius Drusus promiserat.

²² Flagitavêre. | Magis placet quod habet Salmast. Flagitare, ut supra, Senatum L. Drusus asserere, sub. coepit.

²³ Imparem. | Hoc est, qui impar erat solvendo ea quæ sociis promiserat, nempe jus civitatis.

²⁴ Aegrum rerum temerè motarum. | Hoc est rebus temerè motis, Græcorum more qui Genitivum ponunt, ubi Latini Ablativum usurpant: Sic discrucior animi, Ter. Adolph. A. 9. S. 4. 1. Ager animi, Liv.

²⁵ Mors abstulit. | Ferro periit à quodam C. Vario, (cujus meminit Cicero in 3. de Nat. Deor.) percussus.

CAPUT XVIII.

Bellum Sociale.

SOciale bellum vocetur licet, ut extenuemus invidiam : si verum tamen volumus, ¹ illud civile bellum fuit. Quippè quum populus Romanus Etruscos, Latinos, Sabinosque miscuerit, & ² unum ex omnibus sanguinem ducat; corpus fecit ex membris, & ex omnibus unus est. Nec minore flagitio focii intra Italiam, quàm intra urbem cives rebellabant. Itaq; quum jus civitatis, quam ³ viribus auxerant, focii justissimè postularent, ad quam spem eos cupidine dominationis ⁴ Drusus erexerat; postquam ille domestico scelere oppressus est, eadem fax, quæ illum cremavit, socios in arma & oppugnationem Urbis accendit. Quid hâc clade tristius? quid calamitosius? quum omne Latium, atque Picenum, Etruria omnis, atque Campania, postremò Italia contra matrem ac parentem suam Urbem consurgerent? ⁵ Quum omne robur fortissimorum fidelissimorumq; sociorum sub suis quisq; signis haberent ⁶ municipalia illa prodigia: Popedius Marfos, & Latinos Afranius; Umbros ⁷ totus senatus, & consules; Samnium Lucaniamq; Telesinus: quum regum & gentium arbiter populus ipsum se regere non posset, ut

INTERPRETATIO.

¹ Quum monstra illa municipum quaque sub suis vexillis haberent omne robur fortissimorum fidelissimorumque sociorum,

NOTÆ.

CAP. XVIII. *Bellum sociale, Anno Mundi 3860, ante Ch. Nat. 88, ab Ur. cond. 663; Coss. L. Julio Casare, & P. Rutilio Lupo.*

¹ Illud civile bellum fuit. Quippè cum | Post, fuit, minor distinctio ponenda est, de- in illa prorsus hinc everrenda, Corpus fecit ex membris & ex omnibus unus est. Sunt enim ab aliquo addita, qui se rhetoricum facere gestiebat. Pater meus.

² Et unum ex omnibus. | Romulus enim ex Sabinis, post virginum raptum, Latinis & Tuscis pastoribus civitatem composuit: idèò vocat infrà, civitatem quam viribus auxerant.

³ Quam viribus auxerant. | Vide Notam superiorem.

⁴ Justissimè. | Civitatem focii justissimè repescebant, quia scilicet eam viribus suis auxerant.

⁵ Drusus erexerat | Vide cap. superiori.

⁶ Municipalia illa prodigia | Duces qui sin-

gulis municipiorum copiis præerant, prodigia vocat, quòd adversus matrem & parentem suam consurgerent. Sunt autem municipia civitates quæ muniis & honoribus populi Rom. fruuntur.

⁷ Totus senatus & consules. | Quid hoc totus senatus & Consules? Res inepta est & ridicula, sed ea tamen, qualiscunque sit, à Salmatio non animadversa, quanquam sperabam; nam incredibilis quædam in hoc loco depravatio est. Ea autem in veteri Editione non erat; nam pro, totus senatus & consules, ibi legitur, Vettius Caro Samnium, &c. Idque cum jam pridem olfecissem, totum hunc locum sic scripsi. Popedius Marfos & Latinos; Afranius Umbros, Vettius Caro Samnium, Lucaniam Telesinus, ut cum regum & gentium arbiter populus ipsum se regere non posset, Vixit Asia Europaque à Corfinio Roma pateretur. In ante editis pro, Vixit, scriptum est, ut Vixit, quæ particula, ut, aliò transmittenda fuit, ut à me est. Pater meus,

victrix Asiæ Europæq; à ⁸ Corfinio Roma peteretur. Primum fuit belli ⁹ in Albano monte consilium, ut ¹⁰ festo die Latinarum ¹¹ Julius Cæsar, & Martius Philippus consules, inter sacra & aras immolarentur. ^b Postquam id nefas prodicione discussum est, ¹² Asculo furor omnis erupit, in ipsâ quidem ludorum frequentia trucidatis, qui tum aderant ab Urbe, ¹³ legatis. Hoc fuit ¹⁴ impii belli sacramentum. Indè jam passim ab omni parte Italiæ, duce & auctore belli discursante Popedio, ¹⁵ diversa per populos & urbes ¹⁶ signa cecinere. Nec Annibalis, nec Pyrrhi fuit tanta vastatio. Ecce Oriculum, ecce ¹⁷ Grumentum, ecce Fesulæ, ¹²⁹ ecce ¹⁸ Carseoli; ¹⁹ referatæ ²⁰ Nuceria, & ²¹ Picentia, cædibus, ferro, & igne vastantur. Fusæ ²² Rutilii copię, fusæ ²³ Cæpionis. Nam ipse ²⁴ Julius Cæsar exercitu amisso, quum in Urbem cruentus referretur, miserabili funere mediam etiam Urbem ²⁵ perviam fecit. Sed magna populi Romani fortuna, & semper in malis major, totis denuò viribus infurrexit: aggressiq; singuli populos; ²⁶ Cato ²⁷ discutit Etruscos; ²⁸ Gabinus Marfos; Carbo Lucanos; ²⁹ Sylla Samnites. ³⁰ Strabo verò Pompeius omnia flammis ferroque populatus, c non priùs finem cæ-

INTERPRETATIO.

b Postquam id flagitium prodicione detectum fuit.

c Non priùs stragis finem fecit quàm per ever-

sionem Asculi sacrificaretur Manibus tot exercituum & consulum, Diisque urbium direptarum.

NOTÆ.

8 A Corfinio Roma peteretur. | Hoc est, Roma invaderetur ab agminibus infestis quæ à Corfinio Pelignorum urbe descendebant.

9 In Albano monte | In Laio.

10 Festo die Latinarum. | Latine ferie erant sacra quædam Romanis, Latinis, Hernicis, & Volscis communia, à Tarquinio Superbo instituta. Sed postea multi alii populi fuisse participes. In monte autem Albano quotannis peragebantur, & singuli in ea aliquid conferebant, alii caseos, alii agnos, alii liba lactaria.

11 Julius Cæsar, & Martius Philippus consules. | Sext. Julius Cæsar, & L. Martius Philippus, qui superiori anno Consules fuerant, quo tempore socii in Albano monte belli consilium iniere.

12 Asculo. | Asculum Picenorum urbs.

13 Legatis. | Servium Prætorem Fonteiumque legatum occiderunt Asculani.

14 Impii belli sacramentum. | Quo se ad bellum devovebant, ira ut nulli postea illud abjurare liceret. Impium vocat, quia contra Romam, quæ illorum omnium parens.

15 Diversa per populos & urbes. | Nota, diversa per populos, hoc est, per populos dispersa.

16 Signa cecinere. | Id est, tubæ, cornua, sic apud Virg. Æn. l. 10 v. 3. 10. Signa canunt.

17 Grumentum. | Lucanie oppidum.

18 Carseoli. | Urbs Æquorum.

19 Referata Nuceria, & Picentia | Pro, referata, quod hic nihil est, ingeniosè coniecit

Salmasius, Reate, quæ urbs in Sabinis fuit, ab origine autem, si memini, erat Umbrie.

20 Nuceria. | Urbs Ubrorum.

21 Picentia. | Urbs in Picentinis juxta Lucaniam.

22 Rutilii copia. | P. Rutilii Lupi Consulis. Contra Marfos pugnabat, & cecidit in prælio.

23 Cæpionis. | Qui Prætor erat. Is primò proserere pugnavit, sed cùm victoriæ modum non faceret, circumventus cadit.

24 Julius Cæsar. | Tamen in tabulis hunc prosperè pugasse reperies, sed forsitan pro, Julius Cæsar, legendum, Ipse Rutilius Cæsar. Is enim pugnans lethale vulnus accepit. Vidit Freinsem.

25 Perviam fecit. | Emendabat Lipsius, permodofecit, quod mirè placet.

26 Cato. | L. Porcius Cato.

27 Discutit. | Discutere est opprimere, ut supra notter, discussum nefas, hoc est oppressum. Sic apud Vellei. Bellum discussum.

28 Gabinus. | A. Gabinus.

29 Sylla Samnites. | L. Cornelius Sylla: is ante oppidum Nolam florentissima Samnitum castra cepit.

30 Strabo verò Pompeius. | Cn. Pompeius Strabo, is Asculum cepit, circa quam urbem, ut ait Vellei. lib. 2. cap. 21. Cùm in multis aliis regionibus exercitus dispersi forent v. & lxx. M. Civium Romanorum, amplius lx. M. Italico- rum unâ die confixere.

dium

dium fecit, quàm Asculi everfione, Manibus tot exercituum, confulum direptarumque urbium diis, ³¹ litaretur.

N O T Æ.

³¹ Litaretur. | Vide lib. 2. cap. v.

C A P U T XIX.

Bellum Servile.

^a ¹ **U**Tcunque, etsi cum sociis (nefas!) cum liberis tamen, & ingenuis dimicatum est. Quis æquo animo ferat in principe gentium populo bella servorum? ² Primum Servile bellum, ³ inter initia ¹³⁶ Urbis Herdonio Sabino duce, in ipsâ Urbe tentatum est: quum, ⁴ occupatâ tribuniciis seditionibus civitate, Capitolium obsessum est, & ⁵ à consule captum. Sed hic tumultus magis fuit quam bellum. ⁶ Mox imperio ⁷ per diversa terrarum occupato, quis crederet Siciliam multo cruentius servili, quam Punico bello esse vastatam: ⁸ Terra frugum ferax, & quodammodo suburbana provincia, ⁹ latifundiis civium Romanorum tenebatur. ^b Hic ad cultum agri, frequentia ¹⁰ ergastula, cate-

I N T E R P R E T A T I O.

^a Ut ut sit, quamvis cum sociis (nefas!) cum liberis & ingenuis pugnatum fuit.

^b Hic numerosa ergastula ad colendos agros, & cultores catenati bello dedere materiam.

N O T Æ.

CAP. XIX. *Bellum Servile.* Anno Mundi 3815, ante Chr. Nat. 133, ab Urbe Cond. 618; *Coss. Serv. Fulvio Flacco, & Q. Calpurnio Pisone.*

¹ *Utcunque.* | Hæc ad majorem hujusce belli invidiam dicta sunt, dum illud cum superiori confert, quasi diceret, fateor nefas fuisse quod populus Roman. cum sociis dimicavit, sed ut ut sit, cum liberis tamen, & ingenuis dimicatum est.

² *Primum servile bellum.* | Anno Mundi 3491, ante Ch. Nat. 457, ab Ur. Cond. 294. De eo Livius, lib. 3. sect. 15. *Exules servique ad quatuor millia hominum, & quingenti, duce Appio Herdonio Sabino, nocte Capitolium atque Arcem occupavere.*

³ *Inter initia urbis.* | Mirum cur hoc inter urbis principia dicat evenisse, cum ea tunc temporis à 264. annis fuerit condita. Respexit scilicet ad posterius istud bellum Servile, quod 324. annis post natum est.

⁴ *Occupatâ tribuniciis seditionibus.* | Tribuni cum consulibus de legibus ferendis decertabant. Liv. loco suprâ laudato. *Legis ferenda aut accipiendæ cura civitatem tenebat. Quan-*

tum juniores Patrum plebi se magis insinuant, eo acrius contra Tribuni tendebant, ne plebi suspectos eos criminando facerent.

⁵ *A Consule.* | Poëticè pro Consulibus, Consules autem erant P. Valerius Poplicola II. & C. Claudius App. Fil. Sabinus.

⁶ *Mox.* | Comparatè ad sua tempora hæc dixit Florus, quæ multo longiori intervallo ab his distant, quàm Servile istud bellum à superiori, quod Herdonio Sabino duce tentatum est.

⁷ *Per diversa terrarum.* | Tamen in Hispaniâ tantum tunc temporis gestum fuisse bellum comperio.

⁸ *Terra frugum ferax.* | Populum Romanum Sicilia nutrebat, undè & eam multi *urbis nutritem, cellam penariam Reipublicæ* vocavere.

⁹ *Latifundiis civium Romanorum.* | Alii legunt *Latinorum*, sed melius, *Romanorum*; nam & cives Romanos vocat Diod. *Cum Cives Romani, etiam Equites sibi plurima prædia in Sicilia comparassent.*

¹⁰ *Ergastula.* | Loca ubi servi vincti operantur. Hic autem *ergastula*, pro ipsius servis ponitur,

natique cultores, ¹¹ materiam bello præbuere. Syrus quidam nomine Eunus (magnitudo cladum facit, ut meminerimus) ¹² fanatico furore simulato, dum ¹³ Syriae deæ comas jactat, ad libertatem & arma ser-
¹³¹ vos, ¹⁴ quasi numinum imperio, concitavit; idque ut divinitus fieri probaret, in ore abdita nuce, quam sulphure & igne stipaverat, leniter inspirans, flammam inter verba fundebat. ¹⁵ Hoc Miraculum primum duo millia ex obviis, mox ¹⁶ jure belli refractis ergastulis, sexaginta amplius millium fecit exercitum; regibusq; ¹⁷ ne quid malis deesset, decoratus insignibus, castella, oppida, vicos, miserabili direptione vastavit. Quin illud quoque, ultimum belli dedecus) capta sunt castra ¹⁸ Prætorum; nec nominare ipsos pudebit castra Manilii, Lentuli, ¹⁹ Pisonis, Hypsæi. Itaq; qui per ²⁰ fugitivarios ²¹ distrahi debuissent, prætorios duces, profugos prælio, ipsi sequebantur. Tandem ²² Perperna Imperatore supplicium de eis sumptum est. Hic enim victos, & ²³ apud Ennam novissimè obfessos, ²⁴ quum fame quasi pestilentia consumpisset,

N O T Æ.

¹¹ Materiam bello præbuere. | Suprà dixit cap. xii. Quid autem bella Servilia? Unde nobis nisi ex abundantia familiarum?

¹² Fanatico. | Fanatici propriè dicebantur Sacerdotes, & furor fanaticus, furor divinus, quasi Sacerdotes corripere putabantur oraculum edituri.

¹³ Dum Syria Dea comas jactat. | Pro comas quidam habent ceremonias, quod non placet: minù etiam quod Pontano in mentem venit, qui legit comas, & explicat saltationis genus. Nam dubito an hoc sensu comas ullibi posse reperiri. Retine igitur comas & sic intellige, Pendant où à tous propos le drole ne parle que de cheveux de la Déesse Syre, ille enim per ejus comas jurabat. Nunc de Dea Syria multa hic possent dici, sed ea nec res nec tempus postulant. Dea Syra Cybele est Deum mater. Probat Selden. in libro de Diis Syris.

¹⁴ Quasi numinum imperio. | Quippè fanaticum furorem simulaverat, & sic eos, quasi ipsi Dii mandarent, concitabat.

¹⁵ Hoc miraculum. | Alii legunt, hoc miraculo, ut sequentia, fecit exercitum; ad Eunum referantur, quod etiam magis placet.

¹⁶ Jure belli. | Alii legunt more belli, vel, vi & bello, perperam ut videtur: jure belli, quia nihil est quod per bellum non liceat.

¹⁷ Ne quid malis deesset. | An ideo gravior Eunus populo erat Romano, quod regibus ibat decoratus insignibus? Ita, Regium enim nomen sic ei infestum, & odiosum erat, ut Tarquinium Collatinum ob nomen tantum regium urbe fugaverit.

¹⁸ Prætorum. | Prætores etiam numero plu-

rahi dixit Livius, five autem Epitomes, quis ille sit, sed Hipsæi tantum Annales meminere.

¹⁹ Pisonis. | Hunc Pisonem alium intellige à Q. Calpurnio Pione, qui Consul, non prætor fuit. Forſan Cn. vel. L. Calpurnius Piso.

²⁰ Fugitivarios. | Fugitivarii dicuntur, qui fugitivis adduntur, ut eos retrahant, Des Archers.

²¹ Distrahi. | Error est, sed non Salmastii, (quanquam in ejus Editione majore legitur Lugd. Batav.) Profectò autem Correctori Typographico hoc S. halma relinqui æquum est, & verum: scribendum, retrahi, quod verbum in figà, cum quis reprehenditur, solenne & proprium est. Sic apud Terent. in Heautont. Act. 4. sc. 2. ver. 65.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum.

²² Perperna Imperatore. | Pro Perperna sunt qui legunt, Rupilia, ut & infra Notà 36. Sed etſi Rupilius contra servos in Sicilia rem gesserit, non ideo sequitur Marcum Perpernam in partibus non fuisse: sanè & Perperne triumphum Annales meminere, qui eum præterea Prætorem vocant.

²³ Apud Ennam. | Enna Siciliae Mediterranea urbs, & insula Umbilicus.

²⁴ Quum fame quasi pestilentia. | Legendum, cum fame, ex qua pestilentia, consumpisset. Nil certius: Et multis exemplis probari potest. Quin & ipse sic supra locutus est cap. v. Quum ex morâ obsidentem regem famis, & ex fame pestilentia urgeret. Et Q. Curtius lib. 6. Famem deinde pestilentia sequuta est. Pater meus,

reli-

reliquias latronum compedibus & catenis religavit, ²⁵ crucibusq; puniuit. Fuitque de servis ²⁶ ovatione contentus, ne dignitatem triumphi ²⁷ servili inscriptione violaret. Vixdum respiraverat insula, ²⁸ quum ¹³² ²⁹ statim à servis, & ³⁰ à Syro reditur ad Cilicem. Athenio pastor, interfecto domino, ³¹ familiam ergastulo liberatam sub signis ordinat. Ipse veste purpureâ, argenteoq; baculo, & ³² regium in morem fronte redimitâ, non minorem, quàm ille fanaticus prior, conflat exercitum: acriusque multo, quasi & illum vindicaret, vicos, castella, oppida diripiens, in dominos, in servos infestus ³³ quasi in transfugas, sæviebat. Ab hoc quoque Prætorii exercitus cæsi; capta ³⁴ Servilii castra, capta Luculli. Sed ³⁵ Aquilius ³⁶ Perpernae usus exemplo, interclusum hostem com meatibus ad extrema compulit: ³⁷ communitasq; copias armis, fame facie delevit; ³⁸ dedidissentque se, nisi suppliciorum metu voluntariam mortem prætulissent. Ac ne de duce quidem supplicium exigi potuit, quamvis in manus venerit. Quippè ³⁹ dum circa deprehendendum eum multitudo contendit, inter rixantium manus ⁴⁰ præda lacerata est.

N O T Æ.

²⁵ *Crucibusque puniuit.* | Crux servorum supplicium fuit.

²⁶ *Ovatione.* | Ovatio est minoris Triumphigenas, quo Triumphantes nec trabeam, nec togam pictam indui, pedibus, interdum etiam & equo urbem ingrediebantur, ex ritu præeunte. Ovatio ob ove quam ovantes immolabant.

²⁷ *Servili inscriptione* | Solenne fuit apud veteres Romanos devictorum hostium nomina ante triumphum inscripta procedere; muri erian devictarum urbium, flumina, montes & tyvæ ex argento unâ spectanda populo ferebantur. *Od.* in elegantissima illa eleg. quæ lib. 2. de Ponto initium facit, quam modo r. liquis ejusdem nominis operibus anteponas, ver. 37.

*Protinus argento versos imitantia mures,
Barbara cum vitris oppi. a lata viris.*

*Fuminaque & montes, & in altis passua
obris.*

Arm. que cum telis in strue missa sunt.

²⁸ *Quum statim à servis, & à Syro.* | Acutissime Salmastius, *Cum statim servi,* sic aud. *adsum,* aut tale aliquid) tamen mihi placet magis, si collas, *à servis;* ratio est, quòd, *à Syro,* idem est quòd, *à servis.* Explicatio tantum est, à studio aliquo, ut sic, adscripta. *Pater meus.*

²⁹ *Statim* | xxxi annis post ince, tum ab Euno beilum.

³⁰ *À Syro reditur ad Cilicem.* | Proverbi-um eler. Per Cilicem aludiu ad bellum Piraticum quod contra Cilices gestum fuit, de quo vid. cap. vi. lib. III. a bell. Servili ad Pra-

ticum illud rursus ventum est. Euno enim Syrus erat Et Cilix pastor Athenio, de quo infra.

³¹ *Familiam* | Vid. cap. xii.

³² *Regium in morem fronte redimitâ.* | Diademate quali Reges solent frontem redimiri.

³³ *Quasi in transfugas* | Nam cum servi essent, communem servorum causam tueri, seque sub vexillis ordinare debebant: quod quum ab illis præstitum non fuerit, quasi transigæ videbantur.

³⁴ *Servilii castra, capta Luculli.* | Alios Annales habuit Florus; nam ex nostris C. Servili, & C. Licinii Luculli castra non modo non capta fuisse, contra verò, & à Lucullo victos semel, & à Servilio tantum non repressos fuisse servos manifestum est.

³⁵ *Aquilius.* | Manlius Aquilius qui tunc Consul fuit.

³⁶ *Perperna* | Vid. Not. xxxi. supra.

³⁷ *Communitasque.* | Ex H. itonâ legendum; *Communitasque.* Aquilius enim eos & vi & fame devicit.

³⁸ *Dedidissentque se.* | Immo ferrè se omnes dedidère, qui Romam deducti, & beatis o. p. t. cum his decedere detrectantes, munus concedere vulneribus.

³⁹ *Dum circa deprehendendum eum.* | Alii habent *ad deprehendendum eum.* Sed verum est contra usum Latinitatis. Scire, *Dum* circa deprehendendum eum. *Pater meus.*

⁴⁰ *Præda lacerata est.* | Diides tamen dicem etiam Romam deductum fuisse dicit, abique ipsam manus intulide.

CAPUT XX.

Bellum Spartacium.

133 a 1 **E**Nimverò servilium armorum dedecus² feras³; nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen⁴ quasi secundum hominum genus sunt⁵; & in bona Libertatis nostræ adoptantur. Bellum Spartaco duce concitatum, quo nomine appellam, nescio. Quippè quum servi militaverint, gladiatores imperaverint: ⁶ illi infimæ sortis homines: hi pessimam auxere ludibrio calamitatem. Spartacus, Chrysus, Oenomaus, ⁷ effracto Lentuli ludo, ⁸ cum triginta haud ampliùs ejusdem fortunæ viris eiuperunt Capuâ; servisque ⁹ ad vexillum & ad auxilium vocatis, quum statim decem ampliùs millia cõissent hominum, non modò ¹⁰ effugisse contenti, ¹¹ jam vindicari volebant. Prima ¹² velut arena viris

INTERPRETATIO.

² Sed ut vera dicam, omnes servilium bellorum infamiam ferant: nam etsi ipsi per fortunam in omnia subiecti sint, tamen sunt quasi

secundum genus, & bonorum nostræ libertatis participes assumuntur.

NOTÆ.

CAP. XX. *Bellum Spartacium, anno Mundi 3877, ante Ch. Nat. 71, ab Ur. cond. 680, Cass. M. Terentio Varrone Lucullo, & Cassio Vato.*

1 Enimverò. | Ostendit Servile bellum minù flagitiosum fuisse quàm Gladiatorium, quippè gladiatores multo peioris sunt sortis quàm servi. Caterùm hoc principum abruptum, ut & illud superioris capitis, utcumque, probare videntur quod monuimus, nempe Florum bella sua uno tenore, non per capita descripsisse;

2 Feras. | Id est, quivis ferat, hoc est, æquo animo patiatur.

3 Nam & ipsi per fortunam, &c. | Omnino scribendum, nam etsi ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen, &c. Pater meus.

4 Quasi secundum hominum genus sunt. | Secundum genus hominum servos vacat noster, quia inter eos & dominos parùm inest discriminis, & post dominos inter homines numerantur.

5 Et in bona libertatis nostræ adoptantur. | Hoc est, per manumissionem, quasi per adoptionem bonorum libertatis nostræ participes fiunt, libertatem consequuntur quâ nos soli, domini scilicet, utimur.

6 Illi infimæ sortis homines: hi pessimam auxere ludibrio calamitatem. | Scire equidem velim quid sit hoc loco pessima calamitas:

Dein, si quis respondeat (ut sunt quidam ingenio è fatui) tum hoc alterum petam denuò: Illi (servi scilicet) sunt infima sortis, hi pessimam: Quid ais? Servine sortis infima fuerint, Gladiatores nullius? nemo dixerit, nam nimis ridicula res foret. Cujus igitur sortis erant Gladiatores? Pessima, nam & servi erant. & pessimi ac sceleratissimi servorum. Piget me plura adscribere. Sic igitur lege. *Illi infima sortis homines, hi pessima, auxere ludibrio calamitatem.* Pater meus.

7 Effracto Lentuli ludo. | Ludus dicebatur locus ubi gladiatores exercebantur. Gallie diceret, la Salle.

8 Cum triginta haud ampliùs. | Epitom. Liv. sexaginta quatuor fuisse testatur, alii plures: Cicero cum nostro ferè consentit, qui multo minus quinquaginta fuisse contendit. lib 6 Epist. ad Articum.

9 Ad vexillum, & ad auxilium. | Id hæc expurge, & ad auxilium, quæ diversa tantum lectio est, libro adscripta, vel inscripta, ut optimè monuit Salmasius.

10 Jam vindicari volebant. | Hoc est, in libertatem afferi.

11 Velut arena. | Arenam dicit, quia de gladiatoribus loquitur, qui propriè in arenam descendere, in arenâ pugnare dicuntur. Sc capite sequenti. Cives quasi in arenâ pugnare dicit, quòd gladiatorio more inter se concurrerent.

mons Vesuvius placuit. Ibi quum obsiderentur à ¹² Clodio Glabro, ^b per fauces cavi montis ¹³ vitigineis delapsi vinculis, ad imas ejus descendere radices: & exitu invio, nihil tale opinantis ducis subito impetu castra rapuere. Inde alia castra. Deinceps ¹⁴ Coram, tamque pervagantur Campaniam. Nec villarum atque vicorum vastatione contenti, Nolam atque Nuceriam, ¹⁵ Thurios atque ¹⁶ Metapontum terribili strage populantur. Affluentibus in diem copiis, quum jam esset justus exercitus; & ¹⁷ viminibus, pecudumque tegumentis, inconditos sibi clypeos; ¹⁸ & ferro ergastulorum recocto, gladios ac tela fecerunt. Ac ne quod decus justo deesset exercitui, domitis obviis gregibus paratur equitatus. Captaque de prætoribus insignia & fasces ad ducem detulere. Nec abnuat ille de stipendario Thrace miles, de milite desertor, inde latro, ¹⁹ deinde in honore virium gladiator. ²⁰ Qui ^c defunctorum quoque prælio ducum ²¹ funera imperatoriis celebravit exequiis, ²² captivosque circa rogum ²³ jussit armis depugnare: quasi planè expiaturus ²⁴ omne præteritum dedecus, si de gladiatore ²⁵ munerator fuisset. Indè jam consulares quoque aggressus, in Appennino ²⁶ Lentuli exercitum percecidi: apud

INTERPRETATIO.

^b *Vitigineis funibus lapsi per specum cavi montis ad ultimas ejus radices descendere, & egressu incognito, subito impetu rapuere castra ducis, nil tale reputantis,*

^c *Qui funera quoque ducum in prælio mortuorum decoravit imperatoriâ pugna, & captivos jussit circa rogum armis decertare.*

NOTÆ.

¹² *Clodio Glabro.* | Claudium Pulchrum vocat Liv. Appianus verò, Vatinius Glabrum.

¹³ *Vitigineis delapsi vinculis.* | In al. legitur *virneis*, al. *vimineis*, al. *vixineis*, vel. *vixinis*, sed melius *vitigineis*; nam & Plutarch. in Crasso labruscâ contextas fuisse catenas istas ait.

¹⁴ *Coram.* | Urbs in Volscis.

¹⁵ *Thurium.* | Magnæ Græciæ urbs in sinu Tarentino.

¹⁶ *Metapontum* | Magnæ Græciæ urbs maritima inter Cassientum & Bradanum fluvios sita.

¹⁷ *E viminibus.* | Hæc concienclorum scutorum ratio à veteribus sæpius usurpata: Vimina intexebant, eaque pennis inducebant.

¹⁸ *E ferro ergastulorum.* | Gallicè diceret, *Des fleurets.*

¹⁹ *Deinde in honore virium gladiator.* | Legendum *in honorem*. Hoc vult Florus: Spartacus ex tributario Thrace miles, ex milite desertor, ex desertore latro, deinde captus & Romam perductus, cum ob latrocinia in crucem recta duci debuisset, tamen quia vi-

ribus maximis præditus erat, in honorem virium gladiator factus est.

²⁰ *Qui defunctorum quoque, &c.* | Scribendum, *quoniam*, id est, *quoniam etiam*, ad augendam rei indignitatem.

²¹ *Funera imperatoris celebravit exequiis.* | In exequiis vel Ducum vel Imperatorum, quandoque gladiatores adhibebantur, quod de Spartaco noster ait, qui defunctorum prælio Ducum funera gladiatoria pugna, quam imperatorias exequias vocat noster, sic, istinè decoravit.

²² *Captivos circa rogum jussit.* | Familix dux factus scilicet.

²³ *Omne præteritum dedecus* | Quod contraxerat, dum & ipse circa rogum gladiator pugnavat.

²⁴ *Munerator.* | Muneratores dicebantur qui munera, hoc est, spectacula, gladiatoria populo dabant. Spartacus autem munerator sibi quodam modo videbatur, quia captivos jubebat circa rogum armis decernare.

²⁵ *Lentuli.* | Cn. Cornelii Lentuli Clodianus Consul.

²⁶ Mutinam ²⁷ Caii Cassii castra delevit. Quibus elatus victoriis, de invadendâ urbe Romanâ (quod satis est turpitudini nostræ) delibera- vit. Tandem etiam totis imperii viribus contra ²⁸ Mirmillonem con- surgitur; d pudoremq; Romanum ²⁹ Licinius Crassus asseruit. A quo pulsi fugatique ³⁰ (pudet dicere) hostes, in extrema Italiæ refugerunt. e Ibi circa Bruttium angulum ³¹ clusi, quum fugam in Siciliam para- rent, neq; navigia suppetere, ratesque ex cratibus, & dolia connexa virgulis in rapidissimo freto frustra experirentur; tandem eruptione factâ, dignam viris obiêre mortem: & quod sub gladiatore duce oportuit, ³² sine missione pugnatum est. Spartacus ipse in primo agmine fortissimè dimicans, quasi imperator occisus est.

INTERPRETATIO.

d Et Licinius Crassus dedecus Romanum vin-
dicavit.

e Ibi circa sinum Bruttium, cum fugam in
Siciliam pararent, nec naves contingerent.

frustra, in violentissimo freto tentarent rates
fastas ex cratibus, & dolia colligata virgulis,
tandem.

NOTÆ

²⁶ Mutinam | Galliæ Cispadanæ urbem,
Hodiè M. dene.

²⁷ Caii Cassii | Qui Prætor erat.

²⁸ Mirmillonem. | Mirmillones dicebantur
gladiatores quidam qui ex Galliâ venerant.
Mirmillo autem non erat Spartacus, ex Thra-
ciâ scilicet oriundus. Sed aliquando Mirmillo,
pro quovis gladiatore sumitur, ut hic.

²⁹ Licinius Crassus. | Prætor.

³⁰ Pudet dicere. | Hæc pendent à voce,
hostes: pudet dicere, hostes scilicet, turpe enim

populo Rom, servos & gladiatores hostes vo-
care.

³¹ Clusi. | EX MSS. Codd. optimè, non,
ut in aliis, oclusi.

³² Sine missione. | Hoc est ad certam mor-
tem. Missio enim erat gratia deferendi pug-
nam, quæ quandoque dabatur victis gladiato-
ribus: cum autem placeret ut eò usque pug-
naretur, quoad alteruter occumberet, diceba-
tur, pugna sine missione, ut hic sine missione
pugnatum est, quia gladiator imperabat.

CAPUT XXI.

Bellum civile Marianum.

¹³⁶ HOC deerat unum populi Romani malis, jam ut ipse intra se ¹ parri-
cidiale bellum domi stringeret; & in Urbe mediâ ac foro, ² quasi
arenâ, cives cum civibus suis, gladiatorio more concurrerent. Æquiore

NOTÆ.

CAP. XXI. *Bellum civile Marianum*, an-
no Mundi 3862, ante Ch. Nat. 86, ab Ur.
Cond. 565, Coss. L. Cornelio Sullâ, & Q.
Pompeio Rufo.

¹ Parricidiale bellum. | Mallem legere fer-
rum, nam nescio si rectè dici possit, stringere

bellum; at stringere ferrum, est ferrum è va-
ginâ educere. Parricidiale autem vocat, quòd
à civibus contra cives adhiberetur.

² Quasi arenâ | Metaphora à gladiatoribus,
unde mox subjungit, gladiatorio more. Vide
cap. sup.

animo; utcumq; ferrem, si 4 plebei ducēs; aut si nobiles, mali saltem, ducatum sceleri præbuisent: 5 quum verò, prò facinus, qui viri! qui imperatores! decora & ornamenta sæculi sui Marius, & Sylla, pessimo facinori suam etiam dignitatem præbuerunt. 6 Tribus, ut sic dixerim, fide-ribus agitatū est: 7 primo & levi, & modico, 8 tumultu magis quàm bello, intra ipsos armorum ducēs subsistente sævitiâ; mox atrocius, & cruentius, per totius viscera senatūs grassante victoriâ. Ultimum 9 non civicam modò, sed hostilem quoque rabiem supergressum est; quum armorum furor totius Italiæ viribus niteretur, eò usque odiis sævienti- bus, donec deessent, qui occiderentur. Initium & causa belli, 10 inex-plebilis honorem Marii fames, 11 dum 12 decretam Syllæ provinciam Sul-
pitii lege sollicitat. Sed impatiens injuriæ statim Sylla legiones 13 cir-
cumegit: 14 dilatoque Mithridate, 15 Esquilinâ 16 Collinâque portâ ge-
minum agmen Urbi infudit. 16 Undè quum consultò Sulpicius & Albi-
novanus objecissent catervas, fudesque & saxa undique à mœnibus ac

INTERPRETATIO.

3 Dum per legem Sulpitii ambit provinciam delatam Sylla.

NOTÆ.

3 Utcumque. | Sic suprâ cap. xix. Utcun-
que est cum sociis (nefas!) &c. Utcumque,
quodammodo, quoquo modo.

4 Si plebei ducēs, aut si nobiles, mali sal-
tem. | Et reverâ minùs flagitiosum esset Ro-
manis, si plebei aut si nobiles mali se h. jusse
belli ducēs præbuisent: fieri enim nequit
quin interdum in magno, & in dies majore
po. ulo, perniciosi cives existant. At verò
cùm per Marium & Syllam sæculi sui orna-
menta id bellum conigerit, omninò caret so-
lario clades.

5 Quum verò. | Vel aliquid deest, vel
legendum, tum verò, seu, aut verò: nil cer-
tius.

6 Tribus, ut sic dixerim, fide-ribus. | Hic
sidera possit noster pro tempestatibus. Tribus
sideribus, Gallice dices, Par trois eclats de
tempête.

7 Primo. | Sidere scilicet, Le premier coup

8 Tumultu magis quam bello. | In aliis le-
gitur, Tumultu maiore quam bello, sed præ-
stat ut edendum curavimus: & benè tumult-
um à bello distinguit. Sic Livius, Sallust,
& Tacitus. Cicer. etiam Philipp. 8. Itaque
maiores nostri tumultum italicum quòd erat
domesticus, tumultum Gallicum quòd erat
Italia finitimus, præterea nullum tumultum no-
minabant.

9 Non civicam modò, sed hostilem quoque
rabiem supergressum est. | Lucanum suum in-
terpretari voluit Florus, sed profectò Pane-
gyristes noster Poëtam Hispanum non intel-
legebat satis, Cùm enim Lucanus dixit, bella |

plusquam civilia, nullum gradum reliquit,
quo crescere possent: At Florus supra Cro-
lia, ponit Hostilia, quod falsum, ut ratio &
politici probant. Ergo hic nihil aliud est
quàm arguti acuminis proritur. Quod dixi
modò, a. i. perfectam & exquisitam judicandi
rationem pertinet. Pater meus.

10 Inexplebilis honorum Marii fames. | Re-
fer ad cap. xii. Ubi dixit noster, Nonne am-
bitus honorum ab iisdem divitiis incitatus?
At qui inde Mariano, inde Syllano tempestat.

11 Dum decretam Sylla provinciam Sulpi-
ciâ lege sollicitat. | Provincia Syllæ deman-
data erat bellum cum Mithridate gerendum,
quam Provinciam cum sibi ostaret Marius,
S. Iulio Tribuno plebis autor fuit, ut pernici-
osas leges ferret, quæ ex. les revocarentur,
& ut ipse adversus Mithridatem dux crearetur.

12 Circumegit. | Hoc est, re. l. uxit

13 Dilatoque Mithridate. | Et in aliud tem-
pus dilato bello, quod cum Mithridate geren-
dum sibi demandatum fuerat.

14 Esquilinâ | Porta quæ ad Esquilinum
campum ducebat, dicta etiam Tiburtina &
Prænestina.

15 Collinâ | Quæ & Quirinalis agonia, sive
agonensis dicta fuit.

16 Undè cum consultò Servius, &c. | Hoc
probat Salmasius, non ego. In aliis Ed. me-
mini me legere. Undè cum subito Servius.
Scribendum, Undè cum Servius Sulpicius.
Res notissima, & prouta est.

tela jacerentur ; ¹⁷ ipse quoque ; ¹⁸ jaculatus incendio viam fecit, arcem-
que Capitolii, quæ ¹⁹ Pœnos quoque, ²⁰ Gallos etiam Senones evase-
rar, quasi captivam victor insedit. Tum ²¹ ex consulto senatûs, adver-
sariis hostibus judicatis, in Presentem tribunum, aliosque ; divertæ facti-
onis, jure sævitum est. Marium servilis fuga eximit ; immò fortuna al-
teri bello reservavit. ²² Cornelio Cinnâ, Cnæo Octavio consulibus,
malè obrutum resurrexit incendium ; & ²³ quidem ab ipsorum discor-
diâ, quum de revocandis, quos senatus hostes judicaverat, ad populum
referretur. Cinctâ quidem gladiis concione, sed vincentibus ²⁴ quibus
pax & quies potior, profugus patriâ suâ Cinna ²⁵ confugit ad partes,
¹³⁸ Rediit ab Africâ Marius, ²⁶ clade major. Siquidem ²⁷ carcer, catenæ,
fuga, exilium, ²⁸ horrificaverant dignitatem. Itaque ad nomen tanti
viri latè concurritur : ²⁹ servitia (pro nefas !) & ergastula armantur : &
facilè invenit exercitum miser imperator. Itaque vi patriam reposcens,
unde vi fuerat expulsus, poterat videri jure agere, nisi causam suam sæ-
vitiâ corrumperet. Sed quum diis hominibusque infestus rediret, statim
primo impetu ³⁰ cliens & alumna Urbis Ostia, nefandâ strage diripitur.
Mox in urbem quadruplici agmine intratur. Divisere copias Cinna,
Marius, Carbo, Sertorius. Hic postquam manus omnis Octavii de-
pulsâ Janiculo est ; statim ad Principum eadem signo dato aliquanto
sæviùs, quàm aut in ³¹ Punicâ, aut in ³² Cimbricâ urbe, sævitur. Octavii

N O T Æ

¹⁷ Ipse. | Sylla scilicet.

¹⁸ Jaculatus. | Sudes, scilicet, jacula ignita
quibus Romani utebantur, quomodo hodiè
Galli, *des Bombes, des Grenades.*

¹⁹ Pœnos quoque. | Annibalem scilicet.

²⁰ Gallos etiam Senones. | Vid. cap. xiii. lib. i.

²¹ Ex consulto Senatûs adversariis hostibus
judicatis. | Qui contra patriam arma ce-
sissent, vel à Republicâ defecissent, resque no-
vas moliti essent, eos, moris erat, *hostes à Sen-
atu judicari*, ita ut civi eorum jure liceret,
vel occidere, vel ad Consules ducere.

²² Cornelio Cinnâ. | L. Cornelio Cinnâ, Cn.
Octavio nepote Consulibus ; anno qui titulo
præmissos sequutus est.

²³ Et qui am ab ipsorum discordiâ. | Ab dis-
cordiâ Consulum. Cùm alter, nempe Cinna
exules revocandos censeret, alter verò nempe
Octavius, negaret esse revocandos : alii aliam
discordiæ causam dant, nempe quod Cinna, ut
sibi potentiam adstrueret, Italici cives in om-
nes tribus divisi, quâ ratione Italicis plus
potestatis dabat incomitiis, quàm Romanis,
ideoque ab Octavio collecti à urbe pulsus fuit.

²⁴ Quibus pax & quies potior. | Nempe illi
qui exiles revocando, negaverant.

²⁵ Confugit ad partes. | Marti, quem ab
exilio revocavit.

²⁶ Clade major. | Hoc est, propter cladem,
probant sequentia.

²⁷ Carcer. | Cùm Sylla Romam ingressus
fuit, fugiens Marius retractus arundineo ubi
latuerat, in Minturnensium carcerem perdu-
ctus fuit, cui immixtus Gallus ut eum occide-
ret, ejus autoritate motus eum interficere non
ausus est, contra dimissus Marius, & viatico
adjutus, in Africam contendit.

²⁸ Horrificaverant. | Egregium, & plenum
dignitatis atque adeò majestatis divinæ ver-
bum est, quasi diceret, admirabiliorem, dig-
norem fecerant Marium, & quodam quasi sa-
cro horrore auxerant, reverentiamque concil-
larent, quod tunc periculis objectus, non po-
tuit extinguere. Horrorem enim ad res sacras
refertur & veneracionem. Vide quæ diximus
cap. xvii. lib. ii. *Quæritum aquis ignem non sine
quodam sacrilegii metu & horrore deprehendit.*

²⁹ Servitia & ergastula. | Hoc est, servi
Pœnarum more, sic alibi dominationem dixit
pro dominantibus.

³⁰ Cliens & alumna urbis Ostia. | Alumnam
& clientem urbis vocat, qui ab Anco Marcio
quarto Romanorum rege condita fuit. Vide
cap. iv. lib. i. *Ostiumque in ipso maris flumi-
nisque confinio coloniam posuit.*

³¹ In Punicâ urbe. | Carthagine.

³² Aut Cimbricâ urbe. | Cimbricam urbem
pro quâvis hostili urbe posuit, neque enim
ullam apud nostrum Cimbrorum urbem à
Romanis captam reperimus.

consulis

consulis caput pro Rostris exponitur; ³³Antonii consularis in Marii ipsius mensis: ³⁴Cæsar & Fimbria ³⁵in penatibus domorum suarum trucidantur; ³⁶Craffi, pater & filius, in mutuo alter alterius aspectu: Bæbium atq; Numitorium per medium forum ³⁷unci traxere carnificum: ³⁸Catulus se ignis haustu ludibrio hostium exemit; ³⁹Merula flamen ⁴⁰Dialis in Capitolio Jovis ipsius oculos venarum cruore respersit: Ancharius ipso vidente Mario confossus est, ⁴¹quia fatalem illam scilicet manum non porrexerat salutanti. Hæc tot senatus funera ⁴²intra calendas & Idus Januarii mensis, ⁴³septima illa Marii purpura dedit. Quid futurum fuit, si annum consularis impleret? ⁴⁴Scipione Norbanoq; consulibus, tertius ille turbo civilis insanix toto furore detonuit; quippe quum ⁴⁵hinc octo legiones, inde quingentæ cohortes starent in armis, & inde ab Asiâ cum victore exercitu Sylla properaret. Et sanè quum tam ferus in Syllanos Marius fuisset, quantâ sævitiâ opus erat, ut Sylla de Mario vindicaretur? ⁴⁶Primum apud Capuam sub amne Vulturno signa concurrunt: & statim Norbani fusus exercitus. Statim ⁴⁷omnes

N O T A.

³³ Antonii. | Marci Antonii oratoris, cuius meminit Cic. 3. de Orat. quem eloquentissimum, prudentissimumque commendat.

³⁴ Cæsar & Fimbria. | Merito hic hæc est viri docti. constat enim Marianarum partium fuisse Fimbriam, cur igitur à Marianis occisus? Libenter Salmastio assentiar, qui ex scriptis Codd. legendum coniecit, Cæsar a Fimbria in penatibus domorum suarum trucidatur. Nisi tamen illum Fimbriam de quo noster, alium ab isto statuas qui Marii partes tutatus est. Alii legunt, Cæsares a Cinna, quod satis verisimile est. Ambo enim Cæsares, & Caius & Lucius trucidati.

³⁵ In penatibus domorum suarum. | Hoc est, in intimâ domorum suarum parte, ubi penates Dii habitare putabantur in uniuscujusque domo. Unde etiam penates pro domo dicuntur.

³⁶ Craffi, pater & filius. | Filius ab Equitibus Fimbriae interf. & fuit, pater suâ manu. Alii tamen aliter.

³⁷ Unci. | Is mos fuit Romæ, ut damnatorum corpora uncis, vel in Tiberim, vel in cloacas raderent.

³⁸ Catulus se ignis haustu. | Q. Catulus se loco nuper calce arenâq; perpolito, illatoque igne qui vim odoris excitaret, simul exitiali haustu spiritu, simul incluso suo, mortem magis voto quam a bitrio inimicorum, obiit. Hinc patet quid noster intelligit per ignis haustum.

³⁹ Merula. | L. Cornelius Merula flamen dialis, incisus venis, superfuoque altaribus sanguine, quos sæpè pro salute Reipublicæ precatus erat Deus, eos in execrationem Cinna, partiumque ejus tum precatus, optimè de Reipublicâ meritum spiritum reddidit. Patercol. 2. 22.

⁴⁰ Quia fatalem illam scilicet manum. |

Hoc signum suis dederat, ut quibus se aduentibus manum non porrigeret, eos trucidarent. Ideò illam Florus fatalem vocat.

⁴¹ Intra Calendas & Idus. | Marius enim, cum vii Consul esset, obiit Idibus Januarii, hoc est die tredecimo.

⁴² Septima Marii purpura. | Septimus Marii Consulatus: Consules enim purpurâ induti.

⁴³ Scipione Norbanoque Consulibus. | In omnibus Codicibus manuscriptis, ut auctor est Salmastius, legitur, Scipione Norbanoque quinto Consulibus. Quod utrum corruptè an rectè positum sit, non posse se per otium disquirere dicit. Ipse quidem scio Scipionem illum dictum fuisse Lucium Scipionem: illum alterum, Caium Norbanum. Itaque istud, quinto, natum fuerit ex compendiosa seritura, q. pro, que, unde illi effecerunt Quid est, Quinto. Pater meus.

⁴⁴ Hinc octo Legiones, inde quingentæ cohortes. | Hic & legiones & cohortes ex eisdem partibus sunt, nempe Romanorum: hoc dixi ob voces, hinc & inde, quæ duos exercitus comprehendere videri poterant. Legiones erant 6000 hominum, & constabant decem cohortibus, quæ tunc 600 homines continebant: nam primis temporibus, & legiones & cohortes minores fuerant.

⁴⁵ Primum apud Capuam. | Idem habet Eutrop. l. 5. primo prælio contra Norbanum dimicavit non longè à Capuâ, tum vii ejus cecidit vii millia cepit, cxxiv suorum amisit.

⁴⁶ Omnes Scipionis copia ostentatâ spe pacis oppressa. | Fuso Norbani exercitu, Sylla se ad Scipionem convertit, & ante prælium totum ejus exercitum sine sanguine in deditionem accepit.

Scipi-

Scipionis copiæ, ostentatâ spe pacis, oppressæ. 47 Tum Marius juvenis, & Carbo consules, quasi desperatâ victoriâ, ne inulti perirent, 48 in antecessum 49 sanguine senatûs sibi 50 parentabant. Obsessâque curiâ, 140 sic de senatu, quasi de carcere, qui jugularentur, educti. Quid funerum 51 in foro, 52 in circo, in parentibus templis? Nam Quinctus Mucius Scævola pontifex 53 Vestales amplexus aras, 54 tantum non eodem igne sepelitur. Lamponius atq; 55 Telestinus Samnitum duces atrocius Pyrrho & Annibale Campaniam Etruriamq; populantur: 56 & sub specie partium se vindicant. Apud 57 Sacriportum, 58 Collinamq; portam debellatæ omnes hostium copiæ. Ibi Marius, hic Telestinus oppressi. Nec idem tamen cædium, qui belli finis fuit. Stricti enim & in pace gladii: 59 animadversumque in eos, qui se sponte dediderant. 60 Minus est, quod apud Sacriportum, & apud Collinam portam septuaginta amplius millia Sylla concidit. Bellum erat. Quatuor millia deditorum inermium civium in 61 Villâ publicâ interfici iussit. 62 Isti tot in pace, non plures sunt? Quis autem illos potest computare, quos in Urbe passim, quisquis voluit, occidit? donec admonente 63 Furfidio, vivere aliquos debere, ut essent quibus imperarent; proposita est 64 ingens illa tabula; & ex ipso Equestris ordinis flore ac senatûs duo millia e-

N O T A E.

47 *Tum Marius.* | Ca. Marius Marii filius, & Cn. Papirius Carbo.

48 *In antecessum.* | Hoc est ante iustum tempus. Sic lib. 4 ca. 12. dixit *in antecessum pradam dividere.*

49 *Sanguine Senatûs.* | Eos Senatores occidebant qui Syllæ partes tuebanur.

50 *Parentabant.* | Parentare est mortuis parentibus sacrificia facere, inferias ferre. Sed de quorumvis mortuorum sacrificiis dicitur.

51 *In foro.* | Forum Romanum intellige, inter Ca. Iulium & Patricium, mones.

52 *In circo.* | In Circo Maximo, qui ad Patricii latus Meridionale, quod Aventino est oppositum, jacet. Ibi & Deorum imagines gyrosæ, & detracta hostibus spolia suspendebantur.

53 *Vestales amplexus aras.* | Ubi sacer ignis vigilabat.

54 *Tantum non eodem igne sepelitur.* | Huius tantumne simulachrum Vestæ repositum fuisse dicit Cicero, lib. 3 de Orat. Tantum non, id est, remodum, parum abest Græci dicunt. 2. *Id est,* Callim.

55 *Tele. nus.* | Vide sup. cap. xviii. de bello Sociali.

56 *Sub specie partium.* | Hoc est, quasi has vel illas partes tuebantur.

57 *Sacriportum.* | Locus Italiae circa Praeneste. Nam ibi, restum Marium scribunt

Vellei & Appian. Quanquam Eutrobus, in in urbe Praeneste obsellum, & oppressum fuisse dicit.

58 *Collinamque portam.* | Ibi Lamponii, & Telestini copiæ debellatæ.

59 *Animadversumque in eos qui se sponte dediderant.* | Vincto Mario, Sylla urbem ingressus, octo milia, vel quatuor, ut vult notiter, deditiorum in villâ publicâ trucidavit.

60 *Minus est.* | Hoc est, quod Sylla quatuor millia deditiorum inermium per pacem in villâ publicâ interfici iussit, hoc majus est quam quod apud Sacriportum & Collinam portam septuaginta amplius millia hostium concidit. Nam tunc bellum erat; illi dediti, hi hostes.

61 *Villâ publicâ.* | In campo Marzio. Est & alia villa publica extra urbem, quam Sigonius sexto ab urbe lapide ponit. De priori accipio.

62 *Isti tot in pace, non plures sunt?* | Cum interrogationis notâ Salmasii iudicio edendum curavimus, hoc sensu: ista quatuor hominum millia quos Sylla in pace interfici, an non multo plures sunt quam septuaginta illa milia quos in bello interfecit? Hec autem à superioribus pendunt, *minus est, &c.*

63 *Furfidio.* | Afidum vocat Plutarchus. Salust. Fufidium. Alii autem hoc aliis tribuunt.

64 *Ingens illa tabula.* | Tabula proseritionis.

lecti,

lecti, qui mori juberentur. ⁶⁵ Novi generis edictum. ⁶⁶ Piget post hæc referre, ludibrio habita ⁶⁷ fata ⁶⁸ Carbonis, fata Sorani Prætoris, at-
que Venuleii : Bæbium sine ferro, ritu ferarum, inter manus laniatum :
Marium ⁶⁹ ducis ipsius fratrem apud Catuli sepulchrum, ⁷⁰ oculis,
manibus, cruribusque defossis, servatum aliquandiu, ut per singula
membra moreretur. ^b Positis singulorum hominum ferè pœnis, muni-
cipia Italiæ splendidissima ⁷¹ sub hastâ venierunt, ⁷² Spoletium, ⁷³ In-
teramnium, Præneste, ⁷⁴ Fluentia. ⁷⁵ Nam Sulmonem, vetus oppidum
socium atque amicum (facinus indignum !) nondum expugnatum, ut
obsides jure belli, & modò morte damnati, ⁷⁶ duci jubentur : sic dam-
natam civitatem jussit Sylla deleri.

INTERPRETATIO.

^b Singulorum ferè hominum suppliciiis finitis.

NOTÆ.

⁶⁵ Novi generis edictum. | Nam primus fuit
Sylla qui proscriptionis tabulam proposuit.

⁶⁶ Piget post hæc referre. | Post tot funera
hujus vel illius mortem piget referre.

⁶⁷ Fata. | Vitam hic.

⁶⁸ Carbonis. | Cn. Papirii Carbonis Con-
sulis.

⁶⁹ Ducis ipsius fratrem. | Marii junioris
fratrem. Is autem Marcus Marius Gratidia-
nus vocabatur.

⁷⁰ Oculis, manibus, cruribusque defossis. |
Ergo totus defossus erat. Qui igitur aliquan-
diu servari potuit, ut per singula membra
moreretur ? Certè non intelligo. Libenter
cum aliis legerem Oculis, manibus, cruri-
busque, perfoctis. Nam & similem crudelitatem
in Hannonem suum exercuerunt Carthagenen-
ses. Justin. lib. 21. cap. 4. Virgis caesus, offossis
oculis, & manibus cruribusque fractis velus à
singulis membris pœna exigerentur occiditur.

⁷¹ Sub hastâ venierunt. | Vide quæ ad cap. 6.
lib. 2. dicta sunt.

⁷² Spoletium. | Oppidum in Umbria O-
rientali.

⁷³ Interamnium. | In Umbriâ Orientali :
nam de Interamnâ, quæ est in viâ Latinâ,
non intelligendum est.

⁷⁴ Fluentia. | Etruriæ urbs ab Arnus flu-
vium sita. Florentia vocatur.

⁷⁵ Nam Sulmonem. | Tota hæc periodus
deperdita est, neque ad ejus salutem quid-
quam esse tentandum arbitror. Multa pos-
sem dicere, sed illa multa nihil essent ; nam
meris conjecturis interminabilis area est. Ta-
men inter eos qui hæc corrigere, verisimilior
videtur conjectura Salmassii, qui legit, Nam
Sulmone (vetus oppidum socium atque amicum)
facinus indignum ! nondum expugnato, ut ob-
sides jure belli, & non morte damnati duci ju-
bentur. Ut sensus sit, Syllam Sulmoni nondum
expugnato obsides jure belli imperâsse, & eos
postea damnatos ad mortem duci jussisse.

Est autem Sulmo Latii oppidum, diversum
ab illâ Pelignorum urbe, quæ Ovidii patria.

⁷⁶ Duci. | Propriè de damnatis dicitur,
qui ad crucem ducuntur.

CAPUT XXII.

Bellum Sertorianum.

- ³⁴² **B**ellum Sertorianum quid aliud, quàm ¹ Syllanæ proscriptionis hæreditas fuit? ² hostile potius, an civile dixerim, nescio: quippè quod Lusitani Celtiberique Romano gesserint duce. ³ Exul & ⁴ profugus feralis illius tabulæ, vir summæ quidem, sed calamitosæ virtutis, malis suis maria terrasque permiscuit: ⁵ & jam Africæ, jam Balearibus insulis, fortunam expertus, ⁶ missusque in Oceanum, ⁷ Fortunatas Insulas penetravit: tandem Hispaniam armavit. Viro cum viris facilè convenit. Nec aliàs magis apparuit Hispani militis vigor, quàm Romano duce. Quanquam ille non contentus Hispaniâ, ⁸ ad Mithridatem quoque Ponticosque respexit, regemque classe juvit. ⁹ Et quid futurum fuit?
- ³⁴³ **b** satis tanto hosti uno imperatore resistere res Romana non potuit. Aditus ⁹ Metello Cnæus Pompeius. ^c Hi copias viri diù, & ancipiti semper acie attrivèrè: nec tamen priùs bello, quàm suorum scelere &

INTERPRETATIO.

^a Extorris & fugitivus à mortiferâ illâ tabulâ vir summæ quidem, sed infelici virtutis, malorum suorum maria ac terras participes fecit, & cum iam in Africâ & Balearibus insulis fortunam tentasset, in Oceanum conversus ad

Fortunatas Insulas conabatur.

^b Respublica Romana non satis uno duce tanto hosti resistere potuit.

^c Hi Copias Sertorii frequentibus & dubiis praeliis comminuerunt.

NOTÆ.

CAP. XXII. Bellum Sertorianum, anno Mundi 3872, ante Ch. Nat. 76, ab Urbe Cond. 675: *Cons. M. Emilio Lepido, & Q. Lutatius Catulo.*

¹ Syllana proscriptionis hereditas. | Sertorius à Romanis in Hispaniam missus, cum postea à Syllâ & Romanis proscriptus fuisset, is eam contra illos armavit.

² Hostile potius an civile. | Civile bellum est quod cives inter se gerunt, hostile quod peregrini: primis enim temporibus hostes dicebantur, qui postea peregrini dicti sunt.

³ Profugus feralis illius tabulæ. | Proscriptionis quam proposuerat Sylla. Profugus autem cum gignendi casu passim boni auctores, sic cap. I. lib. 3. dixit noster, regem jam finium suorum, regnique fugitivum.

⁴ Et jam Africa, jam Balearibus insulis fortunam expertus. | Africam scilicet & Baleares insulas in causam suam trahere tentavit, & contra Romanos armare.

⁵ Missusque in Oceanum. | A quo, cum jam sui juris & Imperator? Certe error est: vidit Salmasius qui legit, *nissusque in Oceanum*.

num, & infra, penetrare pro penetravit. Sed malim legi *conversus in Oceanum*.

⁶ Fortunatas Insulas penetravit. | Fortunatæ insulæ in mari Atlantico vocant Hispani, *Islas de Canaria*. At hoc falsum est, penetrasse Sertorium in eas insulas. Lege ergo mecum tentavit, quod verissimum est ex Plutarcho. At, inquires, unde ergo illud corruptum penetravit? quid enim scio? Fortasse ex scripturâ corruptâ *fur* *terioris* *ævi*, *templavit*, (sic enim scribebant) h'c monstrum enatum est. Utrumque sit (neque enim meum est causas latentes scrutari) errorem esse aio. *Pater meus*.

⁷ Ad Mithridatem quæque Ponticosque respexit. | Cum Mithridate fœdus fecit. Meminit Plutarch. in Sertor.

⁸ Et quid futurum fuit. | Ellipsis. Sensus est, cum Sertorius Mithridatem classe juverit, quid futurum fuit si uterque simul juncti Romam petissent?

⁹ Metello. | Qui Q. Cæcilius Metellus Pius vocabatur, filius ejus qui Jugurtham regem vicit.

infidiis extinctus est. ¹⁰ Copias ejus propè totâ Hispaniâ persequuti, diu & ancipiti semper acie domuerunt. ¹¹ Prima per legatos certamina habita, quum ¹² hinc Domitius & Thorius, ¹³ indè Herculeii ¹⁴ produderent : mox ¹⁵ his apud ¹⁶ Segoviam, ¹⁷ illis apud ¹⁸ Anam flumen oppressis ; ¹⁹ ipsi duces cominûs invicem experti, apud ²⁰ Lauronem, atque Sucronem, ²¹ æquavêre clades. Tum ²² illis ad populationem agrorum, ²³ his ad urbium excidia converfis, misera inter Romanos duces Hispania discordiæ pœnas dabat ; donec oppresso ²⁴ domesticâ fraude Sertorio, ²⁵ victo deditoque Perpernâ, ipsæ quoque in Romanam fidem venêre urbes, ²⁶ Osca, ²⁷ Terme, ²⁸ Tutia, ²⁹ Valentia, ³⁰ Auxima, & in fame nihil non experta ³¹ Calaguris. Sic recepta in pacem Hispania. Victores duces externum id magis quam civile bellum videri voluerunt, ³² ut triumpharent.

N O T Æ.

¹⁰ *Copias ejus totâ.* | Nemo est qui dubitet has lineas delere, *Copias ejus totâ Hispaniâ persequuti, diu & ancipiti semper acie domuerunt.* Nil enim aliud sunt quàm quod suprà dicit, *Hi copias viri diu & ancipiti semper acie intrivêre.*

¹¹ *Prima per legatos certamina habita.* | Verso stylo confodiatur istud, *habita*, nec enim Latinum est, & à brevitate Flori abhorret. *Pater meus.*

¹² *Hinc Domitius & Thorius.* | *Hinc ex parte Metelli, Domitius & Thorius Metelli legati.*

¹³ *Indè Herculeii.* | *Indè ex parte Sertorii, Herculeii duces Sertorii fratres erant.*

¹⁴ *Produderent.* | Idem quod *praludere*. Metaphora à re musicâ, sic cap. II. lib. 4. *Ac Mariana quidem Cinnanaque rabies intra urbem praluserat, quasi expiraretur.*

¹⁵ *His.* | Herculeiis.

¹⁶ *Segoviam.* | Urbem in Tarraconensi Hispaniâ.

¹⁷ *Illis.* | Metelli Legatis Domitio & Thorio.

¹⁸ *Anam.* | Hispaniæ fluvium.

¹⁹ *Ipsi duces.* | Pompeius & Sertorius.

²⁰ *Lauronem atque Sucronem.* | Hispaniæ Tarraconensis fluvii & Sucro,

²¹ *Æquavêre clades.* | Ibi singula ex utraq. acie cornua vicerunt.

²² *Illis ad populationem agrorum.* | Sertorii militibus.

²³ *His.* | Pompeii militibus.

²⁴ *Domesticâ fraude.* | A Marco Antonio & M. Perpennâ in convivio interfectus fuit;

²⁵ *Victo deditoque Perpernâ.* | Qui Sertorii partes tutabatur.

²⁶ *Osca.* | In Tarraconensi Hispaniâ urbs.

²⁷ *Terme.* | Celtiberiæ oppidum.

²⁸ *Tutia.* | Hispaniæ urbs. Alii legunt *Tuttia* duplici it.

²⁹ *Valentia.* | Urbs Hispaniæ Orientalis inter Urbes Saguntum & Salarium.

³⁰ *Auxima.* | Hispaniæ urbs, alii *Uxamam*, alii *Auxumam* vocant.

³¹ *Calaguris.* | Hispaniæ urbs ad Iberum fluvium sita.

³² *Ut triumpharent.* | Nam de civilibus bellis nullus erat triumphus, quia ut necessariæ istæ, ita lugubres semper existimantur victoriæ sunt, utpote non externo, sed domestico partæ cruore. Valer. Max. lib. 2. cap. 8. Lucanus bella civilia vocat.

— nullos habitura triumphos.

CAPUT XXIII.

Bellum civile sub Lepido.

344 **M**arco Lepido, Quinto Catulo consulibus, civile bellum pæne citius oppressum est quàm inciperet : ¹ sed quântum, latèque fax illius motûs ² ab ipso Syllæ rogo exarsit ! Cupidus namque rerum novarum per insolentiam Lepidus, acta tanti viri rescindere parabat ; nec immeritò, si tamen ³ posset sine magnâ clade Reipublicæ. ⁴ Nam quum jure belli Sylla dictator proscripseret inimicos : ^a qui supererant, revocante Lepido, quid aliud quàm ad bellum vocabantur ? ^b quumque damnatorum civium bona, ⁵ addicente Syllâ, ⁶ quamvis malè capta, jure tamen, repetitio eorum proculdubio ⁷ labefactabat compositam civitatem. ^c Expediebat ergo quasi ægræ faucis Reipublicæ requiescere quomodocumque ; ne vulnera curatione ipsâ rescinderentur. ^d Ergo quum turbidis concionibus, ⁸ velut classico civitatem terruisset, profectus in Etruriam, arma indè & ¹⁴⁵ exercitum Urbi admovent. Sed jam ⁹ Mulvium pontem, collemque Janiculum Lutatius Catulus, Cnæusque Pompeius, Syllanæ dominationis duces atque signiferi, alio exercitu insederant. A quibus primo statim imperû retrò pulsus, ¹⁰ hostisque à senatu judicatus,

INTERPRETATIO.

^a Lepido revocante eos qui proscriptionibus supererant, quid aliud nisi ad bellum vocabantur ?

^b Et cum bona civium damnatorum, quamvis injustè capta, jure tamen capta essent, adjudicante Syllâ, eorum repetitio sine dubio quies-

cerat Rempubl. quætiebat.

^c Praestabat igitur civitati veluti agrotæ & faucis quiescere quoquo modo, ne vulnera curatione ipsâ rursus aperirentur.

^d Ergo cum tumultuosis orationibus quasi classico urbem terruisset,

NOTÆ.

CAP. XXIII. *Bellum civile sub Lepido, eodem anno quo bellum Sertorianum, de quo Capite superiori.*

¹ Sed quântum, latèque. | Meritò hæc verba viris doctis displicuere, quâsi à Floro nostro aliena, Lege itaque ; Fax illius motûs ab ipso Syllâ rogo exarsit.

² Ab ipso Syllâ rogo. | Rectè. Sylla enim in agro Cumano mortuus, per Italiam Romam lecticâ aureâ regium in morem delatus, annitente Q. Catulo, & Pompeio, in Campo Martio crematus fuit, etiam si reluctaretur Lepidus, qui indè, & ejusdem Syllæ acta rescindere, idq. si minùs procederet, patriæ bellum inferre cogitavit. Meritò igitur dixit noster, faciem hujusce motûs ab ipso Syllæ rogo accensam fuisse.

³ Posset. | Id est potuisset.

⁴ Nam quum jure belli. | Hæc respondent à superioribus, si tamen posset. Id autem non

poterat, inquit noster, nam quum.

⁵ Addicente Syllâ. | Addicere, verbum jurisdictionis prætoris, id est adjudicare.

⁶ Quamvis malè, jure tamen. | Sed quid malè capta, si jure capta sunt ? Jure capta, quia ex legis jure capta fuere, malè autem capta, quia per proscriptionis legem capta sunt.

⁷ Labefactabat compositam civitatem. | Quod scilicet bonorum possessores non faciliè se eis privari paterentur.

⁸ Velut Classico. | Classicum est, cum signa omnia pariter canunt, ut milites ad pugnam vocent. Eleganter Florus Lepidum turbidis concionibus quasi classico urbem terruisse dicit : nam per eas, obvius ad arma concitabatur.

⁹ Mulvium pontem. | Mulvius sive Mulvius pons in Tiberi prope Romam : hodie, Ponte molle vocant.

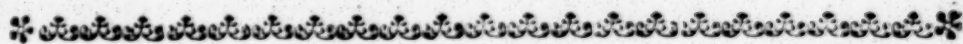
¹⁰ Hostisque à Senatu judicatus. | Vide Notata ad cap. 21. Consilio Senatûs adversariis hostibus judicatis,

incru-

incruentâ fugâ Etruriam, inde Sardiniam recessit : ibique morbo & pœnitentiâ interiit. Victores, " quod non temerè alias in civilibus bellis, pace contenti fuerunt.

N O T Æ.

11 *Quod non temerè alâs in civilibus bellis.* | vel vindictam perunt, ut in superioribus factum est.
In iis enim victores sibi, vel dominationem, | & cum est.

LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

Bellum Catilinarium.

Catilinam luxuria primùm, ¹ tum hinc conflata egestas rei familiaris, simul occasio, ² quòd in extremis finibus mundi arma Romana peregrinabantur ; in nefaria consilia opprimendæ patriæ suæ compulère ; Senatum confodere, consules trucidare, ^b distringere incendiis Urbem, diripere ærarium, totam denique rempublicam funditus tollere, & quicquid nec Annibal videretur optâsse. Quæ omnia quibus (ô nefas !) sociis aggressus est, ³ ipse patricius ? ⁴ sed hoc minus est : ⁵ Curii, Porcii, ⁶ Syllæ, ¹⁴⁸ Cethegi, Autronii, Vargunteii, arque Longini. Quæ familiæ ? ⁷ Quæ senatûs insignia ? ⁸ Lentulus quoque tum maximè Prætor. Hos

INTERPRETATIO.

^a *Primùm luxus, deinde ex eo luxu comparsa rei familiaris penuria, simul & occasio, quia in extremis orbis finibus Romanorum arma*

versabantur, impulsère Catilinam in flagitiosa ep̃ primenda patria sua consilia.

^b *Urbem incendiis dividere.*

N O T Æ.

IN LIB. IV. CAP. I. *Bellum Catilinarium, Anno Mundi 3887, ante Ch. Nat. 61, ab Ur. Cond. 690, Coss. M. Tullio Cicerone, & C. Antonio.*

¹ *Tum hinc conflata egestas* | . Egestatem luxuriæ filiam fecit Plaut. in Prolog. Trinum. ver. 8.

Primùm mihi Plautus nomen luxuriæ indidit:

Tum mihi natam hanc esse voluit incipiam.

² *Quod in extremis finibus mundi.* | Pompeius in Asiâ contra Mithridatem militabat. Sallust. Cat. 16.6. *In Italia nullus exercitus: Cn. Pompeius in extremis terris bellum gerebat.*

³ *Iose patricius.* | Patricii qui ex patribus, hoc est Senatoribus, orti sunt. Sic dicti quòd patrem ciere possent.

⁴ *Sed hoc minus est.* | Minus est, inquit, Catilinam qui patricius fuit, contra patriam conjurâsse, cum Curii, Porcii, Syllæ, &c. qui & ipsi Senatores fuere, se illi socios adjunxerint.

⁵ *Curii, Porcii.* | Prætor istos, quos hic numerat Florus, f. ère item & alii, ut M. Crassus, Cæsar, &c. vide Sallust.

⁶ *Sylla* | Hunc L. Syllam vocat Cicero.

⁷ *Quæ Senatûs insignia.* | Nam plurimi ex ipso Senatu. Unde Cicer. 1. Cæcil. *Hic sunt in nostro numero P. C. in hoc orbis terra sanctissimo, gravissimoque consilio, qui de meo nostrumque omnium interitu, qui de hujus urbis atque ad id orbis terrarum exitio cogitent.*

⁸ *Lentulus quoque tum maximè Prætor.* | Idem testatur Cicero, Sallust. Et alii: *Tum maximè autem, nil aliud est quam tunc.*

K

omnes.

omnes immanissimi facinoris satellites habuit. Additum est pignus
 conjurationis, ⁹ sanguis humanus: quem circumlatum pateris bibere:
^c summum nefas, nisi amplius esset propter quod biberunt. Actum
 erat de pulcherrimo imperio, nisi illa conjuratio in Ciceronem &
 Antonium consules incidisset: ¹⁰ quorum alter industriâ rem patefec-
 cit: ¹¹ alter manu oppressit. Tanti sceleris indicium ¹² per Fulviam
 emerfit, ¹³ vilissimum scortum, ¹⁴ sed parricidii innocens. Tum Con-
 sul ¹⁵ habito senatu, ¹⁶ in præsentem reum Cicero ¹⁷ peroravit: sed
 non ampliùs profectum, ¹⁸ quàm ut hostis evaderet, ^d seque ¹⁹ pa-
 lam professo, incendium suum restincturum ²⁰ ruinâ minaretur. Et
 ille quidem ad præparatum à Manlio in Erruriâ exercitum proficisci-
¹⁴⁷ tur, signa illaturus Urbi. ²¹ Lentulus ^e destinatum familiæ suæ ²²
 Sibyllinis versibus regnum sibi vaticinans, ad præstitutum à Catilinâ
 diem, urbe totâ viros, faces, tela disponit. Nec civili conspirati-
 one contentus, legatis Allobrogum, qui tum fortè aderant, in ar-

INTERPRETATIO.

^c Summum flagitium, nisi majus esset illud
 cuius causâ sanguinem illum biberunt.

^d Et coram minitaretur se incendium suum

eorum ruinâ obruturum.

^e Lentulus sibi promittens Regnum per Sylla
 lini versus familia sua destinatum.

NOTÆ.

⁹ Sanguis humanus. | Idem Sall. Cat. Cap. 22.
 Fuere eâ tempestate qui dicerent Catilinam, orati-
 one habitâ, cum ad iniurandum populares sceleris
 sui adigeret, humani corporis sanguinem vino per-
 mixtum in pateris circumtulisse. Unde infra
 noster ait: Quem circumlatum pateris bibere.

¹⁰ Quorum alter. | Cicero.

¹¹ Alter manu oppressit. | C. Antonius. Qui
 tamen contra hostes non ipse pugnavit, sed per
 Petreium legatum suum id bellum confecit, ut
 ex Cicer. patet & Sallust.

¹² Per Fulviam. | At Fulvia, insolentia
 Curii causâ cegnâ, tale periculum Reip. haud
 occultum habuit, sed sublato auctore, de Catili-
 næ conjuratione qua quo modo audierat, complu-
 ribus narravit. Sall. Cat. 23. 3.

¹³ Vilissimum scortum. | Illam tamen vir-
 ginem nobilem, vocat Plutarch.

¹⁴ Parricidii. | Parricidium vocat conjura-
 tionem in Patriam. Sic supra cap. xxi lib. 3.
 parricidiale bellum vocavit, quod contra Pa-
 triam.

¹⁵ Habito Senatu. | Hoc est coacto Senatu.
 Sic supra dixit, cum frequentissimos eos in syl-
 viis haberet.

¹⁶ In præsentem reum. | In aliis legitur, In
 præsentem parricidam, in præsentem reum; sed
 delenda sunt isthæc verba, in præsentem reum,
 nihil enim novi dicunt, nec in iis figura est:
 & si figura sit, contra figuram peccat, Reus

enim minus est centum parasangis quàm Pa-
 rricida. Dele & rō Cicero, quid enim aliud
 quàm interpretamentum rō Consul?

¹⁷ Peroravit. | Primam Catilinariam ha-
 buit.

¹⁸ Quàm ut hostis suaderet. | Primâ Cice-
 ronis oratione ex urbe profugus se ad Manlii
 castra in Erruriam penetravit.

¹⁹ Palam professo. | Barbarismus est, Dele
 professo.

²⁰ Ruinâ. | Patriæ scilicet.

²¹ Lentulus destinatum familia sua Sibyllini
 versibus. | Ex libris Sibyllinis, Regnum Romæ
 tribus Corneliis portendebatur, Cinnæ scilicet,
 Syllæ, & Lentulo, ut is putabat; jam Cinna
 & Sylla regnaverant: sibi igitur Lentulus va-
 ticipabatur regnum deberi, cum tertius esset
 ex Corneliorum familiâ. Meminit Cicer. in
 3. Catil. Lentulum autem sibi confirmasse ex
 fati Sibyllinis, aruspicumque responsis se esse
 tertium illum Cornelium, ad quem regnum huius
 urbis, atque imperium pervenire esset neces-
 sarium. Cinnam ante se, & Syllam fuisse.

²² Sibyllinis versibus. | Multæ Sibyllæ, nu-
 merantur, quæ hos versus in lineis volumini-
 bus descripsere: horum libri novem Tarquinio
 Prisco venales propositi. Quidam combu-
 sti, reliqui multâ cum curâ per longa tempora
 Romæ servati.

ma sollicitatis. ²³ Iissetque ultra Alpes furor, nisi ²⁴ altera proditi-
one Vulturcii, ²⁵ Prætoris literæ tenerentur. Statim Ciceronis impe-
rio ²⁶ injecta est Barbaris manus. Palàm ²⁷ Prætor in senatu convin-
citur. De supplicio agentibus, ²⁸ Cæsar parcendum dignitati, Cato
animadvertendum pro scelere censebat. Quam sententiam sequutis
omnibus, in carcere parricidæ strangulantur. Quamvis parte conjura-
tionis oppressâ, tamen ab incepto Catilina non destitit: sed infestis ab
Etruriâ signis patriam petens, obvio ²⁹ Antonii exercitu opprimitur.
Quàm atrociter dimicatum sit, exitus docuit. Nemo hostium bello
superfuit. ³⁰ Quem quis in pugnando ceperat locum, eum, amissâ
animâ, corpore tegebat. Catilina longè à suis inter hostium cadavera
reperitus est; pulcherrimâ morte, si pro patriâ sic concidisset.

N O T Æ.

²³ Iissetque ultra Alpes furor. | Lentulus
legatos Allobrogum belli Transalpini, & tu-
multus Gallici excitandi causâ sollicitaverat,
& sic ultra Alpes iisset furor, nisi res à Cice-
rone de rehenſa & obruta fuisset.

²⁴ Alterâ proditiōe. | Fulvia priorem Ca-
tilinæ conjurationem modiderat, Vulturcius
hanc Lentuli cum legatis Allobrogum. Est
hec igitur altera, hæc est, Secunda proditio.
Vel alteram proditiōem dicit, quia bis pro-
ditor Vulturcius, primò quòd cum Catilinâ
ejusque sociis conjuravit, mox quòd eos, cum
quibus conjuraverat, prodidit.

²⁵ Prætori literæ. | P. Lentuli literæ quas
is ad Catilinam scripserat.

²⁶ Injecta est barbaris manus. | Galli le-
gati Allobrogum à Ponte Milvio cum abirent
rapti, & Ciceronis domum deducti.

²⁷ Prætor. | Lentulus.

²⁸ Cæsar parcedum dignitati. | Cæsar, ut-
pote qui ex conjuratis esset, non morte qui-
dem multandos, sed æternis tenebris vincu-
lisque mandandos censebat.

²⁹ Obvius Antonii exercitu opprimitur | Ta-
men Antonius non pugnavit, se ægrotare si-
mulans, sed ejus legatus Petreius.

³⁰ Quem quis in pugnando ceperat locum,
eum, amissâ animâ, corpore tegebat. | Si jurem
hoc in loco errorem esse, id quàm multi mi-
nùs credent. Sed & sic verum est. Con-
stat enim ex Sallustii Catilinario cap. 61. de-
sumpta esse, idque nemo neget, nam verba
ipsa tanti scriptoris fidem cuius fecerint. En
tibi: Quem quisque vivus pugnando locum ce-
perat, eum, amissâ anima, corpore tegebat; sed
rectè apud Sallustium est, pugnando, ratio est,
quia non capitur locus dum pugnatur (id est
in pugnando) imò capitur locus ad pugnan-
dum, id est, pugnando. Itaque istud, pugnando,
est in tertio casu, non in sexto, & cum quis
dicitur cepisse locum pugnando, intelligimus
locum ab eo captum fuisse ad pugnandum,
quod est lectissimæ & elegantissimæ Latini-
tatis, quam tamen Florus non observavit, aut
istud, in, additum est. Pater meus.

CAPUT II.

Bellum Cæsaris & Pompeii.

JAM pendè toto orbe pacato, majus erat imperium Rbmanum, quàm
ut ullis externis viribus extinguì posset. Itaque invidens fortuna
principi gentium populo, ipsum illum in exitium suum armavit. Ac
Mariana quidem Cinnanq; rabies intra Urbem præluſerat, quasi ex-

N O T Æ.

CAP. II. Bellum Cæsaris & Pompeii, Anno
Mundi 3900, ante Ch. Nat. 48, ab Ur.
Cond. 703, Cons. Claudio Marcello, & L. Cor-
nelio Lentulo qui Crux vocatus est.

Toto orbe pacato. | Quidquid à Gaditano
fretò usque ad Indianam patebat, sibi fore Ro-

mani subjecerant.

² Præluſerat quasi experiretur. | Præluſere,
ut jam dixi, & experiri, musica verba sunt,
& de iis dicuntur qui chordas instrumentorum
digitis præsentant, ut experiantur an inter se
consentiant. Præluſerat quasi experiretur Gal-
licè diceret, *Anis præluſé comme pour sonder.*

periretur. Syllana tempestas latius, intra Italiam tamen, detronuerat.
 a Cæsaris furor, atque Pompeii, Urbem, Italiam, gentes, nationes,
 totum denique quâ patebat imperium, quodam quasi diluvio & in-
 flammatione corripuit: adeo ut non rectè tantum civile dicatur; ac
 ne sociale quidem; sed nec externum: sed potius commune quod-
 dam ex omnibus, 4 & plus quam bellum. Quippè si duces ejus
 inspicias; totus senatus in partibus. Si exercitus; 6 hinc undecim le-
 giones, 7 indè decem & octo, flos omnis & robur Italici sanguinis.
 Si auxilia fociorum; 8 hinc Gallici Germaniq; delectus: 9 indè 10 De-
 jotarus, 11 Ariobarzanes, 12 Tarchondimotus, 13 Corys, omne Thra-
 ciæ, Cappadociæque, Ciliciæ, Macedoniæ, Græciæ, Ætolia, totiusq;
 14,9 robur Orientis. Si moram belli; 14 quatuor anni, & pro clade rerum
 breve tempus. Si locum & spacium ubi commissum est; 15 intra Ita-
 liam: indè se in Galliam Hispaniamque deflexit, reversumque ab oc-
 casu, totis viribus in Epiro Thessaliâque consedit: hinc in Ægyptum
 subito transiit: inde respexit Asiam: inde Africæ incubuit: postre-
 mō in Hispaniam 16 regyavit, & ibi aliquando defecit: Sed non &
 odia partium finita cum bello. Non enim prius quievêre, quam in
 Urbe ipsâ, medio senatu, eorum qui victi erant odia 17 victoris sese
 cæde satiarent. Causa tantæ calamitatis eadem quæ omnium, 18 ni-
 mia felicitas. Siquidem 19 Quinto Metello, Lucio Afranio consulibus,
 quum Romana majestas toto orbe polleret, 20 recentisque victorias,

INTERPRETATIO.

a Furor Cæsaris & Pompeii, Urbem, Italiam, Gentes, Nationes, denique totum quâ extendebatur imperium, complexus est, veluti quâdam inundatione & inflammatione.

NOTÆ.

3 Nec externum. | Externum dici non potest, quia non illud singulæ natione, sed universæ gerunt.

4 Et plusquam bellum. | Optimè hic Lucanum sequutus, nullum enim hic gradum reliquit quo crescere posset. Sed non ita bene suprâ cap. xxi ut ostendi.

5 Si duces ejus. | Dele posteriore vocem eius.

6 Hinc undecim legiones. | Hinc ex parte Cæsaris.

7 Indè | Ex parte Pompeii.

8 Hinc. | Ut suprâ, ex parte Cæsaris.

9 Indè. | Ex parte Pompeii.

10 Dejotarus. | Gallogræcus, pro quo, Cicero orationem habuit, ut eum a iud Cæsare excusaret, quod in Pompeii amicitiam propensior fuerit.

11 Ariobarzanes. | Cappadociæ Rex.

12 Tarchondimotus. | Ciliciæ regibus.

13 Corys. | Ut nuro, pater fuit illius Corys ad quem Ovid. Eleg. 9. lib. 2. de Ponto misit. Regia progenies, cui nobilitatis origo.

Nomen in Eumolpi pervenit usque, Cory.

14 Quatuor anni. | Immo plures, ut nempe sex. Nam anno quo Cæsar, primo, & Consul,

& Dictator fuit, extinctum est.

15 Intra Italiam. | Ubi Confinium, & aliquot urbes Cæsar recepit, inde in Galliam, ubi Massiliam obsidet, inde in Hispaniam tendit; Eritum postea Thessaliâ, Ægyptum, Asiam, Africam, & rursus Hispaniam eodem renore peragravit.

16 Regyavit. | Hoc est deflexit, Græci dicerent ἀποστράφηται. Malè in aliis remigravit.

17 Victoris sese cæde satiarent. | Victoris, hoc est, Cæsari, quem in medio Senatu confodere.

18 Nimia felicitas. | Consule cap. xii, lib. iii. Denique illa ipsa principatus & dominandi cupido unde nisi ex nimis opibus? Atqui hac Cæsarem atque Pompeium furialibus in exitium Reipub. facibus armavit.

19 Quinto Metello. | Quinto Cæcilio Metello, qui celer dictus, & L. Afranio, anno Mundi 3897.

20 Recentisque victorias. | Superiori anno, eo scilicet qui Metelli & Cæcili Consulatam antecessit, Pompeius ex Asiâ reversus, de Mithridate, & Tigrane, & Totâ fere Asiâ triumphavit.
 2: Ponticos

²¹ Ponticos & Armenios triumphos ²² in Pompeianis theatris Roma cantaret; nimia Pompeii potentia apud ociosos, ut solet, cives movit invidiam. Metellus ²³ ob imminutum Cretæ triumphum; ²⁴ Cato adversus potentes semper obliquus, detrectare Pompeium, actisque ejus ²⁵ obstrepere. ²⁶ Hic dolor ²⁷ transversum egit: & ad præsidia dignitati paranda impulit. Fortè tunc Crassus genere, divitiis, dignitate ¹⁵⁰ florebat: ²⁸ vellet tamen auctiores opes: ²⁹ Caius Cæsar eloquentiâ & spiritu, ecce jam & ³⁰ consulatu allevabatur: Pompeius tamen super utrumque eminebat. Sic igitur Cæsare ³¹ dignitatem comparere, ³² Crasso augere, Pompeio retinere cupientibus, omnibusque pariter potentæ cupidis, de invadendâ Republicâ facillè convenit. ³³ Ergo quum mutuis viribus in suum quisque decus niteretur, ³⁴ Galliam Cæsar invadit, ³⁵ Crassus Asiâ, ³⁶ Pompeius Hispaniâ: tres maximos exercitus: ³⁷ & jam sic orbis imperium societate trium principum occupatur. Decem annos traxit ista dominatio. ³⁸ Exindè, quoniam ³⁹ mutuo metu tenebantur, ⁴⁰ Crassi morte apud Parthos, ⁴¹ & morte Juliæ Cæsaris filiae, quæ nup-

INTERPRETATIO.

^b Cato potentibus semper insensus. Pompeium vituperare cepit. & eius acta suggillare, minuire.

^c Hic dolor cum in adversum impulsit. & ad dignitatis suæ auxilia comparanda excitavit.

^d Caius Cæsar eloquentiâ & animo, & jam Consulatu suo nitēbatur.

^e Ergo cum singuli ad suam dignitatem ten-

drent.

^f Postea quoniam mutuo metu tenebantur, statim amulatio erupit Crassi morte apud Parthos, & morte Juliæ Cæsaris filiae, quæ Pompeio nupta, generi & societati concordiam retinebat maximè facere.

NOTÆ.

²¹ Ponticos & Armenios triumphos. | Pontum, Armeniam, totam ferè Asiâ Metellus domuerat. Vide supra cap. v. lib. iiii.

²² Pompeianis theatris. | Cave ea theatra intelliga, quæ Pompeius extruxit: nondum enim ea extruxerat cum de Mithridate triumphavit. Pompeiana theatra vocat noster, loca ubi pop. Roman. Pompeii laudes canebat, sive in cam. o Martio, sive in fano, sive reverà ad id theatra quædam momentanea, ut fiebat, erecta fuerint.

²³ Ob imminutum Cretæ triumphum. | Dum Metellus in Cretâ rem gerebat, Pompeius quamvis absens in eâ provinciâ inclytus fuit, & multi ad eum defecerunt, quapropter & hic de Cretâ triumphavit & hic Metelli triumphus imminutus fuit. Pompeius etiam captivos duces ornamentum trium hi Marcello subiecit, ut eos i. se duceret.

²⁴ Obstrepere. | Actis alicujus obstrepere, est murmurando, & tumultuando eorum refectionem suadere.

²⁵ Transversum egit. | Sallustiana phrasis. Gallicè, Le possé à la traversé.

²⁶ Vellet. | Pro voluisset.

²⁷ Consulatu. | Nam post Metellum & Afranium Consul fuit.

²⁸ Dignitatem. | Consulatus, scilicet, quem anno sequenti obtinuit.

²⁹ Crasso augere. | Suprà, Vellet tamen auctiores opes.

³⁰ Galliam Cæsar invadit. | Ad bellum Gallicum, de quo cap. x. lib. iiii.

³¹ Crassus Asiâ. | Ad bellum Parthicum, de quo cap. xi. lib. iiii.

³² Pompeius Hispaniâ. | Hinc secundo Consulatu suo obtinuit, nec Romam tamen reliquit, sed ibi prædens, provinciam signis per legatos Afranium & Petreium administravit. Veliei. Patrec lib. 2.

³³ Et jam sic orbis. | Istud, jam, unde hac ire fecit non viderè.

³⁴ Decem annos. | A Consulatu Metelli, & Afranii, usque ad Consulatum Lentuli, & Marcelli.

³⁵ Mutuo metu tenebantur. | Ne scilicet alter alterum in imperio necutando preveniret.

³⁶ Morte Crassi. | Nam dum Crassus vivebat, nil movere audebant Cæsar, & Pompeius, quia, terribili accellione, Crassi scilicet, verebantur.

³⁷ Et morte Juliæ Cæsaris filie. | Et Crassus & Julius eodem anno mortem obire, nempe sex. tem annis post initum foedus cum Crasso, Cæsare, & Pompeio.

ta Pompeio, ³⁸ generi focerique concordiam matrimonii fœdere tenebat, statim æmulatio erupit. Jam Pompeio suspectæ Cæsaris opes, & Cæsari Pompeiana dignitas gravis. ³⁹ Nec hic ferebat parem, nec ille superiorem. Nefas ! sic de principatu laborabant, ⁴⁰ tanquam duos tanti imperii fortuna non caperet. Ergo ⁴¹ Lentulo Marcelloque consulis, rupta ⁴² primâ conjurationis fide, ⁴³ de successione Cæsaris ⁴⁴ senatus, id est, Pompeius, agitabat : ⁴⁵ nec ille abnuebat, ⁴⁶ si ratio sui proximis comitiis haberetur. Consulatus abienti, quem decem tribuni plebis, ⁴⁷ favente Pompeio, nuper decreverant ; tum ⁴⁸ dissimulante eodem negabatur. ⁴⁹ Veniret, & peteret majorum more. Ille contrâ flagitare decreta : ⁵⁰ ac nisi in fide permanerent, non se ⁵¹ remittere exercitum. Ergo ut in hostem decerneretur. His Cæsar agiturus, statuit præmia armorum armis defendere. Prima civilis belli arena, Italia fuit ; cujus arces levibus præsidii Pompeius infederat : sed omnia subito Cæsaris impetu oppressa sunt. Prima ⁵² Arimino signa cecinerunt. Tum pulsus Etruriâ Libo, ⁵³ Umbriâ Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum sine sanguine, si Pompeium ⁵⁴ Brundusii opprimere potuisset : ⁵⁵ & ceperat. Sed ille per obsessi claustra portus, nocturnâ fugâ evasit.

N O T Æ.

³⁸ *Generi focerique concordiam.* | Idem Vellei. lib. 2. *Multè coherentis inter Cn. P. meium, & C. Cæsarem concordia pignus, Julia uxor Magni decessit.*

³⁹ *Nec hic ferebat parem. nec ille sup.* | Hic, est Pompeius, ille Cæsar Lucan. lib. 1. v. 125. *Nic quæquam iam ferre potest Cæsare priorem.*

Pompeius sue parem.

⁴⁰ *Tanquam duos tanti imperii.* | Idem expressit Lu an. lib. 1. ver. 110.

Quæ mare, quæ terras, quæ totum possides orbem,

Non cepit fortuna duos.

⁴¹ *Lentulo Marcelloque Consulibus.* | Vide quæ capiti præi ista sunt.

⁴² *Primâ conjurationis fide.* | Quâ illis de invadendâ Republicâ convenerat Vide supra.

⁴³ *De successione Cæsaris* | Hoc est de Imperio Cæsari abrogando, & successore in ejus locum mittendo, tunc autem Cæsar Provinciam Galliam obtinebat.

⁴⁴ *Senatus, id est, Pompeius.* | Argutissima sententia : quasi diceret Florus, Senatum nihil aliud tum fuisse quàm Pompeium ipsum, vel quidquid vellet Pompeius, id statim Senatoribus placuisse, & eorum decretis firmatum fuisse Nam Senatum in Pompeii partibus fuisse notum est. Hujus autem figuræ exemplum est in fine ca. l.iii. infra, *Romana dominationis, id est, humani generis.* Ut si diceret Florus humanum genus, & Romanam dominationem, verbis differre, re autem minime,

⁴⁵ *Nec ille abnuebat.* | Nec Cæsar abnuebat successorem.

⁴⁶ *Si ratio sui proximis comitiis.* | Hoc est, si sibi proximis Comitiis Consulatum vellent deferre.

⁴⁷ *Favente Pompeio.* | Cum Pompeius legem tulisset, ne quis absens magistratum possit petere, lege jam in æ incisa recordatus loci sui C. Cæsaris, eum legi exemit, & errorem suum correxit. Sed Marcellus postea id nullo modo locum habere posse contendit, cum Pompeius per se errorem suum correxisset, sine populi auctoritate, quâ tamen æque opus erat, veluti si lex nova de integro rogata fuisset.

⁴⁸ *Dissimulante eodem.* | Pompeius ne facinus seculum de voir.

⁴⁹ *Veniret.* | Sic eum superioribus jungebatur. Cont. latus à Romanis negabatur dicentibus, Veniret.

⁵⁰ *Ac nisi in fide permanerent.* | Nisi sibi Consulatum darent ut commiserant.

⁵¹ *Remittere.* | Eleganter pro remissurum.

⁵² *Ariminum.* | Maritima urbs supra Umbros.

⁵³ *Umbria Thermus.* | Ex Lucano, 2. 462. *Jusque suum pulso jam perdidit umbria Thermus.*

⁵⁴ *Brundusii.* | Vide cap. xx. lib. 1.

⁵⁵ *Et ceperat.* | Id est ince erat, supple. opprimere. Alii legunt, ceperat, id est, cepisset : ut peractum erat, pro peractum fuisset.

Turpe dictu! modo ⁵⁶ princeps patrum, pacis belliq; moderator, per triumphatum à se mare, lacerâ & penè inermi navi fugiebat. Nec Pompeius ab Italiâ, quàm senatus ab Urbe, fugatur prior. Quam penè vacuum metu Cæsar ingressus, consulem se ipse facit. *Ærarium quoque* ⁵⁷ sanctum, quia tardiùs aperiebant Tribuni, iussit effringi: censumq; ⁵⁸ & patrimonium populi Romani antè rapuit, quàm imperium. Pulso fugatoq; Pompeio, maluit priùs ordinare provincias, quàm ipsum sequi. Siciliam & Sardiniam, ⁵⁹ annonæ pignora, per legatos haber. Nihil hostile erat in Galliâ: pacem ipse facerat. Sed ad ⁶⁰ Hispanienses Pompeii exercitus transeunti per eam duci portas claudere ausa Massilia est. Misera, ⁶¹ dum cupit pacem, belli metu in bellum incidit: sed quia turis muris erat, vinci eam sibi iussit ⁶² absenti. ⁶³ Græcula civitas, ⁶⁴ non pro mollitie nominis, & vallum rumpere, & incendere ⁶⁵ machinas ausa, & congregi navibus: sed Brutus, cui mandatum erat bellum, victos terrâ mariq; perdomuit. Mox deditibus sese ablata omnia præter, quam potiore omnibus habebant, libertatem. Anceps, variumq; & cruentum in Hispaniâ bellum cum legatis Cnæi Pompeii ⁶⁶ Petreio & Afranio: quos ⁶⁷ Ilerdæ castra habentes, apud ⁶⁸ Sicorim amnem obsidere, & ab oppido intercludere aggreditur. h Interim ⁶⁹ obundatione verni fluminis, commeatibus prohibetur. Sic fame castra tentata sunt: obsessoresq; ipse quasi obsidebatur. Sed ⁷⁰ ubi pax fluminis rediit; ⁷¹ populationibus & pugnâ campos aperuit: iterum ferox instat; & cedentes ad Celtiberiam

INTERPRETATIO.

⁵⁶ *Gracula urbis ausa est vallum Cæsaris rumpere, & incendere machinas, & navibus pugnare, non secundum mollitiem sui nominis.*

^h *Inter ea vernâ inundatione fluminis commeatibus intercluditur.*

NOTÆ.

⁵⁶ *Princeps patrum.* | Princeps Senatûs is dicebatur qui in lectione Senatûs, quæ per censorem peracto censu fiebat, primo loco recitabatur.

⁵⁷ *Sanctum.* | Quia erat in æde Saturni. Vel *sanctum* vocat, quia in eo pecunia belli Gallici causâ servabatur, cum execrationibus publicis eam motam non iri, nisi Gallicum bellum incideret. Prior sententia magis placet.

⁵⁸ *Annona pignora.* | Sardinia & Sicilia populum Romanum nutriebant: ideoque eas *annonæ pignora*, vocat noster, quod sibi annonam certam ficerent.

⁵⁹ *Hispanienses.* | Hispanienses dicuntur qui in Hispaniâ sunt, non verò ex Hispaniâ nati. Hispani verò qui ex Hispaniâ nati, quamvis non sint in Hispaniâ.

⁶⁰ *Dum cupit pacem.* | Portas enim Cæsari clauserat, ne partes ejus sequi coacta sic bello involveretur, itaq; bellum metueas in bellum incidit.

⁶¹ *Absenti.* | D. Bruto.

⁶² *Gracula civitas.* | Gracula vocat quod

a Phocænsibus condita sit. Vide Justin. lib. 43. cap. 3.

⁶³ *Non pro mollitie nominis.* | Hoc est, quod parum mollitiei nominis convenit. Græci autem semper molles & effeminati audivere. Ovid. lib. 3. Fast.

Gracia facundum, sed malè forte genus.

⁶⁴ *Machinas.* | Quibus ad oppugnationem Cæsar utebatur.

⁶⁵ *Petreio & Afranio.* | Afranium Consularem, Petreium Prætorium, vocat Vellei.

⁶⁶ *Ilerdæ.* | Oppidum in Hispania Tarraconensi, quæ citior dicta est.

⁶⁷ *Sicoris.* | Fluvius non longè ab Ilerdâ.

⁶⁸ *Obundatione verni fluminis.* | Hoc est, obundatione vernâ fluminis. Alii legunt, *obundatione*, ut a ud Virg. l. G. v. 115. *Amnis abundans*: sed, *obundatione*, rectius est, usus stat.

⁶⁹ *Ubi pax fluminis rediit.* | Legendum *profecdo*, ubi pax flumini rediit. videre multa.

⁷⁰ *Populationibus & pugnâ.* | Legendum, *pugna*, ut monet Salmannus.

K 4

consequutus,

consequutus, aggere & vallo, ⁷¹ ac per hæc siti ad deditionem compulit. Sic citerior Hispania recepta est; nec ulterior moram fecit. ⁷² Quid enim una post quinque legiones? Itaque ultrò cedente Varone, Gades, ⁷³ fretum, Oceanus, omnia felicitatem Cæsaris sequebantur. Aliquid tamen adversus absentem ducem ⁷⁴ ausa fortuna est circa Illyricum & Africam, i ⁷⁵ quasi de industriâ prospera ejus adversis radiarentur. Quippè quum fauces Adriatici maris jussi occupare ⁷⁶ Dolabella & Antonius, ille Illyrico, hic ⁷⁷ Curictico littore castra posuissent; jam maria latè tenente Pompeio, repente legatus ejus Octavius Libo ingentibus copiis classicorum circumvenit utrumque. Deditionem fames extorsit Antonio. ^k Missæ quoque a Basilo in auxilium ejus rates, quales inopia navium fecerat ⁷⁸ novâ Pompeianorum arte ⁷⁹ Cilicum; ⁸⁰ actis sub mare funibus, captæ quasi ⁸¹ per indaginem. ^l Duas tamen ⁸² æstus explicuit. Una, quæ ⁸³ Opiterginos ferebat, in vadis hæsit, memorandūque posteris ⁸⁴ exitum dedit. Quippè vix mille juvenum manus, circumfusi undique exercitūs per totum diem tela sustinuit. Et quum exitum virtus non haberet,

INTERPRETATIO.

i Quasi ex proposito, ut ejus felicitas adversitate fulgeret.

k Rates quoque quales navium penuries fecerat, à Basilo in ejus auxilium missa novo artifi-

cio Pompeianorum navium, ductis sub mare funibus, quasi per indaginem captæ sunt.

l Æstus tamen duas expulit,

NOTÆ.

⁷¹ Ac per hæc. | Per aggerem & vallum, quibus eos cinxerat, ita ut fontibus intercluderent.

⁷² Quid enim una post quinque legiones. | Sensus est, quomodo una legio resistere posset, postquam quinque non potuere.

⁷³ Fretum. | Propriè fretum Herculeum seu Gaditanum, quod Hispaniam à Mauritaniâ dividit.

⁷⁴ Ausa fortuna. | Ex Lucano, ut alia multa, l. 4. v. 402.

Non eadem belli totum fortuna per orbem.

Constitit, in partes aliquid sed Cæsaris ausa est.

⁷⁵ Quasi de industriâ prospera ejus. | Addo ut: ausa fortuna est. . . quasi de industriâ, ut prospera ejus, &c. Fortuna & consilium inter se pugnant, nec se misceri sinunt; tamen eo tempore cū aliquid ausa fuit adversus Cæsarem, consilium adhibuisse visa est, ut dum adversabatur Cæsari, splendidiorem redderet Cæsarem.

⁷⁶ Dolabella & Antonius. | Meminit Suer. in Cæsar. cap. 36. 1. Omnibus civilibus bellis nullam cladem, nisi per legatos suos passus est, quorum C. Curius in Afri. aperiit: C. Antonius in Illyrico in adversariorum devenit potestatem: P. Dolabella classē in eodem Illyrico, Cn. Domitius in

Ponto exercitum amiserunt.

⁷⁷ Curictico. | In al. Corcyrao, sed Curictico, vel Curidio, ex variantium lectionum multitudine legendum monuit Salmast. Curicta autem insula est Illyriæ objacens, ut ex Plinio notum.

⁷⁸ Novâ Pompeianorum arte Cilicum. | De hoc Lucanus lib. iv. v. 449.

At Pompeianus fraudes innescere ponto Antiquâ parat arte Cilix.

Ubi quam antiquam ille, noster novam dicit, ⁷⁹ Cilicum. | Sic Nautæ communi cum Piratis nomine dicebantur.

⁸⁰ Actis sub mare funibus. | Sic Brutus quum Xanthum obsedisset, & aliqui fluvium urbe, prælabentem, sub aquâ tranantes evaderent. Retibus excepit transversa alveo in altum demissis, quorum in summo tintinnabula appensa illis arreptum nuntiabant.

⁸¹ Per indaginē. | Propriè. Vide Notat. ad cap. xvi. lib. iii. Quidquid piratarum fuit, quâdam indagine inclusum & oppressum.

⁸² Æstus explicuit. | Mare recurrens altius nave a tollendo, ea è funibus extricavit.

⁸³ Opiterginos. | Opitergium Oppidum Venetorum supra sinum Adriaticum.

⁸⁴ Exitum. | Pro, exitum, lego, exemplum vera lectio est.

tamen ne in deditionem veniret; hortante tribuno Vulteio mutuis ictibus in se concucurrit. In Africâ quoq; par & virtus & calamitas ⁸⁴ Curionis fuit: qui ad recipiendam provinciam missus, pulso, fugatoque Varo jam superbus, subitum Jubbæ regis adventum, equitatumq; Maurorum sustinere non potuit. Patebat victo fuga; ⁸⁵ sed pudor suavit, ut amissum suâ temeritate exercitum, morte sequeretur. ⁸⁶ Sed jam debitum par fortunâ flagitante, ledem bello Pompeius Epiron elegerat. Nec Cæsar moratur, Quippè ordinatis à tergo omnibus, quamvis, ⁸⁷ hyems mediâ prohiberet tempestate, ad bellum navigavit, positisque ad ⁸⁸ Oricum castris, quum pars exercitus, ob inopiam navium cum Antonio relicta, Brundusii moram faceret; adeò impatiens erat, ut ad arcessendos eos, in ardente ventis mari, ⁸⁹ nocte concubiâ, speculatorio navigio, solus ire tentaverit. Extat ad trepidum tanto discrimine gubernatorem vox ipsius: Quid times? Cæsarem vehis. Contractis in unum undiq; copiis, positisque cominùs castris diversa erant ducum consilia. Cæsar ⁹⁰ pro naturâ ⁹¹ ferox, & conficiendæ rei cupidus, ostentare aciem, provocare, laceessere; nunc obsidione castrorum, ⁹² quæ sedecim millium vallo obduxerat; (sed quid his obesset obsidio, qui patente mari omnibus copiis abundarent?) nunc expugnatione ⁹³ Dyrrhachii irritâ; (quippe quam vel situs inexpugnabilem faceret.) Ad hoc assiduis in eruptionem hostium præliis; (quo tempore egregia virtus Scævæ ⁶³ centurionis

INTERPRETATIO.

m Mare ventis exagitato, mediâ nocte, speculatoriâ] nave solus ire ausus fuerit.

n Quæ cinxerat vallo (sedecim millium;

NOTÆ.

⁸⁴ Curionis. | Cæ. Curionem vocat Sueton. ⁸⁵ Sed pudor suavit. | Cæsar de bello Civ. lib. 2. Curio nunquam, amisso exercitu quem à Cæsare fidei suæ commissum acceperat, se in ejus conspectum reversurum confirmat, atque ita præliis interficitur.

⁸⁶ Sed jam debitum par fortunâ flagitante. | Salmastius legit, sed jam debitum pari fortunâ flagitante. Unam ne istuc scripseret vir longè clarissimus, quid enim est, par fortuna, hoc loco? nihil. At debitum par, metaphora est à re gladiatoria, Flagitante, quoque sumptum à populo, qui paria aliquot Gladiatorum à muneratoribus vicebat, ex Martiale, Suetonio, & aliis passim. Quid igitur? inquit. Hoc inquam: Et Scaligeris interdum & Castubonis, & Salmastii, opus veniâ est. Homines fuere. Huic exemplo alterum planè geminum est apud Justinum, lib. 17. ubi de Lyfima: h, & S. leuco agit. Ultimum hoc certamen commilitonum Alexandri fuit, &c. velut ad exemplum fortuna, par reservatum. Pater meus.

⁸⁷ Hyems mediâ prohiberet tempestate. | Refert tò mediâ ad tò tempestate, & hoc voluit Florus: cum Pompeius Epiron bello elegeret,

ac Cæsar qui Brundusii morabatur, illuc optaret trajicere, medio obstaculo, tempestate mediâ, hoc est quæ inter eum & Pompeium mediâ erat, prohibebatur. Sed tamen, &c.

⁸⁸ Oricum. | Epiri maritima urbs.

⁸⁹ Nocte concubia. | Nox concubia dicitur media nox, quæ cuncta animalia terris somnus habet, ut ait ille: usus est etiam Liv.

⁹⁰ Pro naturâ. | Satis dubito utrum istuc, pro, sit à manu Flori nec ne.

⁹¹ Ferox. | Hic ferox est audax, ut apud Virgil. Æn. lib. 10. v. 609.

— Non vivida bello

Dextra viris, animusque ferox, patiensque pericli. Et lib. 12. v. 9.

O prastans animi juvenis, quantum ipse feroci

Virtute ensuperas.

⁹² Dyrrhachii. | Macedoniæ oppidi, quod prius Epidaurus dicebatur, ad litus fere maris Adriatici.

⁹³ Centurionis. | Centuriones in exercitu dicebantur qui singulis ordinibus in legione præerant. Qui ordines centum militibus constabant,

emicit,

emicuit, cujus in scuto centum atq; viginti tela sedere.) jam verò direptione urbium sociarum, quum Oricum, & ⁹³ Gomphos, & alia castella Thessaliæ vastaret. ⁹⁴ Pompeius adversus hæc ne cedere moras, tergiversari, simul ut hostem interclusum undiq; inopiâ commeatuum tereret, utq; ardentissimi ducis consenseret impetus. Nec diutius profuit duci salutare consilium. Milites ocium, socii moram, ⁹⁵ principes ambitum ducis increpabant. Sic præcipitantibus fatis, prælio sumpta est Thessalia: & ⁹⁶ Philippicis campis, Urbis, Imperii, generis humani fata commissa sunt. Nunquam ullo loco ⁹⁷ tantum virium populus Romanus, tantum dignitatis fortuna vidit. Trecenta amplius millia hinc vel illinc, ⁹⁸ præter auxilia regum, & Senatûs. Nunquam imminentis ruinæ manifestiora ⁹⁹ prodigia: ¹⁰⁰ fuga victimarum, ¹⁰¹ examina in signis, interdiu tenebræ; dux ipse, & ¹⁰² nocturnâ ¹⁰³ imagine, ¹⁰⁴ theatri sui audiens plausum, in modum ¹⁰⁵ planctûs circumsonare; & mandè ¹⁰⁶ cum pullo (nefas!) ¹⁰⁷ apud principia conspectus. Nunquam acrior neque alacrior exercitus Cæsaris fuit. ¹⁰⁸ Indè classica priûs, indè tela. p Annotatum quoque committentis aciem ¹⁰⁹ Crastini pilum: qui mox adactò in

INTERPRETATIO

o Contra hac Pompeius moras necebat, recedebat, simul ut hostem undique concisum, inopiâ commeatuum minueret.

p Notatum quoque fuit telum Crastini pug-

nam incipientis, qui mox transacto in os gladii, sic inter mortuos repertus, ipsa novitate vulneris, rabiem & ardorem quo pugnauerat, ostendebat.

NOTÆ.

⁹³ Gomphos. | Oppidum Thessaliæ ab Epitro venientibus.

⁹⁴ Ne cedere moras. | Ne cedere pro necebat eleganter. Sic sæpe indehnitos pro imperfectis reperias.

⁹⁵ Principes ambitum. | Quasi de industria moras necebat, ut diutius imperium obtineret. Et ambitu hic pro ambitione ponitur.

⁹⁶ Philippicis Campis. | In Thessaliâ inter Pharsalum & Enipeum fluvium. Hi campi priûs Pharsalici dicti sunt.

⁹⁷ Tantum virium Populus Romanus | Hic errorem esse nemo non videt. Salmat, legit, Populi Romani; sed omninò delenda sunt hæc verba, Populi Rom. neque unquam illa scripsit Florus.

⁹⁸ Prætor auxilia regum & Senatûs. | Ridiculum est, lege, Sociorum, pro, Senatûs.

⁹⁹ Prodigia. | Idem quod, monstra, quæ eveniunt, ut aliquid ponendant.

¹⁰⁰ Fuga victimarum. | Victimæ ducebantur, non trahebantur; quæ si ductores sponge non sequerentur, vel si ex eorum manibus se proripuerent, & aufgerent, vel elapsæ ictum fecerant, malum omnis erat, ut contra boni, si ad aram sponte accelerassent, sine tumultu ictum pertulissent, & collapsæ placidè animum exhalassent.

¹⁰¹ Examina in signis. | Vide Notata ad

cap. vi. lib. ii. Insistentia signis examina.

¹⁰² Imagine. | Gallicè diceret, Vision.

¹⁰³ Theatri sui. | Quod dedicaverat septem annis post triumphum suum de Asiâ, illud Demetrius, qui ejus libertus erat, ædificavit ad campum Floræ, contiguum circo Flaminio.

¹⁰⁴ Planctus. | Est propriè cum pectora palmi concutuntur, quod in luctu fieri solet.

¹⁰⁵ Cum pullo. | Id est, cum veste pullo, id est, nigra, quod omen infaustum apud Romanos putabatur, qui pullo nisi in luctu non utebantur.

¹⁰⁶ Nefas! | Quia cum purpurâ eum decobat confici.

¹⁰⁷ Apud principia. | Vide Notata ad cap. x. lib. iii.

¹⁰⁸ Indè classica priûs, indè tela. | Ab exercitu Cæsaris priûs classica cecinere, & priûs tela missa sunt: quod dixit noster, ut Cæsaris exercitûs alacritatem ostenderet.

¹⁰⁹ Crastini pilum. | Certè hic non possum quin incogitantia Florum insimulem, qui hæc nobis ita tradidit, ut planè ignorarentur, si nos ealiti docuissent. Hic Crastinu, qui Cæsaris partes sequebatur, prælium commissurus, antequam telum torqueret, Cæsarem aspiciens: Faciam, inquit, hodie Imperator, ut aut vivo mihi, aut mortuo gratias agas. Annotatum ergo est ejus pilum, quia hæc locutus, illud in hostes torfit.

os gladio, sic inter cadavera repertus, libidinem ac rabiem quā pugnaverat, ipsā novitate vulneris præferebat. Sed nec ¹¹⁰ minùs admirabilior illius exitus belli. Quippè quum Pompeius adeò equitum copiā abundaret, ut facilè circumventurus sibi Cæsarem videretur, circumventus ipse est. Nam quum diu æquo Marte contenderent, jussuque Pompeii fusus à cornu erupisset equitatus; repenti ¹¹¹ hinc signo dato, Germanorum cohortes tantum in effusos equites fecere impetum, ¹¹² ut illi esse pedites, ¹¹³ hi ¹¹⁴ venire in equis viderentur. Hanc stragem fugientis equitatus, ¹¹⁵ levis armaturæ ruina comitata est. Tunc terrore latius dato, turbantibus invicem copiis, reliqua strages ¹¹⁶ quasi unâ manu facta est. Nec ulla res magis exitio fuit, quàm ipsa exercitus magnitudo. ¹¹⁷ Multus in eo prælio Cæsar fuit, ¹¹⁸ mediisque inter Imperatorem & militem. Voces quoque ¹¹⁹ obequitantis exceptæ, altera cruenta, sed docta, & ad victoriam ¹²⁰ efficax; Miles, ¹²¹ faciem feri: altera ¹²² ad jactationem composita; Parce civibus: ¹²³ quum ipse sequeretur. Felicem utcumq; in malis Pompeium, si eadem ipsum, quæ exercitum ejus, fortuna traxisset! Superstes dignitati suæ vixit, ut cum majore dedecore per ¹²⁴ Theſſalica Tempe equo fugeret, ut unâ naviculâ ¹²⁵ Lesbos applicaretur: ¹²⁶ pulsus Hedris in deserto Ciliciæ scopulo, fugam in Parthos, Africam, vel Æ-

N O T A.

¹¹⁰ Nec minùs admirabilior. | Legendum, nec minùs admirabilis.

¹¹¹ Hinc signo dato. | A Cæsaris exercitu.

¹¹² Ut illi esse pedites. | Pompeii equites.

¹¹³ Hi. | Germani.

¹¹⁴ Venire. | Cum impetu in hostem ruere hic. Q od Notandum.

¹¹⁵ Levis armaturæ. | Hoc est, militum levis armaturæ.

¹¹⁶ Quasi unâ manu. | Ita facilè facta fuit, ut unâ tantum manu facta videretur. Non temerè hoc alibi reperies.

¹¹⁷ Multus in eo prælio Cæsar. | Eleganter. Multus hic est. pro multis, assiduus, diligens. Sic Sallust. in Jugurth. Ad vigilias multus esse. Et infra, Tum vero multus atque ferocis instare.

¹¹⁸ Mediisque inter Imperatorem & Militem. | Hoc est, ut imperatoris, sic militis munus obibat: Et sic utriusque muneris particeps, & Imperatoris & militis, medius erat inter utrumque.

¹¹⁹ Obequitantis | Hoc est, circum equitantis, hac & illuc circum ordines equitantis.

¹²⁰ Faciem feri. | Hoc est, resistentes feri, parce fugientibus, vel hoc ideò dixit Cæsar, ut quod maxime ad victoriam efficax, cum hostes oculos ad vitandum ictum averterent, toto corpore patentes facilè à suis transfoderentur. Sed prius magis verisimile, immo & magis doctum, & efficax, Quasi dixisset

Cæsar: fugientes finite fugere, & vos ad obfistentes convertite.

¹²¹ Ad jactationem composita. | Quia per eam Cæsar se Cives & amare, & colere suadere volebat, seque invitum contra eos tela convertere.

¹²² Quum ipse sequeretur | Profectò scripserat Florus, parce civibus quos ipse sequeretur, ut sensus sit, Cæsarem dixisse, parce civibus, ut eos scilicet ipse sequeretur.

¹²³ Per Theſſalica tempe. | Loca nemorosa ad Peneum fluvium sita in Theſſaliâ, Theſſala tempe dixit Horat. l. i Od. 7 v. 4. Horum planè mirabilem descriptionem vide apud Ælian. lib. 3. Var. Hist. cap. 1.

¹²⁴ Lesbos | Insulam in mari Ægæo è regione Troadis.

¹²⁵ Pulsus Hedris in deserto Cilicia scopulo. | Optimè Salmaf. qui legit, pulsus Syedris deserto Cilicia scopulo: Syedra autem est urbs Ciliciæ, quam scopulum vocat noster, quia maritima est, ita ut longè aspicientibus scopulus videatur. Quidam libri habent pulsus Larisidâ in deserto Cilicia scopulo, &c. Quod verum esse potest. Sed Salmaf. lectio magis placet, cum idem Lucan. lib. 8. de eadem Pompeii fugâ.

Ad profugum collecta ducem parvisque Syedris.

Ubi quivis videt legendum, Syedris, ut idem Salmaf. monuit: quidam legunt Celendris, sed id manifestò falsum est.

gyptum

gyptum agitarer; ut denique ¹²⁶ in Pelusio littore, ¹²⁷ imperio vilissimi regis, ¹²⁸ consiliis spadonum, & nequid malis desit, ¹²⁹ Septimii defertoris sui gladio trucidatus, sub oculis uxoris suæ liberorumq; moreretur. Quis non peractum esse cum Pompeio crederet bellum? Atqui acrius multo atque vehementius Thessalici incendii cineres recalcere. ¹³⁰ Et in Ægypto quidem adversus Cæsarem ¹³¹ sine partibus bellum. Quippè quum Ptolemæus rex Alexandriæ, ¹³² summum civilis belli scelus peregisset, fœdusque amicitiae cum Cæsare, ¹³³ medio Pompeii ¹³⁴ capite sanxisset; ultionem tanti viri Manibus quærente fortunâ, causâ non defuit. Cleopatra regis soror, affusa Cæsaris genibus, partem regni reposcebat. q Aderat puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quod talis passa videbatur injuriam: ¹³⁵ odium ipsius regis, qui Pompeii cædem, ¹³⁶ partium fato, non Cæsari dederat: haud dubiè idem in ipsum ausurus, si expedisset. Quam ubi Cæsar restitui iussit in regnum, statim ab eisdem percussoribus Pompeii obfessus in regiâ, quamvis exiguâ manu, ingentis exercitus molem mirâ virtute sustinuit. ¹³⁷ Ac primùm ædificiorum proximorum, atque navalium incendio, infestorum hostium tela submovit: mox ¹³⁸ in peninsulam Pharon subito evasit: inde depulsus in maria, mirâ felicitate ad proximam classem enatavit: ¹³⁹ relicto quidem in fluctibus ¹⁴⁰ paludamento, seu fato, seu consilio, ut illud ¹⁴¹ ingruentibus hostium telis saxisque peteretur. Tandem receptus à classicis suis, undique simul hostes

INTERPRETATIO.

q Aderat puella pulchritudo, qua etiam ex eo duplicabatur, quod cum talis esset, injuriam tulisse videbatur. Aderat odium in Regem.

NOTÆ.

¹²⁶ Pelusio littore. | Ad Delta Nili.
¹²⁷ Imperio vilissimi regis. | Ptolemæi Alexandriæ Regis.

¹²⁸ Consiliis spadonum. | Qui plurimi in his regionibus erant, & maximè potentes. Curtius l. 3. Spadonum grex haud sanè illis gentibus vilis.

¹²⁹ Septimii. | L. Septimius apud Cæsarem vocatur.

¹³⁰ Et in Ægypto. | Vide ut planè servat ordinem, quem suprà descripsit. Bellum totis viribus Thessaliæque confectis: hinc in Ægyptum subito transfiliit.

¹³¹ Sine partibus. | Pompeii scilicet. Partes propriè dicuntur cives unius Reipublicæ in factiones scissæ.

¹³² Summum civilis belli scelus. | Pompeii necem.

¹³³ Medio Pompeii capite. | Pompeii necem mediante, conjungente fœdus illud amicitiae.

¹³⁴ Odium ipsius regis. | Repete, aderat. Odium regis est odium in ipsum regem.

¹³⁵ Partium fato. | Pompeium trucidavit, quia victus fuerat, & ut victoris Cæsaris gratiam iniret. Idemque sibi victo etiam fecisset.

Pompeio victore, & sic partium fato, non Cæsari, Pompeii necem dederat.

¹³⁶ Ac primùm ædificiorum proximorum, atque navalium incendio. | Vide Cæsarem in fine bellorum Civilium. Navalia hic sunt quæ vulgò dicimus, Arsenal.

¹³⁷ Peninsulam Pharon. | E regione Alexandriæ, antiquitùs Insula fuit, postea verò nunc & alia inter eam & Ægyptum indoruee, ut nunc Ægypto ab alterâ parte contigua sit: quapropter peninsulam eam vocavit noster, quam Homerus antea insulam vocaverat.

¹³⁸ Relicto quidem in fluctibus paludamento. | Alii dicunt non reliquisse, sed mordicus traxisse, ne hostes spolio potirentur.

¹³⁹ Paludamento. | Paludamentum erat pallium insigne bellicum, Imperatorum ducumque proprium: ejus forma erat, ut extrema longitudinis essent utrinque angusta, imis latioribus color ejus eximius, & quidem è cocco, interdum etiam album erat, sed non ita fæc.

¹⁴⁰ Ingruentibus. | Qui tombuient en grand nombre. Didum ingruere à gnuibus, quæ cateratim fundunt.

adortus, debellatâ perfidâ gente, ¹⁴¹ iusta ¹⁴² Generi Manibus dedit. Quippè & ¹⁴³ Theodorus magister, auctorq; totius belli, & ne virilia quidem portenta Pothinus atq; Ganymedes, diversâ per mare & terras fugâ & morte consumpti. Regis ipsius corpus obrutum limo reperi-
tum est in aureæ loriceæ honore. In Asiâ quoque novus rerum motus à Ponto: & planè quasi de industriâ captante fortunâ hunc Mithridatico regno exitum, ut ¹⁴⁴ à Pompeio pater, à Cæsare filius vinceretur. Rex ¹⁴⁵ Pharnaces magis discordiæ nostræ fiduciâ, quam virtutis suæ, infesto in Cappadociam agmine ruebat: sed hunc Cæsar aggressus, uno, &, ut sic dixerim, ¹⁴⁶ non toto prælio, obrivit; more fulminis, quod uno eodemque momento venit, percussit, abscessit. Nam vana de se prædicatio est Cæsaris; ¹⁴⁷ antè victum hostem esse, quàm visum. Sic cum exteris. At in Africâ ¹⁴⁸ cum civibus multo atrocius, quàm in ¹⁴⁹ Pharsaliâ. Huc reliquias partium naufragarum quidam fuoris æstus expulerat: nec reliquias dicere, sed integrum bellum. ¹⁵⁰ Sparsæ magis, quàm oppressæ vires erant. ¹⁵¹ Auxerat sacramentum ipsa clades Imperatoris: nec degenerabat ¹⁵² ducum successio. Quippè satis amplè sonabant in Pompeiani nominis locum Cato & Scipio. Accessit copiis Mauritaniae rex Juba, ¹⁵³ videlicet ut latius vinceret Cæsar. Nihil ergo inter Pharsaliâ & ¹⁵⁴ Thapson, ¹⁵⁵ nisi quoddâ amplior, eoque acrior Cæsa-

INTERPRETATIO.

¹⁴¹ *Omninè quasi consultò fortunâ servante hæc Mithridatico regno factum.*

¹⁴⁵ *Hæc naufragarum partium reliquias quidam furoris torrens eiecerat.*

NOTÆ.

¹⁴¹ *Justa* | Sic propriè dicuntur sacrificia, inferre quæ pro mortuis fiunt.

¹⁴² *Generi* | Pompeii.

¹⁴³ *Theodorus Magister* | Ptolemæi pueri præceptor fuit; eum Rhetoricam docebat, ut ex Plutarcho patet.

¹⁴⁴ *A Pompeio Pater* | Idem Sueton. in Cæsare cap. 35. *Ab Alexandria in Syriam, & inde Pontum transit, urgentibus de Pharnace nunciis, quæ Mithridatis magni filium, ac tunc occasione temporum bellantem (lego rebellantem) jamque multiplici successu præferocem, intra quintum quàm adfuera diem, quatuor quibus in conspectum venit horis, unâ profligavit acie.*

¹⁴⁵ *Non toto prælio* | Quippe quod per quatuor tantum horas duravit. Hic autem non toto prælio; alibi dixit, ne hæc quidem iusto prælio.

¹⁴⁶ *Ante victum hostem quàm visum* | Ita rem habet Sueton. Cæs. 37. 4. *Pontico triumpho, inter pompæ ferula, trium verborum prætulit titulum, veni, vidi, vici, non acta belli significantem, sicut ceteri, sed celeriter confecti notam.*

¹⁴⁷ *Cum Civibus* | Catone & Scipione.

¹⁴⁸ *Pharsaliâ* | Ad Campos Philippicos,

qui & Pharsalici dicti fuere, ut supra dictum.

¹⁴⁹ *Sparsæ magis quàm oppressæ vires erant.* | Ex Lucano lib. 8. 273.

— *sparsit potius Pharsalia nostras, Quam subvertit, opes.*

¹⁵⁰ *Auxerat sacramentum ipsa clades Imperatoris* | Clades Pompeii effecerat, ut se arctius sacramento adstringerent ad bellum contra Cæsarem gerendum.

¹⁵¹ *Ducum successio* | Id est, succedentes duces. Cato & Scipio non degenerabant à Pompeio.

¹⁵² *Videlicet ut latius vinceret Cæsar.* | Hoc à se dixit Florus. Gall. *Juba Roy de Mauritanie se joignit aux Troupes de Scipion sans doute pour accroître la victoire de Cæsar.*

¹⁵³ *Thapson* | Africæ propriæ oppidum.

¹⁵⁴ *Nisi quoddâ amplior* | Certè hic aliquid deest. Sententia postulat ut legas *Nisi quoddâ ibi amplior hostium exercitus*. Nihil discriminis inquit, inter Pharsaliâ fuit & Thapson, nisi quoddâ ibi major hostium numerus, eoque acrior Pompeianorum impetus fuit. Id antecedentibus probant & sequentia.

rianorum impetus fuit, indignantium post Pompeium crevisse bellum. Denique, quod alias nunquam, ¹⁵⁵ ante imperium ducis suâ sponte signa cecinerunt. Strages à Jubâ cœpit. * Ejus elephanti bellorum rudes, ¹⁵⁶ & nuper à sylvâ, consternati subito clangore, statim & exercitus in fugam, ¹⁵⁷ & duces fortius quàm ut fugerent, non inconspicuâ tamen morte omnium. ¹⁵⁸ Jam Scipio nave fugiebat: sed assequutis eum hostibus, gladium per viscera exegit: &, ubi esset quodam requirente, respondit ¹⁵⁹ hoc ipsum; Benè se habet imperator. Juba quum sese recepisset in regiam, magnificè epulatus postero die cum Petreio fugæ comite, ¹⁶⁰ super mensas & pocula interficiendum se ei præbuit. Ille & regi * suffecit, & sibi, quum interim semesi in medio cibi; & ¹⁶¹ parentalia fercula ¹⁶² regio simul ¹⁶³ Romanoque sanguine maderabant. Cato non interfuit bello: ¹⁶⁴ positisque apud ¹⁶⁵ Bagradam castris, ¹⁶⁶ Uticam, velut ¹⁶⁷ altera Africæ claustra, servabat. Sed acceptâ partium clade, nihil cunctatus, ut sapiente dignum erat, ¹⁶⁸ mortem etiam lætus accivit. Nam postquam filium comitesque amplexu dimisit, in nocte lecto ad lucernam ¹⁶⁹ Platonis libro, qui immortalitatem animæ docet, paululùm quievit. y Tum ¹⁷⁰ circa primam vigiliam stricto gladio revelatum manu pectus semel iterumque percussit. Ausi post hoc virum medici ¹⁷¹ violare fomentis. Ille

INTERPRETATIO.

t Ejus elephanti pugna imperiti, & nuper à sylvâ extracti, subito clamore pavescit, statim, ut & exercitus, in fugam abiit.
u Inter mensas & pocula se ei interimendum

ædit.

x Ille regi satis fuit & sibi.

y Ibi circa primam vigiliam educto gladio detectum manu pectus semel & iterum ferit.

NOTÆ

155 Ante imperium ducis. | Subito dextro cornu, injussu Caesaris, rubicem à militibus coactus canere cœpit; Hirtius de bello Africo. cap. 82. Semper autem Imperium ducis expectabatur, ut signa canerent.

156 Et nuper à sylvâ. | Eleganter, pro à sylvâ recepti, quapropter eos per tempus fingere & ad bella instruere, formare, non licuit.

157 Et duces fortius quàm ut fugerent. | Nullum hinc bonum sensum elicias. Verissima est conjectura Salmasii qui legit, Nec duces fortius quàm ut fugerent. Hoc sensu, elephantum & exercitus in fugam abiit, nec duces ipsi fortius se gesserunt, quàm ut fugerent.

158 Jam | Milè qui legi volunt, nam, nec, jam, minùs à superioribus pender, nempe non inconspicuâ tamen morte omnium, jam, enim est quasi diceret, Premierement, d'abord.

159 Hoc ipsum. | Les mêmes paroles.

160 Ille & Regi suffecit & sibi. | Petreius Jubam, seque postea interemit, alii dicunt alterum alterius manu occisum fuisse.

161 Parentalia fercula. | Eleganter fercula parentalia vocavit, hoc est, fercula quæ sibi pro paternalibus erant. Les services qui leur étoient comme les sacrifices qu'on à consume de

faire aux morts. Et reverà cùm inter cibos & pocula occubuerint, fercula illa facitè parentalia videri poterant.

162 Regio. | Jubæ scilicet.

163 Romanoque sanguine | Petreii;

164 Positisque apud Bagradam castris. | Lego, Positis enim ad Bagradam castris.

165 Bagradam. | Africæ fluvium non longè ab Uticâ.

166 Uticam. | Africæ urbs maritima, juxta Carthaginem.

167 Altera Africa claustra. | Carthaginem altera, Uticam altera Africæ claustra fuisse non itèr intelligit.

168 Mortem etiam lætus accivit. | De hoc Cavone sic Horat. lib. 2. Od. 1. v. 23.

Et cuncta terrarum subacta,

Præter atreces animum Catonis.

169 Platonis libro. | Qui Phædon vocatur.

170 Circa primam vigiliam. | De vigiliis dictum alibi.

171 Violare. | Usque adeo egregium putabatur facinus propriâ manu sibi mortem consciscere, ut qui sic percussos à morte revocare tentarent, eos violare viderentur.

passus, dum abscederent, rescidit plagas: ¹⁷² sequutaque vis sanguinis, moribundas manus in ipso vulnere reliquit. Quasi non esset usquam dimicatum, sic arma rursus & partes; Quantoque Africa supra Thessaliam, tanto Africam superabat Hispania. ¹⁷³ Plurimum quantum favoris partibus dabat fraternitas ¹⁷⁴ ducum, & ¹⁷⁵ pro uno duos ¹⁷⁶ stare Pompeios. Itaque ¹⁷⁷ nusquam atrocius, nec tam ancipiti Marte concursus est. Primum ¹⁷⁸ in ipso ostio Oceani ¹⁷⁹ Varus Didiusque legati confligere: sed acrius fuit cum ipso mari, quam inter se navibus bellum. Siquidem velut furorem civium castigaret Oceanus, utramque classem naufragio cecidit. ² Quinam ille horror, quum eodem tempore fluctus, procellæ, viri, naves, ¹⁸⁰ armamenta confligerent; adde sitûs ipsius formidinem; ¹⁸¹ vergentia in unum, hinc Hispaniæ, indè Mauritanix littora; ¹⁸² mare & intestinum, & ¹⁸³ externum; imminentesque ¹⁸⁴ Herculis speculas; quum omnia undique simul prælio & tempestate sævirent. Mox circa obsidiones urbium ¹⁸⁵ utrimque discursus est; quæ miseræ inter hos atque illos duces societatis Romanæ pœnas dabant. Omnium postrema certaminum ¹⁸⁶ Munda: hîc non pro cæterâ felicitate, sed anceps & diu triste prælium: ut planè videretur ¹⁸⁷ nescio quid deliberare ¹⁸⁸ fortuna. Sanè & ipse ante aciem mœstior, non ex more, Cæsar; sive respectu fragilitatis humanæ; sive nimiam prosperorum suspectam habens continuationem; vel eadem timens, ¹⁸⁸ postquam idem esse cœperat

INTERPRETATIO.

² *Quantus ille terror, quum eodem tempore, unda, tempestates, viri, naves, elementa, concurrerent.*

NOTÆ.

¹⁷² *Sequutaque vis sanguinis.* | Alii legunt, *Sequutaque vi sanguinis*, quod magis placet.

¹⁷³ *Plurimum quantum.* | Sic, *immense quantum*, dixit Horat. alicubi ad verbum *quantum* dicitur dixit Callimach. Gall. *Tout autant qu'il se peut.*

¹⁷⁴ *Ducum.* | Pompeiorum.

¹⁷⁵ *Pro uno duos stare Pompeios.* | Pro Pompeio Magno duos Pompeios ejusdem Pompeii filios stare, nempe Sextum & Cnæum.

¹⁷⁶ *Stare.* | Grave verbum. Hic in armis esse significat.

¹⁷⁷ *Nusquam atrocius, nec tam ancipiti Marte.* | Idem ad verbum Vellei. lib. 2. cap. 56. Sed nullum unquam atrocius periculosiusque ab eo initum prælium, adeo ut plusquam dubio Marte, &c.

¹⁷⁸ *In ipso ostio Oceani.* | In freto quod Hispaniam inter & Mauritaniam currit, quod veluti claustrum & porta est, quâ à mari nostro in Oceanum Atlanticum transitur.

¹⁷⁹ *Varus Didiusque.* | Varus Pompeii legatus, Didius verò Cæsaris, res ex Cæsaris Comment. nota est.

¹⁸⁰ *Armamenta.* | In aliis legebatur, *Scævita*, quod manifestè ex *elementa* corruptum

fuit. Hic igitur malim legere, *Elementa*, cum *to armamenta*, nil aliud sonet, quam *to naves*.

¹⁸¹ *Vergentia in unum.* | Hoc est ferè concurrentia, nam Mauritanix & Hispanix littora ferè contigua sunt.

¹⁸² *Mare intestinum.* | Mare Mediterraneum.

¹⁸³ *Externum.* | Mare Atlanticum. Sed quid ad horrorem Internum & Externum mare? Quia ipse utriusque maris concursus atrocior ostendit faciem.

¹⁸⁴ *Herculis speculas.* | Herculis columnas, speculas vocat, quod mari imminebant. Has Hercules in Libyâ erexit, cum ad Geryona tenderet, ut ejus boves furaretur. Vid. Apoll. lib. 2.

¹⁸⁵ *Utrunque.* | A partibus Cæsaris, & à partibus Pompeii.

¹⁸⁶ *Munda.* | Bæticæ urbs in inferiori Hispaniâ. Et Lucano hoc quoque l. 1. v. 40. *Ultima funesta concurrunt prælia Munda.*

¹⁸⁷ *Nescio quid fortuna deliberare.* | Hæc verba, *nescio quid*, addita fuisse crediderim.

¹⁸⁸ *Postquam idem esse cœperat quod Pompeius.* | Hoc est, postquam ad idem imperii gloriæque culmen ascenderat, quo alius ne fingi quidem poterat. Merito igitur sibi Pompeii fatum verebatur,

quod

quod Pompeius. Sed in ipso prælio, ¹⁸⁹ quod nemo unquam meminerat, quum diu pari Marte acies nihil aliud quàm occiderent, in medio ardore pugnantium subito ingens inter utrosque silentium, ¹⁹⁰ quasi convenisset. Hic ¹⁹¹ omnium sensus erat. Novissimè ¹⁹² illud inusitatum Cæsaris oculis nefas, post quatuordecim annos probatà ¹⁹³ veteranorum manus gradum retrò dedit. ¹⁹⁴ Quod etsi, ¹⁹⁵ nondum fugerat, apparebat tamen ¹⁹⁶ pudore magis, quàm virtute resistere. Itaque ablegato equo, similis furenti, primam in aciem procurrat. ¹⁹⁷ Ibi prensare fugientes, confirmare; per totum denique agmen oculis, manibus, clamore volitare. Dicitur in illà perturbatione & de extremis agitatisse secum, ²⁰⁰ & ita manifesto vultu fuisse, quasi occupare manu mortem veller; nisi cohortes hostium quinque ¹⁹⁸ per ^{bb} transversam aciem actæ, quas ¹⁹⁹ Labienus periclitantibus castris ²⁰⁰ subsidio miserat, ²⁰¹ fugæ speciem præbuisent. Hoc aut & ²⁰² ipse credidit, aut dux callidus arripuit in occasionem: & ²⁰³ quasi in fugientem invectus, simul & suorum erexit animos, ²⁰⁴ & hostes perculit. ²⁰⁵ Nam hi dum se putant vincere, fortius sequi; Pompeiani dum fugere credunt suos, fugere cœperunt. Quanta fuerit hostium cædes, ira, rabiesque victoribus, ²⁰⁶ sic æstimari potest. Hoc à prælio profugi quum se Mundam recepissent, & Cæsar obsideri statim victos imperasset, ex congestis cadaveribus ²⁰⁷ agger effectus est, quæ pilis jaculisque con-

INTERPRETATIO.

²⁰⁰ Dicitur in istâ trepidatione etiam de ultimis secum cogitasse, & sic apertum vulum ostendisse, veluti si manu suâ mortem veller prævenire.

^{bb} Nisi quinque cohortes hostium, quas Labienus periclitantibus castris ad auxilium miserat, per mediam aciem acta, fuga similitudinem dedissent.

NOTÆ.

¹⁸⁹ Quod nemo unquam meminerat. | Legendum, Quale nemo unquam, &c.

¹⁹⁰ Quasi convenisset. | Gallicè diceret, Come s' ils eussent été d' accord. Pater meus.

¹⁹¹ Hic omnium sensus erat. | Frigidissima explicatio est Magistrelli alicujus, appositâ ad ea verba, Quasi convenisset.

¹⁹² Illud inusitatum Cæsaris oculis. | Si liceret, libenter legerem, Illud inusitatum Cæsaris oculis. Et sane facilè probaretur sæpius alibi mendosè inusitatum, pro inusitatum legi.

¹⁹³ Veteranorum. | Veterani dicebantur, qui post vicena stipendia dimissi fuerant.

¹⁹⁴ Quod etsi. | Notanda Latinitas, quam vitiosam esse sentio, Legerem, nam etsi.

¹⁹⁵ Nondum fugerat. | Fugisset tamen aperte narrat Vellei. lib. 2. cap. 59.

¹⁹⁶ Pudore magis quam virtute. | Idem Vellei. lib. 2. 25. Verecundiâ magis quam virtute acies restituta sunt.

¹⁹⁷ Ibi prensare. | Vide suprâ. Nectere moras, pro nectebat.

¹⁹⁸ Per transversam aciem. | Per mediam aciem, Pompeii scilicet, non Cæsaris, probant

sequentia.

¹⁹⁹ Labienus. | Pompeii legatus.

²⁰⁰ Subsidio miserat. | Id est, ad subsidium. Pour les soutenir.

²⁰¹ Fugæ speciem præbuisent. | Quinque per transversam aciem suam transeuntes, ut periclitantibus castris, quæ à tergo erant, auxilium ferrent, terga hostibus obveniebant, & sic fugere videbantur.

²⁰² Ipse. | Cæsar.

²⁰³ Et quasi in fugientem. | Scribe, In fugientes.

²⁰⁴ Et hostes perculit. | Alii legunt, Et hosti perculis, ut ad animos referatur.

²⁰⁵ Nam hi. | Cæsaris milites.

²⁰⁶ Sic æstimari potest. Hoc à prælio profugi. | Hic errorem esse nemo non vider. Lege igitur; Sic existimari potest, quod à prælio profugi, &c. Pater meus.

²⁰⁷ Agger. | Suggestus è terrâ & arborum truncis, quem paulatim attollebant, & versus urbem producebant, ut ex alto & ex plano cum hostibus, qui pro muris stabant, manum conficerent.

fixa inter se tenebantur : fœdum etiam inter Barbaros ! ²⁰⁶ Sed videlicet victoriam desperantibus Pompeii liberis, Cnæum prælio profugum, crure faucio deserta & avia petentem, Cesonius apud Lauronem oppidum consequutus, pugnans ²⁰⁷ (ad eò nondum desperabat) interfecit. Sextum fortuna in Celtiberiam interim abscondit ; ²⁰⁸ aliisque post Cæsarem bellis reservavit. Cæsar in patriam victor invehitur. Primum de Galliâ triumphum ²⁰⁹ transmiserat Rhenus, Rhodanus, & ²¹⁰ ex auro captivus Oceanus. ²¹¹ Altera laurus Ægyptia. Tunc ²¹² in ferculis Nilus, ²¹³ Arsinoë, ²¹⁴ & ad simulacrum ignium ardens Pharus. ²¹⁵ Tertius de Pharnace currus, & Ponto. Quartus Jubam & Mauros, & bis subactam ostendebat Hispaniam. ²¹⁶ Pharsalia, & Thapfos, & Munda, nusquam. ²¹⁷ Et quanto majora erant, de quibus non triumphabat ! Hic aliquando finis armis fuit. Reliqua pax incruenta : ²¹⁸ pensatumque clementiâ bellum. ²¹⁹ Nemo casus imperio, præter Afranium ; ²²⁰ satis ignoverat semel ; & ²²¹ Faustum

N O T A.

²⁰⁶ Sed videlicet. | Hæc ad superiora non habent anaphoram : sed est transitio.

²⁰⁷ Ad eò nondum desperabat. | Si enim omnino desperasset, lubens mortem oppetisset, nec pugnasset.

²⁰⁸ Aliisque post Cæsarem bellis. | Nempe contra Augustum. Vid. cap. 7. infra.

²⁰⁹ Transmiserat. | Proprie Gallicè dices, Aurois fuit passer devant les yeux des Romains.

²¹⁰ Ex auro captivus Oceanus. | Captivus Oceanus ex auro factus. Jam alibi monuit, veteres in triumphis urbes, montes, flumina, maria denique quæ sibi subsecerant, ex auro, argento, vel ære representare fuisse solitos.

²¹¹ Altera laurus Ægyptia. | Elegantissimè hic triumphus, laurus, currus, pro eodem sumuntur. Altera laurus Ægyptia, hoc est, secundus triumphus Ægypticus fuit, de Ægypto.

²¹² Tunc in ferculis. | Fercula sunt quæ in pompâ ferebantur, quo nomine comprehenduntur simulachra oppidorum, decorum, spoliastium, coronarum, machinarum, & alia id genus quæ ferri solabant in pompâ. Suet. in Cæsar, cap. 37. Pontico triumpho inter pompa fercula trium verberum prætulit titulum : Veni, vidi, vici. Sic fercula ludorum, fercula sacrorum id est, quæ in ludis, vel sacris ferebantur.

²¹³ Arsinoë. | Ægypti urbs ad fluvium Arabicum, quæ nonnullis Cleopatris dicitur.

²¹⁴ Et ad simulacrum ignium ardens Pharus. | De Pharo supra dictum : in eâ fuit turris, seu specula, ubi noctu ignis incendebatur, quem Nautæ sequerentur. Qui hic noster dixit ad simulacrum ignium ardens Pharus, quia sic representata fuit. Sed ego hunc Flori locum mutilum esse contendo, & legendum, Et ad simulacrum ignium celestium ardens Pharus. Ignibus enim celestibus Pharus comparatur, non ignibus : nam ridiculum sit dicere

quidpiam ardere ad simulacrum ignium, nisi itidem & ad simulacrum aquæ ardere posse diceretur. Neque est quoddam quis dicat per ignes sic absolute parva illa sidera significari, ut apud Horat. Velut inter ignes lumen minores : Nam hic alia planè res est. Quin & sic supra loquutus est Florus, lib. 1. cap. 2. Focum Vestæ virginibus colendum dedit, ut ad simulacrum celestium siderum custos imperii flamma vigilaret.

²¹⁵ Tertius de Pharnace currus. | Tertius currus, hæc est tertius triumphus.

²¹⁶ Pharsalia, & Thapfos, & Munda nusquam. | Nusquam, inquit, inter triumphos, Pharsalia, Thapfos, Munda, visebantur, videlicet quia ibi contra cives pugnatum est.

²¹⁷ Et quanto majora erant de quibus non triumphabat. | Nempe Pharsalia, Thapfos, & Munda ; nam ibi atrociora fuere prælia.

²¹⁸ Pensatum clementia bellum. | Gallicè dices, La Guerre fut récompensée par la clemence.

²¹⁹ Nemo casus imperio præter Afranium. | Sed alii ejus imperio occisum fuisse non putant. Sueton in Cæsar cap. 75. Nec ulli potuisse nisi in prælio reperirentur, exceptis dumtaxat, Afranio & Fausto, & L. Cæsare inventis ; ac ne hos quidem voluntate ipsius interromptos putant.

²²⁰ Satis ignoverat semel. | Hæc sunt includenda parenthesi. Nemo casus imperio, præter Afranium & Faustum Syllam, nam satis ignoverat semel, &c. Hi enim, ut ex Sueton. & aliis patet, post impetratam veniam rebellavere.

²²¹ Et Faustum Syllam. | Cui neptis Cæsaris nupsit. Et sic Cæsaris progenier fuit, non gener. Sed generi nomine progenieri etiam continentur.

Syllam : ²²² didicerat generos timere : ²²³ Filiamque Pompeii cum patruelibus ex Syllâ, ²²⁴ Hic posteris cavebatur. ²²⁵ Itaque non ingratiss civibus, omnes unum in principem congesti honores : ²²⁶ circa templa imagines ; in theatro ²²⁷ distincta radiis corona : ²²⁸ suggestus in curiâ ²²⁹ fastigium in domo ; ²³⁰ mensis in cælo : ad hoc ²³¹ pater ipse patriæ ²³² perpetuusque dictator : novissimè, dubium an ipso volente, oblata pro Rostri ab Antonio consule ²³³ regni insignia. Quæ omnia velut ²³⁴ insulæ indestinatam morti victimam congerebantur. Quippe clementiâ principis ²³⁵ vicit invidia : ²³⁶ gravissq; erat liberis ipsa beneficiorum potentia. Nec diutius dilatio donata est ; sed ²³⁷ Brutus & Cassius, aliq; patricii

NOTÆ.

222 *Didicerat generos timere.* | Per generos Pompeium, cui filia, & Faustum, cui nepus Cæsaris nupserat, intelligit.

223 *Filiamque Pompeii cum patruelibus ex Syllâ.* | Refer ad *qđ nemo casus prater, &c.* Sed hic ab Hirtio diversus noster abit, apud quem *Pompeia cum Fausti liberis Cæsar incolumitatem suæque omnia concessit.* Patruelles autem Pompeiæ vocat ex Fausto Syllâ liberos, quos consobrinos potius vocare debu- erat.

224 *Hic posteris cavebatur.* | Gallicè, *De cette façon il assureroit le repos de la posterité*, dum scilicet Syllæ liberos cædit.

225 *Itaque.* | Refer ad superiora : *Pensatum elementiam bellum, nemo casus imperio prator Afranium.* Itaque non ingratiss civibus, &c.

226 *Circa templa imagines.* | Idem est quod ait Sueton. in Cæsar. cap. 76. *Simulacra juxta Deos.*

227 *Distincta radiis corona.* | Instar numi- num quæ cum coronâ radiis distincta repræ- sentantur, ut & hodie fit in sanctorum capi- tibus. Per radios autem splendor significat- tur, qualem jacere solet solis jubar, aut stel- larum fulgor.

228 *Suggestus in curiâ* | Per suggestum hic intelligitur non sedem auream reliquis altio- rem, de quâ Sueton. cap. 76. *Sedem auream in curia, & pro tribunali.*

229 *Fastigium in domo.* | Fastigium in do- mo Cæsaris, propriè erat ipsa domus alitudo anterior, quæ in acumen pyramidale surgebat ad instar trianguli, Græcè *ἀντίς* & *ἀντράμα* dicitur : meminit Aristoph. Illud autem tem- plis Deorum proprium fuit.

230 *Mensis in Cælo.* | Hoc est, *Appellatio mensis à suo nomine*, ut habet Sueton. Est mensis Julius, qui antea Quintilis dicebatur, quod quintus esset, dum Mars anno dabat i- nitium. Dixit autem Florus, in Cælo, quia men- ses per cursum siderum diriguntur, quod in cælo fit : idque ad majorem Cæsaris gloriam,

231 *Pater ipse patria.* | Sic ante Cæsarem Cicero dictus fuit, ob assertam à Catilina conjuratione Rempublicam.

232 *Perpetuusque dictator.* | Quod contra leges erat. Dictaturæ enim imperium seme- stre dumtaxat fuit, & nunquam in annum prorogatum invenias, nisi per extremam Rei- publicæ necessitatem factum sit. Erat autem dictator, summus in urbe, & omnino primus, quip; è qui omnia arbitrio suo gerere ponerit.

233 *Regni insignia.* | Diadema scilicet. Quod tamen repulit, atque in Capitolium Jovi optimo max. misit.

234 *Insulæ.* | Fasciæ erant in modum dia- dematis, unde vittæ laneæ deindelebant, qui- bus caput victimarum redimiri solebat. Vir- gil 3. Georg. ver. 486.

Sape in honore Deum medio stans hostia ad aram,

Laneæ dum niveâ circumdatur infula vittâ,
Inter cunctantes cecidit moribunda mini- stros.

Has insulas alibi vittas tantum vocavit, lib. 2. Æneid. ver. 155.

— *vos ara, enseque nefandi,*

Quos fugi, vittaque Deum, quas hostia gessi.

235 *Vicit.* | Hoc est, invidia potior fuit clementiâ Cæsaris. Clementia Cæsaris in- vidiâ effigere non potuit.

236 *Gravissq; erat liberis ipsa beneficiorum potentia.* | Potentia beneficiorum, quam Cæ- sar præ manibus habebat, odiosa erat & gra- vis hominibus liberis : quia beneficia Cæsa- ris servitutis suæ pretium esse putabant. *Les Benefices dont Cæsar dispoisoit, étoient odieuses aux Romains, amis de leur liberté, parce qu'ils croyoi- ent que par leur moyen Cæsar achetoit leur servi- tude.*

237 *Brutus & Cassius.* | Hi conjurationis duces fuere. M. Brutum quidam ex Serviliâ & ipso Cæsare genitum putarunt.

conferunt in cædem principis. ²³⁸ Quanta vis fati ! manaverat late conjuratio. ²³⁹ Libellus etiam Cæsari datus eodem die. ²⁴⁰ Nec perlitare centum victimis potuerat. Venit in curiam tamen, expeditionem Parthicam meditans. Ibi in curuli sedentem eum senatus invasit, ²⁴¹ tribusq; & viginti vulneribus ad terram datus est. Sic ille, qui terrarum orbem civili sanguine impleverat, tandem ipse sanguine suo curiam implevit.

N O T Æ

²³⁸ Quanta vis fati. | Quam ineluctabile fatum est ! Manaverat late conjuratio, nec tamen Cæsare eam vitare potuit.

²³⁹ Libellus etiam Cæsari datus. | Sueton. Libellum insidiarum indicem ab obvio quodam porrectum, libellis ceteris quos sinistra manu tenebat, quasi non lecturus commisit. Libellus est quod nos dicimus, Un Placet.

²⁴⁰ Nec perlitare centum victimis potuerat. |

Idem habet Sueton. Pluribus hostiis castis, cum litare non posset, introiit curiam. Litare autem & perlitare dicebatur, cum prospero eventu sacrificabant, & cum læta exa victimam Deo gratam esse præferebant, Græci καλλιστήν dicunt.

²⁴¹ Tribus & viginti vulneribus. | Hoc factum est Anno Mundi 3906, ante Ch. Nat. 42, ab Ur. Cond. 749, die 15 Martii.

C A P U T III.

CÆSAR AUGUSTUS.

POPULUS Romanus, Cæsare & Pompeio trucidatis, rediisse in ¹⁶⁶ statum pristinae libertatis videbatur : & redierat, nisi aut Pompeius ² liberos, aut Cæsar ³ hæredem reliquisset : vel, quod utroq; perniciosius fuit, si non ⁴ collega quondam, mox æmulus Cæsarianæ potentiae, fax & turbo ⁵ sequentis sæculi, superfuisset Antonius. Quippe dum ⁶ Sextus paterna reperit ; ⁷ trepidatum ⁸ toto mari : dum ⁹ Octavius mortem patris ulciscitur, iterum fuit movenda Thessalia ; dum Antonius variis ingenio, aut successorem Cæsaris indignatur Octavium, ¹⁰ aut amore Cleopatras descendit in regem. ¹¹ Nam aliter salvus esse non

I N T E R P R E T A T I O.

² Tumultuatum fuit per totum mare.

N O T Æ.

CAP. III. Hoc Caput vere ad Augusti gesta Proœmium dicas.

¹ Pristina libertatis. | Quæ olim habuerant fugatis regibus.

² Liberos. | Sextus & Cneum Pompeios.

³ Hæredem. | Augustum.

⁴ Collega quondam. | Nam cum Cæsare Consul fuit Antonius.

⁵ Sequentis sæculi. | Hoc est, sequentis Regni, nempe Augusti.

⁶ Sextus. | Sextus Pompeius.

⁷ Toto mari. | Vide cap. 8. infra.

⁸ Octavius. | Cæsar Augustus.

⁹ Iterum movenda fuit Thessalia. | Vide c. 7.

¹⁰ Aut amore Cleopatras descendit in regem. |

Hoc est, Aut amore Cleopatrae descendit in regem. | Hoc est, se regem facere conatur, ut Reginæ Rex ipse frueretur. Idem est quod dicit infra c. 11. de eodem Antonio, Totus in monstrum illud, ut mente, ita animo quoque desciverat.

¹¹ Nam aliter salvus esse non potuit. | Quis salvus esse non potuit, nisi ad servitutem confugisset ? Antonius ? At jam in regem desciverat. Quid igitur ? Mutilus locus, quod quis facile viderit. Aliquid dubio procul excidit post descendit in Regem. Sic igitur legendum suspicor, Dum Antonius variis ingenio, aut successorem Cæsaris indignatur Octavium, aut amore Cleopatras descendit in Regem P. Rom. aliter salvus esse non potuit, nisi confugisset ad servitutem. Hoc est, Populus Romanus, primâ literâ P. deletâ ex reliquis, Rom. imperiti Librarii fecere nam. Certum puto. Talis autem sensus est. Dum Antonius secundus hæres prælatum sibi Octavium dolet, vel dum infano amore Cleopatras totus in Regem degenerat, ut populus Rom. salvus esset, & ne in manus Antonii caderet, illi ad servitutem confugiendum fuit, hoc est, Regem pari necesse habuit, nempe Augustum, qui nepos Cæsaris fuit ex sorore,

potuit, nisi confugisset ad servitutem. Gratulandum tamen in tantâ perturbatione est, quod potissimum ad Octavium Cæsarem Augustum summa rerum rediit: qui sapientiâ suâ atq; solertiâ, perculsum undiq; & perturbatum ordinavit imperii corpus: ^b quod ita haud dubiè nunquam
 167 coire & consentire potuisset, nisi unius præsidis nutu, quasi animâ & mente regeretur. ¹² Marco Antonio, Publio Dolabellâ consulibus, ¹³ imperium Romanum jam ad Cæsares transferente Fortunâ, varius & multiplex civitatis motus fuit. ^c Quodque in annuâ cœli conversione fieri solet, ut ¹⁴ mota sidera tonent, ac suos flexus tempestate significant; sic in Romanæ dominationis, ¹⁵ id est humani generis conversione, penitus intremuit, omnique genere discriminum, civilibus, terrestribus, ac navalibus bellis, omne imperii corpus agitaturn est.

INTERPRETATIO.

^b Quod procul dubio nunquam ita convenire & consentire potuisset, nisi gubernaretur unius præsidis imperio, quasi animâ & mente.

^c Quodque in annuâ cœli mutatione fieri solet, ut sidera mota tonent, ac revolutiones suas per

tempestates aperiant: sic cum mutatione Romana dominationis, hoc est, humani generis, totum imperii corpus omni genere discriminum, civilibus, terrestribus, ac navalibus bellis fuit agitatum.

NOTÆ.

¹² Marco Antonio, Pub. Dolabellâ Coss. | Anno quo Cæsar cum Marco Antonio Consul fuit, ipse Cæsar in Parthos cogitans, sibi Dolabellam, si abiisset, Consulem substituit; sed a conjuratis interfectus, aliter quàm putaverat in Dolabellam Consulatum suum transmissit.

¹³ Imperium Romanum jam ad Cæsares

transferente Fortunâ. | Nam eodem anno, & in manu Caii Cæsaris, & Octavii Augusti Cæsaris, imperium fuit.

¹⁴ Ut mota sidera tonent. | Hic sidera pro sole: ex annuâ enim solis mutatione tempestates & tonitrua oriri Veteres putabant.

¹⁵ Id est humani generis | Quasi totum quâ patebat, orbem Imperio Romani tenuissent.

CAPUT IV.

Bellum Mutinense.

PRIMA civilium motuum causa testamentum Cæsaris fuit, cujus secundus hæres Antonius, prælatum sibi Octavium furens, inextinguibile contra adoptionem acerrimi juvenis suscepit bellum. Quippè quum
 1 intra decem & octo annos tenerum, obnoxium, & opportunum injuriæ
 2 juvenem videret, ² ipse plenæ ³ ex commilitio Cæsaris dignitatis;
 168 4 lacerare furtis hæreditatem, ipsum insectari probris, cunctis artibus

INTERPRETATIO.

^a Ipse plenus dignitate ob commilitium Cæsaris.

NOTÆ.

CAP. IV. Bellum Mutinense, Anno Mundi 3907, ante Ch. Nor. 41, ab Ur. Cond. 710, Coss. C. Vibio Pansa, & A. Hirtio.

¹ Intra decem, & octo annos. | Cum Floro consentit Eutrop. sed tunc jam ferè annum XIX impleverat.

² Juvenem | Non solum juvenis, quod & de natu grandioribus dicitur, sed etiam puer tunc temporis vulgò dicebatur, ut patet ex

Dione: quanquam & Provediori ætati pueri nomen datur sæpius apud Virgil. & Horatium.

³ Ex Commilitio Cæsaris. | Quod cum Cæsare Consulatum gesserit Consules commilites vocat, quia per eos bella gerebantur.

⁴ Lacerare furtis hæreditatem | Antonius H. S. septies millies ab Augusto, ad Opis ædem depositum, occupavit. Vid. Vellei. lib. 2. cap. 60.

cooptationem Juliæ gentis inhibere non desineret; denique ad opprimendum juvenem palam arma moliri; & jam parato exercitu in Cisalpinâ Galliâ resistentem motibus suis Decimum Brutum obsidebat: Octavius Cæsar, ⁵ ætate & injuriâ favorabilis, & ⁶ nominis majestate, quod sibi induerat, revocatis ad arma veteranis, privatus (⁷ quis crederet!) consulem aggreditur: obsidio Mutinæ liberat ⁸ Brutum: Antonium exiit castris. Tum quidem etiam manu ⁹ pulcher apparuit. Nam cruentus & saucius ¹⁰ aquilam, à moriente signifero traditam, suis humeris in castra referebat.

NOTÆ.

⁵ *Ætate & injuria favorabilis.* | Hoc est, qui propter ætatem & injuriam, quam pati videbatur, favorem meretur.

⁶ *Et nominis majestate.* | Nam Augustus Cæsar salutaris fuerat.

⁷ *Quis crederet!* | Incredibile enim est hominem privatum contra Consulem totius ferè reipub. viribus subnixum, stare ausum fuisse. Sed cur eum noster privatum vocet non video, cum ex Cic. Sueton. & aliis constet eum comparato exercitui pro prætore præesse jussum fuisse.

⁸ *Brutum.* | Decimum Brutum.

⁹ *Pulcher.* | Id est fortis, ut superius monui.

¹⁰ *Aquilam.* | Idem habet Suetonius in August. cap. 10. *Atque in media dimicatione, a quisifero legionis sua graviter saucio, aquilam humeris fuisse, diuque portasse.* Quod mirum videbatur, cum certum sit signa militaria tantum fuisse ponderis, ut iis portandis vix valentissimi homeri sufficerent. Nec tantus erat eâ ætate Octavius, ut tanto oneri, sine magno conatu, par esse posset.

CAPUT V.

Bellum Perusinum.

Alterum bellum concitavit agrorum divisio, ¹ quos Cæsar veteranis in castris, pretium militiæ, persolvebat. ² Semper alias Antonii pessimum ingenium Fulvia gladio cincta, ³ virilis militiæ uxor, agitabat. Ergo depulsos agris colonos incitando, ⁴ iterum in arma ierant. ⁵ Hic vero jam non privatis sed totius senatûs suffragiis judicatum hostem Cæsar aggressus, intra ⁶ Perusiæ muros redegit, compulitque ad ⁷ extrema deditionis, turpi & nihil non expertâ fame. 169

NOTÆ.

CAP. V. *Bellum Perusinum, Anno Mundi 3909, ante Ch. Nat. 39, ab Ur. Cond. 712, Coss. L. Antonio, & P. Servilio Vatiâ Isaurico II.*

¹ *Quos Cæsar veteranis in castris.* | Hæc corrupta sunt, neque enim in castris agros militibus dividebat Augustus. Legeigitur, *Quos Cæsar veteranis patris, pretium militiæ persolvebat.* Et re verâ Julii Imperatoris veterani erant. *Pater meus.*

² *Semper alias Antonii.* | Graviter hic Florus lapsus est, qui hoc bellum Marco Antonio tribuit, quod alii omnes de Lucio Antonio narrant. Neque est quodd quis dicat Florum de Lucio sensitse; nam voces *uxor*, & *iterum*, quæ sequuntur, contrarium indicant. Fulvia

enim Marci, non Lucii uxor fuit.

³ *Virilis militiæ Uxor.* | Dubito an hoc Latine dici possit, *uxor virilis militiæ.* Lege itaque *virilis audacia uxor*, est enim imitatio Silvii ubi de Sempromiâ agit: *Qua multa sæpe virilis audacia facinora commiserat.*

⁴ *Iterum.* | Hoc probat Florum de M. Antonio sentire: nam is prius bellum, nempe Mutinense, conflixit. Vide Notam quæ superiorem proximè antecedit.

⁵ *Hic vero jam non privatis, sed totius.* | Immo & superiori bello Senatus suffragio hostis judicatus fuerat.

⁶ *Perusia.* | Tuscorum mediterranea urbs est, intra Thrasimenum lacum & Tiberim.

⁷ *Extrema deditionis.* | Vide caput xiii. lib. 2.

CAPUT VI.

Triumviratus.

Quum solus etiam gravis paci, gravis Reipublicæ esset Antonius, quasi ignis incendio Lepidus accessit. ¹ Quid contra duos exercitus necesse fuit venire ² in cruentissimi fœderis societatem? ³ Diversa omnium nota incendia. ⁴ Lepidum divitiarum cupido, quarum spes ex turbatione Republicæ: Antonium ultiones de his, qui se hostem iudicassent: Cæsarem inultus pater, & ⁵ Manibus ejus graves Cassius & ⁶ Brutus agitabant. ⁷ In hoc velut fœdus pax inter tres duces componitur. ⁸ Apud Confluentes inter Perusiam & ⁹ Bononiam jungunt manus, & ¹⁰ exercitus consalutant. ¹¹ Nullo bono more Triumviratus invaditur, ¹² oppressaque armis Republicâ, redit Syllana proscripcio ¹³ cujus a-

INTERPRETATIO.

¹ Divitiarum cupiditas, quarum spes ex turbatione Reipub. orta erat, Lepidum incitabat; Antonium, vindicta de his qui se hostem iudica-

verant, & Cæsarem, Pater inultus, & Cassius & Brutus patris sui Manibus onerosi.

NOTÆ.

CAP. VI. *Triumviratus. Eodem anno quo bellum Mutinense. De quo vid. cap. iv.*

¹ Quid contra duos exercitus necesse fuit venire. | Sic distinguenda sunt hæc verba, Quid contra duos exercitus? Necesse fuit venire in cruentissimi fœderis societatem. Quasi diceret: Quid Cæsar contra duos exercitus, Lepidi scilicet & Antonii, posuisset? Necesse fuit igitur ut cum iis cruentissimum fœdus iniret. Mirum quantum hic locus torset interpretes, qui non viderunt, his ita distinctis, planissimum sensum effici.

² In cruentissimi fœderis societatem. | Triumviratus scilicet.

³ Diversa omnium nota incendia. | In Edit. Stadii. *Diversa omnium voto incendia.* Salmasius, *Voto incendia.* Quod nihil est. Scilicet non viderunt istud, *incendia*, huc per incogitantiam Librarii scriptoris traductum è superioris periodi parte, ubi scriptum est, *Quasi ignis incendio, &c.* Legendum: *Diversa omnium vota.* Nil verius. Delendum itaque, *incendia.* Pater meus.

⁴ Et manibus ejus graves Cassius & Brutus. | Defunctorum Manes ultione placari, & placidâ quiete componi putabantur, passim apud veteres.

⁵ In hoc velut fœdus. | Gall. diceret, *Sous cette condition.* In hoc fœdus ut scilicet omnes singulorum causam quasi suam amplecteren-

tur, & sic Lepidus sibi opes pararet, Cæsar & Antonius, Cassium & Brutum prior, Senatui posterior, ulciscerentur.

⁶ Apud confluentes. | Juxta fluvios qui in unum locum confluebant. Sed quis fuerit is locus incertum est. Nam nimium distantes sunt & Perusia & Bononia, ut aliquid certi statueretur.

⁷ Bononiam. | Gallicè Togatæ urbem, hodiè Bologne.

⁸ Et exercitus consalutant. | Quod pacis & concordie signum erat.

⁹ Nullo bono more Triumviratus invaditur. | Alludit ad Triumviratum Crassi, Cæsaris, & Pompeii. Qui, Triumviratus fœdere rupto, de opprimendâ republicâ cogitavere. Hic autem nullo bono more, est, nulla bona consuetudine.

¹⁰ Oppressaque armis republicâ redit Syllana proscripcio. | Ut Sylla post Rempublicam Marii & Cinnae armis oppressam, ingentem illam proscriptionis tabulam proposuit, sic Cæsar, Lepidus, & Antonius post eam armis suis prostratam, rursus eandem proscriptionem excitavere. Unde patet oppressam rempublicam proscriptionis semper causam fuisse.

¹¹ Cujus atrocitas nihil in se minus habet. | Hoc est, quæ usque atrox est, ut nullum minus caput contineat, quàm numerum centum quadraginta Senatorum. Gallicè diceret, *Donc le moindre article est de cent quarante Sénateurs.*

trocitas

erocitas nihil in se minus habet, quàm numerum centum quadraginta senatorum. Exitus fœdi, truces, ¹² miserabiles, toto terrarum orbe fugientium. Pro quibus ¹³ quis pro dignitate rei ingemiscat, quum Antonius Lucium Cæsarem avunculum suum, Lepidus Lucium Paullum suum fratrem proscripserit? Romæ capita cæforum proponere in Rostris jam usitatum erat: ¹⁴ verùm sic quoque civitas lacrymas tenere non potuit, quum ¹⁵ recisum Ciceronis caput ¹⁶ in illis suis Rostris videretur, nec aliter ad videndum eum, quàm solebat ad audiendum, concurreretur. Hæc scelera in Antonii Lepidique tabulis. Cæsar percussoribus patris contentus fuit. Hæc quoque, ¹⁷ nisi multa fuisset, iusta cædes haberetur.

NOTÆ.

¹² *Miserabiles.* | Non est quod vulgò dicimus, *Miserabiles*, sed, *Dignes de compassion.*

¹³ *Quis pro dignitate rei ingemiscat?* | In aliis legitur, *Quis pro dignitate rei non ingemiscat?* Sed rursus lectio magis placet, & est fortior.

¹⁴ *Verùm sic quoque.* | Hoc est, sed quamvis usitatum fuerit in rostris cæforum capita cernere, tamen civitas à lacrymis temperare non potuit, cum ibi Ciceronis caput vidit.

¹⁵ *Recisum Ciceronis caput.* | A Popilio Centurione, quem in causâ caput olim ipse Cice-

ro defenderat, recisum fuit.

¹⁶ *In illis suis Rostris.* | Ad augendam invidiam, in illis Rostris, pro quibus tam sæpe insontes defenderat, & in reos peroraverat, ut illa ipsa sibi uni propria viderentur.

¹⁷ *Nisi multa fuisset, etiam iusta cædes haberetur.* | Cædes quæ iusta sit, si nimia, sit iniusta. Sic Ovid lib. 1. de Ponto El. 9. ver. 19.

*Nec prius abiecit, merita quàm caele nocentum
Se nimis ulciscens, extitit ipse nocens,*

CAPUT VII.

Bellum Cassii & Bruti.

BRUTUS & Cassius sic Cæsarem, ¹ quasi Tarquinium regem, depu-¹⁷¹ lisse regno videbantur: sed libertatem, quam maximè restitutam voluerunt, ² illo ipso parricidio perdidere. Igitur cæde perfectâ, quum veteranos Cæsaris, nec immeritò, timerent, statim è curiâ in Capitolium confugerunt. ³ Nec illis ad ultionem deerat animus: sed ducem non habebant. Igitur quum appareret, quæ strages Reipublicæ immineret, ⁴ displicuit ultio cum consulis abolitione decreta. Ne tamen publici doloris oculos ferrent, in provincias ⁵ ab illo ipso, quem occiderant, Cæsare datas, Syriam & Macedoniam, concesserunt. Sic vindicta Cæsaris

NOTÆ.

CAP. VII. *Bellum Cassii & Bruti.* Anno Mundi 3908, ante Ch. Nat. 40, ab Ur. Cond. 711; *Coss. L. Munatio Planco, & M. Emilio Lepido II.*

¹ *Quasi Tarquinium.* | Alludit ad Brutum & Collatinum, qui Tarquinium Superbum Regno fugaverunt.

² *Illo ipso parricidio perdidere.* | Nam Româ fugere coacti fuere.

³ *Nec illis ad ultionem deerat animus, sed ducem non habebant.* | Pudendum & fœdum dictu, ut Brutus & Cassius ducem non haberint. Quem ducem, quos duces optassent? Nullos, peque enim ipsis duce opus erat, qui tantum

in scientiâ militari possent. Corrige igitur, *exercitum non habebant.* Pater.

⁴ *Displicuit ultio cum consulis abolitione decreta.* | Nemo est qui hæc intelligat. Legendum est, *Displicuit ultio, senatus-consulto cædis abolitione decretâ.* Nam reverâ secundo die post interfectum Cæsarem, ex Ciceronis sententiâ Senatus-consultum factum fuit de amnestiâ faciendâ. Vide Epit. Liv. 116. & alios. In quibusdam Edit. legitur *consensu* consulis: Quod & corruptum est.

⁵ *Ab illo ipso quem occiderant Cæsare datas.* | Non à Cæsare, sed ab ipso Senatu post interfectum Cæsarem Bruto & Cassio Provincias fuisse datas invenio,

dilata potius quam oppressa est. Igitur ⁶ ordinatâ magis ut poterat, quam ut debebat, in Triumviros republicâ, relicto ad Urbis præsidium Lepido, Cæsar cum Antonio in Cassium Brutumque succingitur. Illi comparatis ingentibus copiis, ⁷ eandem illam, quæ fatalis Cnæo Pompeio fuit, arenam infederant. ⁸ Sed nec tum imminetia cladis destinatæ signa latuere. Nam & assuetæ cadaverum pabulo ⁹ volucres, ¹⁰ castra quasi jam sua circumvolabant: & in aciem prodeuntibus ¹¹ obuius Æthiops nimis apertè ferale signum fuit. Ipsique Bruto per noctem, quum illato lumine ex more aliqua secum agitarer, atra quædam imago se obtulit: & quæ esset interrogata; ¹² tuus, inquit, malus Genius. ¹³ Hoc dixit, & sub oculis mirantis evanuit. ¹⁴ Pari in meliora præfagio in Cæsaris castris omnia ¹⁵ aves, victimæq; promiserant: sed nihil illo ¹⁶ præsentius, ¹⁷ quod Cæsaris medicus somnio admonitus est, ut Cæsar castris excederet, quibus capi imminebat: ut factum est. ¹⁸ Acie namq; commissâ, quum pari ardore aliquamdiu dimicatum foret: & quamvis duces non essent præsentibus, ¹⁹ quorum alterum corporis ægritudo, ²⁰ illum metus & ignavia subduxissent; staret tamen pro partibus invicta fortuna & ²¹ ultoris, ²² & qui vindicabatur: primum aded anceps fuit & par utrim-

INTERPRETATIO

² *Aequali, sed feliciori præfagio in castris Cæsaris, aves, & victima omnia promiserant.*

⁶ *Nam incepto prælio, cum pari libidine per aliquod tempus pugnatum esset, & quamvis duces non essent præsentibus, quorum alterum morbus,*

alterum metus & ignavia prælio subtraxerant invincibilis fortuna & vindicis, & eius qui vindicabatur staret tamen pro partibus, statim dubium fuit, & par ex utraque parte periculum, ut finis prælii docuit.

NOTÆ

⁶ *Ordinatâ in Triumviros Reipub.* | Latinum non est, nec unquam erit. Scribo, per Triumviros.

⁷ *Eandem illam arenam.* | Philippiæ Campi, ubi Cn. Pompeius à Cæsare victus cap. 2.

⁸ *Sed nec tum imminetia cladis destinata signa latuere.* | Dele, imminetia, quod ridiculum est de signo. At imminetia ab aliquo studioso de ripa fuit ac supra vocem destinata, quasi explicatio scilicet, id deinde corruptum est, & intra textus verba, ut fit, receptum. Salmasii V. Cl. sententiâ refellere nil necesse est, qui legit: *Sed nec tum imminetia cladis destinata signa latuere.* Ibi enim corruptionem non tollit, sed in aliud verbum transfert.

⁹ *Volucres.* | Vultures.

¹⁰ *Castra quasi iam sua.* | Quasi in iis non homines in armis stetissent, sed cadavera jacuissent.

¹¹ *Obuius Æthiops.* | Ferale signum fuit Æthiops ob nigrum colorem, qui luctui proprius est.

¹² *Tuus, inquit, malus genius.* | Singuli hominibus s. o. præesse Deos, qui genii vocabantur, stabant veteres, malum alterum, alterum bonum, qui eos per totam vitæ decursum, vel ad bona bonus genius, vel malus

ad mala, deducebant.

¹³ *Hoc dixit.* | In libro D. Nazarii, quo usus est Salmasius, abest *et dixit*. Rectè: nam *inquit*, & *dixit*, tam propinqua non bene sonant. Et elegantius hoc secundum, *dixit*, subintelligitur.

¹⁴ *Aves.* | Ex quorum volatu, gestu, guttate futura præsentiebant.

¹⁵ *Præsentius.* | *Præsentis* sæpe apud bonos auctores pro *favente* reperias. Ut hic *præsentius*, est *faventius*, quod certius demonstrat faventes Deos.

¹⁶ *Quod Cæsaris medicus.* | In aliis est, *quum Cæsaris*: quod Latinum esse vix tuto. Legendum arbutor. *Sed nihil illo præsentius quam quid Cæsaris medicus, &c.* Pater meus.

¹⁷ *Quorum alterum.* | Octavius.

¹⁸ *Illum metus.* | Antonium. De quo Plutarchus. Sunt qui scripserunt non interfuisse prælio Antonium, sed post pugnam, confectantibus iam hostem suis, superuissse. Sed in Annalibus eum pugne interfuisse, & fortiter pugnasse, in mō & Cassium vicisse invenies.

¹⁹ *Ultoris.* | Octavii.

²⁰ *Ut qui vindicabatur.* | Iulii Cæsaris, subintelligendum, *eius*,

que discrimen, ut exitus prælii docuit. Capta sunt ²¹ hinc Cæsaris castra, ²² inde Cassii. Sed quanto efficacior est fortuna quàm virtus! & quàm verum est, ²³ quod moriens afflavit, ²⁴ non in re, sed in verbo tantum esse virtutem! ²⁵ Victoriâ illi prælio error dedit. ^c Cassius inclinato cornu suorum, quum, captis Cæsaris castris, rapido impetu recipientes se equites videret, fugere arbitratus, evadit in tumultum. Inde pulvere & strepitu, etiam nocte vicinâ, eximentibus gestæ rei sensum, quum speculator quoque in id missus, tardiùs renunciaret; ^d transfugum de partibus ratus, uni de proximis auferendum præbuit caput. Brutus ²⁶ quum in Cassio etiam suum animum perdidisset, ^e ne quid ex constituti fide resignaret, ²⁷ (ita enim par superesse bello convenerat) ipse quoque uni comitum suorum confodiendum præbuit latus. Quis sapientissimos viros ²⁸ non miretur ad ultimum non suis manibus usos? ²⁹ Nisi si hoc quoque ex persuasione defuit, ne violarent manus, sed in abolitione sanctissimarum ³⁰ piissimarumque animarum, iudicio suo, scelere alieno, uterentur.

INTERPRETATIO.

^c Cassius fugato cornu suorum, cum videret equites Bruti furanti impetu redeuntes à Caesaris castris, quæ ceperant, eos fugere putans, ascendit

in tumultum.

^d Putans omnino actum esse de partibus suis.

^e Ne quid ex constituti fide remitteret.

NOTÆ.

²¹ Hinc. | A parte Cæsaris & Antonii.

²² Inde. | A parte Cassii & Bruti.

²³ Quod moriens afflavit. | Adde Brutus.

²⁴ Nun in re, sed in verbo tantum esse virtutem | Hoc est, virtutem non rem, sed nomen esse, aut virtus nomen inane est Hor. Ep. 1. 17. 41.

²⁵ Victoriâ illi prælio error dedit. | Quo modo se in eo prælio res habuerint, oculis subiiciendum arbitror, nam inde huiusce loci intelligentia pender.

Brutus Augusti, Antonius verò Cassii castra devicit. Cassius autem cum videret Brutum reverti, & eum fugere putaret, se ipsum interemit. Brutus autem post iterum pugnavit, & victus, ipse etiam sibi manus intulit.

²⁶ Quum in Cassio etiam suum animum perdidisset. | Brutus & Cassius convenerant, ut mortuo altero alter etiam moreretur. Ex mortuo Cassio, in eo jam suum animum Brutus perdiderat.

²⁷ Ita enim par superesse bello convenerat. |

Multi ad hunc locum multa dixere: At nemo (dicam liberè) quidquam attulit, quod se mihi probare possit. Legendum est: ² Pariter enim superesse convenerat. Quod dico, pariter, idem est ac si scribas, utrumque superesse, non alterum; & hoc significat, pariter. Unde autem isthac corruptio? Ex, Ita par: sic somniculosi interdum erant veteres Librarii. De Salmasii conjecturâ piget dicere. Quis enim ferat, præsuperesse? Istud puto esse monstrum nunquam alias in Latio visum.

²⁸ Quis non miretur? | Cave sic explices, qui nō admirera, sed, qui ne s' étonnera.

²⁹ Nisi si hoc quoque ex persuasione defuit. | Hoc est, nisi manibus suis uti noluerunt, propter persuasionem Stoicæ sectæ, quæ sibi manus inferre prohibet. Nisi si hoc, (manibus suis uti scilicet) illis defuit ex persuasione.

³⁰ Piissimarum | In Ed. Stadii, piensissimarum, quod Latiniſſimum est.

CAPUT VIII.

Bellum cum Sexto Pompeio.

SUblatis percussoribus Cæsaris, supererat Pompeii domus. ¹ Alter juvenum in Hispaniâ occiderat, ² alter fugâ evaserat: contractis-
¹⁷⁴que infelicis belli reliquiis, quum insuper ergastula armâisset, Siciliam, Sardiniamque habebat. Jam & classe medium mare infederat, ô quàm diversus à patre! ³ Ille Cilicas extinxerat: hic secum ⁴ piratas navales agitabat. ⁵ Tantâ mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est: magnique famam ducis ad inferos secum tulisset, ⁶ si nihil tentasset ulterius: nisi quod magnæ indolis si num est, sperare semper. Perditis enim rebus profugit; Asiamque velis petit, venturus ibi in manus hostium & catenas, & quod miserrimum est foribus vitæ, ad hostium arbitrium sub percussore moriturus. Non alia ⁷ post Xerxem miserabilior fuga. Quippè modò trecentarum quinquaginta navium dominus, cum sex septemve fugiebat, ⁸ extincto Prætoris navis lumine, ⁹ annulis in mare abjectis, pavens atque ¹⁰ respectans, ¹¹ & tamen non timens ne periret.

NOTÆ.

CAP. VIII. *Bellum cum Sexto Pompeio, Anno Mundi 3912, ante Ch. Nat. 36, ab Ur. Cond. 715, Coss. Appio Claudio Pulchro, & C. Norbano Flacco.*

¹ *Alter juvenum.* | Cn. Pompeius Vid. cap. 2. suprà.

² *Alter.* | Sextus Pompeius, de quo hic agitur.

³ *Ille Cilicas extinxerat.* | Vide cap. vi. lib. iii.

⁴ *Hic secum Piratas navales agitabat.* | Piratæ navales qui sint, & quâ ratione ab aliis piratis differant, haud equidem scio, nisi si & novos piratas, terrestris generis scilicet, invenias. Itaque pro, *Piratas navales*, facile putem scriptum à Floro fuisse, *archipiratas*, quod quispiam interpretari studens, apposuerat, *Latroes navales*; quod postremò confusum sit. Qui aliud melius dispexerit, illi favebo; sed valde metuo, ut cuiquam necesse habeam favere. *Pater meus.*

⁵ *Tantâ mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est.* | Lego, *totâ mole*. Fortasse hinc aliquid exciderit. Certè verisimile est.

⁶ *Si nihil tentasset ulterius.* | Hoc est, si ab Augusto victus, cedendo temporì, se ad altera bella reservâisset, neque in Asiam aufugisset, ubi fugâ deprehensus rursus occisus est.

⁷ *Post Xerxem.* | Qui post pugnam cum Græcis ad Salaminem, victus & profugus, unâ naviculâ Hellepontum trajecit, innumerabili-um copiarum, & navium modò dominus.

⁸ *Extinctio Prætoris navis lumine.* | In Prætoris navis lumen accendebatur, quod reliquis præluceret, ut ex eundem cursum sequeretur. Illud autem Pompeius jussit extingu-ri, quò fugeret, indicaret.

⁹ *Annulis in mare abjectis.* | Ne captus agnosceretur.

¹⁰ *Respectans.* | Gallicè, *Regardant derrière luy*; ut videret an mitterent qui ipsum retra-herent.

¹¹ *Et tamen non timens ne periret.* | Quis diceret nosse: Pompeius suæ navis lumen extinxit, ne fugâ proderetur; annulos abjecit, ne captus dignosceretur; nec tamen, cæcæ hominum mentes, quod sibi timendum erat, timuit. Non enim timuit ne periret, cum verâ ibi ipsi pereundum fuerit.

CAPUT IX.

Bellum Parthicum duce Ventidio.

QUAMVIS in Cassio & Bruto partes sustulisset; in Pompeio totum partium nomen abolisset; nondum tamen ad pacis stabilitatem profecerat Cæsar, quum scopulus, & nodus, & mora publicæ securi-¹⁷⁵ tatis superesset Antonius. ^a Nec ille defuit vitiis, quin perirer, immò omnia expertus ¹ ambitu & luxuriâ, ² primum hostes, deinde cives, tandem etiam terrore sui sæculum liberavit. Parthi ³ clade Crassianâ altius animos erexerant; civilesque populi Romani discordias læti acceperant: itaque ut prima adfulsit occasio, non dubitaverunt & erumpere, ultro quidem invitante Labieno, qui missus à Cassio Brutoque (quis furor scelerum!) sollicitaverat hostes in auxilium; & illi Pacoro duce, regio juvene, dissipant Antoniana præsidia. ⁴ Saxa legatus, ne veniret in potestatem, à gladio suo impetravit. Denique ⁵ ablatâ Syriâ, emanabat latius malum, hostibus sub auxilii specie ⁶ sibi vincentibus; nisi Ventidius, & hic legatus Antonii, incredibili felicitate & Labieni copas, ipsumque Pacorum & omnem Parthicum equitatum, toto inter ⁷ Orontem & Euphratem sinu latè cecidisset. ⁸ Vingtius amplius millium fuit; Nec sine consilio ducis. ^b Qui simulato metu adeo passus est hostem ⁹ castris succedere, donec absumpto jactis spatio, adimeret usum sagittarum. Rex fortissimè dimicans cecidit. Mox circumlato ejus, per urbes quæ desciverant, capite, Syria sine bello recepta. Sic Crassianam cladem Pacori cæde pensavimus.

INTERPRETATIO.

^a Nec statit per vitia quin ille periret.

^b Qui simulans metum fugiendo, usque eo

hostem castra sua subire passus est, donec, consumpto jaculandi spatio, usum sagittarum adimeret.

NOTÆ.

CAP. IX. *Bellum Parthicum duce Ventidio.*
Eodem anno quo inceptum bellum superius.

¹ *Ambitu.* | Hic pro ambitione ponitur. Sic initio cap. xi. Furor Antonii quatenus per ambitum non interiret, luxu & libidine emittendus est.

² *Primum hostes, deinde cives.* | Primum Parthos, deinde Romanos, tandem sæculum terrore sui liberavit. Vide cap. xi.

³ *Clade Crassianâ.* | De quâ vid. cap. xi. lib. iii.

⁴ *Saxa.* | Antonii Legatus Decidius Saxa vocabatur. Hic ne in manus Labieni & Pacori caderet, se ipsum interemit: alii ab hostibus interfectum narrant.

⁵ *Ablatâ Syriâ.* | A Labieno & Pacoro.

⁶ *Sibi vincentibus.* | Hoc est, in usum & utilitatem suam, non verò Cassii & Bruti. Sic cap. xvi. lib. i. *Bellum Samniticum Pop. Rom. sibi gessit.*

⁷ *Orontem.* | Syriæ fluvium.

⁸ *Vingtius amplius millium fuit.* | Hinc certè aliquid ætas, aut incuria abstulerit, neque enim ratio, nec structura sermonis, ut aliter sentiam, sinunt. Sensus esse debuit, & his quidem verbis conceptus: *Vingtius amplius millium, ea clades, fuit.* Idque cur jam pridem non omnes viderint, haud equidem video. *Pater meus.*

⁹ *Castris succedere.* | Sic apud Virgil. *Succedere stabulis, succedere telli, pro, telli & stabula subire.*

CAPUT

CAPUT X.

Bellum Parthicum cum Antonio.

¹⁷⁶ **E**Xpertis invicem Parthis atq; Romanis, ¹ quum Crassus atque Pacorus utrimque virium mutuarum documenta fecissent: ² par rursus reverentiâ integrata amicitia: & quidem ab ipso fœdus Antonio ³ cum rege percussum. Sed immensa vanitas hominis, dum titulorum cupidine, ⁴ Araxem & Euphratem sub imaginibus suis legi concupiscit; neque causâ, nec consilio, ⁵ ac ne imaginariâ quidem belli indictione, quasi hoc quoque ex arte duci esset, ⁶ obrepere; relicta repente Syriâ in Parthos impetum facit. Gens præter armorum fiduciam callida, simulat trepidationem, & ⁷ in campos fugam: ⁸ hic statim quasi victor sequebatur: quum subito ⁹ nec magna hostium manus, ex improvise, & jam in fessos viâ, sub vespere, velut nimbus erupit, & missis undique sagittis duas legiones operuerunt. Nihil acciderat in comparationem cladis, quæ in posterum diem imminebat, nisi intervenisset deûm miseratio. ¹⁰ Unus ex clade Crassianâ Parthico habitu castris adequitur, & salute Latinè datâ, ¹¹ quum fidem ipso fecisset, quid immineret, edocuit; jam affuturum cum ¹⁷⁷ omnibus copiis regem; irent retrò, peterentque montes: ¹² sic quoque hostem fortasse non defore. Atque ira sequuta est minor vis hostium quàm imminebat. Aduit tamen; delætæque reliquæ copię

NOTÆ.

CAP. X. *Bellum Parthicum cum Antonio.*
Anno Mundi 3914, ante Ch. Nat. 34, ab Ur.
Cond. 717, Cons. L. Gallio Poplicola, & M.
Cocceio Nervâ.

¹ *Quum Crassus atque Pacorus utrimque.* | Parthi Crassum, Pacorum Romani interfecerunt, & sic Crassus & Pacorus, & Romanorum, & Parthicarum virium experimenta deerunt.

² *Pari reverentiâ.* | Par fuit reverentia, quia utrimque pars damna accepta fuerant.

³ *Cum rege percussum.* | Quem regem intelligat Florus non video, Pacorum Vintidius occidit, & cum Phraate, qui post Pacorum in regem electus fuit, nusquam fœdus percussum invenias. De Orode Pacori patre intelligendum esse certum est.

⁴ *Araxem & Euphratem sub imaginibus legi concupiscit.* | Tituli devictarum gentium, locorum, fluviorum, statuis adscribebantur.

⁵ *At ne imaginariâ quidem belli indictione.* | Vide Notata ad cap. xi. lib. iii. *Ne imaginario quidem iure.*

⁶ *Obrepera.* | Hic est, subito in nec opinantes impetum facere.

⁷ *Et in campos fugam.* | In pugna Parthi fugam simulant, ut insequentes, & sic adversus vulnera incautiores inversis sagittis facilius transigant. Virgil. Georg. lib. iii. ver. 31.

Fidentemque fugâ Parthum, versisque sagittis.

⁸ *Hic.* | Antonius.

⁹ *Nec magna.* | Legendum *immanis*, id & res & sequentia probant: immanem enim esse opponit, quæ velut nimbus erupit, & sagittis duas legiones operuit.

¹⁰ *Unus ex clade Crassianâ.* | Romanus, qui clade Crassiani exercitus à Parthis captus fuit: is cum fortunam, non animum mutasset, accessit nocte ad stationem Romanam, prædixitque ne destinatum iter peterent, sed diverſo sylvestrique pervaderent. Vellei. lib. 2.

¹¹ *Quum fidem ipso fecisset.* | Larinias jubet ut lega, *Quum fidem eo ipso fecisset.* *Eo ipso fidem fecit*, quod Latinè loquutus est.

¹² *Sic quoque.* | Hoc est, quamvis montes preterent, tamen fortasse & hostes adfuturos.

forent,

forent, nisi urgentibus telis in modum grandinis, ¹³ quādam sorte, quasi docti, procubuissent in genua milites, &, elatis super capita scutis, caesorum speciem præbuisent. Tum Parthus arcus inhibuit: deinde Romani quum se rursus extulissent, adeò res miraculo fuit, ut unus ex Barbaris miserit vocem; Ite, & bene valete, Romani: ¹⁴ Meritò vos victores fama gentium loquitur, qui Parthorum tela fugistis. Non minor ex aquā postea, quam ab hostibus clades, infesta primùm siti regio, ¹⁵ tum quibusdam Salmacidis fluvius infestior, novissimeque jam ab invalidis & avidè hauriebatur: quum noxia etiam dulcis fieret. Mox & ardores per Armeniam; & nives per Cappadociam; & utriusque cœli subita mutatio pro pestilentia fuit. ¹⁶ Sic vix tertiā parte de sedecim legionibus reliquā: quum argentum ejus passim ¹⁷ dolabris concideretur; & subinde ¹⁸ inter moras mortem à gladiatore suo effugitasset ¹⁹ egregius imperator; tandem perfugit in Syriam. Ibi incredibili quādam mentis vecordiā ferocior aliquanto factus est: ²⁰ quasi vicisset qui evaserat.

N O T Æ.

¹³ Quādam sorte quasi docti. Id ex sorte potius quàm militari scientiā evenisse vult Florus. Sed quomodò id factum fuerit, scire non licet: forsitan quidam ex militibus, dum per prærupta fugiebat, cadens, clypeum supra caput extulit, sicque ingruentia hostium tela vitavit, quod reliqui annotantes imitati sunt.

¹⁴ Meritò vos victores fama gentium. | Dicitur transpositio, melius in alio legitur, Meritò vos victores gentium fama loquitur.

¹⁵ Tum quibusdam Salmacidis fluvius infestior. Cave fidem habeas. Ortelius qui hoc loco deceptus fluvium nomine Salmacis in Parthiā creavit. Omnino corruptus hic locus. Lege igitur ex Salmas. in Salin. et Freinsheim. Tum quibusdam Salinaridis fluvius infestior; novissime quum jam obinvalescit & avidè hauriebatur, noxia etiam dulces fuere. Sensu a. er-

to & sicili Salinaridis autem à Salinis. Quamquam non video cur omnino Salmacidis rejiciatur, rectè enim Salmacidus à Salme, quod ab *Salun*, *Salsugo*, *Maria*, & *Acidus* dici possit.

¹⁶ Sic vix tertiā parte de sedecim legionibus reliquā. | Velleius tamen scribit, haud minùs quartā parte militem, Caloniam, servitii que desideratum fuisse.

¹⁷ Dolabris concideretur (Ut ostendar quantum argenti Antonius ibi perdidit, id ab hostibus dolabris concisum fuisse dicit.

¹⁸ Inter moras. | Gallicè diceres, De tempore in tempore.

¹⁹ Egregius imperator. | Ironiè.

²⁰ Quasi vicisset qui evaserat. | Hanc Antonius fugam suam, qui vivus exierat, victoriam vocabat.

CAPUT XI.

Bellum cum Antonio & Cleopatrá.

FUROR Antonii ¹ quatenus per ambitum non interirer, luxu & ¹⁷⁸ libidine extinctus est. Quippè post Parthos, quum exotus arma in otio ageret, captus amore Cleopatrá, quasi benè gestis rebus, in regio se sinu reficiebat: ² Hæc mulier Ægyptia, ³ ab ebrio imperatore,

N O T Æ.

CAP. XI. *Bellum cum Antonio & Cleopatrá, Anno Mundi 3919, ante Ch. Nat. 29, ab Ur. Cond. 722. Cass. Augusto. Casare III. & M. Valerio Messala.*

ambitu & luxuriā, primùm hostes, deinde civis, tandem etiam terrore sui facinum liberavit.

² Hæc mulier Ægyptia. | Quod hæc, hic ad contemptum positum est.

³ Ab ebrio imperatore. | Ebriosum fuisse Antonium, & eo ipso maiè audisse, multo æm testimonio patet.

¹ Quatenus per ambitum non interirer, luxu & libidine. | Vide cap. ix. Omnia expertus

pretium

pretium libidinum Romanum imperium petit. Et promisit Antonius: quasi facilius esset Partho Romanus. Igitur dominationem parare, nec tacitè. 4 Sed patriæ, nominis, togæ, fascium oblitus, totus in monstrum illud 6 ut mente, ita animo quoque, & cultu desciverat. 7 Aureum in manu baculum; ad latus 8 acinaces; purpurea vestis ingentibus obstricta gemmis; diadema aderat, ut reginâ rex ipse frueretur. Ad primam novorum motuum famam Cæsar à Brundisio trajecerat, ut venienti bello occurreret: positisque in Epiro castris, Leucadem insulam, montemque 9 Leucaten, & 10 Ambracii sinûs cornua, infestâ classe a succinxerat. Nobis quadringentæ ampliùs naves; ducentæ non minus 179 hostium: 11 sed numerum magnitudo pensabat. b Quippè 12 à senis in novenos remorum ordinibus, ad hoc turribus atque 13 tabulatis allevaræ, castellorum & urbium specie, non sine gemitu maris, & labore ventorum ferebantur. Quæ quidem ipsa moles exitio fuit. Cæsaris naves à triremibus in senos non ampliùs ordines creverant. Itaque habiles in omnia quæ usus poscebat, ad impetus & recursus flexusque capiendos, illas graves, & ad omnia præpeditas, singulas plures adortæ, missilibus simul, tum rostris, ad hoc ignibus jactis, ad arbitrium dissipavere. Nec ullâ re magis hostilium copiarum apparuit magnitudo, quàm post victoriam. Quippe immensa classis, naufragio belli factò, toto mari ferebatur; 14 Arbumque, & Sabæorum, &

INTERPRETATIO.

a Classe inimicâ infederat cornua Ambracii | crescentes, in super turribus atque tabulatis clati, sinûs. | quasi castella & urbes ferebantur, non sine labore

b Nam à senis ordinibus remorum in novenos | ventorum & maris gemitu.

NOTÆ.

4 Sed patria, nominis, toga, fascium, oblitus. | Patria, nomen, togæ, fasses, ad exaggerationem posita sunt. Et videtur Florus respexisse ad illud Horatii, lib. iii. Od. 5. v. 10.

Ancilsorum, nominis, & toga
Oblitus, aternaque Vestis.

5 In monstrum illud. | Regem scilicet, qui tunc temporis pro monstro Romanis erat.

6 Ut mente, ita animo. | Mens quandoque pro animo sumitur, sed hic nil aliud est, quam voluntas simplex & sola; animus verò est ipsa indoles. Sic Ter. Andr. A&I. Sc. I. v. 137. Mala mens, malus animus.

7 Aureum in manu baculum. | Hæc apud Ægyptios Regum insignia.

8 Acinaces, Persarum & Macedonum gladii acinaces vocabantur. Medus acinaces, Horat. lib. I. Od. 27. ver. 5.

9 Leucaten. | Montem & promontorium in Leucade insulâ. Virg. viii. Æn. lib. 8. ver. 677.

Fervere Leucaten atque effulgere fluitant.

Veteres pro Leucaten habent Leucadam, ut bene Salmas. Leucada autem pro Leucas, ut Persida pro Persis, Elida pro Elis, Chalcida pro Chalcis, &c.

10 Ambracii sinus. | Supra Acarnaniam.

11 Sed numerum magnitudo pensabat. | Augustus quadringentas naves habebat, Antonius verò ducentas, sed harum magnitudo illarum numerum æquabat. De magnitudine navium Antonii, vid. Dion. lib. 49.

12 A senis in novenos remorum ordinibus. | A trinis in denos, ait Plutarch. & Dio. à quaternis in denos. Hi autem ordines remorum alii supra alios collocabantur.

13 Tabulatis. | Gallicè, Des Etages.

14 Arabumque, & Sabæorum. | Arabes & Sabæos in Antonianâ Classe fuisse testatur. Virg. lib. 8. Æn. ver. 706.

Omnis Arabi, omnes veterunt terga Sabæi.

mille aliarum gentium Asiæ spolia, purpuram, aurumque in ripam assidue c mota ventis maria revomebant. Prima dux fugæ Regina, cum aureâ puppe, ve loque purpureo, ¹⁵ se in altum dedit. Mox sequutus Antonius. ¹⁶ Sed instare vestigiis Cæsar. ¹⁷ Itaque nec præparata in Oceanum fuga, nec munita præfidiis utraque Ægypti cornua, ¹⁸ Parætonium atque Pelusium profuere, ¹⁹ Prope manu tenebantur. Prior ferum occupavit Antonius: Regina ad pedes Cæsaris provoluta tentavit oculis ducis, frustra. Nam pulchritudo ²⁰ intra pudicitiam principis fuit. Nec illa de virâ quæ offerebatur, se de parte regni ¹⁸⁰ laborabat. Quod ubi desperavit à principe, servarique se triumpho vidit, incautio rem nacta custodiam, in Mausoleum se (sepulchra regum ²¹ sic vocant) recipit. Ibi maximos, ut solebar, induta cultus, d in differto odoribus ²² solio, juxta suum se collocavit Antonium: ²³ admotisque ad venas serpentibus, sic morte quasi somno soluta est.

INTERPRETATIO.

c Maria ventis agitata assidue in ripam revomebant purpuram aurumque spolia Arabumque & Sabæorum, & mille aliarum gentium Asiæ.

d In sepulchro odoribus repleto juxta suum se Antonium composuit.

NOTÆ.

¹⁵ Se in altum. | Abundat rō se, neque illud agnoscunt meliores libri. In altum dare, quid sit docti sciunt. Monuit Salmast.

¹⁶ Sed instare vestigiis Cæsar. | Hoc est Horatio desumpsit noster, lib. i, Od. 37. v. 14.

Mentemque lympatam Marcolico

Redegit in veros timores

Cæsar, ab Italiâ volantem.

Remis adurgens.

Sed uterque ibi falsi sunt. Nam ex Sneton, & aliis caeter, Cæsarem ab Actio statim Samum insulam se recepisse.

¹⁷ Itaque nec præparata in Oceanum fuga: nec munita utraque Ægypti cornua. | Hic etiam noster falsus est, qui in fugâ mortuum Antonium, cum jam caperetur, Cleopatram verò à Cæsare captam putat, antequam in Ægyptum perveniret, ab ipso Horatio deceptus Ode supra. Nam ex Dione & aliis certum est, post

pugnam Actiacam, quosdam milites à Cæsare ad Antonium & Cleopatram insequendo missos fuisse, sed non assequutos, eosque Alexandria pervenisse.

¹⁸ Parætonium | Urbs Ægypti maritima versus Occidentem.

¹⁹ Prope manu tenebantur. | Falsum. Vide Not. superiorem.

²⁰ Intra pudicitiam principis fuit | Hoc est, minor fuit pudicitia principis. Vide notata ad cap. iii. lib. i. Facinus intra gloriam fuit. Legebatur Salmast. Intra pudicitiam principi fuit. Sed non placet.

²¹ Sic vocant. | Ægyptii scilicet.

²² Solio | Hic solium significat loculum, quo mortui conduntur, ut apud Q. Curtium & Plinium.

²³ Admotisque ad venas serpentibus. | Alpidum morfu periisse creditum est.

CAPUT XII.

Bella adversus gentes exterar.

Hic finis armorum civilium; ^a reliqua adversus exterar gentes: quæ, districto circa mala sua imperio, diversis orbis oris emicabant. Nova quippè pax: ^b nec dum assuetæ frenis servitutis tumidæ gentium inflatæque cervices, ab imposito nuper jugo resiciebant. Ad Septemtrionem conversa ferme plaga ferocius agebat; Norici, Illyrii, Pannonii, Dalmatæ, Myfi, Thraces & Daci, Sarmatæ atque Germani. Noricis animos dabant Alpes atque nives, quo bellum non posset ascendere: sed omnes ¹ illius cardinis populos, Brennos, Senones ² atque Vindelicos, ³ per privignum suum Claudium Drusum ⁴ perpacavit. Quæ fuerit callidarum gentium feritas, facile vel mulieres ostendere; quæ, deficientibus telis, infantes ipsos afflictos humo in ora militum adversa miserunt. ⁵ Illyrii quoque sub Alpibus agunt, imasque valles earum, ac quædam quasi claustra, ⁵ custodiunt, abruptis torrentibus impliciti. In hos expeditionem ⁶ ipse sumpsit; fierique pontes imperavit. Hic se & aquis & hoste turbantibus, cunctanti ad ascensum militi scutum de manu rapuit: & in viâ primus, tunc agmine sequuto, ⁷ quum Illyricus multitudinem ⁸ pontem succidisset, ⁹ saucius manibus ac cruribus, speciosior sanguine, & ipso periculo augustior, terga hostium percecidi.

INTERPRETATIO.

^a Reliqua bella adversus gentes exterar fieri, quæ, imperio circa mala sua distracto, diversis terrarum sinibus erumpebant.

^b Et colla gentium tumida, & inflata, nondum frenis assuetæ, ab imposito nuper jugo defle-

debant.

^c Illyrii etiam sub alpibus vivunt, & extremis earum valles velut quadam claustra habitant, abruptis torrentibus immedii.

NOTÆ.

CAP. XII. *Bella adversus gentes exterar.*

¹ Illius cardinis | Gallicè, De ce Clymat.

² Aque Vindelicos. | Gentem Citalpinam, non longe ab Helvetiis. Hic sce Augusti victoriæ; et Drusum, meminit Horat. Od. xiv. lib. 4. ver. 8. ad Augustum.

Vindelici didicere nuper

Quid Morie posses: milite nam tuo

Drusus Germanos, implacidum genus,

Brenni: quæ veloces, & arces

Alpibus imposita tremendis

Deiecit acer plus vice simulici.

³ Per privignum suum Claudium D. | Tiberii Claudii Neronis uxorem Liviam in sextum mensem gravidam Augustus ubi duxit, quæ post tres Menses Claudium Drusum Neronem peperit, qui sic privignus fuit Augusti.

⁴ Perpacavit. | Anno Mundi 3535. ante Ch. Nat. 13, ab Ur. Cond. 738.

⁵ Custodiunt. | Hoc est habitant. Sic Horat. de Diana, lib. 3. Od. xxii. ver. 1.

Montium Custos nemorumque Virgo.

quod ea in montibus perpendi maneret: ex Callima: h. Græci eodem sensu dicunt

Callima: h. Homer. Callima: h.

⁶ Ipse sum. fit. | Augustus 3. ann. ante pugnam Adriaticam.

⁷ Quum Illyricus multitudine pontem succidisset | Illud factum est & ridiculum Optinè in libris antiquis, quibus usus est Salmastius, legitur, lubricus, unde ipse sic verba ordinavit. Quum lubricus pons multitudine succidisset. Nil verius. Succidisset autem ita hic usurpatur ut apud Plautum, genna mihi succidunt: quæ ali-quid apud Lucretium est.

⁸ Pontem. | Hic pontem missilem intellige, qui è turri in murum repente protendebatur, qui propriè exstra dictus est.

⁹ Saucius manibus ac cruribus. | Idem Suet. in August. cap. 20. Dalmatico (belle) etiam vulnera accepit; unâ acie dextrum genu lapidibus, alterâ autem & crus, & utrumque brachium ruinâ pontis confusciatus.

10 Pannonii

9 Pannonii duobus saltibus, ac tribus fluviis, 10 Dravo, Savo, Istroque vallabantur. Populari proximos, intra ripas se recipiebant. In hos domandos 11 Vibium misit. Cæsi sunt in utrisque fluminibus. Arma victorum non 12 ex more belli cremata, sed capta sunt, & in profluentes data: ut Cæteris, qui resistebant, victoria sic nunciaretur. Dalmatæ plerumque sub silvis agunt: inde in latrocinia promptissimi. Hos jam quidem 13 Marcius accensâ urbe 14 Delminio quasi 15 detruncaverat. 162 Postea 16 Asinius Pollio gregibus, armis, agris multaverat, 17 (hic secundus orator) sed Augustus perdomandos 18 Vibio mandat: qui efferum genus fodere terras coëgit, aurumque venis repurgare; quod alioquin gens omnium cupidissima, studiosâ diligentia 19 anquirat; ut illud in usus suos servare videatur. 20 Myfi quàm feri, quàm truces fuerint, quàm ipsorum etiam Barbari Barbarorum, horribile dictu est. Unus ducum, ante aciem postulato silentio, Qui vos, inquit, estis? Responsum invicem Romani, gentium domini. Et illi, 21 Ita inquirunt, si nos viceritis. 22 Accepit omen 23 Marcus Crassus. Illi statim ante aciem immolato equo concepere votum, ut cæsorum extis ducum, & lita- rent, & vescerentur. 24 Deos audisse crediderim; nec 24 tubam sustinere potuerunt. Non minimum terroris incussit Barbaris 25 Domitius centurio, d satis Barbaræ, efficacis tamen apud pares homines stoliditatis, qui

INTERPRETATIO.

d Domitius Centurio. homo stultitia satis barbara, sed tamen efficacis apud homines barbaros qui foculum gerens super Galeam, &c.

NOTÆ.

9 Pannonii duobus saltibus, ac tribus fluviis, Dravo, Savo, Istroque vallabantur | In aliis, Duob. salt. ac fluvi. Dravo, Savoque vallabantur: nullâ Istri factâ mentione, melius.

10 Dravo, Savo. | Dravus & Savus Pannoniæ fluvii, qui in Danubium incurrunt.

11 Vibium misit. | Multimodis hujus ducis nomen corruptum fuit, quare faciliè viris doctis assentior, qui legunt Tiberium; nam faciliè TIB. in VIB. potuit degenerare: & in Annalibus Tiberium Pannonios subegisse reperies, anno Mundi 3940, ante Ch. Nat. 8, ab Urb. Cond. 743.

12 Ex more belli. | Fusè docet Livius Romanis usitatum fuisse, devictarum gentium arma ignibus dare.

13 Martius. | Caius Martius Figulus, cum Cornelio Lentulo Lupo Consul fuit, anno Mundi 3794, ante Ch. Nat. 354, ab Urb. Cond. 597.

14 Delminio. | Delminium urbs Dalmatiæ ad Septentrionem.

15 Detruncaverat. | Rectè, nam Delminium Dalmatarum caput.

16 Asinius Pollio. | Anno Mundi 3910, ante Ch. Nat. 38, ab Urb. Cond. 713. Quo tempore Consul fuit Pollio cum Domitio Salvino, & de Dalmatia triumphavit. Me-

minit Horat. Od. 1. lib. 2.

Et consules Pollio curia,
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

17 Hic secundus Orator. | Unde tam putè dum additamentum huc irrepit, non video.

18 Vibio. | Hic iterum scribendum putò Tiberio. Is enim Dalmatas subegit anno sequenti post devictos Pannonios.

19 Anquirat. | Hoc est, inquirat, vel circum quærat.

20 Myfi. | Myfi vel Mæsi intra Macedoniam & Danubium.

21 Ita, inquirunt, si nos. | Rescribendum ait Salmat. Ita, inquirunt, fiet, si nos viceritis. Quod à Foro alienissimum putò.

22 Accepit omen. | Propriè, nam omen est, cum quod ex alicujus ore ortum est, id nos præsagium accipimus, ut hic Crassus omen accepit, quod hostes dicerent, Si nos viceritis.

23 Marcus Crassus. | Marcus Licinius Crassus Myfos vicit anno Mundi 3921, ante Ch. Nat. 27, ab Urb. Cond. 724.

24 Deos audisse crediderim. | Ironicè.

24 Tubam. | Sonitum tubæ.

25 Domitius Centurio. | Quis fuerit Domitius ignotum est. Alii legunt, Domidius, Domidius, vel Chomidius.

M

foculum

foculum gerens super cassidem, suscitata motu corporis flammam, velut ardenti capite fundebat. ¹ Ante hos, ² Thracum maximè populus desciverat. Ille barbarus & signis militaribus, & disciplinâ, armis ¹⁸³ etiam Romanis assueverat: sed à ³ Pisone perdomiti, in ipsâ captivitate rabiem ostendère. Quippe quum catenas morsibus tentarent, feritatem suam ⁴ ipsi puniebant. Daci montibus inhærent: ⁵ Cotisonis regis imperio, quoties concretus gelu Danubius junxerat ripas, decurrere solebant, & vicina populari. Visum est Cæsari Augusto gentem aditu difficillimam submovere. Misso igitur ⁶ Lentulo, ultra ulteriorem repulit ripam: citra, præsidia constituit. Sic tunc Dacia non victa, sed summotâ atque dilata est. Sarmatæ patentibus campis inequitant. Et hos per eundem Lentulum prohibere Danubio satis fuit. Nihil præter nives, raræque silvas habent. Tanta barbaries est, ut pacem non intelligant. Germaniam quoque utinam vincere tanti non ⁷ putâssent: magis turpiter amissa est, quàm gloriosè acquisita: sed quatenus sciebat patrem suum Cæsarem, ⁸ bis trajecto ponte Rheno, quæsisse bellum; ⁹ in illius honorem concupiit facere provinciam. Et factum erat, si Barbari tam ¹⁰ vitia nostra, quàm imperia ferre potuissent. Missus in eam provinciam ¹¹ Drusus, primos domuit ¹² Usiperes: inde Tenctheros percurrit, & ¹³ Cattos. ¹⁴ Nam ¹⁵ Marcomanorum spoliis insignibus quendam editum tumulum in tropæi modum excoluit. Inde validissimas nationes, ¹⁶ Cheruscos, ¹⁷ Suevosque, & ¹⁸ Sicambros pariter aggressus est: qui viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento ¹⁸⁴ sumptèrant bellum, adeo certâ victoriæ spe, ut prædam ¹⁹ in antecessum

N O T A.

¹ *Ante hos.* | Falsum; nam multo post Myfos Thraces rebellârunt, ut patet ex Annalibus.

² *Thracum maximè populus.* | Hic error est; quid enim isthuc maximè? In Edit. Stadii, *Maximus populus*; quod ipsum & Herodorus scripsit, & verè, sed non secundum recentiorum scriptorum sententiam.

³ *A Pisone.* | L. Piso Thracas perdomuit, anno Mundi 3939, ante Ch. Nat. 9, ab Urb. Cond. 742.

⁴ *Ipsi puniebant.* | Dum se frustra catenas mordendo macerabant.

⁵ *Cotisonis.* | Hunc Daciæ regem fecit noster Horatium sequutus, lib. 3. Od. 8.

Oscidit Daci Cotisonis agmen.

Sueton. verò Getarum regem vocat; sed Plinius scribit Getas Romanis Dacos fuisse dictos. Justin. etiam Dacos Getarum sobolem vocat.

⁶ *Lentulo.* | Quis ipse fuerit Lentulus incertum est. Facile crediderim fuisse Cn. Cornelium Lentulum Augurem, qui Consul fuit anno Mundi 3936, ab Urb. Cond. 739.

⁷ *Putâssent.* | Augustinus.

⁸ *Bis trajecto ponte Rheno.* | Vide c. 10. l. 3.

⁹ *In illius honorem.* | Ne scilicet eos vi-

deretur contemnere, contra quos tot annis Cæsar bella gesserat.

¹⁰ *Vitia nostra.* | Injurias, avaritiam. Sic apud Tacit. alicubi, *Frisi pacem exuere nostrâ magis avaritiâ, quàm obsequii impatientes.*

¹¹ *Drusus.* | Claudius Drusus, Augusti privignus. Vid. suprâ, in Germaniam missus, Mundi 3938, ante Ch. Nat. 10, ab U. C. 741. Et ibi quarto quàm bellum gessit anno perijt.

¹² *Usiperes.* | Germaniæ populi non longè à Rheno.

¹³ *Cattos.* | Catti Germaniæ populi, iidem quæ Saxones, ut volunt.

¹⁴ *Nam.* | Est transitio.

¹⁵ *Marcomanorum spoliis insignibus.* | Marcomani Germaniæ populi, quos ad Albim coluisse ex Tacito colligere est. Imò & ad Albim tropæa ista, de quibus loquitur Florus, à Druso fixa fuisse testatur Dio alicubi.

¹⁶ *Cheruscos.* | Germaniæ populos, Lüneburgenses putat Junius.

¹⁷ *Suevosque.* | In mediâ Germaniæ ferè.

¹⁸ *Sicambros.* | Sicambri Germaniæ populi ad latus Rheni degentes.

¹⁹ *In antecessum.* | Hoc est, ante tempus, Gallicè, *Par avance*, Sic cap. 24. lib. 3.

sum pactione diviserint. Cherusci equos, Suevi aurum & argentum, Sicambri Captivos elegerant : sed omnia ¹ retrorsum. Victor namque Drusus equos, pecora, torques eorum, ipsosque ² prædâ divisit, & vendidit : præterea in tutelam provinciarum, præsidia atque custodias ubique disposuit ; per ³ Mosam flumen ; per ⁴ Albim, per ⁵ Visurgim. Nam per Rheni quidem ripam, ⁶ quinquaginta amplius castella direxit. ⁷ Bonnam & Geldubam pontibus junxit, classibusque firmavit. ⁸ Invisum atque inaccessum in id tempus Hercynium saltum pæfecit. Ea denique in Germaniâ pax erat, ut mutati homines, alia terra, cœlum ipsum mitius molliusque solito videretur. Denique non per adulationem, sed ex meritis, defuncto ibi ⁹ fortissimo juvene, ipsi, ¹⁰ quod nunquam aliàs, senatus ¹¹ cognomen ex provinciâ dedit. Sed difficilior est provincias ¹² obtinere, quàm facere. Viribus parantur, jure retinentur. Igitur breve id gaudium. Quippe Germani victi magis, quàm domiti erant : ¹³ moresque nostros magis, quàm arma sub imperatore Druso suspiciebant ; postquam verò ille defunctus, Vari Quintilii ¹⁴ libidinem ac superbiam, haud secus quàm sævitiam odisse cœperunt. ¹⁵ Ausus ille agere conventum : ¹⁶ & in castris jus dicebat, quasi violentiam Barbarorum & lictoris virgis, & præconiis voce posset inhibere : at ¹⁷ illi, qui jam pridem rubigine oblitos enses, inertesque mœrerent equos, ut primum ¹⁷ togas, & sæviora armis jura viderunt, duce Arminio, arma corripiunt. Quum interim tanta erat Varo pacis fiducia, ut ne prædictâ quidem, & proditâ per Segestem, unum principum, conjuratio-

N O T Æ.

¹ *Retrorsum* | Hoc est, aliter ac ipsi putaverant, evenire.

² *Prædâ divisit* | Hoc est, in prædam.

³ *Mosam* | Mosa Galliarum Belgicarum fluvius, qui per mediam Bataviam in mare incurrit.

⁴ *Albim* | Fluvium in extremâ Germaniâ ad Cimbricam Chersonesum ferè.

⁵ *Visurgim* | Germaniarum fluvium, qui in Oceanum aquas evolvit : ab Ovidio *Isturgis* dicitur.

⁶ *Quinquaginta amplius castella* | In iis octo legiones locavit, ut commune in Germanos & Gallos essent subsidium. Caterum hæc castella sunt origo urbium, quæ hodiè quæ in Gallicâ Rheni ripâ visuntur.

⁷ *Bonnam & Geldubam* | Oppida ad Rhenum sita. Apud alios aliter legitur hic locus. Sed meliorem lectionem representavimus.

⁸ *Invisum atque inaccessum in id tempus* | In eo tamen Cæsar hostem quæsit. Suprà lib. 3, cap. 10. *Sed non penetravit*.

⁹ *Fortissimo juvene* | Claudio Druso, qui collapsus equo, crus fregit, & obiit.

¹⁰ *Quod nunquam aliàs* | An vult nunquam aliàs Germanici cognomen reportatum

fuisse ? An nunquam aliàs devictarum gentium nomen mortuis Senatui dedisse ? Posterius magis placet. Et verum est.

¹¹ *Cognomen ex provinciâ* | Germanicus vocatus fuit. Ovid. l. Fast. v. 597.

Et mortem & nomen Druso Germania facit.

¹² *Obtinere* | Hic est fortiter tenere, ita ut eripi nequeat.

¹³ *Moresque nostros magis quàm arma sub imperatore Druso suspiciebant* | Id est, revereabantur. Male in aliis *suscipiebant*, nam etsi *suscipere mores Romanorum* suum sensum habere possit, *arma Romanorum suscipere*, nemo homo intelligat.

¹⁴ *Libidinem* | Avaritiam hic interpretor.

¹⁵ *Ausus ille agere conventum* | Gallicè diceret, *Tenir les Etats*.

¹⁶ *In castris jus dicebat* | Pessimè in aliis, & *in castris se direxerat*, quod viri docti in *jus dicebat* mutavere. Sed his etiam error remansit, nam legendum, *Et in castris jus dicere*. Nunc res plana est.

¹⁷ *Togas* | Quas in jurisdictione inducunt Romani.

ne commoveretur. ¹ Itaque improvidum, & nihil tale metuentem improvise adorti, ² quum ille (ô securitas!) ad tribunal citaret; undique invadunt, castra rapiunt, tres legiones opprimuntur. Varus perditas res ³ eodem, quo Cannensem diem Paulus, & fato est & animo sequutus. Nihil illâ cæde per paludes, perque silvas cruentius: nihil insultatione Barbarorum intolerantius, præcipue tamen in caesarum patronos; aliis oculos, aliis manus amputabant: unius os sutum, recisâ prius linguâ, quam in manu tenens Barbarus, tandem, inquit, vipera, fibilare desiste. Ipsius quoque ⁴ consulis corpus, quod militum pietas humi abdiderat, effossum. Signa & aquilas duas ⁵ adhuc Barbari possident. Tertiam signifer prius quàm in manus hostium veniret, ⁶ evulsi; merfamque ⁷ intra baltei sui Latebras gerens, in cruentâ palude sic latuit. Hac clade factum, ut imperium, quod in littore Oceani non steterat, ⁸ in ripa Rheni fluminis staret. Hæc ad Septentrionem. Sub Meridiano tumultuarum magis, quàm bellatum est. ⁹ Musulanios, atque ¹⁰ Gætulos ¹¹ accolas Syrtium, ¹² Cossio duce compescuit, unde illi ¹⁸⁶ Gætulici nomen. Latius victoria patet. ¹³ Marmaridas atque ¹⁴ Garamantas ¹⁵ Curinio subigendos dedit. Potuit & ille ¹⁶ redire Marmaricus, sed modestior in æstimanda victoria fuit. Ad Orientem plus negotii cum Armenis. Huc ¹⁷ alterum ex Cæsaribus nepotibus suis misit. ¹⁸ Ambo

NOTÆ.

¹ Itaque improvidum, & nihil tales metuentem improvise adorti. | Miror neminem vidisse vocem improvise hinc removendam esse, quippe quæ ex improvidum nata est, videlicet explicatio scholastica apposta in textum recepta est.

² Quum ille (ô securitas!) ad Tribunal citaret. | Citare absolute positum neminem adhuc vidisse puto. Videlicet corruptus hic locus. Lege igitur: Quum illos, & post adorti ponenda est major distinctio, sic, adorti. Quum illos, ô securitas! ad Tribunal citaret, undique invadunt. Pater meus.

³ Eodem, quo Cannensem diem Paulus. | Id est, sequutus est exemplum Pauli, qui Cannensi die post amissum exercitum sibi mortem conscivit, quod Varus imitatus est. Consigit hæc clades anno decimo nono post mortem D. uis.

⁴ Consulis. | Vari. Sed is Proconsul, non Consul, fuit.

⁵ Adhuc Barbari possident. | Dio tamen & Tacitus ambas istas aquilas à Romanis recuperatas fuisse tradunt.

⁶ Evulsi. | Quippe hastæ acumini infixæ hærebant, ut mos fuit.

⁷ Intra Baltei sui latebras. | Hinc patet aquilas non ita magnas fuisse.

⁸ In ripâ Rheni fluminis staret. | Hoc est, hac clade factum est ut Imperium ad Oceanum extendi non prohiberetur, flumine Rheno

terminaretur!

⁹ Musulanios. | Musulanii vel Misulanii, Africæ propriæ populi ad Ampsam fluv. siti.

¹⁰ Gætulos. | Africæ populos infra Mauritaniam.

¹¹ Accolas Syrtium. | Sic Virgilium sequutus est Florus, qui Syrtis Gætulas vocat. Nam falsum est Gætulos ad Syrtis degere, quippe qui Mediterranei sunt, & infra Mauritaniam.

¹² Cossio. | Cossio Cornelio Lentulo, qui Consul fuit cum Calpurnio Pisone Augure, anno Mundi 3949, post Ch. Nat. 2, ab Urb. Cond. 752. A devictis Gætulis Gætulicus dictus est.

¹³ Marmaridas. | Marmaridæ sunt qui Marmaricam à Nilo usque ad Cyrenem, vel Syrtis majorem, incolunt.

¹⁴ Garamantas. | Lybiæ populos intra Gætuliam & Montes Æthiopicos.

¹⁵ Curinio. | Quis fuerit ille Curinius, fateor me ignorare, forsitan Q. Quirinius sit, cujus sæpe Tacitus meminit.

¹⁶ Redire Marmaricus. | Id est, Marmarici cognomen reportare.

¹⁷ Alterum. | Caium Cæsarem Julii Augusti filium ex Agrippa filium. Et hic Augusti Nepotem.

¹⁸ Ambo fato brevis. | Major vigesimo tertio, minor vigesimo secundo ætatis anno mortem obiit.

fato

fato breves; sed alter inglorius. Massiliæ quippe Lucius morbo solvitur: ¹ in Syria Caius ex vulnere, quum Armeniam ad Parthos se subtrahentem recipit. Armenios, ² victo rege Tigrane, in hoc unum servitutis genus ³ Pompeius assueverat, ut rectores à nobis acciperent. Intermissum ergo jus, per hunc recuperatum, non incruento nec inulto tamen certamine. Quippe ⁴ Domnes, quem ⁵ rex Artaxatis præfecerat, simulatâ proditione, adortus virum intentum libello, quem, ut thesaurorum rationes continentem ipse porrexerat, stricto ferro cruentat vulnere in tempus. Cæterum Barbarus undique infesto exercitu oppressus, gladio & pyrâ, in quam se percussus immisit, superstiti etiamnum Cæsari satisfecit. Sub Occasu pacata ferè omnis Hispania, c nisi quam Pyrænei desinentis scopulis inhærentem ⁶ citerior alluebat Oceanus. Hic duæ validissimæ gentes, ⁷ Cantabri & ⁸ Astures immunes imperii agitabant. Cantabrorum & ⁹ pejor, & altior, & magis pertinax in rebellando animus fuit; qui non contenti libertatem suam defendere, proximis etiam imperitare tentabant, ¹⁰ Vaccæosque, & ¹¹ Curgonios, & ¹² Autrigonas crebris incursionibus fatigabant. In hos ¹³ igitur, quia vehementius agere nunciabantur, non mandata expeditio, ¹⁴ sed sumpta est. Ipse venit ¹⁵ Segisamam: castra posuit. Inde parvito exercitu totam in diem amplexus Cantabriam, efferam gentem, ritu ferarum, quasi indagine ¹⁶ debellabat. Nec ab Oceano quies, quum infestâ classe ipsa quoque terga hostium cæderentur. Primum adversus Cantabros sub ¹⁷ mœnibus Belgicæ præliatus est. Hinc fuga

INTERPRETATIO.

c Nisi ea quam interior Oceanus ambibat impositum sanis Pyrenæi montis,

NOTÆ.

¹ In Syria. | In Armenia, non in Syria vulneratus fuit, ut habent omnes historici, & multo post, dum Italiam repetebat, in Urbe Syriæ (Limyram vocant) morbo periit, anno Mundi 3953. post Ch. Nat. 4, ab Urb. Cond. 756, cum ante annum & menses quinque frater Lucius obiisset.

² Victo rege Tigrane. | Vide cap. 5. lib. 3.

³ Pompeius assueverat. | Legendum arbitror *astriinnerat*. Non quòd nesciam rō *assueverat* esse significationis activæ, sed quòd non victoribus mos est, ut victos assuescant, sed ut eos astringant.

⁴ Domnes. | Alii *Adden*. Sed Paterculus *Addum* vocavit.

⁵ Rex. | Rex Parthorum.

⁶ Citerior alluebat Oceanus. | Oceanus Gallicus, sed qui & interior dici possit.

⁷ Cantabri. | Hispaniæ Septentrionalis Populi.

⁸ Astures. | Hispaniæ Populi supra Galliam, è regione Cantabrorum.

⁹ Pejor. | Malè in aliis prior.

¹⁰ Vaccæos. | Vide cap. 7. lib. 2.

¹¹ Curgonios. | Populos in Hispaniâ Tarraconensi. Fortasse ab urbe *κουργώνιον*, quam in illo tractu nominat Ptolemæus. Veteres libri habent *Curmegos*, forsan & corruptè pro *Thurmodigos*.

¹² Autrigonas. | Hispaniæ Tarraconensis populos. Hodie *Navarra* regnum esse volunt.

¹³ Sed sumpta est. | Ab Augusto scilicet, Anno Mundi 3924, ante Ch. Nat. 24, ab Urb. Cond. 727, & post quinque annos ad finem perducta.

¹⁴ Segisamam. | Alii Vaccæorum, Cantabriæ aliæ urbem faciunt. In Cantabria potius fuisse crediderim.

¹⁵ Debellabat. | Legendum *Debellat*.

¹⁶ Sub mœnibus Belgica. | Nescio an in Hispania urbs reperiat, quæ Belgica dicta sit. Libenter legerim, *Sub mœnibus Belgida*, nam *Belgida* Celtiberorum urbs est,

in eminentissimum ¹ Vinnium montem, ² quem ³ maria priùs Oceani, quàm arma Romana ascensura esse crediderant. Tertiò ⁴ Arracillum oppidum magnâ vi repugnat. Captum tamen postremò fuit. Medulli montis ⁵ obsidio (quem perpetua quindecim millium fossa comprehensum cinxit undique, simul adeunte Romano) postquam extrema Barbari vident, certatim igne, ferro inter epulas, venenoque, quod ibi vulgò ex arboribus taxeis exprimitur, præcepere mortem; seque pars major à captivitate ⁶ quæ videbatur, vindicavêre. Hæc per ⁷ Antistium, ⁸ Furnium, ⁹ Agrippam legatos, hibernas in Tarraconis maritimis Cæsar accepit. Ipse præsens hos deduxit montibus; hos obsidibus astrinxit: Hos ¹⁰ sub coronâ jure belli venum dedit. Digna res lauro, digna ¹¹ curru Senatui visa est: sed jam Cæsar tantus erat, ut posset triumphos contemnere. Astures per idem tempus ¹² ingenti agmine à montibus suis descenderant. Nec temerè sumptus, ¹³ ut Barbaris, ¹⁴ impetus: sed positis castris apud ¹⁵ Asturam flumen, trifariam diviso agmine, tria simul Romanorum castra aggredi parabant. Fuisset & anceps, & cruentum, ¹⁶ & utinam mutuâ clade certamen, tunc tam fortibus, tam subitò, tam cum consilio venientibus; nisi ¹⁷ Trigæcini prodidissent: à quibus præmonitus ¹⁸ Carisius cum exercitu adveniens oppressit consilia. Sic quoque tamen non incruento certamine. Reliquias fusi exercitûs validissima civitas ¹⁹ Lancia excepit, ubi adeò certatum est, ut quum in captam urbem fasces poscerentur, ægrè dux impetraverit veniam, ²⁰ ut victoriæ Romanæ stans potius esset, quàm incensa, monumentum. Hic finis

INTERPRETATIO.

⁵ In obsidione Medulli montis (quem fossa perpetua quindecim millium passuum clausum undique vallavit, Romano milite simul adeunte) postquam ultima vident Barbari, certatim mor-

tem occupavere, igne, ferro inter epulas, & veneno, quod ibi communiter ex taxis arboribus exprimitur.

NOTÆ.

¹ Vinnium. J. Montem Hispaniæ Tarraconensis: cujus pars ad Pyrenæos pertingere dicitur.

² Quem maria. | In al. quâ. Unde Salmas fecit quo. Sic suprâ, In nives quo bellum non posset ascendere.

³ Maria. | Poeticè pro Aquis.

⁴ Arracillum. | Oppidum in Cantabriâ.

⁶ Qua videbatur. | Videbatur, nec talis erat. Quis enim nisi Barbarus, Augusto servare, captivitatem vocet?

⁷ Antistium. | Caium Antistium vocat Vellei, cap. 91. lib. 2.

⁸ Furnium. | Meminit Dio, lib. 54.

⁹ Agrippam. | M. Vipsanum Agrippam.

¹⁰ Sub coronâ. | Venales servi coronam gestabant.

¹¹ CURRU. | Triumpho;

¹¹ Barbaris. | Hoc est, ut solent Barbari, qui impetum pro virtute habent.

¹² Impetus. | Ex veteribus libris antiquam vocem impes restituit Salmas.

¹³ Asturam. | Fluvium apud Astures.

¹⁴ Et utinam mutuâ clade certamen. | Legitur in aliis Edit. Et ultimum mutuâ clade certamen, quæ lectio melior alterâ est.

¹⁵ Trigæcini. | Hispaniæ populi. Sed eorum incerta positio.

¹⁶ Carisius. | Meminit Dio, lib. 54.

¹⁷ Lancia. | Hispaniæ urbs in Asturiâ.

¹⁸ Ut victoria Romana stans potius esset, quàm incensa, monumentum. | Ex genio Rhetoricæ artis lego, ut clementiæ Romana stans potius esset, quàm, incensa, victoriæ monumentum. Hoc elegantiores homines legent, & puto, probabunt, Pater meus.

Augusto

Augusto bellicorum certaminum fuit; idem rebellandi finis Hispaniæ. Certa mox fides, & æterna pax; cum ipsorum ingenio, in pacis partes promptiore; tum consilio Cæsaris, qui fiduciam montium timens, in quos se recipiebant, castra sua, sed quæ in plano erant, habitare & incolere iussit. ¹ Ingentis esse consilii illud observari cœpit. Natura regionis circa se omnis ² aurifera, minique & ³ chrysocollæ, & aliorum colorum ferax. Itaque ⁴ exerceri solum iussit. Sic Astures & latentes in profundo opes suas atque divitias, dum aliis quærunt, nō se cœperunt. Omnibus ad Occasum & Meridiem pacatis gentibus, ad Septentrionem quoque, duntaxat intra Rhenum atque Danubium; item ad Orientem intra ⁵ Taurum & Euphratem; ⁶ illi quoque reliqui; qui immunes imperii erant, sentiebantamen magnitudinem, ¹⁸⁹ & victorem gentium populum Romanum reverebantur. Nam & ⁷ Scythæ miserè legatos, & ⁸ Sarmatæ amicitiam petentes. ⁹ Seres etiam, habitantesque sub ipso sole Indi, cum gemmis & margaritis, elephantes quoque inter munera trahentes, ¹⁰ nihil magis, quàm longinquitatem viæ imputabant, quam quadriennio impleverant; ¹¹ & tamen ipse hominum color ab alio venire cœlo fatebatur. Parthi quoque quasi victoriæ pœniteret, rapta, clade Crassianâ, ¹² ultro signa retulere. Sic ubique cuncta atque continua totius generis huma-

N O T Æ.

¹ Ingentis esse consilii illud observari cœpit. | Hæc verba nihil sunt, quàm merè barbaræ balbuties, neque isthæc à Floro. Alia conjicit Salmastius, sed quæ nemo unquam probaverit.

² Aurifera, minique. | Vide cap. i. lib. 44. Justin. ubi fusè de Hispaniâ. Nec summa tantum terra laudanda bona, verùm & abstrusorum metallorum felices divitiæ. Adinii certe nulla feracior terra. In hac cursus omnium plerique etiam divites auro, quod in balucibus vebunt. Et alibi: Regio cum aris ac plumbi uberrima, tum & minio, (legendum minii) quod etiam vicino flumini nomen dedit. Auro quoque ditissima, adeò ut etiam aratro frequenter glebas aureas excindant.

³ Chrysocolla. | Chrysocolla est humor, qui per venas auri fluit; eo aurum adligatur, adglutinatur, à Græco χρυσός, & κόλλα adglutino.

⁴ Exerceri solum iussit. | Nam prius non exercebatur, ut ex Justino certum est. Sed iis si quando fulgure terra proscissa erat, quæ in his locis assidua res est, detectum aurum velut Dei munus colligere permittebatur.

⁵ Taurum. | Armeniæ majoris montem ad Euphratem. Legit Salmast. Intra Cyrum & Euphratem. Sed cur vulgata lectio rejiciatur, haud equidem video.

⁶ Illi quoque reliqui. | Legendum om-

nino, Illa quæque reliqua, quæ. Nam de Gentibus hic agitur.

⁷ Scythæ miserè legatos. | Idem Sueton. cap. 21. Quâ virtutis moderationisque famâ, Indos etiam ac Scythos, audiri modo cognitos, pellexit ad amicitiam suam Populi quæ Romani ultro per legatos petendam. Scythæ sunt qui ad ultimam Septentrionis plagam versus Orientem degunt.

⁸ Sarmatæ. | Remotiores illos Sarmatas intellige, qui ultra Rhodanum degunt.

⁹ Seres. | Hi sunt qui supra Sinarum regionem colunt.

¹⁰ Nihil magis quàm longinquitatem viæ imputabant. | Gallicè diceret, Ne faisoient rien sonner si haut que, &c. Nam ea viæ est verbi Imputare. Sic apud Sueton. in Tib. cap. 53. Impulavit etiam quod non laqueo strangulatam in Gemonias abiecerint. Il luy faisoit sonner fort haut, luy vouloit faire passer pour une grande grace, de ce qu'il ne l'avoit pas fait étrangler, et jeter après dans les Gemonies.

¹¹ Et tamen ipse hominum color. | Ridiculum sensum hic efficit vox tamen, quæ delenda verè est.

¹² Ultro signa retulere. | Aliter tamen Sueton. cap. 21. Parthi quoque & Armeniam vindicanti facile cesserunt, & signa militaria quæ M. Crasso, & M. Antonio ademerant, repescens reddiderunt.

ni aut pax fuit, aut pactio. Aususque tandem Cæsar Augustus ¹ septingentesimo ab Urbe conditâ anno, ² Janum Geminum claudere; ³ bis ante se clausum, ⁴ sub Numâ rege, & ⁵ victâ primûm Carthagine. Hinc conversus ad pacem, proum in omnia mala, & in luxuriam fluens sæculum, gravibus severisque legibus multis coercuit. Ob hæc tot facta ingentia ⁶ Dictator perpetuus, & ⁷ Pater patriæ dictus, Tractatum etiam in senatu, an quia ⁸ condidisset imperium, ⁹ Romulus vocaretur: ¹⁰ sed sanctius & reverentius visum est nomen Augusti: ut scilicet jam tum dum colit terras, ipso nomine & titulo ¹¹ consecraretur.

N O T Æ.

¹ Septingentesimo ab urbe conditâ anno. | Qui potuerit Augustus Janum claudere anno septingentesimo ab urbe Condita, non video, cum tunc Julius Cæsar adhuc esset in vivis, & annos tantum novem natus ipse Cæsar Augustus. Videlicet hic annorum numerum sequutus est Florus, quem initio proposuit. Nam à Romulo usque ad Cæsarem Augustum annos totidem, non amplius interesse voluit. Locum ipse vide. Cæterum primò ab Augusto Janus clausus fuit, anno ab Urb. Cond. 723, post devictum Antonium. Secundò, ab Urb. Cond. 728, cum ex bello Cantabrico Romam rediisset. Tertiò, anno ab Urb. Cond. 743, post Dalmatas à Tiberio subactos.

² Janum geminum claudere. | Quod pacis & bonæ fide cessantium armorum fuit indicium. De Jano alibi dictum est.

³ Bis ante se clausum. | Idem Sueton. cap. 22. Janum Quirinum semel atque iterum à condita urbe memoriam ante suam clausum, in multo breviori temporis spatio, terrâ marique pace partâ, ter clausit.

⁴ Sub Numâ rege. | A quo is mos claudendi Jani inventus est: is eum clausum tenuit per annos 43.

⁵ Et victâ primûm Carthagine. | Anno ab Urb. Cond. 519, Coss. T. Manlio Torquato, & C. Attilio Bulbo. Vide cap. 3. lib. 2. Peractis Punico bello tunc primûm post Numam clausa fuit porta Jani. Sed statim ac sine mora patuit.

⁶ Dictator perpetuus. | Sed hunc hono-

rem fortiter reppulit, Tribunitiâ potestati contentus, ut patet ex Annalibus.

⁷ Pater Patria | Patria Patrii cognomen universi repentino maximoque consensu detulerunt ei, ut habet Suet. Ovid. docet ei hoc cognomen Nonis Februariis datum fuisse.

Sanctæ Pater Patria, tibi plæbe, tibi curiæ Nomen

Hoc dedit, hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Quomodo autem illi datum fuerit, fuscè narrat Sueton. cap. 58.

⁸ Condidisset imperium. | Hoc est, ex integro restituisset, renovasset, Vide lib. 1. cap. 3.

⁹ Romulus vocaretur. | Idem Sueton. cap.

⁷ Augusti cognomen assumpsit Munacii Planci sententiâ, cum quibusdam consensibus Romulum appellari oportere, quasi & ipsum conditorem urbis, prævaluisse ut Augustus potius vocaretur.

¹⁰ Sed sanctius & reverentius visum est nomen Augusti. | Rationem reddit Sueton. cap. 7. Quod loca quoque religiosa, & in quibus augurati quid consecratur, augusta dicuntur, ab augur, vel ab avium gese, gesevæ. Et inde est quod subjungit noster, ut ipso nomine & titulo (augusti scilicet) consecraretur, quippe quæ Augusta dicuntur, ea religiosa, & Diis consecrata sunt.

¹¹ Consecraretur. | Vide Notam superiorem.

Excerptiones Chronologicæ

A D

F L O R U M;

Ita concinnate, ut prior cifra librum, altera caput, tibi ostendat.

Anni ante Natum Christum.

Anni ante Urbem Conditam.

1230	I	Taliæ cultores primi Aborigines fuere, quorum rex Saturnus: post hunc tertio locus Faunus, sub quo	480		Gedeon Isra. judex moritur.
1221		Evander in Ital. venit, 1.1.	471		Ætas Ponticis gentibus imperat, 3. 5.
1181			431		Troja capta.
1179		Æneas in Ital. venit, <i>ibid.</i>	429		Agamemnon occiditur.
		Lavinium conditur, <i>ibid.</i>			Jephtha, Ebzan, Elon, Abdon, Israëllem judicant.
1149		Alba condita, <i>ibid.</i>	399		
882			132		Dido Carthaginem condit, 2. 15.
793		Amulius Numitorem regno pellit, <i>ibid.</i>	43		
776		Romulus nascitur, <i>ibid.</i>	26		Ufias rex Judæ.
					Zacharias, Sallum, Menahem reges Israël.
752		Amulium deturbat, <i>ibid.</i>	2		Ezechias rex nascitur.
750		Roma condita, <i>ibid.</i> cujus primus rex <i>Romulus</i> regnat per annos 37.	An. ab Urb. cond.		Micha Propheta.
747		Raptus Sabinarum, <i>ibid.</i>	3		
746		Spolia opima prima, <i>ibid.</i>	4		
743		Sabini, ex hostibus, Romæ cives fiunt, <i>ibid.</i>	7		Pekah rex Israël, incurrit in Judæam.

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

721	Romulus Veientes vincit, 1. I.	29	Hierosolyma obsidetur. Salmanassar expugnat Samariam.
713	Romulus moritur, <i>ibid.</i>	37	
712	Numa Pompilius, secundus rex Romanorum, pacificè regnat per annos xliii, 1. 2.	38	Nahum Propheta. Ezechias, Manasses, reges Judæ.
669	Tullus Hostilius, tertius rex Romanorum, regnat per annos xxxii, 1. 3.	81	
664	Pugna Tergeminorum, <i>ibid.</i>	86	
662	Alba diruta, <i>ibid.</i>	88	
		106	Tarentus conditur, 1. 18. Ammon rex Judæ.
644			
637	Ancus Martius, quartus rex Romanorum, regnat per annos xxiv, 1. 4.	113	
624	Ostia condita, <i>ib.</i>	126	
613	Tarquinius Priscus, quintus rex Romanorum, regnat per annos xxxviii, 1. 5.	137	Josias rex Judæ. Josias moritur, succedunt filii. Nabuchadnezar Hierosolymam venit.
599	Tusci vincuntur, <i>ibid.</i>	151	Daniel interpretatur Nabuchadnezaris somnium. Jeremias vaticinatur. Galli in Ital. veniunt, 1. 13.
588		162	
575	Servius Tullius, sextus rex Romanorum, regnat per annos xlv, 1. 6.	175	Ezechiel vaticinatur.
563	Census instituitur, <i>ibid.</i>	187	
			Jechonias, olim rex Judæ, carcere liberatur.
531	Tarquinius Superbus, rex Romanorum ultimus, regnat per annos xxv. 1. 7.	219	Cyrus Judæos restituit. Templum reficitur.
524	Suessæ Pometia capitur, <i>ibid.</i>	226	
519		231	Septem Persæ regnum Magis eripiunt, 3. 5.
515	Cabii urbs capitur, <i>ibid.</i>		
514	Capitolium conditum, <i>ibid.</i>	235	Darius rex Persarum. Haggæus & Zacharias vaticinantur.
506	Imperium regibus abrogatur, quum durasset annos ccxlv.	236	Babylon opera Zopyri capitur.
		244	
	Consulatûs origo, 1. 9. Brutus fil. securi percutit, <i>ib.</i>		Bellum Ionicum geritur. Por.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 171

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

	Porſena Rom. obſidet, 1. 10.		
	Horatius, Mucius, Clœlia, clarent, <i>ibid.</i>		
	Brutus & Aruns Tarquinius mutuis vulneribus cadunt, <i>ibid.</i>		
73	Posthumius dictator Latinos vincit, 1. 11.	257	
91	Plebs ſecedit in ſacrum montem, 1. 23.	259	
90	Corioli capiuntur, unde Coriolanus, 1. 11.	260	
89		261	Darius exercitum mittit contra Athenienſes, 2. 8.
88	Coriolanus exulat, 1. 22.	262	
82	Spurius Caſſius interficitur ob affectatum regnum, 1. 26.	268	
81		269	Xerxes montem Athon perfodit, <i>ibid.</i>
76	Fabii privatum bellum cum Veientibus gerunt, 1. 12.	274	
70	Volerone duce fracti Coſ. falces, 1. 22.	280	
68	Appii exercitus non vult vincere, <i>ibid.</i>	282	
48	Decemviri creantur, 1. 24.	302	Artaxerxes rex Perſarum. Eſdras Hieroſolymam venit.
46	Decemviratus tollitur, <i>ibid.</i>	304	Nehemias Hieroſolymam venit.
45	Spolia opima ſecunda, 1. 12.	325	Herodotus hiftoriam ſcribit.
40	P. Poſthumius Albus tribus mil. conſulari poteſtate, lapidatur à militibus, 1. 22.	340	Thucydides hiftoriam ſcribit.
			Bellum Siculum cum Athenienſibus.
			Dionyſius major, Sicilia tyrannus.
401	Veii obſeſſi, 1. 22.	349	
	Stipendia incipiunt. <i>ibid.</i>		
399	Hiematur ſub pellibus, <i>ibid.</i>	351	Artaxerxes Mnemon, rex Perſarum.
392	Faliſci Camillo ſe dedunt, <i>ib.</i>	358	
	Fidenæ conflagrant, <i>ibid.</i>	359	Plato philoſophatur.
391	Veii capti, 1. 12.		
386	Camillus exulat, 1. 22.	364	
385	Roma capta, 1. 13.	365	
384	Camillus finitimos vincit, <i>ibid.</i>	366	Pax tota Græcia.
379	M. Manlius de ſaxo Tarpeio dejicitur, 1. 26.	371	Xenophon hiftoriam ſcribit.
			Ariſtoteles naſcitur.

*Anni ante N. C.**Anni ab U. C.*

362	C. Licinius Stolo, senatui confortium consulatûs extor- quet, 1. 16.	388	Philippus M. rex Macedonia
355	Galli vincuntur ad Anienem, 1. 13. inde Torquatus.	395	
343	Galli vincuntur in agro Pom- ptino, <i>ibid.</i> inde Corvini.	407	Templum Dianæ Ephesi con- flagrat, dum Alex. nascitur. Dionysius Corinthi.
337	Campani concedunt in diti- onem Romanorum, 1. 16. Unde natum bellum Samni- ticum, quod duravit annis cir- citer 50.	413	
334	Manlius filium contra impe- rium pugnantes occidit, 1. 14.	416	Alexander M. rex Macedo- niæ
332	Rostri nomen accipiunt ex spoliis Antiatis, 1. 11.	418	Darius, Pers. rex, interficitur. Hierosolyma capitur à Ptole- mæo.
			Agathocles Siciliæ tyrannus.
317	Clades Caudina, 1. 16.	433	Theophrastus philosophatur.
316	Papirius Samnitibus jugum reponit, <i>ibid.</i>	434	
307		443	Lyfimachia condita, 2. 8.
305	Saltus Ciminius penetratus, 1. 17.	445	Demetrius Poliorcetes, rex Asiæ.
303	Decius Mus se devovet, <i>ibid.</i>	457	Demetrius Poliorcetes, rex Macedoniæ.
288	Curius Sabinos vincit, 1. 15. Hoc anno bello Samnitico finis impositus, cum durasset annis 50, 1. 16.	462	Pyrrhus, rex Macedoniæ.
284	Plebs secedit in Janiculum, 1. 25.	466	Ptolemæus Philadelphus, rex Ægypti.
281	Dolabella Gallos vincit, 1. 13.	469	Regnum Tuscorum finitum.
279	Bellum Tarentinum, 1. 18.	471	
278	Pyrrhus Tarentinis auxilio venit, <i>ibid.</i>	472	Ptolemæus Ceraunus, rex Macedoniæ.
	Pugnat cum Romanis ad He- racleam, <i>ibid.</i>		
276	Iterum ad Asculum, <i>ibid.</i>	474	Galli in Asiam veniunt, unde Gallogræcia, 2. 11.
273	Postremò in Arusinis campis, <i>ibid.</i>	477	Aratus Phænomena scribit. Fabri

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 173

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

	Fabricius censor Rufinum notat, 1. 18.	
486	Picentes vincuntur, 1. 19.	484
484	Sallentini vincuntur, 1. 20.	486
483	Volsinienſium ſervi puniuntur, 1. 21.	487
	Hoc modo Italia facta Romanorum, 2. 1.	
482	Romani in Siciliam navigant, 2. 2.	488
	Unde natum bellum Punicum primum, quod duravit annis circiter xxiv.	
488	C. Duillius Nepos Cof. Pœnos navali prælio superat, 2. 2.	492
	Cn. Cornelius Scipio Afina Cof. capitur à Pœnis, <i>ibid.</i>	
487	L. Corn. Scipio Cof. in Sardinia & Corſica Pœnos vincit, <i>ib.</i>	493
486	A. Atilius Calatinus Cof. in Sicilia Pœnos vincit, <i>ibid.</i>	494
484	M. Atilius Regulus Cof. bellum in Africam transfert, <i>ibid.</i>	496
483	Xantippus Regulum vincit, <i>ib.</i>	497
481	L. Cæcilius Metellus procos. Pœnos cædit, <i>ibid.</i>	502
	Regulus pacem cum Pœnis diffuadet, <i>ibid.</i>	
477	P. Claudius Pulcher Cof. claſſem amittit, <i>ibid.</i>	503
473	M. Fabius Buteo Cof. Pœnos cædit, <i>ibid.</i>	507
439	C. Lutatius Catulus Cof. primo bello Punico finem imponit, <i>ib.</i> Duravit autem annis xxiv.	511
435	Q. Fulvius Flaccus Cof. Ligures vincit, 2. 3.	515
433	Janus clauſus, <i>ibid.</i>	517
432	Ligures Romanis bellum faciunt, <i>ibid.</i>	518
428	Teutana legationem Rom. violat, 2. 5.	522
427	Illyrii vincuntur, <i>ibid.</i>	523
426		524

Sacra Biblia tranſlata per lxx interpretes.

Antigonus, rex Macedoniæ, Gallos vincit. Nicomedia conditur. Zeno Stoicus moritur.

Antiochus Theos, rex Syriæ.

Ptolemæus Philadelphus cum Antiocho bellum gerit.

Antigonus Athenas capit. Aratus Sicyonius, dux Achæorum.

Ptolemæus Evergetes, rex Ægypti.

Attalus Pergamenum regnum conſtituit. Arſaces Parthorum regnum conſtituit.

Annibal patri jurat ad aram ſe hoſtem pop. Rom. futurum, 2. 6.

Demetrius rex Macedoniæ, Philippi pater, moritur.

Carthago Hiſpana conditur,

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

225 Saguntus fœdere Romano-
rum & Pœnorum in libertatem
excipitur, 2. 6.

223 L. Æmilius Pappus Cof. Gal-
los vincit, 2. 4.

C. Flaminius Nepos Cof. Gal-
los vincit, *ibid.*

220 M. Claudius Marcellus Cof.
de Viridomaro Gallo opima
refert, *ibid.*

217 Saguntus deleta, 2. 6.
Romani, legatione Carthagi-
nem misâ, dedi postulant An-
nibalem, *ibid.*

216 Annibal Alpes transit, *ibid.*
unde bellum Punicum secun-
dum, quod duravit annis circi-
ter xvi.

Cn. Scipio in Hispaniam mit-
titur, 2. 6 : 2. 17.

P. Cornelius Scipio, post A-
fricanus, prætextatus adhuc,
patrem servat, 2. 6.

215 Annibal Sempronium vincit,
ibid.

Et C. Flaminium Nepotem
Cof. *ibid.*

P. Scipio Procos. in Hispan-
iam venit, 2. 6 : 2. 17.

Q. Fabius Maximus dictator
Annibalem cunctando macerat,
2. 6.

214 Clades Cannensis, *ibid.*

Annibal Capuam occupat, *ib.*

Ad Nolam vincitur à Mar-
cello, *ibid.*

213 Iterum.

Sardi vinctur à T. Man-
lio, ut alii, sive, ut noster, à
Graccho, *ibid.*

Philippus legatos de societate
mittit ad Annibalem, 2. 7.

Scipiones Asdrubalem vin-
cunt, 2. 17.

525 de quâ, 2. 6.

527 Seleucus & Antiochus fra-
tres, Syriæ reges, moriuntur.

529 Antigonus Tutor, Macedo-
niæ rex, Spartam occupat.

530 Philippus, rex Macedoniæ
penultimus.

533 Philippus cum Ætolis bellum
gerit. Antiochus cum Ptol.

Philippus Peloponnesum oc-
cupat.

534 Attalus cum Gallis contra
Achæum pugnat.

Carthaginensium classis ad
recuperandam Siciliam missa,
vincitur.

Hiero, rex Syracusanus, Ro-
manos juvat.

535 Cn. Scipio in Hispaniâ clas-
sem Carthaginensium capit, &
Mandonium Hispaniæ regulum
vincit.

Antiochus vincitur à Ptole-
mæo.

Philippus urbes aliquot Pæo-
num occupat, & cum Illyriis
bellum gerit.

536 Antiochus Achæum bello
persequitur.

Asdrubal in Hispaniâ Car-
pesios vincit.

Prusias, rex Bithyniæ, Gallos
cædit.

537 Antiochus Achæum Sardi-
bus obsidet.

Hiero, rex Siciliæ moritur.

Hieronymus, rex Siciliæ, cum
Carthaginensibus fœdus init.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 175

Anni ant. N. C.

- 212 Tib. Sempr. Gracchus Procos. 538
Pœnos in Leucania cædit, 2. 6.
Marcellus Annibalem ad No-
lam tertio vincit, *ibid.*
- Marcellus in Siciliam mit-
titur, *ibid.*
- 210 Syracusæ captæ, *ibid.* 540
Scipiones cæsi, *ibid.*
- 209 Annibal cum exercitu Ro- 541
mam contendit, *ibid.*
Capua recipitur, *ibid.*
- P. Cornel. Scipio, mox Afri-
canus, cum proconsulari impe-
rio Hispaniam mittitur, *ibid.*
- 208 Ærario deficiente, privati op- 542
es suas reip. conferunt, *ibid.*
- 207 Fabius Tarentum recipit, *ibid.* 543
- 206 Attalus cum Romanis contra 544
Philippum bellum gerit, 2. 2.
- 205 Afrubal occiditur, 2. 6. 545
- 202 Scipio in Africam trajicit, *ib.* 548
- 200 Annibal Italiâ decedit, *ibid.* 550
Vincitur à Scipione, *ibid.* &
ita finitur bellum Punicum se-
cundum, postquam duraverat
annis circiter xvi.
- 199 Scipio vocatur Africanus, *ib.* 551
- Athenienses à Romanis auxi-
lium petunt adversus Philip-
pum. 2. 7.
- 198 Philippus in sepulcra & tem- 552
pla Atheniensium sævit, *ibid.*
- 196 T. Quinctius Flaminius Cos. 554
Aoum penetrat, *ibid.*

Anni ab U. C.

- Hieronymus, rex Siciliæ, in-
terficitur. Saguntus restituitur.
- Philip. Aratum veneno tollit.
Achæus occiditur ab Antio-
cho.
- Annibal Tarentum occupat;
Centenium & Fulvium vincit.
- Antiochus Ptolemæi præfe-
ctos ex Syriâ pellit.
Valerius Lævinus contra Phi-
lippum res gerit, 2. 5.
- Lævinus Cos. Siciliam pro-
vinciam facit.
Scipio Carthaginem novam
una die expugnat, 2. 6 : 2. 17.
- Philippus cum Romanis va-
riâ fortunâ bellum gerit.
- Marcellus Cos. insidiis An-
nibalis interficitur.
- Philopœmen Machanidam
Lacedæmoniorum tyrannum
occidit.
- Scipio Hannonem Pœnorum
ducem capit.
- Ptolemæus Epiphanes rex
Ægypti.
- Scipio Syphacis castra in-
cendit.
- Vermine Syphacis filius vin-
citur.
- Carthaginenses pacem pe-
tunt, & impetrant à Scipione.
- Philippus navali prælio vinci-
tur ab Attalo & Rhodiis, 2. 7.
- Plautus poeta moritur.
- Cato prætor sortitus provinci-
am Sardiniam, ab Ennio ibi-
dem Græcis literis instituitur.

Anni ante N. C.

- 195 Philippus vincitur ad Cynocephalas, 2. 7.
 194 Quinctius Bæotos compescit, *ibid.*
 193 M. Porcius Cato Celtiberos vincit, 2. 17.
 Quinctius Nabin vincit, 2. 7.
 190 Antiochus in Græciam trajicit, 2. 8.
 189 M. Acilius Glabrio Cof. Antiochum pellit, *ibid.*
 188 Æmilius Regillus prætor classem Antiochi vincit, *ibid.*
 187 M. Fulvius Nobilior Cof. Ambraciam obsidet, 2. 9.
 185 Cn. Manlio negatur triumphus, 2. 11.
 179 Perseus cum Philippo patre in Hæmum montem ascendit, 1. 12.
 178 A. Posthumius Albinus Cof. Ligures exarmat, 2. 3.
 177 Tib. Sempronius Gracchus Celtiberos vincit, 2. 17.
 176 M. Manlius Vulso Cof. castris exuitur ab Histris, 2. 10.
 175 C. Claudius Pulcher Cof. rem gerit contra Histros, *ibid.*
 168 Africani filius Africanum minorem adoptat, 2. 15.
 167 Q. Marcius Philippus Cof. II. Macedoniam irrumpit, 2. 12.
 166 Anicius prætor Gentium vincit, 2. 13.
 L. Æmilius Paullus Cof. II. Persem vincit, 2. 12.
 164 L. Æmilius Perseus in triumpho ducit, 2. 12.

Anni ab U. C.

- 555 Attalus rex Pergamenus moritur. Succedit Eumenes.
 556 Antiochus Lyfimachiam instaurat.
 557 Annibal ad Antiochum venit, 2. 8.
 Græcorum libertas in Nemeis proclamatur, 2. 7.
 560 Philopœmen cum Nabide bellum gerit.
 561 P. Cornelius Scipio Nasica Cof. Boios vincit.
 562 Antiochus vincitur à Scipione, 2. 8.
 563 Cn. Manlius Vulso Cof. Gallogræcos vincit, 2. 11.
 Bononia colonia deducta.
 565 Africanus accusatur Romæ.
 Antiochus occiditur. Succedit Seleucus.
 571 Fulvius Flaccus prætor Celtiberos vincit.
 572 Ptolemæus Epiphanes moritur. Succedit Ptolemæus Philometor.
 573 Philippus, rex Macedoniæ, moritur. Succedit Perseus.
 574 Vestæ ignis extinctus.
 575 Gracchus Sardos vincit. Seleucus moritur. Succedit Antiochus Epiphanes.
 582 Salondicus, belli Hispanici concitor, opprimitur, 2. 17.
 Antiochus Ægypto inhiat.
 Ennius, poeta, moritur.
 Antiochus Alexandriam obsidet.
 584 Popilius legatus ad Antiochum.
 Antiochus Hierosolymam occupat.
 Polybius in Italiam venit.
 586 Judas Macchabæus legem defendit.
 Antiochus moritur. Succedit Antiochus, ejus filius, tutor Lyfiæ.
 157 M.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 177

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

157 M. Fulvius Nobilior Procos. Ligures domat, 2. 3.

154 C. Martius Figulus Cos. II. Dalmatas vincit, 4. 12.

150 Carthaginienses exercitum contra fœdus comparant, 2. 15.

149 L. Licinius Lucullus Cos. in Hispania res gerit, 2. 17.

147 Bellum Punicum tertium incipit, 2. 15.

146 Q. Cæcilius Metellus Andrisicum vincit, 2. 14.

145 Scipio contra leges Cos. factus, obsidionem Carthaginis urget, 2. 15.

144 Metellus Achæos vincit, 2. 16.

Triumphat de Andrisco, 2. 14.

Carthago diruitur, 2. 15.

Corinthus diruitur, 2. 16.

143 Q. Fabius Maximus Æmilianus Cos. contra Viriatum mittitur, 2. 17.

141 Q. Cæcilius Metellus Macedon. res in Hispania gerit, 2. 17.

139 Q. Pompeius Rufus Cos. turpe fœdus cum Numantinis init, 2. 18.

138 Viriatus à suis interficitur, 2. 17.

136 Dec. Junius Brutus Cos. in Hispania res gerit, 2. 17.

593 Terentius poëta moritur. Judas Maccabæus interficitur. Succedit Jonathas.

596 Jonathas & Simeon Amaraos per insidias cædunt. Jonathas pacem facit cum Bacchide.

600 Demetrius occiditur. Succedit victor Alexander.

Andriscus Pseudophilippus captus Romam deducitur.

601 P. Cornelius Scipio Æmilianus singulari certamine hostem superat, 2. 27.

603 Andriscus, custodiâ elapsus occupat Macedoniam.

Cato Censorius moritur.

604 Prusias, Bithyniæ rex, à filio Nicomede interficitur.

Masiniſſa moritur.

605 Critolaus legatos Romanorum violat, 2. 16.

606 Metellus appellatur Macedonicus, 2. 7.

Viriatus in Lusitania duces Romanos cædit, 2. 17.

Alexander Syriæ rex, interficitur. Succedit ei Demetrius.

Ptolemæus Philometor moritur ex vulnere. Succedit Ptolemæus Psychon.

607 Jonathas Demetrio auxilium mittit contra Antiochenos.

Tryphon Demetrium pellit. Jonathas occiditur. Succedit Simon.

Simon cum Demetrio fœdus init.

609 Simon arcem Sionis capit.

611 Tryphon, Antiocho pupillo necato, Syriæ regnum invadit.

612 Antiochus Sedetes, ejecto Tryphone, Syriam occupat.

Tryphon interficitur.

N 135 C. Ho.

Anni ante N. C.

- 135 C. Hostilius Mancinus Cof. turpe fœdus cum Numantinis init, 2. 18.
- 133 Eunus servile bellum concitat, 3. 19.
Hypsæus prætor à servis vincitur 3. 19.
- 132 P. Cornelius Scipio Africanus Cof. II. contra Numantinos mittitur, 2. 18.
- 131 Tib. Sempr. Gracchus leges seditiosas promulgat, 3. 14.
- 130 Numantia diruitur, 2. 18.
M. Perperna prætor ovans de servis urbem ingreditur, 3. 19.
- 129 Aristonicus Asiam occupat, 2. 20.
P. Licinius Crassus Mucianus Cof. ab Ariston. capitur, *ibid.*
M. Perperna Cof. Aristonicum vincit capitque, *ibid.*
- 127 Man. Aquilius Cof. reliquias Asiatici belli conficit, *ibid.*
- 123 Massilienses queruntur de Salyis, 2. 3.
M. Fulvius Flaccus Cof. contra Salyos proficiscitur, 2. 3.
- 121 C. Gracchus seditiosas leges fert, 3. 15.
Q. Cæcilius Metellus Cof. adversus Baleares mittitur, 3. 8.
- 119 Cn. Domitius Ahenobarbus Procof. Allobroges vincit, 3. 2.
- 118 Q. Fabius Maximus Æmilianus Procof. Bituitum vincit, *ib.*
- 113 Jugurtha fratribus insidias struit, 3. 1.
- 112 C. Porcius Cato Cof. vincitur à Scordiscis, 3. 4.
- 111 Didius Thraces vincit, 3. 4.

Anni ab U. C.

- 615 Joannes Hyrcanus, Simonis filius, Cendebeum vincit.
Brutus Gallæcos vincit, 2. 17.
- 617 Simon, Ethnarches Judæorum, occiditur.
Antiochus Hierosolymam obsidet.
- 618 C. Fulvius Flaccus Cof. contra servos in Siciliam mittitur.
- 619 L. Calpurnius Piso Frugi servos vincit.
- 620 P. Cornel. Scipio Africanus triumphat de Numantinis, 2. 18
- 621 Censusaetus Romæ, censa civium Romanor. capita 313823 præter pupillos & viduas.
Antiochus Sedetes occiditur,
- 623 Ptolemæus sorori filium, quem ex ea sustulerat, membratim concisum mittit.
Alexander Zebina Syriæ regnum invadit.
- 627 Antiochus Gryphus regnum Syriæ vindicat.
Alexander Zebina interficitur Polybius moritur.
- 629 Aquæ Sextiæ, quarum mentio 3. 3. conditæ.
- 631 Carthago colonia deducta.
C. Gracchus interficitur, 3. 15.
- 632 Antiochus Cyzicenus fratri de regno controversiam movere Ptolemæus Ppsychon moritur.
- 637 M. Æmilius Scaurus Cof. Ligures vincit.
- 638 Antiochus Cyzicenus à fratre Grypho vincitur.
- 639 Cimbri vagantur 3. 3.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 179

Anni ante N. G.

Anni ab U. C.

110 Jugurtha fratrem Adherba-
lem necat, 3. 1.

M. Livius Drusus Cof. Scor-
discos vincit, 3. 4.

109 L. Calpurnius Bestia Cof. con-
tra Jugurtham mittitur, 3. 1.

108 Jugurtha Romam venit, 3. 1.

A. Posthumii Albinus exercitus
corrumpitur à Jugurtha, *ibid.*

107 Q. Cæcil. Metellus Cof. con-
tra Jugurtham proficiscitur, *ib.*

106 Metellus Thalam capit, *ib.*

105 C. Marius Cof. Capſam ca-
pit, *ib.*

Jugurtham & Bocchum re-
ges vincit, *ib.*

103 Bocchus Jugurtham Syllæ
tradit, *ibid.*

Marius Jugurtham in tri-
umpho ducit, *ibid.*

102 C. Marius Cof. ii. adversus
Cimbros movet, 3. 3.

101 Lucius Licinius Lucullus ca-
ſtris exuitur à ſervis, 3. 19.

100 C. Marius Cof. iv. Teuto-
nos cædit, 3. 3.

99 Man. Aquilius Cof. cum
ſervis debellat, 3. 19.

C. Marius, Cof. v. Cimbros
cædit, 3. 3.

98 C. Marius, Cof. vi. Saturni-
num fovet, 3. 16.

Metellus Numidicus exu-
lat, *ibid.*

92 P. Rutilius damnatur repe-
tundarum, 3. 17.

640 Antiochus Cyzicenus exerci-
tu reparato Gryphum vincit.

641 Magna pars Urbis conflagrat,
unà cum æde Magnæ Matris.

642 M. Minutius Cof. in Thra-
cia res gerit, 3. 4.

Samaria excinditur à Joanne
Hircano.

643 M. Junius Silanus Cof. vin-
citur à Cimbris, 3. 3.

644 Metell. triumphat ex Numi-
dia, & appellatur Numidicus.

L. Cassius Longinus Cof. vin-
citur & occiditur à Cimbris.

Pompeius Magnus nascitur.

647 Cn. Manlius Cof. & Q. Ser-
vilius Cæpio Procof. vincun-
tur à Cimbris, 3. 3.

Joannes Hircanus pontifex
moritur. Succedit Aristobu-
lus, qui pontificatum in reg-
num commutat.

Aristobulus Judæorum rex
moritur. Succedit Alexander.

C. Lucilius, Satyrarum ſcrip-
tor, moritur.

649 Archias poëta Romam venit.

650

Saturninus occiditur, 3. 16.

C. Julius Cæſar nascitur.

Ptolemæus Lathurus à ma-
tre regno pellitur

Alexandrum Judæum vincit.

Antiochus, Cyziceni filius,
Seleucum regno Syriæ exuit.

Antiochus, Seleuci frater,
occiditur.

*Anni ante N. C.**Anni ab U. C.*

90 M. Livius Drusus leges fert,
3. 17.

89 Interficitur, 3. 17.

88 Bellum Sociale exoritur, 3.
18.

P. Rutilius Lupus Cos. vin-
citur ab Italis. 3. 18.

87 L. Scylla vincit Samnites,
3. 18.

86 Bellum civile Marianum o-
ritur, 3. 21.

85 L. Cornelius Cinna Cos. Ur-
be pellitur, *ibid.*

Marius & socii Urbem oc-
cupant, *ibid.*

84 Sylla Mithridaticos vincit,
3. 5.

81 Sylla redit in Italiam con-
tra Marianos, 3. 5 : 3. 21.

80 C. Marius, Marii filius, Cos.
opprimitur, 3. 21.

Pontius Telesinus opprimi-
tur, *ibid.*

77 Ap. Claudius Pulcher Cos. in
Thracia res gerit, 3. 4.

P. Servilius Vatia Cos. I-
sauros vincit, 3. 6.

76 M. Æmilius Lepidus Cos.
civile bellum movet, 3. 23.

75 Cn. Pompeius contra Serto-
rium mittitur, 3. 22.

74 C. Scribonius Curio Cos. in
Thracia res gerit, 3. 4.

72 C. Antonius vincitur à Cre-
tensibus, 3. 7.

71 C. Licinius Lucullus Mithri-
datem vincit ad Cyzicum, 3. 5.

660 Alexander, rex Judæorum,
VI. M. eorundem occidit.

661 Alexander, rex Judæorum,
LM. eorundem occidit.

662 Alexander, rex Ægypti, ma-
trem occidit.

Alexander, rex Judæorum,
Pharisæorum seditionibus pre-
mitur.

663 Demetrius Eucærus capitur
à Parthis.

664 Cives Romani in Asia jussu
Mithridatis occiduntur, 3. 5.

665 C. Marius, Cos. vii. moritur,
3. 21.

Cicero Moloni Rhodio rhe-
tori dat operam.

Athenæ captæ, 3. 5.

C. Sallustius Crispus, Histo-
riæ Romanæ princeps, nascitur.

669 Templum Delphicum in-
cenditur à Thracibus.

Capitolium conflagrat.

670 L. Licinius Muræna bellum
Mithridaticum renovat.

Sylla Tribunorum potesta-
tem minuit.

Ptolem. Lathurus moritur.
Succedit Ptolemæus Auletes.

673 Cicero Athenas navigat,
Antiocho philosopho operam
daturus.

Sylla sponte dictaturam de-
ponit.

674 Alexander, rex Judæorum,
moritur. Succedit uxor Ale-
xandra.

675 Cicero è Græcia Romam
redit.

676 Capitolium restituitur.

Cicero quæsturam petit.

Nicomedes Bithyn. rex mo-
ritur, hærede relicto pop. Rom.

Sertorius cum Mithridate
fœdus init, 3. 22.

679 Ariovistus, Germanorum rex
Spar.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 181

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

			in Galliam transit.
			Pompeius prosperè res gerit contra Sertorium, 3. 22.
70	Spartacus cum gladiatoribus bellum pop. Rom. facit, 3. 20.	680	Lucullus Mithridatem in Pontum fugat.
	C. Corn. Lentulus Clodianus Cos. vincitur à Spartaco, 3. 20.		Mithridat. in Armen. fugit, 681
69	Sertorius interf. à suis, 3. 22.		Virgilius nascitur.
	C. Cassius Varus Procos. vincitur à Spartaco, 3. 20.		Alexandra Judæorum regina moritur. Filius ejus minor Aristob. fratre dejecto succedit.
66	Q. Cæcilius Metellus in Cretam mittitur, 3. 7.	684	Lucullus Nisibin capit.
65	Pompeio bellum Piraticum decernitur, 3. 6.	685	Triarius Mithridatem vincit
			Mithridates Triarium ingenti clade afficit.
64	Pompeius contra Mithridatem proficiscitur, 3. 5.	686	Cicero præturam petit.
	C. Terentius Varro triumphat de Thracibus, 3. 4.		Pompeius Mithridatem nocturno prælio vincit, 3. 5.
63	Pompeius in Iberos, Albanos, &c. movet, 3. 5.	687	Lucullus ob magnificentiam & luxuriam Xerxes togatus appellatur.
62	Proficiscitur in Syriam, <i>ibid.</i>		Hyrchanus Aristobulum fratrem obsidet Hierosolymis.
61	Pompeius Hierosolymitanum templum intrat, <i>ibid.</i>	688	Cicero consulatum petit.
	Catilinæ conjuratio discutitur, 4. 1.	689	Mithridates moritur, 3. 5.
60	Metellus Creticus appellatur, 3. 7.		Augustus Cæsar nascitur.
			Julius Cæsar fit Pontifex Maximus.
57	Julia, Cæsaris filia, Pompeio nubit, 4. 2.	690	Lucullus triumphat.
			P. Clodius uxorem Cæsaris violat.
56	Cæsar Helvetios & Ariovistum vincit, 3. 10.		Helvetii de invadenda Gallia deliberant, 3. 10.
55	Item Belgas, <i>ibid.</i>	693	Messala Corvinus orator nascitur.
54	Et Venetos, <i>ibid.</i>		Titus Livius nascitur.
53	Rhenum transit, <i>ibid.</i>	694	Cicero exulat.
	In Britanniam trajicit, <i>ibid.</i>		Clodius Pompeium insidiis petit.
52	M. Crassus in Parthos movet, 3. 11.	695	Cicero redit.
		696	Orationem habet pro Sextio, &c.
		697	Gabinus Ptolemæum regno pulsum restituit.
		698	Alexander, Aristobuli filius, Judæam subigere tentat frustra
			Gabinus Nabathæos vincit.
			Cæsar

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

	Cæsar iterum in Britanniam trajicit, 3. 10.		Romam reversus accusatur primùm à Cicerone, mox defenditur : damnatur tamen.
51	M. Crassus interficitur, 3. 11	699	Cassius superstitis cladis Crassianæ in Syria colligit, 3. 11.
	Julia Pompeii conjux moritur, 4. 2.		Labienus Cæsaris legatus, Treviros vincit.
	Cæsar ponte fracto Rhenum penetrat, 3. 10.		Cicero creatur Augur.
50	Cæsar mediâ hyeme in Galliam redit, <i>ibid.</i>	700	Clodius occiditur à Milone.
	Cæsari conceditur absenti petere consulatum, 4. 2.		Lucretius poeta per furem manus sibi infert.
49	Cæsar consulatum more majorum petere jubetur, <i>ibid.</i>	701	Cicero libros scribit <i>de Finibus</i> .
47	Cæsar Brundusii Pompeium obsidet, <i>ibid.</i>	703	Cicero in provinciam Ciliam proficiscitur.
46	Cæsar Pompeium vincit.	704	Censa civium capita 320000
45	Et Ægyptios, <i>ibid.</i>	705	Scribonius Curio Siciliam occupat pro Cæsare, 4. 2.
44	Item Jubam regem & Scipionem, <i>ibid.</i>	706	Occiditur in Africa, <i>ibid.</i>
	Cæsar triumphat, <i>ibid.</i>		M. Cælius & Milo occiduntur.
	Creatur Dictator perpetuus, <i>ibid.</i>		Cicero Cæsari obviam progreditur.
43	Cæsar ad Mundam Pompeii liberos vincit, <i>ibid.</i>	707	Cicero Orationes habet ad Cæsarem pro M. Marcello, & Q. Ligario.
42	Interficitur, <i>ibid.</i>	708	Herodes Galilææ præficitur ab Antipatro patre
	Amnestia decernitur, 4. 7.		C. Caninius in paucas horas Cos. fit.
41	Brutus & Cassius in provincias suas abeunt, <i>ibid.</i>	709	Octavius Romam venit.
	Cæsar Octavianus Antonium ab obsidione Mutinæ repellit, 4. 4.		Sex. Pompeius bona paternæ repetit, 4. 3.
	Triumviratus Cæsaris, Antonii, & Lepidi, 4. 6.		C. Trebonius, unus ex percussoribus Cæsaris, à Dolabella interficitur.
	Cicero occiditur, <i>ibid.</i>		Cassius Judæam spoliatur.
40	Cassius & Brutus pereunt, 4. 7.	710	Ovidius nascitur.
39	L. Antonius Cos. obsidetur ab Augusto Perusiar, 4. 5.	711	Antipater, Herodis pater, interficitur.
			Sextus Pompeius Siciliam occupat, 4. 8.
			Pacorus Hierosolymam occupat.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 183

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

36	Ventidius Pacorum occidit, 4. 9. Bellum cum Sex. Pompeio exoritur, 4. 8.	714	Antigonus patruo Hyrcano auriculas præcidit, ne recep- tum haberet ad pontificatum. Asinius Pollio Dalmatas vincit, 4. 11. Augustus Liviam ducit. Herodes Hierosolym. capit. M. Vipsanius Agrippa Gal- los vincit.
34	Pompeius Siciliâ pellitur, <i>ib.</i> Antonius rem malè gerit in Parthis, 4. 10.	716	Lepidus triumvir ab Augu- sto omni potentiâ exuitur. Hyrcanus, qui hætenus a- pud Parthos commoratus e- rat, ad Herodem venit.
33	Sex. Pompeius occiditur, 4. 8.	717	Pannonii vincuntur, 4. 12.
32	Octavius vulneratur in Il- lyriis, 4. 12.	718	Antonius Artavasd. Armen. regem, dolo irriteritum capit. Sallustius moritur.
30	Bellum civile inter Cæsa- rem & Antonium, 4. 11.	720	Herodes cum Arabibus bel- lum gerit. Atticus, amicus Ciceronis, moritur.
29	Pugna Actiaca, <i>ibid.</i>	721	Agrippa Bogudem, Mauri- taniæ regem, occidit.
28	Antonius & Cleopatra se perimunt, <i>ibid.</i>	722	Catullus poeta moritur. Ægyptus, provincia facta, per Equ. Rom. administratur.
27	M. Crassus Myfos vincit, 3. 12.	723	Augustus triumphat. Senatum purgat.
25	Octavius appellatur Augu- stus, 4. 12.	725	Herodes Mariamnem, con- jugem suam, occidit.
24	Augustus Cantabros bello petit, <i>ibid.</i> His post quinquennium per- domitis, tota denique pacatur Hispania, cum in eâ dimica- tum esset Romanis per annos 200 circiter, 2. 17.	726	Cornelius Gallus poeta, præ- ses Ægypti, mortem sibi con- sciscit.
23	C. Antistius Cantabros vin- cit, 4. 12.	727	Terentius Varro Salassos vincit.
20	Templum Jani clauditur, <i>ib.</i> Cantabri semetipsos peri- munt, <i>ibid.</i>	730	M. Vicin. Germanos superat. Pantheon ab Agrippa ædi- ficatur. Virgilius moritur.
17	Indorum legatio ad Augu- stum venit, <i>ibid.</i> Parthi signa reddunt, <i>ibid.</i>	733	Herodes templum instaurat. Augustus Caium & Lucium nepotes adoptat.

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

Anni ante N. C.		Anni ab U. C.	
			Horatius <i>Carmen Seculare</i> scribit.
13	Drusus Rhætos vincit, 4. 12.	737	Cyzicenis libertas redditur.
9	L. Piso Thracas vincit, <i>ibid.</i>	741	Drusus Frisios subigit.
			Drusus, Rheno & Lupia transmissis, ad Visurgim usque procedit.
8	Drusus Cattos & Cicambros superat, <i>ibid.</i>	742	Claudius imper. nascitur.
			Tiberius Juliam, Augusti filiam, uxorem ducit.
7	Drusus mortuus Germanici cognomine honestatur, <i>ibid.</i>	743	Tiberius Dalmatas & Panonios subigit.
An. post N. C.		750	Herodes fil. suos interficit.
			JESUS CHRISTUS nascitur.
2	C. Julius Cæsar Cos. vulneratur in Armenia, <i>ibid.</i>	752	Herodes moritur.
	Lucius Cæsar moritur, <i>ibid.</i>		Tiberius ex secessu Rhodensi Romam redit.
3	C. Cornelius Lentulus Cossus Gætulos vincit, 3. 12.	753	Asconius Pædianus floret.
			Athenodorus! philosophus Stoicus floret.
			Tiberius in Germania res gerit.
10	Quintilius Varus occiditur à Germanis, 4. 12.	760	Pannonii rebellant ducibus Batonibus.

Atque hæc Chronologica ex accuratissimis temporum & annu-
 alium scriptoribus adjecimus, ut essent unde quæ prius quæve po-
 sterius eorum, quæ ab hoc auctore memorantur, gesta sint, citra
 laborem cognosceres. Addidimus autem ex alienis quoque histo-
 riis, sacris præcipuè, notissima quæque, ut ad aliquod instar syn-
 chronismi memoria certius confirmaretur. Ea quidem quæ eodem
 tempore evenerunt, statim è numerorum suorum regione, alia inter
 id spatium, quo gesta sunt, annorum numero non accuratè signa-
 to. Tempora autem ipsa ad annos ante natum Salvatorem, item
 ab Urbe conditâ retulimus: qui tamen aliquot ferè mensibus
 discrepant; quin & ipse conditæ Urbis annus controvertitur.
 Sed hæc non utique magnum, in hoc proposito, quo rerum apices
 non exquirimus, impedimentum adferent. Sicut nec istud, quodd
 Æra Christiana non planè respondet receptæ consuetudini.

23 JY 60

INDEX

INDEX IN FLORUM,

IN QUO

*Primus numerus librum, secundus caput cujusque
libri denotat,*

A

- A** Brundisio trajicit Cæsar, 4, 11.
A Corfinio Roma peritur, 3, 18. *Sic, opinor, legendum in Cicerone Philipp. 5, 8. In festis patria signa à Brundisio inferebat à dextris, à lævis, 3, 2. à tergo, 3, 11: 4, 2. à Ponto, 4, 2. à Punico litore tanquam specula procurrat Clypea, 2, 2. à prælio profugus, 4, 2. elephantum nuper à filva, 4, 2.*
Ab Æneâ decimus quartus Amulius, 1, 1. ab aratro dictator, 1, 11. ab arboribus pendere, 3, 3. ab Euriâ, 4, 12. ab Etr. Roma petitur, 4, 1.
Abdere humi, *pro sepelire*, 4, 12.
Abhorre moribus, *pro à moribus*, 1, 7.
Ablatus è conspectu Romulus, 1, 11.
Abiegare equum, 4, 2.
Abnuere, *pro recusare*, 3, 16.
Abolere, *pro delere, extinguere*, 4, 9.
Abolitio, *pro diuina oblivione actuum*, 4, 7. *Sic apud Suet. Tib. 4, 3. Est & Tit. C. de abolitionibus. Abolitio animarum, pro morte quasi, 4, 7.*
Abrogare, *proprie est per rogationem, h. e. legem ad populum latam, adimere. sic abrogati fasces Collatino, 1, 9. abrogatum imperium regibus, 1, 7.*
ABRUMPIT aciem intentionis rerum divertit, *Præfat. intervenit fluminis ignis abruptitur, 2, 2.*
Abrupta, *pro precipitiis*, 2, 12. **abrupti** torrentes, 4, 12.
Abscidere, *de aquis dictum terras dirimentibus, 2, 2: 2, 8.*
Abcondere. fortuna Pompeium abscondit, 4, 2.
Absens victus Perseus, 2, 12. **Absenit** negatur consulatus, 4, 2.
Abundare divitiis, 3, 9. equitum copiâ, 4, 2.
ABUNDANTIA servorum perniciofa, 3, 12.
Accendere facem certaminum, *hoc est, causam præbere seditionibus*, 3, 14. fax quam Drusum cremavit, socios in arma accendit, 3, 18.
Accessio, *pro additamento, auxilio, quod accedit principi causæ. Sic accessio belli, 2, 9. cladis, 3, 1. provinciæ, 3, 6. Ita Plinius, 29, 1. ne videatur Accessio alterius. Seneca, parva ruina ingentis accessio sui. Conf. ad Helviam.*
Accessus, *h. e. aditus, transitus*, 1, 17. *alibi vocat claustra.*
Accius. *Vide Attius.*
Accipere, *pro interpretari, intelligere*, 2, 18; *accipere, pro suscipere, non respondere*, 1, 2; *accipere regnum, pro consequi*, 1, 5. *omen hoc in omen, loco ominis*, 4, 12. *Sic apud Ciceronem, divin. 1, 46. Æmilium; Accipio omen mea filia Tacitus, H. 1, 62. Usque ad dubium magna & prospera rei omen acciperetur. Adde Tac. 3, 13. Liv. 1, 7.*
Accire mortem, 4, 2.

Accusa-

INDEX.

Accusatoriè loqui, *h. e. omnia ad invidiam rei concernere, etiam falsa*, 4. 5.
Acerbissimum, quid maximum dolorem inurit, 3. 10.
Acerrimus juvenis, 4. 4.
Acerrima calliditas, 2. 17. Sic **Acerrima mens divi Augusti**, apud Tacitum, *H.* 2. 76. *hoc acutissima, solertissima.*
Acervatim, 1. 17.
Achaia 1. 18: 3. 6. liberata, 2. 7.
Achalcum bellum, 2. 16.
Acies pro praelio, 22. **Acies prima**, pro parte aciei qua proximè hostem est, 4. 2. **Aciem committere**, *h. e. conficere*, 4. 7. dirigere, pro instruere, ordinare, 3. 16.
Acies intentionis, *Prasat.* 3.
Acilius Glabrio Cos. 2. 3.
Acinaces, 4. 11.
Actior, *h. e. vehementior*, 2. 2.
Actius, pro vehementius, maiore vi & impetu, 1. 11: 1. 3.
Actum est de illo, *h. e. perit. Gallicè, C'en est fait*, 1. 18: 2. 6: 3. 3: 3. 5: 4. 1. nihil Actum est, *h. e. nihil profectum est* 2. 6.
Acta Pompeii, 4. 2. **Syllæ rescindere** 2. 23.
ACUIT virtutem ratio, 1. 8.
Ad arma, *Itali à l'arme: unde Gallorum vox alarme*, 2. 15. **Ad famam rei**; *h. e. cum nunciaretur eares*, 3. 9. **Ad id tempus**, pro eoque, 3. 10. **Ad id temporis**, 2. 17.
Ad mare, pro iuxta mare, 1. 16. **Ad similitudinem**, *h. e. ad exemplum, exemplo, more*, 1. 2. **Ad tempus**, 1. 6. Sic **Marcellinus**, 14. 10. **Ad altimum**, pro postremo, 4. 7. **Nisi forte ultimum**, pro morte ponatur hoc loco. **Ad ambitum usque armari**, 1. 16. **Ad iniqua pondera gladium addere**, 1. 13. **Ad virtutem dolum addere**, 1. 3: 3. 3. **Ad sonum virgæ expavescere**, 1. 26.
Adæquare famam alicujus, 2. 2. **urbem flammis**, 3. 10.
Addere dignitatem, non tam est augere, quam facere, 1. 8. Ita **Sallustius**, *Cat.* 22, 14. de *Cato*: huic severitas dignitatem addiderat. **Addere licentiæ scelus**, 2. 5. **Virtuti dolum**, 1. 3: 3. 3.
Addicere, verbum pratoria jurisdictionis, pro adjudicare, 3. 23. *Videtur hac confunxisse Livius*, 6. 14. *Nec quem vestrum, Quirites, donec quicquam in re mea supererit, adjudicatum (sic velim, non, ut editur, judicatum) addicendumve duci possit.* Pro vulgari tamen lectione est **Plautus in Noctis**: Ubi sic legi velim: **JUDICATUM**, *adjudicatumque additum.*
Adæo terribilius, 2. 6.
Adequare castri, 4. 10.
Adesse, pro urgere, instare, 3. 5. *Hoc sensu Seneca Epist.* 53. 9, *Domina est, adest &*

juber. **Adesse precibus alicujus**, *h. e. pertrahinari, sive ut in l. 6. Sest.* 1. de *postul.* exponitur, *advocationem præstare: vel, apud Senec. de brev. vite, cap. 2. advocare* 2. 9. **Aderat puellæ forma**, *h. e. patribus dabatur ei, causam illius agebat*, 4. 2. Nam *adesse dicebantur causarum patroni*, ut in *19. Sest.* 1. de *donat.* & apud Tacitum, 3. 11. *Pisoni patronos petenti, M. Lepidus & L. Piso, & Levensius Regulus, adfuerunt.* Sic *adesse dolori, Seneca, consol. ad Helv.* sup. 2. *Ovid. de Arte*, 3. 531.

— *ius qui proficibitur, adsit.*
Vide Livineium, ad *Paneg. Plin.* cap. 71, pag. 301.
Adgubernare, 2. 8. iter, *h. e. regere*, 3. 5.
Adherbal Bomilcaris, 2. 6.
Adherbal Numida, 3. 2.
Adhoc, pro insuper, 2. 8: 3. 9: 3. 10: 4. 2.
Adhuc, pro insuper, 1. 13.
Adigere gladium, 4. 2. **Adig. sacramentum**, *h. e. adstringere, obstringere*, 3. 1. *Valeat autem hoc loco, militem facere.*
Adire hereditatem, *h. e. pro heredo se gerere, ut explicatur in Novel. 1. Cap. 1, Sest. 4. versu omnibus*, 2. 20.
Admirabilior, 4. 2.
Admirabilius, 3. 3.
Admittere hostes, *h. e. aditum præbere*, 1. 1.
Admodum, *h. e. omnino, non amplius, sicut, apud Justinum*, 17. 2. *post menses admodum septem, &c.* 24. 1. *congregari admodum quingenti.* Sic in nostro, 2. 6. *prætextatus admodum filius*, *h. e. non amplius adhuc quam prætextatus, impubes etiamnum: intendis enim rem hac particula, & admirationem augere.*
Admovere arma, 3. 23. *signa commilitonum*, *h. e. adducere*, 1. 24. *ubera, pro præbere*, 1. 1.
Adolescentia populi Romani, *Prasat.* 6: 1. 22.
Adoptare in locum liberorum, 1. 9. *servi in bona libertatis nostræ adoptantur*, *h. e. per manumissionem, quasi adoptionem, libertatem consequuntur*, 3. 20.
Adoptati nomen familiæ suæ retinent, 2. 20.
Adoptio Augusti, 4. 4.
Adorata urbs, 2. 4. *Non liquet mihi Græci rationes, quas unâ cum suspicionibus hanc editis aliena manus abstulit. Potius autem Adorare urbem explicari posse, non in conspectum ejus modò, sed ita prout accidere ut & col. qui cum civibus possit.* Ad si adoratur penna? *Lucan.* 4. 478. *Status, Th.* b. 6. 664 — *adoratores illa regiorum disco.* Apud *Auleium Metamorph.* 2 & 3. *adorare populum, est verba ad populum facere.*
Adorta urbs, quam quis adoratus est, 4. 2.

Adorta

INDEX.

Adortus, h. e. aggressus. 1. 3: 3. 1: 4. 2: 4. 12.
Adprobare se, h. e. probum se ostendere, 1, 18.
sic Adprobare causam belli, 2, 11. Latro apud Senecam, contrav. 5, 32. in Divis. *Mores tuos patri debes approbare.* Tacitus, 1, 75. *probare causam senatus iussit.*
Adremigare 2, 8. littori, 1, 18. portibus, 3, 7.
Adrianum mare, 2, 5.
Adriaticum mare, 3, 4: 3, 6: 4, 3.
Adversari voluntati alicujus, 1, 22.
Adulteratæ reliquæ, 2, 11. **Adulteratum dicitur, quicquid alienâ specie in deterius mixtum est.** *Sic adulterata moneta, nummi, rationes, &c. apud J. Ctos.*
Ædes, pro templo, 1, 7.
Ædificator, qui libenter adificat, 1, 8.
Ædii, 3, 2.
Ætas Ponticus, 3, 5.
Ægates insulæ, 2, 2.
Ægeum mare, 2, 16: 3, 6.
Æger rerum temerè morarum, 3, 17. *Sic Æger consilii.* Sallust. H. 4, 3. **Ægra animi,** Livius, 1, 8. *Huius generis exempla complura notat Rhenanus in locutionibus Taciti.*
ÆGRÆ reip. requiescere quomodocunque expedit, 3, 23.
Ægimurus, 2, 2.
Ægirudo corporis, pro morbo, 4, 7. *Utitur hac phrasi Curtius,* 3, 5.
Ægyptius triumphus Cæsaris, 4, 2. **Ægyptium mare,** 3, 6.
Ægyptus, 4, 2. **Ægypti cornu,** 4, 11. *fugam in Ægyptum agitat Pompeius,* 4, 2. *in Ægypto bellum cum Cæsare,* 4, 2.
Æmilius Insubres vincit, 2, 4.
Æmilius Paullus Cos. 2, 12. *Vide etiam Paullus Æmilius Regillus,* 2, 8.
Æmulus Cæsarianæ potentiz Antonius, 4, 3.
Æmula Romæ Alba, 1, 3. **ÆMULARUM metu ablato luxuriantur urbes,** 2, 15.
Æmulatio imperii inter Latinos & Romanos, 1, 11: 1, 14.
ÆMULATIO inter pares, 3, 17. **ÆMULATIO metu remoto erumpit,** 4, 2.
Æoers, 1, 1. *in Italiam venit,* 1, 1.
Æqui, 1, 11.
Æquitis species in seditionibus tribuniciis, 3, 13.
Æquo Marte contendere, ut nemo sit superior 4, 2.
Æquum & bonum, 1, 22: 3, 14.
Ærarium, 3, 9. *reip. nervis,* 3, 13. **sanctum** 4, 2.
Æ Corinthium, 2, 16.
Æse us, fl. 3, 5.
Æstimare victoriam modestè, 4, 12.
Æstivæ deliciae, pro loco in quem æstote secedimus 1, 11. *Huc referenda illa Curtii,* 5, 8. *Urbem hanc nunc tenent Parthi: eaq; æstiva agentibus sedes est: quod ipsum Æstivare dicitur*

Suetonio, Galb. 4, 8. & *Vesp.* 24, 1.
Æstus Oceani, 3, 10. *Sic per translationem;*
Æstus fortunæ, 2, 7. *furoris,* 4, 2.
Ætas juvenilis favorabilis, 4, 4. **Æta: populi Romani prima, Præfat.** 1, 1. *secunda, Præfat.* 1, 22. *tertia, Præfat.* 2, 1: 2, 19: 3, 12. **Ætatis discrimina in tabulis,** 1, 6. **Ætate possidere, h. e. longo tempore,** 3, 13.
Æthiops in aciem prodeuntibus obvis færale signum, 4, 7.
Æternus ignis, 1, 16.
Ætoli, 2, 9. *in partibus Pompeii,* 4, 2.
Ætolia, 2, 8.
Affectare Siciliam, 2, 2.
Affectator imperii populus, 2, 7.
Afficere pudendis fœderibus, 2, 18.
Affectus, pro liberis & uxoribus, 1, 13.
Afflat urbem terror regius, h. e. tam propè est; ut quasi spiritu contingere possit, 3, 5. *Ad hunc modum videtur dictum illud Virgilii, Georg.* 1, 250. *Nosque ubi primus equis Oriens afflavit anhelis.* *Æneid.* 5, 739. *Et me savus equis Oriens afflavit anhelis.* *Sic fulmine afflari dicuntur, qui non prorsus feriuntur, sed ejus fervore & halitu perstringuntur; apud eundem, Æn.* 2, 649. *Plin. paneg.* cap. 90. *Spartian. Adriano, cap.* 14. *Ovid. Pont.* 3, 6. *Sic apud Statium, Theb.* 10, 323. *Afflatusque fugit curru majore Bootes.* *Aristide Orat.* xlii. pag. 214. καίτοι μέγας μὲν ἔστι τις τοιαύτης προσιόχου, ἀσπὶς πνύου ἀπὸ θαλάσσης: ubi benè interpretis usus verbo afflavit. Val. Flaccus, —virque virum galeis afflavit adactis, Barth. advers. 1091.
Affigere humo, pro illidere, 4, 12.
Afflictus, pro perditio, prostrato. *Sic Afflictæ mores, 3, 12. **Afflictæ res,** 2, 6.
Affluunt copiz, 3, 20.
Afranius dux Italus, 3, 18.
L. Afranius Cos. 4, 2. **Pompeii legatus,** 4, 2. *occiditur,* 4, 2.
Africa Romanis cedit, 2, 6. **nomini induitur** 1, 11. **Africæ captivitas,** 2, 6. *in Africam fugam agitat Pompeius,* 4, 2. *in Africam navigatur à Tarento,* 1, 18. **Africâ contenti debuerant esse Romani,** 2, 12. *in Africâ bellum civile geritur,* 4, 2.
Africanus ille magnus, 2, 15. *vide Scipio.*
Africum mare, 2, 2.
Agamemnon cur vocatus Pompeius, 4, 2.
Ager quem Annibal castris infederat, Romæ venditus, 2, 6. **Agrorum divisio bellum concitat,** 4, 5. **Agris dividendis creati triumviri,** 3, 14. **Agros à tribunis flagitati populos,** 3, 12. **Agris multati hostes,** 4, 12.
Agere, pro degere, versari, habitare, 1, 2: 2, 5: 4, 12. *sic Agere extorrem,* 3, 13. *immunem,* 1, 23. *pro administrare, sic Agere ducem,* 2, 8. *potestatem,* 1, 7. *regnum,* 1, 6. *ita non se-**

INDEX.

mel Tacitus, & Livius, 1, 32. Agere, pro abigere, exigere, desurbare, 2, 11. pro celebrare: sic Agere censum, 1, 8, conventum, 4, 2. Sic Justinus, 12, 13. Cicero forum agere dixit, ad Atticum, 5, 16. forum indicere, Virgilius, Æn. 5, 758 ubi & explicat, jura dare, delectum, 3, 10. triumphum, 2, 2. Agere, pro pellere, 3, 4. pro impellere, sic Agere transversum, 4, 2. pro repellere, 3, 4. Agere equos, 1, 7. naves remis, 2, 2. Agere, pro effigere, proficere, 1, 13. Agere gratias, ibidem, funes sub mari, 4, 2.
Agger effectus ex congestis cadaveribus, 4, 2.
Aggere cinctæ civitates obseſæ, 4, 2.
Agitare, pro habitare, 4, 12. pro cogitare, 1, 5. pro impellere, instigare, 1, 16: 2, 12: 3, 1: 4, 15: 4, 6 sic agitatus injuriis populus, 1, 8. pro quo tamen fortè rectius fatigatus legeres. Justinus tamen, 14, 4. hoc ferme modo seditionibus agitare dicit. Agitatum sideribus bellum, 3, 21. pro deliberare, sic Agitare extremæ ditionis, 2, 17. fugam, 4, 2. imperium, 2, 2. mœnia, 1, 1. secum aliqua, 4, 7. secum de extremis, 4, 2. pro movere, concutere, 4, 3. pro agere, sic Agitare otia, luxus, 2, 8.
Agmen, pro exercitu, 3, 5: 3, 21: 4, 2.
Agrariæ leges. Vide Leges.
Agricola triumphalis, 1, 11.
Agriculturæ neglectæ caussa, 1, 22.
Agrirentum, 2, 2.
Agrippa, 4, 12.
Alba, 1, 1.
Albanus, pro Albani, 1, 3. Vide Singularis pro plurali.
Albanus mons, 3, 18.
Albani, Asia pop. 3, 5.
L. Albinius, 1, 13.
Alinovanus, 3, 21.
Albinus, A Posthumius, 3, 1.
Alexander Macedo, 2, 7.
Alexandria, 4, 2.
Alexia, urbs, 3, 10.
Algidum, urbs, 1, 11.
ALIA minari, aliâ irrepere, 2, 12.
Alienum bellum, quod non à nobis geritur, 3, 6.
Aliquando, pro tandem, 4, 2.
Aliquo, h. e. aliquâ in re, aliquatenus. Florus saepe. Salmast. Pall. Tertull. 222. nî fortè sic fit in Mss. quos ille viderit.
Alii ex aliis reges prodeunt, 3, 5. vult dicere, quibusdam debellatis, nihilo segnius alios arma movisse. Alia terra, mutari homines quadam quasi proverbialis locutio, de mutatione morum, 4, 12. sic apud Liv. 25, 1, 5. tanta religio & ea magnæ parte externa, civitatem incescit, ut aut homines, aut dii repenti alii viderentur facti. Aliud ex alio captare, 3, 17.

Allevari, pro nisi, fratum esse, sublevare, 4, 2.
Allia, fl. 1, 13.
Allobroges, 3, 2. in arma sollicitantur à Catiliniæ, 4, 1.
Alluere dicitur Oceanus aut fluvius terras penjacentes, 4, 12.
Alpes, 1, 13: 1, 26. claustra Italiæ, 3, 3. hie me crescunt, 3, 10. transcenduntur ab Annibale, 2, 6. à Romanis, 3, 2. Alpes Noricæ, 3, 33: 4, 12.
Alpheus, fl. 2, 16.
Alpinorum corporum vitia, 2, 4.
Alterâ patria, 2, 6. Roma, 3, 5.
Altus animus, pro magno, & ut Sallustius, Cat. cap. 5. dicitur, vasto, 4, 12. Altum, subandi mare, 3, 8: 4, 11. Sic apud Virgil. Æn. 1, 7. & terris jactatus, & alto. Altum autem mare est medium, cum longius à terrâ receditur: ibi enim aqua conglobantur, & in convexi speciem tumescunt. Vide Plinium 2, 65.
Alumna urbis ostia hoc est, qua alit urbem, nempe commeatibus ex aliis regionibus eo converſis: quod tangit, 1, 4. supra, 3, 21. Alumna enim non in modo dicitur, qui aliter, sed & qui alit, ut eloquentia alumna licentia vocatur apud Auctorem de causis corrupta eloquentia. cap. 40. & alios, quos citat Beermanus in Originibus lingua Latina: contrarij sensu alumna urbis est apud Tacitum, 12, 11.
Ambiorix Gallus, 3, 10.
Ambitus, pro ambitione, 4, 9: 4, 11. Ambitus ducum in retinendis imperiis, 4, 2. Ambitus honorum, cum magistratus illicitis modis, ut Pecuniâ, aliisque lenociniis, ambiuntur, 3, 12. hoc sensu, Ambitus rei, 3, 17. usque ad Ambitum armati Samnites, h. e. ambitiosi, ut non a sum magis armorum respicerent, quàm ornamenta, 1, 16. quo ferè sensu ambitiosas copias, dixit Ammianus, 24, 19. ita magnas, ut ad ostentationem positis, quam nûm, comparata fuisse videantur.
Ambracia, 8, 9.
Ambraçius sinus, 4, 11.
Amicitia, pro fadere, 4, 10.
Amicti vitibus montes, 1, 16. Sic alii terram vestitam vitibus, gramine, &c. dicunt. Vide, Taubmannum ad Virgil. Georg. 2, 38. Corippus lib. iv.
— & amicta vitibus ulmi.
AMISSA quasi raptâ repetimus, 3, 5.
AMOENITATE Asiatica mollita Gallorum, feritas, 2, 11.
Amor immaturus, h. e. intempestivus, 1, 3.
Amplius, h. e. majus: sic Amplius bellum, 2, 7. nefas, 4, 1.
Amplè sonare, amplum & magnum nomen habere, 4, 2. Amplius, h. e. plus, magis: sic

INDEX.

Amplius audere quam congregi, 1, 14. Amplius suspicari aliquem quàm fir, 1, 18. nihil Amplius quàm, *h. e. tantum. Sic Sueton. Claud. cap. 16. Galba, cap. 19. Tiro, Cap. 9. Tacitus, 13, 40.*
 Amplexus amicorum, 4, 2.
 Amputare farcinas, *h. e. adimere, 2, 18. Idem fecit Alexander, apud Curtium, 6, 6.*
 Amulius, 1, 1.
 An dubium an. *Vide D.*
 Ana, *β. 3, 22.*
 Anceps acies, 3, 22. bellum, 4, 2, contentio, 1, 3 praelium, 4, 2.
 Ancharius, 3, 21.
 Ancilia, 1, 2.
 Ancus Marcius, 1, 4.
 Andricus, 2, 14.
 Anguis Lernæus, 1, 18. Angues, obtrito capite, postremum caudâ minantur, 3, 5.
 Angulus Brutius, 3, 20. Italiæ ultimus, 2, 6.
 Anicius prætor, 2, 13.
 ANIMA imperii imperator, 4, 3. Animæ immortalitas, 4, 2. Anima amissa copore locum tegere, 4, 1.
 Animadvertere, *pro punire, 4, 1. in aliquem, 5, 21.*
 Animalia quædam aquam & terram incolunt, 3, 6.
 Animosior cladibus Samnitium gens, 1, 16.
 Animos Mithridatis malis auctus, 3, 5. Animo præfagire aliquid, *h. e. mente prævidere, 4, 1.*
 Animi ferarum insubribus, 2, 4. Animi mobiles facinore obligantur, 1, 9. Animus *pro prudentiâ, vello consilio, 2, 17. Sic Mens est apud Livium, 26, 11. pro fiducia, audaciâ. ANIMUM nostrum in sociis perdimus, 4, 2 : 4, 7. Animi, pro spiritu, superbiâ : sic tantum animorum, 3, 16. Animos tollere, utramque significat, & audaciam alteri facere, ut 1, 3. apud Virgil. *Æn. 9, 127. & 10, 278. & ipsum capere, ut, 1, 11. & apud Livium, 1, 32. quid, 4, 9. Animos erigere dixit, & 3, 5. Animis ingentibus efferri.*
 Annales, 1, 10 : 1, 12.
 Annibal, 2, 6. vincitur ab Æmilio, 2, 8. à Scipione, 2, 6. fœdus cum Philippo percussit, 2, 7. Romanis hostem toto orbe quaerit, 2, 8. cum iis xvii annis bellavit, 3, 5, minus vastavit Italiam, quam socii, 3, 18 : 3, 21. non videtur optasse quod Carilina, 4, 1.
 Anniti, valde niti : nam ad particula significationem verbi augeat, ut videre est ex illis Seneca, *ep. 17, 7. Si virtutem adamaveris, amari enim parum est : sic Annitente reginâ, 1, 6.*
 Annixus, ex summo studio, 1, 2. omni modo, 1, 18.
 Anniversarii Romanorum hostes venientes, 1, 12. *h. e. qui singulis annis, velut stato tempore, eos lacefferent. Sic apud Livium, 4, 45 ;**

Æquorum iam velut anniversariis armis affluerat civitas.
 Annus, 3, 16.
 Anno Poenus, 2, 17.
 Annona pignora, 4, 2.
 Anni bellorum Annibalis, Pyrrhi, Mithridatis, 3, 5.
 Annus à Numâ in menses descriptus, 1, 3. Anni sancti, pii, aurei, 3, 12. per Annos ducentos in Hispaniâ dimicatum, 1, 2. Annis L. cum Samnitibus beliatum, 1, 16. Annis CC. Africa, Europa, &c. à Roman, subactæ, 2, 1.
 Annua cœli conversio, 4, 3.
 Anquirere, *pro inquirere, 4, 12. etiam extra iudicium.*
 Anser Capitolium servat, 1, 13.
 Ante ducis imperium signa canunt, *h. e. priusquam dux id imperaret, 4, 2. Ante finitum bellum, quàm geri nunciaretur, 2, 13. Antè in media Gallia fuit Cæsar, quàm ab ultimâ timeretur, 3, 10. Antè victus hostis, quàm visus, 4, 2.*
 Antecellere, *prævalere, plus posse, 1, 13.*
 in Antecessum prædam dividere, 4, 12. sibi parentare, 3, 21. *h. e. ante iustum tempus ;*
 Antiochus Magnus, 2, 8.
 Antistius, 4, 11.
 Antium, urbs, 1, 11.
 Antonius Pompeii legatus, 3, 7.
 C. Antonius Cof. cum Cicerone, 4, 1.
 C. Antonius triumviri frater, 4, 2.
 L. Antonius triumviri frater, 4, 5.
 M. Antonius triumviri avus, 3, 21.
 M. Antonius triumviri pater, 3, 7.
 M. Antonius, 4, 2 Cof. 4, 3. insignia regni offert Cæsari, 4, 2. fax & turbo seculi, 4, 3. gravis reip. 4, 6. avunculum proferbis, 4, 6. scorum securitatis publicæ, 4, 9. bello Mutinensi vincitur, 4, 4. proficiscitur contra Cassium & Brutum, 4, 7. vincitur à Parthis, 4, 10. ab Augusto, 4, 11. semet interfecit, 4, 11. Antonii metus & ignavia, 4, 7. ingenium pessimum, 4, 5.
 Anuli, 1, 5. senatorum, 2, 6. Anulorum modii Carthaginem missi, 2, 6. Anulos in mare objicit Sextus Pompeius, 4, 6.
 Apenninus mons, 3, 10.
 Aperire, *h. e. viam facere : sic Aperire Europam, 3, 5. Italiam, 2, 6. ita Curtius, 7, 1. primus Asiam aperuerat regi : & 5, 3. mari quoque novum iter aperuerat. Aperire iter ad victoriam, 1, 14. quâ mari nostri limen aperitur. h. e. ubi incipit mare, 3, 6. sic aperta Oceani dicit Tacitus, 2, 23. pro medio mari.*
 Apes in signis, malum omen, 2, 6 : 4, 2.

INDEX.

Apollo Cumanus, 2, 8. Pythius, 1, 12.
 Apparatus conviviorum magnificus, 3, 12.
 Appiani nomine falsa foris scripta circumferuntur, 4, 10.
 Appius. *Vide* Claudius.
 Applicare, *pro* appellere, 4, 3.
 Approbare. *Vide* Adprobare.
 Appropinquare, 1, 13.
 Appuleiana seditio, 3, 1. ejus origo, 3, 12.
 Appuleius Saturninus, 3, 16.
 Apulo Hister, 2, 10.
 Apuli, 1, 18.
 Aqua & igni interdicere, 3, 16. *Aequivalens* *hodierna* *pena* *Banni*.
 Aquæ Sextiæ, 3, 3.
 Aquila, *signum* *Romana* *legionis*, servata à signifero intra balnei latebras, 4, 12. Aquilam in castra refert Augustus, 4, 4. Aquilæ prodire nolentes, *h. e.* *non cedentes, cum revellerentur humo*, 2, 6. Aquilæ Romanæ captæ à Parthis, 3, 11. remittuntur, 4, 12. duæ penes Germanos, 4, 12.
 Aquilius reliquias Asiatici belli conficit, 2, 20.
 Manius Aquilius servos vincit, 3, 19.
 Aquitani, 3, 10.
 ad Aram juratum, 2, 6. *Vide* *Bernecorum* *ad* *Justinum*, 24, 2. Aras amplecti inter necem 3, 11. *Hoc autem factum, seu præsidiis causâ, ut ad aras, tanquam asylum, confugerent, quemadmodum Joabus, Reg. 3, 2. & Priamus apud Pausan. Pag. 129, &c. seu ut exsecrarentur homicidas, & quasi à presentibus diis ultionem peterent: Vide Velleium, 2, 22.*
 Arabes, 3, 5. in classe Cleopatrarum, 4, 11.
 ab Arrio dicitur, 1, 11.
 Araxis, fl. 4, 10.
 Arbitr inter reges Judæos Pompeius, 3, 5. regem & gentium Pop. Romanus, 3, 18.
 ad ARBITRIUM hostium mori, fortibus viris miserum, 4, 8.
 Arborea taxei, 4, 12.
 Arcades, 1, 1.
 Arcanum gentis Judaicæ, 3, 5. *Claudius de bello Got. vers. 103. arcanum tanti deprendere regni. Iisdem & verbis & sensu.*
 Arcessere, *pro* vocare, 3, 15.
 Archelaus, 3, 5.
 Archimedes, 2, 6.
 Arctæ res, 2, 6. *Livio aliquoties accitæ res sunt. Sic Juvenali, 3, 165. dicitur, Res angusta domi.*
 Arcus Perfici, 2, 8.
 Ardentes oculi, 1, 16. ardentibus facis manum injicit Scævola, 1, 10. Ardentissimus dux, *h. e.* *animosus, omnia audens*, 4, 2. *Sic quid Romulo ardentius?* 1, 8.
 Ardere cupiditate auris, *h. e.* *vehementissimè cupere*, 3, 11. *Sic Virgilius Æn. 11, 782. spoliolum ardebat amore. Ardet mare ventis, h. e. turbatur, exagitatur*, 4, 2, novis motibus Asia, 3, 5.

Ardor pugnantium, 4, 1. Ardores, *pro* *apibus*, 4, 10.
 Arena, *vide* Harena.
 Arethuse font., 2, 6.
 Argentariæ tabernæ, 2, 6. *Vide titulum ff. de ardendo.*
 Argentea arma Samnitum, 1, 16. hasta Salonidici, 12, 17. Argenteum carpentum Bituiti, 3, 2.
 Argentum Anionii dolabris concisum, 4, 10.
 Arg. in usum armorum pro ferro conflatum, 2, 15. Argenti 10 pondo pro luxuria habita, 1, 18. Argento fulgentes elephanti, 2, 8.
 Argumentum (*h. e.* *signum*) pacis, clausus Janus, 1, 2.
 Arcinium, *urbs*, 1, 11.
 Ariminum, *urbs*, 4, 2.
 Ariobarzanes Cappadox, 3, 5. in partibus Pompeii, 4, 2.
 Ariovistus Germanus, 3, 10.
 Ariovistus Insuber, 2, 4.
 Aristobulus Judæus, 3, 5.
 Aristonicus Pergamenus, 2, 20.
 Arma adempta victis. *Vide* *Ferrum* *victis* *ablutum*. Arma argentea & aurea in usu, & quare, 1, 16. *Addo Curtium*, 8, 8. ubi Alexander: *An me luxuria indulgentem putatis arma vestra auro argentoque adornasse? assuetis nihil vilius hæc materiâ videri velui.* Polynæus, 8, 22. *Cæsar militibus præcepit, ut arma haberent auro argentoque ornata, maximè quidem ornamentis causâ: sed idè etiam, ut milites res præciosas acriter defendendas ac propugnandas existimarent. Arma cremata à dominis*, 2, 18. à victoribus, 4, 12. data in proficiente. *Ibidem. Confer Appianum civil. 1 pag. 176 detracta templis*, 2, 6. discoloria, 3, 2. promissa Vulcano, 2, 4. Romana peregrinantur, 4, 1. Rom. sacrosancta violantur ab Aquilio, 2, 20. rubiginem ac fœtum sentiunt, 2, 3. Armorum manubiz, 2, 18. ARMORUM præmia armis defendere, 4, 2. Arma circumferre, *Præfat.* toto orbe, 3, 12. corrumpere, *pro* *sumere*, 1, 9: 1, 10: 4, 12. deponere, 2, 18. Armis assuescere, 4, 12. incitatissimum tempus, *Præfat.* injuriam vindicare, 1, 22. multare victos, 4, 12. ARMIS petere, quod negatum precibus, 3, 3. urgere, 1, 10.
 Arma, *pro* *bellis*, 3, 12: 3, 28: 4, 2.
 Armamenta navium, 4, 2. *Vide* *Bernecorum* *ad* *Suetonium*, *Aug.* 17.
 Armare, *pro* *instruere*: *sic* *cupido* *dominandi* & *Pomp. furialibus* *in exitium reip. facibus* *armavit*, 3, 12. *pro* *in arma concitare: sic* *fortuna* *pop. Romanorum*, 4, 8. Sex. Pompeius ergastula, 4, 8. Sertorius Hispaniam armavit, 3, 23.
 Armatura levis, *pro* *leviter armatis*, 4, 2. *Arme-*

INDEX.

Armenia, 2, 11. *est uofa*. 4, 10. *recipitur à C.*
Caſare, 4, 12.

Armenia utraque *h. e. maior & minor*, 3, 5.

Armeni, 3, 22. triumphi, 4, 2.

Arminius Germanus, 4, 12.

Arracillum, urbs, 4, 12.

Arripere in occasionem, 4, 2.

Arbellandi, 1, 3. Cilicum, 4, 2. ducis, 4, 10.

Artem facere, *h. e. nomen & auctoritatem*
artis indicare, 3, 12. Sic Plinius, 29, 17. *ani-*

sum appetentiam ciborum preſtat: quando id
quoque inter artiſicia delicia facere: ex quo,

labor deſiit cibos poſcere Artes, pro inſtitutis,
moribus, 1, 5. *pro genere & modo vivendi,*

1, 6. *pro fraudibus, inventis callidis*, 4, 4.

ARTIBUS ſuis hoſtem aggredi, 3, 1.

Artia, fl. 2, 5.

Artabazes Ponticus, 3, 5.

Artaxata, 4, 12. caput Armeniæ, 3, 5.

Artioches Iberus, 3, 5.

Artus humani diſſidentes, 1, 23.

Arverni, 3, 2: 3, 10.

Aruns Tarquinius, 1, 10.

Arufini campi, 1, 28.

Arx, *pro Capitolio*, 1, 26: 3, 16.

Arx Capitoli, 3, 21. Capitolini montis, 1,

13. Prænentina, 1, 18. Arx, *pro muni-*

mento, praſidio, ſic Arx Ciliciæ Iſaurus, 3, 6.

Arx & ſpecula Africæ Cylpea, 2, 2. Sic

apud Livium de Eolis, 34, 24. *Si in mo-*

dia Peloponneſo arcem ſibi fecerint, Sic arx

ſpei apud eundem, 7, 34.

Arces tres Syracuſis, 2, 6.

As, *terminatio Antiquorum in accuſativis ter-*

tiæ declinationis, ut Samnitas, Acarnanas,

&c. 1, 16.

Aſcendit bellum montes, 4, 12.

Aſculum, 3, 18. evertitur, 3, 18.

Aſdrubal Carthaginienſium dux ultimus, 2, 15.

Aſdrubal frater Annibalis, 2, 6. vincitur à

Scipionibus, 2, 17.

Aſia, 3, 5. à Pompeio perdomita, 3, 5: 3, 10.

provincia Craſſi, 4, 2.

Aſiatica amœnitas, 2, 11. hæreditas Attali

regis, 3, 12. Romanos corrumpit, 3, 12. A-

ſiaticum mare, 3, 6.

Aſinius Pollio, 4, 12.

Aſſerere, *pro defendere, vindicare, liberare, ſic*

Aſſerti à Latinis Tarquinii, 1, 11. à Manlio

urbs, 3, 13. ab Appuleio lege Gracchanæ,

1, 16. atque Livio Bruſo, 3, 17. à Licinio

Craſſo pudor Romanus, 3, 20. *ſic aſſerere ſo-*

cios, 2, 18. imperium, 3, 3. Senatium, 3, 17.

Sic aſſertores dicuntur Suet. *Caſ. cap. 80. li-*

beratores populi, vindices libertatis.

Aſſueſcere, *pro aſſueſcero*, 4, 12. Sueſcere hoc

modo uſurpat Tacitus, 2, 52.

Aſſuetus, *cum ablativo*, 1, 1: 4, 12. *ſic aſſue-*

tus immoderata licentia militari, Juſt. 13, 1.

Aſtringere obſidibus, 4, 12.

Aſtrudes paulus, 2, 12.

Aſtura, fl. 4, 12.

Aſture, 4, 12. vincuntur à Caſiſſo, 4, 12.

Aſſumere in decus gentis, *pro aſſuſcero in no-*

men gentis, adoptare, 2, 15. in decus enim

gentis, *hic interpretor, non, ut eſſet decus*

gentis, *ſed ut fruereſtur decore, honore, glo-*

riâ hujus familiæ.

Aſſurgere in ultionem, *h. e. capeſſere ultionem;*

accingi ultioni, 3, 1. *alibi dicit Conſurgere;*

cuius contrarium eſt ſedere, h. e. otioſum eſſe,

quiſcere, apud Senec. in Troad. verſ. 114. Var-

ronem, de ruſſica, 1, 2. Liv. 2, 12. Ju-

ven, 10, 93. Senec. de otio ſap. 31, 4.

Aſylum Romuli, 1, 1.

Atra imago Bruto ſe offert, 4, 7.

Ateſſi, fl. 3, 3.

Athenæ, 3, 5.

Athenio, 3, 19.

Atquin, *pro atqui*, 4, 2.

Attalus Pergamenus, 2, 7.

Attalus prioris nepos, 2, 20: 3, 12. Attali

hereditas. *Vide H.*

Atterere hoſtem, *ſenſim debilitare & conſume-*

re, 3, 22. Sic Att. *patrimonium eſt in Suet.*

Aug. 40. Atteri operibus, 2, 18.

Attici, 2, 9.

M. Attilius Regulus, 2, 2.

Attius Navius, 1, 2.

Attonitus, 2, 13. *Explicat vim huius verbi*

Senec. Nat. quaſt. 2, 27. quo (tonitru) edito

concidunt homines & exanimantur: quidam

verò vivi ſupant, & in totum ſibi excidunt,

quod vocamus attonitos, quorum montes ſonus

ille caeleſtis loco perculit. Ov. de Ponto, 1, 7.

Nam fuit attonito mens mihi nulla diu.

Attrectare terminos alienos, 3, 5.

Avaricum urbs, 3, 10.

Avaritia Romana, 3, 5. Rom. equitum, 3, 5.

Auctor belli, *pro ſuaſore*, 4, 2: 1, 9. *pro cau-*

ſâ: ſic Auctor cladiſ, 2, 6. *pro eo qui aliquid*

dicir, narat, 1, 16.

Auctoritas Menenii, 1, 23. Senatus, 1, 1. *mi-*

nus eſt, quam poteſtas. Curtius 6, 8. *Nihil po-*

teſtas regum valebat, niſi prius valiſſet aucto-

ritas, h. e. perſuadere prius debebant populo,

juſtè puniri reum, tum exercere poteſtatem

ſuam. Non abſimiliter Sulp Severus, lib. 2.

hiſtoria ſacra: poteſtate regis uſuri, ubi au-

thoritate ſua parum valuiſſent. Sic Cicero,

effic. 3, 27. Cuius cum valuiſſet auctoritas.

Auctiores opes, 4, 2.

Aucupari favorem, *pro captare, quomodo &*

venari dicunt, 3, 13.

Audentior, 1, 8.

Audere eruptiones, 3, 10. Ita ſapiſſimè Tacitus,

Audet aliquid fortuna contra Caſarem, 4, 2.

Aventinus mons, 1, 1: 1, 24: 3, 15.

Aves ſanguine aſſuetæ, *h. e. vulnæres*, 1, 1.

Aves victoriam promittunt, 4, 7.

Auferre caput, *pro demere, abſcindere*, 4, 7. fu-

gam,

INDEX.

gam. pro impedire, obstruere, 3, 10 in diver-
sum, h. e. aliud persuadere, alio impellere, 2, 62
Auferre, pro eximere, subducere: sic matura
mors Drusum, 3, 17. virtus Horatium abstulit,
1, 3. h. e. eripuit, pœnâ parricidii liberavit.
Aufidus, fl. 2, 6.
Auguratus sacer Romanis, 1, 5. Val. Max. 3, 2.
Apud antiquos non solum publicè, sed & pri-
vatim, nihil gerebatur, nisi auspicio prius
sumpto.
Augurio experiri aliquid, h. e. eâ de re aves
consultare, 1, 3. Aug. summus, h. e. præstan-
tissimus augur, 2, 3 victor, pro eo, qui me-
lius auspiciis nactus est, 1, 1.
Augures, 1, 2.
Augustus. Præfat. 3, 12. mortem patris [adoptivi
nempe Caesaris] ulciscitur, 4, 2. Hispaniam per-
domat, 2, 17. ordinat imperii corpus, 4,
3. vincit Antonium ad Mutinam, 4, 4. ad
Perusiam, 4, 5. ad Actium, 4, 11. Canta-
bros, 4, 12. contra Cassium & Brutum pro-
ficiscitur, 4, 7. triumphum contemnit, 4, 12.
Janum claudit, 4, 12. Augusti castracapta,
4, 7. nomen quid significet, 4, 12. Auso-
nius in gratiarum actione: Gratianus virtute
victor, Augustus sanctitate, &c. Gracis est,
αὐστέρης, h. e. sanctus, & numinis instar co-
lendus. Pausanias in Laconicis. "Αὐστέρης
κατὰ γλῶτταν δύναται Ἑλλήνων, Σέβας δὲ.
AUGUSTIOR periculo imperator, 4, 12,
Augustiore formâ visus Romulus, 1, 1.
Aureus curtus triumphintium, 1, 5. lectulus
3, 5. torques, 1, 13. Aurei anni, 2, 19: 3,
12. Aurea effigies Oceani in triumpho Cæ-
saris, 4, 2. lorica Ptolemæi, 4, 2. puppis
Cleopatrz, 4, 11. Aureum baculum, 4, 11.
cœlum, 3, 5. mare, 3, 6. tropæum, 2, 4.
Aurea arma, 1, 16. tentoria, 2, 8.
Aurum in usum armorum conflatum, 2, 15:
avaris in os infusum, 3, 11. in signis Par-
thorum, 3, 11. Aurum privatum in medium
collatum, 2, 6. AURUM quam ferrum for-
tius, 3, 1. Aurum Parthicum, 3, 11. Au-
rum ex prædâ eligunt Sævi, 4, 12. Aurum
venis repurgare, 4, 12. Auro fulgentes ele-
phanti, 2, 8. pensatum caput Gracchi, 3,
15.
Aurifera regio, 4, 12.
Aurigonæ, 4, 12.
Auspiciari (pro inchoare) transmarinos trium-
phos, 1, 18. urbem, 1, 1. Vide indicem Ju-
stinianum.
Auspicium, pro omine. 2, 2.
Auspicia contemnit Claudius non impunè, 2, 2.
Autronii, 4, 1.
Auxilia, pro propriis viribus, 2, 8. Sic & Ju-
stinus & Cæsar de Bell. Civ. 3, 106. Auxili-
um quondam præstiti memoriâ, delinquentibus
ignoscitur, 2, 9. in auxilium mittere, 1, 3.
Auxima, urbs, 2, 22.

B

Baculum, 4, 11. & Baculus, pro sceptro, p[er]
flamine regio, 3, 19.
M. Bæbius, Appiano, h[er]c[ul]i, uncis trahitur,
3, 21.
Bæbius ritu ferarum inter manus laceratus,
21.
Bagrada, fl. 4, 2. alibi est Bragada.
Baizæ, urbs, 1, 16: 2, 6.
Balears unde dicti, 3, 8. in notis, Bal. insula,
3, 22. vincuntur, 3, 8.
Balearicus Metelli cognomen à victis Baleari-
bus, 8.
Balearicum bellum, 3, 8. fretum, 3, 6.
Balsami silvæ, 3, 5.
in Balci latebris aquilam abscondit signifer,
4, 12.
Baritea non solvere, votum, 2, 4.
Babaries Sarmatarum, 4, 12.
Barbari barbarorum Myfi, 4, 12. Barb. jure
non agunt, 1, 13. Barbaris solita temerita-
tas, 4, 12. Barbari Romani, 1, 2. Barbari
dicebantur Gracis omnes alie gentes etiam mo-
ritus legibusq; cultissima. Vide Strabonem, lib.
lib. 1. & mod. lib. 14. Cato apud Plinium, 29, 1.
Nos quoque Graci Barbaros distant,
Basilus, 4, 2.
Belgæ, 3, 10.
Belgica urbs, 4, 12.
Belatrix Hist. ania, 2, 6.
Bellica nomina. h. e. bello quaesita, 3, 8.
Bellua, pro elephante, 1, 18. Vide Ind. Curt.
Bellum Latinum, Gallicum, & similia, vide sui
quaque locis. Bellum hereditarium: quod à
vivente conflatum, post mortem ejus, vel heredi-
tate relinquitur, geritur, 3, 17. hostile, quod
opponitur civili, 3, 22. navale, 1, 11: 3,
10. privatum, quod privatis copiis geritur,
1, 12. plusquam Bellum, 4, 2. Bellum ab-
te finitum, quàm geri nuntiaretur, 2, 13.
Bellum ascendit montes, 4, 12. crescit, 4, 2.
navigar, 2, 2. Sic Cicero pro L. Manlii
cap. 12. quam celeriter Cn. Pompeio duci bel-
li impetus navigavit? Salvianus, lib. 6, 94,
196. navigare per fluctus bella caperunt: se-
pit in proximos, 2, 9. Belli ars, 1, 3. con-
tagium, 1, 9: 1, 15: 2, 13: 2, 18. fons, 3,
6. imperus, 3, 5. incendia, 2, 17: 3, 5.
ruina, 2, 11: 2, 12. spectaculum, 1, 11:
1, 18. subita, 1, 1. turbo. Vide T. Belli
meru in bellum incidere, 4, 2. Bello veni-
nienti occurrere, 4, 11. Bellum commin-
tere, profigare, conficere, quid differat
2, 15. in compendium mittere, 1, 3. pr-
trare, h. e. conficere, 2, 15. Bello quasi tem-
pestate præclusum mare, 3, 6. Bello promi-
tus, 1, 5. Bello quidam boni, pace mali,
3, 5. Be la externo & motus domesticos
separatim

INDEX.

separatim persequitur Florus, 3, 12. Bel-
lum, *pro pratio*, 4, 2 : 1, 18.

Belli causæ. *Vide C.*

Beneficiorum quoque potentia gravis liberis,
4, 2.

Belliarum morientium morsus quammaximè
mortiferi, 2, 15.

Bibere in ossibus capitum, 3, 4.

Biceps civitas, 3, 17.

Bithynia, 3, 5. recipitur à Nicomede, 3,
5.

Bithynicus, 3, 5.

Bituitus Gallus, 3, 2.

Bitariges, 3, 10.

Bocchorum Maurus, 3, 1.

Borox, 3, 5.

Borox Cimber, 3, 3. *Hoc nomen reperitur eti-
am apud Livium*, 34, 45. *de regulo Boio*.

Bomilcaris Adherbal, *subaudi filius*, 2, 6. *Gra-
cismi huius, etiam nostratibus usitati, compluria
apud Latinos exempla*.

BONIS gravior crudelitate superbia, 1, 7. Bo-
nà fide. *h. e. omnino, exactè*, 2, 2. *ita bo-
nà fide quiescunt arma*, 2, 3. *malè explicat
Alb. Gentilis de arm. Rom.* 2, 11. *sic noster
utitur vocabulo fideliter*, 3, 5. *Ita Seneca,
epist. 85. Nunquam bonà fide mansuescunt
vitia. Bonà regia diripiunt Romani*, 1, 9.
Bonorum meorum heres esto, *formula insti-
tutionis*, 2, 20.

Bonna, 4, 12.

Bononia, 4, 6.

ad Bove redire, *h. e. agriculturam* 1, 11.

Bof horus, 3, 5.

Boville, 1, 11.

Bragada, fl. 2, 2. *alibi est Bragada*.

Brennus, 2, 11.

Brenni pop. 4, 12.

Britannia, 3, 10. ante Romanos aliis gentibus
cognita, 3, 10.

Britanni, 3, 12. vincuntur à Cæsare, 3, 19.

Britomarus Insulæ, 3, 4.

Brundisium, 4, 2. Sallentinorum caput, 1,
20. obsidetur à Cæsare, 4, 2. à Brundisio
tractus in Græciam, 4, 11.

Bruttus, *h. e. Brutii. Vide Singularis pro
plurali Brutius angulus*, 3, 20.

Brutus Decimus Junius Hispanos vincit, 2,
17.

Brutus Decimus Junius obsidetur ab Antonio,
4, 4.

Brutus Decimus Junius Massiliam capit, 4, 2.

Brutus L. Junius Cof. & 1, 9. liberos pun-
nit, 1, 9. occumbit, 1, 10. Bruti nomen un-
de, 1, 9.

Brutus M. Junius Cæsarem interficit, 4, 2.

B utimors, 4, 7.

Bullæ senatorum, 2, 6. bullæ puerorum, *sunt
apud Plinium*, 33, 1.

C.

CADaveribus agger effectus, 4, 2. pons fa-
ctus, 2, 6. victisatum in fime, 2, 18.

Cadere aliorum, *h. e. alium exitum nancisci*,
2, 4.

CÆDES, etiam iusta, non debet esse multa,
4, 6.

Cælum quasi ardere visum ex splendore gale-
arum, 3, 3. Cæli annua conversio, 4, 3. Cæ-
lum ipsum ascendere gloriâ, 2, 19. *Sic Daph-
nis Virgilianus usque ad sidera notus, Ecl.*
5, 42. Cælo massa hausa, 2, 17. à Cælo
venientes hostes, 2, 12. mensis in Cælo, 4,
2. Cælum, *pro temperie, ære* : sic Cælum
atrox, 3, 2. mollie, 1, 16 : 4, 12. CÆLI
solique clementia robur elanguet, 3, 3.
Cæli sub a mutatio pro pestilentia, 4, 10.
ab alio venire Cælo, 4, 12.

Cælum aureum, 3, 5.

Cælestes minæ, *h. e. prodigia in cælo visa*
2, 8.

Cænenses, 1, 1.

Cæpio Q. Servilius vincitur à Cimbris, 3, 3.

Cæpio Q. Servilius vincitur à sociis, 3, 18.

Cæpio Pompeii legatus, 3, 8.

Cærimonix Deorum, 1, 2. Syriæ dez, 3,
19.

Cæsar C. Julius, 3, 12. vincit Britannos, 3, 10.

Gallos, 3, 10. Germanos, 3, 10. Pompei-
um, 4, 2. Ægyptos, 4, 2. Pharnacem, 4,
2. Scipionem & Jubam, 4, 2. Pompeii fi-
lium, 4, 2. Rhenum bis transiit, 3, 10 : 4,
12. triumphat, 4, 2. occiditur, 4, 2. quasi
Tarquinus regno depulsus, 4, 7. Cæsaris
animus & eloquentia, 4, 2. sententia de
Catilinæ sociis, 4, 1. cum Pompeio &
Crasso triumviratus, 4, 2. vox ad governa-
torem, 4, 2. ad milites, 4, 2.

Cæsar Octavianus. *Vide Augustus*.

C. & L. Cæsare fratres occiduntur, 3, 21.

C. & L. Cæsares Augusti nepotes, 4, 12.

Cæsar L. Julius Cof. 3, 18. vincitur à sociis,
3, 18.

L. Cæsar avunculus Antonii proferi itur, 4,
6.

ad Cæsares Imperium Romanum transfert for-
tuna, 4, 3.

Cæzeta, portus, 1, 16.

Calabria, 1, 18.

Calaguris, urbs, 3, 22.

CALAMITAS augetur ludibrio, 3, 20. in
experimentum illata divinitus, 1, 13.

CALAMITATIBUS magnitudo virtutis
approbatur, 1, 13 : 2, 2.

Calatinus A. Anilius, dictator, 2, 2. A Cal-
latiâ, qua hodie Galazzo, Sueyro in versione
Velleii.

b

Calendis

INDEX.

Calendis Januariis consulatus initus, 3, 21.
 Caldonius factus, 1, 17 Calidonia silva, 3, 10.
 Calliditas Thracum, 3, 4.
 Callidus, pro prudens, *solerte*, 1, 3: 4, 2. *Sic apud Sallust. de Rep.* 2, 1. *Neque de futuro quisquam satis callidus, satisque prudens sit.* & ib. *magis malus, quam cauidus, ingenio, & patres consilio valere decet: populo supervacanea est calliditas* Callidum genus Aquitani, 3, 10.
 Callidissimus rex Jugurtha, 3, 1.
 Calones ab exercitu remoti, 2, 18.
 Calor militum in praeliando, 3, 10.
 Calpurnius Bestia Cos. 3, 1.
 Calpurnius Flamma, 2, 2 *eius historiam ita scribi velim: occupavit: adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet, pulcherrimo exitu, &c.*
 Camerinenfes, 2, 2.
 Camillus M. Furius. 1. 12. Gallos cecidit, 1, 13. ejus factum egregium, 1, 12.
 Canania, 1, 16. occupatur ab Annibale, 2, 6. contra Urbem confurgit, 3, 19. vastatur à gladiatoribus, 3, 19. a Lamponio & Telephino, 3, 21.
 Campani, 1, 16.
 Campus martius, 1, 9. Raudius, 3, 3. Campi Arufini, 1, 18. Philippi 4, 2.
 Cannæ, 2, 6. Annibalis, Capua, 2, 6.
 Cannensis dies, 4, 12.
 Canere dicuntur Poëtae, 2, 19. præcones, 2, 7.
 Clamare vocat Plautus, *prol. Pænuli*, signa, forte quia tuba & litui, quibus canitur clausicum, ad signa erant. Vide Lipsium de M. R. 4, 3. sic cecinere signa, 3, 18: 4, 2. ita finit, epigramma Augusti, quod solum superest: signa canant. Virg. *Æn.* 10. 310. Signa canunt — Livius, 7, 40. Isthine, signa canent.
 Cantabri, 4, 12.
 Cantabria, 4, 12.
 Cantus modularissimus, 2, 7.
 Canuleius C. Trib. pl. 1, 25.
 Capere, pro occupare. sic Capere castra, 1, 11. classem, 1, 11. locum, 4, 1. oppidum, 1, 11. pro comprehendenda continentiaque rei sufficere ita non capere fidem alienius rei, vix posse credere, 1, 9. quomodo Livius, 9, 9. Somnio lætior quam quod mentes eorum capere possent & 33. 18. Maius gaudium fuit, quam quod universum homines caperent. Appuleius, lib. 11. animo mox tam repentinum, tamque magnum, non caniente gaudium. Marcellinus, 17, 2. vix indignationem capientibus animis, quasi fortuna tantum imperii non caperet duos, 4, 2. *hæc quasi non sufficeret duobus.* Capere imperus, recursus, pro facere, peragere. 4, 11. Ceperat, pro cepisset 4, 2.
 Capitolium sedes Jovis, 2, 13: 7, 21. perfugium seditionum, ut Appulei, 3, 16.
 Gracchorum 5, 14: 3, 15. Marianorum 3, 21.

percussorum Cæsaris, 4, 7. servorum 3, 10. dictum à capite Toli 1, 7. *Sic apud Strabonem, lib. 8. pag. 206. locus est ab Eurysthei capite, Εὐρυσθέως κεφαλῇ.*
 Cappadocia, 3, 5. acquisita 3, 12. in partibus Pompeii, 4, 2. Cappadociæ nives, 4, 10.
 Capræ palus, 1, 1.
 Capra, urbs, 3, 1.
 Captare, per illecebras aliasve artes aliquid vendi, seu petere, 4, 2. Captare aliud ex alio, 3, 17.
 Captivitas Africæ, 2, 6. Captivitatis sensus elephantis 1, 18.
 Captivus Oceanus, 4, 2. Captivi sine pretio restituti, 1, 18. *Sic astutus ille Annibal fecit Rom. Captos dimisit, ut sibi civitates suas populosque conciliarent: quod & postea in Hispaniâ imitatus est Scipio, & Nicomede viro Mithridates.*
 Captivos expredâ eligunt Sicambri, 4, 12.
 Captus pontis, quasi jugo, Rhenus, 3, 10.
 Caput Antonii in Marii mentis expositum, 3, 21. Afrubalis, ante Annibalis castra projectum, 2, 6. Ciceronis, in rostris positum 4, 6. Crassi, ad regem Parthorum relatum, 3, 11. C. Gracchi, percussoribus auro pensatum, 3, 15. humanum, in fundamentis Capitolii inventum, 1, 7. Pacori, circumlatum, 4, 9. Exempla similia vide apud Elmacin. pag. 256, 262. & passim. Appian. in xii. pag. 101. 105. Hist. Arab. Tolemi, cap. xviii. cap. xxxv. Josep. h. 13, 8. Pausan. pag. 128. 50. Item de capite Maxentii in Zozimo, lib. 11. Avidii Cassii, apud Vulcat. Gallic. cap. viii. Caput auferendum præbet Cassius, 4, 7. fortassis ne in ignem cadaver contumeliosius consuleretur: quâ mente Antonius etiam Rhannum liberum juramento adiecit, ut ad primum iussum suum caput sibi adimeret. Apud Appian. in Parth. pag. 167. Adde O. h. nis exemplum apud Tacit. H. 2, 49. Caput iram tangens, speciem diademata nocentis præbet, 3, 16. circa Caput Servii flamma visa, 1, 6. Capite velato Manibus se deovert Decius, 1, 14. Capite obruto caudâ minantur angues, 3, 5. Capita hostium ad imperatorem relata, aut aliâs circumlata, 4, 9. proscriptionum pro rostris exposita, 3, 21: 4, 6. in Caput offibus bibere, 3, 4. De inimicissimorum capitibus hoc faciunt Scythæ, ut quisque illud quod est infra supercilia recisum prorsus excutiat: & crudo tantum bovis corio, si pauper sit, sin dives, non modo exterius inducat bovino corio, verum etiam interius inaurer, & sic uterque pro poculo utatur. Herodotus, 4, 65. Sic capite Nicæ hori porcus, os cranii nudatum, argento Crunus inclusit: iussitque principes Bulgavorum ex eo bibere. Cadrenus. pag. 396. exemplum Stollis, quod & 4, 9. posuimus, paul.

INDEX.

- Id aliter recenset *Camerarius*, *subcisus*. 2. 50.
 Caput, pro quod *eminet*, principem locum tenet: inter urbes est metropolis, ut Caput *Achaiae* Corinthus, 2. 16. *Armeniae* Artaxata, 3. 5. *Campaniae* Capua, 1. 16. Latii Alba, 1. 1. *Namidae* Zama, Thala, &c. 3. 1. *Picentium* Asculum, 1. 19. *Siciliae* Syracusae, 2. 2. terrarum Roma, 1. 7. Idem est dicere Caput gentis, ut 2. 13. Caput belli, pro loco unde bellum incipit, & instauratur, 1. 18: 2. 2: 3. 20. *Plurima* hoc genus exempla occurrunt passim apud auctores, Caput, pro *capite*: sic devotum *Mahibus* Caput *Dei*, 1. 17. Capita papaverum, pro illorum calycibus, quod formam capitibus & suis & roanditate referant, 1. 7. *quoniam* & aliis in rebus Caput pro extremitate rei ponatur, ut Capita arborum, *Casare de bell. civ.* 2. 9. Capita tignorum, *Seneca Troad.* Caput vitis, *Columella*, 3. 10. mollis, *Cerinus*, 4. 2. Capita loramentorum, *Justinus*, 11. 7.
 Capne censu, 3. 1. Hi quod infima sortis essent, Capite census ex eo vocat omnes homines *Arnobius lib. 2. pag. 80.* quod nemteat divitiarum no aram, ut ordines primos, collati, nihil omnino valeant, & vilissimi sint.
 Capua, urbs, 1. 16: 3. 20: 3. 21. *Annibalis* Cannae, 2. 6 recipitur a Romanis, 2. 6. Capuae opes, 2. 18.
 Carala, urbs, 2. 2. qua & Carali, 2. 6.
 Carbo, *Lucanus* vincit, 3. 18.
 Carbo, *Cn. Papirius*, *Marianarum* partium dux, 3. 21. *Cof* 3. 21. occiditur, 3. 21.
 Carceris supplium, 2. 2. in Carcere strangulati *Catilinae* socii 4. 1.
 Cardo, *Justinus*, 4. 2. 3. plagam coeli vocat, 4. 12.
 Carisus, 4. 12.
 Carute, 3. 10.
 Carnis usus ignotus *Cimbris*, 3. 3. Carne semicruda vescuntur *Numantini*, 2. 18.
 Carpentum Bituiti argenteum, 3. 2. Carpentio vecta *Tullia*, 1. 7. Carpentia *Britannorum*, 3. 10. *Cimbrorum*, 3. 3. *Gallorum*, 1. 18.
 Carrae, urbs, 1. 11: 3. 11.
 Carrago, munimentum ex plaustris, 3. 3.
 Carseoli, urbs, 3. 18.
 Cathaginensis, 2. 2.
 Carthago, 1. 15. obsideretur à *Regulo*, 2. 2. à *Scipione*, 2. 6. deletur, 2. 15. a regina condita, 2. 15. Carthaginis excidium, 3. 12. incendia, 2. 15. opes, 2. 18.
 Casti pastoria, 1. 1. Castae pastorum in veteri Roma, 1. 13.
 Casti, pop. 3. 5.
 Cassius L. legatus contra *Mithridatem*, 3. 5.
 C. Cassius vincitur à *Spartaco*, 3. 20.
 Cassius C. Caesarem interficit, 4. 2. Cassii castri capta, 4. 7. Mors 4. 7. Cassius & Brutus Parthos in auxilium sollicitant, 4. 9.
 Castella xviii. à Caesare extructa in obsidione *Gergoviae*, 3. 20. L. à Druso ad fluvios *Germaniae*, 4. 12. Castellorum specie naves, 4. 11.
 Castigat furorem civium oceanus, 4. 2. Sic *Linus*, 39. 25. equum tenacem frenis asperioribus castigare.
 Castigata naufragio classis, 3. 10.
 Castores visi, 1. 11: 2. 12: 3. 3.
 Castra capta ultimum belli dedecus, 3. 19.
 Castra hostium combusta, 2. 6. direpta, 3. 10. Castris aliquem exuere, 2. 7: 3. 3.
 Catenas classis, 2. 2.
 Causa dat exitum, quem datura virtus fuit, 1. 18. quodam casu, quasi indistincta 2. 8.
 Catenas plures, quam arma, in navibus portat *Antonius*, 3. 7. Catenas alicui dare, pro in catenis aliquem dare, 3. 5. arenas morsu tenent *Galligraeci*, 2. 11. *Thaces*, 4. 12.
 Catenis religare, 2. 19. in Catenis ducere, 2. 18.
 Catenati cultores agrorum, h. e. servi erga *Stularios*, 3. 19.
 Catilina, 3. 12. interficitur, 4. 1.
 Catilinarius bellum, 4. 1.
 Cato *Censorius* Celtiberos vincit, 2. 17. excidium *Carthaginis* urget, 2. 15.
 Cato C. Porcius vincitur à *Thracibus*, 3. 4.
 Cato vincit *Etruscos*, 3. 18.
 Cato *Uticensis*, 4. 1. adversus potentes semper obliquus, 4. 2. Pompeianarum partium dux, 4. 2. mortem sibi consciscit, 4. 2.
 Catti, 4. 12.
 Catulus Q. *Lutatius* ignis haustu moritur, 3. 2.
 Catuli luporum, 1. 1. Sic in eadem historia *Justinus*, 43. 2.
 Caucasus, mons, 3. 4: 3. 5.
 Caudex cognomen *Claudiorum*, 2. 2.
 Caudinae fursulae, 1. 16. Caudinum foedus, 2. 18.
 Cavelani reges, 3. 10.
 Causa belli *Achaici*, 2. 16. *Allobrogici*, 3. 2. *Aegyptii*, 4. 2. *Aetolici*, 2. 9. *Armenii*, 3. 5: 4. 12. *Astici*, 2. 20. *Balearici*, 3. 8. *Britannici*, 3. 10. *Canninensis*, 1. 1. *Cantabrigi*, 4. 12. *Catilinarii*, 4. 1. *Cimbrici*, 3. 3. *Civilis* *Mariani*, 3. 21. *Emiliani*, 3. 23. *Cæsariani*, 4. 2. *Mutinenis*, 4. 4. *Perusini*, 4. 5. cum *Sex Pompeio*, 4. 3. *Actiaci*, 4. 3: 4. 11. *Cretici*, 3. 7. *Cypriacae* expeditionis, 3. 9. *Dicici*, 4. 12. *Etracici*, 1. 17. cum *Exteris* gentibus, 4. 12. *Gallici*, 3. 12. *Gallograci*, 2. 11. *Germanici*, 3. 10: 4. 12. *Gladiatorii*, 3. 10. *Helvetii*, 3. 10. *Hispani*, 2. 17. *Histrici*, 2. 10. *Illyrici*, 2. 5: 2. 13. *Insubrici*, 2. 3. *Jugurthinii*, 3. 1. *Latini*, 1. 11: 1. 14. *Ligustici*, 2. 3. *Macedonici* primi, 2. 7. secundi, 2. 12. tertii, 2. 14. *Massiliensis*, 4. 2. *Mithridatici*, 3. 5. *Numantini*, 2. 18. *Parthici* cum *Crasso*, 3. 11. cum *Antonio*, 4. 10. cum *Ventidio*, 4. 9. *Pergameni*, 3. 20. *Picentini*, 1. 19. *Piratici*, 2. 6. *Pontici* cum *Mithridate*, 3. 5. cum *Pharnace*, 4. 2. bel-

INDEX.

4,2. belli cum Porſenâ, 1,10. Punici primi.
2,2 ſecundi, 2, 6 terti, 2, 15. Sabini, 1, 1 :
1, 15. Samnitici, 1, 16. Sertoriani, 3, 22. Ser-
vili, 3, 19. Socialis, 3, 18. Syriaci, 2, 8.
Tarentini, 1, 18. Thracici, 3, 4 : 4, 12. Veien-
tis, 1, 1. Umbri, 1, 17. Volſtini, 1, 21.
Cauſſæ bellorum plerumque occultæ, 1, 11.
Cauſſas morum quaerere, 2, 6. Cuiſſi ul-
trò ſe ſuggerentibus imperium procedit, 2, 8
Cauſſæ, *oreſe vocabulum, pro actionibus, litibus*
4, 12.
Cede: *pro obvenire alicui. Sic Carthago ceſſit*
2, 2. Syraſe ceſſit, 2, 6. *I : Turis, pr.*
Ann. Antonii arma in Auguſtum cedere.
Cedere *pro ſuccedere: ſic res celi,* 2, 17.
Fortuna ceſſit, 3, 1. *provinci: ſic PARS*
reſiſtiſſimo data, eo libentius, quoa-
tam facile ceſſerat, 2, 8
Celeſtis in ducem quantiſvis pretii, 3, 6.
Celia cerevitiæ genus, 2, 18.
Celiberti, 4, 2.
Celtiberi, 2, 17. vinctur a Catone, 2, 17
militant Satorio, 3, 22.
Celtici, 2, 17.
Cenſoria gravitas, 1, 18.
Cenſorinus L. Marcius Coſ. 2, 15.
Cenſus a ud Rom. origo, 1, 6. Utilitas, 1, 8.
Cenſorion. Rom. *pro bonis, reſiſtiſſimis,* 4, 2
ſic elegantiſſimè Plinius, 36, 15. *Curio nihil*
in cenſu habuit orator diſcordiam principum.
Ovidius—dat cenſus honores.
Centuria, 1, 5. Centuriarum in deligendis
magiſtratus ſaſſentia, 2, 6.
Centuriones Domitii ſtonduas, 4, 12. Centu-
riones viginti incremati, 4, 12.
Cerhalenia, *inf.* 2, 9.
Ceraunii montes, 2, 9.
Cereris Liberique certamen Campania, 1, 16.
Certamen ſingulare Manlii cum Gallo, 1, 13.
Valerii, *ibidem* Scipionis, 2, 17.
Certa fides, 4, 12.
Cervices gentium tumidæ inflatæque reſiliunt
à jugo, 4, 12.
Ceſonius, 4, 2.
Ceſſare à laude, 1, 10. ab imitatione 1, 11.
Cererum, *pro ſed,* 2, 18 : 3, 5. Sic Tacito, 1, 44.
Ceſſi, 4, 1.
Cheronea, 3, 5.
Chaonum montes, 2, 7.
Cherſici, 4, 12.
Chryſocola, 4, 12.
Cibaria à tribunis flagitat ponnus, 3, 12.
Cibum, niſi priùs fundâ percuſſum, non accipit
puer Balaſis, 3, 8.
Cicero Coſ. Catilinæ conjurationem rarefacit
4, 1. Ciceronis caput in roſtris expoſitum,
4, 6.
Cilicia, 3, 11. acquiſita, 3, 12, in partibus
Pompeii, 4, 2.
Cilix ſervus bellum concitat, 3, 19. Cilices pi-

ratæ, 3, 6. extincti à Pompeio, 4, 8. Cilices
Pompeiani actis ſub mari funibus, ratem
hoſtilem capiunt, 4, 2.
Cimbri, 3, 3. ceduntur à Mario, 3, 3. Cim-
brorum uxores, & earum ferocia 3, 3.
Ciminius ſebus, 1, 17.
de Cineribus obruta ſubita flamma 2, 15.
Cingula equorum 2, 18.
Cinnana rabies, 4, 2.
Circu obſiſſiones abſium diſcurſum, 4, 2. Circa
un m montem 6 menſibus pendent Galli,
1, 13.
Circumagere legiones *pro reducere,* 3, 21. alibi
conſistere ſigna adiecit.
Circumacta fortuna, *pro verſa, mutata* 2, 3.
Circumſpecta Roma Praſit, 3, 12. & Tacit. 1, 56.
huc illuc ferre arma, 2, & 13, 37. circumſpecte
bellum dicit: *noſter* Circumſpecte ſigna, 3, 5
ita errorem nominis, 2, 2. *quomodo iterum*
Tacitus 2, 52.
Circumſpecte ſanguinem 4, 1.
Circumſpecte, *pro circumdare, circumcingere:*
ita Circumſpecti equitatus, 3, 11. exercitus
4, 2. Circumſpecta roſtra 3, 6. *ſic apud Livium*
2, 65. circumſpecti ducibus equites: &
apud Tacit. 3, 5. circumſpectæ lecto imagine.
Nihil igitur mutandum erat. Loccenio in illi
Carii, 4, 13. tantam multitudinem circum-
ſpecti paucioribus poſſe: ubi & ſequentia
hanc lectionem poſtulant. Viſitur idem auctor
hoc ſignificatur 3, 9. Sic apud Juſtinum, 4, 4.
circumſpectæ munitione, quod pluribus exem-
plis ſignat Berneggerus in emiſſis ad eum locum,
Circu urbs 3, 1. Auguſtin. ep. cxxx.
Circuſinus, 4, 4.
Citare ad tribunal, 4, 12.
Citerior Hiſpania h. e. propior nobis, 4, 2. O-
ceanus 4, 12.
CITO, quam verè, trium hare malle, non ex-
cedit, 3, 5.
Citra ſpem 3, 1.
Civicus furor, 4, 2. Civica rabies, 3, 21. *pro*
bellis civilibus: ita Horatius, od. 3, 24. &
rabiem tollere civicam.
Civili conſpiratio, h. e. cum civilis inita, 4,
1. infania *pro bello civ.* 3, 21. Civile tantum
bellum non rectè dicitur Cæſ. & Pompeii,
4, 2. CIVILES diſcordias hoſtes læti accipi-
unt, 4, 9. ex Civilibus bellis non triumphu-
rum, 3, 21. in CIVILIBUS bellis non te-
merè pace contenti victores, 3, 23.
CIVES urbem faciunt, non ædificia 1, 1.
Adde orationem Pompeii apud Appianum,
civil 2 pag. 459. Alcio primitus tribuit
dillum hoc Ariſtides, tom. 3. orat. 2. Civi-
um favori velificari 1, 9.
Civitas, *pro jure civitatis,* 3, 12. Civitatis jus
poſſunt Latini, 1, 14. Socii, 3, 18. Civitatem
beneficio alicujus nacti, nomen ejus accipie-
bant,

INDEX.

- bant, 3 21. *Talis M. Claudius, apud Liv.*
 3 44
 Clades fœda, 2 2. idonea *h. s. non medica*, 1
 12 illustris, *pro notata, memorabilis*, 1 16
 Clades rerum 4 2. Clades domûs, *pro exitio*
familie 1 9. Clade major Marius, 3 21 ita
 Cladibus animosior Samnitium gens, 1 16
 Cladium atrocitas, 2 5
 Clamor in pecudum morem sublatu 3 8
 Clangor anferis 1, 13 Clangore, (*sc. tubarum*)
 contemnati elephantum 4 2
 Clarissimi principes exultatione multati, 1 22
 Cladium, *signum ineunda pugna datum* 3 25 :
 4 2
 Clastici, *subaudi milites, qui in navibus merent,*
fœci navales alias 4 2
 Classi Cæsaris, naufragio castigata 3 10. Car-
 thaginensium incensa, 2 15. Classis crema-
 ta, ne incenderetur, 2 12 triumphans, 2
 7. sex rostratarum, 1 11. gravis & Martia
 3 6. Classes naufragio cæse 4 2. celeriter
 comparatæ 2 2. Classes Drusi ad Bonnam
 & Cesoniam 4 12
 Appius Claudius Cæcus 1 18
 Appius Claudius militibus suis inuisus, 1 22.
 Appius Claudius decemvir, 1 24
 Appius Claudius Caudex Cof. primus in Sicili-
 am cum classe trajicit 2 2
 Appius alius P. Claudius Cof vincitur a Pœnis
 2 2
 Appius Claudius Pulcher Cof. *Præfat.* Capuam
 obsidet. 2 6
 Appius Claudius Pulcher Histros vincit, 2 10
 Appius Claudius Thraces vincit 3 4
 Claudius Drusus Nero, *privignus Augusti*, 4 12
 Germanos vincit, 4 12 moritur, 4 12. ex
 provinciâ cognomen accipit Germanici, *ibi-*
dem
 Claudius Nero C. debellat Asdrubalem, 2 6
 Claudius Unimanus prætor vincitur à Viti-
 to, 2 17
 Claustra, *pro angustis, per quas in regionem ali-*
quam iter est: Sic Claustra Africæ. 4 2. Alpium
 4 2. Italiæ, 3 3. Macedoniæ, 2 7. portus, 4 2
 Clementia Cæsaris, *ib. eam vincit invidia,*
ib. Clementia soli, cæli, pro miti temperie
 3 3
 Cleopatra Ægyptia 4 2 amica Antonii, 4 3
 vincitur & perit, 4 11
 Cliens Urbis Ostia, 3 21
 Clientela, *pro tutela*, 3 2. *Sic explicat Livius*
 25 29
 Clipeis obruta virgo, 1 1. Clipei ex vimini-
 bus, 3 20
 P. Clodius, trib. pl. 3, 9
 Clodius Glaber vincitur à Spartaco, 3 20
 Clodia, 1 10
 Cludere *pro Claudere*, 4 12 : 3 20
 Clusium, *urbs*, 1, 13.
 Clypea, *urbs*, 2 2
 Cnossus, *urbs*, 3 7
 Cocleus, 1 10
 Cælum. *Vide Cælum*
 Cœnum dividere, 3 17
 Cogitare Orientem, Xerxem, Darium, *h. s. has*
omnia in animo habere & perpendere, quid vi-
rium habeant, habuerintve, 2 8
 Cognomen ex moribus, 1 7 ex provinciâ, 4
 12. Cognomen præpositum, 2 2. Cogno-
 mentorum origo apud Romanos, 1 15. Lar-
 gè videtur falli Appianus in *præf. dum ait :*
Nomen olim cuique Romano unum erat, ut
ceteris omnibus : post accessit alterum : nec
ita dudum etiam tertium cœptum est addi
quibusdam, quo magis agnoscerentur, ex
aliquâ notâ coporis aut virtute animi.
Nam ut notum est, fere ab ipsis Urbis initi-
is, ceterè ab regibus, mos iste iam obtinuit.
 Cognoscere se ipsum, 2 17
 Coherenter, *pro continui*, 2 17
 Colchi, 3, 5. vincuntur à Pompeio, 3, 5
 Callatinus Cof. *Præfat.* urbe dimittitur, 1 9
 Collegium tribunicium, 3 14
 Colurna porta 3 21
 Collis Janiculus, 3 23
 Collocare, 4 11. *De industria utitur funebri*
hoc verbo, de quo vide Kirchman. de funer.
Rom 1 12
 Colloquium Scipionis & Annibalis, 2, 6. Col-
 loquia simulata, 2, 2 : 3, 11.
 Colonia Ostia, 1, 4. Coloniâ extendere Ur-
 bem 1 8
 Colores, *pro ipsi pigmentis, quibus colores indu-*
cuntur, 4 12. *Sic Odorec infra*
 Columnæ Herculis, 2 6
 Comæ Syriæ decæ, 3 19. Comis laceris pug-
 nantibus interveniunt fœminæ 1 1
 Combusti præfecti navium, 3 5
 Cominus venire, *h. e. audere congregi*, 2 6.
 Comitia consularia, 3, 16
 Comitiales dies, 3 10
 Commeatus & ores totius mundi Ostiâ recentî,
 1 4. *Ob commeatus hos Ostia alumna Urbis*
dicitur auctori : sicuti Ciceroni pro L. Maniliâ
cap. 12 numeratur inter eos portus, quibus
vitam & spiritum ducerent Romani.
 Commentum, *pro stratagemate*, 1 11. *Ita sape*
Justinus.
 Commmercium, *pro pacto, fœdere*. 3 5. Commer-
 cia fœdus generi humani, 3 6
 Commilitans Lura, 3, 5
 Commilitium, 4, 4. *Ita Justin. 5 10 : & 11*
5 Marcellin. pag 396. 11. Edit Lindenbrog.
L. Ampelius, ubi de Masinisiâ. Vide Savaro-
nem ad concionem Sidoniâ.
 Commilito Romanorum Eumenes, 2 20. Com-
 militones dii, 1 11
 Commisisci, *pro invenire, excogitare*, 2 6
 Comminuere hostem, *pro frangere, & debilita-*
re, 1 3 : 2 6

Commissi

INDEX.

- Commissa est acies, *h. e. praelatum est*, 2 18
 Commisit acie, *h. e. capto praelio*, 4 7
 Committere aciem, *pro initium pugnandis facere*
 4, 2 *ita* Committere bellum, *pro incipere*, 2
 15. *Sic Livius*, 3, 28 & *eodem sensu* Com-
 mittere ludos. *Idem*, 2 37 & *Virg. Aeneid.*
 5 113. *Sic* commissa proscriptio, & finita,
opponuntur apud Vellei. 2 64. Committere
 bellum, *non de initio modo, sed tota ejus du-*
ratione dictum, 4, 5. Committere, *pro con-*
jungere, unde Commissura. *Sic* Comittere
 ponte Tiberinum, 1 4
 In Commune, *h. e. in unum*, 2 16
 Communis armis, *h. e. probe instructus*, 3, 19
 Comparatio belli cum Contagione, 1 9: 1 15
 belli Syriaci & Persici, 2 8. Caesaris cum
 fulmiae, 4 2. cum Tarquinio, 4 7. Civita-
 tis cum domo privata, 1 6. Fabii cum Jove,
 1 17. Imperii crescentis cum adulo, 1 11:
 1, 7. Paulli & Varronis, 2, 5. Populi Rom-
 cum homine, *Prasat* cum igne, 2 2. Pyrii
 cum Hercule, 1, 18. *Plures vide in locis nota-*
sis ad vocem Quasi, *in comparisonem, h. e.*
sic comparatur, au prae, dicunt Galii, 4 13
 Compedes, 3 19
 in Compendium missum bellum, 1 3
 Com endia, *pro brevioribus viis*, 3 3. *Plin. sin.*
Paneg. Qua ad honores Compendia paterent.
 Compeutor, 3 16. Competitor imperii, *pro*
amulo, 3 1
 Complorare, *verbum funebre apte hoc loco usur-*
patum, 2 15. *Videtur autem* Comploratio
 ista secuta, cum Conclamatio iam fidem se-
 cisset, actum esse. *Livius*, 25, 26. *Ut non mo-*
do lacrymis iustoque Comploratu prosequi-
rentur mortuos: sed ne esserent quidem. It-
erum, 5 39. Comploratis omnibus pariter vi-
 via, mortuique. *Cicero pro domo*, cap. 37
 mundum morte Complorata, *pater arbitria*
funeris. Et hac carimonia, cum de morte al-
eius innoxisset, dicebatur palam fieri. *Li-*
vius, 1 41. Tum demum palam factum ex
 Comploratione in regia orta. *Ad quem lo-*
cum Gruteri notam consule. *Alia tamen Li-*
vii editiones praferunt, Tum demum palam
facta, &c. Unde suspicabar, ita concipien-
dum locum istum: Tum demum palam facta,
ex comploratione in regia, morte. Servius,
&c. Nullibi certe palam fieri reperias absolue
positum, sed adiectum ubique rei verbive casum
Sic apud Sueton. Tib. 22, 1. Excessum Au-
gusti palam fecit. Sed & aliis de rebus
usurpatur palam fecit. Probis de fuga An-
nibalis ex patria: Hacre palam facta. Por-
ro Complorationis vox ab hac significatione
transfertur etiam ad eos, qui imminens exitium
velut in antecessum deplorant, ut hoc loco, & a-
pud Justinum. 11. 9. Conspectis armatis in-
vicem se amplexae, velut statim moriturae,
complorationem ediderunt. Persius huc Liv.
 4 49, & 41 11. *Item Seneca, ad Polyb. 3 3.*
 Composita civitas, *h. e. tranquilla, & quiesca,*
 3 23
 Computare, *rationem subducere, colligere*, 3 21
 Conciliare favorem plebis, 3 12
 Concio, *pro multitudine, qua concionantem audit,*
 3 21. *pro sermone, ita* Conciones turbidae,
 23. Concione habere, 1 1
 Concipere mente, 1 5 votum, 4 12
 Concitare, *pro excitare*, 4 8
 Concretus gelu Danubius jungit ripas, 4 12
 Concubia nox, 4 2
 Concurrere, 3 21. *De hac voce dictum in In-*
dice Justiniano. Cui adde Cas. de belli. Gall. 1
52 & Silium. 4 29 Concucurrit 4 2 *sic*
adacurrit, Tacitus, H. 3. 22 & Apuleius,
Metam. 1. decucurrit Caesar. de bel. Gall. 2
 19. excucurrisset, *Suetonius Galba, 18 6*
praecucurristi, Plautus, Mena. hm. 5 8. Pro-
cucurrissent, Livius, 25 11: & 40 30,
Caesar de belli. civ. 3 93
 Concutere se, *pro commoveri, tumultuari*, 3 1
 urbem, 2 15
 Condere, *pro perpallere, in talem splendorem pro-*
ducere, ut pro novo haberi possit, 1 3. *sic Au-*
gustus condidit imperium, 4 12. Vnde &
Justinianum Indicem
 Conditor artis militatis Tullus, 1 3. imperii
 Romulus, 1 1. Conditores Tarenti Lace-
 daemones, 1 18
 Conferre, *pro comparare, contendere, Prasat. & 1,*
 18. *pro congregare, inire*, 2, 17. Conferre ad
 admirationem, *h. e. addere ad adm. Prasat.*
 Confortissima tela densissima, 1 14
 Conficere bellum, *pro patrare, finire*, 2 15. *h-*
stem, pro debellare, 3 5. *sic*, 3 12. *sacrum,*
pro sacrificare, 1 13. *pro interficere*, 3 1. *sic*
 Conficere se venera, 3 7.
 Confinium maris & fluminis, *pro confluenti,*
 ostio 1 4
 Confirmare fugientes, hortati 4 2
 Confiscatio socii ac vivi regis 3 6. *Sic Sueton*
Calig. cap. 42. Confiscare equites, h. e. bona
eorum in fiscum redigere
 Conflare, *habet vim conficiendi, excitandi. Sic*
dictis Conflare discordiam 1 24. egestatem
 4 1 exercitum, 3 19 fulmen, 2 6. incoen-
 dium, 3 17 seditionem, 1 14
 Confluentes, 4 6
 Congerere pila, *h. e. confertim jacere, conicere,*
 1 18
 Congregare corpus unum ex variis elementis,
 1 1
 Conjuratio Galliarum maxima, 3 10. Conju-
 ratio, *pro factione*, 4 2
 Consulante exercitus, 4 6. *Addo Tacitum,*
H. 2 42. Livium, 7 42
 Consanguinea civitas, 1 3. Consanguinitas
 impetrat auxilia, 1 18: 3, 1
 Consuetudine amissa fortunae, *pro memoria*, 2 12
 Consc-

INDEX.

- consecrare, *sacrum sancire, sacrosanctum facere*: sic Remus urbem sanguine suo consecrat, *h. e. sanctum facit, & inviolabilem*, 1. Sic Marcianns, 1. 1 de divisi. rer. definit: sanctum est, quod ab injuriâ hominum defensum atque munitum est. Consecrare autem duplicem vim habet: sicut & sacrosanctum facere, nam & is, qui ob delictum aliquem cassam deus devotetur, sacrosanctus dicitur. Vide Livium, 3, 55. Sic igitur Consecrare se Manibus dicitur senatus, 1. 13 & Decius, 1. 17. quod de patre ejus devovere dixerat, 1. 13. Ita Plinius paneg. cap. 64. caput suum deorum iræ consecrare. Sic Marti Consecratus ager regius, 1. 9. Quomodo equos consecrare. Sueton. Caf. cap. 81. Consecratio Romuli, 1. 1. *h. e. a Trojanois.* Consecrere, *h. e. evanescere, delicere tempore*: ira consecravit imperium, Praefat. impetus, 3, 3: 4. 2. Posuit hoc verbum Livius, 9. 19. de ex. roitu: & 25, 12.
- Conferre manum, *pro configere*, 2, 18. Consulum Augusti super Hispanis, 4, 12. Pompeii super miratis, 3, 6. Consilium Reip. penes senes, 1. 1. CONSILIUM a senioribus petum, 2, 6. in CONS. vertendus error, 3, 3. Consilii: alicujus se tradere, est finire se regi consiliis ejus, 2, 8. Consilia Cæsaris & Pompeii diversa, 4, 2. CONSILIIS quoque dimicatum, 1, 18. CONS. sui vincendus hostis, 2, 6. Consilium autem dictum putem a Consilio, quem a c. morum consiliorum praefilem vocat Dionysius, 2. 31. quemadmodum & Consentes deos vocatos putem, quod (ut est apud Augustinum, Civit. 4. 23.) in consilium Jovis adhibeantur. Consorium honorum, 1, 26.
- Conspiratio, *in bonam partem, pro consensu, coniunctione*, 3, 16. Sic etiam Justinus, Conspiratio civilis. *h. e. conjuratio inter civitatis initia*, 4, 1.
- Constare, *h. e. certum est*, 2, 6; 2, 18.
- Constatum equi, 1. 7: 1. 18. elephantum, 4. 2.
- Constitutum, *pro pacto*, 4. 7. ad constitutum, *pro ad scopum*, 2. 6.
- Consulum origo & etymologia, 1. 9. Consulem se ipse facit Cæsar, 4. 2. Consules sociorum ad similitudinem Romanorum, 3. 18.
- Consulatus Calendis Januariis initus, 3, 21. negatus absenti, 4. 2.
- Consulere aliquem, *pro consilium petere*, 1. 16. *pro interrogare*, 1. 7. Consulere alicui, *h. e. adesse ei ore, consilio*, 1. 9. Sic apud Tacit. 11. 36. Consulere in aliquem sive, *pro statuere* 3. 7. ita Justinus, 42, 5. crudeliter consulere Liv. 45, 8. IN secundis rebus nil in quemquam superbe ac violenter consulere decet. Consulere, *pro quarere, etiam per jocum, aut superbiam*, 3, 3. sic apud Tacitum, 1, 10. Consulti per ludibrium pontifices,
- Consumere, *sensim absumere, & atterere*, 3, 5: 3. 19.
- Consummare Italiam, *h. e. integrum sub se redigere*, 1, 18. Consummare enim est totam summam colligere.
- Consurgere, *pro bellum capeffere*, 2, 12: 1, 17. Affini significatu dicunt Alzaræ Hispani, Consurgere contra aliquem, 3, 11: 3, 20. Vide etiam Affurgere.
- Contagio, *morbus serpens, à contingendo*: transferitur deinde ad alias quoque res, ut Contagio bellorum, 1, 9: 2, 13: 2, 17: 2, 18. eodem modo,
- Contragium belli, 1. 15. deditiois, 1. 14.
- Contemptus urbis incensæ, 1. 14.
- CONTEMPTUS hostis gavior, 2. 14.
- Contendere, *pro certare, Praefat.* Contentio *pro certamine, pugna*, 1, 3.
- Contis pugnatum, 3. 3.
- Continua pax, *h. e. continuata per totum orbem, nusquam interrupta*, 4. 12.
- Contrahere, *pro adunare*, 8. 8: 4. 2.
- Contrebia, *urbs*, 2. 17.
- sine Controversiâ victoria, *h. e. (verba sunt Agellii 3, 6) impulsura, ut dici solet, incrementaque*, 1. 18.
- Contumacia numinum, 1. 7.
- Contumelia & injuria differunt, 4, 12. Sic Justin. 12, 12. Supplicis suis potius saturaret se, quam contumeliis, apud Liv. 8, 23. contumeliam injuriamque se deperituros esse dicunt Samnites Liv. 1, 40. Perro eam arcere contumeliâ statunt. Sed & injuriæ dolor in Tarquinium ipsum magis quam in Servium eo stimulabat. Augustin. in Confess. 3, 8. ubi libido est nocendi, sive per contumeliam, sive per injuriam, Lib. 26, 29. quanto major injuria, imo contumelia est, Cæsar. Tacit. 14. 31.
- Convenire, *pro complacere ex pacto*, 4, 2: 4. 7. unde pacta conventa dicimus. Quasi ita convenisset inter Pœnos & Mac. 2, 14.
- Convenum agere, *Vide A.*
- Conversio Rom. dominationis, 4, 3. Ad eum locum confer Tacit. H. 1, 16.
- Conversi a Clusio Galli, 1, 13. ad externa auxilia Pœni, 2. 2. in spectaculum belli elephantum, 1. 18. Conversa ad Septentrionem plaga, 4. 12. in Orientem acies, 3. 3. Conversa clade, *h. e. mutatâ belli fortunâ*, 3. 5.
- Convertere mentes hominum in se, 2. 17. se in aliquem, 3. 1: 3, 3. Converti ad arma, 2. 18. populationes, 3. 22. in rabiem, furorem, 2, 18. in se, 2. 19.
- Conviviorum magnificus apparatus, 3. 12.
- Convolvere, 2, 11. Vide Involvere, & Trahere.
- Cooptatio, *pro adoptione*, 4, 4.
- Coortus, 2, 6.
- Cora, *urbs*, 3. 20.
- Corinium, *urbs*, 3. 18: 4, 2.

Cotina-

INDEX.

- Corinthium *res*, 2, 16
 Corinthus everſa, 2, 16. Corinthi excidium,
 3, 12. opes, 2, 11
 Coriolanus, 1, 11. *ubi tamen hac vox videtur
 expungenda. Vide Marcius.*
 Corioli, *urbs*, 1, 11
 Cornelius Atina Coſ. 2, 2. Corn. Cinna Coſ.
 3, 21. L. Corn. Scipio Corſicam & Sardiniam
 invadit, 2, 2. *alios Scipiones quare in S.*
 Corniculum, *urbs*, 1, 11
 Cornu, *pro parte aciei*, 4, 2
 Cornua, *pro extremitatibus, ita Cornua ſinus*, 4,
 11. *Sic utrumque portus cornu. Caſar apud
 Cicer. ad Atticum* 9, 17. *Aegypti*, 4, 11.
qua Clauſtra Aegypti vocant Tacitus H. 2, 82.
& Sueton. Veſp. 7, 1. *Ita Corna tribunalis,
 Tacit.* 1, 75. *Vide Serv. ad Virg. Aen.* 5, 332.
Liv. 25, 3. *Cornua comitii, Plin.* 34, 6
 Corona radius diſtincta, 4, 2. *ſub Coronâ ven-
 dere*, 4, 12. *Corona enim quâ induebantur
 ſignum erat a, tivorum venalium, inquit
 Pontan. progymn.* 4, 24. *Vide Agellium*
 Corpora pluſquam humana Inſubribus, 2, 4.
 Corpora magna ferro magis patent, 3, 19,
 Corporum tem. erres à ſolo natali, 2, 4. Cor-
 pus, *pro cadavere*, 4, 2. *effuſum*, 4, 12. *Sic
 corpus mortuum & exſanguis*, 3, 11. *pro qua-
 libet collectione, quolibet toto: ſic corpus im-
 perii*, 4, 3. *Romani corpus fecere ex mem-
 bris*, 3, 18. *Romulus ex variis quaſi elemen-
 tis congregavit corpus unum*, 1, 1. *in ſuum
 Corpus redit conſanguinea civitas*, 1, 3. *ſic
 Juſtinus*, 5, 10, 7, 1, 34. *Sic Livius*, 6, 34.
Frontinus, 4, 2. *Juſtinus*, 24, 2. *& Corpus
 patrimonii*, 1, 9. *§. 5. de iur. & ſact. ignor.
 & Corpus iuri Romani, Liv.* 3, 34
 Corripere a ma, *h. e. capere. Vide A. imperium*
 4, 2. *proxima quæque*, 1, 9. *Corripi morte*,
 3, 17
 Corſica occupatur à Romanis, 2, 3
 Corvinus. an Corvus, Valeriorum cognomen
 1, 13.
 Concumpere maria, *inſeſta & intuta facere*, 3, 3
 Con. Romanæ virtutis Alpinæ gentes, 2, 3.
*Sic Ephori Spartani inimicam urbem vocave-
 runt αἰχμήν τῶν ῥωμαίων Plut. apophth. Lacon,
 anonym. cap. 4*
 Coſſus. A. Cornelius, magiſter equitum, 1, 11
 Coſſus C. Cornelius Lentulus, Gætulicus, 4, 12
 Coſthus Thorax, 4, 2
 Cotidiani hoſtes, 1, 11, 2, 3.
 Cotiſo Dacus, 4, 12
 Coſta L. Arunculeius, legatus Cæſaris, 3, 10
 Craſſiana clades Pacori cæde penſata, 4, 9. Craſ-
 ſianâ clade carta ſigna remittuntur, 4, 12
carti milites Parthiſ militanti, 4, 10
 Craſſus M. Licinius triumvir, 4, 2. vincitur à
 Parthiſ, 3, 11. interficitur, 3, 11: 4, 2.
 M. Craſſus Myſos vincit, 4, 12
 Craſſi pater & filius trucidantur, 3, 21
 Cremati mortui, 1, 18
 Cremera, *fl.* 1, 12. Cremeræ clades cum Alli-
 ana comparata, 1, 13: 3, 18
 Creſcere dicitur bellum, 4, 2. auſſa belli, 2, 7
*naves in ſenos ordines creverant, h. e. ex-
 truſta erant*, 4, 11. *hyeme creverant Alpes,
 altiores facta erant denſâ nive & glacie*, 3, 20
 Creta, 3, 6
 Creticus, cognomen Metelli, 3, 7: 3, 8, Creti-
 cum bellum, 3, 7
 Crines matronarum in tormentorum vincula
 collati, 2, 15. Crinibus ſuis pendent Cin-
 bræ, 3, 3
 Critolaus Achæi, 2, 16
 Crixus gladiator, 3, 20
 Crudentas Thracum, 3, 4. Crudelitas ſuperbiâ
 tolerabilior, 4, 7: 4, 12
 Cruentus, *pro ſanguine ſuo inſeſto*, 1, 7. Cruen-
 ta pugna, *qua multo ſanguine conſtat*, 3, 10
 Cruentus *pro crudeli*, 1, 7. Cruenta cædibus
 flumina. *Vide F.*
 Crux ſervile ſupplicium, 3, 19
 Cultores Catenati, 3, 19
 Cultus, *pro habitu*, 1, 13. *pro reverentiâ quodam
 & veneratione*, 4, 11. *ſicut cultus deorum*
 1, 2
 Cum fide, *h. e. ſummâ fide fideliter*, 2, 18. *ita
 Livius*, 26, 20. *ſecioſque cum fide tutati: &
 31, 4. cum ſummâ fide & gratiâ. Sic Salu-
 ſtium cum curâ dixiſſe. obſervat Seneca, benf.*
 4, 1. *quod tamen & apud alios auctores, ut
 Liv.* 39, 2. *cum interiori curâ. cum miſi-
 ſum ubi videbatur requiri: aderat ingenuus
 copit*, 1, 10
 Cum maximè. *Vide Maximè*
 Cumæ, *urbs*, 1, 16
 Cunctante, 3, 5
 Cunctator, Fabii cognomen, 2, 6
 Cuniculi, 1, 12.
 Cupiditas, *pro avaritiâ*, 3, 11. Cupiditate ali-
 cujus rei exardere, 2, 2. flagrare, 3, 5. in-
 cendi, 1, 8. Cupiditate regni fratres inter-
 ſicit Jugurth, 3, 1
 Cupido civitiarum Lepidum in factioſa con-
 ſilia impellit, 4, 6. honorum ſeditiones ex-
 citat, 1, 26. principatus unde orta, & quid
 effecerit, 3, 12
 CURATIONE ipſa vulnera quandoque re-
 ſcinduntur, 3, 23.
 Cures, *urbs*, 1, 2
 Curgoni, *pop.* 4, 12
 Curiarum apud Rom, origo, 1, 6. in Curia ſug-
 geſtus Cæſaris, 4, 2. in Curia occiſus Cæſar,
 4, 2: 4, 7.
 Curicticum litus, 4, 2,
 Curii, 4, 1
 Curinius, 4, 11
 Curio C. Scribonius, 3, 4
 Curio C. Scribonius, dux Cæſarianus, 4, 2
 Curius Dentatus Manius Sabinos vincit, 1, 15.
 & Pyrrhum, 1, 18: ejus medicum prodio-
 rem

INDEX.

sem remittit, 1, 18. *scilicet* sua praefert au-
ro, 1, 18
Curii, 4, 1
Currus triumphalis, 1, 5. Currus, *pro trium-*
pho, 4, 2 : 4, 12. *Ex hac notione Plinius*, 5, 5.
optime restituit Salmastius ille ad Solinum, pag.
383. inter duos Currus discerpi, 1, 3. *Ita*
punita Brunichildis regina Gallia. Adonis
Chronicon, sub anno Christi 583
Curulis, *subaudi sella*, 1, 5 : 4, 2. Curules
seilae, 1, 13
Custodia, *pro custodiis*, 4, 11. Custodiam ela-
bitur Clælia, 1, 10. Custodiam, *pro stationi-*
bus. Gall. *Sentinelle*, 1, 13. *praefidiis*, *castel-*
lis, 4, 12
Custodiunt imas vallis Alpium Illyrici, 4, 11.
Custos imperii flamma Vestalis, 1, 2. *putabant*
enim hanc esse inter fata imperii, libertatis
pop. Romanus, 1, 26. Custodem suum ex-
cæcat Crassus, 2, 20
Cyclades insulae, 3, 5
Cydonia, *urbs*, 3, 7
Cynocephalæ tumuli, 2, 7
Cypriæ opes ærarium latius implent, quam
ullus triumphus, 3, 9
Cypros Romanorum facta, 3, 9
Cyrenæ, *urbs*, 3, 6
Cyzicum, *urbs*, 3, 5

D

D & T invicem mutantur, 1, 18
Daci, 4, 12. vincuntur, 4, 12.
Dacia, 3, 4.
Dalmatæ, 4, 12. vincuntur, 4, 12.
Dalmatia, 3, 4.
Damascus, *urbs*, 3, 5.
Damnatus fastis dies, *h. e. relatus inter atros &*
nefastos, 1, 13. *Lucan.* 403. Et damnata
diu Romanis Alia fastis
Danubius, fl. 3, 4 : 4, 12. imperii terminus,
4, 12
Dare animos, 4, 12. audaciam, 3, 6. catenas,
3, 5. exitum, 4, 2. *nisi forte exemplum le-*
gendum: exitum ad victoriam, 1, 18. favo-
rem, 4, 2. finem, 1, 16. fugam, *pro facere*, 1,
18. funera, 3, 21. gradum retro, 4, 2. *Sic*
Statius, Thebaid. 8, 688. —retroque datum
Thebana tegebant Arma ducem — iusta
Manibus, 4, 2. pacem, 2, 7 : 2, 8. pœnas
1, 21 : 3, 7 : 3, 22 : 4, 2. salutem, *pro soluta-*
re, 4, 20. spem, 3, 5. statum, 2, 5. stragem,
1, 18. terrorem, 4, 2. tributa, 2, 6. Dare
fato partium, *h. e. facere propter fatum par-*
tium, 4, 2. Dare, *pro conficere*: sic Dare in
profluentes, 4, 12. in vincula, 3, 10. *quo-*
modo dare in opus publicum, l. 4 § 1. *de in-*
cend. ruinâ, naufr. & alibi. Dare in altum,
pro dare vela in altum, 4, 11
Darius, 3, 8

De cineribus, *pro cin.* 2, 15. de gladiatore
munerator, *h. e. ex gladi. cum prius gladiator*
fuisse, 3, 20. *sic* De servitute Romani, 2, 6.
Varro, de silvestribus sativa redigens deus; de
Italiâ Africam faciunt hostes 2, 6. de flumi-
ne bibere, 3, 3. de manu scutum rapere, 4,
12. de sanguine renasci, 1, 18. de Galliâ
triumphas, 4, 2. de finibus, *h. e. pro fin.* *pro-*
pter fines, 1, 11. de integro, *sicut de novo*,
aut controllè denuo, 3, 5

Debitorum à Manlio liberati, 1, 26
Deceates, *pop.* 2, 3
Decemviratus, 1, 24
Decennis obsidio Veiorum, 1, 12
Decimæ prædæ Apollini missæ, 1, 12
Decimus prænomen, 2, 17
Decius Mus Cos. se dii Manibus devover, 1,
14. Item ejus filius, 1, 17
Decoquere, *neutraliter*. *Præfat.* *Ad hunc modum*
Livius, 43, 37. suspicio insinuaverat animis;
Plinius 36, 15. ad infinitum auxere nume-
rum. *Symmachus, epist.* 7. munus inchoat.
Ambrosius, lib. 2. contra Symmachum, mun-
di primæva mutarunt
Decretum factorum, 2, 6

Decus, *pro re per se decorâ*: sic decus gentis
2, 15. libertatis, pudicitie, 1, 9. *pro orna-*
mento rei, cui accessit: sic Decus Græciæ A-
thenæ, 3, 5. Hispaniæ Numantia 2, 18. vi-
ctoriæ Gallicanæ Vercingentorix, 3, 10. De-
cora quibus imperii dignitas eminet, 1, 5.
Decore & ornamenta seculi sui Marius &
Sylla, 3, 21. Decus, *pro gloria*, 3, 5
Decurrere, *de Dacis Danubium transeuntibus*, 4,
12. *Videtur expressum ex illo Virgilii, Georg.*
12, 497: Aut centurato descendens Dacus ab
Istro. Ad quem locum mala Servius conjurati-
onem Barbarorum comminiscitur. Cum acci-
piendum esset de quadam quasi collisione Danu-
bii cum Dacis. Sicut apud Claudianum conjur-
rati venti dicuntur. Statius Theb. 1, 20. Et
conjurato dejectos vertice Dacos. *Quod ta-*
men aliter longè exponit Gevartius ibidem

Deditio Campanorum, 1, 16. Mancini, 2, 18;
3, 15. Posthumii & Veturii, 1, 16. Dediti-
ones ejusmodi non accentæ, 1, 16. Dediti-
onis extrema, 2, 17. Deditio, *pro tabulâ*
aut nuntio deditiois: sic Deditioem suam
ad Pompeium mittunt Cretes, 3, 7
Dediti interfecti, 3, 21
Deducere montibus, 4, 12
Deesse, *pro non adesse, non iuvare*, 3, 11 : 4, 9.
pro abesse, non esse, hoc deceat unum mali,
3, 21. Ne quid mali deesset. *Vide* Ne sevi-
tum, donec deessent qui occiderentur, 3, 31.
Defectio Solis, 1, 1
Deficit Bellum, *pro desinit, finit*, 4, 2. Defi-
ciunt

INDEX.

- clunt quidam, 2, 2. *b. e. linquuntur animo, seu, ut Varro, lib. 4. de vitâ P. R. loquitur, metu debilitantur.*
- Dehixus admiratione, 2, 6. *Quid in vehementi admiratione stupor quidam oriatur, quo in unum quendam locum desiguntur oculi. Sic Dehixus ob metum. Tacitus, 1, 68. Extremo metu corpora dehixere in his vestigiis. Idem Agr. 4, 4.*
- Deformata majestas, polluta, inquinata, 2, 2.
- Degredi ab arce, 3, 16. *Nam particula de in compositionibus, forè denotat motum ad inferiorem locum.*
- Delibare, leviter degustare, 2, 6
- Delos, *inf* 3, 5
- Dehinc, *Præfat. sicut* Deinde
- Deiotarus Gallo-græcus, 4, 2
- Delectus Gallici, Germanici, *pro ipsis militibus, ex iis delatibus, 4, 2. Delectum agere, b. e. deligere milites antiquo more, 3, 10. Delectus puerorum, virginum, 2, 8*
- Deliciæ ætivar, *b. e. locus, ubi per ætatem delibatur, 1, 11. Deliciæ Tarentinæ, 1, 18*
- Delminium, urbs, 4, 12
- Denique, eleganter usurpatum. 1, 16. *sic apud Cas. de bell. Gall. 2, 33. & Hirtium, de bell. Alex. cap. XXXV.*
- Deploratus, *pro desperato: sic deplorato exitu, 2, 18. deploratis rebus, 2, 15*
- Deprehendere aliquem, *pro, capere, prehendere, 13, 19. Deprehendere experimento, 3, 4. Sic Quintilianus, Instit. Orat. 1, 12. Mirum sit forsitan, sed experimentis deprehendas. Deprehendere pro incauto & nec opinante imminere, & eum opprimere, Gallicè, surprendre, 2, 12; 2, 17. Hic sensu Livius, 38, 21. Tacitus, 3, 53. & Agr. 34, 4. Plinius, epist. 3, 12. Seneca rhetor, lib. 3. controu. à princ. Seneca, epist. 43, Curtius, 5, 3. Hinc*
- Deprehensu, 2, 12. *quemodo putem legendum etiam, 3, 6. Putares non ab illis Catonem, sed illos à Catone deprehensos, Plinius, epist. lib. iii. ad C. Attil. Saverum*
- Deservire, *pro savire, savitiam suam exercere, 2, 6. Descendere gladiis in jugulos, 3, 10. Liv. lib. 2, de Tarquinio caso: Ferrum non alte descendisse in corpus*
- Desciscere in regem. *b. e. regem fieri ex imperatore Romano, 4, 3. in monstrum, 4, 11. usurpatur autem ita verbum hoc, cum aliquis in peius mutatur, ut degenerare*
- Descitum est, 3, 3
- Describere annum in menses, *pro desinere, parâ, 1, 2*
- Desertor Pompeii, *pro desertore ex exercitu Pompeii, 4, 2*
- Definens Pyrenæus, *b. e. extremus finis Pyrenæi, 4, 12*
- Desperare armis, 1, 18. victoriam, 4, 2. *sic desper. oppido, Cic. in Pison. cap. xxxiv,*
- cum Desperatis non pugnandum, 2, 17*
- Destinata mors, *b. e. præconcepta & proposita, 2, 18*
- Destituit regem suum pop. Romanus, 1, 9. *b. e. ei parere non vult amplius*
- Desub Alpibus, 2, 3. *b. e. in eo loco, qui est sub Alpibus, sicut Dehinc &*
- Desuper, 3, 2, 3. *sic Tacitus, 2, 16. Vide Taubman. ad Virgil. Æn. 7. 289. & omnino Salmasium ad Capitolini Macrinum, cap. 11.*
- Detergere remos, 2, 2. *ita Livius, 28, 30, 36, 44, 37, 30, 37, 30. & detergere pinna, 38, 5, sic Curtius, 9, 9. abstergerique invicem remi. Apud Diodorum, 11, 18. in fine est, τὰς ῥαπὲς πρὸς ἀλλήλους, ubi interpretum bene, remorum alas detergere. Casar, de bell. Civ. 1, 48. remos (transcurrentes) detergere. Adde Hist. de Bell. Alexand. cap. xv.*
- Detonare: *sic detonat tempestas Syllana intra Italiam, 4, 2. turbo civilis insaniz, 3, 21. turbo, primi impetus, 2, 6. Detonare in subiectos hostes, 1, 17*
- Detrahere arma, 2, 6. præfidia, 2, 2. torquem, 1, 13. *aliquem in carcerem, 1, 24*
- Detrectare, *pro recusare, 1, 22. Sic legendum putem apud Livium, 3, 46. detrectantem, pro retractantem. Detrectare aliquem, pro vituperare: ita aliquoties Tacitus. Sallustius, Jug. 53, 3. Adversa res etiam bonos detrectant, b. e. adversa etiam fortium existimationem imminuunt*
- Detruncare populum, *appositi posuit, hoc autem de Dalamatis, quibus Delminium eorum caput ereptum erat, 4, 12. Sic apud Paul. Diac. lib. xvi. detruncatus Orestes. Hieronymus in Prophetam Abacuc cap. 111. cum Tyrannus detruncatur, imagines quoque ejus depouuntur & statuz*
- Devovere aliquem, 1, 13. *hostilibus diris, 3, 11. se Manibus, 1, 14, 1, 17. Idem multis post seculis fecit Claudius Imp. apud Vitrurum, de Casaribus, cap. 34. Vide Dresserum in Millen. iv. pag. 450*
- Deus, Dea. Vide Dii
- à Dextris, 3, 2
- Diadema, 4, 11
- Dixus Achæus, 2, 16
- Dictator ab aratro, 1, 11. perpetuus, Casar, 4, 2. Augustus, 4, 12
- Dictu difficile, 2, 6. horribile, 1, 16; 2, 6; 4, 12. incredibile, 2, 1. parva res, 2, 6. turpe, 4, 2. turpis contumelia, 1, 18
- Didius M. Thracæ vincit, 3, 4
- Didius Cæsaris legatus, 4, 2
- Dies Allienensis pugna factis damnatus, 1, 11.
- Dies statî sacrificiorum, 1, 13. frigidus & nivalis, 2, 6. nebulosus, ventosus, 3, 3. Die, *pro diei, 2, 3. Diem pugnae ab hoste petere, 3, 3. Dies festi, comitiales, 3, 10. Dies pro clade, aut pugnae detrectoria, Gallia, Journée, 4, 84,*

INDEX.

12. Ita Cicero, pro Sextio, cap. 36. Cinnano atque Octaviano die. Non obit illud Taciti Agr. 34. 5. imponite quinquaginta annis magnum diem. Non fuit major sub imperio Romana dies, &c. 2, 6. Sic dies ille Sallustius. Cic. ad Attic. 10, 6. Vetus Poëta, in ca- talectis Scaligeri, pag. 233. Quis fuit ille dies, Quo Marius vidit supra Carthago jacentem? Quo loco legerim juxta. Vido Vellei. 2, 19. unde versus hunc expressum putas.
Differe, Vide Delatus
Difectus, pro reposito, replato, 4, 11. Vido Ca- lictum Rhodiginum, Var. lect. 9, 10
Difficilis aditu gens, qua difficulter adiri po- test, 4, 12
Dignitas, pro existimatione, reputatione. Cicero, de invent. 2, 55. ita definit: Dignitas est alicujus honesta, & cultu, & honore, & ve- recundia, digna auctoritas: sic DIGNITA- TIS suae superstitem vivere, miserum est, 4, 2. integrâ DIGNITATE paranda victo- ria, 1, 12. pro honoribus. Ita DIGNITATI paranda victoria, 1, 12. pro honoribus. Ita DIGNITATI paranda praesidia, 4, 2. Digni- tatis discrimina in tabulis, 1, 6. DIGNI- TATI reorum parcendum, 4, 1. pro insigni- bus honorum, 1, 13. sic Dignitas equestris, pro anulis, 2, 6. & in dignitate suâ mori volunt Romani senes, 1, 13. pro reverentiâ majestatis: sic dignitas imperii, 1, 5. pop. Romani, 1, 8. Dignitas, pro decore: sic Dignitas matrimoniorum, 1, 25. natalium, 1, 26. triumphi, 3, 29
Digerere in classes, pro distinguere, dividere, describere, 1, 6
Dii Manes, 1 14: 1 17. Dii urbium, 3 18. Dii à Carthagine averti, 2 6. Annibali re- sistunt, 2 6. Deorum cultus ex instituto Numae, 1 2. Deorum instinctu Romani contra Reges confurgunt, 1, 9. Deum mi- seratio Antonii legiones servat, 4 10. Diis commilitonibus quasi stipendium reddi- tum, 1 11. Diis hominibusque adversa cu- piditas Crassi, 3 11. Diis hominibusque in- festus Marius, 3 21. Deis ceteris cedenti- bus, Juventas & Terminus restant, 1 7. de Diis queri, 2 6. Dea Egeria, 1 a Syria, 3 19. Deo quodam assidue incitante, 2 3
Dilatio donotata, 4, 2
Dilatus hostis, h. e. repressus, submotus, 3 21: 4 12. Dilata potius quam oppressa vindi- cta Cæsaris, 4 7. ita Justinus
Diligentiâ minimæ domus maxima civitas continetur, 1 6
Quodam quasi Diluvio correptum imperium, 4, 2
Dimicare, pro bellum gerere, 1 10: 2 7: 2 17. pro praelium facere, 1, 11
Dimittere, pro amittere, de portâ dictum, 1 12. Dimittere arma, pro relinquere, 1 10. Di-

mittere vela, huc illuc mittere, 1 18. Dimit- tere urbe, paullo mitius quam pelleri, exigere 8 9. Sic ferrè uxorem repudio dimittere Ju- stinus, 11 11. Quomodo saepe Suetonius.
Diocmitæ, 3 19
Diræ, pro execrationibus, imprecationibus, 2 6: 3 11. Eumenas apud Justinum, 4 14. has vobis diras atque inferias dico.
Dirigere aciem, pro instruere, 2, 6: 3 16. pro disponere, 4 12. Sic fere Arbonius, lib 1. statim post princip. per diversas artium disci- plinarumque rationes ingenia dirigunt
Direptio Veiorum, 1, 12. regionum bonorum, 1 9
Diruere ipsas ruinas urbium, est sapius diruere donec vin vestigium restet, 1 16
Discere, pro intelligere, 2 10
Discerptus à senatu Romulus, 1 1
Discingere, cinctus solvere, baltea adimere, 2 4. hinc intelligas quid sit accinctus, discinctus: imprimis illud Taciti, H. 2 88. Incuriosos mi- lites vernacula urbanitate quidam spoliavere, abscissis furtim balteis, an accincti forent, rogitantes
Disciplina militatis, 1, 3. CONTINETUR me- tu hostis, 3 12. FEROCIAM temperat, 2 12. ejus necessitas, 1 14. in Disciplinam quomodo redacti milites à Scipione, 2 18. Disciplinâ Romanâ assueti Thraces, 4 12
Discolor vestis Samnitum, 1 16. Discolores vittæ Fidenarium, 1 13. Discoloria arma Bituiti, 3 2
DISCORDIÆ Romanæ pœnas dat Hispania, 3 22. DIS-ORDIÆ magis Romanæ fidu- ciâ, quam virtutis suæ, bellum movet Pharnaces, 4 2. DISCORDIAS civiles læti accipiunt hostes, 4 9
Discrimina patrimoniorum, dignitatis, ætatis in tabulis, 1 6
Discussum nefas, h. e. oppressum & impeditum 3 18. Discussi hostes, 1 18. Ita ferè auda- cia periculum discutere, rem discutere, est apud Livium, 2, 52: 39 10. & 42. 12, discutere consilia, Justinus, bellum sepultum atque discussum, Vellei, 2, 75
Dispellere, pro pelleri, expellere, dissipare, 3 5
Disponere insidias, 3 10
Dissipare praesidia, pro dispellere, 4 9
Distincta radiis corona, 4, 2
Distrahere hostem, 1, 3. pop. Romanus per diversa terrarum Distrahitur, 3 6. Eufertius inter duos currus Distrahitur, h. e. discerpi- tur, dilaceratur, 1 3
Distributus curiis atque collegiis, pro in curias, per curias, 1 6
Distringere, pro stringere, 2, 2. sic Tacitus, 12 51. distringit acinacem. Caesar, de bell. Gall. 1, 15. districtis gladiis. Ita districtè pro strictè, in l. 15. de reapt. arb. Distrin- gere, pro distrahere, distingere, 2 13. Sic ur-
c a
bem

INDEX.

- bem incendiis distingere, 4. 1. *Plinius, pa- neg. cap. pensult.* Non te distingimus votis, *h. e. Pluribus & diversis votis animum tuum distrahimus: hinc* Districti, 3, 5. Districtum circa mala sua imperium, 4. 12. *sic districto in lib. 16. §. arbitrar. de recept. arb. in quo & illa verba, cum potest proferre, ex incuria librorum, aut marginali nota, putam irrepisse, nihil enim clarius hac sententia: quod si potest, quare non cogat eum, quod sine ulla districtione ejus interdum futurum est? ubi & illud interdum pro interim acceperim.*
- DIU non latent scelera, 3. 1. Diu & anticipati semper acie cum Sertorio dimicatum, 3. 22. Diu triste praelium, 4, 2
- DIVERSITAS rerum aciem intentionis abrumpt, *Præfat.* DIVERSITATES pro gentium locorumque naturâ, 3. 10
- Diversus à patre Pompeius, 4. 8. Diversa fugâ & morte consumpti, 4, 2. Diversa gentium, terrarumque, *h. e. diversa gentes, terraque,* 3. 5: 2, 6: 3, 6: 3, 19. Sic profunda camporum, prærupta collium, ardua montium: *Justinus, 41, 1, opportuna locorum, Tacitus, 4, 24, opaca locorum, Virg. Æn. 2, 725. Opaca viarum, idem, Æn. 6, 733. avia itinera, Velleius, 2, 75. edita montium, Curtius, 6, 6. Diversa, pro contrariis, 2, 2. Sic diversum iter, apud Senecam, epist. 83. post princ.* Diversissima pars, quam longissime ab alterâ semota, 2, 6
- Dividere cælum, cœnum 3, 17. Dividendis agris creati triumviri, 3, 14. Ita constituentes rei gerendæ, quibus apud auctorum libros sapius additam invenias vocem caussa, dubium an ab ipsis.
- Divinus apparatus, pro maxime admirabili, 3, 6. quo nomine honestant omnia qua communibus unitatis infirmitatem videbantur excedere: ut & voce celestis
- Divisio agrorum, belli caussa, 4, 5.
- Divisa toto orbe Britannia, 3, 10.
- DIVITIÆ ambitionem pariunt, 3, 12. AFFLIGUNT populi mores, 3, 12. Veteres, 3, 9. *Tacito, 14, 13. est longa opulentia. Divitiarum causâ bella gerunt Romani, 3, 9. CUPIDO turbat remp. 4, 6.*
- Docere servire, 2, 17. *Sic Claudianus, de Bel. Get. Vers. 140. Penum Marcellus vinci docuit.—*
- Docti, pro monitis, iussis, 4. 10. sic docta consilia, docta dicta, docti doli, frequenter apud Comicos
- Documentum, pro exemplo, 2, 2. Documenta cladis, pro argumentis, signis, 2, 6
- Dolabella P. Cornelius, Gallos Senones vincit, 1, 13
- Dolabella P. Cornelius, Treviros vincit, 3, 10. vincitur à Pompeianis, 4, 2.
- P. Cornel. Dolabella cos. 4, 9
- Dolabris argentum Antonii conciditur, 4, 18
- Dolia connexa virgultis ad trajiciendum fretum, 3, 20
- DOLUS additus virtuti, 1, 3: 3, 3. DOLO geminatus terror, 1, 10. partem regnum, 1, 6. Doli subterranei, pro cuniculis, 1, 12
- Domesticus frequentur pro civili ponitur, quod civis unius civitatis, quasi ejusdem domus incula sint: sic Domestico scelere oppressus Drusus, 3, 18. Domesticos motus ab externis bellis separat Florus, 3, 12. aliquando pro familiaris: sic Domestica fraude oppressus Sertorius, 3, 22 sic Domestici percussores, 2, 17. aliquando pro vicino, sic Domestici quasi hostes 2, 3
- Dominans in Italiâ Annibal, 2, 7. Dominandi cupido unde, 3, 12
- Dominatio pro imperio: sic Dominatio Romana, id est, humani generis, 4, 3. pro tyrannide, sic Dominatio Syllana, 3, 23. Ita Sallust. Cat. 6, 10. regium imperium in superbiam, dominationemque convertit. Sic Domini, pro tyrannis apud Justin. 5, 12: & 22, 1. DOMINATIO importuna populum cupiditate libertatis incendit, 1, 8. Dominatio nis regis suspecti morte multatur, 1, 26. Dominatio, pro dominis, 1, 10: 1, 24. ita Dimicatio, pro dimicantibus, est apud Plinium, 8, 11. Amicitia & Familiaritates, pro amicis & familiaribus, apud Suetonium, Tib. cap. 51. Matrimonia, pro uxeribus, habet Justinus & Tacitus, 2, 13. Consilium, pro consiliariis Cicero, in Verrem, 2, 30. Sueton. Tib. cap. 18. Frontinus, 1, 8. Sic & Consentium deorum accipio pro consilio Consentium istorum: vetus inscriptio apud Gruterum, pag. 3. num. 1. CONSENTIO DEORUM.
- Domini gentium Romani, 4, 12
- Domitius Aenobarbus, Cn. Allobroges vincit, 3, 2
- Domitius legatus Metelli, an Pompeii, 3, 22. Domitius L. Aenobarbus à Cæsar Corninio pel- litur, 4, 2.
- Domitius centurio, 4, 12
- Domnes Armenus, 4, 16
- Domus & lecta in usum classis rescissa, 2, 15. Domus minimæ diligentia maxima civitas continetur, 1, 6. Domus, pro familia, 3, 8: 4, 8
- Donare sacris, fame, 3, 5. *Sic Justin. 38, 64 38, 9. Suet. Aug. 5, 2. Liv. Epit. 122*
- Donare regna consueta pop. Romanus, 3, 2. Donata dilatio, pro data, 4, 2
- Dos, 1, 1
- Dravus fl. 4, 12
- Drepanæ, urbs, 2, 2
- Drusiana seditio, 3, 17
- Drusus M. Livius Toraces vincit, 3, 4
- Drusus M. Livius Trib. pl. 3, 17. dominandi cupidus, 3, 18. Drusus

INDEX.

Drusus Augusti privignus, *Vide* Claudius Drusus

Non Dubitat fama de origine Romuli, 1, 1. alii dicunt, *Constante* fama est: non dubitant cuncti, caput inventum imperii sedem promittere, 1, 7. non Dubitat verberare filium Tarquinius, *h. e.* non veretur, 1, 7

Dubii tumuli, *pro periculosis, non exploratis*, 2, 12. Dubium clipeos an armillas, 1, 1. Cum duo contraria, quorum uno proposito, alterum non potest ignorari, eloqui volumus; hac phrasi utimur, ut alterutrum tantum exprimamus: sic occisus Remus, Dubium an iussu fratris, 1, 1. oblata Cæsari regni insignia, Dubium an ipso volente, 2, 4. Sic apud Tacitum, 1, 5. extincto, Dubium an quaesita morte, & 5, 1. Cæsar Liviam aufert marito, incertum an invitam. Sic

matre humili, incertum an ingenui, *Sueton. Orb.* 1, 2. incertum sponte an evocatus, *Suet. Vesp.* 1, 2. incertum an offensus, *Tacit.* 6, 50. incertum an metu, *Tac. H.* 1, 75. confcios non edidit, incertum an occultans, *Tac.* 11, 22: & 15, 64. incertum an ignaræ: ut ita clarè satis appareat, non aliter scripsisse auctorem nostrum, 2, 14. quàm; Dubium an servos, Idem obvenisse *Suetonio* veretur, *Aug.* 22, 2. scripserat forte: in retinendâ rep. perseveraverit, Dubium an voluntate, qui minus percipiebant sensum, de suo, largiebantur: Dubium eventu meliore, an voluntate. Sic in *epist.* *Alex.* ad *Aristot.* cuius interpretæ *Cornelius Nepos* creditur: *Scarpiones* ad castra innumerî confluxere: tumultu acciti nostro, an siti, incertum erat. *Scribe,* incertum, deletio, erat. Certe plus opinor in bonos auctores peccatum esse à sciis istis addendo & intercalando, quàm expungendo. Cuius rei multa hinc inde notavi exempla. Sic apud *Agellium*, 10, 15. verba *Varronis* referuntur: quod *Jovi* immolata hostia albato fieri oporteat, vix dubito fuisse: quod *Jovi* hostia albata fieri oporteat. Sic ex *Livii* contextu, 4, 48. particula eo, 43, 7. vocula se, 43, 11. forte ista quoque: patres acceperunt. certe duæ voces qui & referebant elimenanda sunt. Sic in §. 3. *inst.* de adopt. *insistitia* vox est pater: & in §. 6. eo alienum

Ducatum sceleri præbere, *h. e.* ducem esse sceleris, 3, 21. Ducere sanguinem, sicut trahere originem, 3, 18. Duci jubere, 3, 21. nempe ad supplicium, *Solennis formula.* *Seneca, epist.* 4. At si fortè in manus hostium incideris, victor te duci jubebit. *Vide eundem, de ira*, 1, 16. item, 2, 33. & alibi

Duilius C. Cos. 2, 2. Duntaxat, *pro saltem*, 4, 12. Duodeviginti, 2, 6. Durius, *fl.* 2, 18.

Ducis artes, 4, 10. DUCIS inopiâ intercidunt consilia, 4, 7. DUCI sæpe cum suo milite, quam hoste, acrius præliandum, 2, 18. sub bono DUCE magis apparet boni militis vigor, 3, 22. Ducum bonorum effectus, 2, 17. Ducum maximi, *Scipio, & Annibal*, 2, 6. Duces, *pro auctoribus, concitoribus*, 1, 9. sic Duces factionis, 3, 6. *pro principibus, primariis:* sic Dux legationis, 2, 6. quod aliis est caput, aut princeps. *Vide Liv.* 34, 56: 42, 6. *Sall. Jug. cap. xvi.* Dux in feminino genere, Dux fingæ, regina, 4, 11. Sic apud *Cicero, de nat. Deorum*, 4, 41. dux nocturna: apud *Livium* *Clælia* dux agminis virginum lib. 11. apud *Ovid.* in *epist. Paridis*, versu 114. sponsor dea: apud *Justinum*, auctor urbs, & capra. Sic lego apud *Senecam*, *Medea*, versu 971:

Ut ipsam sceleris auctorem horridi

Capiamus

Dyrrachium, urbs, 4, 2.

E.

EBurones, *pop.* 3, 10

Ebur curule, 1, 5

Ecce jam, 4, 2. Videtur æquivalere *Gallico, Voltra.* Sic apud Auctorem dialogi de oratoribus, 4, 3. circa *Medeam*, ecce nunc circa *Thyestem*. Sic apud *Plautum* est ecce *Manechm.* 2, 4. & *Trinummo*, 2, 2

Edicta crudelissima, *Mithridatis*, 3, 54. *Syllæ* 3, 21

Efferre se, *pro surgere, se erigere.* Efferre se altius & incivilius, 1, 16. *Tacito*, 1, 12. est plusquam civilia agitare.

Efferus, admodum furus, 4, 12. Effera gens 4, 12

Efficax ad concordiam, 1, 23. ad victoriam, 4, 2. EFFICAX apud pares stoliditas, 4, 12.

EFFICACIOR fortuna, quam virtus, 4, 7.

Effectus est agger, *pro confectus est, exstructus est*, 4, 2.

Efflagitare mortem ab aliquo, 4, 10

Efflare, quod moriens efflavit, 4, 7. Videtur singulariter usus hoc verbo auctor, quasi voluisset dicere, simul cum animâ vocem hanc expirasse *Brutum*. *Fermè* ut ille apud *Papinium*, *Theb.* 5, 588. Implorantem animam dominis assibilaris.

EGESTAS ex opulentia, 3, 12

Elanguet robur, *h. e.* languendo evanescit, 3, 3

Elapsa custodiam, 1, 10. Sic *Tacitus*, 6, 61. pugnam & vincula elapsi. *Sueton. ms. Tor. rentii, Augusto*, 14, 4, qui oppidum eruperant.

Elata montibus suis Roma, 3, 3

Elegantia Tarquinii, 1, 5. De hoc vocabulo disputat *Agellius*,

Elephantii

INDEX.

Elephanti, 1 18. dubium auxilii genus, 1 18.
auro, purpura, argento ornati, 2, 8. gentibus
Transalpinis maximus terror, 3 2. subito
clangore consternati, 4 2. ab Indis Augusto
oblati, 4 12. Elephantum & militis pugna, 2
18. Elephantorum captorum ingens nume-
rus, 2 2
ex Elementis variis unum corpus, 1 1
Elidere infantes, *pro enecare*, 3 3
Elis, *urbs*, 2 16
Eloquentia allevatur Cæsar, 4 2. *Legis Dia-
logum de Oratoribus*
Emanabat, *pro emanasset*, 1 9. Sic alibi erat,
pro fuisset; redierat, *pro rediisset*.
Emerere exercitum, *h. e. pecunia corrumpere*, 3, 2
Emerere pacem, 3 1
Emergit indicium sceleris, 4 1
Emersus per invios tumulos, 3 10
Emicare, subito exoriri, cum impetu succurrere,
1 18. *pro effulgere, excellere*, 4 2
Eminari, 2 12
Eminentissimus mons, *pro altissimo*, 4 12. Emi-
nentia ades, *h. e. ex alto loco posita*, 1 9. Emi-
nentia papaverum capita decuit Tarquini-
us, 1 7. Simili allegoria Apollonius apud
Philoplatum, lib. 5. ad Vespasianum: Emi-
nentiores spicas non amputato: injusta e-
nim est in hoc Aristotelis ratio
Enata quasi classis, inexpectata, & qua, unde
tam subito prodiret, ignorabatur, 2 15
Enimvero, *pro sed*, 2 7
Enna, *urbs*, 5 19
Eo insolentia, 1 24. necessitatum, 2 18. ve-
sanie, 3 16
Ephesi, 2 8
Epirus, 1 18. sedes belli civilis, 4 2. in Epi-
ro castra Augusti, 4 11
Epistole notare nomen, subscribere nomen epi-
stola, 2 12
Epulis expleantur morituri, 2, 18: 4 2: 4 12.
Equestris dignitas. Vide D. ordo, 3 13. Eque-
stris prælii more. Vide Naves equi marini
Eques, *pro equitibus*, 2 6. Vide Singularis pro
plurali. Equites frenos exuunt, ut acrius
incurrant, 1 11. iudicia penes Equites, 3,
12: 3 13: 3 17
Equitare flumen, 3 4. per flumen, 3 4
Equitatus Maurorum, 4 2. Parthicus, 4 9.
Equitatus plurali numero, 3 11
Equum ablegat Cæsar, 4 2. Equi immolati,
4 12. triumphantium alibi, 1 5. Sic intelli-
go Plantum. *Asin.* 2, 2, 13. *legoque*: quadrigas
albas, coram ante triumphum mentionem fecit;
& perstat in eadem allegoria à re bellica po-
sita: Hecum in obsidione linquet, &c. Mi-
nus igitur recte Godelevius Livium, 5 28.
explicat, quasi visio darum fuerit Camillo, quod
urbis equis vestitus sit in triumpho, nam mens
est Livio non detestare triumphum eius, sed
comparare gloriam eam, quam in Faliscis tantâ

fidâ & iustitiâ pepererat, cum triumpho, quem
alibi fortibus fecit: Nihil igitur aliud est,
quàm cum triumphantem albi per urbem
vexerant equi, ac si dixisset, quàm circumtri-
umphavit. Sic enim circumloquuntur triumphum
& alii Poeta imprimis. Ovidius, *de arte*, l.
2 13. Statius, *Thebaid.* 12 542. Vide Servium
ad Virg. *Æn.* 4 543. Pro Godelevius tamen
expositione diserti facit. *Ant.* de Vir. illu-
stris. & Dio, lib. LII. pag. 541. Ut ita vi-
deatur in Camillo tanquam nova res invidi-
am, in cæteris tanquam illustri iam exemplo
introducenda, veniam habuisse Equos ex præ-
dâ eligunt Cherusci, 4 12. Equos inentes
moerent Germani, 4 12. Equos quatuor
senosque transilire, 3 3
Ergastula, 3 19. à ferro Ergastulorum recodo
gladii fabricati, 3 20. Ergastulis effra-
git exercitum comparat Athenio, 3 19. Eunus
3 19. Sex. Pompeius, 4 8. Ergastula, *pro
servis ergastulariis*, ibidem
Erigere, *pro animare*. Sic Erigere ad jus pri-
vum libertatis, 3 10. ad spem, 3 18. ani-
mos suorum, 4, 2. Erigere ad se, ad plebem,
sibi, plebi, faventes reddere, 3 17. Erigere
libertatem in dominos, 1 25. aibi, 2 16,
reddis, libertate ab aliquo datâ adversum
ipsum uti. Eadem forma apud Senec. *de
benef.* 5 15. Accepti ab illâ (patria) ex-
ercitus, in illam convertuntur.
Error victoriam dat, 4, 7. ERROR vertendus
in consilium 3, 3
Erubescendi anni, 3 12. Erubescenda causa
belli, 2 14. Sic erubescenda sentina, *Val.
Max.* 2 7
Eruditrix, 2 6
Erumpit furor, 3 18. hostis, 3 2. nefas, 3 1
turbo belli, 3 5
Eruptio hostium, *pro erumpentibus hostibus*, 4 2.
Eruptiones audere, 3 10
Erupus, 3 10. Sic in *Ætâ*, carmine Corneli
Sæveri, versu primo legerim, erupique cavis
formicibus ignes, nam præterquam quod pag.
ipsa proba est & opportuna, collisio illa decem
addit versui, & ram quasi ob oculos ponit Sic
Petronius in carmine de bello civili versu 282.
voces erumpere. *Gesta Dei per Francos*, pag.
66 vers. 38. Tempus quo tellus abscondi-
tos latices erumpit & pag. 79. 23. Infernus
ruptus est, & populus iite eruptus est, *Cæ-
sar de bell. civ.* 2, 14. portus se foras erumpunt

Erythræa, *urbs*, 3 7

Eryx, *urbs*, 2 2

Equitina portâ, 3 21

Esse exitio, 2 2, 4 2. in trabeis, *h. e. amittum
trabeis*, 1 13. manifesto vultu, *pro aperti
præ se ferro*, 4 2. miraculo, 4, 10. prædâ, 1, 1.
prædâ, 1, 1. strictis ensibus, 1 16. *h. e. ha-
beret strictos enses*. Sic esse gradibus grandibus;
celeri curriculo sui, *Plantus Epidico*, 1, 1.

INDEX.

& Strichs, 2 2. Quo tamen loco suboritur suspicio. fuit postitum pro ivi. si ut hodieque solent Hispani, qui multa veteris Latini sermonis vestigia conservare videntur. Est totus mor. 4. 2. Huc pertinent exempla quæ refert Agellius, 5, 8. quibus esse licet non exoritur hoc tamen sensu intelligitur. Esse cum duobus utrinque dativis. Sanus fuisse populo Romano esse contentio, 3 12. Et at, pro fuisset, 4, 2. Sic Virg. *Æn.* 4, 6 3. ante belli fuerat fortuna, Curtius, 5 11. egregiam conservari regis gratiam tolera. Sic perstrat in Ammiano Lindenbrogii, pag. 211 7 & alia similia, pag. 153, 32 & pag. 342 33. Item in Livio, 34 29.

Etruria, 4 2. contra urbem confurgit 3 18. vastatur à Lamponio & Telefino, 3 21. ex Etruria admotus Urbi exercitus, Lepidi, 3 23. Catilinæ, 4 1.

Etrusci vincuntur à Romanis, 1 17: 3 18. mixti Romanis, 3 18.

Evander Arcas, 1, 1.

Evanesce exercitus fugâ, latrocinii, 3, 3.

Evadisse, & vicisse, longè diversa 4 10.

Eubora, inf. 2 7. occupatur à Mithridate, 3 5. recipitur à Sylla, 3 5. ejus descriptio, 2 8.

Ebriates pop. 2 3.

Everho Fidenarum, pro excidio, 1 12. Everionibus urbium currens seculum, 2 16.

Euhenes, Pergamensis, 2 20.

Eurus Syrus, 3 19.

Eurhates, fl. 1 11: 3, 5: 3 11. imperii terminus, 4 12.

Euripus, fratrum, 2, 8.

Europa, 3 10. facta Romanorum, 2 8.

Eurus, ventus, 2 6.

Ex aquâ clades, 4 10. Ex fœdere, pro iuncta factus, iuncta fœderis leges, 1, 3. Sic Ex meritis, 4 12. Ex more, 4 2: 4 7: 4 12. Ex moribus, 1 7. Ex malis Africa nomen habet Scipio, 2 6. Ex perpetuo imperio annum placet, h. e. pro perp. 1 9. Ex populo cognomen, h. e. quod populus imposuit, 2 6. Ex vulnere mori, 4 12. Ex summo studio anniti, pro summo stud. ann. 1 9. Græcica est scriptura, ἐκ πολλῆς σπουδῆς, Salmastius. Sic Justinus Mss. 6 3. ex magnâ curâ ordinat suos. Apuleius in Apologia, studiis literarum ex summis vitibus deditus, & Metamorph. lib. 7. ex summo studio fugiens immanem ursum. Iterum: negotium istud mihi ex summis viribus conflagit. Plaut. *Mœr.* 1, 2. Ex summis opibus viribusque.

Examina, scilicet apium, 2 6: 4 2. Nam alias transfertur ad quamlibet multitudine. Sic apud Arnobium princ. operis, examina mortuorum mortalium. & lib. 2. pag. 58. malorum examina: Livium, examina avium. Adde Justinum, 25 2. Delascitur hoc genere Hieron. in epistolis, ut 2, 8. cunctaque Ori-

entis examina, 3, 14. examina Monachorum, 2 15. ex coturnicum, 3 5. examina pauperum ac debiliū, 3 8. salmorum linguis diversis examina concrepabant, 3 13.

Exarmare, pro mitigare, placere, 1 22. Petronius: Giton mirabili formâ exarmaverat nautas.

Exareare aliquem, 2 20.

Exardescere in ultionem, 2 18.

line Exceptione victoria, h. e. sine conditione, 2 18.

Excidium, 1 17.

Excipere aliquem pilo, 2 17. sic Curt. 9 8. temerarium regem excipi posse. V. de Suet. Aug. 16 7. Hor. 3. Od. 12. Hirt de bel. Afr. cap. 24. communi fœdere in libertatem accepta Saguntus h. e. libera relicta partium consensu, 2 6. Excipit Numam Hostilius, h. e. sequitur, succedit ei, 1 3.

Excubare, juventus ad subita belli excubat: 1 1: Apuleius de habitud. doct. Plat. excubitorum loco militet juventus pro utilitate cunctorum.

Excutere, pro expellere. Sic ab obsidione, 2 6. oppidis, regionibus, 2 6. Excutere jugum, pro abicere, exuere, 2 14.

Exequiæ, 3 20.

Exercere jus victoris, h. e. uti iura vict. 3 7. Sic exercere victoriam, Sallustius, Jug. 16, 3 & Livius, exercita potestas, Tacitus, 4 6.

Exercita juventus, 1 7. Sic exercitum corpus, Sallust. Jug. 71 1. exercitus militiâ, Tacitus, 3 20.

EXERCITUS tanti est, quanti Imperator, 2 18. Exercitus magnitudo perniciofa, 4 2. Exercitus Crassi miserabili strage deletus, 3 11. Posthumii imperatorem lapidat, 1 22. Exercitus patricius, h. e. constans ex patriciis, 1 12. Exercitus gladiatorii, 3 12.

Exigere, pro agere, adigere, 4 2. supplicium, pro sumere, 3 19.

Eximere pro eripere, servare, 3 21. Sic titulus ff. Ne quis eum qui in ius vocatus est, vî eximat. Eximere se ludibrio hostium, 3 21. Eximere sensum gestæ rei, pro impedire, adimere, 4 7.

Exinde certamen, 1 1: 1 14.

Existimare, pro aestimare, 3 2.

in Exitium sui concitare aliquem, 3 16. in Exitium sui merces est resp. 1 13. Exitio esse, Vnde Esse.

Exosus arma, 4 2.

Expavescere aliquid, pro metuere, 3 4. pro consternari, metu subito corripit, 1 26.

Expellere spiritum, pro se interficere, 3 5.

Experimentum, 1 12. Experimento deprehendere, Vid. D.

Experiri fortunam, 3, 22. imperium, 1, 17. h. e. tentare an possit potiri rerum, omnia, 3 5. augurio, 1, 5. Experiri, pro præludere, tentare viros, 4, 2. cominus

INDEX.

4.2. cominus invicem Experiri duces, 3, 22.
 Expertis invicem Parthis & Romanis, 4, 10.
 Expiare, *verbum sacerdotale ad alia translatum*,
 ut Expiare cladem, 1, 12, flagitium, 2, 18.
 Explicare, *pro expedire, extricare*, 1 17: 4, 2
 Exponere hosti exercitum, *h. e. prabere oppor-*
tunum hosti, 3 11
 Exprobrare victoriam hostibus domitis, 3, 2.
nempe trophæa erigendo: sic apud Tacitum, 15,
 16. non eam speciem insignium & armorum
 prætulit, ut diversitatem exprobraret. *Sen-*
Consol. ad Helviam, 16 5. Nunquam te for-
 cunditatis tuæ, quasi exprobraret ætatem,
 puduit.
 Expugnari Pœni toto mari, 2 2. *h. e. vidi.*
Sic Justinus, 3 5. Messenii per insidias ex-
 pugnatur: & 3 4. expugnatis veteribus
 incolis. *Curtius*, 6, 6. ad expugnandos eos,
 qui edita montium occupaverant. *Epit. Liv.*
 62. Q. Marcius Cos, Stœnos gentium Alpi-
 nam expugnavit. Ipsos imperii mores in
 Scauro Expugnat Jugurtha, 3, 1
 Extis cæsores lictare & vesci, 4 12
 Externum bellum, *alias hostile dicit*, 4 2.
 mare, *Vide M.*
 Extorquere, *est aliquandiu retinenti per vim eri-*
pere. Sic Extorquere consortium honorum
 1, 29, deditionem, 4 32. *h. e. eò adigere*
aliquem, ut deditionem faciat: incubantem
hostem, pro expellere, extrahere, 2 6
 EXTINCTA parùm fideliter incendia, majori
 flammâ reviviscunt, 3 5
 Extorris aris & focus 3 13
 Extremi fines, 3 1. Extrema Galliæ, 3 3.
 Italiæ, 3 20, *pro nece*, 4 2, *pro ultimâ ne-*
cessitate, 4 12. Extrema deditioni, 2 13:
 4 5
 Exuere castris aliquem, *h. e. castra ejus occu-*
pave, 2 7: 3 3: 4 4. urbibus, 3 1
 Exul feralis tabulæ, 3 22
 Exulatio, *pro exilio*, 1 22

F

FABIA gens privatum bellum gerit cum Veï-
 entibus, 1 12
 Fabius Cos. vincitur à Gallis, 1 13
 Fabius legatus ad Canthaginenses, 2 6
 Fabius C. Pontifex per medios hostes it, redit;
 que, 1 13
 Fabius Ambustus, *M.* 1 26
 M. Fabius Buteo Pœnos vincit, 2 2. *Hunc*
primum ita cognominatum putem ex Plinio,
 10, 8
 Fabius Gurges Q. Volsinorum servos vincit
 1 21
 Fabius Maximus Q. Rutilianus Umbros vin-
 cit, 1 17
 Fabius Maximus Q. Verrucosus Ovicula Cun-
 ctator, 2 6

Fabius Maximus Q. *Æmilianus* Cos. Viri-
 tum vincit, 2 7. Allobroges, 3 2
 Fabii Samnitum domitores, 1 18
 Fabula de membris dissidentibus, 1 23
 Fabulose altitudinis nives, 2 6. Fabulose
 monstra freti Siculi, 2 2
 Facere artem. *Vide A.* Sic facere cibum: quid
 quid necessitas cibum fecerat, *Senec. de ira*,
 3, 20. *Suidas in "ACaput. πρὶν ἢ βασιλῆος πρὶν*
σάδας τὸ τῶν ἀνδρῶν πρὶν γινώσκειν audaciam,
 2 2. bellum, *pro concipere, movere*, 3 7.
 Conjunctionem, *pro inire*, 3 10. consulem,
 3 16. *Sic facere regem, deum, Curtius* 8 5
 documenta, *pro dare, docere*, 4, 10 eruptionem,
pro arumpere, 3 20. exercitum, *pro*
comparare, 3 19. *Sic Velleius*, 2 109. fa-
 mem, 3 12. fidem, *h. e. efficere ut credat-*
ur, 1 1: 3 16. fiduciam, *h. e. addere ani-*
mu, 3 15. finem, *pro desinere*, 3 19. im-
 petum, *pro dare impetum, irruere*, 3 1:
 3 17: 4 10. latrocinia magis quàm bella
pro exercere, 2 3. lucum asyllum, *pro en loco,*
asyllum, 1 1, moram, *pro morari*, 4 2. pa-
 cem, 1 1: 4 2. pontem, 3 10. populum,
 1 1. pretium fœderis regem, *h. e. fœdus*
tradito vege velut emere, 3 1. provinciam,
h. e. regionem aliquam perdomare, ut recipi-
ant, 2 17: 4 12. *Livius passim consue-*
rit. Romanos de servitute, 2 6. *Sic Ju-*
venalis, 6 185. *de Tusca Gracula, facta est,*
Vide etiam De servitute. Facere, pro reficere,
 1 3
 Facilis, *pro eo qui facile potest vinci*, 4 11. FA-
 CILE cedenti pars regni data, 2 8
 Factio, *pro partibus*, 3 31
 Facta pop. Romani, *Præfat. Galatica*, 2 11
 Factus Greicus, Metellus, 3 8
 Fæsulæ, urbs, 1 11
 Falernus, mons, 1 16. Falernus *adjectivè posi-*
tu, *sic Falerni saltus*, 2 6
 Falisci, 1 12. *ubi malim legere: Faliscis, quum*
obsiderentur, &c.
 Fallacia insidiarum, 1 61. *sic Justinus*, 29 1.
crimen facinoris.
 Fama loquitur, *h. e. fama fert, fama est*, 4,
 10. non dubitat *h. e. constans fama est*, 1 1.
 Famæ celeritas arte adjuta, 3 3. Famem
 Leonidæ adæquat Calpurnius, 2 2. Famâ
 quàm re majora bella, 2 7: 2 8
 FAMES ex luxu, 3 12. FAMES expugnat
 invictissima, 1 10. deditionem extorquet,
 4 2. Fames Atheniensis, 3 5. Calagari-
 tana 3 22. Numantina, 2 18. Romana,
 1 10: 1 13. Saguntina, 2 6. turpis. *Vide*
T. Fame. quasi pestilentia absumpti servi,
 3 19. Fame premi, urgeri. *Vide P. U.*
 Familia, *pro domo, genera*, 3 15: 3 16. *pro*
servis, 3 12: 3 19
 Fanaticus 3 19. furor, 3 19
 Fas collegii, 3 14. deum, 2 20

INDEX.

Fasces unde Romanis, 1 5. Fasces Cos fracti 1, 22. prætorii relati ad Spartacum, 3 20. Fasces submittere, 1 9. Fasces, pro potestate, *ausus sunt insignia*: sic Fasces abrogati, 1, 9. retentii, 1 24.

Fastis damoati dies, *h. e. inter atros relati*, 1, 13.

Fatigium in domo Cæsaris, 4 2

Fatalis manus, *qua fata vitæque hominum in potestate habet*, 3 21. Fatale, quod exitio alicujus destinatum est: sic Fatalis arena Pompeio, & Bruto Cassioque, 4 7. F tale Capitolium Gracchis, 3 15. nomen Scipionum Africæ, 2 15. Sic fatalis locus extas apud Justinum.

Faugare sevitiæ, 1 7. crebris incursionibus hostem, 4 12

Fatum, potestas illa, qua res humanas inevitabili sorte disposuit: sic dicitur Fati vis, 4 2. Fatorum decretum, 2 6. industria, 1 8. Fatus præcipitancibus, 4, 2. Fatum, pro fortuna illa qua fati decreto destinata est. Sic Fatum insularum, 3 9. partium, 4 2. urbis imperatoris, 2 6. Fata generis humani, 4, 2. patrum, 3 17. populorum, 1 3. rerum, 2 16. Fatorum præfagia, 2 6. Fata pro morte, 3 9

Fauces offocant: fauces invicem præbent Gallogræci, 2 11. Fauces apprehendit consulatem viator, 3 17. Fauces, pro angustiis: sic Fauces lithæ, 2 16. Italiæ, 2 3: 2 6. maris 1 18: 4 2. montis, 3 20. Propontidis, 3 6. Urbis, 1, 10. *quamvis & ibi possit accipi, ipsi Urbis faucibus incubare, sunt dicitur imminere cervicibus, ad Fauces portus, Cæs. de bel. civ. 3, 24.*

Favorex ætate, 4 4. ex injuriâ, 4 2: 4 4: Favorex civium velificari, 1 9. Favorem populi accipari, 3 13. ad Favorem plebis conciliandum effusa largitio, 3 12

Fatores hostium bello persequi, 3 7

Fax, Faces injectæ rectis Urbis, 1 13. vibratæ in turres elephantorum, 1 18. Facibus armati Eidenates, 1 12. Fax juventutis, pro ardore juvenili, 1 1. Vide *Bathium, Adversar. 7 19: & 47, 10.* Fax, pro causâ & initio motus, sicut pro ipso motu incendium ponitur: sic Fax certaminum, 3 14. motus, 3, 23. Fax eadem quæ Dracum cremavit, socios in arma accendit, 3, 18. Hoc loco fax & propria significatione, & translata sumitur, sicut & sero, 3 23. ita Carilina ex rogo filii maritalem facem accendit, Val. Max 9, 1. Faces Furis, tribuuntur quod ille turbatum incentricer crederentur: hinc Facibus Furialibus in exitum reip. armati Cæsar & Pompeius, 4, 2.

Fax seculi pro magno turbone, 4 3. Faces bellii, pro auxilioribus, 2, 9. Sic Velleius, 2 25: Sertorium, proh! quanti mox belli facem. *Plin. ep. Ruse successit Theop. hanes, unus ex legatis, princeps fax accusationis & origo*

Latro, in Catil. 6, 3. de L. Siliacino, ea fax incensa dicitur rursus benignitate deorum immortalium: maque virtute consulis extincta est. *Alludit Tac. H. 2, 86* accerrimum bello facem prætulit

Felicitatis nimia fauces civiles peperit, 3, 12: 4, 2. Felicitas, Syllæ, 3 5. Pompeii, 3, 6. Felicitatem Cæsari omnia sequuntur, 4, 2.

Felicititer, vox usitata laus acclamationibus, 3, 3. Vide Gruter. *Suspice. 6 10*

Feminæ Germanorum pugnaces, 3, 3. Feminæ inter obsidiones, 1, 10

Fera in aciem productæ, 1 18. Ferarum ritu debellati Cantabrigi, 4 12. a Feris nutriti, 1, 1. Adde *Ætium. Hist. An. 11, 21 item, 12, 42: & 13, 1. Tum Pausan. lib. VIII. pag. 533, 10. de Tele. h. & lib. II. pag. 173 de Pæsculano, & lib. X. pag. 637, 40, de Phylaride & Philandro.*

Ferai habitus, *h. e. funestus, exitialis*, 1 12] tabula, 3 22. Ferale signum, 4, 7

Fercula triumphi, 4 2. *h. e. simulacra victoriarum urbium, fluminum, montium &c. quæ ferebantur in triumpho. Sic Suetonius, Cæsar. cap. 37. Ferre de triumpho semper fore dicitur apud vet.*

Feretrius Jupiter, 1 1: 1 12: 2 4. Tropæophorum vocat Apuleius. *de Mundo, in fine.*

Ferre fœdera, 1 10

Veritas ex pastoribus, 1 22. Feritas Gallorum Athacæ amicitie molliora, 2 11

Ferocia, pro fortitudine, 2 12. Sic Livius, 35, 49. Ovid. in Ponto, 2, 9 45. Sed quàm Matre ferax —

Ferox pro indomito, fero, pop. Romanus, 1 2: deorum metu mitigatur, 1 8. ferox natura gens Senonum, 1 13. Ferocia dicta, pro fortibus, 3, 10. Sic ferociter, pro fortiter, Livius, 3 47

Ferocissimæ gentes Hispanæ, 2 11

Ferre, pro pati, 4 12. parem, superiorem, 4, 2. pro sustinere, sic Romani ferunt tela Parthorum, 4 10. Ferre leges, pro regere promulgare, 3 17. vallum Viæ V. Ferri, pro proficisci, 3 3. pulvi fertur in oculos, 3 3

Ferre ann, 2 19. Ferreæ manus, 2 1

Ferrum victis ablatum, 2 3. Ferro ergustularum recocto fabricati gladii, 3 20. Ferrum pro gladio, cultro, pugione, &c. 1, 3: 1, 7: 3 5: 3 11. pro armis, 1 12

Fervet obsidio, *h. e. strenuè procedit, urgetur*, 2, 15. de damnatione ferventur loqui cæpium est, Cæsar in Cic. ep. fam. 8, 8

Ferus, pro saro, atroce, 3 21. Feri homines; pro agrestibus, silvestribus, 3 8

Fessus, *h. e. fractus & fatigatus*, 3 1. Fessi fame Siguntini, 2, 6. Claud. de B. 6. & vers. 129: Et quamvis geminâ fessum jam clade fugarit Oratio C. Cotta in f. a. ad Sal. m. Incerti 3, 12. cum omnes provinciæ, regna, maria terræque, aspera aut fessa bellis sint.

Festinat

INDEX.

Vestinat ad reliquum opus *Quinctius*, 1 11
Vestinatio Romanorum in reparando exercitu, 1, 18
Vestum Latinarum, 3 18
Vesulæ, *urbs*, 3 18
Vidilia, 1 18. *Vide Tibullum*, 1, 1, 38
Videnæ, *urbs*, 1 12
Fides annalium, 1 12. *Camilli*, 1 12 publica, 3 1. ut *Fides* ei esset, *h. e. ut ei crederetur*, 1 7. *Fides* pacis ac belli *Janus*, *h. e. signum*, quod indicat pacemne habeant, an bellum, *Romani*, 1 2. *Fidei* magnum, sed triste monumentum, 2 6. *Fidem* numinum! bene *Dens*! 1 11: 3 3. *Fidem* capere, *Vide C.* facere, 1 11: 3 16: 4 10; rumpere, 4 2. solvere, 1 1. superare, 1 18. in *Fidem* venire, 3 22. *Fide* bonâ, *h. e. probè*, *exaltè*: *perfectè*, *Sic Ovidius Pont.* 3. 7. 24. verâ *fide* perasisse, *Plinius*, 3, 3. inaurato fortunæ simulacro fidelissimè. *Vide etiam* Bonâ *fide*. **FIDE** salvâ paranda victoria, 1 12. ex *Fide* constituti aliquid resignare, 4 7. in *Fide* manare, 1 21, manere *subauditur*, 1 3. in *Fide* permanere, 4 2
FIDUCIA in virtute, 2 2. ad speciem *Fiduciam* panes ab arce jaculantur *Romani*, 3 13. *Pharnaces* magis discordiæ Romanæ *Fiduciâ*, quam suæ virtutis, bellum mover, 4 2.
Fieri Celtibericus, 2 17. *Vide etiam* **Factus**.
Figere tropæa, *pro erigere*, 2 17: 3 2
Filium suum interficit *Castus*, 1 26. *Manlius* 1 14. *Filium* *Virginii*, 1, 14
Fimbria, 3 21
Finire, *pro tollere, delere*: sic *Finis* *Carthago* 2 14. *Hoc sensu Ovidius*: *Sunt aliquod manes, letum non omnia finit*. **PARTIUM** odia non finita cum bello, 4 2
Finis datus cædibus, 1 16. impositis bello, 2 2.
Fines, *pro disione, territorio*: sic *Fines* alicujus territorare, 2 15. *Finibus* migrare, 2 15. de *Finibus* pugnare, 1, 11, *pro* *Finibus* arma corripere, 1 9. *Fines* mundi extremi, 4 1.
Fistulæ in Capitolio, quibus aqua deducitur, 3 16
Flaccus Q. *Fulvius* *Cos.* 2 6
Flagrans ultionem miles, 1 16. *Suspitor fuisse*, 4 2
Flagrans ultione miles. *Flagitare* decreta, 4 2
Flagritum *impositi iugi*, 1 16. non minore *Flagitio* socii rebellant, quam cives, 3 18
Flagitare cupiditate, 3 5. ignomaniâ, pudore 2 18. ultione, *Vide* *Flagitans*
Flamen *Dialis*, 3 21. *Flamines*, 1 2: 1 13.
Flaminius C. vincitur ab *Annibale*, 2 6
Flaminius T. *Quinctius* *Philippum* vincit, 2 7
Flamma circa caput visa, 1 6. *Adde exemplum* *Salvidien*, *apud Dionem*, lib. 48. pag. 430. & *Lavinia*, *apud Virgilium*. 7 73 *Flamma* subita de cineribus obrutis, 2 15. *Vestalis*, 1 2. *Flammam* inter verba fundere, 3 19.

fundere, velut ardenti capite, 4 12
Flexus siderum, *pro revolutionibus*, 4, 3
Florentia, *urbs*, 3 21
Flori historici ætas, *Præfat.*
Flores in bonè meritos profusi, 2 7. *Floribus* vernat *Campania*, 1 16. *Flos*, *pro excellentissimo in quoquo genere*: sic *Flos* *Juventutis*, *Præfat.* ordinis equestris, 3 21. *fanguinis Italici*, 4 2. *senatus*, 3 21. *virtutis* 1 22. sic *Flosculus* *Juventiorum*, *apud Catullum*, *carmine* 24
Fluens in luxuriam seculum, 4 12
Flumen inducere fossæ, 3 10. manibus & clipeis retinere, 3 3. per *Flumen* glacie perfidum equitare, 3 4. *Fluminis* obundatio, 4 2
Flumen oblivionis, 2 17
Fluvii: *Æsapius*, *Albis*, *Allia*, *Alpheus*, *Ana*, *Anienis*, *Aous*, *Araxes*; *Arfia*, *Altura*, *Ates*, *Bagrada*. *Cremera*, *Danubius*, *Dravus*, *Darius*, *Euphrates*, *Granicus*, *Hebrus*, *Hister*, *Iberus*, *Isara*, *Liris*, *Macra*, *Mæander*, *Mosi*, *Mosula*, *Nar*, *Nilus*, *Oblivionis*, *Orontes*, *Padus*, *Rhenus*, *Rhodanus*, *Savus*, *Sicoris*, *Tagus*, *Tanais*, *Tiberinus*, *sen* *Tiberis*, *Ticin*, *Titius*, *Trebia*, *Varus*, *Vindelicus*, *Vulsurgis*, *Vulturnus*. *Quare suis quemque locis*.
Fluvii cædibus cruentati, 2 6; 3 3; 3 5.
Fluvii cruore mixti *Marcellin*, 16, 32. f. 17 30. f. *Plut. Emil.* c. XXXVI *Diodor*, 2, 26. *Herodian*. 3 13. *Philos*, pag. 663. c. sic *Nilus* in *Caracallâ* *Snida*. *Gesta* *DEL* *Francos* pag. 72, 58; & 50, 49. *Paulus* *Diac. lib. XV* ubi de *Attillæ* prælio. *Lucan*, 8 34. *Emathia* jam clade rubens exibat in æquor. *Hieron. Ep.* 2, 22, quantæ *fluviorum* aquæ humano cruore mutatae sunt. *Chronicon* *Reginonis*: Per idem tempus bellum inter *Clotharium* & *Theodericum* oritur super *fluvium* *Aroadi*, tantaque cædes de utroque populo facta est, ut ipse *alveus* de cadaveribus repletus magis cruorem, quam aquam fundere videretur
Foculus super cassidem, 4 12
Fœdare victoriam parricidio, 1 3. mortem ludibriis, 3 4
Fœdus *Albini* cum *Jugurthâ*, 3 1. *Antonii* cum *Parthis*, 4, 10. *Caudinum*, 1, 16; 3, 18. *Mancinianum*, 2 18; 3 14. *Philippi* cum *Annibale*, 2 7. *Scyllæ* cum *Mithridate*, 3 5. *Romanorum* cum *Boccho*, 3 1. cum *Campanis*, 1 16. cum *Parthis*, 3 5; 3 11. cum *Pœnis*, 2 6; 3 15. cum *Porcenâ* 1 10. cum *Samnitibus*, 1 16. *Fœderis* sponsores, 3 14. ex *Fœdere*. *Vide* E. *Fœderum* religio summa *Romanis*, 2 6. **FOED.** ultores dii, 3 11. *Fœdus* rumpere, 2 6. *Fœdera* ferire, 1 10. percutere, 3 11; 4 10. *Fœdus* humani generis commercia, 3 6. *Fœdus* amicitie, 1 10; 4 2. *matrimonii*, 4, 2. *Fœdâ*

INDEX.

**Fædi exitus proscriptorum, h. e. misera-
biles atroci, favi, 4 6. Fæda clades, magna simul
& turpis, 2 2. fuga, turpis & effusa, 1, 1.
sic Livius, 30 6. Sallust. Jug. 4 3. strages.
3 5**
Fœneratorum impotentia, 1 23
**Fomenta, 4 2. medicamenta vulnerum dolorem
mitigantia utuntur eo sensu Livius & Tacitus.**
Fons Arethuse, 2 6. Vide Torrens Vergelli.
**Fontes veneno miscere, 2 10. Fons & origo
belli, 3 6**
**Forma patrocinator Cleopatræ, 4 2. Adde Ju-
stinum, 12 7. Tacitum, 12 51. de Formâ
vide Diog. Laert. in vita Aristotelis, ubi dista
ejus recensentur. Formâ augustinore visus Ro-
mulus, 1 1. Forma prælii, 2 2**
Formæ, urbs, 1 16
**Formidatum militibus flumen, h. e. quod for-
midant milites, 2 17**
**Formidolosus, pro terribilis, 2 8. sic Formido-
losus hostis, apud Sallust. Cat. 7 6. Formi-
dolosâ potentia, ibidem, 19 2**
**Fortissimi fidelissimique socii, 1, 18. Sapius ita
conjunctim hæc reperias apud scriptores, ut apud
Catonem in Agellio, 3 7, sic firma ac fidelia
subsidia, Livius, 31, 9. Fortis fidelisque ope-
ra, Liv. 28, 9: 40. 46. satis constat servos
(Ciceronis periclitantis) fortiter fideliterque
pacatos fuisse ad dimicandum, Livius apud
Senecam, Suasor. VII. ubi de morte Ciceronis.
Hirtius de B. Alex. cap. XLIII. Salonam
cives Romani fortissimi fidelissimique in-
colebant.**
Fortius, subaudi, egit, aut egerant, 2 15: 4 2
**Fortitudo, pop. Romani quare maximè osten-
sa, 1 15**
**FORTUNA & virtus ad constituendum pop.
Rom. contendunt, Præfat. quasi de indutriâ
aliqua agit 2 8: 4 2. videtur deliberare
nescio quid, 4 2. Marius aliter bello re-
servat, 3 21. Sex Pompeium aliis post Cæ-
sarem bellis reservat, 4 2. Romanum im-
perium ad Cæsares transfert, 4 3. Sic Se-
neca, ep. 51 13. efficacior quam virtus, 4 7
audet aliquid adversus absentem Cæsarem,
4 2. invidet pop. Romani, 4 2. Lega Petro-
nii Carmen, de bello civili. Fortuna Cæsarem
invidet, 4 7. pop. Romani semper in malis
major, 3 18. imperatoris etiam absentis mi-
litar pro partibus, 4 7. Fortuna sua Pom-
peio titulos quærit, 3 5. Fortunæ, ætus,
torrens, 2 7. Fortunâ amisâ conscientiam
retinere, 2 12. Fortunæ multi plus debent,
quam virtuti, Præfat. Fortunam expectare,
1, 3. FORTUNAM, cui tantum licet, re-
vereri, 2, 12. Fortunâ hoc ei in malis in-
dulgenti, 2, 4.**
Fortunæ insulæ, 3, 22.
Fossa circumdata obsessis, 2, 18: 3, 10: 4, 12.

Fractus, pro debilitato, fesso, 2, 17.
Fracti Cos. faeces, 1 22
Fragilitas humana, 4 2
**Frangere, pro vincendo debilitare, 2 17: 3 5.
qui virtute Frangi non potest, morâ commi-
nuendus, 2 6. Claudianus de bello Getico,
versu 149.——fregitque furentem
Cunctando——**
Frates interficit Jugurtha, 3, 1
Fraternitas, 4, 2
**FRAUDULENTISSIMUS regum, fraude in
insidias deductus, 3, 1**
**Fraus Punica, 2 6, 2 17. per Fraudem ali-
quem aggredi, 2 17. Fraude domesticâ op-
pressus Sertorius, 3 22. Fraude montium
grassantur Samnites, 1 16. FRAUDE præ-
cipuus rex, fraude cauitur, 3 1**
Fregellæ, urbs, 1 11: 1 18
Freiani, pop. 1 18
Frena servitutis, 4 12
**Frenum adolescentiæ, 1 26. Frenum, obscurè
de freno Siculo, 2, 2. Belearicum, Gaditanum,
3 6. Siculum, 4 8. ejus tractio frustra
tentata, 3 20**
**Fretus opibus & regio nomine, 2, 8. religionè;
2 12**
**Frugum parens Athenæ, 3, 5. Frugum semina
mutato solo degenerant, 2 11**
**Frui cantu, 2, 7. Frui, & uri, differunt, 2 6.
Vide Vallam, eleg 5. 5. & Liliam, ad Senecam,
de vitâ beatâ, cap. 10. Aug. de Civ. 11, 25**
Frumentariæ leges, 3 13
ex Frumento potio, 2 18
Frustrarentur, 2, 2.
**Frustrari, 2 2. Frustrato ictu tenetur Scævo-
la, 1 10**
**Fuga fæda, 1 1. simulata, 1 3: 3 1, 4 10.
Fuga Marii, 3, 21. Pompeii, 4 2. Scipio-
nis, 4 2. Fuga Rom. voluntaria, 3, 1. Fuga
stragesque, 1, 18. Hæc sapius junctâ reperias,
ut apud Livium, 26, 4, 30 6. Fugam au-
ferre, 3 10. Vide A. Fugam Crassi occupant
Patrii, 3 11. Vide O. Fugam sistere, 1,
1. in Fugam nutare, 3 10. Fuga, pro exilio,
3 16. Sic Tacitus & Justinus, Hinc Ovidio,
Tript. 2, 193. fugare, est in auxilium mittere.**
Fugare, pro in fugam conjicere, 1 1
**Fugere non vult Curio cum posset, 4 2. Fu-
giendo pecuniam spargere, 3 5**
Fugitivarii, 3 19
**Fugitivus finium suorum, regni, 3 1. Sic
Seneca, contrav. 6, 2; Accusator civium me
fecit exulem, filius etiam meorum. Quomo-
do soli & cœli sui profugi. Cyprian. 177.
Profugus feralis tabulæ, infra.**
**Fulmen Annibalis, pro clade quâ attrivit Ro-
manus, 2, 6. sic ferè, Fulmen Romanis destina-
tum, Saguntino igne conflatur, 2 6. Fulminis
instar Pharnacem obrivit Cæsar, 4, 2. Dio-
nyisium fortuna velut fulmen aliquod otio ac
d 2 trans-**

INDEX.

tranquillitati iniecit, *Val. Max.* 1, 7. *ext.*
Fulvius 2. *Flaccus* Ligures vincit, 2, 3
Cn. Fulvius Flaccus *Cof. Prafat.* 2, 16
Cn. Fulvius Centimalus Libanos vincit, 2, 5
Fulvius Nobilior *M. Aetolos* vincit, 2, 9
Fulvia sortem conjurationem Catilinariam
 patrefacit, 4, 1
Fulvia uxor Antonii, 4, 5
Funalia, 2, 2
Fundæ Balearium, 3, 8
Funditus, 3, 3; 4, 1
Fungi opere, 1, 23
Funibus sub mari actis captae rates, 4, 2
Furit Antonius Octavium sibi praelatum, *h. e.*
supra modum excaefcit: Gili exprimunt,
Il enrage, 4, 4. *Furenti* fim lis in primam
 a iem pducit *Cæfar*, 4, 2
Furfidius, 3, 21
Furiale in modum amici Eidenares, 1, 12
Furialibus in exitum Reip. facibus armati
Cæfar & Pompeius 3, 12
Furiosi lairones, *pro perditissimis*, 3, 6
Furnius, 4, 12
Furor Antonii, 4, 11. *Cæfaris & Pompeii*,
 4, 2. *Catilinæ*, 4, 1. *civium*, 4, 2. *fanaticus*,
 3, 19. *Numantinorum*, 2, 18. *Samnitium*, 1,
 16. *fociorum*, 3, 18. *Furois æstus*, 4, 2. *tur-*
bo civili infaniz toto Furore detonant, 3, 21
Furore regio traditos fices retinent de-
 cemviri, 1, 24. *Furores civiles, pro bellis*
civilibus, 3, 12
Furtis lacerare hereditatem, 4, 4
Fufas à cornu equitatus, *h. e. effusus, emiffus*,
 4, 2

G

Gabinus *M. Marfos* vincit, 3, 18
Gades, 2, 17. occupantur à *Cæfare*, 4, 2
Gaditanum fterum, 3, 6; 4, 2
Gæuli, *pop.* 4, 12
Gætulicus, *Coffi cognomen*, 4, 12
Galatica facta, 2, 11
Gallæcia, 2, 17
Gallia acquifita, 3, 12. *Cæfaris provincia*, 4, 2.
 in *Galliam* defleat bellum civile, 4, 2. *Gal-*
lia Cisalpina, 4, 4. *Galliæ*, 3, 10. *domitæ*,
 3, 10
Gallicus finus, 3, 7. *triumphus Cæfaris*, 4, 2.
Gallica bella duce *Cæfare*, 3, 10
Galligræcia, 2, 11
Galli immaniffimi gentium, 3, 10. non feroces
 tantum, fed & callidi, 3, 13. *triumphi de*
Gallis, 1, 18. *Galli Senones*, 1, 13
Ganymedes, 4, 2
Garamantæ, *pop.* 4, 12
Gaudium liberratis novæ, 1, 9. *primi mariti-*
mi triumphi, 2, 2. *viCTORiæ ex Tranfalpinis*
gentibus, 3, 2
Gaurani falus, 2, 6
Gautys mons, 1, 16

Gellius legatus Pompeii, 3, 6
Geminus Janus, 1, 2. *Gemini* Romulus &
Remus 1, 1
Gemitus maris, 4, 11. *Staius Thebaid*, 4, 595
Quantus Tyrrheni gemitus falu---
Gemmæ ab Indis Augufto oblatæ, 4, 12. *gem-*
mis obtricta veftis, 4, 11
Generi appellatione etiam progener compre-
 henditur, 4, 2
Genius malus, 4, 7. *velut Genios venerantur*
Galli fenes Romanos, 1, 13
Gens bellicofiffima Helvetii, 3, 10. *Gentes au-*
xilia petunt à Romanis, 2, 7. *Gentium po-*
tiur Roma, 1, 1. *Gentium princeps populus*,
Romani, 4, 2. *viCTOR populus*, 3, 9; 3, 13.
fic apud Senec. de benef. 5, 15: *ille viCTOR*
pacatorque gentium populus. Gens, pro fami-
liâ, 1, 12; 4, 4
Genuina feritas, *h. e. ingenta*, 2, 11
Genus hominum quafi fecundum *fervi*, 3, 20
Generis humani facta difcunt, *quiret P.*
Romani legunt, Prafat. Gens hum. fedus
tollunt Piratæ, 3, 6. *dominatio Romana, id.*
eft, generis humani, 4, 3. *Vide etiam Huma-*
num Genus, pro gente, 2, 3:
Genitus Marte, 1, 1
Gerere bellum, 2, 16. *multum operum, Prafat.*
fe matrem, h. e. facere officium matris, 1, 1.
Atud Sulpicium Severum, Hift. facra. 1, 62.
eft, gerebant fe Catholicos, eodem verborum
poftu, fenfu difpari
Gergovia, *urbs*, 3, 10
Germani immaniffimi gentium, 3, 10. *vincun-*
tur à Cæfare, 3, 10. *in partibus Cæfaris*, 4,
 2. *Pompeinos equites pellent*, 4, 2. *Vincun-*
tur à Druso, 4, 12. *Quintilium Varum oc-*
cidunt, 4, 12
Gefonia, *urbs*, 4, 12
Geforiacum urbs, 1, 11; 4, 12
Gentilia, 3, 1
Glacie, perfidum flumen, 3, 4
Gladiatores bellum concitant, 3, 12
Gladiatorio more concurrunt *Romani*, 3, 21.
Gladiatorii exercitus undè, 5, 12. *Gladiato-*
rium munus, 3, 3
Gladium ad iniqua pondere addunt *Galli*, 4,
 13. *Gladie, quàm feuri percuti, honeftius*,
 3, 5. *Gladii Romanorum*, 2, 7. *gladius*
cincta concio, 3, 12. *Fulvia*, 4, 5
Glaucia, 3, 16
pro Gloria arma corripit pop. Romanus, 1, 3.
gloriari, 1, 13
Gomphi, *urbs*, 4, 2
Gracchanæ lege, 3, 16. *feditiones undè*, 3, 12.
Gracchus *Tib. Sempronius* Sardiniam recipit,
 2, 6. *Vide etiam Sempronius*
Gracchus *Tib. Sempronius* Celiberos vincit, 2, 17
C. Gracchus fuppositus, 3, 16
Tib. Gracchi feditio, 3, 14. *C. Gracchi fed-*
itio, 3, 15

Gladium

INDEX.

Gradum retrò dare, *pro retrò cadere*, 4 2.
 Græcia in partibus Pompeii, 4 2. Græciæ
 vetus status redditur, 2 7
 Græcum ingenium Italicis artibus mixtum,
 1 5
 Græcula civitas, 4 2. Græculum ferrum, 2,
 7. *per contemptum ita diminuerunt vocem*
 Graci: sic Græculus est apud Cicer. in Pisnem
 cap. 29. Macrobius, 2 4. Plinius, paneg.
 cap. 13. Juvenal, 6 185. Ita milites irati
 Julianum appellaverunt Græculum, Marcellin.
 17 14. Adde Boribium, advers. 11 19. Sic
 vaixal. & in Orat. Cal. apud Dion, 46 2
 Graffari *pro turbare, turbas dare*, 2 7: 3 6.
 Graffari credibus, superbiâ, 1 7. fraude
 montium, 1 16
 Gravidarum parvus extorci, 3 4
 Gravis classis apparatus belli, 3 5. comitati-
 bus, x. reitu, propugnaculis, 2, 2. triumpho,
 2 2. Gravis urnis armis thesauroque, 3 1
 Gravitatis conforia, 1 18
 Grex, de elephantis dictum, 2 2. Greces equo-
 rum, 3 20. Sic grex ministrorum, Hiero-
 nym. epist. 3 5
 Gubernacula urbis invadere, 1 6

H

HAbere certamina, *pro configere*, 3, 22. con-
 cionem. *h. e. verba facere ad populum*, 1,
 1. deprecationem, *pro deprecari*, 2 18. in
 quæstu, *h. e. rem inde facere*, 3 12. in vin-
 culis, *h. e. destinare captivum*, 8 2; 2 20.
 indulgentiæ, *pro tractare*, 1 18. pacem, 1,
 19. sic habere bellum, *seditionem* Prologus Tro-
 gi, 3, 8. *pro virtute* 3 3. hoc sensu Seneca, de
 benef. 1 13. cui *pro virtute fuit felix teme-
 ritas: provinciam, pro possidere, retinere*, 4,
 2: 4 8. Ita Sallust. Cap. 6. & Rep. 2, 64.
 Tacit. 1 1; 4 5. Curt. 8 8. rationem alicu-
 jus in comitiis, *h. e. ut liceat ei profiteri, &
 honores petere*, 4 2. Se benè, *h. e. esse inco-
 lumem & saluum*, 4 2. Senatum, *valet
 convenisse senatores, & consultare de republi-
 câ*, 4 1. silvas, *pro habitare*, 4, 12. suspectum,
pro diffidere, suspectare, 4, 2. Habes, in ver-
 bis Vercingetorigis, 3 10. videtur singulari
 quâdam significatione positum, quomodo &
 alias Habendi verbo peculiariter ut sunt: ut
 in ludis gladiatorii, qua de re Lippius, Saturn.
 2 21. & in funeribus. Ita fortassis hoc loco
 detitionis formula est.

Habitus Videnarium feralis, 1 12. ex Habitu
 dignitas addita, 1 8

Hædracum mare, 1 15; 1 18

Hædri, pop. 3 10

Hæmus mons, 2 12

Hæret in pugna, 3 10

Harena gladiatorum, 3 20; 3 21. civilis bel-
 li, *pro loco ubi commissitur*, 4 2; 4 7

Hausta Salondici argentea, 2 27. Hausta subji-
 cere, 2 6. Vide Berneccerum ad Suet. Aug.
 24 3. sub Hausta venire, 3 21

Haurire, de fluvio dictum, *pro absorbere*, 3, 11.
 Hebrus, fl. 3 4

Hedri, urbs, 4 2

Helvetii, 3 10

Heraclea, urbs, 1 18

Herculeum, urbs, 1 16

Herculei legati Sertorii, 3 19

Hercules & Herculeus, idem, 1 16

Herculis fidus, 1 16. columnæ, 2 6. speculas
 vocat, 4 2. Herculi, *pro ab Hercule, condi-
 ta Capsa*, 3 1

Hercynius saltus, 1 11; 1 17; 4 12. Her-
 cyniæ silvæ, 3 10

Herdonius Sabinus, 3 19

Hereditarium bellum, 3 17. Vide B. jus, 2, 8:
 3 13

Hereditas Antali, 3, 12. Romanos corrumpit,
 3 12. in alimenta promittitur plebi, 3 15.
 Hereditas Sullanæ proscriptionis bellum
 Sertorianum, 3 22. Hereditatem adire, 2,
 20. Vide A. lacerare furtis, 4 4. Heredita-
 tes regum, 2 20

Heres secundus, *h. e. subsistens*, 4 4

Herennius Samus, 1 16

Hibernare, 4 12

Hiberna stipendio taxata, 1 12

Hic, Hos, Hos, *pro alios, alios*, 4 12

Hiemate sub pellibus, 1 12

Hiempsal Numida, 3 1

Hiems altius levat Alpes, *nivium mole nivium,
 qua per hiemem frequentes, in immen-
 sam altitudinem excrescunt*, 3 3. Sic Hieme
 crescunt Alpes, 3 10. Ita, Petron. de bel.
 civ. vers. 146 hunc (locum in Alpibus) nivis
 dura claudit hiems canoque ad sidera vertice
 tellit. Hieme navigat Cæsar, 4 2, per
 Hiemem collatæ rosæ, 2 8

Hiero Syracusanus, 2 2

Hierosolyma, 3 5

Hinc templum, 1 1

Hircanus Judæus, 3 5

Hispania citior, ulterior, 4 2. Hispania Ser-
 torio militat, 3, 22. perdomita, 4 12. His-
 paniæ bella, 2 17. laus, 2 6. Hispaniæ &
 Mauritanæ lituora in unum vergentia, 4, 2.
 In Hispaniâ bellum civile, 4, 2. cum Pœnis,
 2 6. de Hispania triumphus Cæsaris, 4 2.
 Hispaniensi, 4 2. qui non quidem Hispanus
 est, sed moratur in Hispania. Vide Lippium
 ad Vellei. 2 15

Historiam per species quam tempora conscri-
 bere, 2 19

Hister, fl. 4, 12

Histi, pop. 2 10

Histria, 1 18

Hominis & imperii comparatio, Præfat. Sic
 1 76.

INDEX.

I. 76. *de judic. homo cum populo comparatur.*
Hominēs mutati, 4, 12. **Hominum** ingratis-
 simi Athenienses 3 5. quasi secundum **Ho-**
minum genus, servi, 3 20
Honerare, sic forte reponendum in *Lucano dixi*,
 4, 2. est autem verbum aliis quoque scriptori-
 bus usurpatum. Vide *Acidalium*, ad *Vellei.* 2,
 124. Etiam in *Var. Lect. Curt.* 7 2. & *Ju-*
stini, 5 4. **Honerare**, pro **onerare**, reperias.
Sic possis legere apud Petron. in carmine de bell.
civ. vers. 156. Eiusdem notione est Honustus,
de quo Servius, ad Virgil. Aen. 1 293. quo
 usum esse crederem *Apuleium de Mundo*, non
 longe à principio, ubi vulgò, Caelum, quod qui-
 dem divinis corporibus onustum videmus.
Honorem suo arbitrio sibi sumere. 2, 1. in **Ho-**
norem mortuorum parcurit Atheniensibus,
 3, 5. in **Hon.** patris Germaniam provinciam
 facere vult Augustus, 4 12. in **Hon** virtutis
 regnum datur Tullo, 1 3. **Ptolemæi** corpus
 repertum in auræ lorice **Honore**, 4 2. *h. e.*
decore, ornamento.
Honores in Cæsare congesti, 4 2. **Honorum**,
h. e. magistratum, cupido seditionem concit-
at, 1, 26
Horatius, 1 10
Horatium cum **Curiatius** certamen, 1 3
Horrendum, pro *stupendo*, 1 7. *ita etiam*
Horribilis fiducia, 2 6. **Horribile dictu**, 1 16;
 1 6, 3 5; 4 12
Horrificare, 3 21
Horror, pro *eneratione cum metu iuncta, qua*
ex religione incutitur, 2 17, 3 21, 4 2
Hospitale mare, *h. e. placidum & portuosum*, 1
 16
Hospitium Urbis maritimum **Offia**, 1 4
Hositiæ humanæ, 1 16
Hosticus, pro *hostili*, 2 2, 3 10
Hostiles diræ, 3 11. **Hostile** bellum, 3 22
Hostilius Mancinus C. 2 18
Hostilius Tullus, Rom. Rex. 1 3
HOSTIS per insidias sublatu, videtur aliter
 vinci non potuisse, 2 17. **Hostem** Romanus
 toto orbe querit **Annibal**, 2, 8. **Hostem** vin-
 cere non vult exercitus, cum posset, 1 22.
Hostes judicantur, **Antonius**, 4, 5. **Lepidus**
 3 23. **Mariani**, 3 21. ad **HOSTIUM** ar-
 bitrium mori fortibus viris miserrimum, 4,
 8. in **Hostium** numerum referri, 2, 16. **Hosti-**
bus suis immortui **Romani**, 1, 18. **Hostibus**
 etiam recipiendis augenda respublica, 1, 1.
Humani cibi, 3 5. *pro esu humana carnis: sic*
Humanae hostiæ, 1 16. **Humana** fragilitas,
 4, 2. **Humanum** caput in fundamentis **Capi-**
tolii repertum, 1, 7. generis **Humani** facta
 discunt, qui res pop. **Romani** legunt, *Præfat.*
 generis **Humani**, fœdus rumpunt piratæ, 3,
 6. dominationis **Romanæ**, id est, **Humani**
 generis 4 3 sic imperii, id est, generis
Humani, 4 2
Hypseus L. prætor, 2 19

I

J **Acere**, de regione dictum, *h. e. sitam esse*, 3, 5.
Jactari laboribus & periculis, *Præfat.*
Jaculari, pro *jacere*, *mittere*, **Panes**, 1, 13. se
 in tela hostium, 1 14. signum in hostes, 1
 11
Janiculus mons, 1 25; 3 21; 3 23, occupa-
 tur à **Porcennâ**, 1 10
Janus **Geminus**, 1 2. **Jani** porta, clausa, 2 9;
 4, 12
Iberi, pop. 3 5
Ictum fœdus, *ibid.*
Id est, 2 6; 2 7; 3 3; 4 2
IDEM timendum iisdem, 4 2
Idonea clades, *h. e. satis magna*, 1 12
Ignis accedit incendio, *proverbium*, 4, 6. **Ignis**
Ætnæus. 1 16. **Ignis**, claritudinis omen, 1,
 6. **Ignis** haustu perit **Catulus**, 3 21. **Ponti-**
fex, **Vestales** amplexus aras, tantum non eo-
 dem **Ignis** sepelitur, 3 21. **Ignis**, ferro, ma-
 nibus, exæquata **Urbs**, 1 13. **Igni** & aquâ
 interdicere, 3 16. **Ignis** in naves **jacti**. 4
 11. **Ignium** mora, 2 15. **Ignibus** & oleo,
 foti milites, 2, 9. **Ignibus** septæ latebræ, 2, 3.
Ignoscere, 2 9; 4 2
Ille, *urbs*, 4 2
Ille egregium significat & clarum: sic **magnus**
Ille **Africanus**, 2 15. **Cato** **Ille** **Censorius**,
 2 17. **pater** **Ille** **Gracchorum**, *ibidem*. **Me-**
tellus **Ille**, 2 17. **Scipio** **Ille** posterior, 2,
 17. *Sic* **Veget.** 2, 3. **Cato** **Ille** major. *Alio-*
rum auctorum exempla non indiligenter colle-
git Robertus Stephanus in Dictionario.
Illustrat **Asiatice** plagæ litora **Cyzicum**, 3 5
Illyres & **Illyri**, 2 13
Illyricum, 1 18. in **Illyrico** victi **Cæsariani**,
 4 2
Illyrii assidui **Romanorum** hostes, 2 3. vincun-
 tur, 2 5. 2 13; 4 12
Ima alpium juga, *h. e. comparata cum aliis*
non ita excelsa, 2 3
Imaginarium rex, *h. e. non iustus & legitimus*,
 2, 14 sic **imaginari** fœces, *apud Livium*, 3,
 41. **Imaginaria** belli indictio, *pro quali-*
cumque, non solenni, 4, 10. **Imaginarium**
jus, *pro quocunque prætextu*, 3, 11. *Adde*
Formulas Vet. pag. 377. Sic Imaginaria fi-
des, Sidon. epist. 4 12
Imago, pop. **Romani**, *Præfat.* **Imago** potius ur-
 bis quam urbs, ædificia sine civibus, 1 1.
Imago pro *spectro*, 4 7. **Imago** nocturna, *pro*
somnio. 4, 2. *hinc* **imaginari**, *pro somniare,*
apud antiquos. **Imagines** **Cæsaris** circa tem-
 pla, 4 2. sub **Imaginibus** suis **Araxem** legi,
 concupiscit **Antonius**, 4 10
Imbutus ad excidia urbium, 2 18
Imitator **Ætnæi** **ignis** **Vesuvius**, 1 16
Immane dictu, *h. e. mirum & incredibile*, 1, 10.
Sic

INDEX.

Sic Marcellin. 15 21: *Immense quod quantoque gaudium*. Immania corpora ferro magis patenti, 3 10. Immanissimi gentium Galli & Germani, 3 10. Immanissimum facinus, 4 1

Immanitas gentium, 3 2. montium, 2 6

Immaturus, *pro inemptivo*, 1 3

Imber corrumpi a luvius 2 8

Imminuere, *pro imminere*, 4 2

Immittere percussores, 1 7: 3 1. *Cof. in Numidiam immitteritur, h. e. mandat, ei ut in Num. imperium faciat*, 3 1

Immoiare, 3 18. *Ut v. Circa madidus*, Liv! 42 29

Immortui hostibus Romanis, 1 18

Impar, *h. e. non sufficiens capitis*, 3 17. *Impar, pro debitor: sic oceanus in arem se facit*, 3 10

Impavens iugi, 2 17. pacis 2 8. soli, 3 6. Impeccata Cæsa 18 4 2

IMPERATOR quatuor est, tanti exercitus, 2 18. Im eratoris clades sacramentum augeret 4 2. Imo etiam absentis fortuna, *pro paribus militat*, 4 7. inter Imperatorem & militem medius Cæsar, *h. e. utriusque munere fungens*, 4 2

Imperium Romanorum, nisi subruo principe, haud ita potuisset coire, 4 3. circa mala sua districtum, 4 12. Imperii cursus incurfione Gallicâ suppressus, 1 13. cum IMP. magnitudine crescunt vitia, 2 19. Imp. fecerit pignora, 1 2. Imp. dignitas ornamentis Tarquinii eminet, 1 5. Imp. sedes, capite in fundamentis Capitolii reperto, promissa, 1 7. Imp. patrimonium, vestigalia 3 13. Imp. senectus quasi reddita juvenute revirefecit, *Pasat. ita Symmachus, epist.* 10 22. f. *Fecistis ut Urbs cana luxuriat in primam reducta latitiam, & ver illud quondam vigentia atatis Cassiod.* 1 25. f. *Ut antiqui principes nobis merito debeant suis laudes, quorum fabricia dedimus longissimam juvenutem: ut pristina novitate velucant, qua iam fuerant vetustosa senectute fuscata*. Imp. terminus Rhenus, 4 12. Imp. æmulatione in festi Latini, 1 14. Imperia pleraque vi & injuriâ constituta, 1 2. magna suis viribus ruunt, 4 2. Imperium, *pro potestate: sic Imp. regibus abrogatum*, 1 7. *pro iussu*, 1 1: 1 14: 1 26: 3 19: 4 1: 4 2. *sic in IMPERIO plus est, quam in victoriâ*, 1 15

Impes, 4 12

Impetrare. Saxa à gladio suo impetravit, ne veniret in potestatem hostium, 4 9

Impetus barbaris pro virtute, 3 3. *Vide Habere. Impetus primus Gallorum, major quam virorum*, 2 4. Imperium facere, 3 17

Impia pugna, *de civilibus*, 2 19. *Ita Claud. in Rufinum*, 2 63. Impia certamina vocat à cive concitata contra temp. qua parentis instat

est. *Quâ de causâ Impii etiam dicuntur, qui insidiantur principi, ut apud Curtium sapius, in causâ Philota. Vide etiam Lipsii notam 270. ad paneg. Plinii.*

Impiger fluminum, *h. e. inter flumina*, 3 2 *Sic dicimus, eximius virorum, &c.*

Impigrè, *pro fortiter*, 3 3

Impingere, *pro impellere contra aliquem, sic egestas Catilinam impexit patriæ*, 3 12

Implere viam, *pro finire, absolvere*, 4 12

Impliciti dumis silvestribus, 2 3. torrentibus abruptis 4 12. *h. e. circumdati, cincti quomodo ferrè Impediendi verbo utitur Ovidius, ep.* 14. *vers.* 30. *Floro novo madidas impedi-ente coma.*

Imponere statum reip. 1 1. Ordinare temp. vocat alibi, *Justinus*. Formare. Imponere, *pro prænere, præficere*, 3 6. *ita crebro Tacitus.*

Impotentia, 1 7

Importuna domitio, 1 8

Impotentia, *pro potentia immoderate exercitâ, sic impotentia feceratorum*, 1 23. *Pœnorum*, 2 2

Imprecationes morientium, 2 6

Improba classis, *pro audaci, nimis audax, nimis alta sperantia*, 3 10. *sic improba spes est apud Justinum*, 22 7. *Vide Bernec. ad eundem*, 29 2. *Ita Seneca, Epist.* 12 6: *Nemo tam senex est, ut improbe unum diem speret*. *Hoc sensu Plinius* 2 26: *Rem ausus etiam Deo improbam, annumerare posteris stellas*

Imputare, *proprium verbum, neque aliud eâ vi reperies, in iudicio Lipsii ad Tacit. H.* 3 86. *utitur hoc Sueton. Tib.* 33 6 & *Ner.* 36 1. *Plinius*, 8 17. *Gratiam ferre, & nihil invicem imputare, varum est*, & 29, 1. *Quintilianus*, *imputavit principibus, quod HS annuus quingentis contentus esset*. *Seneca, Epist.* 140 8

In cum quarto casu junctum interdum significat contra: ut In aliquem expeditionem sumere, 4 12. In captam urbem faces poscere, 4 12. In aliquem percussores immittere, 1 7. In hostes converti, *ibid.* In finitimos resurgere, 1 13. In dominos erigere libertatem, 1 21. In se ipsum converti, 2 19. *Interdum usque: sic In Cæsarem, Prasat.* In seculum nostrum, *Prasat.* In id tempus, 1 17: 2 20: 4 12. *Interdum per: sic In menses descriptus annus*, 1 2. In classes distributus populus, 1 6. *Interdum propter: sic In honorem mortuorum*, 3 5. In honorem virtutis, 1 3. In experimentum, 1 5: 1 13. In ultionem, 1 11. In auxilium, 1 3. In id, 4 7. *Interdum intra: sic In corpus suum redire*, 1 3. In carcerem detrahi, 1 24. In antecessum, *vide A.* In compendium missum bellum. *h. e. paucis utriusque demandatum*, 1 3. In sensum relatus pop. Romanos, 1 6. In potestatem redigere, 1 15. In plana

INDEX.

lana deducere, 2, 3. descendere, 3, 5. sub-
mittere ædes, 1, 9. In morem pecudum, pro
more pec. 3, 8. In fugam nurare, 3, 10. In-
terdum ubi metum signat, omisi quoque verbi
vicem explet: sic In Ciliciam Pompeius, sub-
audi convertitur, 3, 6. Cæsar in eundem rur-
sus Oceanum, 3, 10. exercitus in fugam,
subaudi, se conticit, 4, 2. In eum sexto casu
iunctum varia significationis est, ut ex exemplis
melius cognoscitur. In manu tenere, est, manus
comprehensum tenere, 4, 12. In equis & in
armis excubare, pro cum equis & armis, ar-
matum & equitem, 1, 1. In tabulis relata ci-
vium discrimina, h. e. redacta in tabulas, &
in iis iam extantia, 1, 6. In equis venire,
h. e. insidentes equis, 4, 2. sic In equis candi-
dis conspecti Castor & Pollux, 1, 11. In
suâ dignitate mori, h. e. excultum insignibus
honorum, 1, 13. In ipsâ morte ira vivit, h. e.
inter mortem, dum moriuntur, 1, 18. In offi-
bus caput bilere, pro ex offibus, 3, 4. Ita
Senec. Agamemn. v. 6. 378; Merumque in
auro veteris Assaraci irahunt. In partibus
scilicet esse, favere partium alterutri, 3, 5;
3, 14; 4, 2. In tempore, h. e. opportune, 3,
3. In curulibus sellis se ponere, 1, 13. In
omissum & intellectum: sic comitibus, pro in com-
mittis, 3, 16. Ita legendum putem apud Lam-
pridium Helio gab. cap. 25. mimicis adulte-
rioris: loquitur autem ibi non de panis solum
adulterorum, sed ipsa libidine. Talis locutio est:
gladiatorio munere præfedit, Suet. Claud. 2, 7.
Inaccessus aditus, quo non potest accedi, 3, 1.
saltus, 4, 12.
Inauguratio Capitolii, 1, 7.
Incalescere, 3, 15.
Incendere, pro animare stimulare, 3, 5. cupi-
dine libentis incenditur populus, 1, 8.
Incendium Romæ, 1, 13. Incendio proximor-
um ædificiorum hostem submovere, 4, 2.
Incendia Carthaginis, 2, 18. Incendius Ur-
bem distringere, 4, 1. Incendium metapho-
ricè sumptum, pro bello aut clade: sic INCEN-
DIUM malè obrutum refurgit, 3, 21. In-
cendii Thesalici cineres recalescunt, 4, 2.
Incendio Antoniano quasi ignis accessit Lepi-
dus, 4, 6. Incendium suum ruinâ restin-
guere, 4, 1. quasi ex obruto incendio subita
de cæteribus flammæ, 2, 15. INCENDIA
parum fideliter exuncta majore flammâ re-
viviscunt, 3, 5.
Incensæ manibus, quasi sacramento ne redi-
rent, bellum movent Helvetii, 3, 10. Sic,
puto, legendum in carmine Perrenii, de bel.
ciu. vers. 283; Sumite nunc gentes incensæ
mœnibus editiores mentibus arma. Nam
mix idem quasi repetit: Sumite, & in medi-
as immittite lanceas urbes
Incensum. Vide Dubium
Incitissimum viris armisque tempus, Præfat.

h. e. promptissimum, fortissimum. Sic incita-
tissimus furor est apud Marcellinum, 31, 4;
pro maximo. Nam incitare interdum augere
est, ut apud Tacitum, 3, 25.
Incivilis se efferre, h. e. supra aequalitatem ci-
vium, 1, 26. Tacito 1, 12. est plusquam ci-
vilis agitare. Vide Bernec. ad Sueton. Cæs.
75, 10.
Inclinare ad hostem, 1, 3.
Inclinatum cornu, 4, 7. in fugam nutans, ut
alibi loquitur. Inclinata acie: saepe apud histo-
ricos, Inclita Numæ religio, h. e. celebris &
magis æstimata, 1, 2. Incliti armis Romani,
3, 1. descendit hac vox à verbo Cluo. Inclio
portu urbs, 1, 20. Ita Sallustius, H. 4, 2.
regnum Persidis inclitis divitiis
Inconditus, pro agresti, rudis, impolito: sic In-
condita maribus gentes, 1, 13. Inconditæ cy-
pei, 3, 20. hostes, pro inaurati, confusi &
palantibus, 1, 17. Inconditæ rates, 3, 8.
Inconficui, h. e. inglorius, ignobis, 4, 2.
Incremare, pro concremare, 4, 12.
Increpare, est hostibus iuvare, asteris, inui-
dicare, 3, 3. Increpare ambitum, moram, otium,
4, 2. Increpare victis superbum, 1, 13. Ni-
nimis placet ea lectio, cum Increpare vix in-
venitur terro casui iunctum: legendum for-
tè: gladio, insuper vix victis increparent,
saltem additâ particula in, & una voce in
duas disparatâ: nam b & v frequenter invi-
cem mutant, & æ diphthongus cum e vocai
in antiquis libris solenniter confunditur. In-
crepare etiam ad facta translatur, sic vallum
Urbis Remus increpat saltu, 1, 1.
Incubare, pro pertinaciter inharere, incumbere,
sic Itas æ incubat Annibal, 2, 6. Urbis fau-
cibus Porseus, 1, 10. præda Hætri, 2, 10.
Incumbere, pro summo studio urgere, sic An-
gustius rogandis legibus incumbit, 3, 16. In-
cumbere, de bello quasi mole aliquâ dictum,
4, 2.
Incurrere in hostem, 1, 9; 3, 4.
Incurfic, Gallorum, 1, 13. Incurtiones, 3, 10.
Incurtionibus crebris fatigare, 4, 12.
Incutere pavorem, pro facere pav. terrere, 3, 10.
Indago, propriè venationem rete, per translati-
onem de iis quæque dicitur, qui undique oppri-
muntur & cinguntur: sic quasi per Indagi-
nem captæ rates, 4, 2. Cantabrigi ritu feri-
rum, quasi Indagine debellati, 4, 12. quic-
quid piratarum fuit, quâdam Indagine in-
clusum & oppressum, 2, 26. Sic Plin. paneg.
cap. 34. Mille poenarum Indagine inclusi
delatores
Indicere bellum, 2, 8.
Indictio belli, 4, 10.
Indigena pouo, 2, 18.
Indignum facinus, 2, 16. imperio mulieris
perire, Indignus, 2, 5.
Indra faxo monti urbs, h. e. imposita in adifi-
cato, 3, 1. Indoles

INDEX.

Indoles Servii eximia, 1 6. **INDOLIS** magnæ signum, sperare semper, 4 8
 Induciomarus Trevir, 3 10
 Inducere nomini capta oppida, *h. e. nomen eorum addere suo*, 1 11
 Indulgenter habere, *pro leniter tractare*, 1 18
 Indulgere aliquid alicui, 2 14. **Ind.** spectaculis, 3 17
 Indi, 3, 5. legatos ad Augustum mittunt, 4 12
 Industria Ciceronis, 4, 1. facorum, 1 8. fortunæ, 2 8: 4 2. Tarquinius, 1 5. **INDUSTRIA** viribus temperatur, 2 12
 Indultriæ, 1 6
 Inequitare campis, 4, 12
INERTIA Cæsarum oppidum consenscit, *Præfat.*
 Inescare, *escâ objectâ illicere*, 3 5
 Inexpiabile bellum, *h. e. implacabile*, 4, 4. *Ita Livius*, 33, 33. & *Justinus*, 38, 6
 Inexplebilis honorum fames, 3 21
 Infantes suos necant Cimbræ, 3, 3. in ora Romanorum mittunt Alpinæ, 4 12
 Infantia pop. Romani, *Præfat.*
 ad inferos secum ferre, 4, 8. *Phrasis Sacra quæque scriptura usitata, ut Genesios capite*, 42. *in fm. ab Inferis emergere, dicebantur quæ ex desperatis rebus eluctati erant, quasi à mortuis redirent*, 2, 6. *Vide Desid. Heraldum, ad ista Arnobii, lib. 2* Erat ab Orci faucibus quemadmodum dicitur, vindicari.
 Inferiæ, 2 6: 2 18
 Inferre cladem, 1, 13. lumen, 4, 7. *Sic Ovid. Fast.* 2, 252. — illatis ignibus *astra* patent, signa, 1, 22: 2 17. *Strupram*, 1, 7
 Initiari, *pro negare*, 1, 22
 Infidum glacie flumen, 3, 4. *Eadem metaphora Tacitus*, 1, 61. fallaces camos dixit.
 Infinitivus pro imperfecto indicativi, 4, 4: 4 11. *Quintilian. declam.* 3, pag. 8. f. *Sic in Suet. Ner. 40. f. lego. præcipere consuetudinem silentio obliterare. Est hac enallage modorum apta narrationibus utrotumque; qualis illa apud Sallust. Jug. 100: Cof. omnia providere, apud omnes adesse, laudare, increpare merentes, &c.*
 Inflere; de populo dictum, significat cum copiâ venire, 1, 1. sic Influentia negotia, *Plin. paneg.* c. 81
 Infractus, *pro fracto*, 2, 2. *Sic Livius*, 40, 40. *Virg. An. 12, 1. & infractor Sulpicius Severus, Hist. sacra, lib. 2. pag. 166.*
 Inflicte victimarum, 4, 2.
 Infundere urbi agmen militum, *pro immisit*, 3, 21
 Inganni, pop. 2 3
 Ingenium Asturum in pacis partes promptius 4 12. Græcum Italicis artibus mixtum, 1, 5. Romulus asperius, 1, 1. Ingenio varii Rom. reges, 1, 8. Ingenia formantur situ locorum, 3, 2: 3, 4. Ingenium loci, *pro naturâ loci*,

2 6: 2 17. *Sic Plinius*, 17, 2. *Papinius Silvium*, 2 278. *Sallust. H. 3 5* Ita ingenium pavoris. *Clautianus, in Europ.* 2, 470. *Livius alicubi de Censurâ: ut imperium suo vehementer mansueto permittitur ingenio. Adde Plinium*, 10, 58. *Rutilius Itiner. versu* 328. Sive loci ingenio, seu domini genio: Ingratissimi hominum, 3 5
 Ingruere hostes, 4 2
 Inherere montibus, 4 12 scopulis, 4 12
 Inhiare auro, thesauri, 3 11
 Inhabere adoptionem, *pro impadiro*, 4 4. *arcus, pro remittere*, 4 10
 Inhonoriâ focera, 2 8
 Inicit, *pro inicit*, 1 10. *Ita Silius*, 18, 570. *Sic abicit, Juvén.* 15, 1. *adicit, Martial.* 4, 54, 10, 82. *Vetus epigrammâ: Centenas adicit numero crescente coronas, deicit. Affinis Gallus apud Suet. de claris Gram. c. p. 82. subicit, Lucanus.* 7, 774. *Ovidius de Ponto,* 2 3 37. *Turpe putas abici, quia sit miserandus, amicum.*
 Inficere manum, 3 14
 Inimicus nobilitati, 3 16
 Iniquus nobilitari, 3 16
 Inter Initia Urbis, 3 19
 Injuria favorem conciliat, 4 2: 4 4. *Injuriæ opportunus juvenis*, 4 4. **INJURIIS** excitatus populus, cupidine libertatis incenditur, 1 8. *Injuriæ & contumeliæ differentia*, 4, 12
 Immodum, *pro admodum*, 3 1
 Innoxia pastoris sectæ integritas, 3 12
 Infani montes, 2 6
 Infectari aliquem probris, 4 4
 Insidere arcem, 3 21, 4 2. *collem.* 3 23. *harenam*, 4 7. *mare* 4 8
 Insidiarum fallacia *Vide F.* Insidiis mandare scelus, 3 1. Insidias disponere, 3 10. per Insidias aliquem aggredi, 1 10, 2 17. **INSIDIIS** subatus hostis videtur aliter vinci non potuisse, 2 17
 Insignia magistratuum ab Etruscis, 1 3. per Tarquinius, 1 8. regia regni. *Vide R.* Insignia imperatoria projecta, 1, 18. *Exemplum simile simulque trajectumcula, occurrit in Hist. Miscellâ.* 6, 8. ubi legentium: Mithridates vix DC equibus comitatus aufugit, diademate & tiarâ, ne agnosceretur, abjectis. Casti a ejus direpta, &c. *Hinc intelligitur illud in libris Machabæorum*, 2 8: Nicanor depositâ veste gloriæ, per mediterranea fugiens. *Adde Xiphilum. Trajano, pag. 254.* Insignia senatus pro ornamentis, hominibus qui senatum decorant, 4 1 sic insignia virtutis, 2 2, *quæ alibi monstra virtutis vocat.*
 Insignia, subaudi facta, 3 10. Insignia trabeis & fascibus trojæ, 2 17. insignibus Marcomanorum spoliis trojæ, 4 12

INDEX.

Inimul, *pro junctim, simul*. *Præfat. Ita Statius, Silv. 1, 6* 36. *Et gentes alia inimul rogatas, Cœctio Chron. ex Anonymo, qui sub Alexandro Severo vixit, sine lib. 1. Eunt inimul anni CCCXLVI. Ut autem inimul omnes conspexit Gesta DEI per Francos, pag. 63. vers. 27. Adde Paul. Diacon. lib. XV. in morte Attilæ. Amleius, 1. Florid. hoc sensu utitur voce Cunctim.*
Insolentia Fabiæ, 1 26 Gallorum, 1 13. Lepidi, 3 3
Insitare navali belli, *h. e. species, similitudo*, 3 5.
Insitare, *pro adesse, incumbere, urgere, imminere*, 3 5. *Insitare vestigiis*, 4 11
Instinctus deorum, 1 9
Insubres assidui Rom. hostes, 3 3. vincuntur, 2 4
Insulæ Fortunatæ, 3 22. Insularum fatum, 3 9.
Insultare, 1 18. Insultatum reliquit C Gracchi, 4 15
Insultatio Germanorum inter eadem Variarum, 4 12
Insurgere totis viribus, 3 18. *sic Consurgere.*
Intacti Umbri, *h. e. bello nonsum lacerati*, 1. 17. *Intactæ viæ, per quas nemo iter facit*, 3 10. *Sic Intactum fletum est apud Caudiam, belli Græci principio. In eodem tomen carmine, vers. 180. non intactum nubibus Olympum legerim. sed intactum*
Inreger & recens, 3 1. *Idem quod intactus: sic Integra provincia*, 2 17. *Cæsar. de bel. civ. 2 5: suos exhortatur, quos integros superavissent, ut viros contemnerent*
Integrata amicitia, 4 10
Intercitas pactorum sectæ, 3 12. virginittatis, 2 6
Intelugit vires suas Hispania jam victa, 2 17. *Idem verbum in simili sententiâ Plauti: Tum denique homines nostra intelligimus bona, cum qua in potestate habuimus, ea amissimus, Intelligere pacem*, 4 12
Inter duos curus distractus Eusebii, 1 3.
Inter manus lacerari Athenio, 3 19. Bæbii, 3 21. *Inter* mortem Tarquinii substitutus Servius, *h. e. dum moritur*, 1 6. *Inter etiam postponitur, ut Cretam inter*, 3 6, Rhodanum inter, 3 10
Interamnium, urbs, 3 21
Intercedit bello Oceanus æstibus subductis, 3 10. *h. e. impedit pugnam, & vetat: quo sensu & Tribuni pl. dicebantur intercedere*
Interceptus Cof. *h. e. captus*, 2 2. *sic Interceptus exercitus*, 3 4. *Interceptæ naves*, 3 7. *Intercipi etiam dicitur quod aliis destinatum, ab alio excipitur: sic Intercepta tempestate victoria*, 2 2. *Interceptum a Jove votum Marti nunciatum*, 2 4
Intercedere, *pro perire, intercepti*, 2 2
Intercludere hostem comœatibus, 3 19; 4 2.
Interdicere igni & aqua, 3 16

Interdium tenebræ, 4, 2;
Interfluens Urbi Tiberinus, 1, 4;
Interim, *pro interdum*, 1 16. *Sic apud Senecam, de ira*, 1 16. *Interim optimum misericordia genus est, occidere. & Consol. ad Helviam*, 16, 11. & 12. *Item Senecam Tragicum in Hercule OEtæo, versu. 481. Plinium, epist. 10, 17. Quintil. Instit. Orat. 10. 1. p. & Declam. 9. §. 30. Apuleium, lib. 1. p. 119. Senec. pr. Epitom. 4. Controvers. & aliorum Senecam, de benef. lib. 1. in fine. Corrigendus est Seneca, Controvers. 1X. quæ inter jocum ipfis dominis veniunt, lege: quæ interim cum ipfis dom. veneunt.*
Intermœnia, 1, 4. *Ad eam formam composita inter. intercolumnia, apud Cicer. in Verrem 1. 19. interfemineum, apud Apulei. in Apulegia: internodiâ, apud Virg. in Ciri, cuncta finem: intercapulum, apud Apulei. prin. Floridorum.*
Internecio, universalis clades, 2, 17: 2, 18
Internoctus, 4, 2.
Intervenire, *pro intercedere: sic Intervenit pro sociis pop. Rom. 1, 13. Interveniunt rapæ pugnantibus*, 1, 1. *Interveniente flumine ignis abruptitur*, 2, 2. *Interveniente quâ naturâ, ad mare subsistunt Thracæ*, 3 4
Intestinum mare, *pro mediterraneo*, 4, 2. *Græci τὸν εἰς τὴνθάλασσαν appellant, Agellius, 10, 7.*
Intolerantius, *pro intolerabilius*, 4, 12. *Hic sensu usus est Owenus, acutus epigrammarum scriptor: Coniugio esse jugum non intolerantius ullum.*
Intra gloriam facinus Horatii, *h. e. minus gloriæ*, 1, 3. *Intra pudicitiam Augusti, pulchritudo Cleopatæ*, 4, 11. *Sic Quintil. 11. 3: Scripta Hortensii intra famam sunt, h. e. minor, famâ. Utitur eleganter Thuanus, ubi de Iarvis Præcipiensibus dicit, eos cibo & potu ni, non modicè tantum, sed intra modum. Vultus & Lipsius, de M. R. 3, 4. gladii certè brevicolli, & valde intra pili modum, qui tam in eadem voce Senecam, de benef. 6, 32. corrigi. Sed restius, si quid vides, exponis Bernacerus, intra pudicitia maledictum, cum nondum adhuc publicè malè audiret, quod etiam velle videtur Græverus, suspicio. 8. 10. Sic intra pubertatem mori, est nondum puberem mori, Caio Inst. 2. 4. Horat. ad Pisones: Intra spem venia cautus. — Intra ripam, h. e. in ceteriore ripa, 3, 10. Sic Ovidius. Trist. 2. 117. voce Citra utitur.*

Intermiscere, 4 3
Introisse victoria fuit, 2 7
Invadere hostem, *pro aggredi*, 1 16: 4 2.
Urbem, 1: 13: 3, 20. maria, 3, 6. *Invadere significat, aliquid vi aut fraude occupare: sic Invadere gubernacula Urbis*, 1, 6. *regnum*, 1, 8. *regnum & bellum*, 2, 14. *republicam*, 4, 2.

Inveni

INDEX.

Invehi in fugientem, *pro persequi* fug. 4. 2
 Invenire quosdam, quam vincere, major labor, 2. 3. Invenire, *pro offendere*, 3. 10
 Invictus armis pop. Romanus, 3. 1. Invicta Cæsaris fortuna, 4. 2. Cimbrorum rabies, 3. 3.
 Numantia, 2. 18. Invicti à veris regibus Romani, ab imaginario superantur, 2. 14
 Invidia deum, 1. 13. *Sic Curtius*, 6. 2; & 10, 5. fortunæ, 4. 2. Invidia vicit clementiam Cæsaris, 4. 2. Invidia ex potentia, 4. 2. Invidia, *pro odio & mala existimatione*; *dicuntur* Dionys. in Excerpt. vales. pag. 533. Cic. ep. fam. 8. 8. *ita sub exteri regis invidiâ grassantur Cilices*, 3. 6. *h. e. regis nomen prætentunt, eique invidiam concitant*, *Sic Tutores regis sub alienâ invidiâ regnasse, est apud Livium*, 24. 25. *Invidiâ regnante mæ*—Lucan. lib. vii. v. 269. Diocletianus severitatem suam alienâ invidiâ voluit explere. Hist. Miscell. 10. 44. *Sic Arnob. lib. 1. Ut inter Assyrios & Bactrianos, &c. dimicaretur*, invidiâ nostra hæc fuit? Invidiam extenuare, 3. 18
 Invisus, *pro nunquam viso*, 2. 12
 Invitat occasio, 3. 5
 Invisus exitus, 3. 20. saltus, 1. 17. Invisi tumuli, 3. 10
 Inultum cadere, more pecudum, 3. 3. *sic in Sallust. Catilin. 58. 11. Cavete, ne inulti animam amittatis, neu capri potius, sicuti pecora, irucidemini*, Josephus, 13. 24. *verit. ὁ δὲ ἰχθυὸς διὰ τὴν βορρην αὐτὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος non Inultum occumbere solatio morientibus*, 3. 3. 3. 21
 Inundatio sanguinis, 1. 13
 Involvere, *pro corripere, complecti, trahere*: *sic bellum Tarentinum totam fere Italiam unâ ruinâ involvit*, 1. 18. Mithridates totum Orientem suâ ruinâ involvit, 3. 5
 Inusitata maximè terrent. 1. 18. *Hoc vult Parmenio apud Curtium*, 4. 13. *Vania & inani-bus militem magis quam iustis formidinis causis moveri. Vide Plut. Mario, cap. 23. Justinum*, 11. 9. Cæs. Civ. 2. 4
 Ionium mare, 2. 7. 2. 15
 Ipse fere *emphaticum est, ut in his*: Ipse ille 4. 2. *sic Cicero ad Atticum*, 2. 1. *me illum ipsum vindicem aris alieni. Sic emendandum putabam in Justino*, 3. 4. *ipso illos deos gratulantes tulere obitum, quorum execrationibus erat devotus. Item in Senecâ ad Marciam*, cap. 111; *ipsis illis (non illam) hostibus cum veneratione & pace mutua prosequentibus. Sit Tacit. 1. 43. iisdem istis cum militibus. A. ulei. A. olog. eandem illam filia sua machinam Rufinus admoveat. ipso adventus hostici nuntio fugatur Antiochus*, 2. 8. Ipso Punici maris nomine quidam deficiunt, 2. 2. *quo loco etiam Punico legitur: utrumque defendi potest: prius est,*

*ut illud Sidenii. epist. 8. 12. Quamlibet sola hiemalium mensium nomina tremas posueris, ut illud Ovidii, epist. 13. 53. Ilion & Tenedos, Simosque, & Xanthus & Ida, Nomina sunt ipso tene timenda sono. Sic Nazarius Paneg. cap. XVIII. Quid memorem Bructeros? quid Cheruscos Vangiones, Alamanos, Tabantes? Bellicum siccant nomina, & immanius barbariæ in ipsis vocabulis adhabet & horrorem. Sic noster Flor. 3. 10. nomine ad terrorem composito. Hieron. tom. IX. cap. 174. A: portenta magis quam nomina. Ipsorum etiam barbari barbarorum Myi, 4. 12. Ipsa beneficiorum potentia gravis liberis, 4. 2. Ipsa clades imperatoris sacramentum augeat, 4. 2. in Ipsâ morte, ira vivit, 1. 18
 Ira vivit in ipsâ morte, 1. 18. Idem ex reficit Silius, *sine libri quinti*: Fronte minæ durant, & stant in vultibus iræ. *Sic de Catilinâ Sallustius*: ferociam animi quam habuerat vivus, in vultu retinens. *Itæ pluraliter*, 2. 15.
 Ire in arma, 4. 5. in sudorem, *pro resolvit*, 2. 4. furor isset ultra Alpes, 4. 1
 Irrigari, *pro vegetare sanguine digesto*, 1. 23
 Isara, fl. 3. 2
 Isauricus, cognomen Servillii, 5. 6
 Isaurum, urbs, 3. 6
 Italia subacta, 1. 26. contra Urbem confurgit, 3. 18. Italia vastata, 2. 6. Italiâ suâ contenti debuerant esse Romani, 3. 12
 Italorum rebellium duces, 3. 18. *quibus addo Daillium apud Frontium*, 1. 5. Guttam Capuanam, *apud Appianum, civ. 1. pag. 405. Statium, apud eundem, civ. 4. pag. 603*
 Iter aperire ad victoriam, 1. 14. in Italiam, 2. 6. adgubernare pedibus, 3. 5. stellas sequi. ib.
 Itum est, 1. 9
 Jaba Maurus, 4. 2. Pompeianarum partium, 4. 2. interficiendum se præb. t. 4. 2. de Jabâ trium huc Cæsaris, 4. 2
 J. bere leges, *h. e. ratas habere, facere*, 3. 17. tributa, *pro imperare*, 2. 6
 Judæi, 3. 5
 Judiciarum leges, 3. 14
 Iudicio suo, scelere alieno uti, 4. 7
 Iudicia ad equites translata, 3. 13. in quaestua habita 3. 12
 in Jugulo h. stes, 2. 6
 Jugum, *pro culmine montis*, Mæcum, 2. 5. Pyrenæum, 2. 17. Jugo Alpium ima, 2. 3. *Vide Lina. Jugo Tridentina*, 3. 3
 Jugum, 1. 11. sub jugum mittere, 1. 11; 1. 16. quasi Jugo, sic ponte caritus Rhenus, 3. 15. Jugum, *pro servitute*: *sic Jugi impatientes populi recen domiti*, 2. 17? 4. 12. *Sic apud Tacitum, H. 4. 47. Servirent Syria Assyriaque, & suæ regibus Orientis, multos adhuc**

INDEX

libertatis corrumpi, 1 26. *Largitio igitur tam ad alias quæque liberalitates pertinet, tum in specie ad editiones gladiatorii muneris, aliorumque spectaculorum. Quamvis Agrelius distinguat, Largitatem humanitatis esse, Largitionem ambitionis*

Lars Tolamnius, rex Veientium, 1 12. *Vide Val. Max. lib. x*

Lashene: *Cratensis*, 3 7

Latè circumfert arma pop. Romanus, *Præfat.*

Latè per Etruriam infesta signa volitant, 1 17

Latè fufus exercitus, 2 16 Latè fundis civium Romanorum tenetur Sicilia, 1 19, Latè concurritur, ad nomen Marii, 3 21. Latè Parthos cædit Ventidius, 4 9

Latè domantur Liburni, 2 5

Latius naufragia sua trahunt Galli, 1 13. Latius ærarium replent opes Cypriæ, quam ul. lus triumphus, 3 9. Latius ut vinceret Cæsar, Pompeiani accessit Juba, 4 2 *Horatius, Od. 3 17.* Latè tyrannus, *Sallust. Jug. 5 5.* Syphacis Imperium in Africa latè valuit.

Latebæ ignibus septæ, 2 3

Latifundia, 3 18

Latinarum festum, 3 18

Latini vincuntur, 1 14. mixti Romanis, 3 18 : 1. 1

Latium, 1 1 ; 1 7 ; 1 11. contra urbem confurgit, 3 18

Latro promissa civitas, 3 12

Latrones, *pro piratis*, 3 6. *sic Latrocinium mæriti pro Piraticâ est apud Justinum. 43. 3 Strabo, lib. 14. habet ληστεία & κατά γιν, & κατά δολοχίαν. Ita.*

Latrocinari est Piraticam facere, 3 6

Latrocinia magis quam bella, 2 3. ad latrocinia magis, quam aperto habiles Marti. *Marcellinus, 15 23. sic apud Sallust Jug. 97 6. pugna latrocinio magis, quam prælio similis. Liv. 35 7. latronum magis, quam hostium excursions, & 33 15. proximum bello quod erat, in latrocinium versi. Vide Gentil. de iur. belli, 1 2.* Latrones & hostes in libro juris sapissime opponuntur. *Vide Lexicon Erissonii, voce latrones. Latrocinii evanescere, 3 3*

Latus imperii nudum, 3 5. *Metaphora à gladiatoribus desumpta, quos, ut ait Seneca, de ira, 1 11. ars tuetur, ira denudat*

Laureæ victoriæ nuntii, 3 3

Lauro, *urbis*, 3 22. apud Lauronem cæsus Cn. Pompeius, Magni filius, 4 2

Laurus in prætoriâ nata, 2 7. *Laurus, pro triumpho, 4 2 ; 4 12*

Lectulus aureus, 3 5

Legatio, *pro officio legati, sive locum tenentis, 2 8. pro officio legati, sive nuntii, 2 2 pro legato ipsi. Legatio Allobrogum sollicitatur à Cætilinariis, 4 1. Appuleii ad Senatum, 3,*

16. Cæsaris ad Ariovistum, 13 10. Cimbrorum ad Romanos, 3 3. Cimbrorum ad Marium, 3 3. Indorum ad Augustum, 4 12. Orodis ad Crassum, 3 11. Pyrrhi ad Romanos, 1 18. Romanorum ad Achæos violatur, 2 5. ad Illyrios violatur, 2 5. ad Jugurtham corrumpitur, 3 1. ad Tarentinos violatur, 1 18. Sarmatarum, Scytharum, Scytharum ad Augustum, 4 14. Legationis dux, *h. e. Princeps*, 2 6

Legati, *pro vicariis imperatorum*, Gall. *Lieutenants*, 3 6 ; 3 10 ; 3 22 ; 4 2 ; 4 9 : & 4 12

Legiones tres à Germanis cæse, 4 12. undecim à Parthi, 3 11

Lentulus *Marcellinus* legatus Pompeii, 3 6

Lentulus prætor vincitur à servis, 3 19

Lentulus Cn. Cornelius Clodianus vincitur à Spartaco, 3 20

Lentulus P. Cornelius Sura prætor conjurat cum Cætilinâ, 4 1

Lentulus L. Cornelius Crus Cos. 4 2

Lentulus Dacos vincit & Sarmatas, 4 12

Lentulus Gæulicus. *Vide Cossus*

Leruli *Batiati* ludus gladiatorius, 3 20

Leonidas, 2 2

Lepidus M. *Emilius* bellum civile concitat, 3 23

Lepidus M. *Emilius* triumvir, 4 6. fratrem proscrit, 4 6, ad Urbis præsidium relinquitur, 4 7

Leucas insula, 4 11

Leucates mons, 4 11

Levis armatura, 4 2. *Levia præsidia*, 4 2

Lex Sulpicia, 3 21. Leges agrariæ, 3 3 ; 3 13, Augusti, 4 12. frumentariæ, 3 13. Gracchanæ, 3 16 ; 3 17. judicariæ, 3 12. Leges Rom. à Græciâ allatæ, 1 24. Leges citant nefas, *h. e. facinus examinatur legibus. 1 3.* Leges ferre, jubere, 3 17. ferre, *pervinit ad magistratus*, jubere, ad Populum. Leges pacis, *pro conditionibus pacis*, 2 6

Levare, *pro extollere, altiores facere, sic hyems altius levat Alpes*, 3 3. *Vide etiam H*

Libanus mons, 3 5

Libellus rationes thesaurorum continens, 4 12

Liberi Cererisque certamen Campania, 1 16

LIBERIS gravis est ipsa beneficiorum potentia, 4 2

Liberaliter educari, 1 6

LIBERTAS omnibus potior, 4 2. LIBERTAS cupidine incenditur populus injuriis agitarus, 1 8. Lib. gaudium, 1 9 ; 2 7. in Lib. pretium nullâ largitione corrumpi, 1 26. Lib. vindices imperio ornat, 1 9

Lib. acerrimus custos, pop. Romanus, 1 16. Libertatem, quam maximè restitutam voluerunt. perdidit Brutus & Cassius, 4 7. Lib. à dominis datam, in ipsos erigere, 1 21. in Lib. excipi, 2 6, ad Lib. vindicandam

INDEX.

- dicendam accingi, 1 9. Libertate, à Romanis datâ adversus ipso, utitur Critolaus, 2 16. pro LIB. pugnantium eruentior pugna, 3 10. pro Lib. arma corripere, 1 9, 1 10, 1 11.
- LIBIDO** non minus exosa quam sævitia, 4 12. Libido Sexti Tarquinii, regibus imperium abrogat, 1 7. Appii Claudii decemviris potestatem, 1 24. Libido pugnandi, *pro ardore*, 4 2. libidines, *pro congressibus Venereis*, 4 11. Sic Propertius, 2 16, 1; *Rumpas ut assiduis membra libidinibus*
- Libo** L. Scribonius, 4 2. Pompeii legatus, 4 3.
- Liburnæ**, navium genus, 3 9
- Liburni**, pop. 2 5
- Libycum** mare, 3 6
- Licentiæ** scelus addere, 2 5
- Licinius Crassus** M. Spartacum vincit, 3 20. *Vide etiam Crassus*
- Lictoris** virgæ sonus, 1 26
- Lictoris** virgæ, 4 12
- Ligures**, assidui Rom. hostes, 2 3. Ligusticus finis, 3 6
- Lilybæum**, urbs, 2 2
- Limen** maris, *pro ostio, ingressu primo*, 3 6
- Lingua** caustidici vipera appellata, 4 12
- Liris**, fl. 1 18
- Liris**, urbs, 1 18
- Lirare** sanguinem, 3 4. extis, 4 12. Litare Manibus occisorum, 2 5; 3 18
- Livius Drusus** M. trib. pl. 3 17
- Livius Salinator** M. debellat Afrubalem, 2 6.
- Locus** sceleris & poenæ idem, 2 2. *Adde Val. Max. 1 1. & Dionem, lib. 51. pag. 513.*
- Loci** fiducia resistere, 2 8. Loci ingenium observare, 2 6. Locum in prælio captum, amissâ animâ, corpora tegere, 4 1. *Tetidem verbis Sallustius.* Loco movere urbem, 2 15.
- Lorum** situs ingenia format. *Vide l. Loris tui populi*, 2 3
- Longè** illis nauticæ artes, *hæc artes nauticæ nihil profuerunt illis*, 2 2. *hic explicat ipse Forus*, 2 6. Longè illi triplex murus, &c. nisi quod hætenus profuere. Sic Virg. *Æn.* 12 525. Longè illi dea mater erit—*Ovid. Metamorph.* 8 435; ne longè tibi captus amore Auctor—*Hieron. sine apologia ad Domitianem*; Procul Epicurus, longè Aristiprus. *Hinc corrigendum putem Cas. de bell. Gall.* 1 36 ubi vulgò; longè ab his fraternum pop. Romani nomen abfuturum, *putem, inquam, scribendum longè iis fr. p. R n. futurum*, *Vide Lipsii notam, 490. ad paneg. Plinii, & Livinei, in paneg. vet. pag. 289. f. item Ov. Epist. 17 53. Sic Papin. Theb. 3 666.*—procul nec tibi molli Insula, terrificique aberit dementia Phœbi.
- Longini** familia patricia, 4 1
- Loqui** dicitur fama, 4 10
- Loricâ**, *pro opere*, circumdati obsessi, 2 18; 3 10. *Quid propriè sit, vide apud Vegetium, 3 28. & Lips. Poliorc. 2 2*
- Lucania**, 2 6. confurgit contra Romanos, 3 18
- Lucani**, 1 18. vincuntur à Carbone, 3 18
- ad Lucernam** legere, 4 2
- Lucretia**, 1 7, 1 24
- Lucrinus** portus, 1 16
- Luctatur** pop. Rom. cum finitimis, *Præf. domi, 2 1. Luctari vocat, bella ut non magna, ita difficilia gerere, viribus nondum confirmatis.*
- Lucullus** L. Licinius Tardulos vincit, 2 17
- Lucullus** M. Licinius Thracas vincit, 3 4
- Lucullus** L. Licinius Mithridatem vincit, 3 5.
- Lucullus** L. Licinius vincitur à servis, 3 19
- Lucus** asylum factus, 1 3. in Lucis conventus Gallorum, 3 10
- LUDIBRIUM** calamitatem, 3 20. Ludibrio hostium se eximere, 3 21. Ludibrio esse, 3 11. haberi, 3 21. Ludibriis fedare mortem, 3 4
- Ludibundus**, 2 10
- Ludimagistri** Falisci perfidia, 1 12
- Ludii**, 3 23
- Ludus** gladiatorius, 3 20
- Ludi**, *pro spectaculis*, Atfulanorum, 3 18. equestres, 1 1. Nemeæ, 2 7. Tarentinorum, 1 18
- Lumen** prætoris navis, 4 8
- Luna** comitiliana, 3 5. Luna quarta, 1 19.
- Luna**, Romuli natus, 1 1
- Lustrari**, 2 17. Virgino narrant, 2 17. Scetio, 3 22
- Lustrata** quasi incendio Callico Urbs, 1 19.
- Lutatius** Catulus C. cum Poenis debellat, 2 2. *alii scribunt L. Catulus, sed illam rectum esse claret ex vers. Silii 13 730: Æquoreis victor cum classe Lutatius armis.*
- Q. Lutatius** Catulus Lepidum compefcit, 3 21. *Vide etiam C.*
- Luxuria**, *pro luxu*, 1 19. **LUXURIA** sua debellatur Amibachus, 2 8
- LUXUS** famem facit, 3 12. Luxu extinctus furor Antonii, 4 11. Luxu pluraliter, 2 8.
- Lyfimachia**, urbs, 2 8.

M

- Macedo**, *pro Macedones. Vide Sing. pro Plur. affectator impii populus*, 2 7.
- Macedones**, 1 18. Macedonum tributum Thracas, 3 4
- Macedonia**, 1 18. debellatur, 2 7. iterum, 2 12. tertium, 2 14. in paribus Pompeii, 4 2. provincia Bruti, 4 7
- Macerare** hostem, attenuare, & vexare, 2 6
- Machinas** incendere, 4 2
- Macra**, fl. 2 3
- Macæ**, 2 18.
- Mazander**, fl. 2, 8
- Max** ius Sp. regnum affectat, 1 26. *apud Plut. Brut.*

INDEX.

Bruto, cap. 2. corrupte est Μάλλοι Σπύρα. *Maeroris, lacus, 3, 4.*
Magaba mon., 2, 11. Toto locum ita vestitus : quamvis sub adventum hostis, relietis sedibus, in altissimos se montes receperunt. Tolistobogii Olympum, Telesagii Magaba infederant, utrinque fundis sagittisque acti, &c.
Magister regis, 4, 2. h. e. qui eum instituit quacunq; in re Plaut. Bacchid 3, 2, 42. Virg. Aen. 5, 669 : — nec exanimis possunt reitnere magistri. Statio, Silv. 5, 193. Moderator est. — indomiti Phoenix moderator alumni. Mithras vocat Ptolem. Hephestion. apud Photium, Biblioth. Cod. 190
Magistratu se abdicare, 3, 14. Magistratum causâ exorta seditio, 1, 26.
Magnanimitas ducum Romanorum, 1, 18.
Magnificus apparatus conviviorum, 3, 12.
MAGNITUDO apparatus exiiosa, 2, 3, 2, 18; 4, 2, 4, 11. cladium, 3, 19. elephantorum, 1, 18. navium Antonianarum, 4, 11. Pompeii, 3, 1. praelae Venientis, 1, 12. Romana, Praefat. eo. Magnitudinis crevit pop. Rom. ut suis viribus conficeretur, 3, 12. Magnitudo ferentis Liby 1, 2, 2. Tarenti, 1, 18. **MAGNITUDO** virtutis calamitatibus approbatur, 2, 2. Magnitudo igitur vel propriè sumitur, vel translata, pro potentiâ & praeclentiâ.
Magna fortuna pop. Romani, & semper in malis major, 3, 18. MAGNE indolis signum sperare semper, 4, 8. *Magnum fidei monumentum Saguntus, 2, 6. MAGNA* nomina, ut non in usum, ita ad speciem imperii, acquisivisse, decorum, 3, 12.
Majestas Caesariani nominis, 4, 4. populi, 1, 9. Reguli, 2, 2. Romana, 4, 2. Senatus, 1, 15 : 3, 17. majest. capta, in Perso, 2, 12.
Majorum causâ pa. cere delinquentibus, 3, 5. Majoribus nost. i. ablat. non sunt nostra, 1, 2. Vide dissertationem Jephtha adversus regem Ammon. Judicum, c. 11. Majus fuit imperium Rom. quam ut ullis externis viribus extingui posset, 4, 2.
Malè, pro nequicquam, frust. à, 3, 5. pro obiter, vix, non satis : sic MALE-obrutum incendium majore flammâ reviviscit, 3, 2. Ita malè viva caro, Ovidius Met. 15, 387. & Fast. 3, 102 : malè fente genus, malè facillata societas. Suet. Aug. 17, 1 : & 21, 2. nationes malè quereæ Suet. Theb. 11, 552. Qui malè jam pluma stus regit inguina thyrax.
Maleus sinus, 3, 6. Maleum jugum, 2, 9.
Malus genius Bruti 4, 7. MALIS augetur animus fortis, 3, 5. *Malis suis maria terraque permiscuit Sertorius, 3, 22. in MALIS* semper major pop. Romani fortuna, 3, 18. in ipsis Malis beatissima Numantia, 3, 19. in

ipsis Malis utrunque felix, 4, 2. hoc ei in Malis suis indulgente fortuna, 2, 14.
Mamilius Tusculanus, 1, 11.
Manare, pro emanare, 4, 2.
Manciniana deditio, 3, 14.
Mancinus. Vide Hostilius Mancinus.
Mandare, pro jubere, & delegare, 4, 2. Mandare expeditionem, & sumere, ut differant 4, 12. Mandare sibi inferias, 2, 6. verbum testamentarium, quo de latè Brissionius in Lexico. Mandare aliquid ad uxores, juberet aliquid renuntiari, 3, 3. ita intelligo Tacit. H. 4, 51. sic Vopiscus Aureliano, cap. 30 : Mandare scelus insidiis, h. e. per insidias exequi, 3, 1 : sic Justinus, 5, 2. Anonymus, de rebus bellicis, pag. 87 : Vindictam suam malis artibus commendavit. Ultionem. Vide U.
Mandata morientium, 1, 9. Hujus generis sunt mandata de funere, apud Sueton. Aug. cap. 1 ult. Suprema, apud Senec. Medea, versu 451. Vide Tacit. Agric. 45, 8. Siciliam, 15, 791. Ovid. Fast. 5, 654.
Manifesta victoria, pro haud dubie obvoluta, 2, 7. Sicut è contra apud Ovid. Metam. 15, 577 — Tyrrhena gentis haruflux Magna quidem rerum molimina vidit in exitis, Non manifesta tamen. Manifesto vultu esse, h. e. vultu apertè pra se ferre, 4, 2.
Manibus se consecrat Senatus, 1, 13. se devot vent Decii, 1, 14 : 1, 17. Manibus Caesaris graves Cassius & Brutus, 4, 6. exercituum Rom. Aesculi everfione litatur, 3, 18. legatorum Rom. principum Illyriorum caede litatur, 2, 55. Pompeii vindictam querit fortuna, 4, 2. Saguntinorum paentatur, 2, 6.
Manilius Manius Cos. Carthaginem oppugnat, 2, 15.
Manilius praetor vincitur à servis, 3, 19.
Manlius M. Capitolinus Capitolium defendit, 1, 13. ab arce Tarreia dejectum, 1, 26.
Manlius Cn. vincitur à Cimbris, 3, 4.
Manlius Torquatus T. 1, 13. filium occidit, 1, 14.
Cn. Manlius vincitur ab Histris, 2, 10.
Manlius Cn. Vulsus Gallograecos vincit, 2, 11.
Manlius Catilinæ socius, 4, 1.
Mannius trib. mil. 2, 2. Mannii aliàs dicuntur indecori vultus persona, quibus pueri terrentur, vetus Scholiastes ad Pers. 6, 56. & ita fortè cepit Augustus in nequissimo illo suo epigrammate.
Manubiae armorum, 2, 18. captarum urbium, 1, 7.
Manus dextra Crasso amputata, 3, 11. Manus porrecta salutantibus, 3, 21. Manum injicere, 3, 13 : 4, 1. Manu suâ aliquem occidere, 1, 10. quâdam quasi Manu repellere hostem, 3, 5. quasi unâ Manu facta strages, 4, 2. conferere, pro configere, 2, 18. Manu restituere praelium, h. e. pugnando, 3, 10. sic Manu pulcer apparuit Augustus, 4, 4. Manus amputata

INDEX.

- amputatæ caussarum patronis, 1, 12. Manus
abscindere, 2, 4. Manus quasi amputantur
ademptis armis, 2 18. Manus jungere, *ami-*
cicia signum, 4 6. inter Manus lacerata præ-
da, 3 19. inter Manus laniatus Bæbius, 3 21.
Manibus amnem retinere, 3, 3. Manibus suis
ad necem non usi Calpurnius & Brutus, 4 7. Ma-
nibus & suis, & ipsorum Saguntum ever-
tit Annibal, 2 6. Manus, *pro copiis, exercitu,*
globo, 1 12, 3 3, 3 10, 3 14, 3 15,
3 21, 4 2. & 4 10. Manus, *pro vi, bello,*
armis: sic Mann capta matrimonia, 1 1. La-
tini Tarquinius Minu reducunt, 1 11. Anto-
nius conjurationem Catulinæ Manu oppri-
mit, 4, 1. *Sic Tacitus, Germ. 36, 2*: ubi manu
agitur. *Sallust. Jug. 31*: 13: non manu, ne-
que vi. Manus, *pro potestate*: sic in Manus
alicujus incidere, 2 8. venire, 4 12. *Ita*
princ. Inst. de libert. quamdiu quis in servi-
tute est, manus & potestati suppositus est.
Hinc Manumissio dicta, omnia manu à regi-
bus gubernabantur, 1 1. de O. I. *sic apud*
Livium, 34 7. minus filix, uxores, sorores
etiam quibusdam in manu erunt? Manus
ferreæ, *machina à comprehendendo (quod ma-*
num officium est) dicta, 2 2. *Lucan. 3 635.*
Hieron, epist. 3, 3
- Marcellinus, Pompeii legatus, 3 6 *Videtur au-*
tem hic jungendus Lentulo, & unum ex iis
faciendum corpus. Marcellinus enim Lenu-
lorum cognomen est, & Appianus, *de bel. Mi-*
thrid. pag. 236. *Africam Lentulo Marcellino*
tributam affirmat, ut legendum videtur in
nostro, Lentulus Marcellinus Lybicum &
Ægyptium, &c.
- Cl. Marcellus M. opima reportat, 2 4. Cos.
2 6. Annibalem vincit, 2 6 Siciliam re-
cipit, 2 6
- Marcellus C. Claudius Cos, 4 2
- Marcellus, diminutus à Marco, 1 3. *Plutarchus*
tamen, in vita Marcelli, à Marte derivat.
- C. Marcius Coriolanus, 1 11. patriam op-
pugnat, 1 22
- Marcus Philippus Q. Cos. bellum cum Perse
gerit, 2 12
- Marcus Philippus L. Cos. bello sociali, 3 18.
Vide etiam P.
- Marcus C. Figulus Dalmatas vincit, 4 12.
- Marcomani, *pop.* 4 12
- Mare Adrianum Ægeum. Africam Hadriati-
cum. Ionium. *Vide suis quodque locis.* Mare
externum, *pro Oceano Atlantico*, 4 2. *Plut.*
Caf, cap. 17. est ἡ θάλασσα Σάλαρα. *Vide etiam*
Intestinum mare. Mare hospitale, *pro placi-*
do & portuoso, 1 16. velis oppertum, 2 8.
Maris otia, portus, 1 16. gemitus, 4 11.
Mare præcludunt piratæ, 3 6. Maria revo-
munt spolia, 4 11. Maria piraticâ rabie
corrumpunt Baleares, 3 8. Maria prius O-
ceani, quam arma Romana, montes suos a-
- scensura credunt Hispani, *Proverbialis locu-*
tio, 4 12
- Margaritæ Indicæ, 4 12
- Mariana rabies, 4 2. tempestas unde, 3 12
- Maritimus triumphus, *pro navali*, 2 2. Mari-
mum quasi Urbis hospitium Ottia, *h. e. quæ*
mari venientia reciperet, 1 4. *Maritima*
subaudi loca, 4 12
- Marius C. 3 5 Jugurtham vincit, 3 1. Cim-
bros, 3 3. nobilitati semper inimicus, 3 16.
decus seculi sui, 3 21. multos claros viros
occidit, 3 21
- Marius juvenis Cos, 3 21
- Marius ejus frater, 3 21
- Marmaricus, *qui Marmaridas vocit*, 4 12
- Marmaridæ, *pop.* 4 12
- Marmoreus portus Syracusis, 2 6. Marmora
arx, turres, moenia, portus Cyzici, 3 5
- Mars, pater Romuli, 1 1. *Vide a versas secten-*
tias in libello de origine pop. Romani, cap. 18.
contendere Martem æquo, *h. e. neuire inclin-*
te victoria, 4 2. sic incipiti, 4 2. *part.* 4 2
- Marsi, *pop.* 3 18. Vincuntur à Gabinio, 3 18
- Martius populus, *h. e. Romanus propter Romu-*
lum Martis filium, 3 3
- Matinilla Numida, 2 15. avus Jugurthæ, 3 1
- Massicus mons, 1 16
- Matilia, *urb.* 3, 2. capitur à Cæsareanis, 4 1
- Matiliæ moritur L. Cæsar, 4 12
- Massiva Numida, 3 1
- Mater serviti serva, 1 6. Mater Italiæ Roma,
3 18. urbium Cydonæ, 3 7. *Sic Graeci*
est metropolis, caput provinciae. *Solin. cat.*
XXXVIII. de Ciliciâ: matrem urbium habet
Tarsum. *Adde Marcellin. 17 13 tales utri-*
usque matricis appellat. *Up. l. 4 §. 5 de off.*
Procos. matres provinciarum. *Impp. l. unico*
de metrop. Beryo l. 6. 11. *Ad eum modum*
dicuntur & Metecommæ, tit. Cod. Ne licet
habitare Metec.
- Matrimonii, *pro uxoriis*, 1 1. *Sic apud Jost-*
num: MATRIMONII fœdus generi soci-
que concordiam tenet, 4 2. Matrimoniorum
causâ exorta seditio, 1 25
- Matrona, 1, 7. Matronæ Carthaginienſes com-
in tormentorum vincula conferunt, 2 18
- Matura mora, *pro opportuna*, 3 17. victoriâ, *pro*
celeri, 2 20
- Maturitas, *pro constanti aetate Præfat.*
- Mauritania, 4 2. Mauritaniæ & Hispaniæ li-
tora in unum vergentia, 4 2
- Mauri, *pop.* 3 1. Maurorum equitatus, 4 4.
rex, Joba, 4 2. de Mauris triumphus Cæ-
saris, 4 2
- Mausoleum, 4 11. *Ita dictum fuit sepulcrum*
Mausoli, de quo Plinius, 38 5 appellat
postea ad alia quæque regia sepulchra trans-
it apud Sueton. Hist. 23, 9 est Mausoleum
Cæsarum. *Vide Pausan. lib. VIII. pag. 48.*
30. Ad eam formam etiam Antiochus

INDEX.

in *Eclogis* *Dionis*, per *Fulvium Ursinum* editio pag. 419. Unde haud dubia redditur *Berneceri* lectio, in *Sueton. Aug.* 18 1: Num & *Ptolemæum* inspicere vellet.

Maxima civitas minimæ domûs diligentia contenta, 1 6

Maximè, cum maximè, tum maximè 2 16. ubi citatus homo doctus, multis exemplis ostendit vocem cum maximè usurpari auctoribus, pro tum temporis, ad præsens. Adde *Livinei*, in *Paneg. Mamertini*, cap. 22. quod equidem non inficias eo: hoc tantum putem, non perinde omnia, quæ secus in auctoribus scripta occurrunt, reformari posse: cum etiam, tum maximè non absurde dici, ratio & exemplademonstrent: quorum afferemus, in quibus nulla tam facilis occasio corruptionis fuit, h. e. ubi coniunguntur particula ista, tum cummamimè: sic *Livius*, 40 32: Castra amissa esse, & tum cummaximè ardere. *Curr.* 5 7. Hoste & æmulo regni reparante tum cummaximè bellum, ubi etiam significatio abis, & cummaximè valet, quàm maxima, summis viribus. Potest igitur defendi *Flori* lectio: ordinanti tum maximè *Macedoniam*: quid enim illud maximè impediatur, quo minus idem sit sensus, qui apud *Tacit.* 5 10. Is *Macedoniæ* tum intentus, *Achaia* quoque curabat. Etiam apud *Livium*, 30 33. Quam maximè hæc imperator, &c. ageret, non possunt nisi nostrâ ex sententiâ intelligi.

Medicamina impura, pro venenis, 2 20. Sic *Græci* interdum *φάρμακον* accipitur.

Medicus *Augusti*, 4 7. *Pyrrhi*, 1 18

Meditari expeditionem, 4 2

Medius inter *Latium* & *Tuscos* pop. *Romanus*, 1 9. *Medius*, pro ambiguo, quo inclinet dubitante, 1 3. in mediâ *Gallia* fuit *Cæsar*, ante, quàm ab ultimâ timeretur, 3 10. Mediâ concione, 1 9. Medium tempus sementis, 1 11. per *Medias* hostium custodias, 1 13. per *Media* hostium tela, *ibidem*; sive, ut *Virg. Æn.* 10 729. densos hostes.

Medullus mons, 4 12

Megara *Numantinus*, 2 18

per Membra singula moti, 3 21

C. Memmius candidatus, in ipsi comitiis interficiatur, 3 16

Menenius Agrippa, 1 23

Mens impetii imperator, 4 3. Mens mala, 2 6. hoc sensu *Virg. Eclog.* 1 16: *Æn.* 2. 55. si mens non læva fuisset, h. e. si sibi conspiciisset: si non fuisset abrupta in deteriora consilia. Mente concipere, pro cogitare, 8 5 in Mensis exposita capita, 3 21. sic apud *Valerium Maxim.* 9 5

Mensis *Julius* ex nomine *Cæsar* appellatus, 4 2

MERCES in exitium suum misera resp. 3 13. Sic *Quintii*, declam. 6. Civis *Romanus* mer-

ces ho. Similiter *Cremutius Cordus*, apud *Sed nec. Suasor. VII.* Ubi de nece *Ciceron*, brevè ante princeps *Senatus*, *Romanique* nominis titulus, tum pretium interfectoris sui.

Meridianus circulus, pro plagâ ad Meridiem versa; 4 12

Merula L. Cornelius flamen *Dialis*, 3 21

Merfa vitiiis, quasi sentinâ resp. 3 12

Messana, urbs, 2 2

Metapontus, urbs, 3 20

Metellus L. Cæcilius *Col.* *Pœnos* vincit; 2 2

Metellus Q. Cæcilius *Macedonicus*, 3 8. *Col.* *Pseudophilippum* vincit, 2 14. *Achæos*, 1 16, *Hispanos*, 2 17

Metellus L. Cæcilius *Numidicus* *Jugurtham* vincit, 3 1. exulat, 3 16: 3 11

Metellus Fius, *Numidici F.* cum *Sertorio* bellum gerit, 3 22

Metellus Pompeii legatus, 3 6

Metellus Q. Cæcilius *Creticus*, 3 7. inimicus *Pompeii*, 4 2

Metellus trib. pl. *Craffum* diris devovet, 3 11

Q. Metellus Cæcilius *Col.* 4 2

Metellus derivatum à *Meto*, 1 3. Aliter tamen *Fest.*

Metus & ignavia *Antonii*, 4 7. *M E T U S* hostium disciplinam continet, 3 12. *Metus* simulatus. 4 9: 4 10. *M E T U* belli in bellum incidere, 4 2. *M E T U* mutuo teneri, 4 2. *Metu* vacua *Urbs*, 4 2. *Metus* pluraliter, 2 6

Micipsa *Numida*, 3 1

Miles, pro militibus. Vide *Sing.* pro plur. *Miles* parce civibus, vox *Cæsar*is, 4 2. *Miles* in disciplinam reductus a *Scipione*, 2 18: *Milites* flumen *Oblivionis* formidant, 2 17: ocium increpant, 4 2

Militaris disciplina, 1 3

Milvius pons, 3 23

Minium, 4 12

M. Minutius *Augurinus* *Col.* 1 11

C. Minucius ele; hanti proboscidem abscindit; 1 18

Minucius M. Rufus *Thrace* vincit, 3 4

Minucius trib. pl. 3 15

Minæ cælestes, pro prodigiis à cælo, 2 8

Minus desinere, pro desinere tantum, 3 17. Vide

Negationes duæ. *Minus* est, parum est, 3 12: 4 1. *Minus* admirabilior, 4 2. hæc pleonasmî forma magis gratius, *Justinus*, 12 11: Magis suspensiore animo, *Hirt. de B. Afr. cap. XLVIII.* ferocius magis quam consiliis, *Ammian. Lindenbrog. pag.* 207: Magis clarior, *idem*, 3 2. & lib. fin. C. de jure dom. imper. avarius magis quam justius *Sex. Rufus*, ubi de *Cypri* possessione. Cujusmodi exempla plurima colligit *Vachnerus; Hollenolexius*, lib. 1

mirabilis

INDEX.

Mirabilis exitu contentio, 1 3
 Mirum in modum, *pro valde, optimè*, 1 4: Mira dictures, 1 1. Mira visa Faliscis fides Camilli, 1 12. Moxæ magnitudinis serpens, 2 2. Mirum dictu, 2 1
 Mirmillo, 3 20. *De hoc gladiatorum genere enallè Lippus, Sacramentalium*, 2 10
 Miscere ingenium Græcum Italicis artibus, *h. e. probe temperare*, 1 5. *sic Tacit. Agr.* 4 4. Missiliam vocat locum Græcâ comitate & provinciali partimoniâ mistum, ac bene compositum.
 Misenus portus, 1 16
 Miser Annibal, 3 8. imperator Marius, 3 21. Misera Hispania inter Rom. duces discordiæ pœnas dat, 3 22. Misera civites inter hos & illos duces societatis Rom. pœnas dant, 4 2
 Miserabilis strages, 5 11. Miserabile funus, 3 18
 sine Missione pugnare, 1 11, 3 20. *Ita Seneca de ira*, 1 16. C. Cæsar ad pugnam vocavit Jovem, & quidem sine missione. *Vilius Muretus*.
 Mithridates Ponticus, 3 5; 3 21. classe juvatur à Sertorio, 3 22
 Mithridaticum bellum, 3 5
 Mitigare, *pro molire, effeminare*, 3 3
 Mittere, *pro facere, ingerere*, 1 17, 4 12. *pro demittere*, 1 6. *pro dimittere*, 1 16. Mittere decimas, 1 12. in auxilium, 1 3. Pœnis Xantippum misit Lacedæmon, 2 2. Mittere bellum in comprehendium, *h. e. demandare paucioribus*, 1 3. Mittere ditionem suam ad aliquem, *h. e. legatos de dediti. ne* 3 7. hostes sub jugum, 1 11; 1 16. vocem, *pro emittere, eloqui*, 4 10
 Modestia Curinii, 4 12
 Modii annulorum, 2 6
 Modulatissimus cantus, 2 7
 Modus, *pro forma, effigiei*: *sic* serpentum in Modum discoloris vitæ, 1 12. mirum in Modum, 1 3
 Mœnia incendere, *h. e. urbes*, 3 10. *Vide etiam I.*
 Mœnius C. Antiates vincit, 1 11
 Moles belli, 2 6; 2 8. tota belli, 3 10. tota certaminum, 2 17. ingentis exercitus, 4 2. regni, 3 5. Mole tota *h. e. omnibus viribus*, 2 6. Moles propriâ videtur accipi *pro ingentio opere ex terrâ, saxo vel materiâ extructâ*, *sic* Mole jungere regionem, 2 2. *Quomodo & apud Curium*, 4 2 &c. *in simili capto Alexandri semper Moles dicitur. Sic Hist. de B. Afr. cap. XXVI. moles jacere in mare.*
 Moliri arma, 4 4. ædem, *pro incipere adificare, fundamenta jacere*, 1 7
 Mollis regio, *promissi, temperatâ*, 3 3. *sic* Molle cœlum, 1 16; 4 4

Momenta trium temporum, *quasi diceret puncta* 2 15
 Monarchia præferenda aliis rerum p. formis, 4 3
 Monumentum fidei Saguntus, 2 6. victoriæ pulcrius, stans urbs, quam incensa, 4 12.
 Mons. Montes: Albanus. Alpes. Aventinus. Ca. itolinus, Caucasus. Ceraunii. Chaonum. Falernus. Gaurus. Hæmus. Janiculus. Insani. Leucates. Libanus. Magaba. Massicus. Medullus. Olympus. Pyrenæi. Quirinalis. Rhodope. Sacer. Silylus. Taurus. Vesuvius. Vinnius. *Quæ sua quosque locis*, Mons saxeus, 3 1. Montes amicti viibus, 1 16. invii perfoffi, 2 8. Montium fiducia rebellatur, 4 12. Montibus deducti hostes, 4 12
 Monstrum, *pro ostento, umine*, 1 7
 Monstra virtutum, 1 10. *h. e. tam rara virtutis specimina, ut pro monstris haberi queant: sic miraculum audacis dicit Livius, de Cœliti falso loquens*, 2 10
 MORA bellorum fociis gravis, 4 2. Mora securitatis publicæ, *h. e. per quem stat, neri ducatur*, 4 9. Mora non est, 3 8. *h. e. statim*.
 MORA, *h. e. diuturnitate*, corrumpitur potestas, 1 9. Morâ comminuere hostem, *h. e. excludendo, bellum trahendo*, 2 6. Mora ignium, *h. e. duratio incendii*, 2 15. Moras necdere, *pro cunctari morari*, 4 2. *Vide Savaronem ad Siden. epist.* 9 13
 Mori iussi, 3 21. Mori per singula membra, 3 21. Moriantur etiam oppida, 1 12. *Mori etiam saxis marmoribusque venit. Senec. epist.* 91 19. Nihil privatim, nihil publicè, stabile est: tam hominum, quam urbium fra voluntur. *Vide eundem, epist.* 17. *Sallust. Jug.* 2 3. & *de Rep.* 1 31: omnia ora occidunt.
 Moribundus 1 23. Moribundæ manus, 4 2. *Sic forte moribundi dentes, apud Curt.* 9 1.
 Morientium imprecationes, 2 6. *Sic Amyntis moriens Cambysem execratur, nec frustra ex Ctesia Persius cap. II, mandata* 1 9. *Vide etiam Mandara, Morientium bestiarum morsus quam maxime mortiferi*, 2 15
 Morini pop. 3 10. Morinus portus, 3 10
 Morituri epulis expleti, 2 18. pretiosissimis vestibus induti, 4 11. Morituris non permittitur pugna, 2 18
 Mors Cimbrarum speciosa, 3 3. Pompeianorum non inconspicua, 4 2. digna viris, *h. e. quæ strenuè pugnantis obvenit*, 3 20. eadem applatur pulcherrima, 4 1. voluntaria suppliciorum metu, 3 19. MORTEM lætum accire, dignum sapiente, 4 2. u'ta Mortem parere, *de vulneribus dictum, h. e. alius latinusque adacta esse, quam requireretur ad inferendam mortem*, 2 7. in i saquoque Morte lacerari, 3 16. Mortes regum occultatæ, 1 6. *Addo exemplum Heredis apud Josephum*, 13 10. & *Johannis, regis Congi, apud Oforium*, l. 3. p. 79. *Morsus*

INDEX.

Morsus morientium bestiarum quam maxime mortiferi, 2. 15.

Mortiferi morsus, 2, 15.

in Mortuorum honorem parcere delinquentibus, 3. 5

Mos, *pro consuetudine*: sic More belli cremantur arma captiva, 4. 12. *pro exemplo*. Vide *Servium ad Æn.* 7. 377. sic nullo bono more, 4. 6. *pro institutis, etiam legibus*: sic More majorum consulum petere, 4. 2. More etiam valet, instar, ut More anguim, 3. 5. h. e. ut solent angues: sic More fluminis, 4. 2. gladiatorio, 3. 21. ignium, 2. 2. pecudum, 1. 11. & in morem pecudum, 3. 8. Mores, *pro institutis bonis sive malis*: sic MORES seculi opibus atque divitiis affliguntur, 3. 12. ipsi imperii Mores in Scauro expugnantur, 3. 1: quod dictum est, sicut illud Petronii, carmine de bel. civ. versu 48. Non homo victus erat, sed in uno victa potestas, Romanumque decus — *pro indolis, ingenio, & factis inde profectis*: sic MORIBUS suis domiti ferocissimi hostium, 3. 4. ex Moribus cognomen datum Tarquinio, 1. 7.

Mosa, fl. 4. 12

Mosula, fl. 3. 10

Morus Rom. domestici, 3. 12

Movere dicitur, qui cum exercitu proficiscitur, quod castra moveat, 2. 8. Movere etiam de tempestate dicitur: sic in Hispania se movit Punici belli tempestas, h. e. capis in Hisp. 2. 6. repetitione Lyfimachiz, veluti fidere mota Asiatici belli tempestas, 2. 8. Movere agris, *pro pellere*, 3. 14. urbem loco, *pro transferre in alium locum*, 2. 15. Movere res, *pro turbare*, 3. 17. sic Movetur Thessalia, 4. 3. Mucii C. Cordi Scævola virtus, 1. 11

Q. Mucius Scævola Pontifex, 3. 21

MULIERIS imperio perire, indignum, 2. 5. Mulierum Cimbrarum feritas, 3. 3. item Alpinarum, 4. 12

Multare aliquem exultatione, 1. 22. morte, 2. 26. cupiditas Crassi strage exercitus multata, 3. 11

Multus, *pro assiduo, diligente*, 4. 2. Ita Ovid. Trist. 4. 10. 228 — in toto plurimus orbe Legor. Sallust. Jug. 96. 3. ad vigilias multus esse, & 48. 1: tum verò multus atque ferox instare, Cicero offic. 2. 18: multus in laudanda magnificentia. Nazar. in paneg. Constant. cap. savissimo hosti multas instares. Vide *Dausa praed. in Arbir.* 3. 1. MULTAM esse cædem non decet, etiam si iusta sit, 4. 6

Mulucha, urbs, 3. 1.

Mummius L. Achæos vincit, 2. 16

Munda, urbs, 4. 2. obsidetur, 4. 2. non ostenditur in triumpho Cæsaris, 4. 2

Munerator, qui munera edit, 3. 20. Augustus apud Quintilian. 8. 3. Munerarium primus

dixit, quo votabulo deinde usus Seneca, com. 1700. IV. proamio epis.

Municipalia prodigia, 3. 18. vide P.

Municipia Italiz splendidissima sub huius vendita, 3. 21.

Manitiones novæ urbis sanguine Remi consecratae, 1. 1

Munus gladiatorum, *pro spectacula*, 3. 3.

Murmer ficti, 2. 8

Musulanii pop. 4. 12

Murina urbs, 3. 20. obsidetur, 4. 4

Mutinense bellum, 4. 4

Murus triplex Carthagine, 2. 15. Syracusis, 2. 6. nullus Numantiz, 2. 18

MUTUO metu tenentur potentes, 4. 2. vulnerare semper hostem expirare, 1. 11. MUTUIS viribus in suam quisque decus nititur, 4. 2

Myndus, urbs, 2. 20

Myoparones, navigia piratica, 3. 6

Myſi, pop. 4. 12. vincuntur à Crasso. 4. 12

N

NAB's Lacedæmonius, 2. 7

Nar. fl. 1. 15

Nascens Italia, h. e. incipiens, 2. 6

Natalis soli amor, 1. 1

NATURA genium locorumque diversa, 3. 10

Navalia, Ital. Arsenalis, 4. 2

Navale bellum, 1. 11: 3. 10

Navigare dicitur bellum, 2. 2. Vide B. sic ordo victoriarum, 2. 8

Navigium speculatorium, 4. 2

Naves Antonianæ, 4. 11. Venerorum, 3. 10.

Navium inopia facta, 4. 2. Naves ipsi marini, 2. 2. In pugna ad Actium vram Cæsariani equitibus similes modo stridentibus modo se recipientibus, eo quod accipere subinde, ac recto abducere naves ipsi suas tantum poterant, scribit Dio, sine libri 50. hoc autem est, ad similitudinem equestris pugnae, ut noster loquitur: nempe summis tergis & redditus, ut Sallustius Incert. 5. 24. aut frontis & tergi vice, ut Tacitus, 6. 35. Sic veterum Imp. decretis equites exercebantur, ut ad equestrem meditationem interdum sequerentur, interdum cederent. Vegetius, 1. 27. apud Livium, 31. 35: Credidit regi genus pugnae, cui assueverunt, fore: ut equites invicem insequentes fugientesque nunc telis uterentur, nunc terga darent. Ex quibus intelligat, quid sibi velit idem auctor, 22. 42. cum pugnatum ad Cannas scribit minime equestris praelii more.

Naufragium Romanorum, 2. 2. improbam classem naufragio castigat Oceanus, 3. 10. Naufragio classes cecidit Oceanus, 4. 2. Naufragium belli, *pro clade*, 4. 11. sic Naufragia

§ 2

sua

INDEX.

sua latius trahere, 1. 13. *ita*
 Naufragum partes, *videt*, 4, 2
 Nauticus populus Rhodii, 2. 7. *Hodie in Bata-*
vos competeret.
 Ne quid desit, 4, 2. *Ita Plin. 36, 15. ubi de do-*
mo Neronis: malis, 3. 19. turpitudini, 2, 19.
Sic Velleius, 2, 26. Ne quid usquam malis
publicis deesset. Ita Justin.
 Neopolis urbs, 1. 16.
 Nebulosus dies, 3, 3.
 Nec magnus, 4, 10. Nec opinatus, 3, 5.
 NECESSITAS Virtutem auger, 3, 3
 Nectere moras, 4, 2. *Vide etiam M.*
 Nefas, *pro scelere, facinore: sic Nefas corruptæ*
legationis, 3, 1. Horatii legibus citatum,
1, 3. inchoatum perficitur, 3, 1. Interdum
cum exclamatione interjicitur orationi: ut
cum sociis (nefas!) dimicatum est, 3, 19.
quod putabant etiam factum, 4, 2, minus
videt.
 Negationes duæ non semper affirmant, *sic 3, 17.*
minus desierunt, pro desierunt tantum, cujus
rei exempla conquirit Nonius in Dux negatio-
nes, quomodo etiam putam defendi posse vulga-
tam olim lectionem Ovidii, de arte, 1, 1. Quod
si nulla tibi non sit legisse voluptas.
 Negatus triumphus, non autem pernegatus, 2,
 11.
 Nemex ludæ, 2, 17.
 Nemus Aricinum, 1, 11. Nemora odorata,
 3, 5.
 Neoptolemus, Archelai præfectus, 3, 5.
 Tib. Nero, Pompeii legatus, 3, 6.
 Nertobriges pop. 2, 17.
 Nervus reip. ætariarum, 3, 13. *Hæc ipsa verba à*
nostro mutuatur Barclaius, Arg. lib. 4. in ver-
bis Polyarchi ad Hyoniben.
 Nescio quid, 4, 2. *forma locutionis usatissi-*
ma.
 Neutra passivè usurpata. *Præfat. vide etiam De-*
coquere.
 Nex, *pro morè nec violenta, 3, 23.*
 Nicephorum, urbs. *Scribendum Nicephorium*
 3, 11.
 Nicomedes Bithynicus, 3, 15. Bithyniam reci-
 nit, 3, 5.
 Nihil aliud quàm, *pro tantum, 4, 2. Nihil*
non, h. e. omnia, 3, 22. Nihil tale metuens,
 4, 12.
 Nilus, fl. 4, 2.
 Nimum quantum, *apud Florum. Salmastius in*
bist. Aug. pag. 54. col. 2. D.
 Nimbus lapidum & saxorum, *h. e. densè coniecta*
saxa instar imbris, 3, 8. sic velut nimbus e-
rumpunt Parthi, 4, 10. Nimborum in mo-
dum tela fusa, 3, 11. Hæc locutionis generis
Scriptura sacra nititur. Sic apud Virg. Æn.
12, 284: Tempestas telorum, ac ferreus in-
gruit imber. Vide etiam Procella.
 Nimum, *pro insolubili, 3, 15. Sic Horatius, 2,*
 42. *nimum mero, & apud Velleium, 2, 31:*

Carulus Pompeium nimum liberæ civitati di-
xit. NIMIA felicitas cladis causa, 3, 12.
 NIMIA potentia movet invidiam, 4, 2. NI-
 MIA prosperum continuatio suspecta, 4, 2.
 NIMIA opes cupidinem dominandi parum
 3, 12.
 Nisi, *pro non nisi, 1, 12.*
 Nivalis dies, 2, 6.
 NOBILIUM scelera gravius ferimus, 3, 21.
 NOBILITAS sua populos ad rebellandum in-
 citat, 2, 12. Nobilitas, *pro nobilibus, 3, 13:*
 3, 16: 3, 17.
 Nocturna dimicatio, 3, 5. *imago, pro somni,*
 4, 2. *Vide etiam I.*
 Nodus publicæ securitatis, *h. e. qui eam imp-*
dit, quasi nodus obnexus, 4, 9. Nodum autem,
& moram, conjungit imitatione, ut opinor, Vi-
gilius, qui pugnae nodumque moramque, Æt.
10, 428. dixit, unde & Prudentius, in Hu-
martigenia, versu 275.
 Nola, urbs, 2, 6. occupatur à Spartaco, 3, 1.
 Nomen Vercingetorigis quasi ad terrorem com-
 positum, 3, 10. Nomini induere captum op-
 pidum, 1, 11. *Vide etiam I. Nomine mu-*
tato imperium à regibus translatum ad Coss.
 1, 9. Nomine ipso Punici maris deficient
 quidam, 2, 2. *Vide etiam P. Nomine unum*
 bellum Tarentinum, victoria multiplex, 1,
 18. Nomen, *pro fama, opinione, 3, 10. ita*
 bellum Macedonicum Nomine amplius, quam
 spectatione gentis fuit, 2, 7. *Sic Justinus.*
 Nomen, *pro gloria, 3, 5. Nomine cladis, h. e.*
obcladem, 1, 13. Ita Nom. virtutis, 2, 18.
 NOMINA magna acquisivisse, in speciem im-
 perii decorum, 3, 12. in Nominibus etiam
 momenti multum ad favorem, 3, 19. *Illustra*
exemplum in Regilliano Trebellii Pollionis. Aliud
de duobus sororibus Blanca & Uraca, apud Jo-
annem Huartum, in ingeniosissimo ingeniorum
examine.
 Norbanus Q. Cos. 3, 3.
 Norici, pop. 4, 2.
 Norici Alpium tumuli, 3, 1.
 Noscere, *pro nosse, 1, 8: 4, 7. sic cognoscere,*
apud Siden. epist. 9, 6. ubi vulgo legitur,
Viguit pro dilectissimo nostro (quod loquitur
nomen, personam? Tu recognoscens cuncta)
apud Christum, &c. Editio Basil. Virg. p. d.
nostro quidem loquor, nomen, persona. Tu
recognoscens cuncta apud Chr. &c. Scripse-
rim, Virg. p. d. nostro (quid enim loquitur
nomen personæ? tu recognoscis cuncta) apud
Chr. &c.
 Notare nomen epistolæ, 2, 12. *vide etiam E.*
 Novacula corem fecit Tarquinius, 1, 5.
 Novissimè, *pro ad extremum, 1, 10: 1, 13:*
 2, 18: 3, 19: 4, 2: 4, 10. *Agellus, 10, 11. scri-*
bis, Ciceronem hoc verbo noluisse uti: sed falsum
cura animadvertit magnus ille Cujacius, 3. ob-
servat, 36. Item Bayaldus, ad Suet. Caf. 83: 3.
 Novissima

INDEX.

Novissima conjuratio Galliarum, *h. e. ultima*, 3, 30
 NOVITAS rei terret, 2, 2.

Novitas vulneris, *h. e. insolentia, vulneris forma non usitata*, 4, 2. sic Novi generis edictum, 3, 31. Nova cades, alia prater eam quam jam commiserat, 3, 16.

Nox concubia, 4, 2. à concubando, quod omnia animalia tum cubent & dormiant, Ennius. Qua Galli furtim noctu summa arcis adorti Concubia—

Nuceria, *urbs*, 3, 18. occupatur à Spartaco, 3, 20.

Nudo pede sacra comitantur Vestales, 1, 13. Nudum imperii latus, *h. e. indefensum*, 3, 5. vide etiam L.

Nullus, pro nullius rei, 1, 16. ita Nullo magis exprimi potest, 3, 10. Sic Horatius, in arte, versu 329: prætor laudem nullius avaris. Sic etiam ullius voce usus Livius, 2, 59. Nemo ullius nisi fugæ memor: observaverat ista & Vinetus. Sic Nullis obstantibus, Lucan, 3, 364. Nullius incommodo, Victor de Casare, cap. III. Marcellin. 17, 12. Senec. de benef. 2, 26. Nullo magis Cæs. Augustum demeruit.

Numa Pompilius, rex Romanorum, 1, 2. Janum Geminum cludit, 4, 12.

Numantia, *urbs*, 1, 11. 2, 17. eversa, 2, 18. Numantiæ excidium, 3, 12.

Numantini, 2, 17.

Numero rotundo usi auctores, Præfat. Sic Plinius, 36, 15. Nongentorumque annorum dociles scrutari vias: & hoc quidem in collectione seu recapitulatione quadam: secus enim ubi certum aliquod factum suo tempore redere volunt.

Numinum contumacia, de diis, Jovi non cedentibus, 1, 7.

Numida, *h. e. Jugurtha*, 3, 1

Numidae, pop. 2, 15.

Numidia subacta, 3, 1.

Numitor, 1, 1.

Numitorius uncis trahitur, 3, 21.

Nuncios cladis vix relatus, 3, 11. Cicero pro L. Manil. cap. 9. Tanta clades, ut eam non ex prælio nuncius, se ex fama rumor afferret Livius, 4, 10: Vix nunciis cædis relictis: & 27, 51. Superfuit aliqui nuncii, & hostium cladis, & nostræ virtutis. Justinus, 1, 8: Ne nuncius quidem tantæ cladis superfuit. Adde Zwingeri theatrum, pag. 512. f. 1. Paneg. Maximian. 5. f. Nuncii victoriæ Castores, 3, 3. Nunciorum artificiosa celeritas, 3, 3.

Nuncupare vota in Capitolio, 1, 11.

Nuper pro aliquam multis annis, 4, 12. Ita Plinius, 35, 50: fuit & nuper, *h. e. ante annos plus minus decem. Nam de Neronis temporibus loquitur, cum ipso sub Vespasianis scriberet: sic Livius, 4, 25. Seneca, de benef. 4, 30. Cin-*

nam nuper, quæ res ad consulatum recepit. nuper, *h. e. ante annos circiter L. Cinna quippe Cof. fuit anno V. C. DCCLVII Seneca, de benef. sub Nerone scripsisse putatur. Ita modo de CX. annis dixit Cicero, Offic. 2, 21. & de aliquot seculis Arnobius, lib. 1. pag. 7. Livius, 9, 17. sicut Magnum modo Pompeium, at certe scripsit hæc Livius annis utique aliquot post pugnam Asiaticam, ut ex ipso, 1, 12. apparet: sed ab ea pugna retro ad Pompeii bellum colliguntur anni XVIII. vide etiam Bernocerum ad Justin. 38, 6. Scias autem hæc ita non reperiri nudè posita, sed semper in comparatione vetustiorum: quomodo & ea qua res ipsa magna sunt, cum majoribus collata, parva dicimus.*

Nutare in fugam, *h. e. inclinare in fugam*, 3, 10.

Nutriti à feris, 1, 1. vide etiam Feræ.

O

Obducere castra hostilia vallo, 4, 2.

Obequirare, 4, 2.

Obligare quasi mediterraneis agris, 3, 6. Hoc vocabulo videtur usus, ut Plautus, Menachm. 1, 1. vinciendi verbo. Nam Pompeius piratis agros dederat, quibus tolerare vitam possent.

Obliquus adversus potentes, *h. e. iniquus potentibus*, 4, 2.

Oblitus rubigine ensis, 4, 2.

Oblivionis flumen, 2, 17.

Obnoxius, 4, 4. ita Livius, 42, 46. Ovid. Am. 2, 2, 17. vide Agellium, 7, 17. Plant. Bac. 5, 2. Oborta tempestas, 1, 1. *h. e. forte exorta, hæc enim vim quandoque in compositionibus habet ob particula: sic apud Livium, 23, 19. obnata ripas salicæ.*

OBREPERE non est ex arte ducis, 4, 10.

Obrogare, pro intercedere rogationi, 3, 15: 3, 17.

Obruere amnem ingesta silva, 3, 3. incendium 3, 21.

Obscena contumelia, pro turpi & pudendâ, 1, 18.

Obscuritas generis, 3, 1. ad altiora nitenti obsacula, 1, 6. Cicero de Orat. 2, 42: Invident homines maxime paribus aut inferioribus, cum se relictos sentiunt, illos autem dolent evolasse.

Observare portam, 3, 6. Hoc sensu servare est, 4, 2. & apud Livium, 23, 19.

Obsides dati Porſenæ à Rom. 1. 10. fœminæ, 1, 10. duci jubentur, 3, 21. Obsidibus astringere, 4, 12.

Obsessor ipse obsidetur, 4, 2.

Obsidere, pro occupare, insidere, 2, 17. ab Obsidione excutere hostem, 2, 6.

Obsidium, pro obsidione, 2, 2: 2, 6: 2, 16: 4, 12.

MINUTUS

INDEX.

- stantur hoc vocabulo, Tacit. 3. 39. & Agell.
15, 21. ubi malè notatur in editione Colonienfi,
Agellum hoc novè dixisse. Ad eam formam
est collatum, pro collusione, in lib. 8. S. 1.
Mandati.
- Obfidius. Frentanzæ turmæ præfectus, 1, 18.
Est autem nomen hoc quale Auxilius, in quem
ludis Ausonius, Epigr. 128. sic Adjutorius est
in vet. inscript. apud Gruter. 3. 7. Alimentus,
apud Liv. 21, 38. Sarmentus, apud Quin-
tilian. 6, 3.
- Obstrepere actis alicujus, h. e. ea suggillare, eo-
rumque rescissionem suadere, 4, 2.
- Obstricta gemmis vestis, 4, 11.
- Obtrere. Uno prælio Pharnacem Obtrivit
Cæsar, 4, 2.
- Oborta gula, 3, 17. oborto collo in jus tra-
hi, Hieron. Epist. 2, 9.
- Obumbratio huminis, 4, 2.
- OCCASIO invitat ad facinora, 3, 5 : 4, 1. Oc-
casionem rei bene gerendæ invitatus. Epist.
Liv. 8, 9. in O. cationem arripere aliquis,
4, 2.
- Occidere, antepenultimâ brevi, h. e. cadere pe-
rire, 4, 8.
- Occupare, pro prævenerè, præcipere: sic Occupare
fugam alicujus ferio, est cadere priusquam fu-
giat, 3, 11. Occupare manu mortem, 4, 2.
h. e. præcipere, priusquam inferatur ab inimi-
cis. Hoc sensu Occupare ferrum, 4, 11. Oc-
cupa e enim est priorem aliquid facere, ut ex-
plicat Cato apud Agell. 7, 3. Id nos priores
facere occupabimus. Sic Plin. paneg. cap. 10 :
occupavit, primusque fecit, quod omnes fa-
cturi erant. Ita Curtius, 8, 6 : Cum aprum
telo occupasse, quem rex ferire destinave-
rat. Statius Thebaid. 1. 656 : I precor, ac-
celera, ne proximus occupet Æmon. Occu-
pare, pro subito supervenire alicui, quomodo
deprehendere dicimus, 3, 10. Adde Justinî
Indicem, Cæst. 3, 1.
- Occurrere venienti bello, 4, 11.
- Oceanus omnia cingens, 1, 13. furorem civium
castigat, 4, 2. classes naufragio cædit, ibi-
dem : & 3, 10. Oceani effigies aurea in tri-
umphi Cæsaris, 4, 2. maria, 4, 12. ora, 3,
17 : 3, 6. ostium, 4, 2. cum Oceano maj-
or, quam cum navibus, rixa, 3, 10.
- Oculum, urbs, 3, 18.
- Cn. Octavius trib. pl. 3, 14.
- Cn. Octavius Cof. 3, 21.
- Octavius M. Pompeii legatus, 4, 2.
- Octavius Cæsar. vide Augustus.
- Oculi caussarum patronis eruti, 4, 12. Oculi
militum ardentes, 1, 16. Sic apud Homerum,
Iliad. 15, 607 : Hæbori fulgebant oculi tor-
vis sub superciliis. Oculi Numantinorum
Romani non ferunt, 2, 18. Oculi Cæsaris
tentat Cleopatra, 4, 11. h. e. tentavit utrum
& Cæsarem in amorem sui perlicere posset, ut
- alios: tentavit igitur oculos, quod nemp-
fint in amore duces, hinc illud Alexandri
apud Plur. in vita, cap. 36 : Magni dolore
oculorum Persides. Oculi publici doloris fer-
re (Curtius, 9, 7. conjectum oculorum vocat
Ital. occhiare), 4, 7. Oculi Jovis cruore re-
spersi, 3, 21. vultu dicere, Merulum velus
conspicuum Jovis accendisse.
- ODIA partium non mutantur cum bello, 4, 1.
Odores, pro ornamentis, 4, 11. Sic Columella
20, 20. Tac. 3, 2 sic Ciores supra, & So-
pore, pro saporiferis, apud Senec. de benef. 3,
13.
- OENOMACHIA gladiator, 3, 20.
- Officiæ arum, 3, 15.
- Officia, pro pubeis, & aliis artibus, 1, 6.
- Officere faucibus, 2, 11. h. e. strangulare.
- Officis, urbs, 2, 2. Vide v. Max. 5, 1.
- Oleum fervere, 2, 6. hoc nimis confuso putatum
ad rebor corporis, hinc recreans membra olei
liquor est apud Plinium, 12, 1 & apud Pli-
ni. Alex. cap. 101. vates responde : ad laborem,
à deo datum hominibus oleum lenimentum.
Hinc ille crebor usus in gymnasiis, &c.
- Olympus, urbs, 3, 6.
- Olympus, mons, 2, 11.
- Omen ere sionis, 1, 12. victoriæ, 2, 6. Omen
accipere. Vide A. Omnia ex similitudine
rum interpretationem capiunt, 1, 7.
- Ominosæ voces vitæ, 3, 11.
- Omnis, pro toto, 3, 18. Sic cuncta mœnia, Sal-
lust. Jug. 57, 2. Contrâ totus, pro omni repe-
riunt, ut apud Apulei. lib. 10 : Toti nunc
Judæes sententias suas pretio mundinamur.
- Operis nudatus portus, 2, 15. Hoc ego non so-
tis capio, fortè operæ pro operibus ponuntur :
fortè vitium in scripturâ est, & legendum ope-
ribus : sicut apud Cæsar. de bel. Gall. 2, 6. Mu-
riusque defensoribus nudatus est: fortè nuda-
re operis dicitur, sicut liberare culpæ apud
Livium.
- Operæ pretium, Præfat.
- Opertus catenis, 3, 1.
- Opes Albæ Romam translatae, 1, 3. totius mun-
di Ostia receptæ, 1, 4. privatæ in medium
collatae, 2, 6. Opibus suis fretus Antiochus
Annibalis consilia despicit, 2, 8. OPIBUS
aggredi invictum armis, 3, 1. Opes, pro pi-
rentia, 2, 18 : 4, 2. Ita Justinus.
- Opimius, L. Cof. 3, 15.
- Opima spolia prima, 1, 1. secunda, 1, 12.
tertia, 2, 4. Opima, pro spoliis egregiis o-
lis, luxuria significatur, 2, 17. Dicuntur au-
tem fere Opima, non additâ voce spoliorum,
intellectâ tamen : ita Seneca, Herc. fur. vult.
48 : Opima victi regis ad superos refert.
- Opitergini, pop. 4, 2.
- Oportere, quod sub gladiatore duce Oportuit,
3, 20. Plantus, Rud. 2, 2. 7. exprimit, ut æquum
est.

Opportu-

INDEX

opportunitas injuriæ, 4 4. Ita de Adherbale
Sallust. Jug. 9 3
opprimere consilia, 4 12. Justino est discu-
tere.
opacula, 1 1.
OPULENTIA parit egestatem, 3 12
Opulentissimus, pro ditissimo, 1 21. sic Opulen-
tissima præda, 2 2. urbs, 2 16. Opulentis-
simæ gentes, 1 18
opus, pro utroque: 1. structurâ quacunque: sic
Opus Julii Alba, 1 1. Lacedæmoniorum Ta-
rentis, 1 18. pro labore quocunque: ut offi-
ciis membrorum, 1 23. laboribus militavibus,
ad usum militia pertinentibus, sic Operibus
attriti ignavi milites, 2, 18. Quod & Sylla fe-
cit apud Plut. in vita, cap. 33. Labore rustico,
1 11. Opera, pro rebus gestis: sic O era ge-
rere, pro res gerere, Præfat. La Vellei 2 106.
Quanti voluminis opera gestimus? Hoc sensu
divina opera Cæsaris reveras apud Val. Max.
9 2. & eundem, 3 2: C. Cæsar non conten-
tus opera sua Oceani claudere litoribus.
Oracula, 1 1
Orbis imperii societas trium principum oc-
cupatur, 4 2. Orbi. possessor pop Romanus,
3 13. Orbis terrarum viribus fulvus pop.
Rom. 2 18: 4 3. Intellegenda autem hac
de Orbe Romano; ut distinguit, lib. 17. de
statu hom. & Marcellinus, 19 3 f. 26 10.
p. 26 12. minus igitur vere Dionys. 1 3.
Orbi alter Britannia, 3 10. Orbe toto di-
visa Britannia, 3 10. Orbi imperium pari-
bus vocis ac viribus Romanus & Pœnus agi-
tant, 2 2. Polybius, 1 64: Observari po-
test, ambas hasce res, pares animis inter se
fuisse: tum audacia in suscipiendis consiliis,
tum magnanimitate, maxime autem de prin-
cipatu contentione obstinata.
Orchomenos, urbs, 3 5
Ordinare imperium constituere remp. 4 3. pro-
vinciam, formare statum ei aliquem imponere,
2 16: 4 2. Curtius, 7 3: gentem Ever-
gerarum ordinavit, remp. 1 1: 1 6: 4 7.
sic Ordinatis omnibus, 4 2. Ordinare sub
signis, h. e. componere per signa, 3 19
Ortiagonis uxor, 2 11
Onicum, urbs, 4 2. vastatur, 4 2
Oriens, 2 8. suetus regibus, 2 20. Sic Plut.
Ant. cap. 113. Orientales vocat homines ser-
vire afflueto, & regnari quærentes, Orientis
totius robur in partibus Pompeii, 4 2
Oriundus, qui originem habet, 1 5
Ornamenta Tarquinii pop. Romano dignitatem
addiderunt, 1 8
Orodes Albanus, 3 5
Orodes, Colchus, 3 5
Orontes, fl. 4 9
Os caussidici futam, 4 12, sub ipso Ore Ur-
bis, h. e. in conspectu, 2 15. Ita Sallust In-
cert. 4 10. Quo cupidius in ore ducis se se

quisque bonum & strenuum ostentantes, *Itom*
Jug. 31 12 incedunt per ora vestra magni-
fici. Ita Justinus, in Ora mittere, h. e. in
faciem, 4 12. in Ora avarorum, aurum, cru-
delium, sanguinis infusus, &c. 3 11. Ora
Oceani, pro ostiis, 2 17. & Ponti, 3 6. Sic
Tacitus, 2 6
Osca, urbs, 3 22
in Ostibus capitum habere, 3 4
Ostentare, 3 5. Hoc verbo fortassis usus Tacit.
10, 1 16. Ostentata spe pacis, 3 21
Ostia, urbs, 1 4. diripitur, 3 21
Ostium Oceani, 4 2. Tiberinum, 3 9
apud OTIOSOS facilis invidia, 4 2
Otia maris, portus, 1 16
Ovatio pedester triumphus, 3 19. Symmachus
tamen, epist. 10 22 equo vestis scribit Ovan-
tes; sicut & Servius, ad Æn. 4 543
Oxybii, pop. 2 3

P

P & Ph. sæpius mutant invicem, 4 11
Pacare, pro subigere, domare, Præfat. & 4 2: 4,
12. Hoc sensu Pacere silvas, Horat. epist. 1 2
Pacorus, Parthus, 4 9. interficitur, 4 2
Padio, pro pacto convento, 4 12. pro induciis,
4 12
Padus, fl. 1 13: 2 6
Peninsula, 4 2
Palantes, h. e. dispersi, 1 17
Palatinus mons, 1 1
Pales Pastorica, 1 20
Palladium, 1 2
Palmarum tunice, 1 5
Paludamentum Cæsaris in fluctibus relictum;
4 2. Paludamentorum apud Rom. origo,
1 5
Palus Capræ, 1, 12 in Palodes diffugiunt Ger-
mani, 3 10
Palustris virgulta, 2 6
Pamphylium mare, 3 6
Panares, Cretensis, 3 6
Panis usus ignotus Cimbris, 3 3. Panes in sum-
ma fame in hostes coniecti, 1 13. Adde
Cæsar. de bel. Civ. 3 41
Pannonii, pop. 4 12. vincuntur à Vibio, vel
petius Tiberio, 4 12
Panormus, urbs, 2 2
Papaverum eminentia capita decussa, 1 7. Vide
etiam Eminentissimus.
Papyrius L. Cursor Samnites vincit, 1 16
Papyrii Samnitium domitores, 1 16
Parætonium, urbs, 4 11
Par debitum poscit fortuna, 4 2 deducta locu-
tio à gladiatoribus, qui ita comparabantur.
Vide Ind. Just. in eo verbo: sic Lucan. 7
695. — Par quod semper habemus Libertas
& Cæsar — Ita Par calamitatis, 2 2. Par
omnibus pop. Romanus, 1 17. Par orbi
terrarum, 2 1, sit Alexandro par Manlius
Torqua-

INDEX.

- utantur hoc vocabulo, Tacit. 3, 39. & Agell.
15, 21. ubi malè notatur in editione Colonienfi,
Agellum hoc novè cixisse. Ad eam formam
est collusum, pro collusione, in lib. 8. S. 1.
Mandati.
- Obfidius, Frentanæ turmæ præfectus, 1, 18.
Est autem nomen hoc quale Auxilius, in quem
ludit Ausonius, Epigr. 128. sic Adjutorius est
in vet. inscript. apud Gruter. 3, 7. Alimentus,
apud Liv. 21, 38. Sarmentus, apud Quinti-
lian. 6, 3.
- Obstrepere aëris alicujus, h. e. ea suggillare, eo-
rumque refractionem suadere, 4, 2.
- Obstricta genibus velletis, 4, 11.
- Obtrivere. Uno prælio Pharnacem Obtrivit
Cæsar, 4, 2.
- Obtorta gula, 3, 17. obtorto collo in jus tra-
hi, Hieron. Epist. 2, 9.
- Obumbratio fluminis, 4, 2.
- OCCASIO invitat ad facinora, 3, 5 : 4, 1. Oc-
casionem rei bene gerendæ invitat. Epist.
Liv. 8, 9. in Occasionem arripere aliqui,
4, 2.
- Occidere, antepenultimâ brevi, h. e. cadere pe-
rire, 4, 8.
- Occupare, pro prævincere, præcipere : sic Occupare
fugam alicujus ferio, est cadere priusquam fu-
giat, 3, 11. Occupare manum mortem, 4, 2.
h. e. præcipere, priusquam inferatur ab inimi-
câ. Hoc sensu Occupare ferrum, 4, 11. Oc-
cupa e enim est priorem aliquid facere, ut ex-
plicat Cato apud Agell. 7, 3. Id nos priores
facere occupabimus. Sic Plin. paneg. cap. 10 :
occupavit, primusque fecit, quod omnes fa-
cturi erant. Ita Curtius, 8, 6 : Cum aprum
telo occupasse, quem rex ferire destinave-
rat. Statius Thebaid. 1. 656 : I precor, ac-
celera, ne proximus occupet Æmon. Occu-
pare, pro subito supervenire alicui, quomodo
deprehendere dicimus, 3, 10. Adde Justinii
Indicem, Curt. 3, 1.
- Occurrere venienti bello, 4, 11.
- Oceanus omnia cingens, 1, 13. furorem civium
castigar, 4, 2. classes naufragio cædit, ibi-
dem : & 3, 10. Oceani effigies aurea in tri-
umpho Cæsaris, 4, 2. maria, 4, 12. ora, 3,
17 : 3, 6. ostium, 4, 2. cum Oceano mag-
ior, quam cum navibus, rixa, 3, 10.
- Oculum, urbs, 3, 18.
- Cn. Octavius trib. pl. 3, 14.
- Cn. Octavius Cos. 3, 21.
- Octavius M. Pompeii legatus, 4, 2.
- Octavius Cæsar. vide Augustus.
- Oculi caussarum patronia eruti, 4, 12. Oculi
millium ardentes, 1, 16. Sic apud Homerum,
Iliad. 15, 607 : Hæstori fulgebant oculi tor-
vis sub superciliis. Oculi Numantinorum
Romani non ferunt, 2, 18. Oculi Cæsaris
tentat Cleopatra, 4, 11. h. e. tentavit utrum
& Casarem in amorum sui periculis posset, ut
- alios : tentavit igitur oculos, quod nempe
fuit in amore ducis, hinc illud Alexandri
apud Plur. in vita, cap. 36 : Magni doloris
oculorum Perfidis. Oculi publici doloris fer-
re (Curtius, 9, 7. conjectum oculorum vocat
Ital. occhiata), 4, 7. Oculi Jovis cruore re-
sperti, 3, 21. vultu dicere, Alernulum vultu in
conspetu Jovis cecidisse.
- ODIA partium non mutantur cum bello, 4, 2.
- Odores, pro ornamentis, 4, 11. Sic Columella,
20, 20. Tac. 3, 2. sic Colores supra, & So-
pores pro soporiferis, apud Senec. de benef. 5,
13.
- OEROMACHUS gladiator, 3, 20.
- Officiæ arborum, 3, 15.
- Officia, pro pincis, & aliis artibus, 1, 6.
- Officere faucibus, 2, 11. h. e. strangulare.
- Oleis, urbs, 2, 2. Vide Ital. Max. 5, 1.
- Oleis se fovere, 2, 6. hoc enim consere putabam
ad rebor corporis, hinc reat eam membra olei
liquor est apud Plinium, 12, 1. & apud Pli-
Alex. cap. 101. vates respicere : ad labores,
à deo datum hominibus oleum lenimentum,
Hinc illa creber usus in gymnasiis, &c.
- Olympus, urbs, 3, 6.
- Olympus, mons, 2, 11.
- Omen ere sionis, 1, 12. victoriæ, 2, 6. Omen
accipere. Vide A. Omnia ex similitudine
rum interpretationem capiunt, 1, 7.
- Ominose voces vitæ, 3, 11.
- Omnis, pro toto, 3, 18. Sic cuncta moenia, Sal-
lust. Jug. 57, 2. Contra totus, pro omni repe-
ritur, ut apud Apulei. lib. 10 : Toti nunc
judices sententias suas pretio nundinantur.
- Operis nudatus portus, 2, 15. Hoc ego non sa-
tis capio, foris operæ pro operibus ponuntur :
foris visum in scripturâ est, & legendum ope-
ribus, sicut apud Cæs. de bel. Gall. 2, 6 : Mu-
rusque defensoribus nudatus est : foris nuda-
re operis dicitur, sicut liberare culpæ apud
Livium.
- Operæ pretium, Præfat.
- Opertus catenis, 3, 1.
- Opes Albæ Romæ translatae, 1, 3. totius muni-
di Ostia receptæ, 1, 4. privatae in medium
collatae, 2, 6. Opibus suis fretus Antiochus
Annibalis consilia despicit, 2, 8. OPIBUS
aggredi victum armis, 3, 1. Opes, pro po-
tentia, 2, 18 : 4, 2. Ita Justinus.
- Opimius, L. Cos. 3, 15.
- Opima spolia prima, 1, 1. secunda, 1, 12 :
tertia, 2, 4. Opima, pro spoliis egregiis a-
liis, Lucius significatu, 2, 17. Dicuntur au-
tem fere Opima, non additâ voce spoliarum,
intellectâ tamen : ita Seneca, Herc. fur. v. 487.
48 : Opima victi regis ad superos refert.
- Opitergini, pop. 4, 2.
- Oportere, quod sub gladiatore duce Oportuit,
3, 20. Plautus, Rud. 2, 2. 7. exprimit, ut æquum
est.

Opportu-

INDEX

Opportunus injuriæ, 4 4. Ita de Adherbale
Sallust. Jug. 9 3
Opprimere consilia, 4 12. Justino est discu-
tere.

Oracula, 1 1.

OPULENTIA parit egestatem, 3 12

Opulentissimus, pro ditissimo, 1 21. sic Opulen-
tissima præda, 2 2. urbs, 2 16. Opulentis-
simæ gentes, 1 18

Opus, pro utroque: *struere quacunq; sic*
Opus Julii Alba, 1 1. Lacedæmoniorum Ta-
rentus, 1 18. pro labore quocunq;: ut offi-
ciis membrorum, 1 23. laboribus militavimus,
ad usum militia pertinentibus, sic Operibus
atriti ignavi milites, 2 18. Quod & Sylla fe-
cit apud Plur. in vita, cap. 33. labore rustico,
1 11. Opera, pro rebus gestis: sic O era ge-
rere, pro res gerere, Præfat. I. a Vallei 2 106.
Quanti voluminis opera gessimus? Hoc sensu
divina opera Cæsaris reveras apud Val. Max.
9 2. & eundem, 3 1: C. Cæsar non conten-
tus opera sua Oceanum claudere litonibus.

Oracula, 1 1

Orbis imperii societatetrium principum oc-
cupatur, 4 2. Orbis possessor pop Romanus,
3 13. Orbis terrarum viribus fulvus pop.
Rom 2 18: 4 3. *Intelligenda autem hæc*
de Orbe Romano, ut distinguit, lib. 17. de
statu hom. & Marcellinus, 19 3 f. 26 10.
p. 26 12. minus igitur vere Dionys. 1 3.
Orbis alter Britannia, 3 10. Orbe toto di-
visa Britannia, 3 10. Orbis imperium pari-
bus vocis ac viribus Romanus & Pœnus agi-
tant, 2 2. Polybius, 1 64: Observari po-
test, ambas hæc res, pares animis inter se
fuisse: tum audacia in suscipiendis consiliis,
tum magnanimitate, maxime autem de prin-
cipatu contentione obstinata.

Orchomenos, urbs, 3 5

Ordinare imperium constituere remp. 4 3. pro-
vinciam, formare statum ei aliquem imponere,
2 16: 4 2. Curtius, 7 3: gentem Ever-
gerarum ordinavit, remp. 1 1: 1 6: 4 7.
sic Ordinatis omnibus, 4 2. Ordinare sub
signis, h. e. componere per signa, 3 19

Orgiagonis uxor, 2 11

Oricum, urbs, 4 2. vastatur, 4 2

Oriens, 2 8. suetus regibus, 2 20. Sic Plur.
Ant. cap. 113. Orientales vocat homines ser-
vire assuetos, & regnari quærentes, Orientis
totius robur in partibus Pompeii, 4 2

Oriundus, qui originem habet, 1 5

Ornamenta Tarquinii pop. Romano dignitatem
addiderunt, 1 8

Orodes Albanus, 3 5

Orodes, Colchus, 3 5

Orontes, fl. 4 9

Os caussidici flum, 4 12, sub ipso Ore Ur-
bis, h. e. in conspectu, 2 15. Ita Sallust In-
cert. 4 10. Quo cupidius in ore ducis se se

quisque bonum & strenuum ostentantes, Item
Jug. 31 12. incedunt per ora vestra magni-
fici. Ita Justinus, in Ora mittere, h. e. in
faciem, 4 12. in Ora avarorum, aurum, cru-
delium, sanguinis infusus, &c 3 11. Ora
Oceanii, pro ostiis, 2 17. & Ponti, 3 6. Sic
Tacitus, 2 6

Osca, urbs, 3 22

in Offibus capitem hibern, 3 4

Ostentare, 3 5. Hoc verbo fortassis usus Taci-
tus, 1 16. Ostentata spe pacis, 3 21

Ostia, urbs, 1 4. diripitur, 3 21

Ostium Oceani, 4 2. Tiberinum, 3 9

apud OTIOSOS facilis invidia, 4 2

Otia maris, portus, 1 16

Ovatio pedester triumphus, 3 19. Symmachus
tamen, epist. 10 22. equo vestis scribit Ovan-
tes: sicut & Servius, ad Æn. 4 543

Oxybii, pop. 2 3

P

P & Ph. sapius mutant invicem, 4 11

Pacare, pro subigere, domare, Præfat. & 4 2: 4,
12. Hoc sensu Pacere filvas, Heron. epist. 1 2

Pacorus, Parthus, 4 9. interficitur, 4 2

Pactio, pro pacto convento, 4 12. pro induciis,
4 12

Padus, fl. 1 13: 2 6

Peninsula, 4 2

Palantes, h. e. dispersi, 1 17

Palatinus mons, 1 1

Pales Pastorina, 1 20

Palladium, 1 2

Palmarum tunicæ, 1 5

Paludamentum Cæsaris in fluctibus relictum,
4 2. Paludamentorum apud Rom. origo.
1 5

Palus Capræ, 1, 12 in Palodes diffugiunt Ger-
mani, 3 10

Palustria virgulta, 2 6

Pamphylium mare, 3 6

Panares, Cretensis, 3 6

Panis usus ignotus Cimbris, 3 3. Panes in sum-
ma fame in hostes coniecti, 1 13. Adde
Cæsar. de bel. Civ. 3 41

Pannonii, pop. 4 12. vincuntur à Vibio, vel
petius Tiberio, 4 12

Panormus, urbs, 2 2

Papaverum eminentia capita decussa, 1 7. Vide
etiam Eminentissimus.

Papyrius L. Curator Samnites vincit, 1 16

Papyrii Samnitium domitores, 1 16

Puretonium, urbs, 4 11

Par debitum poscit fortuna, 4 2. deducta locu-
tio à gladiatoribus, qui ita comparabantur.
Vide Ind. Just. in eo verbo: sic Lucan, 7
695. — Par, quod semper habemus Libertas
& Cæsar — Ita Par calamitatis, 2 2. Par
omnibus pop. Romanus, 1 17. Par orbi
terrarum, 2 1, sic Alexandro par Manlius
Torqua-

INDEX.

- Torquatus, *Lib. 9* 17. *Vide etiam Justinum.*
Par pro equali: sic Parem non fert Pompeius, 4 2. inter PARES crebra æmulato, 1 17.
Pari clamore & impetu, ac antetrepidatione 1 13. *Pari vecordia, ac ante veneratione,* *ibid.* *Pari tumultu atque terrore, ac ante frater,* 13 15. *Pari temeritate, sicut astutia,* 2 17 *Pari cum Numa ingenio* Ancus, 1 4.
Pari robore comminuti Albani Romanique, 1 3. *Confer Sullust. Jug. 79* 4. *Pari audaciâ & venit Romam, & competitorem imperii conficit* Jugurtha, 3 1
Parce civibus vox Cesaris, 4 2. *Parce ferro, vox Annibalis,* 2 6. **PARENTIS** major gloria, 2 17: 4 12
Parens Romæ Alha, 1 2. *Parens frugum Athenæ, h. e. inventrix,* 3 5. *Parens Italico- rum quorundam Roma,* 3 18. *Hoc loco Pa- rens, si rectè capio, valet propinquam consan- guineam. Roma dicitur Italiæ mater & pa- rens, Mater ad Colonias pertinet: Parens ad reliquas urbes, nationesque. Hoc sensu parentes hodieq; pro consanguineis offerunt Galli, Hispani, Itali: quod & Latinum esse ostendit exem- plum Curtii,* 6 10. *Apuleii, pr. lib. 2: Quin, inquit, etiam ipse parentem tuam accedis & salutas: & lib. 3. Rogat te, ait, tua parens Byrrhæna. Petron. cruciarii unius parentes. Adde Hotomanni verba feudalia: Liv. 34. 32,*
Parentalia fercula, 4 2
Parentare Manibus alicujus, *h. e. iusta exsolvere,* 2 6. *sibi in antecessum,* 3 21
Parricidæ, *qui adversus patriam conjurant,* 4, 1.
Parricidiale bellum. *pro civili quia contra pa- triam communem parentem: etiam quia inter ipsam belli moram multa parricidia perpetrantur,* 3 21
Parricidium Brutii, 1 9. *Horatii,* 1 3. *publi- cum Saguntinorum,* 2 9. *Diverso sensu pub- licum parricidium appellat Val. Max. 1 8 Ce- saris necem, quod ille publicus parens fuerit. Parricidium, pro eade principis,* 4 7. *Sic apud Curt. 5 12. Senecam, de clem. 1 9. & Ju- stinum.*
Partes, *pro factione, altero dissentientis civitatis membro,* 4 2; 4 7; 4 9. *Inde ad alia quoque translatus: sic in Partibus, h. e. ab al- tero partium. Luna,* 3 5. *Tribuni,* 3 13. *senatus,* 4 2. *in facis Patres promptus,* 4 12
Parthicus equitatus, 4 9. *Parthicam expeditio- nem medicatur Cæsar,* 4 2
Parthi, 3 5. *Craffum vincunt,* 3 11. *vincun- tur à Ventidio,* 4 9. *vincunt Antonium,* 4 11. *Augusto signa Craffiana remittunt,* 4 12.
Parthi, pro regione Parthorum, 4 2 *sic Justini- nus.*
Partus gravidarum extorri, 3 4. *Hic partus ponuntur pro embryonibus.*
- Passiva** usurpata ut deponentia, 2 17. *sic Cicerone pro Milone, cap. 13. punitus es innocens Charite apud Apulei. lib. 7. punita sum furti- stum nuptiarum mearum prædonem. Vide Quintilianum,* 9 3
Pastor nutritius Romuli, 1 1. *quasi Pastor gre- ges in stabula, sic Helvetios in sedes sua deducit Cæsar,* 3 10. *Pastores varii in no- vam Urbem confluunt,* 1 1. *Pastorum ca- sas abscondit Urbis incendium,* 1 13. *et Pastoribus feritas,* 1 22
Pastoris populus *Romani,* 2 2. *Pastorio habi- tu speculari itinera,* 1 17. *Pastoria Pale- 1 10. Pastoris sectæ innoxia integritas, sine flagitio priores Urbis anno exigit,* 3 12. *Hic est illud, quod de Scythiis dicit Justinus, 2, 1. Ta- bo plus in illis proficit vitiorum ignorantia, quam in his (de Græciis loquitur) cognitio vir- tutis, & de Germanis Tacitus, Germ. 26 10. Fœnus agitare, & in usuras extendere, igno- tum: ideoque magis servatur, quam si veti- tum esset.*
Patere dicitur ætas, *h. e. habere tot annos, ut tot annos extendi, Præfat. ita patet tempus, Senec. consol. ad Marc. cap. 24. imperium h. e. extenditur, porrigitur. 4 2. sic Justinus, Sum. Tib. 15 4. & sic patescere apud Tacit. H. 2 12 corpora majora magis Parent ferro h. e. opportuna sunt 3 10. Vulnera Patent ultra mortem. Vide M.
Pater Romulus, *h. e. conditor populi,* 2 4. *Pater patriæ Cæsar,* 4 2. *Augustus,* 4 12. *Super- cruentum Patrem carpento vecta Tullia,* 1 7.
Patres patriæ, 1 1. *Patres Senatus apellatio, unde, ibidem, Adde Sallust. Cat. 5 10. & Dion. lib. 53. pag. 583 Patres qui liberos occiderunt, 1 26. Vide etiam Filius*
Patrum bellum, *h. e. finitum,* 2 15. *De hoc verbo Quintilian 8 3*
Patria altera, *urbis civitate proxima post veram patriam,* 2 6. *Virg. 11 24 — quæ sangui- ne nobis Hanc patriam peperere suo — Cice- ro in Verrem, 4 8: Tua te altera patria, quemadmodum dicere solebat, Messana cir- cumvenit. Adde Tacit. 4 43 Patriam hostium manibus everti malunt Carthaginienses, quam suis, 2 15. qui patriam suam seque ipsi pe- diderint, 2 6; 2 15; 2 18*
Patrii soli desiderium, 1 1; 2 6
Patria potestas, 1 16
Patricius exercitus, *h. e. constans ex patriciis,* 1 12. *sanguis,* 1 26. *vir,* 1 11
Patrimonium imperii, *pro redditibus & pecuniis publicis,* 3 13. *sic Patrimonium pop. Romani, 4 2. Diversum est pecunia populi, in lib. 6. contr. empt. Ita Patrimonium reip. in lib. 9. Sect. 3 de jur. & fact. ign. Patrimoni- um discriminat in tabulis, 1 6*
Patroni caussarum, 4 12
L. Paulus Æmil, *proscribitur à fratre Lepido* Paula*

INDEX.

Paulus L. *Amilius* Cos. ad Cannas, 2 6. comparatur cum Varo, 4 12

Paulus L. *Amilius* Cos. 2 12. Macedonicus, 2 15

Pax & pactio differunt, *posterius intelligo de induciis*, 4 12. PAX nova infida, 4 12. Pacis ac belli fides Janus, 1 2. Pacem agere, 2 20. dare, 2 7, 2 8. emere, 3 1. habere 1 19. Pacem non intelligunt Sarmatæ, 4 12. Pace & bello promptus, 1 5. Pax fluminis pro quiete, cum desit exundare, & in suum alveum radiit, 4 2

Pecudum in morem clamorem tollere, 3 8. more sub jugum mittere, 1 11. Pecudum more inultum cadere. Vide I.

Peculari temp. *h. e. intercipere pecuniam publicam*, 3 17

Pecunia mersa ne periret, 2 12. sparsa in fuga, 2 5. Pecuniâ Senatus in sententiam Jugurthæ pertractus, 3 1

sub Pellibus hyematum, 1 12. Tacitus, 13 35, hyems acta sub pellibus Hieron. *Epist.* 2 6. *Vulcat. Avidio Cassio, cap. IV. Dio apud Vales. pag. 650*: Retentusque omnis exercitus sub pellibus, quamvis hyeme sævâ. Livius, 23: Ubi primum sub pellibus haberi coepti sunt. Pelles igitur ponuntur pro tentoriis ex pellibus confectis. Hinc apud Val. Max. 2 7. inter pænas militares recensetur, nequis tentorium ex Pellibus haberet. Vide. *Lips. De M. R. 5 5*

Pelusium, urbs, 4 11

Pelusium litus, 4 2

in Penatibus domorum suarum. 3 21

Pendere, sex mensibus Galli circa unum montem pependerunt, *h. e. haeserunt, morati sunt*, 1 13. Sic Virg. *Æn.* 6 151: —nostroque in limine pendes.

Penes senes consilium reip. 1 1

Penetrare Caucasum, Rhodopen, *h. e. iter per illos montes facere*, 3 4

Pensare, paria facere. Sic Antonianarum navium magnitudo, numerum Cæsarianarum pensavit, 4 11. Crassianam cladem Pacori eade Pensavimus, 4 9. Quomodo Nero apud Silium 15 806: —Cannas Pensavimus inquit. Caput Gracchi percussoribus auro Pensatum 3 15. *h. e. tantum auri datum iis, quantum penderet caput.*

Per aliquando transitum significat: ut Per flumen, 1 10. medias hostium custodias, 1 13. aliquando ponitur pro inter, Sic Per noctem, 4 7. aliquando arguit rationem, quomodo quid gestum sit; & quarto casui jungitur, explicaturque per sextum absolutum; ut Per adulationem, 4 12. fraudem, 2 17. defectionem, 3 5. infidias, 1. 10. Per sacrificia, cohortes, manipulos, describere, valet in *sacr. Coh. man.* 1, 2. Sic. Per tribus dividere, 1 1. per alios atque alios duces, *h. e. aliorum atque aliorum ducum opera*, 1 12.

Peractum bellum; 4 2. *h. e. confectum*: urbis excidium, *h. e. absolutum, perpetratum*, 12. Sic Sueton. *Claud. cap. 11.* marmoreum arcum peregit. Justinus, 32 3: peregissetque ultionem.

Peragrarè, propriè de terrestri itinere dictum; ad marinum etiam transfertur: sic Peragrarè mare, 2 7. litus, 2 17. sic Sueton. *Cal.* 37 3

Percedere, pro ad internecionem cadere, 3 20: 4 12. sic Perdelere est apud Veget. 3. 101.

Percellere admiratione, 1 10. dolo 3 10. animos hostis, 4 2. exercitum, 2 18. Percellere igitur valet attonare, attonitum reddere.

Percensere, *h. e. ad finem usque recensere, Prafat.*

Percucurrit 4 12. Suet. *Ner. cap. 3*: percucurrit amplissimos honores. Vide etiam Concurrere.

Percussum imperii corpus, *h. e. convulsus, concussum*, 4 3

Percussoribus Pompei, 4 2 domestici, 2 17. Percussoribus C. Gracchi caput auro pensatum, 3 15. Percussoribus immittere, 1 7. Vide *Ind. Justin.*

Percutere foedus. 3 11; 4 10

Perditi homines, pro desperatis, 2 15. latrones, 3 6

Perdomare, *h. e. omnino domare*, 4 12. ita Perdomitus, 4 12

Peregrinantur arma Romana, *h. e. in longè diffitis regionibus absunt*, 4 1

Peregrinus ad regnum Romanum admissus, 1 5. Sic Athenienses sapienter peregrinis ducibus usus, maminis, opinor. *Alianus in Variis. Facit, Liv. 4 3. Vopisc. Aureliano, cap. III. Rutilius pr. Itinerarii. Plut. Demost. princ. Tacitus, 11 24. Apulei in apolog.* Non enim ubi prognatus, sed uti moratus quisque sit, spectandum: nec quâ regione sed quâ ratione viram vivere inierit, considerandum.

Auson. De Severo Imp. Lamprid. Alex. cap. 65. Leviter emendo Claudianum in simili sententiâ: locus est de laud. Stilic. 2 122. —lectos ex omnibus oris Evehis, & nunquam meriti cunabula queris, Sed qualis, non unde satus, prius legebatur, Et qualis, virioso sensu. Legem Lycurgi, quâ peregrina civitate arcet, eleganter exponit Agio apud Plut. in vitâ, cap. 13. Quaque ex rigida observatione legis ipsius incummoda secuta sint, latius exsequitur Dionysius, 2 17. Sensit hanc invidiam Gregor. Nazianzen. Constantinopoli. Socrat. Hist. Eccles. 5 7

Perfidia Punica, 2 2. Vide etiam Punica?

Perfidum glacie flumen, 3 4

Pergameni, pop. 2 7

PERICULA periculis explicanda, 1 17. PERICULIS angustiores duces, 4 12

Perinde, 1 13; 3 2. *h. e. Similiter, æquè.*

INDEX.

- Peritus, pro experto, 3 1. Pericus avaritiæ Romanæ Mithridates, 3 5. Sic pericus hostis & regionum, *αἰνῆ* Livium, 25 19
- Peritäre, 4 2. Cum lata extra erant, & accepta diis videbatur villima, Perlitatum esse dicebatur, egregie litare vocat Livius, 5 14. De verbo litandi vide Salmosum in Solinum, pag. 11
- Permafacere, 3 18
- Permiscere, pro confundere.
- Permittere, pro committere, concedere, 1 3. Sic classis permissa omnibus ventis. Plin. paneg. C 35
- non Permittere pugnam, h. e. destruffare pugnam,
- Pernices equi 1 3
- Perorare in aliquem, orationem habere in aliquem, 4 1
- Perpacare, idem est, quod Perdomare, 4 12.
- Perperna M. Arithonicum vincit, 2 20
- Perperna servos vincit, 3 19
- Perperna Sertorianus vincitur à Pompeio, 3 22
- Perpetrare cœt. 12, h. e. perficere, 3 14
- Perpetuitas, 3 6
- Perpetuus dictator Cæsar, 4 2 Augustus, 4 12.
- Perse 2 8. Perse septem, 3 5
- Perfes, Macedo, 2 12
- Perfici arcus, 2 8
- Perinacia Samnitium, 1 16
- Pervicacissimi hostes 1 11
- Perusia, urbs, 4 6. obfidetur, 4 9
- Perusinum bellum, 4 5
- ad Pedes alicujus provolvî, 4 11
- Pessimdare, pro perdere 3 12
- Pestilentia ex fame, 3 5. Sic Curtius, 9 10 : Famem deinde pestilentia secuta est.
- Pestis, pro hominibus noxiis, ut hoc loco pro piratis 3 6. Sic dicitur Clades. Latio in Catilinaria : Vigent enim in illâ clades res diversissimæ. Catilinam intelligit. Ita Scellu, Plauto, Amphitruone, 2 1. Græci καὶ Σαπυρα ut Synesio, epist. 4. καὶ καὶ Σαπυρα Pestis autem sapiens. Idem Latio in Cat. omni pestis hujus impurissimas voces, Cicero Philip. 5 6 : Hanc pestem agmen armatorum sequebatur, & Phillip. 8 3 : omnes Caphones, omnes Saxæ, ceteræque pestes, quæ sequuntur Anionium. Sic apud nostrum Portenta, & Prodigia.
- Petreus d. x Pompeianus, 4 2. Jubam & se interficit, 4 2
- Phææx, 1 5
- Pharna es Ponticus, 3 5. vincitur à Cæsare, 4 2. de Pharnace triumphus, 4 2 Pharnaces autem dicitur etiam Ciceronis ad Atticum, 11 21. alii offerunt Pharnax, sicut & gentis Κερκαδῶν Latinis est cappadox, etiam Græcis Κερκαδῶν est, auctore Stephano : Sic Pollux Plauto Bacchid, 4 2. est Polluces. Non enim pluralis est ut putabat Suetonius in Rutilio versu 155.
- Pharos, ins. 4 2. in faucibus Ægypti triumphi, 4 2
- Pharsalia, pro regione ad Pharsalum : aut forsan ipsa urbs, 4 2
- Phaselis, urbs, 3 6
- Philippii campi, 4 2
- Philippus L. Marcius, Cos. 3 17. ambitus postulat, 3 17. Vide etiam Marcius Philippus, Philippus Macedo. 1, 7
- Phylaxia Græci appellant, quod Latini paludamentum, 1 5. Sic forte scribendum in Dione, lib 46. pag 356. ubi de omnibus Panis oblati : καὶ τὴν αὐτὴν Φύλακα αὐτῶν τῶν Φίλων, &c. vertendum certe fuit, paludamentum.
- Phryges in Italiam veniunt, 1 1
- Phrygades Græci appellant, quos Latini fugitivarios, 3 19
- Picentes pop. 1 19
- Picentia, urbs, 3 18
- Picenum, regio Picentium, 3 18
- Pictæ togæ, 1 5
- Pignus dicitur omne quod rem aut causam securam facit, quoniam ea pignoris proprietas virtus est : Sic Pignus annonæ, 4 2. conjurationis, 4 1. imperii. 1 2 : & Liv. 5 52, & 26 27, Ita Capitolium pignus imperii vocat Tacitus, H. 3 72. supercilium consulis, pignus reip. Cicero pro Sextio. Cap. 8. Rutilius, Itiner. 2 55, æterni fatidia pignora regni Ovid. Met. 6. VI : Pignora virginis fatidia tollite palmis. Seneca 1. contror. III. de incesta de saxo : Veniet ad colendum imperii Romani pignus, etiam si non stupro, at certe carnificis manu incesta, Pissimus, 4 7
- Pila ingentia, 2 17. in elephantos congesta, 1 18
- Piræus, 3 6. Piræei portus, 3 5
- Pirata navalis, 4 8. Piratæ communes gentium hostes, 2 6
- Piratica rabies, 3 8. Piraticum bellum, 3 6.
- Piso L. Calpurnius Thracas vincit 3 4, 4 12.
- Piso prætor vincitur à servis, 3 19
- Pistrix marinus piscis, 3 5
- Plaga, pro regione, 1 16, 3 2 ; 3 5. pro vulnere, 4 2 : 4 12
- in Plana deducti Ligures, 2 3. descendere jussi Astures, 4 12. Orodes, 3 5. in Plana submittere ædes, h. e. qua in excelsu loco posita erant, demoliri, & in planitie adificare, 1 9
- Planè quasi, 1 10. vide Q.
- Plato, 4 2
- Plaudis populus succumbente gladiatore, 3 9.
- Plautia Cimbriorum, 3 3
- Plausus Græcorum, receptâ libertate, 2 7.
- Plausus supplicantium signum, 3 6. Plausus est complosio, h. e. concussio manuum : unde & nomen habet.
- Plebes, pro Plebs, 1 25 ; 126

INDEX.

plebeii magistratus, *h. e. ex plebe desum.* 1, 26; plena dignitas, *h. e. adulta perfecta.* 4, 4

Plurimor Pulvis, 2, 6. Plurimum quantum, *sicut immane quantum.* 4, 2.

PLUS est in imperio, quam in victoria, *h. e. maius emolumentum.* 1, 14. in uiro Plus esset (*hominibus cæcis, an agris.*) nec ipse victor æstimare potest, 1, 15. PLUS est provinciam retinere, quam facere, *h. e. maioris opera.* 2, 17. Plus negotii quam securata Carthagine, quam integra, 2, 15. Plusquam bellum, 4, 2. *h. e. quod non satis exprimi potest h. e. nomine.* Sic Lucanus, 7, 636: — *plus est quam vires saluæque.*

Plotius Pompeii legatus, 3, 6

Poeni in Hispania, 2, 17. Poenorum metus disciplina Romanam continet, 3, 12. *Vide etiam Carthaginenses.*

Polliceri dicuntur omnia, qua colliguntur & sperantur ex iis: Sic victoriam laurus in prætoris nata, 2, 7. Pollicentur aves, Urbem belatricem fore, 1, 1. numina, Romæ firma omnia & æterna fore, 1, 7. Ita Promittere.

Pollux, *vide Castor.*

Polyxenidas, Antiochi præfectus, 2, 8.

Pompeii urbs, 1, 16.

Pompeius Q. fœdus init cum Numantini, 2, 18.

Pompeius Strabo Cn. Magni pater, rebelles Italos vincit, 3, 18.

Pompeius Cn. magnus, 3, 12. piratas vincit, 3, 6. Cretenses in deditionem accipit, 3, 7. Asiam subigit, 3, 5: 3, 10. fœdus cum Parthis ferit, 3, 5: 3, 11. contra Sertorium mittitur, 3, 22. Lepidum compefcit, 3, 23. fu it à Brundisio, 4, 2. trucidatur, 4, 2. Armenos rectores à Romanis accipere cogit, 4, 12. Pompeius & Brutus Cassiusque eodem in loco victi, 4, 7. Pompeii magnitudo, 3, 5. potentia nimia, 4, 2. gesta bello Mithridatico, 3, 5 filia interficitur, 4, 2.

Pompeii iuvenes, Magni filii, legati patris, 3, 6. bellum contra Cæsarem instaurant, 4, 2. *Horum natu maior.*

Cn. Pompeius vincitur à Cæsare, 4, 2. interficitur, 4, 2. minor.

Sex. Pompeius, 4, 2. paterna repetit, 4, 3. ejus bellum & interitus, 4, 8.

Pompilius Viriatus per insidias tollit, 2, 17. Pomptinus ager, 1, 13.

Ponere castra, *h. e. castrametari.* 2, 8: 3, 5: 3, 11: 4, 2: 4, 11. Pœnus, *pro abolere, definire.* 3, 21. tentoria, *pro figere, erigere.* 2, 8. Urbem, *pro condere.* 2, 8. *quo loco malim legere, positam majoribus, quam à maioribus: Sic apud Tacitum.* 6, 41: urbes Macedonibus sitæ: *sicut & eundem scripsisse consuevit.* 3, 38: Philippopolim Macedoni Philippo sitam, *ita noster.* 3, 1: urbem Herculi conditam ponere, *pro condere dixere præter ne-*

strum Tacitus, Velleius, Virgilius, Varro apud Nonium vocantur. Hinc positior pro conditore Ovid. Metamorph. 9, 453: — in Afide terra Mœnia constituis positioris Iubenria nomen.

Pons de cadaveribus, 2, 6. Miuius, 3, 23. navibus factus, 3, 5. Rheni, 3, 10. Rhodani, 3, 10. subicius, 1, 10. Pons committitur Tiberinus, 1, 4. jungitur urbs, 1, 8. 4, 12. jungi mare non potest, 2, 2. Pons quasi iugo capitis Rhenus, 3, 10. Pons recto Tiberim transfrat Cæles, 1, 10.

Ponticæ gentes, 3, 5. Ponticum mare, 3, 5: 3, 6. Pontici trium h. Pompeii, 4, 2. Cæsari, 4, 2.

Pontifex senes Romanos devovet, 1, 13. Pontifices à Roma instituti, 1, 2.

Pontius Samnis, 1, 16.

Pontus regio, 3, 6.

Popedius, 3, 18. dux & auctor belli socialis, 3, 18.

Populari. Ignis Populatus incendio silvas, 2, 2.

Popularis, *additus & favens plebi.* 3, 14. Sic ficta popularia, *apud Liv.* 6, 14. *His enim locis populus pro plebe accipitur, quemadmodum & apud Martialem, epigr.* 8, 15. & 50. Suetonium sapiens, cum aliquem differant, *vide §. 4. Inst. de l. N. G. & C.*

Populu affectator quondam imperii, Macedonem, 2, 7. gentium victor, orbisque possessor, Romani, 3, 13: 3, 9: 4, 12. victor omnium gentium populus, *Arrellius Fuscus, apud Senec. contro. lib. II. contro. XI.* Martius, Rom. 3, 3. nauticus, Rhodii, 2, 7. princeps, Rom. *Præfat.* 1, 8: 1, 26: 2, 2. Albani, 3, 19. Princeps gentium Rom. 3, 19: 4, 2. regnum & gentium arbiter, 3, 19. rudis & pastorius Rom. 2, 2.

Populus Romanus, *vide Romani.*

Populus virorem, 1, 1: 4, 6. *constans tantum ex viris, sicut Amatoris si qua fuerint, positis dicere populum fœminarum.* Non igitur videtur pertinere hoc exemplum ad illa, in quibus pro multitudine ponitur populus, *sicut apud Corn. Nepotem de bel. Troj lib. 6. de Nio- be: — quem peperit populum, fœvit. Senec. Nat. quæst. 6. 32. communes populi cadentibus rogi; aliosque quos observârunt ita leutos viri docti, quibus etiam lingua Germanica accedit. vide Lips. ad Senecam. de beat. lib. VI. not. CCXXX.*

Porcius Cato, legatus Pompeii, 3, 6.

Porcius Cato M. Uticensis Cyprias opes Romanam vehit, 3, 9. *Vide etiam Cato.*

Porcii Catilinæ socii, 4, 1.

Portena Tascus, 1, 10.

Porta Collina, 3, 21. Esquilina, 3, 21. Scelerata, 1, 12. Portis penè apertis Carthago capta, 2, 2.

Portenta, *pro hominibus prodigiis sceleratis.* 4, 20. *Vide. Pectus.*

INDEX.

Portus fossitius Carthagine, 2, 15 inclitu Brun-
disi, 1, 20. marmoreus Cyzici, 3, 5. Syra-
cusis, 2, 6. Morinus, 3, 10. Pyræi, 3, 5.
Vide Torrens Vergelli. Tarentinu, 1, 18. Por-
tus nobiles Companis, 1, 16. Portuum utili-
tas, 1, 18. *Eam ostendit & Conserini Cos. ora-
tio apud Appianum in Punicis.*

Posse Magis ut poterat, quam ut debebat,
4 7

Post Annibalem quod timeretur, fuit in Jugur-
thâ, 3, 1. Post Carthagineum bellum in Afri-
ca, 3, 1. *Emphaticè ista proferantur, quasi di-
ceret, neminem potuisse suspicari, hostem ali-
quem metuendum esse, vidit Annibalem, &
quidam in Africa, Carthagine deletâ, qui ho-
stium maximè erant formidolosi & potentes :
cùm alias soleat fieri, ut validissimis domitis,
reliqui sponte in potestatem veniant : quomodo
Post Carthaginem neminem vinci puer, 2,
7. Post Tarentum nemo Itolorum bellum
audet, 1, 19. quid enim una Post quinque
legiones ? 4, 2. itaque cùm Post-Macedonas
Thracæ rebellant, 3, 4. mirabundus addit :
si diis placet !*

A. Posthumus Albinus. vide Albinus. Posthu-
mus autem scribendum non Postumius : est
enim à posthumus non à postumo sive postu-
mo. Sic apud Plinium 14, 12 : Numæ regis
Posthumia lex est : vino rogam ne resper-
gito. Ubi notare libuit posthumia scriben-
dum non per maiusculum Posthumia, ne gen-
tilia videatur : deinde posthumium dici, quod
ad humorum pertinet, ita enim illam legem ca-
pio posthumiam ab argumento, sicut aliam sunt
leges sumptuaria, annales, vestiaria, &c.

Posthumus A. Regillensis dictator Latinos
vincit, 1, 11

Posthumus Sp. Cos. Samnitibus deditur, 1, 16

Posthumus M. Regillensis trib. mil. cons. pos. ab
exercitu lapidatur, 1, 22

Posthumus A. Albinus Cos. Ligures vincit
2 3

Postilla, 2, 2. Sic reponunt in versu Plautino
Menach. 2, 2, 67. Dousa pater Arbitrum, 2,
14 ; & Gulielmus. Et usurpat Plautus in
eadem fabula, 4, 3, 11 : 5, 9, 48.

Postremo sicut Denique, 3, 18

POTENTIA nimia mover invidiam, 4, 2. FA-
CILIS crescit quam incipit, 2, 1. Seneca
locus desumptus ex P. Syro : Facilius crescit
quam inchoatur dignitas, POTENTIA quo-
que beneficiorum gravis liberis, 4, 2. PO-
TENTIAE cupidus facile convenit de inva-
denda rep. 4, 2

Pothinus Spado, 4, 2

Potio ex frumento, 2, 18

POTESTAS solitudine vel morâ corrumpitur,
1, 9. Potestas Tribunicia seditionum omni-
um causa, 3, 13. Potestatem agere, 1, 7
in Potestatem redigere, 1, 15

Potiri, cum genitivo jungitur ; ut Potiri gen-
tium, 1, 1. cum ablativo, ut Potiri capite,
3, 1. castris, 3, 1. *Vide etiam Ind. Justinia-
num.*

Præ poculis nescire ubi sis, 2, 10. *impedienti-
bus poculis. Præ tantâ victoriâ leve dam-
num, h. e. comparatum cum tantâ victo-
riâ, 2, 2*

Præbere ducatum sceleri, h. e. præstare se du-
cem, 3, 21. speciem consecrationis, pro fa-
cere, 1, 1. fauces offocandas, h. e. offerre, 2,
11. Hoc significatu Ovidius, Metam. 12, 111 ;
Et se præbentem valuit distringere Cyg-
num. Seneca de provid. 4, 24 : Præbendi fortu-
næ sumus, Liv. 9, 17 : Cyrum longa via
vententi præbuit fortunæ.

Præcinere dicuntur tibia præcedentes, 2, 2. tuba,
ad quarum sonum modumque aliquid fit, 2,
16

Præcipitantibus fati, 4, 2. *h. e. vel urgentibus,
& agendi significatu sumitur, velus præci-
pitare mentem, apud Virg. Aeneid. 2, 3, 16.
vel potius in exitum tendentibus : sicut apud
eundem, Aen. 2, 8. nox humida cælo Præci-
pitat, suadentque cadentia sidera somnos :
falluntur enim, qui de principio noctis expo-
nunt : non enim idem sensus est, qui in illis
apud eundem, Aen. 2, 250 & ruit Oceano
nox. Caf. de bel. civ. 25 : hiems præcipita-
verat, hoc sensu Sallustius ; præcipiti in vel-
peram die. Curtius, 6, 5 ; præcipiti sene-
ctute. Marcellin. 19, 18 : autumno præcipi-
ti, & 24, 19 : vigiliâ secundâ præcipiti,
dixerunt. Ovid. Trist. 1, 3, 47 ; Jamque moræ
spatium nox præcipitata negabat.*

Præcipere, pro antecapere, præoccupare : sic fata,
mortem veneno, 3, 9 ; 4, 12. Huiusmodi
exempla multa collegit B. Rhenanus in thesau-
ro locut. Taciti, pag. 17. & seq.

Præcludere maria, h. e. intuta reddere, 3,
6.

Præco, 4, 7. in judiciis, 4, 12.

Prædæ cupiditate clades accepta, 2, 10. El-
ganter Homerus, Iliad. 15, 346. Hostium
facit imperantem sociis : In naves ruerent, &
omitterent spolia, Prædæ negatæ causâ
lapidatus imperator, 1, 22. Prædam inan-
tecessum dividere, 4, 12

Prædicere, pro præagere, præsignificare, 2, 6
Prædicta conjunctio, h. e. prodita, indicata, 4,
12.

Præfecti, pro legatis, 3, 6 ; 3, 7

Præfecti navium. Gracis triercha, 2, 5

Præferre, vox triumphalis, 2, 7. Vide Fercula.

Præferre, pro præ se ferre, manifestè ostendere, 4,
2.

Præcludere, 4, 2

P R Æ M I A armorum armis defendenda,
4, 2

Prænavi-

INDEX.

Prænavigare, *pro prænavigare*, 3 8
 Præneſte, *urbs*, 1, 11. ſub haſtâ venditur, 3,
 21
 Præneſtina arx, 1, 18
 Præpeditus, *pro impedito*, 2 8; 4 11
 Præſagire aliquid animo, *h. e. providere animo*,
 1 4
 Præſagia fatorum, 2 6
 Præſens, *pro eo quod non differtur*, 1, 26. Præ-
 ſentius, *h. e. quod certius demonſtraret fa-
 ventes deos*, 4, 7
 Præſidere regno, *h. e. regem eſſe*, 2 7
 Præſidia, *Gall. Garniſon: ita Præſidia levia*, 4.
 2. Præſidia detrahare, *h. e. removere, ex-
 pellere*, 2, 2. difficere, *ſere idem*, 4. 9. in
 tutelam provinciarum diſponere, 4, 12. Præ-
 ſidia, *pro qualicunque auxilio, ſubſidio: ſic*
 PRÆSIDIA dignitati paranda, 4, 2
 Præſidis unius nutu, quaſi animâ, regitur im-
 perium, 4 3
 Præſtò eſſe, *h. e. imperata promptè facere*, 3,
 5
 Prætor ſpem omnium revireſcit imperium,
Præſat. Præter ſpem omnium rex fraude
præcipuus fraude capitur, 3, 1
 Prætexta, 1 5
 Prætextatus filius Scipionis, 2, 6. Prætextatì
 ſenes, 1, 13. *Descendunt hac à verbo præte-
 xere, quod veſtes illa purpurâ prætexerentur.*
Elegantior uſus eſt hoc verbo Virgilius Ciri,
verſu. 319 An neſcis quâ lege patris de ver-
tice ſummo Edita candentes prætexat pur-
pura canos?
 Prætoria, ſcilicet navis, *Gall. L. Amiral. ut*
Græci ναυπρίδου dicunt, 2, 7. Prætoriz na-
 vis lumen, 4, 8
 Precibus negatis, armis petere, 3 3
 Premere terga cedentis, *h. e. inſtare cedentì*,
 2, 6. Premi fame, 2 18
 Preſtare fugientes, *pro comprehendere ut mane-*
ant, 4, 2. *Vide Val. Max. 3, 2. Eſt autem*
hoc orantis manimè, Tacit. 2, 31.
 Pretium, *pro quacunque re, quâ aliud quid com-*
paratur & quaſi emitur: Ita Pretium proditi-
onis, 1, 1. victoriæ, 1, 17: 1, 20. Prætiũ
 fœderis Jugurtham facit Bocchos, 3, 1. in
 Prætiũ fœderis arma deponere juſſi Nu-
 mantini, 1, 18. in Pretium libertatis nullâ
 largitione corrumpitur populus Romanus, 1,
 26
 Prima acies, *qua proximè hoſtem eſt*, 4, 2
 Princeps populus, *vide Populus. Principes, pro,*
primoribus cuiuſque civitatis, 3, 17. *Sic Prin-*
ceps Aetoliæ Thoas, 2, 8. Princeps nobilita-
 tis, 3, 17. *Sic principes Senatus & juventu-*
tis, diſti. Quæ nomina honorem & præcellen-
tiam, non autem poteſtatem, arguebant. Poſtea
ab Auguſti tempore, qui temp. nomine Principis
ſub imperium accipit, nomen Principis do-
minum ſignificare cepit: ſic PRINCIPUM diſ-

cordiz, miniſtrorum exitio plantur, 4, 6. *Inde*
Principatus, pro dominatione, 3 12
 Principia, 3 10: 4 2. *Erant autem loca ca-*
ſtrorum, in quibus Tribuni mil. juſdicebant,
aliaque militaris juſdiſſionis exercebant, ut
in quaſtorio quaſtor, imperator in Prætorio. Hinc
Apuleius, de Mundo, ſub fin. libri, & (ut ex-
pungo) ſociis ejus (legis, de quâ loquitur) ma-
giſtratus tribunalia, principia milites fre-
quentant (ita velim, non frequentabunt), ſic
Principia numerorum, § 4. de Juſtiniano
Codice ad Mennam. Videlicet de his Sigonius
de an. jur. provinc. 2, 6. Donatum ad Suetonij
Oſhon, cap. 6. Stewich, ad Veget. 1, 20
 Privatus conſulem aggreditur, 4 4. Privatum
 bellum, *h. e. quod privati gerunt, tanquam*
non concernens temp. 1 12. Privatis opibus
ſubventum reip. 2 6
 Prius, *pro potiori*, 1 16.
 Pro, *varias ſignificationes habet, aliquando enim*
denotat ante, vel in; ut pro Roſtris, 3, 21;
 4, 2. *quod idem in Roſtris dicitur*, 4, 6. *aliquando*
ſecundum, juxta, ut Cæſar pro naturâ ferox,
 4 2. *pro rei atrocitate*, 2 13. *Pro ſcelere*
animadvertendum, 4, 1. *non pro cæterâ felici-*
tate, 4, 2. *aliquando loco: ut Romulus ac-*
cipi ſe jubet Pro numine, 1, 1. *Pro dote*,
 1, 1. *ſapius ad diſſenſionem cauſa, propter, de:*
ut pugnare Pro finibus, gloria, imperio, li-
bertate ſociis, 1, 9; 1, 10; 1, 11; 1, 13;
 1, 16. *pro ultione alicujus, h. e. ad vindic-*
candum eum, 2, 2. *Pro victoriâ, h. e. ad*
conſequendam victoriam. ibidem.
 Proboscis elephantis abſciſſa, 1, 18. *Plinius, 8,*
 7. *Promuſcidem eorum facillimè amputari,*
Pyrrii præliorum experimentis patuit. Ita
ex Græcorum proboscide, promuſcis, & pro-
muſcis. in plerique Latinis exemplaribus. Di-
ſta autem proboscis, vel Nonio Marcello teſte,
quod ante depaſcat, compoſito nomine ex πρό &
βόσκις. Elephanti naſus eſt, quo & pro manu
utitur, unde manu etiam appellant, ſicut
Oroſius, eandem referens hiſtoriam. De pro-
boſcide, plura Ariſtoteles ſecundo de partibus
animalium. Iſta Vinetus
 Probris aliquem inſectari, 4 4
 Procella belli, 2, 6. *Ita procella equeſtris, apud*
Livium, 29 2, & 30 18. itam Tacitum, H.
 3, 53. *Sic procellæ tribunitiæ, apud eundem*
Livium, 2, 1. Eadem eſt metaphorâ quam
notavimus ſuprà in voce Nimbus? Adde Pe-
lyb. apud Valeſ. 182
 Proceritas Teutobocchi, 3 3
 Procurrere, *pro prominere, ſicut excurrere; ita*
Clypea procurrat à Punico litore, 2, 2
 Prodigia, *pro rebus inſolitis, quibus aliquod por-*
tendi creditur, 4 2. *Prodigio ſimile. Vide*
S. Prodigia. pro hominibus, prodigioſi, h. e.
ultra modum mortalitatis affectis; ita Pro-
digia Romana, pro Romanis incredibilis
fortitu-

INDEX:

- fortitudinis, 1, 10. Prodigia municipalia, *pro municipalibus summè sceleratis*, 3, 18. *Vide supra Pesti*. Quo pertinet etiam usus vocabuli *Lues*. *Claudianus, in Rufin.* 1, 24: quo tanta lues eruperit ortu. *Seneca, Medea, versu 184*: Abolere prope pessimam ferro luem.
- Prælium iustum. *Vide J.* Prælium nec spectare potest Antiochus, 7, 8. Prælio uno, &, ut sic dixerim, non oro, 4, 2. Præliis frequentibus comminui, 1, 3. *vide Salust. Jug.* 79 4.
- Proficere ad stabilitatem pacis, *h. e. assequi quod conferat ad stabilem pacem*, 4, 9. ad proficiendam provinciam, 2, 6.
- Profligatum, *pro affecto, & penè confecto*: sic Profligatum bellum, 2, 15. urbi excidium, 2, 15. Profligata provincia, 2, 6. *quo tamen sensu rectè dici negat Agellius, 15, 5. quem oppugnat Lipsius ad Tacitum, H. 2, 4. & cerè ita reperitur usurpatum aliis etiam non vulgaris nota auctoribus Frontinus, 2, 3. victoriam profligavit. ibidem exemplo 20: Quo genere, cum proficari nihil videret. Seneca, de benef. 7, 13: Hæc quoque quæ venit quæstio, profligata est in prioribus, itaque breviter perstringetur. Ita aliquoties Tacitus. Porro eandem distinctionem harum phrasum, bellum committere, profligare, conficere, quæ noster, 2, 15. utitur, reperias apud Livium, 21, 40. in fine capitis.*
- Profluens, *pro fluvio præterlabens*, 1, 1. Sic Profluens, 4, 12. *ut dubium mihi sit an forte ita scripserit Livius, 1, 45. infimâ vallee profluat Tiberis, ubi vulgò legitur præfluat, eodem quidem sensu.*
- Profugus feralis tabulæ, 3, 22. *ita supra fugitivum regni dixit.* Profugus prælio, 3, 19. 2, 4. à prælio, 4, 2.
- Proludere, *idem quod præludere*, 3, 22. *Seneca, Medea, versu 907*:—proludit dolor per illa noster.
- Promittere, *pro portendere*: *Sicut supra polliceri*, Sic aves & victimæ victoriam promittunt, 4, 7. caput in Capitolii fundamentis repositum caput terrarum, 1, 7. flamma circa caput Servii, clarum fore, 1, 6. Promittere templum diis, *h. e. vovere*, 1, 11.
- Propagare bellum hereditarium in posteros, *h. e. transmittere*, 3, 17.
- Propitius Oceanus, *h. e. favens, bene affectus*, 3, 10.
- Propontis Sinus maris, 3, 6.
- Propugnacula classis, 2, 2. *h. e. turres*: Sic Horatius Epod. 1, 1. Ibi Liburnis, inter alta navium, Amice, propugnacula.
- Propugnare urbem, *pro defendere*, 3, 10.
- Prorogare imperium, 3, 14. *Vide Gracchi ad poster. Sigon. diffinit. refut. num. XLIV.*
- Proflus, ut 1, 11. Sic supra Planè quasi.
- Proscriptionis Syllanæ tabula, 3, 21. jure belli proposita, 3, 23. ejus effectus 3, 22.
- Proscriptio triumviralis, 2, 6.
- PROSPERORUM nimia continuatio suspecta, 4, 2.
- Provincia pop. Romani extrema, media facta, 3, 5. Provinciam facere, 2, 17: 4, 12. *Vide etiam F.* PROVINCIAM retinere, plus est, quam facere, 2, 17: 4, 12. ex Provincia cognomen, 4, 12. Provincie antiquissimorum Romanorum quales, 1, 11. PRO. VINCIÆ quædam, ut non in usum, ita ad speciem imperii acquisitæ, 3, 12.
- Provolvere ad pedes, 4, 11. Provolvuntur Cimbri in Italiam ruinâ, *h. e. sponte à summis jugis ruunt, & se demittunt, usqueque more*, 3, 3.
- Provocare, *subaudi, ad pugnam lacessere*, 1, 3.
- Provocatio, *h. e. affectuatio*, a coll. 1, 9.
- Provocator est, *pro provocatus*, 2, 17.
- Pseudochippus, 2, 14.
- Ptolemaeus, rex Ægypti, 4, 2. Pompeium trucidari jubet, 4, 2. perit 4, 2.
- Ptolemaeus, rex Cypri, 3, 9.
- Publica fides, 3, 1. Publicum parricidium, *vide Parricidium*.
- Publicè. Hispania non tuetur libertatem suam publicè, 2, 17. *h. e. conjunctis viribus: gentes enim Hispanas respectu totius corporis pro privato habet, sicut habenda sunt imperia regnaque in magnâ iâ rep. generis humani ut Seneca dicitur. Itaque vitium è facere videntur, qui scita gentium, ex iura aliquo civili aut firmare nituntur, aut infringere, cum ius civile in tali causa non obtineat nisi locum privati testimonii.*
- Pudenda fædera, 1, 18.
- Pudet. De Verulis & Bovillis, pudet! sed triungimus, 1, 11. *Martialis epig. 2, 18: 1. Capto tuam, pudet heu! sed capto, Maximè, cœnam. Hæc igitur vox in oratione suspendit vocem sensumque turpem, aut omnium; ita Pulsi fugatique, pudet dicere, hostes, 3, 10; Livius, 7, 40: in vos, horreo dicere, hostes, Ovidius, Metam. 9. 530. in nefariis Syblidis literis magno artificio in tertium usque versum nomen ejus protelat: Hanc tibi mittit amans, pudet, ah pudet, edere nomen, &c. & in eadem fabulâ (versu 569)—Feras fidiissime nostro, Dixit & adjecit longo post tempore fratri eodem tendit. Pudor Curioni suadet, ut amissum exercitum morte sequatur, 4, 2. Junge exemplum Centenit apud Liv. 25, 19. & Afrubalis, Liv. 3. lib. XXVI. Pudor Romanus, 3, 1: 3, 20. ô pudor, 2, 6. Pudore magis quam virtute resistere, 4, 2.*
- Puellas captivas restituit Scipio, 2, 6.
- Puer non dicendus Augustus, 4, 4. *Non tamen ignominiosa est hæc appellatio si vera sit, & non injuria causâ preferatur, h. e. ut simul exprobrantur puerilis inopia, qua rebus agendis obstant, Ita Propert. 4, 6: Augustus Differat in*

INDEX.

in pueros ista tropæa suos. *Ovidius, de arte, 1* 182. *de Casare, ut opinor* : Bellaque non puero tractat agenda puer. *Quid Horatius ? qui carm. 4* 4. *Drusum & Tiberium pueros vocat iam multarum gentium viros, & adolescentes 30 circiter annorum ; ille enim* : Augusti pateris in pueros animus Neronis, sed puto Puiam pueri nomine uti pro filio. *Græcorum more* : *fiens puer Veneris apud Virg. & alios*. Pueros captivos restituit Scipio, 2 6. Pugna Augusti cum Antonio, 4 4. navalis, 4 11. cum Cassio & Bruto, 4 7. cum Sex. Pompeio, 4 8. cum Ilyriis, 4 12. Caesaris cum Ægyptiis, 4 2. cum Pharnace, 4 2. cum Pompeio, 4 2. cum Pompeio Juvene, 4 2. cum Scipione & Jubâ, 4 2. *Cafricanorum cum Pompeianis, navali*, 4 2. Curionis cum Jubâ 4 2. Romanorum cum Achæis, 2 16. cum Annibale, 2 6 : 2, 13. cum Antiocho, 2 8. cum ipsius præfectis, navalis, 2 8. cum Aristonicho, 2 20. cum Altaribus, 4 12. cum Balearibus, navalis, 3 8. cum Belgis, 3 10. cum Britannis, 3 10. cum eorum mulieribus, 3 3. cum Germanis, 3 10 ; 4 12. cum Latinis, 1 11. cum Mithridate, 3 5. cum Myfis, 4 12. cum Nemaninis, 2 18. cum Parthis 3 11 ; 4 9 ; 4 10. cum Picentibus, 1 19. cum Pœnis, navalis, 2 2. cum Pyrho, 1 18. cum Sabinis, 1 1. cum Sallentinis, 1 20. cum Samnitibus, 1 16. cum Sertorio, 3 22. Syllæ cum Marianis, 3 21. Pugna prospera exiti causâ, 2 10. *Plutarchus Crasso, cap. 21* : Hæc victoria, quod nimis spiritus fecisset f. givis, perdidit Spartacum. Pugnare cum morituris non oportet, 2 18. Pugnare ex necessitate, quod deprehensus fis, 3 6. Pulcherrimus exitus, *pro latissimo, felicissimo*, 2 2. Pulcherrima terrarum Campania, 1 16. Pulchritudini victæ urbis parcitur, 2 6. Pullus elephantis, 1 18. Pulli galinarum auspiciorum causa, 2 2. Pullum, *scilicet amiculum*, 4 2. Punica fraus, 2 6 ; 2 17. perfidia, 2 2. *Hinc Val. Max. 9* 6. ext. Carthaginem ipsum fontem perfidiæ vocat. Punicum bellum primum 2 2. secundum, 2 6. tertium, 2 15. Punici belli tempestas, 2 6. Punici maris nomine deficient quidam, 2 2. Sic. Sidon ep. 8 12 : *quantilibet sola hyemalium mensium nomina tremu.* Puppis, *pro navis*, 3 7 ; 4 11. Purpura, *pro consulatu, quod vestes consulares purpurâ prætexat*, 3 21. Purpurâ fulgentes elephantis, 2 8. Purpuratus, *ita vocantur amicorum regionum principes*, 1 10. Hæc voce sapissime pro sapitrapis utitur Curtius. Purpurea vestis regibus, 3 19 ; 4 11. Purpureum velum in navi Cleopatæ, 4 11.

Putare, *Præfat. Cæsariani* dum se vincere Pu-
tant, vicere, 4 2
Puteoli, *urbis*, 1 15
Pyra, *rogus*, 4 12
Pyrenæus, *mons*, 2 19; 4 12. Pyrenæum ju-
gum, 2 17. Pyrenæi montes, 2 6
Pyrrhus *Epirotæ*, ejusque bellum cum Romanis,
1 18, per quatuor annos, 3 5 minus va-
stavit Italiam, quam ipsi Itali, 3 18; 3 21.
Pyrrhi regia, 2 9

Q.

Quà adverbialiter positum plerunque valet
ubi. Quà longissima Italia, 2 6. Particu-
lam hanc sapiensculè mutatam à librariis visus-
sum animadvertere, ut apud Curtium, 3 11.
& quā (erat quæ) cuique parebat ad fugam
via, erumpunt: sic Marcellin. 18 20, & ipse
Curtius, 5 13. Iterum Marcellin. edit. Lin-
denbrog. pag. 494 10. & forè 499 29.

Quærit Romanis hostes Annibal, 2 8. Ex-
pressum ex Livio, 34 19. Quærendi hostes,
ut vincantur, 3 8. Sic Claudian, de laudib.
Siliic. 3 149, Vincendos alio quæsit in
orbe Britannos.

Qualis erat, 3 10 Ita Tibullus, 1 3, Qualis eris.
Quantum, immane quantum, plurimum quan-
tum, 4 2

QUANTI est imperator, tanti exercitus, 2
18

Quasi, cum ut plurimum vocem hanc elegantibus
sententiis & comparationibus addat auctor, vi-
sum est, pleraque ea loco hic annotare, igitur
Quasi in brevi tabellâ totam pop. Romanâ
imaginem amplecti, Præfat. Quasi hominem
considerare pop. Romanum, Præfat. Quasi
ad quandam juventutis florem pervenit pop.
Romanus, ibidem. Quasi quædam robusta ma-
tunitas imperiî, Præfat. Quasi reddita juveni-
tute revirescit imperium, Præfat. ex variis
Quasi elementis congregat corpus unum Ro-
mulus, 1 1. Quasi monita deæ, 1 2. sub-
stitutus in locum regis Quasi ad tempus, 1 6.
Quasi infantia pop. Romani, 1 8. quodam
Quasi infinitudeorum concitatus, 1 9. Quasi
contagione quadam per singulos itum, 1 9.
plane quasi adulterum ad inferos usque se-
queretur, 1 10. Quasi in regis ultionem, 1
11. plane Quasi stipendium commilitonibus
diis, 1 11. Quasi præsentem Jovem, 1 13.
Quasi in terrigenas è cælo ac nubibus tela
minerentur, 1 17. Quasi vindicaret, exiluit:
1 18. decem pondo argenti, Quasi luxuriam
damnaret, 1 13. Quasi quotidie triumphar-
et, 2 2. in classe Quasi tota Carthago, 2 2.
quodam quasi æstu & torrente fortunæ, 2
7. quodam casu, Quasi industriâ, sic adguber-
nante fortunâ, 2 8. epulis Quasi inferiis im-
pletj, 2 18. Quasi templa & aræ possent
defendere.

INDEX.

defendere, quem nec montes sui, nec arma potuissent, 2 12. de Andrisco, Quasi vero rege, triumphatum, 2, 14. Quasi enata subito classis erumpit, 2 15. Quasi subita de cineribus flamma, 2, 15. Quasi seculum illud everfionibus urbium curreret, 2 16. Quasi hic Romanis orbis non sufficeret, 3 10. Quasi subsidio infederat Alpium tumulos, 3 3. Oceanus Quasi imparem se fatetur, 3 10. nomine Quasi terrore composito Vercingentorix, 3 10. metra vitiiis suis, Quasi sentina, resp. 3 12. Quasi jure oppressus, 3 14. Quasi secundum hominum genus servi, 3 20. Spartacus Quasi imperator occisus, 3 20. Quasi non esset usquam dimicatum, sic arma rursus & partes, 4 2. rates caræ quasi per indaginem, 4 2. Quasi vicisset, qui evaserat, 4 10. Quasi bene gestis rebus, 4 11. Quasi facilius esset Partho Romanus, 4, 11. morte quasi somno soluta, 4 11; 4 12. efferam gentem, ritu ferarum, Quasi indagine, debellabat, 4 12.

Quatere hastam, 2 17. urbem machinis, 2 9. Quatere omnia navibus, equis virisque, 2, 7. Plinius 2 27. Quum rex Philippus Græciam quateret.

Quatenus, pro quoniam, siue Quatinus, 1 5. idem enim esse vocabulum puto, & scriptioe tantum, non etiam sono, nec origine, aut significatione differre. Accidit enim hac voci, ut E litera sonum illum nanciscatur, quem nec E litera, nec I plena adscripsit, qualia notat & Lipsius de lingua Latinâ, cap. 7. Vide tamen Aicidal. ad Vellei. 2 68. Vinetum, ad Suetonium, Claud. 26 7. Ovid Trist. 5 6; Quatenus & non est in caro conjuge felix.

Querela, 1 18. est expositulatio de injuria; utque ea luatur petitio. Sic Querî, 2 6. Querelæ dicuntur etiam, cum socii, aut subditi, ab aliis infestari se nuntiant, contraque eos auxilium orant, 3 2. Ita dicitur Querî de aliquo, 3 10. de incursionibus hostium, 3 2; 3 10. Querî de diis, 2 6. de fortunâ, 3 11. h. e. conqueri de iniquitate deorum aut fortuna.

Quiddam indomitum, 1 22. Quiddam simile nivibus, 1 4.

Quintilius Varus P. 4 12.

L. Quinctilius Cincinnatus dictator, 1 11; 1. 26.

Quirinalis, mons, 1 13.

Quirinus, 1 1. Julianus, princ. de Caesaribus: Quirinus, quo quidem nomine ille nobis, si quidem deum responsis paremus, appellandus est.

Quis, aut undè, 4 18. Videtur hac formula usitata fuisse in contemptu, & fustidio. cum etiam notos per superbiam se non noscere simularent: sic Ovidius, epist. Phyllidis, versu 100; Hei-

mihi, si quæ sim Phyllis, & undè. rogat. Phyllis etiam ignotos ita compellere solebant, Qui genus? unde domo? Virg. Æn. 8 114. Vide Savarenem ad Sidonium, epist. 1 11.

Quomodocunque, 3 23.

R.

Rabies Mariana Cinnanaque, 4 2. Numantiorum, 2 18. piratica, 3 8. pugnandi, 4 2. Samnitium, 1 16. Thracum, 4 12. victorum, 4 2. Vide etiam Furor.

Radiare, Radiis distinguere, quasi de industria profusa adversis Radiarentur, 4 2.

Radiis distincta corona, 4 2.

Radices Alpium, 2 5; 3 3. Vesuvii, 3 20.

Rapere, semper celeritatem notat & violentiam; de flumine dictum, pro haurire, 3 11. Rapere pro occupare, corripere. Sic Rapere castra subito impetu, 3 20. improvise adorti castra Rapiunt, 4 12. primu impetus belli Æthyniam Rapuit, 3 5. Ra ta impetu Hispania, 2 17. ira Curtius, 4 14. Syriam Ægyptumque prætereuntibus raptas, Raptores tamen dicit Veientes, 1 12. qui decem obsidio vix subacti sunt Rapere regnum, h. vi invadere, nondum debitum, 1 17. Sic census, imperium, patrimonium, 4 2. pro eripere. Sic Rapta jure belli repetere, 3 1. Rapere securum de manu, 4 12. quo quæque rapuit fuga, h. e quo quisque se propriis, 3 11.

Rates Bælicum, 3 8. Rates ex cratibus, 1 20. rates inopia nivium factæ, 4 2.

Ratio reip. h. e. conditio, utilitas, quam bellicæ Ital. La ragion di stato, appellant, 1 1.

Rationes thesaurorum continens libellus, 4 12. Sic apud Livium, 38 55. est liber rationis.

Raudius Campus, 3 3.

Ravenna, urbs, 3 10.

Receptor hostium Rhenus, 3 10.

Recens & integer, 3 1.

Recipere, pro accipere, capere; sic totius orbis opes Ostia recipit, 1 4. pro admittere, suscipere: sic receptus Cabiis Tarquinius, 1 7.

Recipere se plerumque cedentium est, & lucum munitionem quarentium Gall. Se raiter: se Aquitani in speluncas se Recipiunt, 3 10. C. Græchus in Aventinum se recipit, 3 11. interdum recipere se dicuntur, qui etiam non fugiendi gratiâ iter faciunt, ut 4 7. Recipere, pro occupare, capere, de iis, quæ non quam in potestate fuerunt: sic Cypros Recepta sine bello, 3 9. Hispania Recepta, 4 2. Ita Livius, 44 32: Anicius Scodra recepta, Caf. civ. 1 16: Recepto Alculo. Similem significationem verborum redire, reddere, &c. observat Salmassius ille ad Spart. Adrian. cap. 2. Sic infra Redigere. Recipere spiritum,

INDEX.

- 2, 3. *desumptum à luctatoribus, aliisque qui vehementer exerciti, difficulter respirant: & ita ad recipiendum spiritum interquiescere coguntur.*
- Reciprocantes aquæ, *h. e. per astum huc illuc iactata,* 2, 8
- Reciso ponte, 1, 10. *Edit. Boxhorn. habet recisio.*
- Recoquere ferrum, *h. e. iterum immittere igni, & ad alios usus formare,* 3, 20
- Redigere, *pro subigere nondum possessa, ut videatur ex eorum censu esse verbum hoc, de quibus modo in Recipere diximus: sic pop. Romanus totum Italiam sub se Redigit, 1, 9. Redigere in ditionem, 3, 10. in ditionem, 1, 18. in potestatem, 1, 15. Redigere intra urbes, h. e. compellere, 3, 7. intra muros, 4, 5. eo Redigit populum, h. e. eo deduxit pop. 1, 2. Redigere consecrationem suam in pretium victoriæ, h. e. consecrat. suam pretium victoria facere, 1, 17*
- Redimita frons regum in morem, *h. e. diademate revincta,* 3, 19
- Redire rursus, *vide Rursus; in perniciem, h. e. verti in pern. fieri perniciosum, 3, 13. Redierat pro rediisset, 4, 3. vide etiam Erat.*
- Referre ad populum, 3, 21. *h. e. legem ferre ad populum. Referre populum in censum, discrimina officiorum, &c. in tabulas, 1, 6*
- REGERE seipsum non potest arbiter regum & gentium populus, 3, 18
- Regionum nomina constructa ut urbium, 2, 2: 3, 10
- Regillilacus, 1, 11
- Regius furor appellatur auctori, dominandi cupido in decemviris, qui regiam potestatem, etiam nudo nomine odiosissimam, captabant, 1, 24. *Hinc ubi quid insolentius gerebatur, aut ubi quis alterius potentiam ad invidiam vocabat, regnandi & dominandi verbo utebantur. Sic in nostro Regnum iudiciorum, 3, 13: & Regnare iudicialiis legibus, 3, 12. dicuntur equites immani illa potestate subnixi. Apud Livium, 6, 40. Claudius tribunus pl. exagitans: Tantum licentiæ, novem annis, quibus regnasti, sumptisse, & violentus ille Coriolanus apud eundem scriptorem, 2, 34: Tarquinium regem qui non tulerim, Siciniam se am? atque ita aliis locis plurimis. Sallust. II. fl. 1, 1: servili imperio patres plebem exercere, de vitâ atque tergo regio more consulere regum in morem redimita frons, h. e. diademate revincta, 3, 19. Regio nomine frerus Antiochus Annibalis consilia negligit, 2, 8*
- Regia insignia sumit servus, 3, 19.
- Regnare iudicialiis legibus, 3, 12. *Sic Regnum iudiciale dixit Cicero ad Attic. 1, 1. vide Regius. Regnum in honorem virtutis ultro delatum, 1, 3. dolo partum industriè agitur, 1, 6. à Tarquinio ultro petitum, 1, 5. Regni*
- cupidine fratres interfecti, 3, 1. Regni insignia oblata Cæsari, 4, 2. Regno præsidere, h. e. regem esse, 2, 7. Regnum invadere, pro condere, inchæare, 1, 8. rapere mavult Tarquinus, quam expectare, 1, 7. Regna testamentis relicta, 2, 20. Regna donare consuetus pop. Romanus, 3, 9. Regna pro regibus, 1, 10. vide etiam Dominatio.*
- Regyrare, *h. e. revolvî, quasi in orbem redire,* 4, 2
- Religare, *pro ligare, alligere, 1, 3: 3, 7: 1, 9.*
- Religio, *h. e. sanctitas. Numæ inclita, 1, 2: fœderum summa Romanis, 2, 6. publica privatis affectibus antecellere debet, 1, 13. Religionis auxilio incolumis, 1, 11. RELIGIONE, & iustitia gubernanda imperia, 1, 2*
- Religiosus, *qui religiones sanctæ colit: ita quid Numa Religiosus? 1, 8. alii Religiosum esse in culpâ ponunt, ut superstitiosum, unde versus apud Agell. 4, 9: Religentem esse oportet, Religiosum, nefas. Religiosissimum, h. e. quod maxima religione colitur, sanctissimum, 1, 13*
- Reliquiæ Asiæ rebelles, *h. e. reliqui Asiaticorum rebellium, 3, 5. Gallorum, 1, 13. Iatronum, 3, 19. naufragarum partium, 4, 2. Reliquiæ Veiorum nullæ, h. e. vestigia, 2, 12*
- Reliqua, *pro reliquis, 3, 10. Reliqua corporis, Victor de Cæsar. cap. XX. f.*
- Remeare, *pro recedere, 1, 12*
- Remittere exercitum, *pro dimittere, non detinere, 4, 2.*
- Remunerari, 3, 5. *h. e. vicissim dona dare.*
- Remus, 1, 1. occiditur, 1, 1.
- Remorum ordines, 4, 11
- Renus, *fl. vide Rhenus.*
- Repercussus, *nempe solis, pro reflexione, 3, 3.*
- Reprimere amicum, *h. e. coercere, & contrahere, 1, 1*
- Repurgare aurum venis, 4, 12
- Requirere *pro querere, investigare: Sic Samnium in ipso Samnio requiritur, 1, 6. Similis locus Seneca, epist. 91, 6. Lugdunum, quod ostendebatur in Gallia, quæritur, pro interrogare, 4, 2*
- Res mira dictu, 1, 7. Res poscit, 1, 8. Res unius ætatis populus virorum, 1, 1. in Re esse, *h. e. revera esse, exsistere, 4, 7. Res motæ, 3, 17. Rerum novarum cupidus, h. e. turbarum, 3, 23. Quatuor anni belli, pro clade Rerum breve tempus, 4, 2. Rebus suis diffidere, 3, 1. Rebus artibus, afflictis, 3, 6. deploratis, 2, 15. perditis, 4, 8. Res pro rep. Sic Res Romana, 3, 22. Veientium, 1, 12. Ita sapissime auctores.*
- Res familiaris, *pro substantia, bonis cuiusque,* 4, 1

INDEX.

RES publica etiam hostibus recipiendi augenda, 1.1. cum REI publicæ cladē nihil movendum, 3, 23. REI publicæ agræ faucibusque expedit quiescere, 3, 23. de RE publica invadenda facile convenit potentiae cupidis 4, 2.

Rescindere acta, *h. e. abrogare*, 3, 23. domus tecta, *pro demoliri*, 3, 15. pontem, 3, 10. plagam, *h. e. rursus aperire coalescentem* 4, 2. *hoc sensu* VULNERA interdum ipsa curatione rescinduntur, 3, 23.

Residuum nihil est crudelitatis, 3, 4.

Resignare, *pro rescindere*, 4, 7. *Cic. pro Archia*.

Resistere ab imposito jugo, 4, 12. in aquas, 3, 6.

Resistere, 2, 6. Respirat insula, 3, 19. *Vide* Recipere spiritum.

Responsum superbum Craſſi, 3, 11. Tarquinii, 1, 7.

Restare, *pro minere*. Restitit Juventus & Terminus, 1, 7. *pro superesse*, 3, 10.

Resurgere in aliquem, *h. e. rursus resurgere*, 1, 13.

Retinere amnem manibus & clypeis, 3, 3.

Retro dare gradum, *h. e. loco pelli, retro cedere*, 3, 2.

Revellere, *pro avellere*: Sic Revulsa aquila, 4, 12. Revulsa Italiae Sicilia, 2, 2.

Reverens tam de eo dicitur, qui meretur reverentiam, quam qui exhibet, ut Reverentius visum est nomen Augusti, 4, 12. & Reverentior captae majestatis nemo fuit, 2, 12.

Reverentia par inter Parthos & Romanos, 4, 10.

REVERERI oportet fortunam, cui tantum licet, 2, 12.

Revirescit imperium, *Prasat. vide I.*

Reviviscit imperium, 2, 6. Reviviscunt incendia, 3, 5.

Remove Histri cum sanguine & spiritu male partum remove victoriam, 2, 10. *Didum de ebriis interemptis, adinstar illius Virgiliani, Aen. 9, 349. Purpuream vomit ille animam & sanguine mista Vina refert moriens— Maria revomunt spolia, h. e. hausta reciprocant & rejiciunt ad littora*, 4, 11.

Reus ambitus, 3, 17. in praesentem Reum pecoratum, 4, 1.

Rex appellatur Appuleius, 3, 6. Rex hostium captus maximum victoriae decus, 3, 2 : 3, 7 : 3, 10. & *ibi Nota*. Rex vilissimus Ptolemaeus, 4, 2. Regem se vocat supplex Perſes 2, 12. in Regem desciscit Antonius, 4, 3 : 4, 11. Reges auxilia petunt à Romanis, 2, 7. Regibus parere consuevit urbes, 2, 20 : 3, 5.

Rhea Silvia, 1, 1.

Rhenus, *fl.* 3, 10. transitur à Caesare, 3, 10. ponte jungitur, 3, 10. imperii terminus, 4, 12. bis trajectus à Caesare, 4, 12. Rheni effigies in triumpho Caesaris, 4, 2. per Rheni ripam 1. amplius castra à Druso directā, 4, 12.

Rhodanus, *fl.* 3, 2. Helvetiorum terminus, 3, 10. Rhodani effigies in triumpho Caesaris 4, 2.

Rhodii nauticus populus, 2, 7. Antiochi classem vincunt, 2, 8. pro Aetolis deprecantur, 2, 9. Rhodiorum classes, 3, 6.

Rodope, *mons*, 3, 4.

Rhodus, *ins.* 3, 5.

Rictus oris, 3, 11.

Rixa, *pro pugna*, 3, 10.

Ripa, *pro littore*, 4, 11. *cum alias ripae dicantur esse fluminum, litora maris. Hinc §. 4. Ins. de rer. div.* Riparum quoque usus publicus est, sicut ipsius fluminis; & §. 5 : Litorum quoque usus publicus est, sicut & ipsius maris.

Robur pop. Romani, 2, 1. ROBUR elanguet clementia soli caelique, 3, 3. Robur Hispaniae Celtiberi, *h. e. fortissimi Hispanorum*, 2, 17. Sic Robur Italici sanguinis, 4, 2. Orientis, *ibidem*: sociorum, 3, 18. Robora gentium, 3, 5. *ita saepe Tacitus alii.*

Robustus populus, 2, 1. Robusta imperii maturitas, *Prasat.* Robustissima oppida, *pro minutissimis*, 1, 12.

Rogare leges, 3, 16. *h. e. ferro ad populum, rogandus enim erat populus utrum vellet eam legem, & iuberet : hinc*

Rogatio, *pro lege*, 3, 14 : 3, 17.

Rogus, *strues lignorum ad cremanda corpora*, 3, 20 : 3, 23.

Roma mater ac parens Italiae, 3, 18. victrix Asiae Europaeque, 3, 18. Similes eius titulus largiter concessit Merula, *Cosmogr. part. 2. lib. 2. post enumeratas urbis regiones : ubi vid.* Roma conditur, 1. obsidetur à Porſena, 1, 10. occupatur à Gallis, 1, 13. à Sylla, 3, 21. à Mario, 3, 21. à Caesare, 4, 2. civitas hominum ac deorum domicilio destinata, 1, 13. inter tres maximas urbes, 1, 16. templo comparatur, 1, 18. Romam convertitur Annibal, 2, 6. de Romā invadendā deliberat Spurius, 3, 20.

Romanus, *pro Romani. Vide Singul. pro Plurali Rom. populus comparatur homini, Prasat. princeps populus. Vide P. Romani barbari*, 1, 2. gentium domini, 4, 12 : 4, 3. Etruscos, Latinos, Sabinos sibi miscuerunt, 3, 18. Romanorum fortitudo, 1, 18. Romanis facer auguratus, 1, 5. à Romanis gentes regesque praesidia petunt, 2, 7.

Romana avaritia, 3, 5 : 3, 9. dominatio, 4, 31.

Romanum imperium. *Vide I.*

Romulus, 1, 1. Romulus pater, 2, 4. Romulum vocari voluerunt Augustum, quod condidisset imperium, 4, 12. *Sic opinor nostrum*, 2, 17 : *Viriatum dicere Hispaniae Romulum.*

Rosae per hiemem collatae, 2, 8.

Rostri, 1, 11. Rostri collegam depellit Gracchus, 3, 14. pro Rostriis exposita capita proscriptorum,

INDEX.

Foriptorum, 3, 21 : 4, 6. pro Rostris oblata
Cæsari regni insignia, 4, 2
Rubiginem sentiunt arma, 2, 8
Rudes beliorum elephant. 4, 2
Rueret in prælium, 2, 18. Ruens ulterius hostis,
3, 5
Rufinus P. Cornelius notatur à Cenfore, 1, 18.
Ruina provoluti in Italiam Cimbri, 3, 3. Rui-
na belli dicitur quod vicina plerumque secum
trahat, ut accidere solet in ruinis adificiorum,
2, 11; 2, 12. bellum Tarentinum Regem
Pyrrhum, totamque fere Italiam unâ Ruinâ
involvit, 1, 18. Mithridates totum pene O-
rientem & Occidentem suâ Ruinâ involvit,
5, 5. Ruinâ incendium suum restinguere vult
Catilina, 4, 1. Velleius, 2, 91 : Ita se mores
habent, ut publicâ quisque ruinâ malit occi-
dere, quam suâ proteri, & idem passurus,
minus conspici. Claudian. in Rufin. 2, 17 :
Quid restat, nisi cuncta novo confundere lud-
brâ, insontesque meæ populos miscere ruinæ?
forte secutus Lucanum, 7, 654 — trahere
omnia secum, Merfa juvat, gentesque suæ
miscere ruinæ.
Rumpere fidem, 4, 2. fœdus, 1, 16; 2, 6; 3,
6. vallum, pro cadere, 4, 2
Raptor fœderis punitus, 1, 3
Rursus redire, 1, 3; 1, 11. Suffecerat redire;
sed gaudent interdum hoc pleonasmio scriptores :
sic rursus repetere est apud Sueton. Cæs. c. 2.
ubi Casaubonus : & 17, 1. recidit rursus in
discrimen aliud Claudian. in Rufin. 1, 357 :
— revocataque secula rursus, rursus ; reci-
pere, apud Justin. 5, 4 : & 42, 2. Ita rur-
sum denuo conjungit Plautus, Prolog. Casina,
versu 33. & extremis Menachmis, Venibit
uxor quoque etiam, quod & in lib. 1. §. 1.
de iust. & iur. verum etiam præmiorum quo-
que. Sic Livius, 41, 24 : Legati deinde pos-
tea missi. Ita Prolog. Justin. 27 : Antiochus
insidiantem sibi effugit Artamenem, dein
postea custodes Tryphonis.
Rutilius P. Rufus damnatur, 3, 17
Rutilius P. Lupus vincitur à sociis, 3, 18

S

Sabzi, pop. 4, 11
Sabini, pop. 1, 1. Romam demigrant, 1, 1.
vincuntur à Romanis, 1, 15. Romanis mixti,
3, 18. triumphi de Sabinis, 1, 18
Sacer mons, 1, 23. Alius sacer mons est apud
Antigonum, hist. mirabil. 144. (Athos, ut opi-
nor, qui etiamnum incolis ἀγιον ὄρος, teste Bel-
lonio. Obseru. 1. 35) alius item apud Philostrat-
um in Apollonio. Alius etiam apud Strabonem,
lib. VIII. πᾶσα δὲ τοῦς Γίτας ὁ ἱερεὺς ἀνο-
μάζειτο, καὶ τὸ ὅρμα ὑπελαίφθη ἱερῶν, καὶ
προσαγορεύεται ὅτως.

Sacerdos, pro Vestali, 1, 1. ita Sacerdotium pe-
tunt Cimbræ, 3, 3. Orosius aliter hoc profert,
5, 16 : si inviolatâ castitate, virginibus sacris
ac diis serviendum esset : hoc enim modo non
sacerdotium tantum, sed & libertatem illis adi-
mit : quâ se moveor, ut credam auctoris, aut
librarii, incuriâne dicam an inscitâ, vocem
Virginibus additam, quâ rem. tā constares idem
cum nostro sensus.
Sacramentum militiæ, 2, 6; 4, 2. Eleganter
hoc verbum transfert auctor ad quancunque
necessitatem, quâ quis ad bellum gerendum a-
digiatur : sic de incensis urbibus Helvetiorum,
3, 10. de trucidatis legatis à sociis, 3, 18. de
crematis centurionibus à Germanis, 4, 12.
Ita Seneca, de brev. vitæ, 5, 6 : Jvenes a-
dulterio, velut sacramento, adacti.
Sacrilegius, locus, 3, 21
Sacrosanctum caput tribuni pl. 3, 15. Sacro-
sancta arma Romana, h. e. pura, impolluta,
2, 20
Sacrum solemne gentis, pro sacrificio, 1, 13. No-
tandum autem talia sacra non potuisse rite fie-
ri, nisi propriis & suis locis, nec enim alia
caussa fuit Fabio tantum aduendi discrimen;
Livius, 5, 52. Sacrificiis solemnibus non dies
magis statim, quàm loca sunt, in quibus fiant.
Censorinus apud Appian. in Punicis, ad Car-
thaginenses : Manebunt immota sepulcra, &
licebit eas parentandi causa invisere, sacris
etiam operari, quotiesque libuerit eo ac-
cedere. Immo tantâ religione colebantur, ut eti-
am milites excusarent, si prædictâ die non ad-
fuerint. Cincius Alimentus, apud Asell. 164.
Sacrificium anniversarium (inter legitimas ob-
sentia causas est) quod rectè fieri non posset,
nisi ipse eo die ibi sit. Exemplum ejus rei
est in Livio, 43, 11. ex Sexto Digitio trib.
mil. qui sacrificii causa Romam venerat,
sunt audita. Sacrorum apud Rom. origo, 1,
2. Sacra, pro caeremoniis, religionibus, rebus
ipsis consecratis, ut deorum imaginibus, &c. 1,
13. Sic Virg. Æn. 2, 717 : Tu, genitor, cape
sacra manu, patriosque penates.

Sæculum everfionibus urbium currens, 2, 17.
fluens in luxuriam & ad omnia mala pro-
num, 4, 12. SÆCULI mores divitiis afflicti,
3, 12

Sævire in urbe, 3, 6. templa, aras, sepulcra;
2, 7. h. e. illa diruere. Sævium omnia, præ-
lio, tempestate, 4, 2. Sævius Sævitus, 3, 21.
Sævitia Mithridati, 3, 5. Tarquinii 1, 7.
Thracum, 3, 4. SÆVITIA bonam quoque
causam corrumpit, 3, 21

Sagelama, urbs, 4, 12
Sagittarum usus ademptus Parthis consilio
Ventidii, 4, 9

Saguntus, urbs, 2, 6

Salamina, ins. 2, 8

Salii, 2, 2

k 2

Salinas

I N D E X.

Salinacidis, 4, 10
Salire super scuta, *h. e. infilire in scuta*, 3, 10.
Salientini, *pop.* 1, 20
Salmacidi, *fl.* 4, 10
Salondicus Hispanus, 2, 17
Saltus à *saliendo*, Saltu vallum increpat Remus, 1, 1
Saltus, *pro silvâ, nemore*: ita Saltus Calidonius, 1, 17. Camerinusium, 2, 2. Caudius, 1, 16. Ciminus, 1, 17. Hercynius, 1, 11, 17; 4. 12. Saltus Falerii, Caurani, 2, 6, in Saltus diffugiunt Germani. 3, 10. Saltibus grassantur Samnites, 1, 16
Salutare regem, virum scum cupit Tullia, 1, 7.
Salutanibus manus porrecta, 3, 21
Salyi, *pop.* 1, 16. vincuntur à Romanis, 2, 3; 3, 2
Samnites, *pop.* 1, 16. vincuntur à Syllâ, 3, 18. Samnitum deseritio, 1, 16. triumphus, 24. de Samnitibus, 1, 16. quale, 1, 18. Samnium hodie in isto Samnio requiescit, 1, 16. cum reliquis Italis conspirat contra Romanos, 3, 18
Samos, *ins.* & *urbs*, 2, 20
Samothracæ, *ins.* 2, 12
Sancire fœdus, 4, 2
SANCTITAS, *h. e. integritas, abstinentia*, ducis maxime proficit ad profitandam provinciam, 2, 6. *Hic sensu apud Tacit.* 13, 46. *Ob hoc integre sanctique egit. Ita*
Sandus vir, Camillus, 1, 12
Sandum ætarium, 4, 2. Sanctius fœdus, *pro arctiore*, 1, 16. Sanctius & reverentius virum, 4, 12. *Coniungit ista & Tacitus, Germ.* 34, 7. Sanctissimæ animæ Bruti & Cassii, 4, 7.
Sanguis humanus pignus conjunctionis, 4, 1. *Multa ad hanc rem Jo. Guilielmus Stukius, Convivialium, lib. 1. fol. 105.* Sanguinis Gallici inundatione incendia urbis deleta, 1, 13. Sanguinis sui terra iter ad victoriam aperit Decius, 11, 14. Sanguinem humanum liliant Thraces, 3, 4. **SANCUINE** suo curiam implet, qui civili terrarum orbem impleverat, 4, 2. Sanguine, speciosiores duces, 4, 12. Sanguis, *pro genere*, 1, 26. *sic unum Sanguinem ducere, eiusdem originis esse*, 3, 18. Sanguinis ius, *pro iure affinitatis*, 3, 1. Sanguine nihil scripsisse, 2, 2
SAPIENTE dignum est, lætum accire mortem, 4, 2
Sapientia seniorum, 1, 16
Sarcinæ superflue ab exercitu, remotæ, 2, 18.
Sardinia pignus annonæ, 4, 2. occupatur à Romanis, 2, 2. à Cæsare, 4, 2. à Sex. Pompeio, 4, 8. in Sardinia bellum, 2, 6. in Sardinia mortuus Lepidus, 3, 23. *Sardegna vocatur Leandro, Hispania Cardenna. Sic Snyra in versione Velleii.*
Sarmatæ, *pop.* 3, 4. vincuntur à Lentulo, 4,

12. amicitiam Augusti ambiunt, 4, 12
Sacelles, 3, 16; 4, 1. *Per irrisum ita vocantur plerumque aliena potentia ministri. Justinianus ita vocavit ministros suos in condendo iure, §. 1. Const. de confirmat. Dig.*
Satis insolenter, 1, 26. Satis superque idonea clades, 1, 12
Satisfacere, 4, 12. *Civiliter sumptum, valet excusare errorem, deprecari culpam, &c. ut omnis illa satisfactio in verbis videatur consistere: noster autem de pena hic accepit, sicut & Justinus, 15, 1*
Satius, *pro melius*, 3, 12
Satricum, *urbs*, 1, 11
Savus, *fl.* 4, 12
Saxa Decidius, legatus Antonii, 4, 9
Scaurus M. Æmilius, 3, 1. ambitus postulat, 3, 17. immo reditundarum. *Vide Pigbium, ad A. V. DCXLII.*
Scæva M. Cælius, centurio Cæsaris, 4, 2
Scelerata porta, 1, 12. *Ita scelerata castra apud Suet. Claudi.* 1, 7
Scelus Catilinæ, 4, 1. Scelus per amorem, 2, 28. Scelus summum civilis belli, cædes Pompeii, 4, 2. Scelere domestico oppressus Drusus, 3, 18. Scelere alieno, iudicio suo utitur, 4, 7. **SCELERA** non latent diu, 3, 1. **SCELERA** plebeiorum quam nobilium, malorum quam honorum, æquiore animo feruntur, 3, 12. Scelera in tabulis Antonii, *h. e. proscriptis virorum illustrium*, 4, 6. *Ita Seneca, Nat. quæst.* 6, 23. *de rebus Alexandri*: Nihil tam magnum erit, quàm scelus Calisthenes, nempe occisus, Scelerum furor, 4, 9
Scenicus rex, 2, 14. *h. e. non verus, sed qualis solent introduci in dramatibus. Vide Bourdalcium ad illa Satyrici: Grex agit in scena mimum: Pater ille vocatur, Filius hic, nomen Divitis ille tenet, ad illa verba: nomen Divitis. Alio sensu Scenicus appellatur Nero apud Tacitum, 15, 59. quod scenis gauderet, & ipse fabulas cantaret.*
Scilicet, *per ironiam dictum*, 3, 21
Scipio P. Cornelius, *Africani pater*, 2, 6. occiditur, 3, 6; 2, 17
Scipio Cn. Cornelius, *Africani patruus*, 3, 6; 2, 17
Scipio P. Cornelius Africanus patrem servat, 2, 6. Hispaniam recipit, 2, 6; 2, 17. Africam invadit, 2, 6. legatus fratris, 2, 8. primus nomine victæ gentis nobilitatus, 1, 11. *Idem dicit Silius, sine operis.*
Scipio L. Cornelius, *Africani frater*, Antiochum vincit, 2, 8
Scipio P. Cornelius, *Æmilianus* hostem ex provocatione vincit, 2, 17. Carthaginem evertit, 2, 15. & Numantiam, 2, 18
Scipio Nasica P. Cornelius *Æmilianus* Carthaginis, excidium dissuadet, 2, 15. Tib. Gracchum interficit, 3, 14

Scipio

INDEX.

Scipio L. Cornelius cos, anno V. C. DCLXX, 2, 21

Scipio, Q. Caelius Metellus Pompeianarum partium dux, 4, 2. mortem sibi consciscit, 4, 2

Scipionum nomen Africae fatale, 2, 15

Scopulus securitatis publicae, h. e. ad quem alia naufragium faceret, sicut navigia in variis scopulis, 4, 6. Ita Pisonem & Gabinium voragine & scopulos reip. vocat Cicero in Pison. cap. 18, sicut & scopulum patrimonii, & voraginem bonorum, de Orat. 3, 40. scopulum libidinis, de Orat. 2, 27. Sic Petronius, in earm. de bel. civ. versu 240. Pompeium vocat piratarum scopulum : & apud Val. Max. 3, 7. Cassi tribunali scopulus reorum dicebatur. Alludit vetus poeta apud Scalig. in caralestis, pag. 190. f. : Maximus hic scopulus, non tamen unus erat.

Secordici, pop. 3, 4

Secorta ab exercitu remota, 2, 18

Scribae, 2, 6

Scutum è fugientis manu rapit Caesar, 3, 10. in Scuto Scævæ 120. tela, 9, 2. Scutis super capita elaris regi, 3, 10 ; 4, 10. Scutum imperii Fabius, 2, 6

Scythe pop. 4, 12

Scythicus Septemtrio, 3, 5

Securus magis, quam tutus, 1, 13. Ita Seneca, epist. 79

Secreta imperii pignora, Ancilia atque Palladium, 1, 2. nam illa maxime abscondebantur, nec tractabantur nisi rarè, & ab hominibus ei rei sacris.

Secta pastoria, 3, 12. h. e. modus & ratio vivendi : sic temporum suorum sectam aliquoties dicunt Imp.

Sector, qui bona hasta subiecta simul emit, 2, 6. Vide Barth. advers. 5, 4. Plinius inde faminum deducit, 36, 15. m : Metella proscriptorum sectrix.

Secundus, pro faventa, 3, 15. Secundum hominum genus, 3, 20. Cicero, Offic. III. Quasi secunda quædam honesta esse dicunt. Terullian. pag. 195. 1. edit. Rigalt. forma genus secundi honori.

Securi, quam gladio, percuti, atrocius, 3, 5. Securi percussu liberi Bruti imperio patris, 1

9. Securi districta, 3, 2. Secures in principum colla strictæ, 2, 5. Securi magis, quam tuti, Not. ad 1, 13. Adde Senec. epist. LXXIX. Solin. cap. 1.

Sedere, pro placere, fixum obstinatumque esse : Sic Sedet bellum, 2, 15 : consilium fugæ, 2, 18. Sic Sidonius, earm. 7, 337. Marcellinus, 14, 2 ; 18, 2 ; 19, 15 ; 28, 26 : Quicquid Cæsaris implacabilitati sedisset, 1, 7. in fin. qui satisd. cog. si iudici federit. Adde 1, 3. C. de Cass. lib. XII. Sedet sententia, 2, 25. Claudian, de Bel. Gild. 415. Ut visum

est atque sedit, Arnobius, lib. IV. pag. 173 f.

Sedere, de telis dictum pro incidere, pervenire : sic in Scuto Scævæ 120. tela Sedere, 4, 2. Sedes belli, pro loco ubi geritur, 4, 2. imperii Roma, 1, 7. sic apud Herodian. Severo Imp. appellatur Roma ἡ βασιλεία ἡ ἱερά : Sedes novas quætere, 3, 3 ; 3, 10. Sedibus suis mota urbs, 3, 3. sic Curtius, 3, 2. totius Orientis excita sedibus suis moles.

Seditiones, 1, 23 ; 1, 25 ; 1, 25 ; 1, 26 ; Gracchanæ, 3, 14 ; 3, 15 ; Appuleiana, 3, 16. Drusi, 3, 17. Seditio omnium causa tribunicia potestas, 3, 13

Seditiositas, 3, 13. in lemmate capitis.

Segestes, Germanus, 4, 12

Sec Segnius quam minati fuerant, 3, 3

Segovia, urbs, 3, 32

Segulenses, pop. 2, 18

Seleucia, urbs, 3, 11

Sellæ curules, 1, 5 ; 1, 13

SEMEL in perpetuum vinci, non est ex dignitate. 2, 12. SEMEL ignovisse, satis, 4, 2.

Sementis tempus, 1, 11

Semesus, 4, 2

Semigræcus, 1, 18. Ità Semigræcolus, & Seminumida, apud Apulei. in Apologia.

Seminarium exercitus Punici Hispania, 2, 6. Ita Curtius, 8, 6 : Hæc cohors velut seminarium ducum præfectorumque apud Macedonas fuit Seminarium triumphorum Macedonia, Cic. in Pison. cap. XL.

Semirutus, 2, 15. Ita Livius, 5, 49 : in Semirutæ solo Urbis : & 10, 4. tecta semirutæ : & 31, 24. semirutæ ac fumantis focis urbis : & 31, 26. inter angustias semirutæ muri : item 32, 17. strage semirutæ muri : sic Tacitus aliquoties : & Sallustius, Inert. 6, 24. etiam tum semirutæ moenia. Lucan. 1, 24 : At nunc semirutis pendunt quod moenia rectis. Apulei princ. Florid. semirutæ moenium D. Hieron. princ. epist. ad Latam : delubra semirutæ. Rutilius Itin. versu 228 : Iudex semirutæ porta vetusta loci : sic Apulei. lib. II. Floridor. pag. 312. edit. Vulcanii. Liv. 36, 24. Quæ exempla eo citavi, quod aliis noster hoc verbo novo usus videretur.

Semita sanguinis sui iter ad victoriam aperire, 1, 14

Sempronius, P. Sophus Picentes vincit, 1, 29

Sempronius Tib. Longus vincitur ab Annibale, 2, 6

Sempronius Gracchus Tib. Annibalem sequitur, 2, 6. Vide etiam Gracchus.

Senatores CXL. proscripti, 4, 6

Senatus origo & etymologia, 1, 1. sapientia, 1, 18. Senatum in sententiam suam pecuniâ pertrahit Jugurtha, 3, 1. in verba sua jurare cogit C. Gracchus, 3, 16. de Senatu, legatrum Pyrrhi iudicium, 1, 18. Senatus, fugatur ab Urbe, 4, 2. Senatus, pro curia : de Senatu quasi

INDEX

quasi de carcere, qui jugularentur, educti, 3.
21.
Senatus fociorum ad similitudinem Romani, 3.
18
Senior, *pro fene*, 1. 16. Seniorum sapientia, 1.
16. à Senioribus consilium petitum, 2. 6
Senones, Albini populi, 4. 12
Senones Galii, 1, 18. & e. eorum vestigia nul-
la, 1. 13
Sensur, *pro intellectu*, 1, 18. *contra intellectus*
pro sensu, apud Plinium, 9. 45
Sententia, *pro partibus*, traxit in sententiam
suam Senatum, 3, 1
Sentina; vitis suis, quasi Sentinâ, versa
resp. 3. 12
Sepire, *pro singere*. Septæ ignibus latebræ, 2. 3.
Septimius L. Pompeium interficit, 4. 12
Septemtrione nihil infestius, 3, 2 : 4, 12. Se-
ptentrio Scythicus, 3. 5
ad Sepulcra cætorum mactati inimici, 3, 12 : 4.
6. in Sepulcra scire est contra jus belli, 2, 7.
Sequani, pop. 3. 10
Sequi, *pro succedere*, 1, 18. *pro persequi*, 1, 10 :
4. 2
Seræ, pop. 4, 12
Serica tentoria, 2, 8
Serpentes ad venas admovent Cleopatra, 4, 11.
Serpit bellum, 2, 2 : 2, 9
Sertorianum bellum, 3. 22
Sertorius, 3, 5. dux Marianus, 3, 21. dome-
stica fraude opprimitur, 3. 22
Servare, 4. 2. *Vide* Observare. *Sic Vig. En-*
2, 567. — liminia Vestæ Servantem —
Plaut. *Mossell.* 2, 2 : 20. Natus nemo in ædi-
bus servat. *Vide Gruteri Suspici.* 5, 1
Servilis inscriptio dignitatem triumphi violat,
3, 19. *h. e. si ita inscribatur* : Triumphus de
Servis, Servilia bella, 3. 19. eorum causa,
3, 12. Servilia opera, *h. e. servis digna*, 2,
18
Serviliter in terga scire, 1, 23. *Vide* Bernecc.
in Justin. 1. 5
Servilius Ahala C. mag. equi, 1, 16
P. Servilius Vatia Isauricus, 3, 6
Servilius prætor vincitur à servis, 3, 19
Servilius Cæpio Q. 3, 17. *Vide etiam* Cæpio!
Servitia militanti, 2, 6. auxilium pudendum 2!
6. Primum qui memoratur servos armasse,
crediderim fuisse Miltiadem bello Persico Pau-
sanias in Achaïcis : Dixit, quod Miltiades an-
te pugnam Marathoniam fecerat, imitatus :
vocatis ad Pileum servis, &c.
ad Servitutem confugere salutis causa, 4, 3.
Servitute mutata Macedonia, 2, 14
Servius rex Rom. 1, 6. utilis pop. Rom. 1, 8.
Servi quasi secundum hominum genus, 3. 20.
Servi rebelles in servos infestius scvunt, quasi
transfugas, *nempe quod communem causam*
præderent, 3, 19. Servi Volsinienium domi-
nos opprimunt, 1, 21. *Ita Mamaluchi in*

Egypto. Serva mater Servii.
Si credere fas est, 3, 3. *Constat mihi scriptum*
Florum : sic credere fas est. Si diis placet, 3,
4. *Sic Quintilianus*, 8, 3. dicta sanctè & au-
tiqué, ridetur à nobis, si diis placet, Liv.
44, 22
Sibi, *pro ei, aut illi*, 1. 12. *Sic in querelâ Mai-*
elegantis epigrammate, quod non merebatur
scænis inferi : Nec venti, pluvieque, sociati-
ve, Quod de se quereter, malum dederunt,
Sibi, *h. e. in suam utilitatem* : ita bellum
Samniticum pop. Romanos Sibi gessit, 1, 16.
Parthi sub auxilii specie Sibi vincti, 4, 9.
sub specie partium Se vindicant Samnitium
duces, 3, 21. *Sic intelligendus Seneca, de be-*
nef. 1, 13 : Hercules mihi sibi vicit, Lucan.
10. 13 : — Magnumque perisse Non sibi
— & 10, 81 : dum, non sibi vincere ma-
vult. *Justinus*, 2, 8 : quasi sibi, non patri-
vicisset. *Curtius*, 6, 11 : non enim sibi, sed
hosti esse occisuros Alexandrum, *Cicero, Phi-*
lip 2, 29. num sibi soli vicit? *Apud Sene-*
cam autem, de benef. 6, 31 : liceat mihi dissen-
tare à magno interprete, qui verba ista, qui non
dicebat sibi, hoc in quo sumus modo exponit.
Sed videntur nimirum aliud sibi velle : & in
ipsum Demaratum torqueri suspicionem movent
illa : Dignus erat præmio antequam peteret,
quod dictum est, sicut apud Tacit. *H.* 1. 49.
omnium consensu capax imperii, nisi impe-
rasset, ideoque interpretaret, *Demaratum verum*
dixisse Xerxi, ejus potentiam non esse, tantam
ut vinci non posset, non autem, dixisse sibi, se
tam stultum esse, ut præmium hoc extrema
vanitatis peteret. Ut autem verbo sibi utuntur,
sic etiam dicunt mihi, tibi, nobis, illi, &c. Ita
Luran. 5, 35 : Jam certè mihi bella geram :
arguitur in hoc sensu Plautus Menachm. 4, 2,
28 ubi Taubman Seneca *Medea*, ver. 276 — illi
Pelias, non nobis jacet, & non Totie no-
cens sum facta, sed nunquam mihi.
Sibilare serpentum proprium ad caussidicos tran-
slatum, 4, 12
Sibyllini versus, 4, 1. Sibyllini libri, *Vopisc.*
in Aureliano, cap. XVIII.
Sic optantis, 1, 1. Sic, quasi, frequenter jungun-
tur, ut, 3. 6 : 3, 10 : 3, 21 : 4. 7. & Sic,
usurpari solet cum intervenit actui quoddam
impedimentum, non tamen ad eum tollendum
sufficiens : ita 2, 2. eodem sensu Sic quoque,
3. 11 : 4. 10 : Ita Statius, 12. 258. *Livius*,
45. 38. *Martialis epig.* 1, 16. *Seneca, Tra-*
dib. versu 1118
Sicambri, pop. 4. 12
Sicilia, *inf.* 1, 18. occupatur à Romanis, 2, 7.
à Sex. Pompeio. 4. 8. multo cruentius vastata
servili, quam Punico bello, 3. 19. frugum
ferax, 3, 19. in Sicilia bellum, 2. 6. Sicilia
contenti debuerant esse Romani, 3. 12.
Sicoris, *β.* 4. 2

Siculum

INDEX.

- Scutum fretum, 4 8. mare, 3 6
 Sidus Herculis, 1 18. Sidera, pro uno Sole videtur possum, 4 3. Sic apud Marcellinum, 18 17: & 22, 35. Vide Bernec ad Justin. 13. 7. sicut in his, ubi velut sideribus moia belli tempestas, 2 8. & quasi Sideribus agitata bellum, 3 21. dicitur, quod ut Sol tempestates, ita illa causa bella concitaverint: ita Claudianus in *Entrop.* 1 424. pro tempestate posuit Sidus, causam nempe pro effectum: Fertur in abruptum casu, non fidere puppis.
 Signifer, pro aquilifero, aquilam Augusto tradit moriens, 4 4. aquilam intra balnei sui latebras abscondit, 4 12. Signifer dicitur etiam qui praeipue factionem aliquam iuvat: quomodo & Antesignandi dicuntur: ita Signiferi & duces Syllanae dominationis, 3 23
 Signum, pro omine, 4 7. pro argumento, 4 8. Signum dare, 3 21. solebant autem militibus pugnam intuentibus signum dari, quando concurrerent: de quo *Lios. M. Rom.* 4 12. Signa militaria Parthorum, 3 11. Signa in hostes jaculari, 1, 11. ad notam pertinet *Seneca, epist.* 95: Primum militiae vinculum est, religio & signorum amor, & deferendi nefas. Signa Crassi haerit Euphrates, 3 11. Signa canunt. Vide C. sub signis ordinare, 3, 19. Vide etiam O. Signa pro cautia saepe ponuntur, aut ipsa acie. Sic infesta quatuor agminum Signa per Etruriam volitant, 1 17. Signa circumferre, est exercitum circumducere, 3, 5. inferre, exercitum admoveo, 1, 22: 4 1: 2 17. ita Signa convertere 2, 6: 2 17. Signis Pompeianis omnis fere Asia tenetur, 3 5. collatis Signis dimicatur, est iusta acie, iusto praelio, 2 6. Signa pro statuis, imaginibus, Corinthia, 2, 16. Sic *Ovid. Am.* 3. *Eleg.* 6 — inurile signum. *Sallust. Catil.* 11, 3, Signa mirari.
 Silanus M. Iunius vincitur à Cimbris, 3 3
 Silentium subitum inter medium praelium, 4 2
 Sillaces, praefectus regis Parthorum, 3, 11
 Silvæ Calidoniae, 3, 10. Heryniæ, 3, 10. Vide etiam Saltus, turis, & Balamii, 3 5. Ita *Solinus, cap.* 35. balsami silvam appellat, & lucos: quod posterius inepte dictum arguit magnus interpres: possit tamen videri, ubi silvæ vox conveniat, non male etiam locum dici in Silva dilapsi Morini, 3 10
 Silvestre homines, 3 8. Vide etiam Feri.
 Similes exitus belli Punici, initio, 2, 6. Similior victo populus, qui vicit, ibidem. Simile prodigia, 3, 4. Ita simile portenti. *Cicero Philip.* 2. monstri simile. *Val. Max.* 9 11: SIMILE quiddam cum navibus suis habent Alina corpora, 2, 4. Sic *pr. Inst. de publ. iud.*
 Simulacrum, pro exemplo, similitudine, 1 2: 4 2
 Simulatus furor fanaticus, 3 19. merus, 4 9:
 4 10. Simulata fuga, 1 3. proditio, 4 12
 stultitia, 1 9. Simulatum colloquium, 2, 2. transugium, 1 7: 3 11. Simulati ludi equestres, 2 1
 Sine missione pugnare, vid. M.
 Singularia pro plurali sapissima ponitur. Vide *Quintilian* 9, 3. Sic in nostro, *Barbarus*, 3, 10. *Buttius, Apulus, Lucanus*, 1, 18. eques 2 6: 4 17. *Germanus*, 3 10. *Macedo*, 2, 12. miles, 1 12: 2 18: 4 2. *Romanus*, 2 13: 3 3. *Tacentinus*, 2 6
 Singulare certamen Manlii, 1 13. *Scipionis* 2 17
 Sinus recessum & cavitatem significat: ita Sinus vallis, 1, 17. Sinus ultimus Italiae pro angulo, 2 6. in Sinu bellum & pacem porro, 2, 6. Hinc Sinus Geographia dicitur, ubi mare terris utrinque abscedentibus, quasi in geminum admittitur: ita Sinus Ambracius, 4, 11. *Gallicus, Ligusticus*, 3, 6. *Maleus*, 3, 6. Sic à contrario terra fluminibus intercepta, ut Sinus inter Euphratem & Orontem, 4 9
 Sisylyus mons, 2 8
 Siti ad deditionem compulsi, 4 2
 Situm sentiunt arma, 3, 2. h. e. squalorem ex situ contractum: ita *Virg. Aen.* 6. 462 — loco sena situ —
 Socialis classis, 3, 6. Sociale bellum, 3 18 ejus causa, 3 12: 3 17. Sociale non potest dici bellum *Cæsaris & Pompei*, 4 2
 Sociare omes, 1 1 sibi aliquem foedere, 2 7!
 SOCIETATIS inter hos & illos duces pœnas dant miseræ civitates, 3 22: 4 2. Societate trium principum orbis imperium occupatur, 4 2
 Socius rex confiscatus, 3 9
 Socii fortissimi fidelissimique, 3 18. Socii Pompeii moram increpant, 4 2. Socios hostium persequi, 1 19. in SOCIIS etiam nostrum animum perdimus, 4 2: 4 7. pro Sociis intervenit pop. Rom. 1 13. *Livius* tamen, 5 35. expresse scribit, Cusinis adversus Romanos nullum jus societatis amicitiaeve fuisse.
 Sol in maria cadens, 2 17. Solis defectio, 1 1. à Sole venire, 2 6. sub ipso Sole habitare, 4 12. Soles Campaniæ, 2 6. h. e. calor, quod gaudebant Afri. Sic *Ovid. epist.* 5 111, — arista Quæ levis assiduis Solibus usta riget
 Solatium est posse transferre in alium culpam cladis, 3 11
 Solertia Tulli, 1 6
 in Soldo decernere, q. terrestri praelio, 2 2
 Solitudo Romæ, 1 13. Solitudinem Urbi minatur plebs, 1 22. SOLITUDINE, h. e. ubi unus imperator corrumpitur potestas, 1, 9. contra *Asinium Gallus, apud Tacitum*, 1 12, Unum esse reip. corpus argue unius animo regendum. Et incommoda communis imperii ex Scipionia

INDEX.

- pionis quoque, verbis patent, relatis à Val. Max.*
 6 4 : se ex majestate reip. omnia gesturum,
 si sibi cives vel dedissent collegam, vel non
 dedissent. *Plut. Sylla, cap. 33*, Hostes, nec
 alias ducibus, quod plures haberent, parentes.
 Solium, pro loculo, ubi conduntur mortui, 4 11
 Solemne sacrum, 1 14. quod certis temporibus
 fit, ut explicat Festus. *Sic Veget. 4 40.* diem
 solemnem vocat, quem paulo ante statutum
 dixerat.
 Sollicitare urbes nationes, est in suas partes vel
 le pertrahere, 2 20 : 3 5. Sollicitare in au-
 xilium, 4 9. in colloquium, 3 11. Marius
 provinciam Syllæ decretam Sulpicia lege Sol-
 licitat, h. e. hoc agit, ut sibi decernatur, 3 21.
 Solum. SOLI cœliq. clementiâ robur elanguet,
 3 3. Solo exæquare urbem, 1 13. SOLO
 mutato frugum semina degenerant, 3 11
 Solvere fidem, h. e. præstare quod promiseris, 1
 1. *Livius, 3 19*, ut P. Valerii fidem exsol-
 verent. Solvere, de navibus dicitur iter au-
 spicantibus, 3 10. Solvi morte, h. e. in mor-
 tem solvi, mori, 4 11. ita somno. *Ibidem*
Ovid. Am. 2. Eleg. 10. Solvi, pro mori, ab-
 solutè dixit.
 Somnium medici de Augusto, 4 7
 Sonare amplè, 4 2. *Vide etiam A.*
 Sora, urbs, 1 11
 Soranus prætor occiditur, 3 21
 Sortis ultimæ vir, h. e. infima conditionis, 2
 14
 Spadones, Ægypti, 4 2
 Sparsæ magis quam oppressæ vires, 4 2
 Spartacium bellum, 3 20
 Spartacus, 3 20. de invadenda Roma delibe-
 rat, 3 20
 Species belli, pro forma prælii, 1 17. Speciem
 cæstorum præbent Romani testudine testæ, 4
 10 Speciem viventium præbent rostra Rom.
 navium. 2 2 ad Speciem fiduciæ panes à
 Capitolio jaculantur Romani. 1 13. in qui-
 busdam Impressi est, ad spem fiduciæ, errore ex
 compendio scriptura orto, ad spem, h. e. ad
 speciem; sic apud *Livium, 28 24*. Forma
 tamen Rom. castorum constabat una ex spe,
 verustiores edd. constabat ea una spe, quia
 dubitet, scriptum fuisse spem; legendum spe-
 cie? magna nomina, ut non in usum, ita
 Speciem imperii acquisivisse, decorum, 3 12.
 Species, pro prætexu, obtentu: ita Specie ju-
 vandi socios, mare ingreditur pop. Romanus
 2 2. sub Specie partium se vindicat Samni-
 tium duces, 3 21. sub Specie falsa bella mo-
 vere, 1 11; 2 2
 Speciosa mors, pro pulchra, conspicua. 3 5. Spe-
 ciosiora vitia, h. e. quæ majorem speciem,
 habent 3 12
 Spectaculum, sc. ludorum, 1 1. Spectaculo quasi
 expolita urbs, 2 16. *Laudes pulchritudinis*
Corinthi. Spectaculis indulgent Romani, 1
 12. Spectaculum belli. 1 18. prælii. 1 11.
 Spectatio generis. 2 7
 Specula Africae Clypea. 2 2. veluti ultima So-
 pientionis Specula. 3 3. Speculæ Herculi
 pro columnis. 4 2
 Speculari, pro explorare, 1 17
 S. eculator, 4 7
 Speculatorium navigium. 4 2
 in Speluncis inclusi Aquitani. 3 10
 SPERARE semper, indolis magnæ signum.
 1. SPERARE (ἀνέπος ut *Virgil.* sperare do-
 lorem) 3 1
 Spirare altius, 2 2. quiddam indomitum, 1 21
 Spiritus, pro magno animo. 2 6; 3 10; 4 2
 Spiritum expellere. h. e. vitam. 3 5. reci-
 pere. 2 3. *Vide etiam R.*
 Spoletium, urbs, 3 21
 Spolia nautica in suggestu fori suffixa. 1 11.
 rostra intelligit, ea enim hac appellatione so-
 veniunt. *Vide Bernec. ad Sueton. Aug. 18*
Adde Liv. 10, 2. Spolia opima. Vide O.
 Spolia præferre, 2 7. suffigere. 1 11
 Sponsor fœderis, 3 14. de fœderibus per Spon-
 sorem late *Livius, 9 9*
 Stare, pro adesse, pro uno duos Stare Pompeio,
 4 2. Stat pro paribus fortuna. h. e. milia,
 4 7. imperium Stat in Ripa Rheni, 4 12.
 h. e. subsistit, ultra non progreditur; sic *Qui-
 ntilianus, declam. 3*: Gens majorem terrarum
 partem victoriis pervagata, tantum in Manu
 stetit. Stans urbs, pro salva, non diruta, 4
 12
 Statim capta Carthago, nempe eodem die quo in-
 fessa. 2 17. Statim ac sine mora. 2 2; 2 3
 Statim & è vestigio. 7 8
 Stator Jupiter. 1 1
 Status Asiæ à Syllâ datus, 3 5. Gæciæ anti-
 quus redditus, 2 7. reip. à Romulo imposi-
 tus, 1 1. mutatus, 1 9
 Status sacrificii dies, h. e. sollemnis. 1 13. In
 hoc vocabulo sapius referri statutus, nisi
 an probè.
 Stellus iter sequi, 3 5. *Curtius 7 41* Qui
 transeunt campos (in *Badrianis*), navigan-
 tum modo noctu sidera observant, ad quorum
 cursum iter dirigunt.
 Stipendiarius Thrax, 3 20. h. e. auctoratus glo-
 diator. Stipendiaria provincia, qua stipen-
 dium pendit. 2 17
 Stipendiorum erige, 1 12. *Ulpianus vocis lo-
 jus etymon rectè deducit, l. 17. de V. S.* Sti-
 pendium à stipe appellatum est, quod per
 stipem, id est, modicam aram, colligatur, quam-
 vis eo loco non de stipendio militari, sed de
 vinciarum, loquatur, sed & ipsum militum,
 quod alteri postea nomen dedit, ita confectum.
Vide Livium, 2, 60. Est igitur Stipendium à
 pendenda stipe, quod cum pecunia non nomi-
 rabatur, sed appendebatur. *Vide Plinium, 33, 3.*
 Stipes

INDEX.

Stipendii loco terra petita, 3, 3. templa promittit Posthumius, quasi Stipendium diis commilitonibus, 1 11
Soliditas barbarica, 3 3. Domitii centurionis, 4 12
Stolo C. Licinius, trib. pl. 1 26
Strabo Pompeius. vide P.
Strangulati in carcere Catilinæ socii, 4, 1. *Hoc supplicio fere duces hostium triumphantes afficiant.*
Stratagema Annibalis, 2, 6. Cæsar's, 3 10 : 4, 2. Claudii Neronis, 2 2. Cossi, 1, 11. Duilii, 2 2. Horatii, 1 3. Manlii, 1 13. Marci Philippi, 2 12. Marii, 3 3. Parthorum, 3 11 : 4 10. Posthumii, 1 11. Spartaci, 3 20. Tarquini, 1, 7. Tulli Hostilii, 1 3. Ventidii, 4, 9.
Stringere bellum, 3 21. *ubi tamen melius totidem literis legas, ferrum, hoc enim stringendi verbo melius convenit, aut telum, quam vocem etiam in Liviana epitome in bellum transisse, notavi.* 3 16. Stringere gladium, 3, 21.
Stringere, pro vulnerare, 4 12
Studere nomini, provinciæ, 3 10. revocandis regibus, 1 9
Studium pro favore, 3 13
Stultitia simulata, 1 9
Stupens occasione, 1 16
Stuprum Lucretiæ refugii causa, 1 7. Virginiæ destinatum, decemviratus sublatus causa, 1 24. Stuprum suum egregie ulciscitur Origonitis uxor, 2 11
Sub silvis, pro in silvis, aut propter silvas, 4 12.
Subducere. Antonium metus subducit à prælio, 4, 7. æstibus Subducitur Oceanus, 3, 10. *Habet igitur significationem paulatim & prope sine sensu rei subtrahendi.* Velleius, 2, 72 : quos præfenti periculo fortuna subduxerat.
Subigere, pro domare : ita pop. Romanus Subigit Italiam. Præfat. Samnites, 1, 26. continuis cædibus aliquem Subigere, 2 18
Subire, 1 13. *habet significationem appropinquandi, interdum etiam scandendi, quam & in hodierno idiomate Hispano retinet.*
Subitus evadit, pro subito ev. 4, 2. Subita belli 1 1. ita Liv. 25, 15.
Submittere ædes, h. e. plana transferre, 1, 9. falces populo, h. e. imperium & potestatem consularem subicere populo ibid. Submitti cervicibus, h. e. inclinat, 1 18
Submovere hostes, pro repellere, 1, 10 : 3, 10 : 4, 5 : 4, 12. Submovere mari, pro pellere mari, 3 6
Subrogare, h. e. substituire per rogationem, 3 6
Substitui alicui, 1 9. in locum alicujus, 1, 6.
Subtrahere doti, pro cunctis, 1 12
Subtrahere se, pro subducere : Sic Armenia ad Parthos se Subtrahit, 4 12
Suburbana pop. Romani provincia Sicilia, h. e. quæ proxima est omnium provinciarum, & propemodum in conspectu Urbis, 2, 2 : 3 19. Suburbanum Tibur, magnitudinem Urbis secusq. provincia, 3 15

Succedere castris, prope accedere ad castra : etiam significatu est. quæ verbum Subire, 4, 9.
Successio provincias obtinentium, 4 2
Succingi in aliquem, h. e. ex editionem in aliquem sumere, 4 7. *Deducto loquendi usus à militibus, quorum erat cingi, cornua sinus Ambracii classe Succincta, h. e. infessa & munita,* 4 11
Succclamare, pro acclamare, 2 6
Sucro, urbs, 3 22
Sudibus circumdata urbi hostilis, 3, 10. Sudibus pugnant Romani, ibidem, & 3, 21
Sudor simulacrorum, 2, 8. Dio, & Plin. Cori. cap. 57. disputant, hoc naturalibus en causis quandoque posse fieri.
Suevi, pop. 4 12
Suffigere spolia 1 11
Suggestum se causæ, h. e. ulivo se offerunt, 2, 8.
Suggestus fori, 1 11. locus editus ubi concionabantur, dictus à suggerendo, h. e. aggerendo.
Suggestus Cæsar's in curia, 4 2
Sulmo, urbs, 3 21
Sumere bellum, pro suscipere, 4, 12. expeditionem, & mandare. opposita, 4, 12. nam mandare expeditionem, est committere duobus : sumere, per se id agere, & ipsum proficisci.
Sumere imperum, 4, 12. Sumpta prælio Thessalia, h. e. electa 4 2
Summa rerum, h. e. summum arbitrium, 4, 3.
Summovere. Vide Submovere.
Summus pro excellentissimo in quaque re : ita Summus astu, audaciâ, 2 17. augurio, 1, 5. Sic Plinius, 35, 12 : in omnibus his summus. Apulei lib. 5. in fine : manducatione summum.
Summa fames, pro extrema, maxima, 1 13 : religio fœderum, 2 6. virtus, 3 22. Summum nefas, 4 1. Summa rupes, pro apice ruptis, 1 13
Sumptuosa largitio, quæ nimis sumptus requirit, 3 12
Super, pro in. Super cassidem fœculus, 4, 12.
Super scuta labre, 3 10. Super mensas & pocula, 4, 2. Curtius, 7, 4. debellaturus super mensa Alexandrum.
Superata in una urbe Sicilia, 2 6
Superbia Ariovisti, 3, 10. Tarquini tolerata, 1, 7. **SUPERBIA** crudelitate gravior bonis, 1, 7. Non minus exosa, quam ævilia, 4 12.
Superb Tarquini cognomen, 3 7
Supergradi, pro superare, 3 21
Superior, pro victore, 1 10
Suervacuum 2 2
Supervivere ex editioni suæ, 2 2
Suppetere, pro adesse, 3 20
Supplices, de iis qui auxilium orant, 2 7
Supplicium de nito sumit pater Cassi, 1 16.
SUPPLICIO nihil deformati supplicia. Reguli, 2, 2. Supplicia quædam hodie sunt em facinorosi Romæ, 3, 12. Suppliciorum metu voluntaria mors, 3 19
Supprimere vetus, ita pro interdicere, 3 13
Supra, Africa supra Thessalam, 4, 2. h. e. superavit

INDEX.

peravit Theſſaliam, eâ quidem re, de quâ loquitur, nempe apparatu & crudelitate belli.
 Suprema pugna, *h. e. ultima, noviffima*, 1, 18
 Surenas præfectus regis Parthorum, 3 11
 Susplicere bellum, 4 2
 Sufpenſus utre, *h. e. incumbens utri & ſuper eum harena*, 3 5
 Suſcipere arma, mores, pro revereri, 4, 12. populum, 1 26
 Suus eleganter ponitur, pro nativo, proprio, aut eo, quod affectu ſuum facit: ut, Sua fortuna, Sua natura, *h. e. quam quis in poteſtate habet*, 3, 5. Not. ad Ovid. *Epiſt.* 12, 8. Sed mihi tam faciles unde deosque meos? *leg. meosque deos.* Sua magnitudine prædicta Antiochi acies, 2, 8. Sua obſidio Gallos fatigat, 1, 13. Suo ebore fulgentes elephantii, 2, 8. SUIs moribus domiti Thraces, 3 4. hoſtem SUIs artibus aggredi, 3, 1. adverſus hoſtem SUIs viribus uti, 2, 6. SUIs viribus confectus pop. Romanus, 3, 12. caſtra quaſi jam Sua circumvolant vultures, 4 7. *Hoc ſero modo Vellei.* 2, 75: Fugiens mox futuri ſui *Ca. aris arma*: adverſum hoſtem callidum SUIs conſiliis pugnandum, 2, 6. *Livius*, 22, 16: Nec Annibalem ſefellit, ſuis ſeartibus pcti. *Plantus*, *Amphitr.* 1, 1, 113. hunc telo ſuo ſibi, malitiâ, à foribus pellere.
 Sylla, *L. Cornelius*, 3, 5. Jugurtha ponitur, 3, 1. Mithridatem vincit, 3, 5. Samnites, 3, 18. foedus cum Parthiſis ferit, 3, 11. multos interficit, 3, 21. decus ſeculi ſui, 3, 21.
 Sylla Fauſtus, 4, 2
 Syllæ in conjuratione Catilinæ, 4, 1
 Syllana proſcriptio, 3, 21: 4, 6 tempeſtas, 4, 2;
 Syphax Numida, 2 6
 Syracuſe, urbs, 2 7
 Syria, 1, 11. debellata, 2, 8. provincia Caſſii, 4 7. occupatur à Parthiſis, 4, 9. recipitur à Vendidio, 4, 9. prima corruptis Romanis, 3 12. Syriæ laus, 2, 18
 Syriaticus, pro Syriacus, 2, 9 & ita ſcribendum fuerat, 2, 11: & 2 12
 Syria dea, 3 19
 Syrus quidam ſervis bellum concitat, 3 19
 Syrtis, *Africa loca vadoſa & arenoſa, etque exitioſa navigantibus*, 2, 2. Syrtium accolæ domiti, 4, 12.

T

T & D invicem mutant, 1 18
 Tabernæ argenteæ, 2 6
 Tabula proſcriptionis Syllanæ, 3 21. feralis, 3, 22. Tabulæ duodecim, 1, 24 in Tabulas referre quæ, 1, 5. *Caſ. ad Cic. in ep. fam.* 8, 8. Tabulæ, pro piſturis, Corinthiæ, 2 16
 Tabulata navium, 4, 11
 Tagus, *fl.* 2 17
 Tanquam viri occidi volunt Numantini, 2, 18
 Tantum non *h. e. prope modum, parum abiſt*, 2 6: 3 21. Sic Suetonius ſape, item Velleius, & ad eum Acidalius, Seneca, de benef. 5, 16: ut qui civem Romanum occidiſſet, impuni-

tatem, & pecuniam (*forte repetendum &*) tantum non civicam acciperet. *Adde Porcum in Xenoph. pag. 135. Ac ſic leg. apud Cic. ad Q. frat. 1, 1, ubi vulgo, tantum jam ad nimiam levitatem?*
 TANTI eſt exercitus, quam imperator, 2 18. Scilicet in vulgus manant exempla regentum, Utque ducum lituos, ſic mores caſtra ſequuntur. *Claudian. de laud Stilic.* 1 168
 Tarchondimotus, 4 2
 Tarentinus pro Tarentiſis. Vide Singul. pro plurali. Tarentinum bellum, 1, 18. Tarentinæ deliciæ, 1 18
 Tarentus Lacedæmoniorum opus, 1 18. occupatur ab Annibale, 2 6. recipitur à Romanis, 2 6
 Tarquinus Priſcus rex Romanus, 1 5. quid profuerit populo, 1 8
 Tarquinius Superbus rex Romanus, priorum nepos (*Vide diſputationem Laurentii Vallæ, præfixam notis in Livium*), 1, 7. quid profuerit populo, 1 8
 Tarraco, urbs, 4 12
 Tatiſ, Sabinus, 1 1
 Taurus, mons, 4 12
 Taxata dignitas equeſtris menſurâ, *h. e. æſtimata*, 2, 6. Taxata ſtipendio hiberna, 1, 12. Utitur hoc verbo Juſtinus. Seneca conſol. ad Marciam. 19, 2. Tanti quodque malum eſt, quanti illud taxavimus *Plinius*, 35 11. Talentum Atticum XVI. M. taxat Varro.
 Tegumenta, pecudum, pro coriis, 3 20
 Teleſinus, 3, 18. opprimitur, 3 21
 Tellus dea, 1 19
 Temere, pro facile, 1, 13: 1, 13: 2, 18. Utitur hoc modo Sueton. *Aug.* 16, 6. & *Tito*, 6, 6. *Quintilian.* 1, 3. Ingeniorum præcox genus non temere pervenit ad frugem. Eodem modo voce ſad iſe utitur *Herodianus*, 3 6
 Temeritas barbaris ſolita, 4 12. felix, 3 10. Salondici, 2 17
 Tempe locus Theſſalia, 4 2
 Tempeſtas claſſem Mithridatis lacerat, 3 5. oboritur inter necem Romuli, 1, 1. Tempeſtate interceptus triumphus, 2, 2. Tempeſtate flexus ſuos ſignificant ſidera, 4, 3. Tempeſtas belli Aſiatici, 2, 8. Punici, 2, 6. Sic *Livius*, 31, 10. *D. Hieron. ad Gerontiam de Monogam. in fine*: Hannibal de Hiſpaniæ finibus orta tempeſtas. Tempeſtas Mariana & Syllana, 3, 12: 4 2
 Templum Jovis Statorius, 1, 1. Templum Tarquinio erectum de manubiis *Capitolium*, 1, 7. Templo comparata Roma, 1, 18. Tempia vota inter diſcrimen pugne, 1, 1: 1, 11: 1 19, 1, 20. TEMPLA non poſſunt defendere, quem arma non potuerunt, 2, 12. circa Tempia imagine: Caſaris, 4, 1. Templis detracta arma, 2, 6 — patriis modo fixa revellunt Arma deis — *Strabon. Theb.* 12, 709. *πικρόσμητος δὲ τοῖς ὀπλοῖς τὰ Θουκυλιδέως, Ariſtides, orat. V. tom. II. pag. 95. Sic Argiva mulierum*

INDEX.

- multiter arma templis detraxerunt adven-
tante Cleomene. Plut. in apophib. Lacon. cap.
73. Nam in templis suspendi dedicarique sole-
bant ab hostibus capta.*
- Tenere *varia significationis verbum est. Tenere
concordiam vales continere, custodire, 4, 2.
Lacrymas, 4 6. ut tenere ora, apud Virg. *En-
2 1. & risum, apud Horat. de arte, versu 5.
militem in castris, 3 3. regnum, pro habere,
possidere, 1, 7**
- Tentum, 2 12. *Utitur hac voce unus, quod sciam,
antiquorum Horatius, Epodon, 12 12*
- Tenue fretum, *pro angusto, 2 8*
- Tenuis valet usque ad, & ultimo casui iungitur.
Colchis tenuis, 3 5. Dacia tenuis, 3 4. Ha-
driatico tenuis mari, 1 15
- Tergeminorum fratrum pugna, 1 3
a Tergo ordinatis omnibus, 4 12
in Terga serviliter servire, 1 23. *Sallust. Hist. 1
1: de vita ac tergo regio more consulere.
Servile enim supplicium hoc erat, unde nihil
crebrius apud Comicos huiusmodi dictis: om-
nem in tergo thesaurum gerit. Virgis dor-
sum desoliet meum, &c.*
- Termes, *urbs Hisp. Forte ratijs Termes, ut alii
edunt, hinc enim deducti videntur Terme-
stini, Tacitus, 4 45*
- Terminus deus non potest exaugurari, 1, 7. *Cato
1. Originum: Fana in eo loco compluria fuere,
ea exauguravit: praeterquam quod Ter-
minum fanum fuit, id nequitum exaugurari.*
- Terræ recondere, *sicut humi, 1 13. Terrarum
ficus qui pingunt, eos Florus in hoc opere imi-
tatur, Praefat. Ad eius forte imitationem, alia,
nec minus eleganti, comparatione opusculum
suum orditur Sex. Rufus: Morem secutus
calculatorum, qui ingentes summas aere bre-
viori expriment, res gestas, signabo, non
eloquar.*
- Terræmotus inter praelium, 1 19, 2 6
- Terrester, 2, 2. *ita Silvester, Plinius, 14, 16*
- Terrigenæ: *sic appellati Gigantes, quos Poeta
fabulantur terra editos, 1 17*
- Territare fines alicujus, 2 15
- Terror adventus hostici, 2 2. elephantorum, 1
18, 3 2 Germanorum, 3 10. Mithridatis,
3 5. Terrori esse, 1 11: 1 17. Terrorem
geminare dolo, 1 10. nominis sui circum fer-
re, 2 2 ad Terrorem movendum facibus
armari Fidenates, 1 12. ipso nomine ac
Terrore Punici maris quidam deficiunt, 2, 2.
nomine quasi Terrore composito Vercingento-
rix, 3 10. Testamentum Attali, 2 20. Caesaris
4 4. Testamenta passim in principijs scripta,
3, 10
- Testudo militaris, 3 10, 4 10
- Tentana Liburnorum regina, 2 5
- Thola, *urbs, 3 1*
- Teapo, *urbs, 4 2. non ostensa in triumpho
Caesaris, 4 2. Plutarcho *Cas. cap. 76. ex
Sallustio corrupte, ut puto.**
- Theatrum Pompeii, 4 2. Tarentinum, 1, 18. in
Theatro distincta radiis corona Caesaris, 4, 2.
- Thebæ *urbs, 2 7*
- Theodotus magister Ptolemæi, 4 2
- Thermopylae, 2 8
- Thermus Q. Minutius, *proprator, 4 2. apud Cas.
civ. 1 12. mendose forsan prætor scribitur.*
- Thefaurorum rationes, 4 12
- Thessalia, 1 16. infestatur à Thracibus, 5, 4 va-
statur, 4 2 in Thessalia bellum civile, 4 2.
iterum, 4 3
- Thessali, *pop. 1 18*
- Theutobochi, *Germanus, 3 3*
- Theutoni, *pop. 3 3 vincuntur à Mario, 3 3.*
- Thoas Aetoliae princeps, 2 8
- Thorius, 3 22
- Thracia acquisita, 3 12. in partibus Pompeii,
4 2
- Thracium litus, 2 8
- Thax Gladiator, 3 20. Thracæ *pop. 2 22.
vincuntur à Romanis, 3, 4. à Pisone, 4 12.*
- Thurii, *urbs, 3 20*
- Tiberinus, *fl. 1 1. ponte committitur, 1, 4. ali-
quando terminus imperii, 1 9, 1 11*
- Tiberinum ostium, 3 9
- Tiberius Cæsar. *Vide Vibius.*
- Tiberius Gracchus, *Vide G.*
- Tibæ præcinctum Duilio, 2 2
- Tibur, *urbs, 1 11*
- Ticinus, *fl. 2 6*
- Tigurini, *pop. 3 3*
- Tigranes Armenus, 3 5. victus à Pompeio, 4 12.
- Tithis, *fl. 2 5*
- Titulo unum bellum, multiplex victoria, 1, 18.
- Titulo ipso consecratur, Augustus, 4 12 Ti-
tuli, 3 5. Titulorum cupido in Antonio, 4
10. Val. Max. 8 6. de Servilio: Majorum
suorum titulis laurici cognomen adjecit.
- Titurius Sabinus, legatus Cæsaris, 3 10
- Togæ pictæ, 1 5. Togæ in judiciis, 4 12
- Tollere animos. *Vide A. Livius, 35 1. Nec
dubium est, quin omnis Hispania sublarata
animos fuerit: & 37 48. Ob hæc Aetolos
sustulisse animos. Seneca, de benef. 3 28. Ne-
que enim ulli magis abjiciunt animos, quàm
qui improbe tollunt. Hoc modo Spartianus
Adriano, cap. 5: ad rebellionem animos ef-
ferebant. Tollere clamorem, pro clamare, 3 8.
urbes, pro delere, 3 10*
- Tolostobogi, *pop. 2 11*
- Torquatus Pompeii legatus, 3, 6 Torquantorum
cognomen unde, 1 13
- Torques Gallorum, 1 13, 2 4
- Torrentis fortunæ, 2 7. *Arnobius, lib. 1: Ut
modo Romani, velut aliquod flumen torrens,
cunctas submergerent atque obruerent na-
tiones.*
- Torrentis Vergellii, 2 6 *Sic fons Arethuse, 2 6.
ita oppidum Perusium, Ebit. Liv. 126*
- Trabæ, 1 5. in Trabeis sunt senes Rom. de-
voti, 1 13. insignia capitis Rom. Trabeis
tropæa figit Viriatus, 3 17
- Tractus, *pro regione, 1 5, 3 3*
- Tradere se consiliis alicujus, *h. e. permittere, 2.
k 2 8. Sic*

I N D E X.

- 8 Sic dare, *Ovid. Ep.* 16. 161. Da modo te--
Terent. *Adelph.* 5. 352. Dare hodie mihi,
ubi nota *Georgii Fabricii*.
- Trahere** habet significationem introvendi, in
societatem, aut partes traducendi: ita Mace-
donici belli contagio Traxit Illyrios, 2. 13.
eadem fortuna Traxit ducem & exercitum
4. 2. Trahere in vires suas, 2. 12. Ita *sapius*
Tacitus. Tahere tot annos, h. e. durare tot
annos, 4. 2. Sic ducere est apud *Ambrosium lib.*
2. Roma anno ducit quinquaginta & mille.
Trahere naufragia, h. e. circumferre, cladem,
1. 13.
- Trajanus**, *Præfat.*
- Transfugæ** simulati. *Græcis* ψευδοπυλοί,
1. 7. 2. 6. 3. 11.
- Transgredi** flumen, 3. 10. Sic *Sueton. Cæs. cap.*
35 de maritimo itinere: in Macedoniam trans-
gressu, & paulo post ab Alexandria in
Syriam transit. Hunc loquendi modum contra
Alonis Pollionis sententiam defendit Agellius,
10. 26.
- Transactum** de partibus, h. e. actum, 4. 7.
- Transilire** amnem, 3. 3. quaternos senosque
equos, 3. 3. per Thraciam, &c. h. e. raptim
transgredi, 3. 5.
- Trans arina** ætas pop. Romani, 2. 19. origo
Tatquinii, 1. 5. Transmarini, 1. 1. triumphi,
2. 18.
- Transversum** agere, h. e. alio impellere, 4. 2.
Retulit inter proverbia Erasmus, 2. 8. Sic
transversum auferre est apud *Plin.* 28. 1.
- Transmenus** lacus, 2. 6.
- Trebia**, n. 2. 6.
- Trepidantia** carpenta, 3. 10. h. e. cum cura &
metu sustinantia: ita non est trepidandum
dixit *Seneca. benef.* 6. 43.
- Trepidare**, 1. 10. Trepidatum est, 2. 2.
- TREPIDATIO** pro victoria, 3. 10.
- Treviri**, pop. 3. 10.
- Tribunica** potestas seditionum causa, 3. 13.
Tribunicæ seditiones, 3. 19.
- Tribunorum** pl. origo, 1. 23. immanis potentia,
3. 17. Tribuni pl. sacrosancti, 3. 17. Tribu-
nus, pl. Crassum diris devover, 3. 11. à Tri-
bunis agros & cibaria flagitat populus, 3. 11.
Tribus institutæ à Romulo, 1. 1. homo sine
Tribu, 3. 16. Sumptum ex *Homero Iliad.* 9.
63. Tribus, pro plebe, 3. 6.
- Tributarius**, qui tributum pendit, 3. 4.
- Tridentina** Jugu, 3. 3.
- Trifarum**, pro tripartito, 4. 12.
- Trigæcini**, pop. 4. 12.
- Tripertitus**, 3. 3.
- Triste prælium**, pro periculoso, 4. 2.
- Triumphalis** agricola, 1. 11. ita triumphalis ara-
tor, apud *Plin.* 18. 3. Triumphalis ornatus,
1. 5.
- Triumphans** cl. f. 2. 7. Triumphat de fortu-
na Regulus, 2. 2. Triumphatum de parvis
oppidis 1. 11. non Triumphatum ex civili-
bus bellis, 3. 22.
- Triumphatum** mare, 4. 2.
- Triumphus**, 1. 5. Allobrogicus, 3. 2. Jugurthi-
nus, 3. 1. Macedonicus, 2. 12. maximus pri-
mus, 2. 2. Numantinus, 2. 18. de Verulis &
Bovillis, 1. 11. Triumphi dignitatem servili
inscriptione violare veretur Perperna, 3. 19.
Triumphum maximum decus caprus imperator
hostium, 3. 2. Triumphi Cæsaris, 14. 2. vi-
ginti quatuor de Samnitibus, 1. 16. Trium-
phos contemnit Augustus, 4. 12. Triumphus
pro re de qua triumphatur, 2. 8. 2. 15. pro
spoliis in triumpho ferendis, 2. 2. Triumphi,
pro victoriis, 4. 2.
- Triumviratus**, 4. 6.
- Triumviri** constituendæ reip. 4. 2. 4. 7. divi-
dendis agris, 3. 14.
- Trophæum** Flamini ex torquibus Gallorum, 2.
4. Trophæa Domitii & Fabii, 3. 2. Drusi, 4. 12.
Trophæa locis eminentibus fixa, 2. 17. Sic
apud *Dionem lib.* 56. pag. 667 Augusto & Ti-
berio inter alios honores duo fornices (ut
dicitur) decreti, quibus trophæa insisterent.
Trophæa erigere in statu Romanis ante Do-
mitium, 3. 2. super Trophæa ipsa emine-
Theutobocchus, 3. 3. Trophæa hic intelligi de
spoliis, qua præferbantur triumphantibus.
Tubam non sustinere, 4. 12. Alludit ad istud
Virgilii, Æneid. 11. 27:—Cur ante tubam
tremor occupat artus? Tuba præcinent
deleta Corinthus, 2. 16.
- quia TUERI Saturninum non potest Marius,
adversus illi redditur, 3. 16.
- Tullus Hostilius**, *Vido H.*
- Tumultus** magis quam bellum, 2. 19. 3. 21.
4. 12. Tumultus magis quam prælium fuit,
Caesius, 6. 5.
- Tumulus** pro edito colle, 4. 7. Tumuli, 3. 3. Al-
pium, 3. 3. Cynocephale, 2. 7. montium, 3. 10.
- Tunicæ** palmatæ, 1. 5.
- Turbantibus** invicem copiis, 4. 2.
- Turbo** belli, 3. 5. civilis insaniæ, 3. 21. fluminis,
3. 11. primi imperus, 2. 6. seculi, 4. 3.
- Turduli**, pop. 2. 17.
- Turpis** fames, 4. 5. *Quintilian.* 8. 6. illud quo-
que & poetis & oratoribus frequens, quo cum
qui efficit, ex eo quod efficitur ostendimus,
&c. Sic *Virgil. Æn.* 6. 376—turpis egestas.
Sic obscenam famem dixit idem *Poeta, Æn.*
5. 367.
- Turpitude** fœderis Caudini, 1. 16.
- Turres** elephantorum, 1. 18. navium, 4. 11.
- Turis** silvæ, 3. 5.
- Tusci** pastores Romam confluant, 1. 1. Tuscum
mare, 3. 1.
- Tutia**, urbs, 3. 12.
- Tuti** locis, 2. 3. Sic gentes locis tutissimas
Rhætos & Vindelicos appellat *Vallius* 2. 95.
- Tyranni** bonis infensi, 1. 7. *Tacitus, Agr. cap.* 3:
Multi fortuitis casibus; promptissimus quis-
que sævitia principis, interciderunt.
- V
- Vaccæ**, pop. 2. 7. infestantur à Cantabris, 4. 12.
Vadere, de amnis dictum, pro labi, fluere, 2. 7.
vadi-

INDEX.

Vadimonis lacus, 1 13
in Vadis hæret pugna, 3 10. *propter vada naves non possunt congregari.*
Væcordia mentis, 4 10. Væcordiæ poenas dare, 3 7
Valentia, *urbs*, 3 22
Valere, *pro posse*, 3 5
L. Valerius Corvinus, 1 13
Valerius Publicola, quomodo primus Cof. 1 9. *Plinius*, 36, 15 Publicola, qui primus Cof. fuit cum. L. Bruto. *Rutilius, Itin. versu* 271: Hic est qui primo seriem de consule ducit, Usque ad Poplicolos fideamus avos.
Valida oppida, 1 7. Validissimæ gentes 4 12. nationes, 4 12
Vallare, *pro munire, protegere: ita* anguibus arenisque vallata Capsa, 3 1. armis ferroque Macedonia, 2 12 elephantis acies, 2 8. mari Pyrenæoque Hispania, 2 17. *Ducta vox à vallo, quo muniri solent castra. Alludit von Scipionis in Ep. Liv. 57 2: Cum gladio te vallare scieris, vallum ferre definito, Cic. pro. Archia; Portius, &c.*
Vallum Urbis, 1 1. Vallum ferre, 2 18, rumpere, 4 2. Vallo circumdata urbs hostilis, 3 10. Vallo xvi millium obducta castra Pompeii, 4 2. *Hæc ratio includendi hostes dicebatur circumvallare.*
Vannus Antonii, 4 10
Vargunteii Catilinæ socii, 4 1
Varius ingenio, 4 7 *h. e. inconstans: alias Varius valet vofum, dolosum, ut in lib. 1, D. de dolo malo. Varii ingenio reges Romani, 1 8. h. e. differentes, alius bellator, alius sacricola, &c. Vario eventu capta oppida, h. e. dispari, 1 12. Varium bellum, pro ancipiti, 4 12*
Varro C. Terentius, Cof. 2 6
Varro cedit Hispania, 4 2. *Vinetus hoc loco Varum reponis pro Varrone: male, vide Casarem.*
Varus, *fl.* 2 3: 3 2
Varus P. *Attius*, 4, 2. configit cum Didio, 4 2.
Varus prioris filius Germaniæ Procos. 4 12
Vastare, Minucius Thraces toto Vastavit Hebro, *h. e. in utraque ejus ripa*, 3 4. *Sic apud Senec. epist. 113; Alexander Persas, & Hyrcanos, & Indos, & quicquid gentium in Oceanum extendit Oriens, vastabat, fugabatque.*
Vastatio Italiæ bello Punico, 2 6. sociali, 3, 18
Siciliæ bello servili, 3, 19. Thessaliæ bello civili, 4 2
Vastitas camporum, *h. e. immensa planities*, 3 11
Vates, 1 7
Ubera admove, 1 1
Vedtigalia, id est, imperii patrimonium, 3, 13. in questu habita, 3 12
Veientes vincuntur à Romulo, 1 1. Fabios cedunt, 1 12 delentur, 1 12
Velato capite diis Manibus consecrat se Decius, 1 14
Velificare, *h. e. vela facere, navigare*, 3 7
Velificari favori civium, *h. e. aucupari favorem civ.* 1, 19. *Apud Cic. Ep. fam. 8. ne velificatus alicui dicaris.*

Velini fontes, 1 15
Velocitas Marii, 3, 3. Pompeii, 3, 6. Quinctii, 1, 11
Velox genus Ligures, 2 3
Velum purpureum in navi Cleopatraz, 4 11.
Velis opertum mare, 2 8
Venas exsolvit Merula, 3 21. *Hoc genere mortis, ut levissimo, multi extincti leguntur.*
Venalis Urbs, 3 1. *Petronius in carm. de bel. civ. versu* 41: Venalis populus, venalis curia patrum.
Veneno se conficiunt Cantabri, 4, 12. Cretes, 3 7. Numantini, 2 18. Ptolemæus rex Cypri, 3, 9. Veneno mori non potest Mithridates, 3, 5. Veneno mixti fontes, 2, 20. *Idem fecerunt Afri contra Curionem, apud Appian. civ. lib. 2. pag. 455 & Lucan. 4 360*
Venerari deos, 1 11
Veneti, *pop.* 3 10
Venetia, 3 3
VENIENTI bello occurrendum, 4 11
Venire in catenas, 4 8. in deditionem, 4, 2. in equis, 4, 2. in fidem, 3, 22 in manus hostium, 2, 2: 3. 19: 4 8: 4 12. in potestatem, 4, 11.
Ventidius Parthos vincit, 4 9
Ventosus dies, 3 3
Venis remisque, 2, 2. Ventorum labor, 4 11.
Venuleius, 3 21
Veneri sacra Cypros, 3 9
in VERBO tantum virtus, 4, 7 *Verba neutra passive usurpata. Prasat. in Verba jurare*, 3 16.
Vercingetorix Gallus, 3 10
Vergelli torrens, *vide T.*
Vergere in unum, *h. e. prope concurrere*, 4 2:
Vernat bis floribus Campania, 1 16
Verulæ, *urbs*, 1 11
si veram volumus, 3 11. si Vera volumus noscere, 3 7. *sic Cuius in l 63. in fin. de cond. & demonstr. si Verum amamus, Curt. 3 2: Verum & tu forsan nolis, &c. Sic. Mart. 11 14*
Vestæ focus, 1 2. Sacerdotium, 1 13
Vestales aræ, 3 21. Virgines, 1 2: 1 13
Vestigia Senonum Flori ævo nulla, 1 13. incendiarii Romani Gallici sanguinis inundatione delata, 1 13. Veientium nulla, 1 12. Vestigiis instare, 4 11 deductum à cursoribus in stadio, quos in genere, Hom. Il. 23, 764: *ἵχνη τῶ πλεῖστος, παρ' ὅν κέντι ἀμφοτέρωθεν. Gallorum elegans in hunc sensum vox est, Talop.*
Vesuvius mons, 1 15: 3 20
Veterani, 4 2. revocantur ad militiam, 4, 4. Veteranis in pretium militiæ agri dati, 4 5.
Veto, *von tribunorum intercedentium*, 3 14
Veturius Cos. Samnitibus deditur, 1 16
Veturia Coriolani mater, 1 22
Vereres divitiæ, 3, 9. *Forma Ἀρχαῖα καὶ ἐπὶ Ἀπὸν Græcos dicitur, & Παλαιότατος apud Alian. Hist. Anim. 11. 10: Tacitus 14 13. vocat longam opulentiam: ad quam formam corrigendum puto Arnobium, lib. 2. pag. 119. Ac tamen ne causam tam longa legebatur longam) prodere dissimulatione videamus. Hactenus enim distulerat veri argumenti robore pro-*

INDEX.

*promere, Apud Caesar. de B. C. 2. 35 : Ege-
laretus, veteris homo potentiae.*
Vexat castra Romana serpens, 2 2. *hoc verbo
crebro utitur Justinus.*
Vexilla Parthorum, 3 11
Viator qui trib. pl. apparet, *liber consuli*, 3 17.
Vibius 4 12. Dalmatas perdomat, 4 12 *mirobi-
que legendum Tiberius, ut vere docuit Pighius.*
Vibrare faces, 1 18. Vibrantia vexilla, *h. e. ni-
tentia, micantia*, 3 11
Vices, *pro intervallis*, 2 17
Victiam novæ Urbis prima Remus, 1 1. *victimæ
securi percussæ*, 2 5 victoriam promit-
tunt, 4 7. Victimarum fuga, 4 2 infule, 4
2. Victimæ centum non perlitat Caesar, 4, 2.
Victor gentium, *Vide G.*
Victrix Asiæ Europæque Roma, 3 18
Victoria patricio fœdata, 1 3. *Sic Tacitus*, 4
19. fraude violata, 2 17 sanguine Decii em-
pta, 1 14. magna de Pœnis, 2 2. matura, sed
infamis, 2 20. SALVA fide, & integrâ dig-
nitate paranda, 1 12. Victoria nova, non pug-
nare, 2 6. vera, & sine exceptione, 2 18.
Victoria ex casu, 1 18. *Virg. Æn. 5. 201 :*
Attulit ipse visis optatum casus honorem ex
errore, 4, 7. Victoriæ monumentum pulchrius,
flans urbs, quam insensa, 4 12. pretium, con-
secratio Decii, 1 17. auspiciis, comparatæ
classis, velocitas, 2, 2. jus, 6, 7. maximum dec-
cus, cactus rex hostium, 3, 10. Victoriæ pa-
cificæ à diis Posthumus 2, 11. Victoriæ
suam hostibus victis non exprobrant Romani,
3 2. Victoria multiplex bellum, 1, 18. Victo-
ria uti, 2, 6. Victoriis totum terrarum orbem
peragrat pop. Romanus, 2 1. Victoria, *pro
manubus ea victoria partis : ita Victoria tem-
pestate intercipitur*, 2 2
Victus Hieropriusquam hostem vidisset, 2 2.
Victus hostis antequam visus, 4 2. Victus
magis quam domitus, 4, 12. Victus & victus,
3 1. *eadem hæc conjuncta apud alios notavit
Savaro, ad Sidenium carm. 2 450. Victo si-
milior populus, qui vicit*, 4, 6. Victis solamen
in splendore victorum, 2, 8. *Eodem redit istud
Livii, Præfat. Si in tanta scriptorum turba
mea fama in obscuro sit, nobilitate ac mag-
nitudine eorum qui nomini officient meo
me consolet : ubi dubitare possis an potius
luminis legendum sit.*
Videntibus procul quasi marina pistrix evase-
rat, 3 5. *h. e. qui procul spectabant, ita ap-
parebat quasi pistrix.*
Vigilia prima, 4 2 tertia, 3 10. *de Vigiliis
vide Lips. de M. R. 5. 6. pag. 275*
Vilis mortis gens, 2 6. Vilissimus rex, 4 2
Viminei clipei, 3 20. viminea vincula, 3 20.
Vincere hostem non vult exercitus, cum posset,
1 22
in Vincula dare, 3, 10. in Vinculis habere, 3, 2.
Vindelici, *pop.* 4 12
Vindelicus, *fl.* 3 2
Vindex Capitolii Manlius 1 26. Vindices li-

bertatis imperio ornat, 1 9
Vindicare uno loco duplici significato positum, 1
& 1 16. ad Vindicandum libertatis & puci-
tatis decus, libertatem enim, vindicare,
usurpare sibi, asserere se in libertatem : puci-
titiam, est ulcisci, panas ob eam lasam sumere.
Vindicare injuriam, 1, 22 se à captivitate,
12 supplices de hoste, 1 22. Vindicari vo-
lebant servi, 3 20
Vinnus mons, 4 12
Vini dulcedine mitigati Cimbri, 3 3
Violatur victoria subornatis percussoribus, 2, 17
triumphi dignitas inscriptior e servili, 3, 13
Violatur veneficio arma Romana, 2, 20. mo-
dici Catonem violant fomentis, 4, 3. Violatur
manus propterea nescit Brutus & Cassius,
4 7. *Apuleius in adlocuta Hermetis, in prin-
cipio : Ne tantæ rei religiosissimus sermo mul-
torum interventu præsentiaque violetur.*
Viperæ sibilare desistit, 4 12
Vir plerumque significationem habet fortitudinis,
ita VIRO cum viris facile convenit, 3 20.
Viris toleranda impetari sibi volunt Numan-
tini 2 18. Idem orant Scipionem, ut se tan-
quam Viros occideret, 2, 18. digna Viris mori,
qua pugnando evenit, 3 20. Vir, *pro marito*,
1 7. Viri, *de gladiatoribus dictum*, 3, 20. *si
de Andrisco, 2, 14. qui & ipse dubii status erat.*
Vir sapiens usurpatur, tanquam loco promeni-
ni, ut tantum animorum Viro Marius de-
bat, 3, 16. adortus Virum, 4, 12. aut Virum
violare fomentis, 4 2. sic Virgo. Vir de sexu
Vir unus Numantinus non fuit, qui in trium-
pho duceretur, 2 18. VIRIS fortibus miser-
rimum mori ad arbitrium hostium, 4, 8.
Virgæ licitorum, 1 26, 4 12. Virgis liberos
suos caedit Brutus, 1 9
Virginittas integritas, 2 6
Virginis filiam interficit, 1 24
Virgines Vestales. *Vide Vestales.* Virginum rap-
tus 1 1. Virginum Romanarum virtus, 1, 10.
Virgo ut pronomen usurpatum, 1 30. sic Vir.
Virgula palustris, 2 6
Virriatus Lusitanus, 2 17
Viridomarus Insulæ, 2 4
ne Virilia quidem portenta, *pro eunuchis*, 4 2.
Virtus absque fortuna parum proficit, *Præfat.*
Virtus & fortuna ad constituendum pop.
Rom. contendunt. *Præf. Similia fere concipi
Plut. Demosthene. c. 4. si in certamen natura
& fortuna velut artifices descenderint, haud
expeditum sit, hæc negotiis, an moribus illi
magis eos adæquaverit, dijudicare Virtus
acutur ratione, 1, 9. aufert patricidam, libe-
rat, à pana, 1, 3. calamitatibus approbat, 1
13, 2 2 necessitate augeatur, 3 3 minus effi-
cax quam fortuna, 4 7. non in re, sed in
verbo tantum, ibidem. Virtus Calpurnii, 2, 2.
Numantinorum, 2 18. Quinctii, 1, 11. Virgi-
num Romanarum, 1, 10. VIRTUTIS nihil in-
terest, equis an navibus, terra an mari dimi-
cetur, 2, 2. Virtutis summæ, sed calamitosa,
Sertorius,*

INDEX.

Sertorius, 3 22. in Virtutis honorem regnum Tullo datum, 1, 3. Virtutis experimenta, 1 13. flos, 1 22. monstra, 1 10. Virtutis flos ferrum Alpinis gentibus quasi cote acuit Romanus, 2 3. Virtuti dolum addere 1 3. 3, 3. in Virtute fiducia, 2, 2. pro Virtute barbari habent impetum, 3 3

Vis Romana, h. e. arma Rom. 3 10. Sic apud Tacitum Vis pro multitudine hominum, 1, 1: 3 17. hostium, 4, 10. imbrium, 2, 6. sanguinis, 4, 2. Ita vis magna gladiatorum, Liv. 1, 51. homin. Liv. 2 5: 2, 34. Volscorum, Liv. 2, 35

Vis belli pro tota mole, 2, 6. calamitatis, 1, 13. Vi partum imperium, 1, 2. Vi re-oscens, vi erepta, jure videtur agere, 3, 2. VIREs industriam temperant, 2 12. f. artis magis, quam oppresse, 4, 2. VIRIBUS suis confectus pop. Romanus, 3 12

Viscera Italiz, 2 6. senatus, 3 21

Visargis, fl. 4 12

Vitigineus, 3 20

VITIA crescunt cum magnitudine imperii, 2, 19. Romanorum spem dant Mithridati, 3 5.

VITIA quam imperia Romanorum minus ferunt Germani, 4, 12. VITIIS, quasi sentina, mersa ref. 3, 12. Vitia speciosa, 3 12

Vittæ discolors, serpentum in modum, 1 12. Vivere hostium aliqui debent, ut sint quibus imperemus, 3 21

Vivus in manus hostium venit Regulus, 2, 2. & pene Crassus, 3 11. Vivum sociumq; regem conficit pop. Romanus, 3 9

Ulcisci, pro punire, 1 1: 1 13

Ultimum sumitur pro extremo, summo, periculosissimo: sic Ultimus dies, 2, 6. ultima specula septentrionis, 1, 5. ultima rabies, 2, 18. ultimæ fortis vir, 2, 14. Velleius, 1, 11. de hoc ipso: se Philippum, regizque stirpis ferebat, cum esset ultimæ. Ultimum belli dedecus 3 19. ultimum vulnus, 2, 6. h. e. quod plane ingular: post quod alteri non est locus. Ultima pro periculosissimis, 1 13. ultimi metus, 2, 6. ultimæ diræ, 2, 6. ad ultimum, h. e. postremo, 4, 7. sed suspicor eo loco positum ultimum pro morte, sicut alibi Extrema

Ultio ad arma jurata, 2 6. mandata à moriente, 1 9. ita apud Silium, 2 222: Ipsa pyram super ingentem stans laucia Dido, Mandabat Tyriis ulticia bella futuris, à populo, 2 9: 2 16: 3 1. ultio de rege, 3, 10. in Ultionem assurgere, 3, 1. exanlescere, 2, 18. pro ultione, quam pro victoriâ, infestius pugnatum, 2 2

Ultra mortem patentia vulnera, 2 7. ultra puter ætatem pop. Romani, qui magnitudinem considerat, Prefat.

Ultero valet sponte, non lacessitum aut monitum; sic ultro Numam in regem petunt Romani, 1 2. regnum datur Tullo, 1 3. regnum petit Tarquinius, 1, 5. pueros Faliscorum remittit Camillus, 1, 12. socios hostium persequuntur Romani, 1, 19. victoriæ pretium sibi poscit

Pales, 1 20. navigat in Italiam Poenorum classis, 2 2. dona mittit Albanus, 3 5. pates igitur ita legendum quoque, 3, 10. & in gemino loco Vellei. 2 120: ultro Rhenum cum exercitu transgreditur, hic enim est, quod pramiserat de magnitudine Tiberii.

Umbri, pop. vincuntur à Romanis, 1, 17. cum reliquis Italia contra Romanos conspirant, 3, 18

Umbria, 4 2

Uncis carnicum tracti, 3 21

Unus ducum, 4 12. principum, 4, 12. è plebe, 1

13 Unus vir Numantinus non fuit, qui in triumpho duceretur, 2 18. UNIUS præsidis nutu, quasi anima, & mente, regitur imperium, 4, 3. una ex obsidibus, 1, 10. una quasi manu facta strages, 4, 2. in una urbe tota insula superata, 2, 6. in unum contrahere copias, 4, 2. Justinus aliquoties adunare dicit in unum vergere, 4 2. uno prælio obtritus Pharnaces, 4 2

Vociferationes, 2 7

Volero Pubilius seditionem concitat, 1 22

Volitare significat discursare: ita volitant per Etruriam infesta signa, 1, 17. per Campaniam Apuliamque hostes, 2, 6. trepidantia carpenta, 3, 10. per diversa gentium Pompeios, 3, 5. per totum agmen oculis, manibus, clamore Cæsar, 4, 2. sic Livius, 3, 19. Volitantem tota acie. Tacitus, 2 21: Tota volitantem acie, Volitat in primam aciem Cæsar, h. e. celeriter adcurrit, 3 10

Volisci, pop. cotidiani Romanorum hostes, 1, 11. triumphî de Volcis, 1 18

Volini, pep. 1, 21

Volucibus quoque invia, 2 12. ad notam pertinet quoque vox ominosa Nicephori apud Cedren. pag 396: Nemo nostrum perniciem evitabit, ne si volucres quidem fiamus.

Voluere urbem h. e. tentare oppugnando, 3 1

Voluntaria deditio Coll. 1 6. fuga Romanorum, 3 1. legato Africanis, 2, 8. mors, metu suppliciorum, 3 19

Votum Infubrium, 2 4. Myforum, 4 12. Romuli, 1 11. Sempronii, 1, 19. Voia in Capitolio nuncupata, 1 11

Vox Adherbalis, de Annibale, 2, 6. Annibalîs ad milites, 2, 6. Viso fratris capite, 2, 6. Ariovisti ad legato Cæsarîs, 3, 10. Bruti morientis, 4, 7. Cæsarîs ad gubernatorem navis, 4, 2. ad milites, 4, 2. de Pharnace, 4, 2. Catilinæ in senatu, 4, 1. Crassi ad legatos Parthorum, 3, 11. Drusi de largitione sua, 3 17. Furfidii ad Syllam, 3 21. Genii ad Brutum, 4, 7. Germani cujusdam linguam caussidici tenentis, 4 12. Jugurthæ de Roma, 3 1. Marii ad exercitum, 3, 3. Myfi ducis ad Romanos, 4 12. Parthi cujusdam ad Romanos, 4 10. Pyrrhi de Romanis, 1 18. Scipionis morientis, 4, 2. Vercingetorigis ad Cæsarem, 3, 10. vox audita in somnis, 4, 7. Vocem mittere, pro loqui, 4 10

Vox una duobus sensibus serviens, 1 1. Vide etiam

INDEX.

etiam Fax, & Vindicare. Voces duæ in unum coalitæ, 2, 17, sic emendo Livium, 24 3. Ac miracula aliqua affingunt, ut fuerat affinguntur plerumque tam insignibus locis, ut apud Gruterum in inscriptionibus, pag. D XII, est MERCASSITUR pro MERCASSIT. UT. Urbs, pro Roma, 1, 13. Urbs urbium, h. e. metropolis, 2 6. in una urbe quasi binis castris dissidetur, 3, 17. in una urbe tota insula superata, 2, 6. urbes tres maximæ, 1 16. Asiaticæ regibus parere consuetæ, 2, 20. Celiberrorum C. L. everse, 2, 17. URBES miseræ societatis inter hos & illos duces pœnas dant, 4, 2. urbium caput, pro metropoli, 1 16. ad urbium excidia conversi duces, 3, 22. circa urbium obsidiones discursus, 4 2. Urere, h. e. esse dolori, 2, 6. Sic Ammianus, pag. 191, 25 : 241 29 : 489 33. Edit. Lindenbr. Urgere armis, fame, 1, 10. obsidio, 2, 2. Urget fames, 2 18. Uripetes, pop. 4 12. Usque ad ambitum, 1 16. usque Cæsarem, Præfat. usque postpositum : fretum usque, 2, 2. in Sarmatas usque, 3 4. Usus pro commodo, ut non in usum sic ad speciem imperii quædam provinciæ acquisitæ, 3 13. pro consuetudine, aut exemplo saltem : usu incognita clades, 2, 2. qua nunquam venit usu : Cic. fam. 3 8. Ut barbaris, h. e. ut solent barbari, 4, 12. ut in magno populo, 1 26. ut in tali discrimine, h. e. respectu talis discriminis, 3, 17. ita Livium, 20, 5 : satis, ut in trepidare, impavidus. Videatur Portus, in Xenoph. pag. 128. ut ita dixerim, 1, 11. ut sic dixerim, 2, 6 : 3, 21. 4, 2. Cicero, de Orat. 3, 41 : Atque etiam si vereare, ne paullo durior translatio esse videatur, mollienda est : præposito sæpe verbo : ut, si olim M. Catone mortuo, pupillum senatum quis relictum diceret, paullo durius, sin, ut ita dicam, pupillum aliquanto mirius est. Talia igitur passim advertas. Apuleius, pr. Florid. in ipso, ut ita dixerim solo (an folio?) ætheris, Tacitus. Agr. 3, 4 : ut ita dixerim, non modo aliorum, sed etiam nostri superstites sumus. Caius in l. 1. de O. T. in toto causâs dicentibus, nefas, ut ita dixerim, videtur esse, nulla præfatione facta, iudici rem exponere. Ut non ita, 3 12. Ut & frui differunt Vido E. Ut, pro nancisci, non alias tam incruenta victoriâ Uti sumus, 3 6. Utre suspensus nuncius Luculli ad Cyzicenos, 3 5. Uterque, Utræque, pro utraque, 3 5. utraque, pro utrumque, 3, 6. utrisque, pro utrisque, 4,

12. Ita Livius, 23, 21. Responsum utrisque, non esse unde mitterentur. Justinus, 41, 2. Sermo his inter scythicum Medicumque medius, & (vel ex) utrisque mixtus. Vulcano promissa arma h. itum, 2 4. Vulnera ultra mortem caentia, 2, 7. vulnera in pectore, 1, 18. VULNERA quandoque curatione ipsa rescinduntur, 2 23. Vulnera translatæ ponitur pro quavis clade : sic Vulcanus ultimum imperii, 2, 6. grave Vulnerus accipit pop. Romanus, 3 11. Vulnera reip. bellis civilibus, 3, 5. Justinus, 2, 11 : Xerxes duobus vulneribus terrestri prælio acceptis, experiri maris fortunam statuit, ubi, innotissimis interpretibus (spanus : recibio dos illas, Vultei trib. mil. 4 2. Vulturcius T. Catilinae socios prodire, 4 1. Uxores Cimbrorum, 3 3.

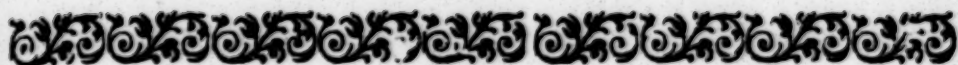
X

X Antippos militiæ peritissimus, 2, 2. Polybius, 32. vocat λακωνικὸν ἀνδρα τὸν λακωνικὸν ἀνδρῶν μετισταχάτα, ὃν τελεῖται ἐν τοῖς πολεμικοῖς χειρὶ σὺμμιτρον. Magnus interpretes, Lacedæmonium virum disciplinâ Lacedæmonicâ imbutum, & qui rei militaris usum mediocrem haberet, at certa magnum bellorum habuit usum, ut consentiunt historia, ut aliter Polybius, nam σὺμμιτρος quidem mediocrem non sonat. Dubitantem de loco dicit Berneggerus vir optimus simul doctissimusque, cuius amicitia, colloquiis, consiliis, exemplis, bibliotheca, cum aliis multa magnaque beneficia, qua per hac tempora vel è conjunctissimis improbe sperentur, tum imprimis quantulumcunque in his studiis profeci, ex assu debui. Is, inquam, me docet, illud σὺμμιτρον referri ad ἀνδρῶν istam Laconicam, de qua mihi præcesserat, ut vertendum sit : dicitur in Laconicâ imbutum æquæque rei militaris præditi : nimirum & insignem Sempiterni retribuit, & τελεῖται haud deteriore, ita μιστριæ apud Plut. Cic. cap. V & apud Diad. 20. 70. καὶ ὁ χερμαῖα καὶ σπῆρος καὶ δούμιον σὺμμιτρον, qua & ipsa per modiciorum & mediocre minus recte conversa sunt. Xerxes, 2 8. comparatur Antiocho, 2, 8. Xerxis miserabilis, 2 8.

Z

Z Acynthos, inf. 2 9. Z. a. a, 3 1. Zeugma, transitus Eux. tratis, 3 11.

INDEX

I N D E X

Vocabulorum Omnium,

Quæ in *F L O R O* Leguntur,

Ita ad Editionem Parisiensem conformatus, ut, in aliquo Vocabulo perquirendo, Lector non ad numeros in supremâ paginâ depictos attendat, sed ad illos qui in ejusdem orâ adscribuntur.

A

A Bdicare 122, 11
 abdiderat 185, 15
 addita 13, 2
 aberat 16, 2. 115, 1
 abhorrebat 14, 9
 abjectus 108, 6. 174, 12
 abjectus 4, 1
 ablata 152, 11. 173, 9
 ablato 77, 3
 ablatum 55, 11
 ablatum 7, 3
 ablegato 162, 11
 abluebat 75, 1
 abnuebat 151, 2
 abnuentibus 124, 8
 abnuit 134, 12
 abolisset 174, 15
 abolitione 171, 7. 173, 10
 abrogatis 18, 2
 abrogatum 16, 4
 abrumpit 2, 5
 abrumpitur 47, 3
 abrupta 66, 7. 73, 5
 abruptis 116, 1. 125, 2. 181, 5
 abscederent 161, 1
 abscessit 159, 4
 abscedit 68, 19
 absconderentur 85, 7
 abscessa 37, 16
 abscessam 47, 4
 abscessis 99, 4

abscondit 29, 12. 163, 11
 absenti 62, 24
 absente 112, 15
 absentem 109, 7. 153, 5
 absenti 151, 3. 152, 8
 abstulerit 80, 8
 abstulerunt 38, 10. 59, 12
 abstulisset 112, 1
 abstulit 10, 10. 127, 2
 absumpto 175, 15
 abundantem 110, 15
 abundanter 106, 8
 abundantia 120, 4
 abundarent 155, 3
 abundaret 107, 1. 156, 7
 accendit 122, 1. 127, 3
 acceperant 175, 5
 accepimus 38, 21
 accepit 96, 21. 114, 5. 116
 10. 124, 15. 182, 10.
 187, 17
 accepta 33, 14. 160, 11
 acceptum 85, 7
 accerferetur 91, 3
 accesserat 98, 5. 126, 5
 accessere 112, 11
 accessibus 73, 8
 accessio 70, 12. 92, 9. 106,
 15
 accessit 35, 4, 10. 159, 11.
 169, 6
 accessus 35, 4
 acciderat 176, 12
 acciperent 7, 7. 9, 1. 186, 8

accipit 11, 8. 110, 9
 accipite 56, 16
 accolas 185, 21
 accolis 53, 10
 accivir 160, 12
 acerbissimum 113, 20
 acerbos 73, 9
 acerrime 83, 12
 acerrimi 167, 11
 acerrimus 58, 10. 62, 15
 acervatum 34, 5
 Achæ 67, 2. 79, 7
 Achæam 36, 10. 106, 3
 Achæcum 79, 13
 acie 96, 8, 17. 99, 7. 143,
 3, 5. 172, 8
 aciem 2, 5. 23, 11. 31, 4.
 38, 6. 58, 1. 11, 64, 19.
 22. 112, 6. 154, 19.
 156, 4. 162, 2, 11, 16.
 172, 1. 182, 8, 10
 acies 86, 4. 125, 2. 126, 6
 Acilio 69, 2
 acinaces 178, 9
 acquirens 121, 13
 acquisierat 14, 8
 acquisivisse 119, 4
 acquisita 183, 12
 acrior 45, 10. 50, 17. 156,
 2. 159, 13
 acrius 21, 7. 29, 15. 64,
 22. 85, 18. 157, 11. 161, 3
 acrisque 151, 5
 acta 51, 8. 144, 4

k

actus

INDEX.

actæ 162, 16
acti 72, 7
actis 153, 12
actisque 149, 14
actum 37, 10, 63, 12, 14, 94, 11, 146, 5
actus 17, 4
acnebat 53, 1
acueret 17, 1
adacta 66, 5
adacti 38, 6
adacto 156, 4
adactus 25, 12
adæquavit 49, 4, 115, 9
adamavit 106, 10
adde 161, 11
addicente 144, 8
addiderat 96, 5
addiderunt 17, 3, 55, 1
addidit 74, 4
additi 41, 1
addito 10, 4, 29, 7, 37, 6, 91, 7
additum 146, 3
additus 143, 1
adduci 62, 11
adduxerat 25, 5
adegisset 92, 2
ademere 86, 15
adeoque 49, 2, 9, 102, 9, 109, 6, 122, 11
adeptus 13, 6
adequitar 176, 14
aderant 28, 10, 66, 1, 70, 8, 126, 6, 128, 10, 147, 3
aderat 19, 2, 36, 15, 65, 16, 69, 12, 100, 14, 110, 14, 122, 7, 126, 12, 165, 3, 178, 10
adeunt 28, 12
adeunte 187, 12
adfuit 177, 2
adfulsit 175, 5
adgubernans 102, 6
adgubernante 67, 6
adhærentem 68, 18
adhærentes 53, 2
Adherbalem 59, 9, 90, 11
Adherbalemque 90, 14
adhibuere 4, 11
adhibui 174, 6
adhuc 42, 3, 74, 11, 75, 3, 105, 6, 119, 11, 185, 15
adiisset 83, 11
adimeret 175, 15
adiri 81, 5
adita 89, 2
aditu 92, 6, 183, 5
aditum 73, 6
adjunxerant 31, 8

adjutus 30, 4
adjuverant 70, 13
admirabilior 50, 15, 156, 6
admirabilis 97, 4
admiracione 19, 5, 62, 20, 64, 20
admiracionem 2, 7
admissis 6, 5
admodum 57, 6, 91, 16, 114, 7
admonente 140, 14
admonitus 172, 7
admonuit 74, 6
admonisque 44, 8, 180, 6
admoverat 144, 13
admovit 4, 4
adolescencia 42, 1
adolescencie 46, 15
adolescenciam 3, 3
adoleverit 2, 10
adolevisset 46, 8
adoptabat 124, 6
adoptantur 33, 3
adoptasse 18, 10
adoptionem, 90, 8, 167, 11
adoraram 63, 6
adoræ 179, 7
adorti 185, 7
adortus 10, 6, 92, 2, 158, 14, 186, 11
adprobavit 38, 18
adremigantem 36, 13
adremiganibus 69, 8
adremigaverunt 109, 3
Adriani 54, 12
Adriatici 153, 7
Adriaticum 97, 10, 107, 6
adveniens 188, 6
adventare 102, 5
adventu 72, 4, 103, 11, 126, 13
adventum 154, 7
adventus 49, 15, 69, 2, 73, 15
adversa 181, 3
adversaretur 42, 8
adversariis 137, 8
adversis 51, 8, 60, 23, 116, 11, 143, 6
adverso 125, 1
adversus 18, 5, 11, 24, 5, 41, 4, 58, 11, 60, 10, 68, 7, 76, 13, 79, 11, 81, 2, 91, 1, 93, 7, 120, 5, 153, 5, 155, 8, 157, 13, 180, 1, 287, 6
atulationem 184, 11
adulteratæ 71, 11
adulterum 20, 9

æde 97, 2
ædem 15, 9
ædes 18, 6, 27, 15
ædificator 17, 1
ædificiorum 158, 8
Æduorum 93, 7
Æetas 99, 8
Ægates 51, 15
Ægæum 79, 8, 107, 7
Ægimurum 51, 6
Ægræ 144, 10
Ægrè 71, 5, 188, 9
Ægrèque 43, 7
Ægritudo 172, 10
Ægrumque 127, 1
Ægyptia 163, 14, 176, 4
Ægyptiæ 179, 16
Ægyptium 107, 6
Ægypto 157, 15
Ægyptum 149, 1, 157, 7
Æmilio 69, 8, 9
Æmilios 54, 5
Æmulæ 77, 3
Æmulam 10, 17
Æmulatio 126, 5, 160, 13
Æmulatione 21, 1, 30, 3
Æmulus 166, 4
Ænecæ 5, 9
Ænecæ 4, 6
Ænobarbus 93, 13
Æquandæ 121, 8
Æquavere 143, 9
Æquavimus 69, 10
Æquè 87, 11
Æqui 23, 6
Æquiore 136, 3
Æquitatis 121, 5
Æquius 89, 5
Æquo 43, 4, 122, 4, 129, 12, 156, 9
Æquoris 107, 9
Æquum 121, 7
Ærario 121, 8
Ærarium 60, 3, 111, 6, 121, 14, 145, 12, 151, 17
Ære 77, 16
Æris 80, 8, 9, 11
Æsepus 102, 10
Æstibus 112, 10
Æstimabat 64, 10
Æstimanda 186, 3
Æstimare 31, 12
Æstimari 163, 4
Æstimes 84, 12
Æstivæ 22, 5
Æstu 65, 3, 83, 8
Æstusque 47, 16
Æstus 48, 1, 153, 13, 159, 7

VOCABULORUM.

detas 2, 12. 16, 5. 42, 1.
 118, 8
 etate 87, 5. 121, 16. 168, 5
 etatem 1, 4. 2, 10. 7, 1.
 46, 5. 87, 13
 etatis 4, 11. 14, 2. 118, 9
 eterna 15, 8. 188, 11
 Aethiops 172, 1
 Aenai 32, 11
 Aetoliae 68, 6. 148, 15
 Aetolici 70, 12
 Aetolicum 70, 5
 Aetolorum 70, 8
 Aetolos 70, 13
 affectit 85, 1
 affectabat 47, 9
 affectatur 65, 4
 affectibus 28, 6
 affinitatis 31, 8
 affirmans 7, 6
 affabat 101, 1
 afflictique 61, 1
 afflictos 181, 3
 afflixere 119, 11
 affluentibus 134, 8
 affusa 158, 2
 affuturum 176, 16
 Afranio 149, 9. 142, 13
 Afranium 164, 6
 Afranius 128, 3
 Africa 49, 10. 62, 1. 64, 10.
 24, 67, 7. 68, 8. 76, 7.
 90, 2. 92, 4. 119, 7. 138,
 1. 154, 5. 159, 6. 161, 3
 Africae 49, 19. 56, 20. 57,
 8. 65, 15. 78, 4. 142, 5.
 149, 4. 160, 11
 Africam 23, 3. 36, 10. 46, 13.
 49, 10. 51, 9. 61, 3. 64,
 11, 12, 25. 65, 2. 87, 14.
 153, 5. 157, 7. 161, 4
 Africanae 62, 7
 Africani 78, 6
 Africanus 69, 11. 81, 16
 Africo 51, 6
 agat 113, 7
 agebat 88, 15. 180, 12
 agebatur 52, 1
 agens 46, 8. 125, 2
 agentem 8, 1
 agentes 55, 2
 agentibus 147, 7
 ager 63, 8
 agere 29, 10. 68, 22. 138,
 5. 184, 19. 187, 2
 ageret 43, 11. 121, 7. 178, 3
 agger 163, 6
 aggere 153, 1
 aggredi 188, 3
 aggreditur 19, 11. 152, 15.

168, 7
 aggressa 102, 14
 aggressi 85, 9. 95, 16
 aggressique 129, 6
 aggressus 29, 8. 31, 7. 35,
 6. 69, 2. 77, 7. 84, 3, 8.
 90, 6, 15. 91, 11. 96, 1.
 106, 17. 115, 7. 135, 3.
 145, 13. 159, 2. 169, 3.
 183, 19
 agitabam 12, 4
 agitabant 169, 10. 168, 18.
 agitabat 4, 10. 47, 11. 68,
 18. 62, 14. 151, 2. 169,
 1. 174, 4
 agitabam 84, 7
 agitantibus 81, 1
 agitaret 157, 8. 172, 3
 agitasse 162, 14
 agitatum 33, 7
 agitatum 136, 8. 167, 8
 agitatus 17, 6. 90, 8. 151, 7
 agmen 137, 4. 162, 12
 agmina 38, 1
 agmine 27, 3. 94, 16. 95,
 18. 104, 5. 122, 7. 135,
 13. 138, 8. 159, 2. 181,
 8. 187, 20. 188, 2
 agminum 34, 10
 agnosco 64, 6
 agnovit 38, 8
 agraria 45, 13
 agrarii 94, 7. 121, 3
 agri 130, 8
 agricola 24, 1
 Agrigento 48, 21
 Agrippae 43, 7
 Agrippam 187, 16
 agris 108, 11. 122, 4, 12,
 14. 169, 1. 182, 2
 ago 30, 3
 agrorum 31, 11. 91, 12.
 143, 9. 169, 11
 agros 42, 9. 119, 13. 121,
 14. 123, 7
 agrum 17, 11
 agunt 27, 7. 54, 11. 113,
 14. 181, 4, 16
 Ahala 46, 1
 alacrior 156, 2
 Alba 4, 5
 Albanque 10, 16
 Albani 102, 19
 Albania 104, 4
 Albanis 104, 1
 Albano 128, 7
 Albanos 9, 7
 Albanus 10, 11
 Albini 184, 6
 Albino 91, 5

Albinovanus 137, 4
 Albinus 18, 4
 Alexandriae 157, 14
 Alexandro 65, 5
 Alexiam 115, 8
 Algidum 22, 2
 alia 38, 18. 73, 15. 78, 17.
 104, 4. 119, 9. 134, 5.
 155, 7. 174, 3. 184, 10;
 aliae 48, 12. 72, 12
 aliaeque 72, 12
 aliarum 179, 11
 alias 93, 10
 alias 10, 6. 27, 12. 54, 3.
 51, 15. 108, 8. 142, 8.
 145, 5. 159, 15. 168, 12.
 184, 13
 aliena 109, 9
 alienae 92, 9
 alienam 101, 16
 alieni 106, 1
 alieno 173, 12
 alii 109, 7
 aliiique 165, 5
 alius 81, 17. 103, 1. 185,
 12. 188, 19
 aliusque 163, 11
 alimenta 123, 8
 alio 77, 2. 125, 9. 145, 2.
 189, 7
 alioqui 28, 14
 alioquin 81, 4. 182, 4
 aliorum 188, 17
 alios 24, 9
 aliosque 103, 1. 137, 9
 aliqua 51, 10. 78, 14. 172, 3.
 aliqua 78, 141
 aliqua 51, 18
 aliquandiu 59, 4. 141, 4.
 172, 9
 aliquando 61, 3. 149, 5
 164, 4
 aliquantisper 86, 15
 aliquanto 53, 3. 75, 11. 82,
 12. 84, 15. 106, 13. 113,
 18. 138, 10. 177, 17
 aliqui 7, 3
 aliquid 94, 5. 153, 4
 aliquo 67, 3. 68, 22
 aliquod 90, 2
 aliquos 140, 15
 aliquor 30, 5. 82, 6
 alite 30, 4
 aliter 52, 14. 67, 3. 84, 9.
 99, 2. 166, 9. 170, 11
 aliud 29, 12. 50, 15. 67, 9.
 125, 9. 142, 1. 144, 7.
 162, 6
 alium 78, 4

INDEX.

alius 74 4
 allas 44 2
 allato 172 2
 allatum 112 18
 allevabatur 150 3
 allevare 179 2
 Alliam 27 9
 alligati 72 7
 Allobroges 93 6
 Allobrogum 147 3
 alluebat 186 16
 Alpes 27. 4. 46. 6. 57. 2. 93.
 4. 94. 16. 95. 14. 115.
 2. 147. 4. 180. 14
 Alphao 80 1
 Alpinus 52. 11. 59. 16. 181. 4
 Alpina 54 1
 Alpium 53. 2. 10. 54. 11.
 95. 1. 96. 19
 altæ 96 19
 alter 16. 3. 31. 1. 3. 35.
 10. 48. 18. 59. 3. 110. 1.
 138. 14. 146. 7. 173. 13.
 14. 186 5
 altera 62. 18. 78. 2. 91. 4.
 147. 4. 157. 1. 2. 160.
 11. 163 14
 alteram 45. 2 3. 102 3
 alteri 137 10
 alterius 80 3. 138 14
 altero 101. 9. 109. 14. 123. 18
 alterum 55. 7. 61 18. 78.
 11. 113. 22. 168. 11.
 172. 10. 186 4
 alterque 18 1
 altior 186 18
 altissimos 72 5
 altitudinis 57 3
 alius 46 3. 50. 19. 95 13.
 175 4
 alto 110 5
 altam 179 14
 alumna 138 7
 amator 4 9
 Ambiorix 112 15
 ambit 31 10
 ambitu 175 2
 ambitum 39 5. 155 12. 178
 1
 ambitus 120 7. 126 5
 ambo 186 4
 Ambraciam 70 7
 Ambracii 178 13
 Ambustus 45 2
 amici 33 18
 amicissima 93 5
 amicitia 176 3
 amicitia 19 6. 92 10. 157
 15
 amicitiam 38 17. 189 3

amici 33 10
 amicum 141 8
 amiserat 101 16. 126 3
 amiserit 89 6
 amiserunt 61 16
 amissus 112 19
 amissa 108 14. 147 13. 183
 12
 amissa 74 2
 amissio 62 18
 amissis 98 10
 amisso 129 3
 amissum 76 2. 154 9
 amne 139 11
 amnem 4 3. 66 7. 69 13.
 95 16. 152 14
 amnes 93 8. 102 10
 amnibus 147 8
 amonitate 72 3
 amore 169 9. 178 3
 amorem 10 9. 86 17
 ample 159 10
 amplectat 2 7
 amplecteretur 48 1
 amplexa 160 3
 amplexus 11 2. 140 3. 187.
 4
 ampliavit 11 16
 amplior 159 13
 amplissimis 27 13
 amplissimo 27 15
 amplius 30 11. 37 12. 49
 17. 50 20. 55 8. 65 6.
 101 5. 102 13. 108 5
 15. 109 11. 131 3. 133
 7 9. 140 11. 146 5 10.
 155 15. 175 13. 178
 14. 179 5. 184 7
 amputabant 185 12
 amputantur 86 2
 Amulii 4 1
 Amulium 4 9
 Amulius 4 7
 Anam 143 7
 anceps 10 2. 152 12. 169
 1. 173 12. 188 3
 Ancharius 139 2
 anchoris 48 7
 ancilia 8 5
 ancilli 143 3 4. 161 6
 Ancus 11 1. 17 1
 Andricus 75 13
 angue 39 21
 anguibus 91 4
 anguium 103 9
 angulos 63 17
 angulum 135 9
 angustias 5 4
 anhelarent 75 3
 Anicio 75 9

Anienem 30 1
 anima 147 13. 167 1
 animadvertumque 140 9
 animadvertendum 147 7
 animam 160 14
 animalia 106 11
 animatum 173 1
 animi 53
 animis 100 6. 126 4
 animo 11 4. 59 3. 75 15.
 129 12. 136 4. 178 1
 185 9
 animorum 124 2
 animos 10 13. 21 4. 161
 1. 175 4. 180 14
 animosorem 33 8
 animum 60 23. 173 6
 animu 81 2. 102 17. 118
 6. 171 5. 186 19
 annalibus 19 7
 annalium 26 6
 annexamque 49 7
 anni 3. 4 6. 62 6. 100 11.
 118 10. 149 1
 Annibal 56 1 5 13. 58 8.
 59 2 8 10. 63 9 10. 64
 4 5 23 24. 66 8 11. 145
 13
 Annibale 60 13. 140 5
 Annibalem 60 16. 62 14
 63 17. 64 8 12 17. 65
 8. 90 4. 96 5
 Annibali 59 15. 63 1. 100 1
 Annibalique 69 7
 Annibalis 57 13. 62 3 13.
 63 13. 64 23. 81 13.
 128 13
 Annio 124 4
 annis 1 4. 33 9. 46 11 11
 annitente 13 4
 anniversarii 24 4
 annexus 18 3. 38 16
 anno 189 11
 annonæ 152 4
 Annonem 81 12
 annorum 87 14
 annos 1 2. 2 13. 3 7. 30
 5. 55 9. 81 8. 84 1.
 15. 100 2. 150 9. 162
 9. 167 12
 annotatum 156 3
 annua 167 1
 annuli 12 8
 annulis 60 4
 annulorum 59 6
 annum 8 4. 46 8. 124 11.
 139 6
 annum 17 13
 anquiri 182 5
 apicis 28 19

VOCABULORUM

- antea 64 18. 66 7
 antecellebat 28 6
 antecessum 139 15. 184 1
 Antio 23 3
 Antiochi 71 8
 Antiocho 68 5. 69 9. 70 6
 Antiochus 67 5. 68 14
 antiqua 34 8
 antiquissimus 34 7. 99 8
 Antistitium 187 15
 Antoniana 175 8
 Antonii 138 12. 147 11.
 168 13. 170 12. 175 11.
 178 1
 Antonio 153 10. 154 13.
 165 2. 167 2. 171 12.
 176 3
 Antonium 109 9. 146 6.
 168 7. 169 9. 180 5
 Antonius 108 18. 153 7.
 166 5 7. 167 10. 169 5.
 170 7. 175 1. 178 5.
 179 14 17
 anulis 174 11
 aoumque 66 7
 Apennino 135 3
 aperiebant 152 1
 aperiebat 100 18
 aperiret 31 6. 56 7
 aperitur 107 5
 apertamque 28 10
 apertè 172 2
 apertis 49 15
 aperuit 152 18
 Apollini 26 3
 Apollo 68 2
 apparatu 106 16
 apparatumque 102 13
 apparatus 37 3. 120 9
 appareant 88 9
 appareat 33 11. 88 12
 apparebat 162 10
 appareret 171 6
 apparuit 27 12. 126 13. 141 8.
 168 8. 179 9
 appellatum 124 14
 appellavit 17 15
 appellem 133 4
 Appio 39 4. 42 6. 47 15.
 51 3 62 23
 Appium 2 15
 Appius 44 5. 71 3. 99 1
 applicaretur 157 6
 apprehensum 126 14
 approbatur 50 6
 approbavit 71 10
 appropinquabant 27 11
 Appuleiana 119 15
 Appuleius 184 1
 Apulia 37 13
 Apuliam 36 7. 58 4
 Apuliamque 61 3
 Apulo 71 4
 Apulos 36 2
 Apulus 40 7
 aqua 124 9. 177 8
 aqua 95 8
 aquam 95 6. 106 11
 aquarum 95 3
 aquas 95 2. 97 12. 106 13
 aquilæ 58 1. 126 6
 aquilam 168 9
 aquilas 185 15
 Aquilius 89 13. 132 8
 aquis 68 19. 83 3. 181 7
 Aquitani 112 12
 Arabes 104 7
 Arabum 179 11
 aræ 73 11. 100 17
 aram 56 1
 aras 65 10. 128 8. 140 3
 aratro 23 8 11
 Araxem 176 5
 arbiter 10 51. 128 5
 arbitratus 171 2
 arbitrium 174 9. 179 8
 arborem 4 4
 arbores 48 8
 arboribus 96 16. 187 13
 Arcades 5 9
 arcum 104 9
 arce 49. 29 2 3. 39 18
 64 4. 102 2. 116 1. 125 4.
 arcem 28 7. 52 5. 78 10.
 106 9
 arcemque 137 6
 arce 61 9. 151 8
 arcessendos 154 14
 arcesseret 123 7
 A. helao 100 19
 Archimedis 61 8
 arci 78 2
 arcis 18 5
 arcibus 61 1
 arcus 70 1. 177 5
 ardea 14 13
 ardens 164 1
 ardente 154 15
 ardenti 182 16
 ardentibus 19 12. 35 2
 ardentissimi 155 10
 ardentius 16 8
 ardere 96 9. 102 21
 arderet 20 3. 79 5
 ardor 59 14
 ardore 95 7. 162 6. 172 9
 ardores 177 11
 arduo 92 6
 arena 134 1. 136 3. 151 8
 arenam 171 14
 arenisque 92 4
 Arethuse 61 10
 argentarias 63 11
 argenteam 83 9
 argenteis 33 5
 argenteoque 93 11. 132 8
 argenti 39 10
 argenteque 80 11
 argento 69 17
 argentum 77 15. 177 14.
 184 2
 argumentum 50 20. 52 8
 Aricinum 22 6
 Arimino 151 10
 Ariobazine 101 13
 Ariobazines 148 13
 Ariovisti 113 5
 Ariovisto 54 6
 aris 121 6
 Aristobulo 105 2
 Aristonicus 89 6
 arma 15. 18 11. 19 1 10.
 40 6. 52 13. 54 8 10.
 56 9. 58 3. 60 1. 61 5.
 74 1 10. 75 10. 77 11.
 85 6. 8. 20. 87 8. 89 17.
 93 4. 108 20. 110 8.
 114 5. 116 7. 118 9.
 120 3. 123 3. 127 13.
 130 11. 144 13. 145 9.
 147 3. 161 3. 168 3. 6.
 169 1. 178 2. 181 13.
 184 16. 185 3. 187 9
 armamenta 161 11
 armantur 138 3
 armasset 174 1
 armata 43 6
 armatæ 25 8
 armatam 33 5
 armaturæ 156 13
 armavit 120 13. 142 7. 148 3
 Armenia 103 4
 Armeniæ 102 20
 Armeniam 118 2. 177 11.
 186 6
 Armeniæ 186 4
 Armenios 103 18. 119 3.
 149 11. 186 7
 armillas 6 4
 Arminio 185 3
 armis 6. 12. 12 7. 19 3.
 27 1. 33 5 17. 37 6.
 38 3 11. 14. 42. 10.
 44 10. 46 6. 47. 6.
 51 16. 59 16 68 3. 73 6.
 80 14. 89 5. 90. 5.

INDEX.

5. 91, 14. 99 11, 15.
 94. 6, 8. 101, 1. 108,
 18. 114, 15. 127, 4. 132
 9. 135, 1. 139 8. 151,
 8. 164, 4. 170, 4. 182, 2
 17. 185, 3
 armisque 3, 2. 62, 2
 armorum, 52, 9. 77, 15. 85
 12. 133, 1. 136, 9, 12.
 151. 7. 176, 8. 180, 8
 Arracillum 187 9
 arripuit 61, 11. 162, 12
 ars 57 13
 arserat 118 6
 Arsiam 54 12
 Arsinœ 163 14
 arsisse 34 3
 Artabazes 99 8
 Artaxatis 103, 18. 186, 10
 ate 48, 7. 73, 14. 153, 12.
 176 7
 artem 120 7
 artemque 9 6. 96 6
 artes 48 10
 Arihocem 104 2
 artibus 11, 9. 91, 11. 168 1
 artifex 16 10
 artium 14 2
 artus 43 10
 Arverni 93 6
 Arvernorum 115 10
 Arvernos 114 14
 Aruntem 20 7
 Arusinis 38 3
 atx 49 17
 ascendere 110 3
 ascendere 183 14
 ascendissent 54 4
 ascendit 88, 4. 95, 10
 ascensum 181, 7
 ascensura 187, 9
 Asculi 129 9
 Asculo 128 9
 Asculum 37 13
 Asdrubal 63 13
 Asdrubale 78 17
 Asdrubalem 81 13
 Asdrubalis 64 13
 Asia 68, 16. 100, 13, 16.
 101, 13, 15. 105, 6. 106
 1. 109, 8. 111, 7. 139
 9. 158 18
 Asiz 68, 3, 10. 70, 2. 100
 6, 18. 101, 11. 103, 16.
 128, 6. 179 11
 Asiam 46 13. 67, 8. 101,
 9. 102, 1. 103, 1. 105.
 3. 149, 4. 150, 8
 Asiamque 174. 7
 Asiatice 72, 3. 118, 14. 119
 10
 Asiaticæ 102, 3
 Asiatici 68, 15. 70, 6. 89,
 13
 Asiaticum 107, 7
 Asina 48 18
 Asinius 182 2
 aspectus 64 4. 138 14
 asperius 7 4
 asperrimum 64 10
 aspexit 40, 9. 92 12
 aspiceres 40 6
 assequitur 102 9
 assequutis 160 3
 assequutus 69 4. 95 1
 asserere 21 1
 asserere 124, 1. 125, 1.
 126 6
 assertam 29 14
 assertique 96 20
 asseruit 87 4. 135 7
 assidue 18, 13. 22, 1. 52,
 12. 179, 12
 assidui 24 4
 assiduis 85 10 19. 155 4.
 assuetæ 5 2. 171 15. 180,
 10
 assueverat 109, 13. 183, 1.
 186 8
 assumpserat 78 6
 assurgit 91 10
 astrinxit 187 17
 Astrudem 73 8
 Asturam 188 2
 Astures 186 17. 187, 20.
 188 18
 asylum 5 8
 Atefim 95 15
 Athenæ 69 9. 100 21
 Athenas 101 3
 Athenæo 132 1
 Athenis 65 9
 Atilio 41, 2. 49 10
 atqui 12 3. 120 8 12
 atra 172 3
 atrocitas 21 8. 170 4
 atrocitate 55 9. 77 9
 atrociter 147 11
 atrocius 93, 1. 99 4. 100, 15.
 140, 4. 159, 6. 161 6
 atrox 6 5. 37, 8. 93 2
 Attali 118 14. 123 7
 Attalus 63 16. 89 1, 70 9
 Attius 12 1
 attonitum 74 10
 attricare 100 5
 attritæ 102 17
 attriti 85 24
 attrivere 143 3
 Avaricum 115 7
 avaritiâ 120 1
 avaritiæ 102 10
 aucta 95 5
 auctiores 150 2
 auctis 6, 11. 91, 16. 101,
 18
 auctisque 114 7
 auctor 34, 3. 56 13
 auctore 128 12
 auctoribus 17 8
 auctoritas 121, 9
 auctoritate 7 1. 43, 8. 101,
 8
 auctorque 158 15
 aucupabatur 121 4
 audacia 83 8. 91 3
 audaciam 49 13. 165 10,
 audacius 90 16
 audentem 116 4
 auderent 30 11
 auderet 35 3. 13 16
 audiendum 170, 12
 audiens 155, 18
 audisse 182 12
 audium 56 7
 avehant 28 2
 Aventino 44 10
 Aventinum 4, 12. 123, 11
 Avernus 32 9
 aviri 59 12
 avenit 38 7
 aves 5, 3 172, 6
 auferendum 173 5
 Avfidus 59 4
 angebatur 102 17
 augendam 18 3
 augente 49 12
 augere 150, 4
 augeri 12 1
 augur 12 5
 auguratus 12 5
 augures 8 4
 augurio 5 1. 12 2 3
 Augusti 190 5
 augustior 181 10
 augustiore 7 6
 Augusto 3 5. 183, 5. 188, 11
 Augustum 1, 1. 3, 3. 81 8.
 118 15. 166 11
 Augustus 182 3. 189 10
 avia 163 9
 avidè 177 10
 avita 66 14
 avitas 6 10
 avitos 123 7
 avitum 14 6
 avo 90 7
 aurea 179 13
 aureæ 158 18
 aurei 118 10

VOCABULORUM.

aureis 33, 4. 68, 19
 aureo 12, 9. 104, 9
 aureos 87, 15
 aureum 30, 2. 54, 7. 104, 4. 106, 4. 178, 8
 auri 29, 6. 60, 5. 10, 11. 118, 6
 aurifera 188, 16
 auro 39, 10. 69, 17. 116, 12. 117, 12. 118, 7. 123, 14. 163, 13
 aurum 40, 7. 77, 15. 91, 1. 112, 18. 118, 5. 184, 2
 aurumque 179, 12. 182, 4
 ausa 152, 6, 9. 153, 5
 ausi 108, 4. 110, 6. 160, 16
 auso 123, 9
 ausos 110, 3
 auspicaretur 4, 11. 36, 6
 auspicia 51, 4
 auspiciu 49, 5
 ausurus 158, 5
 ausus 9, 7. 43, 4. 60, 18. 19, 61, 1. 66, 9. 94, 11. 118, 9. 122, 6. 126, 14. 184, 19
 aususque 189, 10
 Autrigonas 187, 1
 Autronii 146, 1
 avum 4, 9
 avus 78, 7
 avunculum 170, 8
 auxerant 127, 10
 auxerat 159, 9
 auxere 136, 6
 auxilia 50, 7. 71, 2. 148, 12. 155, 16
 auxilii 70, 9. 175, 10
 auxiliis 69, 14. 75, 18
 auxilio 29, 5
 auxilium 10, 11. 65, 9. 16, 93, 7. 121, 2. 133, 8. 153, 11. 157, 7
 Auxima 143, 13
 auxit 12, 1

B

Baculo 132, 3
 baculum 178, 9
 Bæbium 138, 14. 141, 2
 Bæbius 53, 7
 Bagradam 49, 20. 169, 10
 Baiz, 32, 9. 59, 17
 Baleares 110, 1
 Balearibus 142, 5
 Balearicum 107, 4

Balearicus 110, 1
 balsami 104, 6
 baltea 54, 4
 baltei 185, 17
 barbaræ 182, 14
 barbari 9, 1. 28, 16. 94, 13. 117, 17. 182, 7. 183, 14. 185, 15. 187, 12
 barbarica 95, 16
 barbaries 183, 10
 barbaris 62, 11. 85, 7. 93, 9. 99, 4. 147, 6. 177, 6. 182, 13. 188, 1
 barbaro 30, 2
 barbarorum 94, 9. 95, 8. 182, 7. 185, 1. 11
 barbaros 27, 7. 29, 2. 123, 7
 barbarum 89, 11
 barbarus 96, 5. 113, 12. 182, 17. 185, 13. 186, 13
 Basilo 153, 11
 beatissimam 87, 4
 Belgarum 112, 3
 Belgicæ 187, 7
 bella 53, 5. 73, 17. 88, 5. 11, 120, 3. 330, 1
 bellandi 9, 6. 91, 5
 bellantes 70, 13
 bellatoribus 16, 10
 bellatricem 5, 2. 62, 2
 bellarum 185, 20
 belli 6, 13. 8, 7. 31, 8. 35, 8. 36, 3. 37, 11. 39, 16. 49, 16. 50, 4. 56, 2. 17, 22. 57, 9. 63, 15. 68, 15. 70, 6. 12, 71, 7. 10. 72, 12. 73, 11. 75, 4. 12. 76, 3. 13. 77, 1. 78, 8. 79, 10. 81, 1. 83, 7. 85, 3. 89, 13. 97, 5. 100, 4. 11, 12. 101, 16. 102, 13. 15. 106, 1. 108, 3. 115, 7. 10. 128, 6. 11, 12. 131, 4. 7. 136, 13. 140, 8. 141, 9. 144, 6. 148, 15. 151, 8. 152, 7. 156, 7. 157, 14. 158, 15. 174, 1. 4. 176, 6. 179, 10. 181, 14. 187, 18
 bellicarum 118, 16
 bellicis 109, 13
 bellicorum 188, 11
 bellicosissimam 112, 1
 bellique 151, 14
 bellis 46, 14. 88, 3. 100, 2. 8. 120, 15. 145, 5. 163, 11. 167, 8

bello 10, 1. 11, 12. 6. 38, 17. 39, 13. 47, 7. 49, 7. 50, 19. 51, 2. 14. 52, 7. 70, 5. 75, 2. 89, 4. 90, 17. 101, 9. 102, 4. 105, 10. 110, 14. 112, 11. 130, 6. 9. 136, 9. 137, 11. 143, 3. 147, 12. 149, 6. 154, 10. 160, 10. 173, 7. 175, 17. 178, 12
 belloque 1 3. 46 4. 47 6
 bellorum 5 15. 81 11. 85 5. 159 16
 belluarum 37 15
 belluas 37 12 16. 40 9
 bellum 23 6. 24 2 6. 32 4. 35 5. 36 1. 37 2. 39 11. 55 7 8. 56 14. 15 17 21. 65 6. 67 10. 68 6 12 16. 70 10. 75 7 13. 76 7 12 15. 79 13. 80 1 16. 90 3. 108 16. 112 7. 125, 11. 127 6. 130 1 4. 133 3. 136 2. 140 11. 142 1. 143 15. 144 1 7. 148 10. 151 12. 152 7 10 13. 154 12. 157 11 13. 159 8 14. 160 5. 161 8. 164 5. 167 11. 168 11. 180 14. 183 13. 184 1
 benè 177 7. 178 3
 beneficio 33 18
 beneficiorum 165 4
 Bestia 90 18
 bestiarum 78 9
 bibere 98 2
 bibère 146 4
 biberit 95 8
 biberant 146 5
 bicipitem 125 12
 binis 126 7
 bis 4 7. 32 6. 39 19. 40 1. 66 2 3. 164 2. 185 13. 189 11
 Bithyniam 100 12. 101 12
 Bithynico 100 5
 Bituitus 93 11
 Biturigas 114 14
 bivio 18 15
 Bocchum 92 7
 Boeotia 101 7
 Bojorix 96 17
 Bomilcaris 59 9
 bona 17 11. 46 8. 133 3. 144 8
 bonâ 52 8
 boni 64 13
 bonis 14 12. 89 3
 Bonnam

INDEX.

Bonnam 194 8
 bono 76 15. 122 4. 170 3
 Bononiam 170 2
 bonoque 43 3
 bonorum 89 3
 Bosphorum 103 13
 boves 23 13
 Bovillis 22 4
 Brenno 72 1
 Brennos 180 15
 breve 149 1. 184 15
 breves 186 5
 brevi 2 6 6 11
 brevis 52 7
 Britannia 111 10
 Britanniam 114 1
 Britannos 114 8. 119 3
 Britomaro 54 3
 Brundisio 178 11
 Brundisium 41 1
 Brundisii 151 12. 154 14
 Bruto 2 15. 17 8. 172 2.
 174 14. 175 6
 Brutium 135 9
 Bruttius 40 7
 Brutum 168 4 7. 171 12
 Brutus 18 6. 20 8. 82
 12. 169 10. 171, 1. 173 5
 bullis 60 4
 Buteone 51 6
 Byrsa 78 2

C

CAdavera 147 14. 156
 5
 cadaveribus 59 5. 163 5
 cadaverum 171 15
 cadentem 83 3
 cadentes 103 7
 Cæca 39 4
 cæde 58 5. 69 4. 123 11.
 124 12. 149 8. 171 3.
 175 18. 185 10
 cædem 38 9. 138 10. 158
 4. 165 6
 cæderentur 187 6
 cædes 88 4. 95 7. 122 14.
 163 3. 170 14
 cædibus 14 11. 34 4. 85
 10. 129 1
 cædium 129 8. 140 8
 Cæninenſium 5 15
 cæpio 99 10. 107 8. 126
 5 7
 Cæpionis 129 2

cæſa 39 3. 48 6
 Cæſar 112 1. 113 6 14.
 115 1. 128 7. 129 3.
 138 13. 147 7. 150 2
 7. 151 7 17. 154 21
 18. 156 16. 158 6 159
 2 12. 162 2. 163 5
 12. 166 3. 168 5 11.
 169 3. 170 13. 171 12.
 172 7. 174 16. 178 11.
 179 14. 187 16 19. 189.
 10
 Cæſare 2 5. 112 15. 150
 4. 157 15. 158 20. 166
 1. 171 8
 Cæſarem 1 1. 3 3. 81 8.
 111 8. 113 5. 116 9.
 118 15. 120 12. 154 17.
 156 8. 157 13. 163 11.
 166 11. 169 9. 170 7.
 171 1. 183 13
 Cæſares 167 3
 Cæſari 113 20. 150 14.
 158 5. 165 7. 183 5.
 186 15
 Cæſarianæ 166 4
 Cæſarianorum 159 13
 Cæſaribus 186 4
 Cæſaris 88 7. 116 7. 148
 6. 150 11 13. 151 1
 9. 153 4. 156 3. 158
 2. 159 5. 162 8. 166
 8. 167 9 13. 171 4 9.
 172 5 7 13. 173 1 13.
 179 4 18. 188 13
 Cæſarum 3 6
 cæſi 24 6. 59 1. 232 7.
 181 13
 cæſorum 170 9. 177 4.
 182 11
 cæſus 164 6
 Cætera 2 3. 8 4. 65 2.
 161 17
 cæteris 15 7. 79 2 183 15.
 cæteros 44 5
 cæterum 71 10 83 12. 85
 16. 91 12. 94 5. 100
 5 20. 111 4. 126 6.
 186 13
 Caieta 32 8
 Caii 135 4
 Caium 124 5 13
 Caius 23 2. 37 15. 123
 6. 150 2. 186 6
 Calabria 36 6
 Calaguris 143 14
 calamitas 154 5
 calamitatem 133 6
 calamitati 50 10
 calamitatibus 50 6

calamitatis 26 10. 149 8
 calamitarum 36 12
 calamitoſe 142 4
 calamitoſus 127 14
 Calatino 48 20
 calendæ 139 4
 Calidonia 114 8
 Calidoniſus 35 2
 callida 176 8
 callidarem 181 2
 callidiſſimè 91 10
 callidiſſimi 57 10
 callidiſſimus 58 8. 90 4
 calliditas 98 5
 calliditatis 83 12
 callidum 60 10. 112 12
 callidus 10 12. 38 13. 101
 10. 162 18
 calones 86 2
 calor 113 10
 Calpurnii 49 7
 Calpurnius 90 18
 caluere 54 2
 Camarinenſium 48 12
 Camillo 29 15 18
 Camillum 42 12
 Camillus 29 9
 Campani 33 3
 Campania 39 17. 60 18.
 127 15
 Campaniæ 32 2 6. 37 7.
 59 16
 Campaniam 59 14. 61 2
 103 11. 134 6. 140 1
 Campanos 36 2
 campis 38 4 11. 38 9.
 115 13. 183 8
 campo 85 18. 96 3
 camporum 117 10
 Campos 79 14. 152 18.
 176 9
 candidis 21 9. 74 14
 caneretur 66 16
 Cannæ 58 4
 Cannarum 96 6
 Cannas 59 15
 Cannenſem 185 9
 Cantabri 186 37
 Cantabrium 157 4
 Canabrorum 186 18
 Cantabros 187 7
 cantaret 149 12
 cantu 67 4
 Canuleio 44 13
 canunt 87 15
 caperen 18 1
 caperet 40 3. 150 16
 caperetur 49 15. 90 7
 capi 172 8
 capiende 94 14

capiendi

VOCABULORUM.

- capiendos 179, 6
 capita 15, 3. 39, 3. 91, 13.
 115, 7. 170, 9. 177, 4.
 capite 31, 4. 90, 11. 92, 1.
 103, 9. 18. 116, 13. 157,
 35. 175, 17. 182, 16
 capitū 75, 5
 Capitoli 46, 2. 137, 7
 Capitolini 28, 7
 Capitoliū 22, 5. 54, 5. 59,
 8. 63, 4. 139, 2.
 Capitoliū 54, 4. 123, 1,
 10. 125, 2. 130, 3. 171, 4
 capium 98, 2
 Cappadocæque 148, 14
 Capadociam 101, 13. 119,
 2. 159, 2. 177, 12
 Cap rex 7, 2
 Capsum 92, 4
 capta 5, 13. 14, 13. 23, 4.
 9. 25, 1. 12. 43, 1.
 62, 7. 51, 17. 131, 7.
 132, 7. 8. 144, 1. 172,
 13. 181, 14
 captae 55, 11. 74, 4. 153,
 12
 captam 39, 17
 captante 158, 19
 captaeque 134, 12
 captarum 15, 5
 captat 125, 9
 captato 100, 10
 captis 35, 7. 103, 13. 113,
 21. 173, 1
 captivaque 109, 1
 captivam 137, 8
 captivis 96, 8
 captivitas 51, 1
 captivitate 56, 20. 183, 1.
 187, 14
 captivitatis 40, 10
 captivorum 50, 13
 captivos 40, 6. 74, 10. 98,
 1. 99, 3. 62, 10. 109,
 6. 124, 3
 captivosque 33, 15. 124, 15
 captivus 163, 13
 capto 34, 4
 captum 5, 15. 23, 2. 71,
 5. 113, 19. 130, 4. 147,
 10
 captus 89, 12. 178, 3
 Capua 32, 2. 62, 17. 133, 8
 Capuae 84, 10
 Capuam 59, 15. 61, 22.
 139, 11
 caput 4, 6. 13, 14. 15, 10.
 11. 33, 2. 35, 11. 36,
 3. 7. 38, 7. 39, 8. 41,
 1. 46, 12. 50, 4. 61, 7.
 64, 6. 70, 7. 72, 11. 75,
 6. 79, 7. 112, 17. 113,
 11. 117, 17. 118, 3. 123
 2, 13. 138, 12. 170, 11.
 173, 5
 Caralæ 49, 8
 Caralim 61, 13
 Carbo 129, 7. 138, 9. 139,
 14
 Carbonis 141, 1
 carcer 138, 1
 carcere 50, 11. 119, 8. 140,
 1. 147, 9
 carcerem 44, 10
 carceris 50, 14
 cardinis 180, 15
 caret 116, 11
 Carilius 188, 6
 carnificum 138, 15
 carnis 86, 9. 95, 20
 Carnuras 114, 14
 carpenta 40, 5. 114, 4
 carpentis 96, 11
 carpento 14, 10. 93, 11
 Carræ 22, 6
 Carras 117, 11
 Carseoli 129, 1
 Carthagine 39, 12. 78, 9.
 81, 17. 189, 12
 Carthaginem 33, 3. 50, 4.
 59, 6. 65, 1. 77, 2. 5,
 7. 79, 1. 80, 13. 85, 2.
 90, 2
 Carthaginis 64, 6. 15. 69,
 11. 79, 6. 84, 10. 85,
 16. 118, 13
 Carthago 49, 15. 50, 16.
 31, 17. 52, 6. 62, 8.
 76, 10
 cassam 4, 5
 cassas 29, 11
 Cassium 105, 7
 Cassidem 182, 15
 Cassii 135, 4. 172, 14
 Cassio 173, 6. 174, 14. 175,
 6
 Cassium 45, 13. 100, 4.
 171, 12
 Cassius 165, 5. 169, 10.
 171, 1. 172, 16
 Castella 49, 17. 109, 4.
 131, 6. 132, 5. 155, 7.
 184, 7
 castellis 116, 3
 castellorum 179, 2
 castigare 161, 9
 castigasset 114, 6
 Castorem 21, 9. 17, 1
 Castoris 97, 2
 castra 23, 9. 49, 20. 61,
 18. 63, 7. 64, 3. 6. 14.
 69, 14. 71, 1. 83, 11.
 84, 2. 94, 4. 112, 18.
 115, 5. 116, 6. 117, 3.
 131, 7. 9. 132, 7. 134,
 4. 5. 135, 4. 152, 14.
 16. 153, 8. 168, 9. 171,
 15. 172, 13. 185, 8.
 197, 3. 188, 3, 14
 castrensis 51, 18
 caltris 19, 11. 29, 7. 39,
 19. 42, 5. 63, 9. 66, 3.
 73, 5. 85, 18. 86, 12.
 94, 10. 102, 19. 104, 2.
 113, 8. 126, 7. 154, 13.
 18. 160, 10. 162, 16.
 168, 8. 12. 172, 5. 7.
 173, 1. 175, 15. 176,
 14. 178, 12. 174, 19,
 188, 2
 castrisque 91, 7
 castrorum 155, 1
 casu 67, 6
 casus 38, 5
 catenæ 130, 1
 catenas 44, 10. 72, 8. 105,
 2. 108, 19. 174, 8. 183,
 2
 catenatique 130, 8
 caenis 76, 4. 87, 7. 92,
 12. 131, 13
 caterva 137, 5
 Caulina 147, 10, 14
 Catilinâ 147, 2
 Catilinam 120, 10. 145, 7
 Cato 77, 1. 82, 3. 98, 8.
 107, 8. 111, 4. 129, 6.
 147, 7. 149, 13. 159,
 11. 160, 9
 Catos 183, 17
 Catuli 141, 4
 catulis 4, 3
 Catulo 51, 14. 144, 1
 Catulus 139, 1. 145, 5
 Caucaſo 104, 1
 Caucasumque 98, 11
 cauda 103, 10
 Caudinas 33, 13
 Caudini 85, 14
 cavebatur 164, 8
 Cavelanis 114, 9
 cavi 134, 3
 causa 36, 17. 65, 7. 70,
 14. 75, 12. 76, 15. 95,
 5. 136, 13. 149, 8. 158,
 1. 167, 9. 179, 6
 causæ 81, 9
 causam 71, 10. 100, 4. 138, 5
 causaque 81, 11
 causarum 185, 11
 1
 causas

INDEX

causas 121 1
causis 113 4
caussa 5 14. 79, 10. 85, 3.
91, 5
causam 56 2
caussa 56 5
causis 67 8
cecidissent 54, 9. 58, 8. 81,
13 96, 4
cecidissent 61, 17. 81, 15
cecidissent 80, 2. 175, 13
cecidit 18 9. 29, 9. 50,
20. 51, 7. 80, 1. 84, 4.
89, 9. 102, 9 103, 20.
161, 10. 175, 16
cecinerat 92 14
cecinerat 64, 21. 128, 13
cecinerunt 151, 10. 159, 16
cedente 153 3
cedentes 152 18
cedentibus 15 6
cedentis 60, 20
cedere 69 5
celebrabant 36 12
celebratus 61 10
celebravit 134 15
celebri 78 18
celeris 48 9
celeritate 48, 2. 64, 3. 114
I
celix 86, 10
Celtiberiam 152, 18. 160,
11
Celtiberique 142 3
Celtiberis 83 7
Celtiberorum 84 14
Celuberos 82 5
Cellicos 82 12
censebant 147 8
censebat 147 8
censoria 39 11
Censorinoque 77 6
Censorius 82 5
Censos 92 1
censuit 50 12
censum 13 7. 152, 1
census 17 4
Centimale 55 4
centum 48, 6. 51, 1. 82, 7.
87 14 88, 1 102, 13.
118. 10, 14. 155, 6. 165,
8. 170 5
Centuriarum 60 8
centuriis 11 10
Centurio 182 13
Centurione 72 9
Centurionibus 183 20
Centurionis 155 6
ceperat 84, 4. 147, 13
Cephaleniam 70 10

ceperant 71 1
ceperat 51, 2. 12, 9
ceperit 89 19
Ceraunos 70 11
Cereisque 32 5
certa 184, 1. 118, 13
certamen 27, 8. 32, 7. 48,
12. 108, 4. 188, 4
certamina 143 5
certamine 30, 2. 41, 2. 82,
11. 112, 10. 186, 10.
188, 7
certaminibus 82 4
certaminum 83, 5. 122, 1,
161, 17. 188, 11
certatim 183 13
certatum 43, 3. 188, 8
certavere 66 16
certè 5, 5. 26, 10. 64, 5.
71, 9. 75, 14. 79, 12.
95, 5, 9
certorum 79 9
certos 110 8
certum 62, 8. 64, 8. 92,
16
cervices 180 11
cervicibus 40 10
Cesonius 163 9
cessantium 52 9
cessaret 20, 4. 23, 12
cesserat 50, 16. 69, 12
cesserunt 61 8
cessisse 31 1
cessisset 70, 4. 83, 4, 8. 14
cessit 63, 5 64, 24. 90, 6
Cethegi 146 1
Chazoneam 101 8
Chaonum 66 7
Cherufci 184 2
Cherufcos 183, 19
Chrysocollæ 188 17
Chrysus 133 6
cibaria 119 13
cibi 160 8
cibis 43 12
cibos 101 4
cibum 110 9
Cicero 146 10
Ciceronem 146 6
Ciceronis 147, 5. 170, 10
Cilicas 174 3
Cilicem 132 1
Cilices 105 9
Cilicia 106, 9. 148, 14.
157 7
Cilicium 108, 3. 118, 3.
119 1
Cilicum 153 12
Cimbri 94, 1. 97, 2

Cimbrica 138 11
Cimbricae 97 3
Cimbricus 88 2
Cimbros 95 12
Ciminius 34 10
cincta 137, 14. 168 13
cinctum 61 19
cineres 157 13
cineribus 78 15
cingente 27 3
cingulis 60, 4. 86, 16
Cinna 137, 11, 15. 138, 1
Cinnaque 148 4
cinxit 187 11
circa 10, 8. 13, 4. 19, 11.
28, 17. 38, 9. 39, 10.
48, 22. 115, 9. 130, 12.
134, 15. 135, 8 153, 5.
160, 15. 161, 15. 164,
9. 180, 9. 188, 16
circiter 51 1
circo 140 1
circum 2 13
circumacta 50 5
circumdatam 116 3
circumdatos 86 12
circumegit 137 2
circumfusa 108 6
circumfusi 117, 13. 154, 1
circumlatro 175 16
circumlatum 146 4
circumsonare 156 1
circumtulisset 50 1
circumtulit 1, 5. 104, 6.
118, 9
circumvenit 153 10
circumventurus 156 8
circumventus 158 8
circumvolabant 172 1
Cirtam 92 8
Cisalpinia 168 3
citaret 185 7
citavere 10 9
citerior 153, 2. 186, 16
civis 62, 5. 144, 2
cito 101 11
citra 81, 19. 84, 1. 90, 6.
183, 7
cives 45, 13. 127, 9. 136,
3. 149, 12 175, 3
civibus 17, 15. 119, 5. 136
3. 175 3. 158, 6. 164, 9
civicam 136 11
civile 127, 6. 142, 2. 143,
15. 144, 1. 148, 8
civiles 119, 9. 175, 4
civilis 147, 2. 165, 11
civilibus 100, 7. 145, 5. 167,
7
civilis 139, 7. 151, 8. 157, 14
civilium

VOCABULORUM.

- civilium 167, 9. 180, 8
 civitas 10, 18. 14, 3. 29
 13. 47, 9. 49, 16. 56, 3.
 62, 5. 78, 3. 80, 5. 87,
 6. 93, 6. 102, 2. 120,
 3. 126, 13. 152, 8. 170,
 10. 188, 8
 civitate 130, 3
 civitatem 37, 4. 87, 4. 116,
 1. 125, 13. 141, 10. 144,
 9. 12
 civitati 36, 12
 civitatis 30, 10. 39, 19. 56,
 8. 100, 16. 126, 10. 127,
 10. 167, 4
 civium 18, 6. 88, 12. 103,
 15. 130, 7. 140, 12. 144,
 8. 161, 9
 clade 18, 7. 26, 9. 90, 9.
 102, 7. 127, 4. 138, 1.
 144, 5. 149, 1. 175, 3.
 188, 4. 189, 8. 160, 11.
 176, 14. 185, 18
 cladem 57, 16. 175, 18
 clades 24, 6. 8. 27, 10. 33,
 13. 51, 10. 64, 12. 116,
 11. 143, 9. 159, 9. 177,
 9
 cladi 31, 1
 cladibus 33, 8. 106, 10.
 118, 16
 cladis 29, 11. 56, 13. 58,
 5. 59, 4. 92, 9. 118, 3.
 171, 14. 176, 12
 cladium 55, 9. 130, 10
 clamatum 77, 11
 clamore 28, 11. 110, 12.
 162, 13
 clangore 28, 19. 160, 1
 clarissima 80, 15
 clarissimos 42, 8
 clarissimum 36, 4
 claritate 118, 16
 classe 23, 4. 48, 14. 51, 4.
 65, 14. 106, 6. 114, 1.
 7. 142, 10. 174, 2. 178,
 13. 187, 6
 classem 36, 13. 50, 2. 51,
 6. 73, 12. 76, 14. 77,
 8. 102, 13. 110, 5. 7,
 114, 6. 158, 11. 161, 9
 classes 13, 7
 classibus 106, 17. 184, 8
 classica 156, 3
 classici 158, 13
 classico 144, 12
 classiorum 153, 9
 classis 23, 5. 48, 5. 6. 51,
 8. 16, 17. 69, 6. 77, 14.
 78, 23. 179, 10
 claudere 152, 6. 189, 11
 Claudio 42, 6. 47, 15. 51,
 3. 60, 17
 Claudium 2, 15. 84, 3. 181,
 1
 Claudius 63, 16
 clausa 52, 9
 clauso 33, 14
 claustra 66, 8. 94, 16. 151,
 13. 160, 11. 181, 5
 clausum 189, 12
 clementia 95, 20. 164, 5
 clementiam 165, 3
 Cleopatra 158, 2
 Cleopatraz 166, 9. 178, 3
 cliens 138, 7
 clientela 90, 10
 Clodio 111, 2. 134, 2
 Clotia 19, 7. 20, 5
 clusi 135, 9
 clusio 27, 8
 Clusum 27, 5
 clypea 49, 16
 clypei 6, 5. 95, 17
 clypeos 6, 4. 134, 9
 Cnæi 71, 1. 152, 13
 Cnæo 55, 4. 171, 13. 177,
 11
 Cnæum 122, 9. 163, 8
 Cnæus 61, 15. 81, 12. 103,
 16. 143, 2. 145, 1
 Cnossum 109, 5
 coactique 48, 12
 Codes 19, 8
 coctæ 95, 20
 coegerique 37, 9
 coegit 69, 3. 182, 4
 coelestes 68, 1
 coelestium 8, 8
 cœli 95, 19. 167, 4. 177,
 12
 cœlo 7, 7. 32, 6. 35, 8. 54,
 1. 57, 3. 63, 4. 73, 1.
 83, 9. 105, 1. 164, 1
 cœlum 58, 6. 12. 88, 4.
 93, 3. 96, 10. 126, 12.
 184, 10
 corna 48, 16
 cornum 126, 11
 coeperat 10, 14. 151, 13.
 162, 4
 coeperit 2, 10
 coererunt 163, 3. 184, 18.
 188, 19
 coepimus 88, 10
 coepit 46, 10. 64, 11. 65,
 7. 111, 11. 122, 14. 159,
 16. 188, 16
 coepta 122, 13
 coeptum 24, 2
 coërcuit 190, 2
 coëunt 27, 13
 cogeret 124, 8
 cogereretur 122, 11
 cogitarent 67, 11
 cogitavit 103, 14. 114, 1
 cognita 64, 5
 cognitum 74, 13. 96, 9
 cognomen 14, 5. 60, 13.
 106, 10. 109, 12. 184,
 13
 cognominatæ 99, 7
 cognoscere 2, 4
 cognosceret 81, 6
 coherenter 81, 9
 cohortes 139, 8. 156, 11.
 162, 15
 coire 187, 1
 coirent 103, 2
 coissent 133, 9
 Colchis 103, 12
 Colchorum 103, 12
 Colchos 103, 10. 20
 colendum 8, 7
 colere 42, 9
 coleretur 53, 9
 colit 190, 6
 colla 55, 5
 Collatinoque 2, 15. 17, 8
 collatis 64, 4. 19. 68, 21
 collaturus 2, 8
 collega 166, 4
 collegii 120, 10
 collegiis 14, 1
 collēque 145, 1
 collinamque 140, 6. 10
 collināque 127, 3
 collocatus 18, 15
 collocavit 180, 5
 colloquio 48, 19
 colloquium 64, 19. 117, 15
 coloniā 17, 1
 coloniam 11, 4
 colonis 169, 1
 Colophonem 89, 8
 color 189, 7
 colorum 188, 17
 columnas 62, 4
 comas 130, 11
 comburunt 55, 3
 cominus 60, 18. 64, 19.
 110, 11. 143, 8. 152, 18
 comis 6, 8
 comitantur 28, 3
 comitata 156, 13
 comite 160, 6
 comitēsque 160, 13
 comitia 124, 12
 comitialibus 114, 16

INDEX

comitiis 124, 3. 151, 3
comitiorum 122, 13
comitum 123, 10. 173, 8
commeatibus 51, 15. 132, 9. 152, 16
commeatus 11, 5. 117, 8
commeatum 155, 6
commentum 41, 9
commentus 60, 13
commercium 102, 15
commerciis 105, 4
commilitans 103, 5
commilitio 167, 13
commilitonibus 21, 11
commilitonisque 89, 2
commilitonum 44, 9
comminuerentur 9, 8
comminueretur 60, 17
commisit 11, 3
commissa 69, 7. 86, 4. 155, 14. 172, 8
commissam 58, 1
commissum 76, 11. 149, 1
committentis 156, 4
commoveretur 185, 6
commune 80, 12. 148, 9
communi 56, 5
communitasque 132, 9
commutatio 50, 15
comparare 150, 4
comparata 114, 1. 121, 2
comparationem 76, 8. 176, 12
comparatis 171, 12
compedibus 131, 13
compendis 94, 17
compendium 10, 1
comperimus 80, 9
comperisset 18, 8
compescuit 66, 13. 185, 21
com. e. iure 124, 4
competitorem 91, 3. 124, 13
complexus 107, 2
comploratum 77, 10
componitur 170, 1
composita 157, 2
compositam 144, 9
composito 114, 16
composuerat 44, 6
comprehenderent 48, 10
comprehensus 78, 18
comprehensum 187, 11
comprehensus 95, 10
comprefferint 64, 4
compulerant 60, 21
compulere 145, 10
compulit 101, 4. 132, 9. 153, 1. 169, 3
compulsi 84, 8
compulsis 78, 10

compulsus 62, 21
computare 140, 13
conatus 124, 4. 125, 9
concepere 182, 11
conceperat 12, 3
conceperunt 171, 9
concessit 66, 11
concedere 96, 15
concederetur 177, 14
concidit 147, 15
concidit 116, 5. 140, 11
conciditur 96, 4
conciliandum 120, 5
concineret 68, 21
concione 18, 4. 9. 137, 14
concionem 7, 2
concionibus 144, 12
concitarent 50, 20
concitat 89, 11
concitato 123, 3
concitatum 133, 4
concitatus 17, 11
concitavit 131, 1. 168, 11
concordiam 43, 9. 150, 12
concretus 183, 4
concubia 154, 15
concurrunt 154, 5
concupit 183, 14
concupiscit 176, 5
concurrerent 103, 5. 136, 3
concurreretur 170, 12
concurrissent 28, 9
concurritur 138, 3
concurrunt 139, 12
concursum 161, 6
concuferat 78, 7
concussit 90, 3
condidisset 190, 4
condidit 9, 6. 79, 1
condita 189, 11
conditam 92, 3
conditionibus 37, 4
conditor 3, 10
conducti 75, 5
confecit 89, 13. 91, 4. 103, 4
confectum 76, 12
conferantur 39, 16
conferat 1, 4. 55, 10
conferre 81, 3
confertissima 31, 5
confessu 3, 11
confessio 64, 8
confessione 64, 8, 22
conficerent 109, 7
conficeret 29, 4
conficeretur 119, 9
conficienda 84, 7. 154, 19
confinio 11, 4
confirmare 153, 12

confiscationem 111, 3
confusus 124, 3
confiterentur 39, 6
confixa 163, 6
confiat 132, 4
confiata 145, 7
confiatum 77, 16
confiavit 44, 1. 57, 1. 125, 9
confingerent 161, 11
conflixere 161, 8
confluen. es 170, 2
confodere 145, 10
confodiendum 173, 8
confudit 46, 1
confusus 139, 3
confugerat 74, 3. 76, 4
confugerunt 171, 5
confugisset 166, 10
confugit 137, 15
confusa 89, 9
congererantur 165, 4
congesta 37, 17
congesti 164, 9
congesti 163, 5
congressi 30, 11. 48, 4. 60, 18. 66, 9. 94, 12. 152, 10
congregavit 5, 10
congressi 34, 3
conjunxerint 64, 3
conjurant 34, 8
conjuratio 114, 13. 246, 6. 165, 7
conjuratore 112, 15. 185, 5
conjuratorem 147, 9. 151, 1
connexa 135, 10
consalutant 170, 3
consanguinea 10, 18
consanguineos 85, 4
consentit 122, 7
conscientiam 74, 2
conscius 106, 9
conscripterant 44, 3
consecrant 27, 14
consecraretur 190, 6
consecrat 17, 12
consecrationem 35, 11
consecrationis 7, 4
consecravit 5, 6
confederat 69, 15
confedit 149, 3
consenesceret, 94, 13. 155, 10
consensit 165, 6
consensus 58, 7
consensu 125, 8
consensuebat 98, 6
consensure 167, 1
consensuerit 2, 11
consenuit 3, 6. 43, 1

confe-

VOCABULORUM.

- consequutus 153, 1. 163, 9
 confectio 86, 14
 confectum 39, 6
 confideret 2, 9. 76, 11
 confilia 145, 9. 154, 18.
 188, 7
 confili 188, 15
 confiliis 38, 12. 60, 11. 68,
 10. 157, 9
 confilio 64, 3. 108, 9. 158,
 12. 175, 14. 176, 6. 188,
 5. 13
 confilium 6, 13. 60, 9. 73,
 4. 86, 11. 16. 95, 4.
 128, 7. 155, 11
 confortium 45, 6
 conspectu 7, 4. 108, 10. 118,
 1
 confectum 62, 11. 74, 5.
 114, 4
 conspectus 156, 2
 conspicuum 93, 10
 conspiratione 124, 15. 147, 2
 consistat 85, 2
 consilas 28, 6. 64, 21
 consternari 160, 1
 consternatos 14, 10
 constituendum 2, 2
 constituit 183, 7
 constituiti 173, 6
 constitutum 58, 11
 constituunt 94, 8
 consuetas 89, 7
 consuetus 111, 2
 consueverat 56, 1
 consul 27, 9. 66, 2. 11. 79,
 14. 84, 5. 90, 18. 126,
 14. 146, 9
 consularem 39, 11
 consulares 135, 2
 consulari 67, 3
 consularia 124, 12
 consularis 139, 6
 consuletu 124, 3. 150, 3
 consulas 151, 3
 consule 31, 2. 37, 8. 47,
 25. 50, 18. 51, 3. 6, 14.
 57, 9. 62, 23. 65, 13.
 69, 2. 11. 73, 7. 13. 76,
 1. 77, 17. 123, 12. 125,
 1. 130, 4. 165, 2
 consulebatur 109, 6
 consulem 67, 1. 124, 13.
 151, 17. 168, 7
 consulentes 94, 14
 consulenti 15, 3
 consulare 17, 18
 conseleretur 77, 2
 consules 3, 1. 17, 15. 33,
 19. 64, 3. 128, 4. 8. 139,
 14. 145, 11. 146, 7
 consuli 35, 2
 consilibus 2, 15. 18, 1. 33,
 14. 37, 14. 39, 9. 48, 4.
 60, 7, 9. 77, 6. 137, 11.
 139, 6. 144, 1. 149, 9.
 150, 16. 167, 2
 consulis 23, 2. 42, 7. 83,
 11. 116, 12. 138, 12.
 171, 7. 185, 14
 consulum 137, 8
 consulatione 95, 4
 consulit 33, 16
 consulum 31, 1. 35, 10. 48,
 18. 129, 9
 consumeretur 100, 3
 consummaret 36, 5
 consumpsisset 131, 12
 consumpti 158, 17
 confurgere 81, 2
 confurgerent 37, 3. 128, 1
 confurgitur 135, 6
 confurgunt 73, 1
 contagio 31, 8. 75, 4. 81,
 10
 contagione 18, 16. 85, 6
 contagium 122, 3
 contemnere 187, 20
 contemnit 75, 16
 contemnitur 75, 12
 contempserat 4, 6. 51, 4
 contemptu 30, 10
 contenderent 156, 9
 centendisse 2, 2
 contendit 132, 13
 contenti 27, 5. 54, 11. 85,
 12. 97, 9. 11. 106, 2.
 134, 1. 6. 145, 6. 186,
 12
 contentio 10, 3
 contento 67, 7
 contentus 29, 16. 48, 15.
 57, 17. 58, 7. 68, 15. 81,
 18. 83, 14. 91, 12. 106,
 7. 114, 10. 131, 14. 142,
 9. 147, 3. 170, 13
 contigerunt 83, 6
 contigisset 94, 11
 continebat 118, 13
 continentem 47, 6. 186, 12
 continenti 68, 18
 continere 106, 14
 contineretur 14, 4
 continua 189, 9
 continuationem 164, 4
 continuè 81, 8
 continuo 68, 2
 continuos 79, 3
 contisque 26, 12
 contorta 97, 11
 contractis 154, 17. 173, 14
 contraxit 114, 14. 115, 6
 Contrabiam 82, 8
 controversia 38, 10
 contulerunt 77, 17
 contulit 38, 14
 contumacia 15, 8
 contumax 61, 14
 contumeliam 37, 1
 conuenerat 173, 7
 conuississet 75, 9. 162, 7
 conuenit 64, 12. 142, 7.
 150, 6
 conuentum 184, 19
 conuerso 78, 8. 96, 8. 102,
 7. 180, 1
 conuersæ 48, 8
 conuersu 37, 10. 85, 8. 87,
 1
 conuersione 167, 4, 6
 conuersis 27, 8. 50, 7. 143,
 10
 conuersus 14, 13. 30, 8. 64,
 11. 88, 6. 102, 18. 104,
 1
 conuerterat 64, 1. 83, 10
 conuerteretur 62, 19
 conuertisset 90, 12
 conuertit 83, 3
 conuertitur 95, 13
 conuincitur 147, 6
 convivii 74, 6
 conviviorum 120, 9
 convocavit 112, 15
 conuoluit 71, 7
 coopertum 125, 5
 cooprationem 168, 2
 coorta 63, 3
 copia 95, 3. 156, 7
 copiar 129, 2. 139, 13. 140,
 7. 177, 2
 copiarum 179, 9
 copias 64, 13. 101, 8. 132,
 9. 138, 8. 143, 2, 4.
 175, 12
 copiis 19, 2. 69, 15. 92, 1.
 101, 18. 114, 7. 134, 8.
 153, 9. 154, 18. 155, 3.
 156, 14. 159, 11. 171,
 13. 176, 16
 copiosus 68, 4
 Coram 134, 4
 Corinio 128, 6. 151, 11—
 Corinthi 84, 10. 118, 13
 Corinthii 80, 8
 Corintho 11, 9
 Corinthum 80, 13
 Corinthus 79, 7. 80, 13
 Coriolanum 42, 9
 Coriolanus 23, 2
 Coriolog

INDEX

Coriolos 23 1
Cornelio 40 6. 48 4. 137
11
Cornelius 48 18
Corniculum 22 3
cornu 156 10. 173 1
cornua 178 13. 179 16
corona 164 10. 187 18
corpora 53 10. 54 1. 103
7 109 1. 113 9. 114
15. 137 13
corpulentus 93 16. 172 10.
182 15
corporum 26 13
corpus 5 10. 10 19. 118
7. 127 8. 158 17. 166
13. 167 8. 185 14
correpta 100 13
corruptis 11 17
corruptus 125 10
corripiunt 185 4
corripuit 18 12. 19 1. 184
8
corrumperet 137 6
corrumperetur 17 14
corrumpti 45 11
corrumptus 56 12
corruperant 110 2
corruperat 70 1
corrupti 91 6. 119 10
corrupte 90 17
Corricam 49 8
Corvini 30 5
Coffo 185 21
Coffus 21 6
cote 53 1
cotem 14 4
cotidiani 23 7. 52 13
Cotifonis 183 3
Cottam 112 18
Cotys 148 14
crapula 71 4
Crassi 89 9. 116 12. 138
14. 150 11
Crassiana 175 4. 189 9
Crassianam 175 17
Crasso 150 4
Crassus 135 7. 150 1 7.
176 1. 182 10
Crastini 156 4
cratibus 135 10
creandis 60 9
crearentur 45 3
creatum 13 2
creatus 122 12
crebra 73 13
crebris 187 1
credamus 26 6
credas 78 17
credat 22 2

credebat 78 12
credere 97 1
crederet 28 17. 59 16. 95
13. 131 3 130 5. 157
1. 168 6
crediderant 197 9
crediderim 182 12
credidit 161 17
creditum 75 1
creditor 117 9
credunt 163 2
cremari 73 12
cremata 181 14
cremati 25 2
cremaverant 87 8
cremaverit 80 8
cremavit 39 10. 127 13
Crememam 24 7
crescentibus 87 12
crescentis 88 11
crescere 119 8
crefcit 57 8
Cretam 149 13
Cretam 106 3
Cretes 109 2
Cretico 109 14
Creticum 108 16. 109 12
creverant 115 2. 179 5
crevisse 159 14
crevit 65 8
crines 77 17
crinibus 96 16
Cristolai 79 13
Cristolaus 79 10
crucibusque 131 13
crucis 50 14
crudelitate 14 11
crudelitatis 98 1
cruenta 157 1. 185 17
cruentat 166 12
cruenti 102 10
cruentior 112 3
cruentissimi 99 3. 169 7
cruentio 130 6. 136 10.
185 10
cruento 95 8
cruentos 88 2
cruentum 14 10. 152 12.
188 3
cruentus 14 14. 59 4. 129
3. 168 8
cruore 139 2
cruorem 75 1
crure 163 8
cruribus 141 4. 181 9
cuidam 117 9
culusque modi 98 2
culmine 78 18
cultores 130 9
cultu 27 15. 179 8

cultum 8 3. 130 3
cultus 180 5
Cumae 33 1
Cumanu 68 2
cuncta 189 9
cunctandum 103 1
cunctantur 100 12
cunctanti 181 7
cunctator 60 14
cunctatus 44 8. 160 12
cuncti 15 10
cuniculo 26 1
cupidine 127 11. 176 4
cupidis 150 5
cupidissima 182 5
cupiditas 116 12
cupiditate 17 7. 57 5. 9
9. 100 6. 108 17. 111
6
cupido 45 1. 120 11. 14
8
cupidus 71 8. 84 7. 14
3 154 19
cupientibus 160 5
cupit 152 7
curatione 144 11
Curgonios 187 1
curia 139 15. 164 10. 171
4
Curiam 56 16. 125 4. 14
8 11
Curiatifque 10 1
Curibus 8 1
Curitico 153 8
Curii 145 14
Curis 13 7
Curinio 186 2
Curio 31 9. 37 14. 91
12
Curionis 154 5
Curius 39 8 9
curreret 79 6
curru 12 9. 187 19
currus 10 16. 164 1
curruum 49 16
curfu 21 6
curfus 26 8
curules 12 7
curuli 165 9
curulibus 27 16. 38 12
custodem 89 10
custodiam 20 5. 73 10. 119
3
custodias 29 2. 184 5
custodiunt 181 5
custos 8 8. 45 10
Cyclades 100 20
Cydonem 109 10
Cydoneam 109 6
Cynocephalus 66 9

Cypria

VOCABULORUM.

Cyprus 111 5
Cypros 110 14
Cyrenas 106 3
Cyzicum 102 2

D

Dabant 100, 7. 161, 16.
180, 14
dabar 105, 11. 124, 4. 143,
11. 161, 5
D ci 180, 13. 183, 3
Dac 2 98, 12. 183, 7
Dalmatæ 180, 13. 181, 15
Dalmatiam 97 10
Damascumque 104 5
damna 55 10
damnaret 39 11
damnata 141 9
damnati 141 9
damnatione 126 2
damnatorum 144 7
damnavit 27 10
damnum 48 18
Danubio 183 9
Danubium 98, 9. 188, 21
Danubius 183 4
dare 46, 12. 55, 11. 104, 3
daret 94, 5. 6
dari 70 3
Darium 67 11
data 20, 4. 79, 11. 176
15. 181, 15
datam 41 6
datas 171 9
dato 117, 15. 138, 10. 156,
10, 13
datum 9, 5. 14, 6
datura 38 5
datus 34, 4. 165, 7, 10
Dex 9, 1. 130, 11
debebat 70, 5. 171, 1
debellabar 187 5
debellandum 102, 16
debellare 64, 10. 85, 9
debellari 69 12
debellar 63, 16. 176, 9
debellata 158, 14
debellata 140 7
debellatum 69, 1. 101, 10
debellatus 103 8
debere 17, 15. 140, 15
bebilitatus 126 3
debitorum 46 2
debitum 154 9
debuissent 131 9
Deceates 53 6

decem 39, 10. 44, 2. 59,
8. 79, 3. 110, 1. 116,
3. 133, 9. 148, 11. 151,
3. 167, 12
decemviratus 44 1
decennis 25 10
decernere 48 13
decernitur 151 7
decimæ 26 3
decimum 168 4
decimus 82 12
D-cio 30 8
Decius 35 10
decora 12, 10. 45, 9. 136, 6
decoratus 131 5
decorum 119 4
decoxit 3 7
decreta 151, 6. 171, 7
decretam 137 1
decreverant 62, 2. 151, 4
decurrere 183 4
decus 10, 6. 17, 10. 78, 6.
79, 8. 84, 14. 100, 21.
102, 20. 116, 6. 126, 3.
134, 11. 150, 7
dedecora 157 5
dedecus 16, 4. 85, 15. 91,
6. 131, 7. 133, 1. 135,
2
dedentibus 152 11
dederat 45, 3. 101, 12.
158 5
dedere 86 6
dederunt 37, 3. 41, 7
dediderant 140 9
dediderunt 25, 1. 72, 7. 78
16
dedidissentque 132 10
dedit 8, 8. 18, 5. 38, 5.
62, 11. 66, 11. 84, 9.
96, 2. 105, 2. 108, 20.
114, 10. 139, 5. 154, 2.
158, 15. 162, 9. 172,
16. 179, 14. 184 13.
186, 2
deditio 70, 8. 75, 7
deditione 32, 4. 33, 19. 85,
15
deditionem 89, 12, 14. 109,
7. 116, 5. 153, 1, 10.
154, 4
deditionis 84, 7. 122, 3. 169,
4
deditoque 143 12
deditorum 140 11
deditum 76 3
deductus 92 11
deduximus 118 14
deduxit 53, 8. 112, 2. 187,
17
deerant 5, 7. 48, 11
deerat 60, 2. 122, 8. 136,
1. 171, 5
deessent 136 13
deesset 131, 5. 134, 11
defecerant 62 15
defecit 149 5
defectio 7 4
defectionem 103 14
defendendum 28 8
defenderat 46 3
defendere 74, 1. 84, 1. 104,
8. 151, 8. 186, 20
defenderent 116 1
defenderentur 61 8
defensionem 123 1
defensor 113 2
deferrentur 60 7
deficerent 49 12
deficientibus 151 3
defixi 64 21
deflexit 149 2
defore 177 1
deformata 50 14
deformitate 37 11
defossa 28 1
defossis 141 4
defuerunt 117 7
defuit 46, 8. 158, 1. 173,
10 175, 1
defuncto 184 12
defunctorum 134 14
defunctus 184 17
degenerabat 150 10
degenerant 72 3
degressus 125 4
dehinc 3, 3. 70, 2
dejecit 28, 19. 46, 4
dein 38 16
deinceps 13, 1. 134, 5
deinde 11, 1. 18, 12. 32,
1. 37, 13. 43, 11. 59, 7.
77, 17. 80, 5. 14. 85,
10. 90, 14. 93, 6. 100,
13. 109, 3. 134, 14. 175,
3. 177, 5
Dejotarus 148 13
Deis 15, 7. 21, 11
dejungeremur 100 8
delapsi 134 3
delecta 56 3
delectum 115 1
delectus 68, 22. 148, 13
delendam 77 1
deleret 29 10
deleri 141 10
delesse 75 7
delera 29, 13. 52, 6. 79, 2.
80, 6
deletæque 177 2
deleti-

INDEX

delestique 25 2
delestus 117 15
delevit 30, 6. 64, 14. 132,
10. 135, 4
delibasse 62 12
deliberandum 111 13
deliberare 162 1
deliberavit 135 5
deliciae 22, 5. 40, 8
deligendis 60 8
deliquerant 55 2
Delminio 182 1
Delos 100 20
demeret 29 1
demersa 51 4
demigrarent 6 10
demisit 29 3
denique 9, 2. 12, 10. 21,
7. 26, 1, 2. 32, 6. 46,
13. 52, 4. 13. 56, 10.
58, 6. 60, 6. 64 14. 75,
7. 88, 6. 102, 1. 120,
11. 145, 12. 148, 7.
157, 8. 150, 15. 162,
12. 168, 2. 175, 9. 184,
10, 11
densa 117 14
Dentato 31 9
denuntiaret 35 2
denuntiavere 117 4
denuo 129 5
Deo 52 12
Deorum 8, 3. 16, 9. 17, 10.
29, 13. 31, 4. 48, 7. 62,
21. 63 13
Deos 21, 8. 28, 13. 29, 5.
63, 1. 97, 1. 182, 12
deploratis 78 16
deplorato 86 17
deponere 85 6
depositis 28 4
deprecatio 85 5
deprehendendum 122 12
deprehendit 23, 11. 13, 4
deprehensum 53 11
depressa 73 14
depugnare 135 1
depulisse 171 1
depulit 122 10
depulsa 138 9
depulsam 122 4
depulsos 169 1
depulsus 158 10
derisæ 48 12
descendebant 113 12
descenderant 55, 14. 188 1
descendere 104, 2. 134, 3
descendit 57 3
desciscit 166 9
descitum 100 14

desciverant 175 17
desciverat 178, 8. 182, 17
descripsit 8 5
deserta 80, 5. 163, 8
deserto 157 7
desertor 134 13
desertoris 156 9
desiderio 61 14
desierunt 127 4
desinens 116 16
desineret 168 12
desisse 185 14
desit 88, 5. 157, 9
desperabat 163 10
desperantibus 163 7
desperata 139 14
desperavit 38, 14. 59, 4.
180, 2
destinaret 44 5
destinarunt 87 2
destinata 29, 12. 86, 8
destinatae 171 14
destinatum 165 3
destinatum 56, 22. 146, 13
destitit 61, 21. 124, 2. 147,
10
desistit 17 11
deseruit 57 9
desub 52 11
desuper 56 11 93, 15. 96, 11.
detonuerat 148 5
detonuit 35, 7. 57, 4. 139, 7.
detorquere 48 10
detracta 60 1
detrahit 30, 2. 44, 10. 48, 21
detrectantibus 42 7
detrectare 149 14
detrectavere 108 3
detruncaverat 182 1
detulere 134 12
deturbat 4 9
Deum 26, 7. 89, 15. 176,
13
devorum 35 10
devovente 27 14
devoerat 117 1
devoverit 31 4
dextera 118 4
dextris 93 3
diadema 123, 2. 178, 10
Dixi 80 3
Dialis 139 2
dicatur 148 8
dicebat 184 19
dicemus 118 15
dicere 109, 5. 135, 3
dicerent 113 5
diceret 159 8
diceret 38, 24. 59, 2
dici 59 11

dicatur 32 8. 162 13
Dictator 21 5. 23 8. 24, 1
146 6. 165 1. 190 3
Dictatoris 48 20
Dictatoris 45 15
dictis 114 17
dictu 6 9. 15 7. 20 2.
34 2. 37 1. 46 11. 57
11. 62 4. 63 7. 64 5.
69 14. 89 6. 102 5. 151
14. 182 7
dictum 59 15
dictus 190 3
didicera 164 7
didicit 71 6
Didius 98 8. 161 7
die 29 2. 62 7. 74 13.
97 1. 108 13. 114 3.
122 13. 128 7. 160 4.
165 7
diebus 28 17. 63 8. 71
13 114 16
diei 48 15
diem 27 10. 40 4. 48 6.
57 10. 59 7 8. 96 1.
4, 6. 134 8. 147 2. 154
3. 176 13. 185 9. 187
4
dies 8 5. 24 2. 45 12.
58 6. 64 17. 74 9. 79
3. 88 12. 122 7. 136
12
differto 180 5
difficile 46 12. 64 5. 89 6
difficilius 184 13
difficillimam 183 6
diffusus 92 9
diffusse 81 1
diff gerat 113 16
diffusos 98 8
digestus 13 7
digna 187 18
dignam 135 11
dignantes 28 14
dignitas 12 10. 44 11. 59
6. 150 14
dignitate 25 7. 27 16. 73
1. 125 4. 150 1. 170 7
dignitatem 17 4. 45 9.
131 14. 136 7. 138 2.
150 4
dignitati 147 7. 149 11.
157 5
dignitatis 14 2. 155 15.
167 13
dignum 62 20. 160 12
dignus 106 14
Dii 59 12. 64 12. 117 6
Dius 7 8. 26 11. 27 14.
29 10. 31 4. 35 10.
51

VOCABULORUM.

- 51, 3. 57, 15. 97, 8. 98,
 1. 116. 112. 129, 10,
 130, 5
 dilabebantur 112 13
 dilaphque 110 12
 dilata 171, 10. 183, 8
 dilatio 165 5
 dilatoque 137 2
 diligenter 73 8
 diligentia 14, 3. 182, 5
 diluvio 148 7
 dimicans 96, 17. 135, 13.
 175, 16
 dimicare 65 5
 dimicaretur 47 14
 dimicasse 119 4
 dimicasset 90 2
 dimicatio 103 5
 dimicatum 37, 14. 38, 12.
 49, 18. 81, 8. 129, 12.
 147, 11. 161, 3. 173, 9.
 dimicatur 21 4
 dimicaturus 94 1
 dimicaverant 93, 14
 dimicaverunt 20 7
 dimiserint 184 2
 dimisit 24, 8. 91, 8. 126,
 15. 160, 13
 dimitterent 18 2
 dimisit 19, 10. 36, 10
 diræ 56 18
 directæ 125 1
 directa 80, 5. 112, 18
 directarumque 129 9
 direptione 131, 6. 155, 6
 direptionem 26 4
 direxere 64 19
 direxit 184 8
 dirimeret 38 2
 dirimunt 34 1
 diripere 145 11
 diripiens 132 6
 diripit 17 11
 diripitur 138 7
 diripuit 91 14
 diris 117 1
 diruit 10, 17. 33, 11
 dirutum 5 15
 discant 2 1
 discerptum 7 3
 discinxit 54 5
 disciplina 73, 3. 162, 17
 disciplinam 9, 5. 86, 4. 118
 12
 discolori 33 5
 discoloribus 25, 8. 93, 11
 discordia 43, 5. 137, 12
 discordiæ 143, 10. 159, 9
 discordias 175 4
 discrimen 95, 18. 172, 13
 discrimina 14 2
 discrimine 36, 14. 127, 2.
 154, 16
 discriminum 167 7
 discursante 128 12
 discursum 161 15
 discursus 58 2
 discussum 128 9
 discutit 129 6
 dispersam 106 15
 displicuit 171 7
 disponit 147 2
 dispositis 112 17
 disposuit 184 6
 dispuisset 101 8
 dissedisse 43 9
 dissidebatur 126 7
 disidentibusque 105 1
 dissimulante 151 4
 dissipant 175 8
 dissipavere 179 8
 dissipavit 101 9
 distantibus 115 5
 distincta 164 10
 distractæ 118 3
 distractus 105 8
 distraheret 10 5
 distrahi 131 9
 distrahit 10 16
 distributus 14 1
 districta 49 13
 districto 180 9
 districtos 100 11
 distringere 145 11
 distringerent 75 5
 ditionem 39 15
 diu 9, 7. 10, 11. 21, 4. 53,
 6. 57, 1. 61, 6. 64, 20.
 90, 16. 91, 13. 110, 10.
 143, 2, 4. 156, 9. 162,
 1. 5
 diversa 61, 2. 62, 12. 96,
 19. 103, 17. 105, 8. 128
 12. 130, 5. 154, 18. 158,
 16. 169, 7
 diversa 137 9
 diversis 180 9
 diversissimam 63 17
 diversitas 2 5
 diversitates 112 11
 diversum 59 12
 diversus 174 3
 divider 87 14
 dividendis 122 12
 dividere 126 11
 dividerent 90 14
 divina 100 17
 divinitus 26, 11. 63, 3. 131, 1.
 divino 106 16
 divisa 6, 12. 61, 5. 111, 9
 diviserant 125 12
 divisere 138 8
 divisio 168 11
 divisisse 42 12
 divisi 184 4
 diviso 188 2
 divitiæ 119 11
 divitiarum 188 18
 divitiarum 111, 1. 169, 8
 divitiis 110, 15. 120, 8. 130,
 1. 155, 10
 diutina 106 7
 diutius 74, 2. 165, 5
 divulsus 120 1
 dixerim 23, 7. 60, 12. 136,
 7. 142, 2. 159, 3
 dixerit 3, 3. 112, 14
 diximus 118 10
 dixisse 59 9
 dixit 43, 10. 97, 4. 101, 6.
 172, 2
 docens 102 5
 docet 160 14
 docta 157 1
 docti 177 4
 docuerunt 82 5
 docuit 8, 3. 147, 12. 174,
 13
 documenta 59, 4. 176, 2
 documentum 48 20
 Dolabella 30, 6. 153, 7
 Dolabella 112, 16. 167, 2
 dolabris 177 14
 dolia 135 10
 doliis 28 1
 dolis 26 2
 dolo 6, 3. 10, 5. 13, 6. 29,
 1. 112, 18
 dolor 149 15
 dolorem 62 19
 doloris 171 7
 dolus 28 14
 dolum 96 5
 dolus 28 11
 domandos 181 12
 domantur 55 5
 domaretur 61 14
 domestica 143 18
 domestici 54 14
 domesticus 118 16
 domesticus 127 12
 domesticos 84, 8. 120, 14
 domi 14, 12. 21, 2. 38, 12,
 17. 46, 4. 11. 119, 5.
 136, 2
 domibus 79 4
 domicilio 29 13
 dominabantur 41 7
 dominabatur 21, 2
 dominandi 120, 11
 m dominan?

INDEX

dominantem 65, 8
 dominanti 119, 8
 dominaretur 124, 11
 dominatio 17, 5. 150, 10
 dominationem 44, 9. 121, 3. 178, 6
 dominationis 44, 14. 127, 11. 145, 2. 167, 6
 domini 182, 9
 dominis 41, 6
 domino 132, 2
 dominos 120, 5. 132, 6
 dominus 174, 10
 domus 105, 7
 domus 46, 7
 domus 99, 3. 106, 10. 184, 16
 domus 93, 16. 134, 11
 Domitius 93, 13. 143, 6. 151, 11. 182, 13
 domitus 89, 12
 Domus 186, 10
 domo 162, 11
 domorum 138, 13
 domos 28, 12
 domuerat 101, 5
 domuerunt 143, 5
 domus 25, 2. 33, 10. 87, 15. 116, 4. 183, 16
 domus 14, 3. 187, 62, 17. 77, 15. 78, 18. 100, 17. 109, 13. 173, 13
 dono 104, 4
 donare 111, 2
 donata 165, 5
 donati 60, 22
 donavit 101, 7
 donec 16, 1. 18, 16. 20, 7. 21, 5. 59, 2. 94, 12. 100, 2. 136, 13. 140, 14. 143, 11. 175, 15
 dote 6, 10
 Dravo 181, 11
 Drapanis 48, 21
 Drusi 127, 3
 Drusianaque 88, 4
 Druso 126, 4. 184, 17
 Drusum 127, 1. 181, 1
 Drusus 98, 9. 125, 7. 126, 5. 9. 127, 11. 183, 16. 184, 4
 dum 186, 17
 duarum 45, 2
 duas 153, 13. 176, 12. 185, 15
 dubie 158, 5. 166, 13
 dubio 63, 15. 68, 12
 dubiosque 73, 9
 dubitaret 61, 1
 dubitaret 15, 10
 dubitaverunt 175, 5

dubitavit 4, 1. 15, 1. 21, 9
 dubium 5, 5. 6, 3. 59, 3. 7. 71, 9. 75, 13. 79, 11. 95, 5. 165, 1
 ducal 127, 8
 ducatum 136, 5
 ducem 5, 10. 21, 3. 28, 7. 29, 18. 34, 2. 41, 2. 7. 42, 7. 44, 13. 54, 4. 6. 55, 4. 57, 5. 60, 17. 20. 64, 10. 66, 6. 69, 8. 72, 1. 73, 17. 85, 16. 86, 13. 87, 6. 105, 3. 106, 2. 111, 3. 117, 10. 123, 3. 128, 12. 130, 2. 132, 11. 133, 4. 142, 3. 8. 175, 8. 183, 3. 21
 ducem 35, 3. 50, 8. 68, 12. 76, 3. 84, 7. 117, 1. 134, 12. 153, 5. 171, 5
 ducentae 178, 14
 ducenti 3, 3. 6
 ducentis 46, 12
 ducentorum 87, 13. 115, 8
 ducentos 2, 13. 81, 7
 duceretur 87, 8
 duces 24, 9. 39, 7. 50, 2. 65, 11. 83, 6. 86, 2. 131, 10. 136, 4. 9. 140, 4. 143, 8. 10, 15. 145, 2. 148, 10. 160, 2. 161, 16. 170, 1. 172, 9
 duci 34, 4. 57, 16. 62, 19. 141, 9. 152, 6. 155, 11
 ducibus 17, 8. 38, 4. 73, 16. 109, 11. 125, 4
 ducis 59, 5. 62, 9. 73, 4. 15, 78, 18. 80, 3. 108, 1. 112, 5. 117, 17. 118, 1. 134, 4. 141, 3. 155, 10, 12. 159, 15. 174, 5. 175, 14. 176, 7. 179, 18
 ductus 117, 10. 122, 4
 ducum 38, 19. 56, 20. 59, 2. 64, 18. 82, 1. 134, 15. 154, 18. 159, 10. 161, 5. 182, 8, 11
 Duillio 48, 3
 Duillius 48, 15
 dulcedine 95, 20
 dulcis 177, 11
 dumis 53, 3
 duntaxat 188, 20
 duo 50, 1. 6. 64, 18. 74, 14. 79, 8. 80, 14. 131, 4. 140, 16
 duobus 10, 4. 72, 4. 78, 18. 181, 11

duoderim 5, 1. 8, 5. 12, 6. 34, 6. 44, 3
 ducis 10, 12. 15. 21, 1. 150, 15. 161, 5. 169, 1
 ducis 17, 14
 ducis 158, 3
 Durum 84, 13
 durum 53, 4
 dux 53, 15. 56, 13. 58, 6. 63, 15. 83, 7. 13. 155, 18. 162, 18. 179, 13. 188, 9
 duxerat 98, 7
 duxit 74, 8
 Dyrachii 155, 3

E

E Bore 69, 17
 Ebrario 178, 4
 Eburones 112, 15
 ecce 20, 4. 47, 7. 55, 7. 128, 14. 129, 1. 150, 1
 edicto 100, 15
 edictum 140, 17
 eduo 84, 13
 editum 183, 18
 edocuit 175, 15
 educata 54, 1
 educatus 4, 10
 educaverat 13, 3
 educavit 4, 5
 educati 146, 1
 efficit 17, 4
 effectum 17, 6
 effectus 163, 6
 efferam 187, 4
 efferentem 46, 3
 efferum 182, 3
 efficator 172, 14
 efficacia 182, 14
 efficax 43, 9. 63, 8. 121, 8. 157, 2
 efficeret 102, 15
 efflagitasset 177, 16
 efflavit 172, 15
 effocandas 72, 8
 effosum 185, 15
 effracto 133, 7
 effringi 152, 1
 effudit 56, 17
 effugeris 20, 1
 effugisse 134, 1
 effugisset 103, 10
 effugit 59, 2
 effusa 63, 3. 130, 6
 effusi 54, 13

effulor

VOCABULORUM

effusus 156 11
 eg-bar 60 3
 Egeria 3 1
 egerit 95 4
 egerit 145 7
 egerit 120 10
 egi 13 6 14 8 10. 29
 12 48 14. 98 9. 149
 15
 egregia 23 9 155 5
 egregium 112 5
 egregius 87 10. 177 15
 elanguit 59 15. 95 20
 elapia 20 4
 elapsos 85 4
 elata 97 5
 elaris 113 11. 177 4
 elarus 44 5. 100 5. 135
 4
 electi 140 16
 elegantiam 11 8
 elegerant 184 3
 elegerat 154 10
 elegit 77 4. 126 8
 elementis 5 10
 elephantes 189 5
 Elephantia 37 10. 93 9. 159
 16
 elephantis 37 5. 38 6 20.
 69 16
 elephantorum 51 1
 Elidis 79 14
 eligitis 56 15
 elisique 36 15
 eloquentia 122 2. 150 2
 eludentem 91 11
 eluderent 53 6
 emanabat 175 10
 emensus 115 5
 emerat 91 8
 emerit 146 8
 emicabant 180 9
 emicant 36 14
 emicuit 155 6
 eminebat 95 12. 150 4
 eminentes 18 6
 eminentia 15 3
 eminentissimum 187 7
 eminet 12 10
 emit 91 2
 emptio 121 13
 emptorem 63 10. 52 14
 15
 en 95 6
 enata 71 13
 enaravit 159 11
 enimvero 66 6. 133 1
 Ennam 131 11
 enfes 38 22. 185 2
 enibus 34 2

Ephelis 69 10
 Epiri 37 5
 Epulo 149 3. 178 12
 Epiron 154 10
 Epitum 36 9
 epistolae 74 3
 epistola 74 12
 epuantes 71 1
 epulsi 59 8
 epula 187 13
 epulatus 160 6
 epula 86 9
 eques 57 14. 60 5. 120 1
 equestribus 5 13
 equestris 51 18. 59 6. 121
 9. 140 16
 equis 6 12 10 17. 12 9.
 21 9. 37 6. 47 14. 66
 2. 74 14. 156 12
 equitabam 20 5
 equitatum 154 7. 175 12
 equitatur 98 11
 equitatus 117 13. 134 11.
 156 10 12
 equitem 60 5. 121 11. 126
 5
 equites 125 13. 156 11.
 173 2
 equitum 21 6. 46 1. 58 2.
 69 15. 156 7
 equo 71 4. 157 6. 182 11
 equorum 86 16
 equos 14 10. 40 10. 95 9.
 184 2 4. 185 2
 erexerant 41 6. 157 4
 erexerat 127 12
 erexere 93 14
 erexit 15 6. 54 8. 72 13.
 83 12. 115 1. 126 10.
 163 1
 erga 56 3
 ergastula 130 8. 138 3. 174
 1
 ergastulis 131 4
 ergastulo 132 2
 ergastulorum 134 10
 eripi 79 5
 eripuerant 61 16
 erit 2 14. 57 7
 error 172 16
 errore 71 5
 errorem 95 4. 103 7
 erubescenda 75 12
 erubescendi 119 1
 eruditricem 62 3
 erumpere 175 6
 eruperunt 133 8
 erupisset 156 10
 erupis 78 13. 90 17. 93
 4. 100 12. 128 9. 150

13. 176 11
 eruptio 86 14
 eruptione 135 11
 eruptionem 155 4
 eruptiones 116 4
 Eryce 48 12
 Erythraeam 109 5
 Esquilina 137 3
 Furia 24 4. 30 5. 127
 15. 146 12. 147 10. 151
 10
 Eururiam 34 9. 140 5. 144
 12. 145 4
 Euruscum 19 2. 34 6. 41
 5
 Etruscos 127 7. 129 6
 88 8. 129 11. 162 10
 evadere 33 15. 78 12
 evaderet 49 3. 156 11
 evadi 173 2
 Evandio 5 10
 evanui 96 19. 172 5
 evaserat 102 7. 137 7. 173
 14. 177 17
 evaserit 92 15
 evasim 49 1
 evasisset 61 18
 evasit 72 10. 151 13. 158
 10
 Euboea 100 20. 101 7
 Euboeam 66 12. 68 18
 Euburates 53 6
 eventu 25 1. 76 10
 everfione 82 7. 121 14.
 129 9
 everfionibus 79 6
 everfionis 25 10
 everterat 85 2
 everteret 78 8
 everti 77 13
 evertit 56 6. 106 8
 Eumenis 89 1
 eunt 54 3
 Eunus 133 10
 evocatis 77 8
 evocatus 48 19
 Euphratem 103 3. 175 13.
 176 5. 198 21
 Euphrates 23 1. 117 2 8
 Euripus 68 19
 Europa 67 7. 68 12. 101 15.
 111 7
 Eropae 100 6. 128 6
 Europam 46 13. 67 7. 100
 18
 Euras 58 10
 evulsi 185 16
 exaequavit 18 16
 examina 57 16. 155 17
 exangue 118 6.

INDEX.

examavit 42 11. 33 8
 exarfit 42 2. 44 13. 47 5.
 144, 13
 excauat 89, 11
 excaudit 85 17
 excedere 37 10
 excederet 172, 7
 exceperant 85 4
 excepisse 28 3
 excepit 67, 6. 79, 7. 188, 8
 excepta 100, 19
 excepta 157, 1
 exceptam 56, 5
 exceptione 86, 7
 exceptis 105, 5
 exceptus 83, 11
 excidia 85 17. 143 10
 excidiis 118, 14
 excidio 49, 8. 78, 3
 excidium 26, 2. 34 8
 excindendi 52, 4
 excipit 9, 4
 excitant 56, 11
 excitat 5, 2
 excitatus 28, 19
 excitavit 44, 11. 121, 1
 exclusque 94, 3
 excoluit 183, 18
 excubaret 6, 13
 excusseramus 62, 16
 excussit 60, 19
 excusso 56, 16
 excutens 15, 4
 excutit 75, 11
 exegit 160, 4
 exemit 139, 1
 exemplo 72, 10. 82, 9. 132
 8
 exemplum 60, 5
 exequiis 134, 15
 exerceri 188, 17
 exercita 9, 6
 exercitus 27, 9, 10. 33, 15.
 39, 1. 51. 16. 62, 1.
 63, 14. 64, 23. 95, 6.
 112, 5. 129, 3. 139,
 9. 145, 2. 147, 11. 168,
 3. 186, 13. 187, 4. 188,
 6
 exercitui 134 11
 exercitum 42, 12. 76 14.
 80, 3. 84, 14. 86, 3.
 89, 9. 91 6, 8. 131, 5.
 132, 4. 135, 3. 138, 4.
 144, 13. 146, 13. 151,
 6. 154, 9. 157, 4
 exercitus 24, 7. 42, 4. 49,
 3. 57, 5. 58, 6. 59,
 1. 14. 62, 3. 23 64,
 13. 84, 4. 98, 7. 117,

2, 10, 15. 118, 2. 120,
 5. 132, 7. 134, 8. 139
 12. 148, 11. 150, 8.
 152, 6. 154, 2, 13. 156,
 3, 15. 158, 8. 160,
 1. 169, 6. 170, 2. 188,
 8
 exercitum 129 9
 exercuit 109 10
 exeuntem 117, 1
 exhaustabat 121, 13
 exigi 132, 12
 exigua 158, 8
 exiguum 76, 7
 exilio 51, 17. 126, 2
 exilium 124, 10. 138, 2
 exiluit 38, 8
 eximentibus 173, 3
 eximia 48, 22
 eximiae 95, 11
 eximiam 13, 2
 eximit 137, 10
 eximut 150, 10
 existerent 45, 13
 existimari 93, 13
 exitii 70, 14
 exitio 56, 21. 156, 15. 179
 4
 exitium 33, 7. 57, 7. 85,
 6. 89, 11. 120, 13. 121,
 11. 149, 3
 exitu 10, 3. 39, 16. 49, 3.
 87, 1. 134, 4
 exitum 38 5. 154, 1, 3.
 158, 20
 exitus 57, 17. 147, 12. 156
 7. 170, 5. 172, 13
 exoleverat 37, 15
 exornata 93, 15
 exofus 178, 2
 expaverat 45, 4
 expavit 98, 12
 expectare 14, 7
 expectavere 10, 12
 expediebat 144, 10
 expedisset 158, 6
 expedita 51, 17. 115, 4
 expeditio 187, 2
 expeditione 23, 19
 expeditionem 165, 8. 181, 6
 expeditioni 49, 5
 experimentis 26, 10
 experimento 53, 11
 experimentum 12, 2. 26
 10
 experirentur 135, 11
 experiretur 148, 4
 experiri 81, 3
 expectatus 71, 5
 experta 142, 34. 169, 4

expertis 176, 1
 expertus 12, 3. 103, 9. 141
 6. 175, 2
 expiata 24, 9. 29, 14
 expiaturus 135, 1
 expiavit 16, 4. 85, 16
 expiravit 20, 8
 explicavit 35, 6
 explicuit 153, 13
 exploraret 35, 2
 exploratis 73, 8
 exponeretur 117, 11
 exponitur 138, 12
 exposita 79, 8
 exprimi 113, 11
 exprimitur 187, 14
 exprobravit 93, 17
 expugnasset 90, 15
 expugnatione 155, 3
 expugnatum 141, 8
 expugnavit 49, 9
 expulerat 159, 7
 expulisse 19, 17. 81, 18
 expulit 103, 16
 expulsus 125, 2. 138, 5
 exsuperat 10, 6
 extant 23, 3
 extaret 30, 6
 extat 43, 8. 126, 10. 154,
 16
 extenderat 17, 2
 extenuemus 127, 5
 exteras 180, 8
 exterique 106, 1
 exteris 88, 11. 159, 6
 externa 50, 7
 externis 120, 14. 148, 2
 externum 143, 15. 148, 2
 161, 13
 externos 18, 11
 exterritus 47, 16
 exterruit 122, 11
 extincta 101, 17
 extincto 174, 11
 extinctus 143, 4. 178, 2
 extinguere 106, 16
 extinguui 4, 2. 79, 4
 extinxerat 174, 3
 extis 182, 11
 extitit 124, 9
 extorquere 98, 3
 extorqueret 64, 16
 extorris 121, 6
 extorsit 45, 7. 133, 10
 extraordinariam 24, 5
 extrema 77, 10. 84, 7. 132
 9. 135, 8. 169, 4. 187
 12

extre-

VOCABULORUM.

extremam 105, 4
 extremis 54 11. 94 1
 145 8. 162 14
 exultissent 177 6
 exuere 21 7
 exuit 168 7
 exul 142 3
 exultatione 42 9
 exularet 122 6
 exultaret 124 7
 exuti 94 10
 exuto 39 19
 exutos 33 17
 exutum 91, 15
 exutus 66 3

F

Fabio 41 7. 51 5
 Fabiorum 24 6
 Fabios 33 9
 Fabium 29 3
 Fabius 27 9. 35 5. 45
 2. 56 14. 60 12. 84
 5
 Fabricius 37 14. 39 8,
 10
 fabula 43 9
 fabulæ 19 8
 fabulosæ 57 2
 fabulosis 47 15
 face 4 8
 facem 122 1
 facere 82 2. 183 14. 184
 14
 facerent 61 3
 faceret 124 13. 125 3.
 154 14. 155 4
 faces 28 15. 37 17. 70
 6. 147 2
 facibus 25 8. 61 19. 64
 14. 120 13
 faciam 2 3
 facie 103 9
 faciebat 53 5
 faciem 157 2
 facile 38 4
 facile 33 11. 62 6 8. 70
 4. 89 8. 122 2. 132
 10. 138 4. 142 7. 150
 6. 156 8. 181 2
 faciliior 178 6
 facilius 89 6. 92 2
 facinori 136 6
 facinoris 146 3
 facinus 10 10. 79 9. 136
 5. 141 6

facit 5 8. 92 10. 120 7.
 130 10. 151 17. 176
 8
 facta 2 1. 6 8. 42 5.
 106 15. 112 16. 125
 4. 135 11. 156 14. 190
 3
 factæ 31 7. 48 7
 factionis 25 4. 137 9
 factio 96 16. 103 2. 109
 14. 113 18. 126 8. 179
 10
 factum 54 5. 64 16. 86 5.
 172 8. 183 14. 185
 18
 factus 59 6. 105 1. 177
 17
 facundi 43 7
 Fæfulæ 22 6
 falcatorumque 69 15
 Falernos 60 15
 Falernus 32 10
 Falisci 25 1 3
 fallaciam 33 5
 falsò 111 1
 fama 4, 1. 21, 8. 111, 1. 177,
 8
 famâ 67 10
 famæque 101 7
 famam 49 4. 111 4. 174
 5. 178 11
 fame 19 3. 29 1. 56 10
 101 4. 102 8. 116 4
 131 12. 132 10. 143 13.
 152 16. 169 4
 famem 119 14
 famēs 86 13 15. 102 8. 137
 1. 153 10
 familiæ 35 11. 89 10. 123
 10. 146 1. 147 1
 familiam 124 6. 132 2
 familiaris 145 8
 familiarum 120 4
 famosa 109 12
 fanatico 130 10
 fanaticus 132 4
 fas 89 15. 96 14. 97 1.
 113 2. 122 10
 faces 12 7. 18 4. 42 7.
 44 4. 134 12. 188 9
 fascibus 18 2. 84 4
 fascium 178 7
 fastigium 164 11
 fattis 27 10
 fattos 8 5
 fata 10. 2. 62 1. 80 2. 111
 4. 126 1. 141 1. 155
 14
 fatale 78 3. 123 10
 fatalem 139 3

fatalis 171 13
 fateatur 88 1
 fatebatur 189 7
 fateretur 48 3. 62 6. 114
 12
 fateri 63 2. 85 3
 fati 64 7. 165 6
 fatigabant 187 1
 fatigasset 14 12. 29 6
 fatis 47 7. 63 12. 155 12
 fato 26 7. 75 9. 78 7.
 158 5 12. 185 9. 186
 5
 fatorum 16 6
 fatum 59 11. 110 14
 fauces 64 1. 72 9. 107 8.
 134 3. 153 7
 faucibus 19 4. 36 9. 52
 12. 80 4. 126 15
 favebatur 76 15
 favente 151 4
 faventis 68 2
 faviſſe 108 17
 favorabilis 168 5
 favore 62 20. 63 13
 favorem 120 5. 121 3
 favori 18 6
 favoris 161 5
 Faustum 164 6
 fax 127 12. 144 9. 166
 5
 facerant 32 4. 38 10. 60
 22. 125 12
 facerat 5 7. 119 14. 152
 5. 153 11
 fecere 156 11
 fecerunt 58 3. 134 10
 fecimus 87 14. 108 16
 fecissent 176 2
 fecisset 176 15
 facit 5 11. 7 5. 49 13.
 80 10. 81 8. 89 15. 91
 13. 102 5. 105 5. 127
 8. 129 4 9. 131 5. 137
 6. 153 2
 felicem 96 10. 157 3
 felicior 102 12
 felicissimæ 125 3
 felicitas 77 3. 103 4. 119
 10. 149 9
 felicitate 70 1. 88 16. 92
 5. 100 3. 158 11. 161
 17. 175 11
 felicitatem 108 14. 153 4
 feliciter 97 3
 felicius 62 5
 felix 106 14

INDEX.

feræ 38 10
 ferale 172 2
 feralis 25 5. 152 3
 ferarum 37 6. 53 10. 141
 2. 187 4
 feras 133 1
 ferat 129 12
 ferax 130 6. 188 17
 ferbuit 42 2
 fercula 160 9
 ferculis 163 14
 ferè 33 6. 48 20. 50 6.
 65 19. 141 5. 186 15
 ferebantur 94 16. 179 4
 ferebat 150 14. 154 1
 ferebantur 179, 10
 ferens 36, 15
 Ferentianæ 37 8
 Feretrio 6, 1. 54, 10
 Feretrium 25, 13
 feri 137, 2
 feri 182, 6
 feriret 19, 6
 feritæ 42, 3. 61, 12. 72, 3.
 181, 2
 feritatem 183, 3
 ferme 180, 12
 ferocem 9, 2
 feroces 112, 14
 ferociam 73, 3
 ferocibus 114, 17
 ferocior 177, 16
 ferocissimas 82, 3
 ferociter 42, 10
 ferocius 27, 7. 180, 12
 ferus 110, 2
 ferus 16, 9. 26, 13. 89, 7.
 152, 18. 154, 19
 ferre 65, 11. 85, 20. 183, 15
 ferreæ 48, 11
 ferrem 136, 4
 ferrent 171, 8
 ferrens 88, 1
 ferret 56, 17
 ferretur 96, 8
 ferri 93, 5
 ferro 10, 9. 16, 4. 25, 7.
 28, 16. 56, 10. 12. 61,
 18. 66, 5. 69, 2. 87, 2.
 103, 10. 117, 17. 129,
 1. 134, 10. 141, 2. 186
 12. 187, 13
 ferroque 31, 10. 73, 6. 77,
 16. 84, 2. 99, 3. 109,
 4. 183, 10. 129 8
 ferrum 53, 1, 8. 91, 1. 179
 17
 fertur 28, 4
 fervebat 78, 1
 ferunt 59, 10

ferus 130, 10
 fessi 56, 10
 fessos 176, 11
 festinaſſe 24, 2
 festinat 101, 1
 festinatio 39, 1
 festo 128, 7
 festis 114, 16
 Fefulæ 128, 14
 fictilia 39, 9
 fide 10, 11. 25, 6. 41, 4.
 46, 8. 52, 8. 56, 11. 87
 4. 90, 10. 91, 2. 151,
 1, 6. 173, 7
 fideique 56, 3
 fidelior 108, 8
 fidelissimorumque 128, 2
 fideliter 101, 17
 fidem 6. 7. 5. 8, 7. 18
 1. 24, 1. 39, 15. 95, 2.
 145, 3. 143, 13. 176, 12
 Fidenæ 25 7
 Fidenate 10, 11
 Fidenates 25, 2
 fides 15, 2. 25, 3. 26, 6.
 188, 12
 fidibusque 68, 20
 fidissima 93, 5
 fidium 67, 4
 fiducia 47, 13. 94, 14.
 185, 4
 fiducia 64, 9. 69, 5. 108,
 4, 19. 159, 1
 fiducia 29, 1
 fiduciam 60, 23. 63, 10. 100
 7. 102, 4. 176, 8. 188, 13
 fieret 50, 12. 177, 11
 fieri 15, 3. 64, 4. 92, 9.
 97, 4, 6. 131, 1. 167, 4
 fierine 12 2
 fierique 181, 6
 filia 4, 8. 11, 1
 filiam 44, 7. 164, 7
 filia 130, 11
 filii 103, 15
 filium 15, 1. 20, 7. 31, 1.
 42, 11. 118, 1. 160, 13
 filius 57, 7. 72, 14. 78, 6.
 89, 1. 138, 14. 158, 20
 Fimbria 138, 13
 fine 77, 1. 97, 1
 finem 78, 5. 129, 8
 fines 76, 14
 finibus 18, 12. 22, 1. 77,
 9. 145, 8
 finis 34, 4. 38, 1. 51, 14.
 140, 8. 164, 4. 180, 1.
 188, 11, 12
 finita 23, 13. 76, 10. 149,
 6

ſinitimos 29, 15
 ſinitimis 2, 14. 5, 1. 18, 13
 ſinium 75, 8
 ſinium 91, 15
 firma 15, 8
 firmavit 184, 8
 ſitulis 125, 2
 fixere 93, 15
 fixit 84, 5
 Flaccum 62 23
 flagrans 34, 1
 flagitante 95, 9. 154, 10
 flagitare 151, 5
 flagitare 93, 8
 flagitare 119, 13
 flagitavere 127, 1
 flagitii 85, 15. 91, 2
 flagitio 118, 10. 127, 9
 flagitium 33, 18
 flagrabat 100, 6
 flagrans 85, 14
 Flamen 139, 1
 Flamines 27, 17
 Flaminio 57, 13. 66, 6
 Flaminio 54, 8
 flamma 8, 8. 13, 4. 29, 11.
 78, 15. 101, 17. 145, 10
 flammæ 49, 1
 flammam 131, 3. 182, 15
 flammis 115, 9. 129, 8
 flentem 10, 7
 flexus 167, 5
 flexusque 179, 6
 flore 42, 2. 140, 16
 florebat 150, 1
 florem 2, 11
 florentia 141, 7
 floribus 32, 7
 florum 67, 1
 floris 148, 11
 fluctibus 102, 15. 158, 11
 fluctus 161, 10
 fluens 190, 2
 fluente 68, 20
 fluitarent 51, 13
 flumen 20, 5. 27, 9. 53, 34
 54, 12. 83, 2. 84, 13.
 95, 15. 98, 11. 142, 7.
 184, 6. 188, 2
 flumine 47, 2. 95, 8. 116, 2
 fluminibus 102, 1. 181, 13
 fluminis 4, 9. 11, 3. 152
 15, 17. 185, 19
 fluminum 93, 9
 fluvium 37, 7. 95, 3
 fluvius 177, 13. 181, 11
 fluxere 80, 13
 focus 19, 12. 121, 7. 122, 6
 foculum 182, 15
 focum 8, 7

Fodere

VOCABULORUM.

federe 182, 4
 foderunt 78, 11
 fœda 50, 9. 87, 12. 102, 14
 fœdam 6, 6
 fœdare 98, 2
 fœdavit 10, 7
 fœdè 37, 1
 fœdera 19, 6
 fœderata 47, 8
 fœderatis 27, 6
 fœdere 10, 11. 33, 8. 56,
 5. 65, 7. 91, 7. 105, 9.
 150, 12
 fœderibus 85, 1
 fœderis 10, 15. 34, 1. 16,
 8. 76, 13. 85, 6, 14. 92,
 9. 122, 3. 169, 7
 fœderum 56, 7. 117, 4, 6
 fœdi 170, 6
 fœdior 27, 10
 fœdum 163, 7
 fœdus 32, 2. 85, 9, 12. 101,
 12. 105, 5. 170, 1. 176,
 3
 fœdusque 6, 8. 157, 15
 fœmina 78, 17
 fœminæ 16, 3
 fœminarum 54, 1
 fœneratorum 43, 5
 fœmentis 161, 1
 fons 61, 10
 fontemque 108, 3
 fontesque 31, 10
 fontibus 32, 9. 59, 17. 89, 14
 fore 5, 2. 13, 3
 forent 19, 7. 33, 18. 100,
 16. 177, 3
 foret 55, 4. 101, 10. 172, 9
 fori 23, 4
 foris 21, 2. 38, 17. 46, 4
 forma 46, 8. 158, 3
 formâ 7, 6. 122, 2
 formam 75, 19
 Formiæ 33, 1
 formidarumque 83, 1
 formidine 161, 12
 formidolosus 67, 10
 foro 6, 5. 44, 8. 46, 1. 56,
 11. 122, 14. 125, 2. 126,
 2. 140, 2
 fortasse 177, 1
 forte 15, 3. 23, 10. 26, 12.
 66, 15. 147, 3. 150, 1
 fortem 116, 7
 fortibus 174, 9. 188, 4
 fortissimam 87, 3
 fortissimas 39, 14
 fortissimè 116, 8. 135, 13.
 175, 16
 fortissimi 81, 14

fortissimo 85, 8. 184, 12
 fortissimorum 128, 1
 fortissimum 72, 13
 fortissimus 50, 10
 fortiter 68, 15. 112, 16
 fortitudinem 38, 19
 fortius 78, 17. 91, 1. 160,
 2. 163, 2
 Fortuna 2, 3. 50, 5. 16,
 67, 7. 76, 5. 83, 13. 90,
 6. 102, 21. 111, 8. 116,
 11. 129, 5. 137, 10, 148,
 2. 153, 5. 154, 10. 155,
 15. 157, 4. 158, 1, 19.
 162, 2. 163, 10. 167, 3.
 172, 11. 14
 Fortunæ 65, 3. 74, 2. 133,
 7
 Fortunam 10, 12. 74, 6.
 133, 2. 142, 6
 fortunaque 126, 6
 fortunatas 142, 1
 forum 18, 8. 27, 13. 138, 1
 fossa 86, 12. 116, 2. 187,
 11
 fossæ 116, 2
 fossens 57, 11
 fracta 40, 5
 fracti 42, 7
 fractum 84, 7
 frænos 21, 7
 fragilissimis 162, 3
 fragore 57, 4
 frangi 60, 16
 frater 63, 13. 69, 11
 fraternitas 161, 5
 fratre 4, 2, 7. 35, 3. 63,
 15
 fratrem 81, 13. 141, 3. 170,
 8
 fratres 90, 8
 fratribus 10, 2. 105, 1
 fratris 5, 5. 64, 5. 123, 5
 fraude 33, 6. 81, 15. 90,
 6. 7. 92, 10. 143, 11
 fraudem 84, 8
 fraudibus 112, 14
 fraudis 67, 14. 61, 16
 fraudulentissimus 92, 10
 fraus 10, 14
 Fregella 23, 7
 Fregellasque 39, 17
 fregit 82, 6. 101, 14
 frenis 180, 10
 frequens 76, 14. 97, 3
 frequentia 128, 10. 130, 8
 frequentibus 9, 8. 12, 7
 frequentissimos 114, 17
 freta 108, 1
 freti 68, 20

freto 68, 18. 135, 11. 174,
 4
 fretum 46, 5, 6. 57, 1, 15.
 107, 4. 153, 3
 fretos 8, 6. 11. 73, 18. 133,
 10
 frigidum 57, 10
 fronte 132, 4
 fruebatur 67, 4
 frueretur 66, 14. 178, 10
 frugum 72, 2. 101, 3. 130,
 6
 frui 59, 12
 frumentariis 121, 4
 frumenti 121, 13
 frumento 86, 10
 frustra 91, 13. 92, 14. 95,
 17. 135, 11. 179, 18
 frustrarentur 51, 13
 frustrato 19, 11
 fuderunt 117, 14
 fudit 64, 13. 80, 4
 fuga 48, 11. 53, 4. 70, 2.
 91, 7, 11. 96, 19. 102,
 12. 110, 12. 113, 1, 20.
 118, 2. 137, 10. 138, 2.
 145, 4. 151, 13. 154, 8.
 155, 17. 158, 17. 173,
 14. 174, 10. 179, 15.
 187, 7
 fugaces 106, 5
 fugæ 86, 16. 160, 6. 162,
 17. 179, 13
 fugam 6, 6. 10, 5. 37, 13.
 112, 1, 5. 117, 16. 124,
 10. 135, 9. 157, 7. 160,
 1. 176, 9
 fugati 94, 10
 fugatique 5, 15. 72, 4. 135,
 7
 fugato 40, 1
 fugatoque 152, 2. 154, 6
 fugatur 151, 16
 fugatus 66, 3. 98, 6
 fugerat 162, 10
 fugere 69, 4. 162, 2, 3.
 173, 2
 fugerent 78, 12. 163, 2
 fugeret 95, 10. 157, 6
 fugiebat 151, 15. 160, 3.
 174, 11.
 fugientem 103, 3. 162, 18
 fugientes 28, 3. 86, 5
 fugientia 28, 3
 fugientibus 102, 11
 fugientis 102, 5. 156, 12
 fugientium 38, 2. 170, 6
 fugistis 177, 8
 fugit 63, 5. 73, 17
 fugitavario 131, 9

fugi-

INDEX

fugitivum 91, 15
fulgentibus 69, 18
fulmen 57, 1, 13
fulminis 159, 3
fulcrum 87, 5
Fulvia 168, 13
Fulviam 146, 8
Fulvio 55, 4. 70, 6
Fulvium 3, 1
Fulvius 53, 7
fumo 39, 19. 98, 3
funalia 48, 16
fundamentis 15, 10
fundeat 131, 3. 182, 16
fundis 72, 6. 110, 7
funditus 25, 2. 95, 12. 145, 12
funera 134, 15. 139, 4
funere 129, 4
funerum 140, 1
funestis 26, 9
fungentibus 43, 10
funibus 109, 2. 153, 12
Furculas 33, 13
furens 167, 10
furenti 162, 111
Furfidio 140, 14
furiis 25, 9
furiis 120, 137
furiosisque 105, 11
furit 34, 3
Furvium 187, 15
furor 77, 14. 128, 9. 136, 12. 147, 4. 148, 6. 175, 7. 178, 1
furore 44, 4. 130, 10. 139, 7
furorem 33, 6. 87, 1. 88, 7. 161, 9
furores 119, 9
furoris 124, 12. 159, 7
furtis 168, 1
fusa 129, 2
fusi 72, 4. 188, 7
fuso 27, 10
fustibus 125, 5
futum 92, 2
fusus 57, 5. 98, 6. 139, 12. 156, 9
futurum 11, 4. 139, 5. 142, 10

G

Gabii 14, 14
Gabiis 15, 2
Gabinus 129, 7

Gades 82, 1. 153, 2
Gaditanum 107, 4
Gætuliam 91, 16
Gætulici 186, 1
Gætulos 185, 21
galex 30, 4
galearum 96, 9
Gallæcie 83, 1
Galli 26, 12. 28, 10. 52, 11. 111, 9
Gallia 94, 3. 115, 6. 152, 5. 163, 12. 168, 4
Gallie 94, 1. 111, 10
Galliam 114, 7. 115, 5. 119, 1. 149, 2. 150, 7
Galliarum 114, 13
Gallicam 29, 16
Gallici 29, 9. 148, 12
Gallicis 88, 3
Gallicum 107, 3
Gallis 30, 8. 53, 10
Gallo 43, 2
Gallo-graciam 71, 7
Gallo-græcorum 71, 10
Gallorum 26, 8. 40, 5. 72, 1
Gallos 112, 14. 116, 9. 137, 7
Ganymedes 158, 16
Garamantes 186, 1
gaudia 66, 14
gaudium 17, 16. 48, 14. 74, 11. 87, 7. 93, 12. 184, 15
Gauranosque 60, 16
Gaurus 32, 10
Geldubam 114, 8
Gellius 107, 2
gelu 183, 4
gemina 106, 12
geminat 19, 12
gemini 4, 11. 75, 2
geminofque 80, 4
geminum 8, 6. 137, 3. 189, 11
gemitu 179, 3
gemmis 178, 10. 189, 4
genere 27, 1. 51, 18. 68, 22. 87, 1. 122, 1. 150, 1. 167, 1
generi 150, 12. 158, 14
generis 2, 1. 6, 10. 92, 1. 105, 10. 140, 17. 155, 13. 167, 6. 189, 9
genero 164, 7
genibus 158, 2
geniofque 28, 13
genitus 3, 11
genius 172, 4
gens 21, 6. 26, 12. 61, 14.

71, 10. 108, 9. 176, 8. 182, 5
gente 30, 7. 33, 13. 33, 1. 158, 14
gentem 29, 16. 31, 7. 33, 4. 112, 2. 183, 5. 187, 4
gentes 39, 14. 52, 12. 65, 2. 72, 12. 82, 3. 99, 6. 102, 18. 148, 6. 180, 1. 186, 17
genti 110, 8
gentibus 40, 2. 88, 11. 181, 20
gentis 65, 7. 70, 7. 72, 15. 75, 7. 78, 6. 103, 13. 104, 9. 113, 8. 168, 12
gentium 7, 8. 34, 5. 51, 9. 61, 12. 65, 11. 83, 6. 93, 10. 99, 2. 7. 103, 2. 17. 111, 2. 9. 112, 11. 121, 6. 122, 5. 123, 5. 129, 12. 148, 31. 177, 8. 179, 11. 180, 10. 181, 2. 182, 9. 189, 2
genua 116, 7. 177, 4
genuina 72, 3
genus 18, 2. 53, 5. 108, 10. 112, 12. 113, 16. 133, 3. 182, 4. 186, 8
gerebant 6, 3
gerenda 73, 16
gerens 109, 8. 182, 15. 185, 17
Gergoviam 115, 10
geri 75, 3
Germani 111, 9. 184, 12. 180, 13. 184, 15
Germania 113, 7. 184, 10
Germaniam 183, 11
Germanicus 88, 3
Germano 113, 13
Germanorum 156, 10
Germanos 113, 3
Geforiacum 22, 7
gessere 56, 20
gesserit 24, 6
gesserint 143, 3
gessit 1, 3. 4, 4. 32, 5
gesta 97, 1
gestæ 173, 3
gestis 178, 3
Glabrione 69, 2
Glabro 134, 2
glacie 98, 11
gladiator 134, 14
gladiatore 135, 2, 12. 177, 15
gladiatores 133, 5
gladiatoria 88, 5
gladiatoribus 119, 5

gladiato

VOCABULORUM.

gladiatorii 130, 4
gladiatorio 97, 7. 136, 3
gladii 140, 9
gladiis 66, 6. 113, 10, 13.
116, 4. 137, 14
gladio 29, 8. 55, 2. 136
5. 157, 10. 160, 15. 168
13. 175, 9. 186, 14
gladios 134, 10
gladium 160, 4
Gladium 124, 13
gleba 18, 14
gloria 18, 12. 82, 9. 88, 4
gloriz 23, 2
gloriam 10, 10. 84, 9
glorietur 30, 7
gloriosa 183, 12
Gomphos 155, 7
Gracchana 119, 14
Gracchanas 88, 4. 124, 1
Gracchanis 126, 9
Gracchi 125, 12
Graccho 60, 18
Gracchorum 82, 6. 124, 7
Gracchum 124, 5
Gracchus 61, 11. 82, 6.
122, 1, 9. 123, 6,
gradum 162, 9
gradus 2, 12
Graci 109, 5
Gracia 44, 2. 65, 2
Graciz 36, 4. 65, 13. 66
13. 68, 17. 79, 7. 100
80, 148 15
Graciam 40, 1. 72, 1. 103
13
Gracula 152, 8
Graculo 66, 5
Gracum 11, 9
grande 61, 7. 62, 1. 95
18, 104, 9
grandia 87, 11
grandinis 117, 14. 177, 3
Granicus 102, 9
grassante 136, 10
grassantem 33, 6. 66, 12
grassantur 106, 2
grassatus 14, 12
gratiam 43, 11
gratias 29, 10
Gratilius 107, 3
gratulandum 166, 10
grave 116, 10
gravem 9 7. 50, 3. 91, 14.
102, 15
graves 48, 9. 169, 10. 179
7
gravi 38, 9. 106, 6
gravibus 190, 2
Gravida 3, 18

gravidarum 98, 3
gravior 14, 11. 75, 11
gravis 38, 7. 51, 16. 56
22, 150, 14. 165, 4. 169
5
gravitate 39, 11
gravier 92, 8
gregem 51, 2
greges 40, 5. 112, 2
gregibus 134, 11. 182, 2
gremio 56, 16
Grumentum 128, 14
gubernacula 13 1
gubernaret 9, 3
gubernatorem 154, 16
gurgite 41, 7

H

HAbebant 152 12. 171, 5
habebat 79, 1. 105, 4.
174, 2
hebenis 52, 1
habens 162, 3
habent 55, 1. 94, 13. 183
10
habentes 152, 14
haberent 126, 1. 128, 2
haberentur 120, 2
haberet 7, 2. 50, 2. 114,
17, 154, 3
haberetur 151, 3. 170, 14
habes 116, 7
habet 55, 9. 152, 4. 160
5. 170, 5
habetis 95, 6
habites 179, 5
habita 85, 5. 141, 1. 143, 5
habitantesque 189 4
habitare 188, 15
habito 146, 9
habitu 17, 4. 35, 4. 176
14
habitura 59, 8
habiturus 57, 8
habitus *subst.* 25, 9
habitus 89, 13
habuisset 52, 14
habuit 16, 5. 38, 15. 46,
6. 68, 11. 92, 15. 121
10. 146, 3
hac 33, 3. 13. 63, 12. 78
12. 81, 7. 99, 2. 108
13. 127, 14. 185, 18
hactenus 22, 11. 34, 5. 61,
10. 87, 10
Hadriatici 36, 8

Hadriatico 31, 18
Hadui 113, 4
Hamo 73 5
harebat 110, 9
haredem 166, 3
hareditario 121, 16
hareditarium 125, 11
hareditas 119, 11. 142, 1
hareditate 89, 4. 118, 14
hareditatem 123, 7. 168, 2
hareditatibus 88, 16
hæres 89, 3. 167, 10
hæsit 154, 1
harum 99, 7
has 56, 18
hasta 141, 6
hastaque 63, 9
hastam 83, 9
hastam 37, 15
haud 3, 6. 133, 7. 156, 5
166, 13. 184, 18
hauriebat 177, 11
hausit 117, 2
haustu 139, 1
Hebro 98, 10
Medris 157, 7
Helvetiis 111, 10
Heraclum 17, 7
Herculeum 33, 1
Herculei 143, 6
Herculi 92, 3
Herculis 39, 2. 62, 4. 161
13
Hercyais 113, 15
Hercynium 184, 9
Hercynius 22, 7. 55, 8
Herdonio 130, 2
Herennium 33, 16
hiberna 25, 12
hibernans 187, 16
hibernis 115, 5
hiematum 25, 11
hieme 57, 18. 115, 5
hiemem 68, 21. 98, 18
Hiempsalis 90, 11
hiems 154, 11
Hieronem 48, 2
Hierosolymam 104, 7
Hispani 142, 8
Hispanis 56, 2. 62, 8. 81
10, 14. 88, 14. 94, 3.
142, 9. 143, 4. 10, 140
152, 13. 159, 2. 161, 4.
179, 14. 116, 15
Hispanum 56, 3. 64, 19. 65
15. 81, 3. 82, 5. 83 6
14. 84, 12. 161, 12. 189,
12
Hispaniam 61, 5. 13, 62,
2, 87, 15. 142, 7. 149
2, 5.

INDEX

a 5. 150 8. 164 2
 Hispanienses 152 5
 Hispanis 81, 10
 hodie 19 8. 29, 18. 33
 11
 hominem 2 9. 124 5
 homine: 28 14. 57 11. 96
 21. 100 16. 108 12.
 110 2. 133 5. 182 14.
 184 10
 hominibus 49 18. 116 13.
 131 6
 hominis 176 4
 hominum 5 8. 27 1. 28 7.
 29 13. 31 11. 62 21.
 78 14. 101 6. 126 12.
 133 2 9. 141 5. 189
 7
 honore 84 11. 134 14. 158
 18
 honorem 9 4. 101 6. 183
 14
 honores 164 9
 honoribus 27 13
 honorum 45 1 6 9. 120 8.
 137 1
 Horatii 10 1
 Horatii 10 4. 19 7 8
 horrendum 15 9
 horribile 34 2. 57 11. 102
 5. 182 7
 horribilem 60 22
 horribilis 37 2
 horrificaverant 138 2
 horror 161 10
 horrore 56 17. 83 4
 horrorem 58 2
 hortante 154 4
 hortaretur 123 2
 horum 35 3
 hospitalius 32 8
 hospido 11 6
 hoste 10 15. 43 2. 48 12.
 181 7
 hostem 10 5 13. 18 16.
 31 1. 36 13. 32 6. 48
 4. 49 3. 60 10. 62 14.
 63 4. 63 4 10. 68 9.
 91 10. 94 17. 103 10.
 113 15. 132 9. 151 7.
 155 9. 159 5. 169 2 9.
 177 1
 hostes 6 10. 14 13. 15 2.
 19 9. 21 5. 23 7. 24
 4. 33 19. 48 12. 50
 12 13 19. 52 14. 57
 10. 61 2. 79 4. 93 3.
 95 3. 108 3. 109 1.

10. 135 8. 137 13. 158
 14. 163 1. 175 2 7
 hosti 70 14. 84 9. 87 7.
 96 7. 117 11. 118 1. 143
 1
 hostibus 6 5. 10 14. 28 9.
 34 4. 38 22. 49 2. 50
 7. 51 3. 73 7. 78 10.
 93 16. 103 6. 137 9.
 160 3. 175. 10. 177 9
 hostici 49, 14
 hostico 114, 3
 hostis 33 7
 hostile 18, 14. 66 12. 142
 3. 152, 4
 hostilem 136 11
 hostilia 38 9
 hostilibus 93 15. 117 1
 hostilis 62 3
 hostilium 85 10. 179 9
 Hostilius 9 4
 hostis 10 8. 27 16. 34 3.
 72 5. 74. 5. 106 12.
 145 3. 146 11
 hostium 23 4. 29 2 4. 31
 5. 33 15. 37 17. 39
 3 5. 48 9 13. 50 9. 51
 6 16. 52 3 5. 57 6. 59
 1. 77 13. 79 10. 95 7.
 99 2. 101 2. 102 6. 103
 7. 113 2. 117 7 16.
 118 12. 120 6. 126 13.
 139 1. 140 7. 147 12.
 155 5. 158 9 12. 162
 15. 163 3. 174 7. 8.
 175 15. 176 10. 177
 2. 178 14. 181 10. 185
 16 187 6
 huc 82 2. 159 7. 186 4
 hucusque 60 21
 humana 53 11. 100 17
 humanæ 162 3
 humani 2 1. 105 10. 155
 13. 167 6. 189 9
 humanisque 33 7
 humanos 43 9. 101 4
 humanum 15 10. 98 2
 humanus 146 4
 humenti 54 1
 humero 38 2
 humeris 168 9
 humi 185 15
 humo 181 3
 humore 68 2
 Hypsæi 131 9
 Hyrcanum 105 2

- I

Jacens 99 6
 Jacerentur 137 6
 jactus 130 11
 jactationem 137 2
 jactatus 2 1
 jactis 179 8
 jactus 175 15
 jaculatus 21 5. 29 2. 31 5.
 137 6
 jaculisque 163 6
 Jani 52 9
 Janiculo 19 4. 44 12. 131
 10
 Janiculum 145 1
 Januarii 139 5
 Janum 8 6. 189 11
 Iberi 102 19
 Iberiæ 103 20
 Iberis 104 2
 Iberum 81 19. 84 1
 ibi 27 14. 51 4. 57 11.
 58 6 10. 69 5. 78 11.
 112 19. 125 4. 134 2.
 135 8. 140 7. 145 4.
 149 5. 162 12. 165 3.
 174 7. 177 16. 180 4.
 184 12. 187 13
 idi 56 8
 idibus 154 4
 idu 19 12
 idum 101 12. 108 5
 idus 38 7. 110 8
 ided 3 2. 37 7. 62 13.
 82 4. 106 10. 127 1
 id est 52 11
 idonea 24 6
 idque 5 4. 29 7. 55 3.
 108 9. 131 2
 idus 139 5
 ierat 169 1
 ignavi 60 4
 ignavia 172 11
 igne 25 2. 28 16. 31 10.
 57 1. 87 3. 99 3. 129
 2. 131 2. 140 4. 187
 13
 ignem 83 4
 igni 55 3. 56 12. 84 2.
 98 3. 124 9
 ignibus 53 7. 57 10. 179
 8
 ignis 32 11. 47 2. 139 1
 169 6
 ignium 79 2. 164 1

VOCABULORUM.

ignobili 94, 10
ignobilis 58, 4
ignominia 85, 14
ignoscere 70, 9
ignotura 45, 4
ignoverat 164, 6
ignovit 103, 20
ius 25, 4
iisdem 38, 4, 120, 8
iister 114, 6, 147, 4
Ilerdæ 152, 14
illatam 26, 11
illari 64, 14
illaturus 146, 13
illuc 95, 6
illinc 10, 3, 68, 6, 155, 16
illustrat 102, 13
illustrior 49, 4
illustris 33, 13
Illyrico 153, 7
Illyricum 36, 9, 153, 5
Illyricus 181, 8
Illyria 52, 11, 54, 11, 180,
12, 181, 4
Illyrios 75, 4
imaginaria 176, 6
imaginario 76, 1, 117, 5
imagine 155, 18
imaginem 2, 6, 5, 6
imagines 169, 10
imaginibus 176, 5
imago 172, 3
imas 134, 181, 4
imbre 70, 1
imbrium 63, 3
imbruebant 52, 14
imbuto 85, 17
imis 53, 2
imitari 63, 10, 64, 11
imitata 79, 1
imitaque 60, 5
imitatione 23, 12
imitator 32, 11
immane 20, 2
immanem 56, 11
immania 113, 9
immanissimi 111, 3, 146, 3
immanitas 61, 12
immanitati 53, 10
immanius 88, 2
immarurum 10, 9
immemores 31, 7
immensa 174, 4, 179, 10
immente 69, 16
immerito 25, 4, 45, 8, 83,
6, 144, 5, 171, 4
imminebat 172, 8, 176, 13,
177, 2
imminens 118, 12
imminentem 57, 15

imminentesque 161, 13
imminentia 171, 14
imminentia 64, 7, 155, 16
immineret 171, 6, 175, 15
imminet 36, 10
imminutam 149, 13
immiserant 79, 4
immisit 186, 14
immisissique 14, 7
immissio 91, 1
immittitur 90, 18
immo 17, 6, 137, 10, 175,
2
immolarentur 128, 8
immolato 192, 11
immortalibus 26, 11, 29, 10
immortalitatem 169, 14
immortalium 8, 3
immortui 38, 22
immunes 186, 17, 189, 1
immunis 43, 10, 113, 2
imo 50, 15
imus 69, 13
imparem 114, 12, 127, 1
impatiens 68, 8, 137, 2,
154, 14
impacientes 82, 4, 106, 12
impetit 120, 11
imperabat 55, 4, 104, 4
imperarent 140, 13
imperarentur 86, 6
imperaret 104, 7
imperasset 163, 5
imperator 21, 10, 48, 15,
49, 13, 50, 10, 58, 9,
83, 13, 95, 4, 96, 5,
135, 14, 138, 4, 160, 5,
177, 13
imperatore 57, 13, 86, 11,
96, 2, 131, 10, 143, 1,
178, 4, 184, 16
imperatorem 42, 4, 74, 3,
86, 3, 156, 16
imperatores 136, 5
imperatoris 134, 15
imperatoris 25, 3, 159, 9
imperatum 77, 9
imperatura 59, 11
imperaverint 133, 5
imperavit 21, 7, 181, 6
imperia 51, 9, 183, 15
imperii 1, 3, 3, 4, 8, 10,
8, 6, 8, 12, 19, 15, 11,
26, 7, 30, 9, 10, 39, 9,
46, 5, 58, 4, 60, 12, 15,
65, 4, 87, 12, 88, 12,
90, 15, 91, 8, 9, 96, 20,
100, 8, 105, 4, 119, 3,
121, 12, 135, 6, 150, 16,
155, 13, 166, 13, 167,

8, 186, 18, 189, 1
imperio 4, 1, 18, 13, 31,
3, 46, 1, 62, 20, 64, 17,
81, 19, 130, 4, 131, 1,
146, 6, 147, 5, 157, 8,
164, 6, 180, 9, 183, 4
imperitare 186, 20
Imperium 2, 2, 9, 3, 164,
17, 12, 26, 12, 31, 2,
38, 24, 47, 10, 67, 8,
81, 3, 122, 13, 148,
1, 7, 150, 9, 152, 2, 159,
15, 167, 2, 178, 5, 185,
18, 190, 4
impetrabant 86, 14
impetrabantur 5, 12
impetrassent 96, 14
impetrasset 43, 7
impetraverit 188, 9
impetravit 175, 9
impetu 28, 12, 57, 2, 81,
13, 110, 4, 6, 123, 5,
126, 7, 134, 4, 138, 7,
145, 3, 173, 1
impetum 91, 13, 94, 9, 156
11, 176, 8
impetitus 53, 12, 57, 4, 94,
13, 100, 12, 155, 10,
159, 14, 179, 6, 188, 1
impis 104, 9
impias 88, 12
impiger 93, 9
impigrè 96, 17
impi 128, 11
impleret 139, 6
impleverant 189, 6
impleverat 165, 11
impleverit 74, 9
implevissent 86, 9
implevit 39, 19, 51, 10, 75,
16, 111, 6, 165, 11
implorantibus 41, 5, 65, 9
implicati 181, 5
implicatosque 53, 3
importuna 17, 5
importunitatem 16, 2
imposita 28, 1, 73, 13
imposito 180, 11
impositus 51, 14, 71, 4, 101,
2
impofuit 6, 12
impotentia 47, 8
impotentiam 43, 5
improbam 114, 6
improvidum 185, 6
improviso 176, 10, 185, 6
impulère 68, 6
impulsi 150, 1
impune 106, 2, 124, 7
impuris 89, 16
n 2 impu-

INDEX

imputabant 189 6
 inaccessum 184 9
 inaccessuque 92, 6
 inauguraretur 15 6
 incaluit 123 9
 incautiorem 180 3
 incoderat 96 18
 incendere 182 9
 incenderetur 17 7. 93 13
 incendi 112 13
 incendia 80, 15. 81, 1. 101, 17. 169 8
 incendii 157 12
 incendiis 85, 16. 111, 12. 145, 11
 incendio 47, 2. 56, 19. 78, 15. 80, 9. 10. 137, 6. 158, 9. 169, 6
 incendiis 29 9
 incendit 77, 8. 101, 15
 incendiis 29, 12. 79, 1. 4. 125, 9. 137, 12. 146, 11
 incensa 182, 1. 188, 10
 incense 30 10
 incensum 30 7
 incensum 80 7
 incepto 62, 21. 147, 10
 inceserat 17 16
 inchoatum 90 16
 inciderat 68 4
 incidisset 117 16. 146 7
 incidit 152 7
 inciperet 77 4. 144 2
 incitando 169 1
 incitante 52 12
 incitativissimum 3 2
 incitatus 120 8
 incivilis 46 3
 inclinare 10 12
 inclinatio 172 16
 includi 112 13
 inclusum 108 2
 inclutam 8 1
 incluto 41 2
 inclutum 90 5
 inclutus 109 9
 incognita 50, 9. 88, 15
 incognitissimae 37 5
 incolae 5 7
 incolae 49 8
 incolendi 106 12
 incolere 188 15
 incolis 80 5
 incoluntis 29 4
 incondita 26 13
 inconditas 110 4
 inconditos 35 6. 134 9
 inconspicua 160 2
 incredibile 46, 11. 62, 3. 69, 19

incredibili 175, 11. 177, 16
 incrematis 183 20
 increpabant 155 12
 increpantes 94, 14
 increparent 29 8
 increpat 5 4
 incruenta 35 9. 106 6. 108, 8. 145, 4. 164, 5
 incruentis 82 4
 incruento 186, 9. 188 7
 incubantem 64 16
 incubarent 71 1
 incubaret 19 4
 incubuit 124 8. 149 4
 incurtere 97 10
 incurterent 21 7
 incurteret 18 16
 incurthone 26 8
 incurthoneibus 93 5. 113, 4. 187 1
 incussit 113 16. 182 13
 indagine 108 2. 187 5
 indaginem 153 13
 indè 10, 2. 14. 512, 5. 7. 8. 23, 11. 27, 1. 30, 2. 4. 36, 13. 42, 4. 8. 60, 17. 62, 19. 78, 12. 81, 10. 86, 15. 94, 4. 96, 3. 99, 9. 103, 13. 112, 7. 1113, 13. 120, 8. 122, 3. 8. 14. 133, 11. 135, 2. 128, 11. 134, 5. 13. 135, 2. 139, 8. 9. 143, 6. 144, 13. 145, 4. 148, 11. 13. 149, 2. 4. 156, 3. 158, 10. 161, 12. 172, 14. 173, 2. 181, 16. 183, 16. 18. 197, 3
 Indi 189 4
 indicat 25 10
 indicio 71 11
 indicium 146 8
 indictione 176 6
 indigenam 86 10
 indignantium 159 14
 indignatur 166 8
 indignus 55 3
 indigno 118 5
 indignum 79, 9. 141, 8
 Indis 105 5
 inditam 92 5
 indixisse 68 15
 indolem 13 2
 indolis 174 6
 indomitum 42 2
 Induciomarus 112 14
 induciturque 116 2
 induerat 168 6
 induerit 23 3
 indulgente 76 5

indulgenter 38 18
 indulget 120 6
 industria 16, 6. 67, 6. 78, 15. 146, 7. 153, 6. 158, 19
 industriam 11, 8. 73, 2
 industriè 13 6
 induta 180 4
 inequant 183 8
 inerat 42, 3. 121, 4
 inermi 151 15
 inermium 140 12
 inertesque 185 2
 inertio 3 6
 infectus 101 16
 inermium 140 12
 inertiis 185 2
 infertio 3 6
 infectus 101 16
 inexplabile 167 10
 inexplabili 77 1
 inexplabilis 137 1
 inexpugnabilem 155 4
 infame 47 15
 infamem 89 15
 infantes 181 3
 infansia 2, 14. 16, 5. 119
 infantibus 4, 4. 96, 15
 infecit 80 5
 infelicitas 58, 6. 118, 2. 176
 infelicitatem 64 6
 inferentem 42 10
 inferias 56 19
 inferis 86 9
 inferior 84 11
 inferis 60 1
 inferos 20, 9. 174, 5
 infesta 34, 9. 177, 9. 179, 13. 187, 5
 infestior 50, 17. 109, 177, 10
 infestis 147 10
 infestus 93, 2. 132, 6
 infesto 95, 18. 159, 2. 186, 11
 infestorum 158 9
 infestus 30 9
 infestum 49 2
 infestus 138 6
 infestum 42 4
 infim 133 5
 inflammatione 148 7
 inflatusque 180 11
 influxerant 5 10
 informes 112 8
 infractus 50 11
 infudit 137 4
 infusus 165 2
 infusum 118 5
 ingauni 53 7
 ingemiscat 170 7
 ingenia 93 3
 ingenio 11, 1. 16, 7. 58, 61, 8. 81, 5. 98, 6. 166, 8. 188, 13
 ingenium

VOCABULORUM.

ingenium 7, 4. 11, 9. 168, 13
 ingens 34, 9. 58, 1. 140, 15. 162, 7
 ingentem 122, 6
 ingenti 27, 3. 50, 2. 68, 16. 108, 19. 110, 6. 122, 7. 187, 20
 ingentia 190, 3
 ingentibus 19, 2. 24, 9. 27, 1. 66, 5. 75, 18. 81, 12. 100, 2, 6. 153, 9. 172, 13. 178, 9
 ingentique 116, 3
 ingentis 51, 1. 158, 7. 188, 15
 ingenuam 44, 15
 ingenuis 129, 11
 ingesta 95, 17
 inglorius 186, 5
 ingratia 164, 8
 ingratiſſimos 101, 5
 ingredi 35, 2
 ingressus 47, 15. 65, 13. 73, 8. 114, 3. 151, 17
 ingruentibus 158, 12
 inharebat 50, 5
 inharent 183, 3
 inharentem 62, 14. 64, 16. 186, 6
 inhians 117, 5
 inhier 116, 12
 inhibere 168, 2. 185, 1
 inhibuit 13, 2. 177, 5
 inhonoratam 68, 6
 injecta 77, 7. 122, 10. 147, 6
 injectæ 48, 11
 injicere 19, 12
 injiciunt 28, 15
 inimicos 144, 6
 inimicus 124, 3
 iniqua 29, 7
 iniquæ 42, 12
 initia 70, 14. 130, 2
 initiis 23, 6
 initio 56, 18. 81, 10. 83, 7
 initium 136, 13
 injuria 9, 2. 80, 10. 168, 5
 injuriæ 137, 2. 167, 12
 injuriam 42, 10. 45, 5. 158, 6
 injurias 65, 9
 injuriis 17, 7
 injustior 85, 3
 injustis 85, 19
 innoxium 23, 18
 innocens 156, 9
 innoxia 118, 21
 inovem 121, 7
 inopia 153, 11. 155, 9
 inopiam 154, 13
 inopinanterque 64, 3

inopinato 110, 4
 inopinatus 96, 7
 imprimis 8, 7
 inquam 63, 1
 inquieta 105, 11
 inquinari 86, 1
 inquit 12, 4, 5. 80, 1. 39, 1. 56, 14, 16. 64, 6. 95, 6. 113, 6. 110, 7. 172, 4. 182, 8. 185, 13
 inquirunt 182, 9
 insaniam 139, 7
 insanorumque 64, 12
 inscripſione 131, 15
 infectari 168, 1
 infederant 72, 6. 145, 2. 171, 14
 infederat 63, 9. 151, 9. 174, 2
 infedit 28, 7. 136, 8
 infestum 49, 2
 insidente 30, 4
 insidentia 57, 16
 insidiam 61, 18
 insidias 19, 10. 33, 14. 84, 8. 92, 11
 insidiis 91, 16. 90, 11. 112, 17. 117, 7. 143, 3
 insigne 21, 6. 95, 11
 insignia 12, 10. 17, 3. 45, 9. 50, 6. 84, 4. 112, 4. 134, 12. 146, 2. 165, 2
 insignibus 37, 10. 183, 17
 insignis 97, 4
 insimul 2, 8. 88, 16
 insolenter 45, 3
 insolentia, 44, 5
 insolentiam 29, 7. 144, 4
 inspicias 148, 10
 inspirans 131, 3
 instabat 100, 14
 instantes 19, 9
 instar 102, 15
 instare 179, 14
 instat 152, 18
 instinctu 17, 10
 instrui 64, 22
 instruxit 58, 11
 Insuabres 52, 10
 Insuabribus 53, 10
 insula 61, 6. 60, 2, 3. 131, 15
 insula 55, 11. 110, 1
 insulam 50, 20. 68, 18. 108, 17, 18. 109, 3. 110, 15. 114, 3. 178, 13
 insulamque 73, 17
 insularum 51, 9. 70, 11. 110, 14
 insulos 51, 14. 142, 6

insolub 68, 17. 142, 7
 insulique 51, 12
 insultant 36, 14
 insultatione 185, 11
 insultatum 123, 12
 insuper 6, 1. 37, 6. 49, 12. 58, 8. 174, 1
 insurrexit 129, 6
 intactas 115, 4
 intacti 34, 7
 intactum 80, 14
 integra 25, 7. 78, 9
 integramque 81, 16
 integrata 176, 3
 integritas 118, 11
 integritate 62, 12
 integro 101, 18
 integrum 92, 3. 159, 8
 intellecta 38, 13
 intellectum 86, 11
 intellexit 81, 7
 intelligent 183, 10
 intelligi 15, 4. 77, 14
 intentionis 2, 5
 inventum 186, 11
 interamnum 141, 6
 intercedentem 122, 9
 intercedere 112, 10
 interceptæ 109, 1
 interceptis 54, 7
 interceptam 51, 11
 interceptis 126, 1
 interceptus 48, 18. 98, 7
 intercidit 51, 8
 intercludere 152, 15
 interclusum 135, 2. 155, 9
 interdicturum 124, 9
 interdiu 155, 17
 interemptos 38, 14
 interesse 47, 14. 73, 18
 interesset 97, 5
 interfecit 163, 10
 interfecto 132, 9
 interfecere 90, 8
 interfici 100, 16. 124, 14. 140, 12
 interficiendos 15, 4
 interficiendum 160, 2
 interfluentem 11, 2
 interfuisse 21, 8. 75, 2
 interfuit 44, 8
 interfacente 64, 2
 interis 145, 5
 interim 20, 2. 28, 10. 34, 13. 45, 12. 56, 10. 59, 17. 78, 13. 97, 12. 109, 16. 105, 8. 116, 9. 137, 1. 152, 15. 160, 8. 163, 11. 185, 4
 inserires 178, 1

interhum

INDEX

interitum 27, 9. 43, 4
intermissione 22, 1
intermissum 186, 9
internecionem 84, 3. 85, 13
interpono 113, 7
interque 45, 10
interritus 20, 2
interrogata 172, 4
interroganti 39, 5
intervenire 6, 7
interveniens 47, 2. 91, 2.
97, 11.
interveneret 176, 13
intervenerit 27, 6
intestinum 161, 13
intolerantius 185, 11
intratur 138, 8
intravit 40, 4. 104, 8
intremuit 167, 7
introisse 66, 8
intulerunt 81, 12
intulisset 16, 3
invadenda 135, 4. 150, 6
invadere 103, 14
invaderet 16, 8
invadit 13, 1. 32, 2. 71, 3.
150, 7
invaditur 70, 3
invadunt 18, 12. 185, 8
invalidis 177, 10
invaserant 105, 9
invaserat 75, 13. 102, 4
invasit 33, 4. 57, 15. 81,
17. 108, 18. 123, 10.
125, 2. 165, 9
invectus 37, 9. 162, 18
invehitur 163, 12
invenire 112, 16
inveniet 2, 12
inveniri 53, 4
invenit 63, 10. 138, 4
inventus 63, 11
invenit 111, 5
invia 73, 10
invidens 148, 2
invidia 21, 1. 26, 7. 106,
1. 165, 4
invidiam 127, 5. 149, 13
invenit 72, 9. 143, 8. 156,
14. 176, 1. 182, 9
invidiis 94, 10. 172, 11
invidium 85, 1
invidium 59, 16. 61, 7. 90,
5
invidiusque 75, 18
invis 67, 11
invisio 134, 4
invisos 66, 6. 115, 3
invisum 184, 9
invisibiles 100, 8

invitante 175, 6
invito 45, 6
invisus 35, 1
inulti 139, 14
inulto 186, 9
inultus 96, 17. 169, 10
inundasset 94, 2
inundatione 29, 10
involvis 36, 5. 102, 19
invisitas 88, 15
invisitatum 162, 8
invisitatus 93, 16
Ionium 65, 13. 79, 8
Jovem 6, 4. 18, 8
Jovi 6, 1. 54, 8, 10
Jovis 139, 2
ira 38, 23. 163, 3
iras 77, 10
ire 154, 16
irent 176, 16
irreprehensibilis 73, 15
irridet 5, 4
irrigarentur 43, 12
irrita 45, 5
irritia 10, 14. 155, 3
irruptione 26, 1. 73, 11. 125,
3
Isaque 93, 8
Isaurici 106, 9
Isaurumque 106, 8
Isidoro 106, 2
isque 81, 17. 90, 13
ista 150, 10
Isthmi 80, 4
isti 140, 12
istic 96, 5
istis 36, 3
Istri 70, 13
Istriam 36, 9
Istroque 181, 11
Italia 32, 5. 46, 7. 61, 1.
3. 64, 2. 65, 8. 95, 19.
118, 8. 119, 8. 127, 15.
151, 8, 16
Italice 34, 7. 39, 14. 46,
12. 47, 1. 4. 52, 12.
56, 20. 62, 13. 63, 5.
17. 64, 1. 12, 16, 18.
94, 16. 96, 20. 125, 8.
128, 12. 135, 8. 136, 2.
141, 6
Italiam 3, 2. 18, 17. 27,
5. 29, 17. 36, 3. 5. 46,
6. 51, 7. 56, 6. 57, 2.
91, 3. 95, 14. 100, 121.
103, 14. 127, 9. 148, 5.
6. 149, 2
Italici 148, 12
Italici 11, 9. 62, 15
Italiconum 41, 4

ire 177, 7
item 188, 21
iter 31, 5. 35, 5. 102, 6. 109,
20. 113, 2
iterum 30, 3. 63, 1. 67, 1.
113, 13, 17. 117, 11. 153,
18. 166, 7. 169, 1
iterumque 67, 1. 160, 16
izum 18, 16
itur 69, 6
Juba 159, 12. 16. 160, 5
Jubae 154, 7
Jubam 164, 2
Jubebant 67, 2
Jubebantur 86, 1. 99, 5
Jubente 44, 2
Jubentem 42, 9
Jubentur 141, 9
Jubere 56, 1
Juberentur 140, 17
Judaei 104, 8
Judicasset 169, 9
Judicatis 137, 7
Judicatum 169, 2
Judicatus 145, 3
Judicaverat 137, 13
Judicia 120, 2
Judiciaria 125, 11
Judiciarii 119, 15. 121, 4
Judicio 44, 7. 87, 3. 173,
11
Judiciorum 121, 9. 12
Jugi 82, 4
Jugis 35, 7. 54, 2. 95, 14
Jugisque 96, 16
Jugo 113, 19. 180, 11
Jugularentur 140, 1
Jugulo 61, 2
Jugulos 113, 13
Jugum 23, 13. 33, 18. 34, 4
75, 11. 81, 11
Jugumque 70, 12
Jugurtha 90, 4
Jugurtham 92, 12
Jugurthinis 18, 12
Juli 4, 6
Julia 150, 11. 168, 2
Julius 7, 5. 128, 7. 125, 3
Juncta 88, 8
Junctis 168, 1
Jungenda 47, 6
Jungere 103, 12
Jungerentur 44, 12
Jungeret 17, 2
Jungi 47, 5
Jungunt 170, 3
Junioris 60, 2
Junxerant 183, 4
Junxisset 63, 15
Junxit 184, 8

VOCABULORUM.

L

Jupiter 6, 7. 54, 8
 iura 100, 17. 185, 3
 iurare 124, 8
 iuraverant 54, 4
 iuraverat 56, 2
 iuravimus 20, 1
 iura 33, 6. 17, 13. 35, 7.
 55, 2. 68, 12, 14. 88, 1.
 89, 5. 92, 7. 101, 17.
 117, 6. 121, 16. 123, 4.
 126, 2. 131, 4. 137, 10.
 138, 5. 141, 9. 144, 6.
 8. 184, 14. 187, 18
 iurejurando 25, 12
 iuris 44, 6
 ius 18, 5. 27, 7. 30, 10.
 65, 10. 109, 11. 114, 17.
 121, 5, 8. 122, 10. 127
 10. 184, 19. 186, 9
 iustique 126, 16
 iusserat 51, 5
 iusseris 73, 12
 iussi 85, 6. 153, 7
 iussit 20, 6. 48, 17. 100,
 16. 102, 11. 109, 19.
 104, 2. 105, 2. 112, 13.
 124, 14. 135, 1. 140, 12.
 141, 10. 152, 1, 8. 158
 6. 188, 13, 18
 iussu 5, 5. 39, 5
 iussuque 156, 9
 iusta 88, 10. 158, 14. 170
 14
 iustisque 120, 14
 iustissime 127, 11
 iustissimis 113, 3
 iustitia 9, 3. 44, 3
 iusto 66, 10. 134, 11.
 iustum 121, 5
 iustus 134, 8
 iuturnæ 74, 14
 iuvandi 47, 11
 iuvene 175, 8. 184, 12
 iuvenem 167, 13. 168, 3
 iuvenes 97, 2. 74, 14. 107
 6
 juvenis 46, 10. 89, 7. 139
 13. 167, 11. 174, 4
 iuventio 75, 17
 iuventa 3, 4
 iuventa 2, 11. 4, 8
 iuventas 15, 7. 46, 9
 iuventus 6, 12. 28, 6. 60, 2
 iuventute 3, 8. 9, 6. 115, 9
 iuventutis 50, 1
 iuvenum 154, 2. 173, 14
 iuvit 142, 10
 iuxta 83, 11. 180, 5

L Ab: factabat 144, 9
 Labieni 175, 11
 Labieno 175, 6
 Labienus 162, 16
 labor 53, 3
 laborabant 150, 15
 laborabat 180, 2
 laborat 26, 2
 labore 76, 8. 82, 4. 179, 3
 laboribus 2, 1
 laboris 106, 9
 Lacedæmon 50, 8
 Lacedæmona 66, 13
 Lacedæmonis 37, 4
 Lacedæmoniorum 36, 6
 lacera 151, 15
 lacerare 168, 1
 lacerata 132, 14
 laceratæ 52, 3
 laceratur 69, 8
 laceravit 88, 6. 108, 14.
 125, 6
 laceris 6, 8
 laceratos 3, 7
 laceſcebant 52, 11
 laceſcentibus 18, 13
 laceſcere 155, 1
 laceſſerant 81, 9
 Laconum 69, 4
 lacrymas 170, 20
 lacrymis 42, 11
 lacum 21, 4. 30, 6. 74, 14.
 99, 2
 lacus 57, 12, 14
 læti 175, 5
 lætum 96, 20
 lætus 124, 115. 160, 12
 Lævino 60, 6. 65, 12
 lævis 93, 4
 Lamponius 140, 4
 lanceis 96, 12
 lancia 188, 8
 Lanetius 190, 5
 laniatum 141, 2
 lapidatione 110, 10
 lapidavit 42, 5
 lapide 39, 18. 62, 1. 64, 15
 lapidum 110, 6
 lapſaret 71, 5
 læſi 96, 19
 largitio 120, 6, 9
 largitione 45, 11, 13
 largitionem 126, 11
 Laribus 122, 5

Larte 25, 13
 laſſos 100, 10
 Laſſiens 109, 13
 lætè 1, 4. 34, 9. 37, 19. 50
 8. 55, 5. 70, 10. 80, 3.
 15. 138, 3. 153, 8. 163
 6, 175, 13
 læbras 53, 7. 107, 9. 183
 17
 læta 126, 16
 lætent 90, 16
 lætēs 188, 18
 lætēque 144, 2
 lætifundiis 130, 7
 lætissimum 128, 7
 lætissimè 176, 14
 lætissimè 5, 8. 27, 2
 lætissimè 22, 4. 31, 7, 8
 lætinorum 23, 6
 lætinis 90, 8. 127, 7. 128
 3
 læti 4, 6. 14, 13. 126, 3
 lætissima 105, 3
 lætium 18, 15. 21, 3. 117
 14
 lætius 29, 17. 49, 7. 70, 10.
 82, 12. 106, 13. 111, 5
 148, 5. 156, 23. 159, 24.
 175, 107. 186, 1
 lætro 83, 13. 134, 43
 lætrocinabantur 146, 4
 lætrocinia 53, 5. 181, 16
 lætrocinis 96, 19
 lætrone 83, 13
 lætronibus 105, 11
 lætronum 132, 13
 lætuere 171, 15
 lætix 113, 1. 145, 18
 lætus 100, 8. 173, 6. 175, 9
 lædatur 80, 9
 læude 20, 3
 Lavinium 4, 6
 læureati 97, 2
 læuro 187, 18
 læuronem 143, 8. 163, 9
 læurus 65, 26. 163, 14
 læxantur 54, 3
 læcta 49, 1
 læcti 44, 2
 læcto 160, 13
 læctulum 104, 4
 lægati 58, 5. 113, 5. 147
 3. 161, 7
 lægatio 36, 15
 lægatione 50, 11. 69, 12.
 96, 13
 lægationis 56, 14. 90, 17
 lægais 27, 7. 58, 16. 107,
 1. 128, 21. 147, 5. 152
 13
 lægato

INDEX.

legatus 112 19
 legatorum 55 5
 legatos 55 1. 90 11. 94 4.
 112 16. 125 3. 143 5.
 152 4. 187 18. 189 3
 legatosque 79 11
 legatum 100, 4
 legatus 153 9. 175 8 11
 lege 45 13. 125 12. 137
 2
 legem 76 13
 leges 10 9. 44 2. 124 1.
 125 9. 126 16
 legi 176 5
 legibus 64 20. 33 7. 66
 14. 94 7. 120 1. 121
 4. 122 9. 123 9. 124
 7. 126 9. 190 2
 legione 76 2
 legiones 137 2. 139 8. 148
 11. 153 3. 176 12. 185
 8
 legionibus 177 13
 legionis 37 15
 legionum 116 13
 legitimi 85 6
 legitimo 56 9
 legum 123 5
 legunt 1 5
 leniter 131 2
 Lentuli 131 8. 133 7. 135
 3
 Lentulo 150 16. 183 6
 Lentulum 183 9
 Lentulus 107 5. 146 2 13
 Leonidas 49 4
 Lepidique 170 12
 Lepido 144 17. 171 11
 Lepidum 169 8
 Lepidus 144 4. 169 6. 170
 8
 Lerno 39 2
 Leobon 157 6
 levar 95 14
 Leucadem 178 12
 Leucaten 178 13
 leve 48 17
 leves 106 5
 levi 54 3. 136 8
 levibus 151 9
 Levino 37 7
 levis 51 17. 156 13
 leviter 90 3
 Libanum 104 5
 libello 186 11
 libellus 165 7
 libens 60 3
 libentius 40 1. 70 8
 liber 18 11. 75 13. 113 2

libera 98 8
 liberaliter 13 3
 liberas 82 3
 liberat 168 7
 liberata 60 2
 liberatam 96 20
 liberatam 132 2
 liberaverat 46 3
 liberavit 175 3
 Liberi 32 7
 liberi 18 4
 liberis 16 2 28 4. 78 18.
 109 14. 129 11. 163 8.
 165 4
 liberorum 18 10
 liberorumque 157 10
 liberos 18 8. 33 10. 104
 3. 166 3
 liberofque 20 6. 74 6
 libertas 67 2
 libertate 18 12. 19 1. 22
 1. 60 22. 66 14. 79
 10. 112 3
 libertatem 41 6. 45 8. 56 4.
 81 4. 83 14. 96 14 130
 11. 152. 12. 171 2.
 186 19
 libertatis 17, 7, 10, 12, 16. 45
 11. 115 1. 121 8. 133
 3. 166 2
 libet 29 11
 libidine 178 1
 libidinem 156 5. 184 17
 libidinum 178 5
 libido 16 2. 44 1
 Libo 151 11. 153 9
 libro 160 14
 libuit 81 3
 Liburni 54 11
 Liburnis 111 5
 Libycum 107 5
 licentia 55 1
 liceret 74 7
 licet 49 5. 85 3. 127 5
 Licinius 135 7
 licitor 33 11
 licitorum 45 4
 licitoria 185 1
 Ligurem 92 6
 Ligures 52 10. 53 2
 Ligusticum 107 3
 Lilybæo 48 21
 limen 107 5
 limo 158 18
 lingua 185 13
 Liparas 48 13
 liquebat 28 14
 liquidum 118 5
 Lirim 37 7. 39 17
 liare 98 1

litarent 182 17
 litarentur 129 10
 litavere 55 6
 litern 147 5
 literas 97 2
 litora 51 10. 65 13. 101
 3. 103 11. 110 12. 114
 3. 161 13
 litore 49 16. 68 13. 83 2.
 153 8. 157 8. 185 18
 listori 36 13
 listoribus 68 17
 lituus 54 13
 Livio 63 16. 126 4
 Livius 63 17. 125 7. 126
 5
 loci 51 9. 69 5
 locis 53 4. 93 14
 loco 77 4. 155 14
 locorumque 112 11
 locum 13 5. 18 13. 69 4.
 95 1. 124 5. 147 13.
 149 1. 159 11
 longa 87 5
 longè 48 10. 61 8. 99 9.
 108 10. 112 3. 147 14
 Longini 146 1
 longinquitatem 189 6
 longissima 64 2
 longissime 54 12
 longius 103 7
 loquitur 177 8
 lorica 86 12. 116 3
 loricae 158 18
 Lucaniae 36 7. 38 3
 Lucaniam 60 20
 Lucaniamque 128 4
 Lucanos 36 2. 129 7
 Lucanus 40 7
 lucernam 160 14
 Lucio 49 6. 149 9
 lucis 114 17
 Lucium 170, 7, 8
 Lucius 23 8. 28 4. 30 1.
 101 1. 186 5
 Lucretim 16 3. 44 6
 Lucrinus 32 9
 luctatus 2 14. 46 12
 luctuosa 56 22
 Luculli 100 3. 132 8
 Lucullum 102 5
 Lucullus 82 10. 99 1. 101
 9 15
 ludus 5 7
 ludibrii 124 6
 ludibrio 98 2. 118 17. 119.
 4. 133 6. 139 1. 141
 3

ludibundus

VOCABULORUM

ludibundos 71, 2
 ludificari 42, 11
 ludimagistrum 25, 4
 ludis 5, 13. 66, 16
 ludo 133, 7
 ludorum 128, 10
 ludos 36, 12
 lumine 172, 3. 174, 11
 luna 103, 5
 lupa 4, 3
 Lufitani 142, 3
 Lufitanis 83, 5
 Lufitanos 83, 12
 Lufitanosque 83, 1
 lustrata 29, 14
 Lutatio 51, 14
 Lutatius 145, 1
 luto 86, 1
 luxu 119, 14. 178, 1
 luxuria 69, 1. 145, 7. 171, 2
 luxuriam 39, 11. 190, 1
 luxuriari 77, 3
 luxus 68, 17
 Lyfimachiam 68, 12

M

M Acedo 75, 11
 Macedonas 75, 9. 97, 8;
 Macedones 40, 6. 65, 3. 68, 7. 73, 1
 Macedonia 65, 0. 72, 12.
 73, 14. 74, 8. 13. 75, 3. 82, 8
 Macedoniæ 37, 5. 66, 8.
 148, 14
 Macedoniam 67, 5. 72, 15.
 73, 5. 76, 3. 79, 12. 87, 15. 103, 13. 174, 9
 Macedonibu 66, 3
 Macedonici 75, 4. 102, 13
 Macedonicis 75, 17
 Macedonico 78, 5
 Macedonium 65, 6
 Macedonum 73, 3. 97, 9
 maceravit 60, 16
 machina 78, 14
 machinæque 48, 11
 machinas 152, 9
 machinis 56, 10. 70, 8
 Macram 53, 3
 mactant 28, 15
 mactæ 87, 3
 maderant 160, 9
 maderent 71, 2

Meandrum 69, 13
 Malium 45, 13
 Maotim 99, 2
 magis 5, 6. 9, 1. 33, 18.
 38, 18. 53, 5. 87, 11. 90, 9. 93, 2. 113, 9, 11. 114, 12. 121, 8. 130, 4. 136, 8. 142, 8. 143, 15. 156, 15. 159, 1, 8. 162, 10. 171, 10. 179, 9. 183, 11. 184, 15. 185, 20. 186, 18. 189, 5
 magister 21, 6. 46, 1. 158, 15
 magistratibus 60, 8
 magistratu 122, 11
 magistratus 45, 1
 magistratum 30, 10. 45, 6
 magna 51, 2. 10. 119, 3. 129, 4. 144, 5. 176, 10. 187, 10
 magnæ 174, 6
 magnam 50, 1
 magnanimitatem 63, 7
 magni 64, 10. 78, 6. 106, 9
 magnifici 33, 19. 160, 6
 magnifici 118, 16
 magnificus 87, 11. 120, 9
 magnique 174, 5
 magnis 61, 17
 magnitudine 36, 7. 37, 11. 58, 4. 69, 18. 87, 12. 100, 3
 magnitudinem 1, 3. 2, 8. 38, 20. 189, 2
 magnitudinis 49, 19. 69, 16. 119, 8
 magnitudo 2, 4. 26, 3. 50, 6. 89, 11. 130, 10. 156, 15. 176, 1, 9
 magnum 56, 4
 magnus 103, 16
 majestas 50, 15. 149, 10
 majestase 168, 9
 majestatem 12, 10. 19, 4
 majestatis 74, 4. 126, 3
 major 51, 15. 53, 3, 12. 64, 17. 112, 7. 113, 18. 129, 5. 138, 1. 187, 14
 majora 73, 13. 113, 9. 164, 4
 majore 45, 12. 59, 3. 101, 17. 114, 7. 11. 157, 5
 majorum 101, 18
 majores 27, 13
 majori 82, 9
 majoribus 68, 13. 121, 15
 majorum 89, 16. 151, 5
 majus 36, 11. 148, 1

malæ 59, 12. 60, 21. 186, 9
 190, 1
 malè 71, 3. 103, 15. 137, 12. 144, 8
 Maleum 70, 12. 106, 4
 mali 136, 4
 malis 57, 8. 76, 5. 87, 4. 102, 17. 129, 5. 131, 5. 136, 1. 142, 4. 157, 3, 9
 mallent 77, 10, 13
 mallet 124, 10
 malo 74, 14
 maluere 85, 12
 maluerunt 85, 1. 105, 5
 maluisset 101, 11
 maluit 14, 7. 33, 13. 59, 13. 152, 3
 malum 175, 10
 malunt 56, 2
 malus 172, 4
 Mamilio 21, 3
 manaverat 165, 6
 Mancini 85, 16
 Manciniane 123, 2
 Mancino 77, 17
 Mancinum 85, 10
 Mancipis 119, 5
 mandare 7, 6
 mandarent 94, 15
 mandassent 56, 19
 mandasset 10, 13
 mandar 90, 10. 182, 3
 mandata 61, 5. 70, 7. 79, 13. 187, 2
 mandatum 152, 10
 mandatur 91, 5
 mandaverant 50, 12
 mandaverat 17, 9
 mandaveris 73, 17. 111, 3
 manè 156, 1
 Manibus 27, 14. 31, 4. 35, 11. 55, 5. 56, 19. 129, 2. 158, 1, 14. 169, 10
 manibus 6, 1. 28, 16. 38, 22. 56, 6. 77, 13. 85, 4. 88, 7. 94, 6. 95, 16. 99, 4. 111, 7. 147, 3. 162, 13. 173, 9. 181, 9
 manifestam 65, 15
 manifestiora 155, 17
 manifestos 162, 14
 Maniliæ 131, 8
 Manlio 77, 6
 Manlii 71, 1
 Manlio 28, 7. 29, 14. 30, 8. 146, 12
 Manlium 46, 2
 Manlius 28, 18. 30, 2. 71, 9. 94, 2
 o
 Manlio

INDEX

- Mannio** 49, 12
manifere 41, 4
manu 5, 13. 10, 7. 19, 3.
 20, 7. 41, 8. 49, 2. 60,
 21, 79, 11. 86, 14. 87,
 5. 101, 2. 112, 6. 115,
 5. 118, 4. 122, 8. 14,
 123, 1, 10, 12. 126, 1.
 146, 7. 156, 14. 158, 7.
 160, 15. 162, 15. 168,
 8. 178, 9. 179, 17. 181,
 8. 185, 13
manubilis 15, 5. 85, 13
manum 19, 12. 24, 5. 79,
 14. 92, 11
manus 20, 3. 48, 11. 50,
 9. 57, 6. 60, 6. 68, 4.
 78, 14. 85, 7. 96, 18.
 117, 15. 132, 12. 13,
 138, 9. 139, 3. 141, 2.
 147, 6. 154, 2. 161, 2.
 162, 9. 170, 2. 173, 10.
 174, 7. 176, 10. 185,
 12, 16
Marcellinus 107, 6
Marcello 60, 17. 61, 6
Marcelloque 60, 7. 150, 16
Marcellus 54, 9
Marci 23, 9
Marcio 73, 7
Marcus 11, 1. 23, 2
Marco 41, 2. 49, 10. 51, 5.
 144, 1. 167, 2
Marcomanorum 183, 17
Marcus 108, 18. 182, 10
mare 33, 1. 40, 1. 55, 11.
 68, 1. 73, 12. 65, 13.
 57, 10. 99, 6. 105, 6.
 151, 15. 153, 12. 158,
 17. 159, 3. 161, 13. 174,
 2
margaritis 189, 5
mar 31, 10. 32, 8. 37, 6.
 47, 14. 48, 4. 49, 9. 51,
 6, 15. 52, 6. 66, 2. 69,
 5, 13. 70, 11. 81, 4. 99,
 2. 102, 1. 12, 14. 103,
 20. 106, 2. 7, 15. 107,
 2. 153, 15. 155, 2. 161,
 8. 166, 6. 179, 10
maria 73, 17. 79, 8. 83,
 3. 105, 9. 10, 110, 2.
 3. 142, 5. 153, 8. 158,
 10. 179, 12. 187, 8
Mariana 120, 8. 148, 4
Marianus 88, 6
Marii 137, 1. 138, 12. 139,
 5
marina 102, 7
Mario 125, 1. 139, 3, 11.
- marique** 77, 17. 81, 15.
 113, 21. 152, 11
maris 11, 3. 32, 10. 36, 9.
 11. 49, 11. 54, 13. 78,
 10. 107, 5. 108, 10, 12.
 153, 7. 179, 3
maritimis 187, 16
maritimo 11, 5
maritimum 48, 14. 108, 10.
maritum 72, 11
Marium 96, 13. 137, 10.
 141, 3
Marius 91, 16. 94, 11, 16.
 96, 1. 100, 9. 124, 2.
 136, 6. 138, 1, 9. 139,
 10, 13. 140, 7
Marmaricus 186, 2
Marmaridas 186, 1
marmoreis 102, 3
marmoreus 61, 9
Martos 128, 3. 129, 7
Marte 3, 11. 21, 4. 158 9.
 162, 6. 164, 6
Martii 17 11. 54, 6
Martia 106, 6
Martius 94, 5. 128, 8. 182,
 1
Masiniſſa 90, 7
Masiniſſe 76, 14. 91, 3
Mafficus 32, 10
Maffilia 93, 6. 152, 6
Maffiliae 186, 5
Maffivam 91, 4
mater 38, 8. 42, 11
materia 33, 12
materiam 130, 9
matre 13, 2. 110, 9
matrem 2, 14. 109, 5. 127,
 15
matremque 4, 4
matrimonia 5, 12
matrimonii 150, 12
matrimoniorum 44, 11
matrona 16, 4. 17, 9
matronae 77, 16
matura 127, 2
maturam 89, 14
maturitas 3, 5
Mauritaniae 92, 7. 159, 11.
 161, 12
Maurorum 154, 7
Mauros 91, 16. 164, 2
Mausoleum 180, 3
maxima 14, 3. 114, 12
maximam 39, 13. 116, 1
maximas 33, 2
maxime 33, 12. 42, 3. 62,
 9. 78, 8. 79, 12. 128,
 20 146, 2. 171, 2. 128, 16
maximi 59, 1
- maximo** 87, 6
maximos 150, 8. 180, 4
maximum 76, 10. 116, 5
Maximus 35, 5. 84, 5. 93,
 14
maximus 78-15. 93, 9. 99,
 38, 25. 39, 1. 113, 7
media 18, 9. 27, 4. 29, 4.
 44, 1. 72, 2. 92, 4. 101,
 4. 115, 6. 136, 2. 154,
 12
medium 56, 16. 105, 4. 117,
 10. 129, 4
mediamque 61, 3
medias 29, 2. 57, 2. 102, 6
medicaminibus 89, 16
medici 160, 16
medicum 39, 7
medicus 172, 7
medii 10, 12
medio 35, 1. 44, 8. 46, 1.
 93, 4. 114, 3. 149, 7.
 157, 15. 160, 8. 162, 6
meditans 165, 9
mediterraneis 138, 11
medium 23, 10. 60, 3. 77,
 4. 79, 1. 95, 3. 138, 15.
 174, 2
mediusque 18, 14. 156, 6
Medulli 187, 10
Megara 85, 8
melior 43, 1
meliora 172, 5
melius 14, 8. 37, 13. 64,
 22. 88, 9
membra 141, 4
membris 127, 8
memineramus 70, 9
meminerat 162, 5
meminerimus 130, 10
meminissent 17, 16
meminisset 117, 4
memini 26, 1
Memmium 124, 13
memor 89, 10
memorabili 72, 10. 82, 8
memorabamus 88, 11
memorandum 69, 4. 154, 1
memores 56, 8
memoria 72, 13
Menenii 43, 7
mens 59, 12
mensas 160, 7
menes 8, 5
mensibus 28, 16. 56, 10
mensis 138, 13. 139, 5.
 164, 11
mensura 59, 7
mente 12, 3. 122, 6. 167,
 2. 178, 8
mentes

VOCABULORUM.

nentes 83, 10
 nentis 177 16
 neo 87 3
 neorum 89 3
 mercenarius 75 14
 merces 121 11
 mereretur 26 12
 megi 73 12
 meridianam 90 1
 meridiano 185 20
 meridiē 57 11
 meridiem 93 1. 104 5. 188
 19
 meritis 184 12
 merito 177 7
 meritoque 88 1
 merita 48 13
 meritaque 119, 12. 185 17
 meriti 82 8
 Merula 139 1
 Meisana 47 9
 metanem 61 18. 63 16
 Metapontum 134 7
 Metelli 109 13. 124 10. 126
 2
 Metelli 50 18. 76 2. 79
 12. 143 2. 149 9
 Metellus 79 14. 80 2. 82
 7. 91 9. 107 7. 109 3
 9. 117 1. 149 13
 Metium 10 15
 meti 16 9. 49 13. 77 3.
 83 4. 122 11. 132 10.
 150 10. 151 17. 152 7.
 175 14
 metuentem 73 10. 185 6
 metueret 90 10
 metum 49 12
 metus 10 14. 62 21. 118
 12. 172 10
 Mezera 117 9
 Micipsa 90 7
 migrarent 77 9
 mih 38 24
 miles 25, 12. 34 1. 134 13.
 157 2
 militem 9 5
 militaribus 182 17
 militavere 75 6
 militaverint 133 5
 milite 85 18. 86 4. 134
 13
 militem 94 13. 156 16
 milites 155 11. 177 4
 militi 59 2. 181 7
 militia 39 12
 militiae 16 10. 50 9. 60 2.
 68 7. 168 12, 13
 militiam 42 7
 militibus 38 25. 83 1

militis 72 11. 143 8
 militum 49 1. 52 14. 54
 6. 112 4. 113 10. 181
 3. 185 14
 mille 28 6. 29 6. 154 2.
 179 11
 millia 69 15. 78 16. 96
 3. 116 1. 131 4. 133
 9. 140 11, 16. 155 15
 millibus 84 14. 115 8
 millium 18 5. 8. 14. 115
 9. 131 5. 155 1. 175
 13. 187 11
 minae 38 23. 68 1
 minantur 103 10
 minaretur 43 4. 124 9. 146
 13
 minati 94 15
 minatus 73 15
 minique 188 16
 minimae 14 3
 minimum 76 8. 128 13
 minis 91 10
 minor 53 12. 69 16. 96
 10. 177 1 8
 minore 123 5. 127 9
 minorem 134 4
 minoribus 66 5
 Minucii 23 9
 Minucio 123 9
 Minucius 37 15. 98 10
 minus 3 6. 42 10. 55 8.
 78 17. 85 14. 96 4.
 114 2. 127 3. 140 9.
 145 14. 156 6. 170 5.
 178 14
 mira 5 8. 6 9. 15 7. 25
 3. 70 1. 92 5. 94 17.
 114 1. 158 11
 mirabili 36 8
 mirabilis 10 3. 48 9
 mirabitur 31 1
 miracula 19 7
 miraculo 72 7. 177 6
 miraculum 131 3
 mirae 49 19
 miramur 62 24
 miranti 172 5
 miratus 38 23
 mirere 108 13
 mireris 110 12
 miretur 39 12. 110 8. 173
 9
 Mirmillonem 135 6
 mirum 9 6. 46 10
 misceri 127 7
 miscerunt 88 5
 miscesset 11 9
 Misenus 32 9
 miser 68 11. 138 4

miseri 121 10. 143 10
 152 6
 miserabiles 170 6
 miserabili 117 14. 139 4
 131 6
 miserabilior 174 9
 miseræ 36 11. 161 15
 miserandum 119 6
 miserat 162 17
 miseratio 176 13
 miseratus 122 5
 misere 94 4. 189 2
 miseri 11. 16
 miserit 177 7
 miserrimum 174 8
 miserunt 97 12. 181 4
 misisset 50 8. 109 8
 misit 23 13. 79 1. 181 13.
 186 4
 missa 57 3. 90 12. 96 13
 missæ 153 10
 missam 83 9
 missi 10 11. 59 6. 61 15.
 82 3. 117 3
 missilibus 179 7
 missione 135 12
 missi 27 6. 100 19. 176
 11
 missique 38 16
 misso 10 1. 183 6
 missos 90 14
 missus 62 14. 154 6. 173
 4. 175 6. 183 15
 missusque 106 4. 146 6
 Mithridate 101 10. 137 3
 Mithridatem 142 9
 Mithridates 99 9. 101 14.
 103 8
 Mithridati 108 17
 Mithridaticæ 106 15
 Mithridaticis 88 3
 Mithridatico 158 19
 Mithridati 105 11
 mitigaretur 16 9
 mitigatos 96 1
 mitius 184 11
 mittebat 61 5
 mittentem 104 4
 mittere 33 17
 mitterent 109 8
 mitterentur 26 3. 35 8
 mixeret 33 16
 mixta 71 11
 mixtis 89 13
 mobilia 52 1
 moderator 151 14
 modestior 186 3
 modice 84 13
 modico 136 8
 modii 59 6
 0 2
 modò

INDEX.

- modò** 28, 17. 32, 5. 38, 16. 69, 11. 75, 17. 77. 12. 84, 15. 85, 15. 92, 7. 97, 9. 98, 6. 125, 7. 133, 9. 136, 11. 141, 9. 151. 14. 174, 10
modulatissimo 67, 3
modum 9, 6. 25, 9. 101, 18. 109, 2. 117, 13. 156, 1. 177, 3. 183, 18
moenia 4, 10. 6, 5. 11, 1
moenibus 27, 11. 29, 7. 52. 5. 63, 4. 102, 2. 111, 12. 137, 5. 187, 7
Moenius 23, 4
moerere 145, 2
moeritior 162, 2
mole 26, 13. 47, 5. 63, 14. 64, 11. 102, 1. 174, 4
molem 158, 8
moles 78, 14. 83, 5. 115, 10. 179, 4
moliensibus 115, 9
molliri 168, 3
mollissima 95, 19
mollita 72, 3
mollitie 152, 9
mollius 32, 6
mollisque 184, 11
Molesti 40, 6
momenta 76, 11
momento 52, 2. 97, 6. 159. 4
monitū 9, 1. 31, 3
mons 134, 2
monstrante 110, 10
monstri 20, 6. 47. 16. 49. 18
monstrum 15, 11. 178, 7
monte 29, 4. 44, 10. 12. 128, 7
montem 4, 12. 28, 17. 43. 6. 187, 8
montemque 69, 13. 178, 12
montes 32, 10. 66, 7. 67. 11. 70, 12. 72, 5. 74. 1. 176. 16
monti 92, 5
montibus 62, 4. 84, 5. 97. 5. 183, 3. 187, 17. 20
montis 28, 11. 134, 3. 187. 10
montium 4, 10. 33, 6. 61. 19. 98, 5. 115, 4. 188. 14
monumentum 56, 4. 188. 10
mora 17, 14. 36, 15. 48. 2. 52, 10. 56, 14. 60. 17. 75, 6. 79, 2. 102, 8. 109, 14. 117, 13. 174, 16
morabatur 56, 2
morem 148, 15. 153, 2. 154, 14. 155, 11
moraretur 102, 12
moras 111, 13. 155, 8. 177, 15
moratur 154, 11
moratus 49, 3
morbo 145, 4. 186, 5
more 23, 12. 25, 9. 27, 7. 35, 19. 47, 2. 56, 9. 103. 9. 136, 3. 151, 5. 162, 2. 170, 3. 172, 3. 181. 14
morem 110, 12. 132, 3
morentur 27, 17
moretur 141, 5. 157, 10
mores 90, 15. 119, 12
moreque 89, 15. 184, 16
mori 37, 16. 87, 1. 140, 17
moribundas 161, 2
moribundos 43, 11
moribus 14, 6. 9. 26, 13. 39, 12. 99, 3
morienis 17, 9. 172, 15
moriente 168, 9
morientium 78, 8
Morini 112, 13
Morino 114, 2
morituris 86, 12
moriturus 174, 9
mors 96, 13. 127, 2
morsibus 72, 8. 183, 2
morsus 78, 8
morie 38, 23. 45, 14. 57. 7. 86, 8. 125, 5. 10. 141. 9. 147, 15. 150, 11. 154, 9. 158, 17. 160, 3. 180, 6
mortem 13, 4. 66, 6. 98. 3. 132, 11. 135, 12. 160. 12. 162, 15. 166, 7. 176, 15. 187, 14
morti 165, 3
mortiferi 78, 8
mortis 49, 13. 61, 14. 122. 11. 123, 13. 125, 5
mortuorum 101, 6
mortuum 118, 6
mos 93, 15
Mosam 185, 6
Mosulam 113, 14
mota 59, 3. 68, 15. 167. 5. 179, 12
moratam 127, 2
motibus 102, 21. 126, 9. 168, 4
motu 54, 3. 182, 15
motus 32, 1. 63, 2. 83, 7. 111, 10. 120, 14. 144, 3. 158, 19. 167, 4
motuum 56, 5. 167, 9. 174. 11
movenda 166, 7
movendum 25, 8
moventi 62, 24
moverat 122, 14
movere 68, 12
moveretur 77, 4
moverunt 75, 10
mover 3, 7
movisset 68, 6
movit 56, 21. 77, 10. 149. 12
mox 4, 1. 7, 5. 10, 7. 11. 12. 22, 1. 28, 11. 13. 34. 5. 43, 1. 47, 3. 49, 14. 54, 2. 5. 58, 8. 59, 14. 66, 11. 70, 2. 72, 1. 81. 16. 89, 12. 92, 6. 96, 9. 10, 4. 7. 102, 7. 103, 12. 108, 5. 112, 19. 116, 4. 119, 10. 120, 10. 139. 4. 131, 4. 136, 9. 138. 8. 143, 7. 152, 11. 156. 4. 158, 10. 161, 15. 166. 4. 175, 16. 177, 11. 179. 14. 188, 12
Mucius 19, 7. 10. 140, 2
mulier 55, 4. 178, 4
muliere 54, 13
mulieres 181, 2
multa 112, 4. 170, 14
multata 116, 13
multaverat 182, 2
multavit 42, 9. 45, 14. 76. 3. 82, 7
multipliciter 36, 2. 167, 3
multiplaciter 93, 1
multis 98, 10. 190, 2
multitudine 181, 9
multitudo 132, 13
multo 3, 6. 50, 17. 73, 1. 74, 11. 82, 4. 93, 1. 130. 5. 132, 5. 159, 6. 12
multum 48, 12
multumque 53, 6
multus 156, 15
Mulucham 92, 3
Mulvium 144, 13
Mummus 80, 3
Munda 161, 17. 164, 3
Mundam 163, 4
mundi 11, 5. 145, 9
munera 189, 5
munerator 135, 2
munere 48, 1. 7. 96, 6
muneribus 39, 4

VOCABULORUM.

municipalia 129, 3
municipia 141, 5
munire 117, 8
munia 179, 15
munitionemque 5, 5
mure 30, 8
muris 36, 8. 101, 5. 152, 7
murmure 68, 20
muro 11, 2. 17, 2. 84, 12.
116, 1
muros 169, 3
murosque 52, 6
murus 61, 9. 78, 2
Mufulanos 185, 20
mutare 48, 8
mutati 17, 16. 184, 10
mutatio 177, 12
mutato 17, 12. 72, 2
Mutinæ 168, 7
Mutinam 135, 4
mutua 64, 20. 188, 4
mutuarum 176, 2
mutuis 96, 15. 150, 6. 154
4
mutuo 20, 8. 138, 14. 150
10
Myndum 89, 8
myoparona 106, 5
Myfi 180, 13. 182, 6

N

Nabide 66, 12
nacta 180, 3
nacti 57, 10
nactus 45, 5. 96, 6. 103,
4
Nar 41, 9
nascens 64, 1
Nasica 77, 3. 123, 3
nata 27, 1. 49, 19. 65,
15. 126, 4
natalium 45, 9
nationis 65, 12. 148, 6.
183, 19
natu 27, 13
natura 26, 12. 58, 7. 97,
11. 106, 12. 112, 12.
154, 19. 188, 16
navale 23, 6. 112, 7
navales 174, 3
navali 113, 14
navalibus 167, 8
navalis 102, 14
navaliū 158, 9
nave 160, 3
naves 49, 8, 9. 102, 6. 109,

1. 161, 11. 178, 14.
179, 4
naufrago 112, 8
naufragatum 159, 7
naufragia 29, 17
naufragio 51, 9, 12. 52, 3.
114, 6. 162, 10. 179,
10
navi 151, 15
navibus 47, 14. 66, 1. 95,
15. 103, 2. 107, 8. 108
12, 20. 112, 8. 152, 10,
161, 8
navicula 157, 6
navigabat 49, 11
navigandi 43, 14
navigantem 51, 7
navigaret 67, 9
navigavit 154, 12
navigia 135, 1
navigio 154, 15
navis 108, 14. 174, 11
navium 48, 6. 55, 3. 102,
13. 153, 11. 174, 10
Navius 12, 1
nauticæ 48, 10
nauticus 66, 1
Neapolis 33, 1
nebula 57, 14
nebulosum 96, 6
necessariæ 86, 2
necessarius 10, 10
necessæ 169, 7
necessitate 95, 5
necessitatum 86, 8
necnon 52, 11
nectere 155, 8
necanda 138, 7
nefaria 145, 9
nefas 10, 9. 88, 8. 89, 13.
10, 16, 17. 128, 9. 129
11. 138, 3. 145, 13. 146
5. 150, 15. 156, 2. 162
8
nefastioque 8, 5
negabatur 151, 4
negatus 71, 9
negotii 78, 9. 186, 3
Nemes 66, 15
Nemo 31, 9. 74, 1. 78, 12.
86, 4. 112, 13. 147, 12.
162, 5. 164, 5
nemora 104, 6
nemus 22, 6
Neoproleūque 100, 19
nepos 11, 1. 78, 7
nepotibus 186, 4
nequis 20, 3
nequiverant 94, 8
Nero 63, 16. 107, 4

Nertobriges 82, 9
nervos 121, 13
nescias 62, 3
nescientes 71, 2
nescio 26, 9. 119, 6. 133,
4. 143, 2. 162, 1
nescirent 85, 20
Nicephorium 117, 3
Nicomede 100, 5. 101, 13
nihil 28, 14. 304, 6, 7. 8.
35, 3. 40, 4. 8. 44, 8.
47, 14. 49, 5. 10. 61,
11. 63, 12. 66, 3. 68,
5. 73, 10. 77, 5. 85, 5.
93, 2. 97, 12. 99, 4.
103, 1. 8. 117, 5. 120,
10. 134, 4. 143, 14. 152
4. 159, 12. 160, 11.
162, 6. 169, 4. 170, 4.
172, 6. 174, 5. 176, 12.
183, 9. 185, 6. 10. 189,
5
nihilominus 124, 1
nil 93, 10
Nilus 163, 14
nimbo 110, 7
nimborum 117, 14
nimbus 176, 11
nimia 119, 10. 149, 9, 12
nimiam 162, 3
nimis 120, 12
nimis 172, 1
nimius 123, 8
nitereur 124, 10. 136, 12.
150, 7
nivalem 57, 10
nives 115, 4. 177, 12. 180,
14. 183, 10
nivibus 54, 2. 57, 3
nobilem 55, 11. 62, 2. 108
17
nobiles 32, 8. 136, 4
nobiliori 70, 7
nobilis 36, 8. 102, 8
nobilitas 58, 5. 122, 8
nobilitate 124, 10
nobilitati 174, 2
nobilitatis 72, 14. 126, 8.
nobilium 122, 13
nocte 28, 19. 64, 14. 84,
10. 103, 8. 134, 15. 160
13. 173, 3
noctem 35, 4. 172, 2
noctibus 28, 18. 78, 13
nocturna 109, 4. 151, 13.
155, 18
nodus 174, 16
Nolæ 60, 19
Nolam 134, 6
nolentes 58, 1
nolenti

INDEX

nolent 86, 1
 noluit 42, 6
 nomen 18, 1. 51, 15. 57,
 8. 62, 1. 71, 11. 75,
 15. 78, 2, 4. 102, 20.
 131. 2. 173, 15. 186, 1.
 190, 3
 nomenque 74, 3
 nomina 119, 4
 nominare 131, 8
 nomine 17, 13. 24, 8. 29,
 11. 36, 1. 49, 11. 65,
 6. 68, 11. 84, 11. 87,
 9. 114, 15. 124, 5. 130
 9. 133, 4. 190, 6
 nomini 23, 3. 114, 10
 nominibus 109, 13
 dominis 34, 8. 50, 1. 89,
 10. 152, 9. 159, 11. 168,
 5. 178, 7
 nondum 141, 8
 nonne 120, 7. 10
 nonnihil 2, 7. 17, 5
 Norbani 139, 12
 Norbanoque 139, 6
 Norici 180, 12
 Noricis 180, 14
 Noricos 96, 18
 noscere 108, 16
 nosse 188, 19
 nosset 17, 5
 noster 49, 4
 nostrum 3, 5. 93, 7
 nota 33, 12. 169, 8
 notam 80, 10
 notaret 74, 3
 nova 57, 13. 63, 14. 78,
 14. 124, 12. 153, 12.
 180, 10
 novacula 12, 4
 novæ 4, 10. 5, 3. 6. 17,
 16. 77, 14. 113, 8. 114
 4
 novam 6, 9. 60, 12. 81,
 15
 novarum 144, 3
 novas 94, 2
 novem 56, 10
 novenos 179, 1
 noverat 105, 6
 novi 140, 17
 novi 63, 14. 103, 21
 novissima 114, 13
 novissimè, 19, 5. 29, 5. 78,
 16, 85, 1. 86, 15. 87,
 6. 89, 6. 116, 5. 131,
 12. 162, 8. 165, 1
 novissimèque 177, 10
 novitas 47, 12
 novitate 156, 6

novo 37, 12. 63, 14
 novorum 56, 5. 178, 11
 novum 21, 5, 7. 31, 5. 60
 14
 novus 158, 18
 nox 38, 1
 noxiæ 177, 11
 nubibus 35, 8
 nuce 131, 2
 Nuceria 129, 1
 Nuceriam 134, 7
 nudatus 78, 1
 nudo 28, 2
 nudumque 100, 8
 nulla 18, 14. 29, 8. 87, 8.
 95, 3
 nullaque 45, 11
 nullius 45, 10
 nullo 113, 11. 170, 3
 nullum 87, 6
 num 113, 7
 Numa 8, 1. 16, 8. 189, 13
 Numam 9, 4. 52, 9
 Numantia 80, 13. 84, 10
 Numantiaque 118, 13
 Numantiam 23, 3
 Numantini 85, 11, 14
 Numantini 83, 5
 Numantino 85, 19
 Numantinos 86, 5
 Numantinus 87, 7
 numerata 33, 3
 numero 11, 10
 numerum 21, 1. 79, 9. 170
 5. 179, 1
 numerus 23, 5. 69, 16
 Numida 91, 7
 Numidam 92, 8
 Numidas 76, 13
 Numidia 90, 3
 Numidiam 91, 12
 Numidiam 90, 18
 numine 7, 7. 29, 9
 numinis 68, 3
 numinum 15, 8. 24, 1. 95
 2. 131, 1
 Numitore 4, 7
 Numisorium 138, 15
 nunc 22, 4. 26, 5. 45, 8.
 91, 10. 106, 14. 155, 1,
 3
 nunciabantur 187, 2
 nunciaretur 69, 1. 758, 2
 181, 15
 nunciavere 75, 1
 nuncio 69, 3
 nuncios 15, 3
 nuncium 96, 21, 115, 3.
 118, 3
 nuncius 102, 4

nuncupatis 22, 5
 nunquam 27, 12. 66, 9. 81
 2, 3. 93, 16. 155, 14
 16. 156, 2. 159, 15. 164
 13, 184, 13
 nuper 22, 6. 70, 13. 131
 4. 160, 1. 180, 11
 nupta 150, 11
 nusquam 161, 6. 164, 3
 nutante 112, 5
 nutu 167, 1

O

O 51, 7. 60, 20, 22, 31
 62, 19. 145, 13. 174,
 2. 185, 7
 obditis 107, 8
 obduxerat 155, 2
 obequitantis 157, 1
 obesser 155, 2
 obijcissent 137, 5
 obiectis 96, 11
 obicere 135, 12
 oblata 165, 1
 oblaram 39, 1
 obligavit 108, 11
 obliquus 149, 14
 oblitos 185, 2
 oblitus 44, 6. 178, 7
 oblivionis 83, 2
 obnoxii 133, 2
 obnoxium 167, 12
 oborta 7, 4
 obrepere 176, 8
 obrogare 123, 9. 126, 14
 obruere 6, 5
 obruta 29, 13
 obruto 78, 15
 obrutum 95, 17. 137, 12.
 158, 17
 obrutumque 83, 3
 obscenam 37, 1
 obscuritas 13, 1
 obscuritate 92, 1
 obsederat 78, 11
 obsedit 107, 3
 obseravit 107, 9
 observari 188, 16
 observato 58, 9
 obseffa 23, 8. 62, 7. 81, 6.
 126, 13
 obseffam 44, 8.
 obseffaque 139, 15
 obseffi 151, 13
 obseffis 43, 1
 obsefforque 152, 16

obseffo

VOCABULORUM.

obfessus 131, 12	occupant 117 17	omne 21, 3. 97, 12. 126,
obfessum 130, 3	occupat 4 12. 115, 5	3. 127, 14. 128, 1. 135,
obfessus 158, 7	occupata 130 2	1. 148, 14. 167, 8
obsidebant 27, 5	occupatis 68 16. 94 17	omnei 83, 1. 101, 8
obsidebat 168, 4	occupato 130 5	omnem 9, 5. 31, 9. 38,
obsidebatur 63, 8. 152, 17	occupatoque 19 4	17. 48, 16. 73, 12. 81,
obfidentem 102, 8	occupatur 130 9	19. 96, 4. 175, 12
obfiliere 152, 14	occupaverat 9 3	omnemque 8, 3. 70, 10
obfiderentur 25, 3. 134, 2	occupavit 49 2. 179 17	omnes 10, 17. 14, 11. 30,
obfideretur 125, 3	occurrere 110 6	5. 33, 16. 36, 9. 49, 9.
obfideri 163, 5	occurreret 96 7. 178 12	94, 10. 100, 15. 102, 17.
obfides 104, 3. 114, 5. 141,	occurrit 27 9	114, 13. 120, 14. 139,
8	Oceani 82 1. 83 2. 107	12. 140, 7. 146, 3. 164,
obfidibus 20, 4. 187, 17	2. 161 7. 185 18. 187	9. 180, 15
obfidio 25, 11. 29, 6. 78,	8	omni 27, 1. 38, 16. 64, 2.
1. 80, 2. 155, 2	oceano 27 3. 112 7. 114	85, 5. 93, 3. 124, 10.
obfidio 50, 4. 168, 7. 187,	11. 187 5	128, 13
11	oceanum 62 5. 105 7. 113	omnia 9, 1. 12, 10. 14, 2.
obfidiione 60, 19. 64, 15.	22. 114 8. 142 6. 179	15, 8. 27, 3. 28, 18. 29,
101, 4. 155, 1	15	9. 35, 4. 38, 9. 45, 10.
obfidiiones 161, 15	oceanus 94 2. 112 10. 114	48, 20. 58, 12. 65, 2. 66,
obfidium 56, 8	6. 153 4. 161 9. 163	2. 69, 18. 84, 1. 88, 2.
Obfidius 37, 9	13. 186 7	100, 17. 102, 10. 103,
obstat 2, 4	ociosos 149 12	9. 129, 8. 133, 2. 145,
obstrepant 88, 10	ocium 155 11	13. 151, 9. 152, 11. 153,
obstrepere 149, 13	Ocriculum 14 14. 128 14	4. 161, 14. 165, 2. 172,
obstricta 173, 9	Octavii 138, 9 11	6. 175, 2. 179, 5. 7.
obstricta 28, 7	Octavio 137 11	184, 3. 190, 1
obtinere 184, 14	Octavium 122 9. 166, 8	omnibus 18, 15. 34, 6. 36,
obtrito 103, 9	11. 167, 10	3. 43, 10. 50, 15. 51,
obtritos 38, 21	Octavius 153 2. 166, 6.	12. 56, 12. 83, 7. 84,
obtrivit 159, 2	168 4	11. 113, 21. 121, 4. 127,
obtulit 35, 11. 172, 3	octo 55 9. 116 3. 139 8.	8. 148, 9. 152, 12. 154,
obversus 58, 12	148 11. 167 12	11. 155, 2. 176, 16. 188,
obvia 122, 8, 13. 123, 12	octoginta 115 10	19
obvias 47, 2	oculus 62 12. 141 3. 157	omnibusque 37, 3. 150, 5
obviis 131, 4. 134, 11	10. 162, 8 13. 172 5	omnino 98, 7
obvio 147, 11	oculos 34 3. 39 18. 85	omniique 167 7
obvius 152, 1	11. 96 7. 126 15. 139	omnis 49, 3. 105, 6. 107,
obundatione 152, 15	2. 171 8. 179 18. 185	9. 127, 15. 128, 9. 138,
occasio 147, 8. 100, 8. 145	12	9. 148, 12. 186, 15. 188,
8. 175, 5	odia 149, 6 7	16
occasione 33, 15. 53, 5	odiis 136 12	omnium 3, 8. 14, 5. 29, 16.
occasionem 162, 18	odio 77 1	32, 3. 5. 11. 34, 3. 36,
occasu 149, 3. 186, 15	odisse 184 18	12. 38, 21. 22. 49, 20.
occasum 88, 14. 188, 19	odium 158 4	51, 9. 62, 20. 64, 18. 65,
occiderant 171, 8	odorata 104 6	3. 81, 6. 83, 10. 90, 6.
occiderat 179, 14	odore 37 10	98, 4. 99, 9. 103, 3. 114,
occiderent 162, 6	odoribus 180 5	12. 121, 1. 149, 8. 160,
occiderentur 136, 13	Oenomanus 133 6	3. 161, 16. 162, 7. 169,
occideret 33, 17. 86, 13	offenderet 18 5	7. 182, 5
occiderit 31, 2	offerebatur 180 1	onustam 50 3
occidit 20, 8. 140, 14	offerentem 39 8	opem 41, 5. 65, 11. 93, 7
occidit 86, 15	officinis 77 15	opera 43 12
occidit 10, 4	officiorumque 14 2	opera pretium 2 4
occiso 54, 2. 124, 3	oleoque 52 1	opere 23, 11. 43, 10
occisus 5, 5. 59, 3. 135, 14	Olympus 106 8	operibus 85 20
occubuit 96, 17	omen 25 10. 182 10	operis 23, 12. 78, 1
occupare 38, 24. 153, 7.	omemque 62 7	opertum 68, 1. 92, 12
192, 14	omnis 62 22	operuere 38, 1. 118, 1
		operue-

INDEX

aperuerunt 32 4. 110 7.
176 13
operum 1 2
opes 6 10. 10 17. 11 5.
60. 3. 7. 61. 17. 80. 7.
83. 16. 111. 5. 119. 11.
150. 2. 13. 189. 18
opibus 56. 12. 68. 3. 11.
84. 10. 90. 6. 120. 12.
126. 4
opima 6. 5. 82. 12
opimaeque 71 1
Opimio 123 12
opinantis 134 4
opinatus 103 14
Opiterginos 154 1
oportebat 60 11
oportuit 135 12
opida 14. 13. 25 1. 131
6. 132 5
oppidanis 102 4
oppidis 62 16
oppido 152 15
oppidum 6 1. 23 2. 92.
8. 141 7. 163 9. 187
9
opportunam 167 12
oppressa 79 9. 87 6. 105
7. 147 9. 151 10. 171
10
oppressus 139 13. 159 9
oppressam 44 7
oppressaque 170 3
oppresserat 84 6
oppresserunt 61 19
oppressi 61 16. 81 14.
108 4. 147 7
oppressis 143 7
oppressis 95 2. 146 8. 188
6
oppresso 143 11
oppressum 108 2. 144 2
oppressus 35 9. 48 19. 83
7. 123 4 12. 127 12.
174 4. 186 14
opprimendus 145 10
opprimendum 168 3
opprimere 151 12
opprimis 101 10
opprimitur 66 10. 147 11
opprimuntur 185 8
oppugnationem 127 13
epistole 145 13
optimus 101 1
opulenta 51 8. 56 3
opulentia 120 10
opulentiam 33 4
opulentissimam 80 10
opulentissimam 47 3
opulentissimas 39 14

opulentissimi 41 4
opulentissimis 40 2
opus 4 6. 16 8. 24 3. 36
6. 85 2. 139 10
ora 82 1. 96 8. 107 2.
126 15. 181 3
orantes 86 13
oraret 6 6
oratione 79 12
orationis 43 8
orator 182 3
orbe 32 5. 68 9. 80 9.
14. 81 1. 94 3. 111 9.
118 9. 148 1. 149 10.
170 6
orbem 1 4. 3 4. 49 13.
61 5. 165 10
orbi 46 10
orbis 26 12. 38 24. 47
11. 62 20. 64 25. 67
9. 87 5. 113 22. 150.
9. 180 9
orbisque 121 6. 122 5
Orchomenon 101 9
ordinanti 79 12
ordinare 152 3
ordinat 132 2
ordinata 14 1. 171 10
ordinataque 44 3
ordinatis 7 1. 154 11
ordinavit 166 13
ordine 120 15
ordines 179 5
ordinibus 179 2
ordinis 121 2. 140 16
ordo 67 9
ore 72 8. 77 8. 131 3
Orgiagonis 72 9
Oricum 154 12. 155 7
oriente 58 10
orientem 67 10. 72 1. 88
14. 90 1. 96 8. 102
18. 103 18. 116 10.
186 3. 188 21
orientis 148 15
originem 108 3
originis 11 7
oris 27 3. 118 5. 180 9
oriundus 119. 99 9
ornamenta 17 3. 136 6
ornatissimae 16 3
Orode 117 3
Orodem 104 1. 3
Orontem 175 13
os 156 5. 185 12
Osca 143 13
ossibus 98 2
ostendebat 164 2
ostenderet 37 16
ostendere 117 12

ostendere 181. 2. 183. 2
ostendero 2. 9
ostendit 38. 19. 47. 14
ostentabant 100. 8
ostentare 154. 19
ostentata 139. 13
Ostia 138. 7
Ostiamque 11. 3
ostio 161. 7
ostium 111. 5
otia 32. 10. 68. 17
otio 178. 3
ovatione 131. 14
Oxybii 53. 6

P

Pabulo 171. 15
pacata 186. 15
pacatis 188. 19
pacato 148. 1
pacavit 3. 4
pace 1. 2. 12. 6. 38. 17.
39. 9. 46. 4. 64. 21. 140
8. 12. 145. 6
pacem 66. 11. 70. 3. 74
7. 88. 14. 15. 94. 1
143. 14. 152. 5. 7. 183.
10. 120. 1
pacemque 36. 15
paci 169. 5
pactis 8. 7. 52. 8. 64. 22
68. 8. 77. 7. 139. 13
151. 14. 174. 15. 185.
4. 188. 13
Pacori 175. 18
Pacoro 175. 7
Pacorum 175. 12
Pacorus 176. 2
pactio 189. 10
pactione 184. 2
pactusque 21. 10
Padum 27. 4. 57. 4
pane 118. 1
palam 124. 3. 146. 11. 145
6. 168. 3
palenae 35. 6
Palatinum 4. 12
Pales 41. 3
Palladium 8. 6.
Palmata 12. 9
paludamenta 12. 8.
paludamento 158. 12
palude 185. 17
paludem 7. 2. 73. 9
paludes 113. 16. 20. 181
10

paludis

VOCABULORUM.

- palustribusque 57, 14
 Pamphylium 107, 7
 Panare 109, 10
 pandentibus 47, 7
 panes 29, 1
 panis 95, 20
 Pannonii 180, 12. 181, 11
 Panormo 48, 21
 Panormum 50, 19
 papaverum 15, 3
 Papiro 34, 1.
 Papiros 33, 9
 par 34, 6. 46, 10. 50, 10.
 84, 11. 154, 5, 10. 172,
 12. 173, 7
 parabant 108, 3
 parabat 144, 4
 paranda 149, 15
 parant 104, 14
 parare 170, 6
 parantem 135, 9
 paratiter 76, 14
 parato 168, 3
 parat 134, 11
 Paratonium 179, 16
 parce 59, 2. 157, 3
 parcendum 47, 7
 paceretur 61, 11
 pacem 38, 10. 150, 14
 pacem 18, 10
 parentabant 139, 15
 parentalia 160, 8
 parentatum 56, 21
 parentem 10, 16. 101, 3.
 128, 1
 parere 99, 7
 pareretur 25, 7
 pares 25, 7. 93, 10. 126
 4. 182, 14
 pari 9, 8. 11, 1. 28, 11, 15.
 77, 11. 83, 10. 91, 3.
 100, 13. 108, 7. 123, 6.
 162, 6. 172, 5, 9. 176, 2
 paribus 47, 10
 parique 101, 2
 pariter 2, 8. 36, 4. 75, 12.
 80, 16. 114, 13. 117, 14.
 150, 5. 183, 19
 paritura 120, 10
 parricidæ 147, 9
 parricidam 10, 10. 90, 17
 parricidiale 136, 1
 parricidia 146, 9
 parricidio 10, 7. 18, 7. 56,
 19. 171, 3
 pars 121, 15. 154, 13. 187
 14
 parsa 10, 7. 93, 3. 58, 5.
 108, 13
 partam 14, 8. 71, 3
 parte 62, 22, 23. 72, 2. 78.
 11, 128, 12. 147, 9. 177
 13. 180, 2
 Pertem 30, 10. 38, 17. 39,
 9, 13. 64, 1. 70, 3. 158
 2
 partes 82, 2. 137, 15. 161,
 3. 174, 14. 188, 13
 Parthi 175, 3. 189, 7
 Parthicam 165, 8
 Parthicus 88, 3
 Parthico 116, 12. 176, 14
 Parth cum 175, 12
 Parthis 105, 5. 116, 10. 176
 1
 Partho 178, 6
 Parthorum 177, 8
 Parthos 150, 11. 156, 8.
 157, 7. 178, 2. 186, 6
 Partho 177, 5
 paribus 103, 5. 122, 8.
 148, 11. 157, 13. 161,
 5. 172, 11. 173, 5
 parum 28, 1. 189, 7
 partito 187, 3
 Partium 140, 6. 149, 6. 158
 4. 159, 7. 160, 11. 174
 15
 partum 13, 6
 partus 98, 3
 parva 63, 7
 parvifler 49, 13
 parum 101, 17
 parumper 26, 8
 passa 72, 10. 158, 3
 passim 28, 12. 80, 15. 96,
 15, 113, 8. 128, 11. 140
 14. 177, 14
 passus 62, 11. 161, 1. 165,
 14
 pastor 4, 5. 112, 2. 132, 1
 pastores 5, 8
 pastoria 41, 3
 pastoriz 118, 11
 pastoribus 42, 3
 pastorio 35, 4
 pastorius 47, 13
 pastorum 29, 11
 patebant 66, 6
 patebat 148, 7. 154, 8
 pitefecit 146, 6. 184, 9
 patens 104, 9
 patente 155, 2
 parentes 28, 12. 79, 14
 patentibus 58, 9. 140, 2.
 183, 8
 patentissimo 96, 2
 pater 44, 8. 45, 2. 15. 82,
 6. 133, 14. 158, 20
 164, 11. 169, 10. 190, 3
 pateris 146, 4
 paterina 166, 6
 pater 3, 1. 186, 1
 patratum 76, 8
 patre 73, 1. 90, 7. 174, 3
 patrem 14, 10. 33, 16. 54,
 10. 57, 6. 183, 13
 Patres 7, 1
 patres 33, 9
 patri 56, 2
 patria 62, 18. 137, 15. 147,
 15
 patriæ 43, 4. 120, 11. 145,
 10. 104, 11. 178, 7. 190
 3
 patriam 77, 23. 138, 4. 147
 10. 163, 12
 patriamque 87, 2
 patribus 121, 5
 patricii 45, 3. 165, 5
 patricius 44, 12
 patricium 23, 10
 patricius 24, 7. 145, 14
 patrii 18, 13. 61, 14
 patrimonii 14, 2
 patrimonium 121, 12. 152,
 2
 patrio 35, 10
 patris 46, 61, 19. 181, 6.
 118, 1. 166, 7. 170, 13
 patrium 20, 5
 patronos 185, 11
 patruelis 164, 8
 patru 61, 19. 81, 16
 patru 151, 14
 patruum 4, 8
 patuerunt 113, 10
 patuit 52, 10
 paucas 89, 8
 paulisper 47, 3
 Paulo 73, 13. 74, 5. 78, 5
 paululum 50, 5. 160, 14
 Paulum 59, 3. 170, 8
 Paulus 185, 9
 pavens 174, 12
 pavoris 113, 16
 pauperibus 87, 8
 paupertatem 29, 11
 pax 6, 8. 40, 1. 50, 12.
 137, 15. 152, 17. 164, 5.
 170, 1. 180, 10. 184,
 10. 188, 12. 189, 10
 pecora 40, 4. 184, 4
 pectore 38, 21
 pectus 160, 16
 pecudum 23, 12. 110, 12
 pecudumque 134, 9
 peculabantur 126, 2
 pecunia 75, 5. 90, 12
 pecuniam 73, 18. 102, 11
 p
 pecunias

INDEX

Pecuniaſque 74, 10

Pede 28, 3

Pedes 179 17

Pedibus 102 6

Pedines 156 11

Peditum 69 15

Pejor 186 18

Pelagus 52 3

Pellibus 25 11

Peluſio 157, 8

Peluſium 179 16

Penaribus 45 4. 138 13

Pene 49 15. 84 3

Penes 6 13

penetratus 113, 18

penetravimus 66 8

penetravit 92 6. 98 11.

142 7

peninſulam 158 10

peninſulas 108 1

penitus 167 6. 174 4

penſabat 179 1

penſarum 123 14

penſarumque 164 5

penſavimus 69 10. 175 18

pendere 109 2

pendenderunt 28 17. 96 16

percepit 82 9. 104 1

perpeti 119 9

perpuli 60 18

peracto 52 7

peractum 26 2. 80 1. 151,

11. 157 11

peractumque 24 2

peragrarare 59 14

peragrataque 83 2

peragravit 46 14. 65 14

percecidit 135 3. 181 10

percenſear 2 10

perceperat 74 12

percurcurri 183 17

perculit 19 5. 85 1. 112

18. 163 1

percuſſa 124 10

percuſſum 166 12

percurrrens 38 7

percuſſit 18 9. 110 10. 159

4. 160 16

percuſſore 91 4. 174 9

percuſſores 84 9

percuſſoribus 14 7. 123 14.

158 7. 170 13. 173 13

percuſſorum 117 4

percuſſum 6 8. 32 3. 176 4

percuſſus 186 14

percutiunt 55 3

perdidere 171 3

perdidit 173 6

perditas 185 8

perditio 105 11. 174 6

perditorum 78 14

perdomando 182 3

perdomui 183 1

perdomuit 152 11

peregiffet 157 13

peregrinabantur 145 9

peremerunt 87 3

perfecit 90 16

perfecta 171 3

perſida 158 14

perfidia 48 19

perfidum 98 10

perfoſſi 67 11

perſiegit 57 2

perſugit 177 16

Pergameni 119 11

Pergamenorum 66 1. 89 1

periclitantibus 162 16

periculi 35 2

periculique 2 1

periculo 35 6. 181 10

periculoſiſſimum 35 5

periculum 68 9

periſſe 10 18. 51 11

perinde 26 13. 93 3. 96 12

perirent 139 14

periret 73 12. 174 13. 175

2

periſſiſſimo 50 8

perituram 92, 14 16

peritus 91 1. 102 11

perlitare 165 7

permanerent 151 6

permiscuit 38 9. 142 5

permiſſa 10 2. 86 11

permiſſis 80 11

pernicibus 10 16

perniciem 121 10

perniciſi 45 12

perniciſius 166 3

perorante 39 4

peroravit 146 14

Perpenna, vel ut al. Perperna,

89 12. 131 10. 142 12

Perpennæ 132 8

perpeſſus 16 1

perpetranda 122 12

Perpetua 113 1. 187 11

perpetuam 72 7

perpetuitatem 108 14

perpetuo 17 13

perpetuum 72 15. 106 16

perpetuus 190 3

perpetuusque 165 1

perque 102 20. 185 10

Perſas 67 10

Perſe 75 5

perſequatur 70 6

perſequi 90 17

perſequuti 143 4

perſequutus 19 11

Perſes 72 14. 74 13

Perſicus 70 1

Perſis 99 8

perſolvebat 168 12

perſuaſione 173 10

perſinaciam 33 8

perſinax 186 19

perſinabat 68 12

perſurbatione 162 13. 166

10

perſurbatum 166 13

perſurgantur 134 5

perſurgatus 105 4

perſenerit 2 11

perſenit 82 1. 99 1

perſiam 129 4

perſicaciffimi 23 6

Perſia 169 3

Perſiam 170 2

perſſimam 133 6

perſſimo 136 6

perſſimum 168 13

perſſumdedere 119 12

peſtem 106 15

peſtilentia 102 8. 131 11.

177 13

perebant 65 12. 103 7

perebantur 22 5

petens 11 8. 147 11

petentem 163 9

petentes 94 4. 189 3

petere 94 8

peterenque 176 16

peteret 151 5

peteretur 21 6. 128 6. 151

13

petierat 6 3

petierunt 96 2. 110 12

petiſſent 95 18

petit 174, 7. 178 5

petita 5, 12

petito 111 12 13

petivere 8 2. 60 9

petiverunt 108 7

Petreio 152 13. 160 6

phaleræ 12 8

phaleras 116 6

Pharnace 164, 1

Pharnaces 159 1

Pharnacique 103 15

Pharon 158 10

Pharſalia 159 6. 164 5

Pharſaliam 159 13

pharus 164 2

phaſelin 106 8

Philippi 65 7. 75 14

Philippicis 155 13

Philippo 72 14. 73 7

Philippum 67 5. 126 8

Philip

VOCABULORUM.

Philippus 65, 4. 126, 14.
128 8
Phryges 5 9
pia 88 11
piacula 4 11
Picentia 129 1
Picentibus 41 1
Picenum 127 13
picta 12 9
pietas 185 14
piger 140 17
pignora 8 6. 152 4
pignus 146 3
pii 118 10
piissimarumque 173, 11
pila 37 17. 110 11
pilis 66 5. 163 6
pilo 83 11
pilum 156 4
pingunt 2 6
Piræi 101 5. 103 12
Piræum 106 3
piratæ 108 15
piratarum 108 1
piratas 174 3
piratica 110 2
Pirrhus 38 23. 39, 1, 16
Piso 98 11
Pisone 183 1
Pisonis 131 8
pistris 102 7
pius 87 10
placeant 69 9
placet 69 12. 97 8
placitum 7 8
placuit 15 8. 17 13. 65
10. 70. 3. 9. 86, 14.
103 13. 134 2
placuitque 90 17
plaga 32 6. 93 2. 180 12
plagæ 102 3
plagam 90 1
plagas 161 1
plana 18 6. 53 7. 104 2
plantus 156 1
planè 18 9. 20 8. 21 11.
27 1. 35 1. 39 2. 56
17. 76 10. 88 1. 102
15. 135 1. 158 19. 162
1
plano 188 15
Platonis 160 14
plaudēbat 97 7
plaustris 28 2. 96 11
plaustrorum 96 16
plaustrum 28 5
plausu 66 16. 108 7
plausum 156 1
plebe 28 3. 123 9
plebei 44 11. 45 1. 136 4

plebeio 45 3
plebem 42 12. 121 5. 122
4. 123 7. 126 9 10
plebemque 123 1
plebis 44 13. 116 13. 120
5. 121 2. 123, 14. 151
3
plebs 43 6. 121 14
plena 114 3
plenæ 167 13
plenissimè 76 2
plenus 85 20
plenus 5 2. 64 9
pleraque 62 14
plerasque 109 1
plerique 109 7
plerisque 42 7. 62 16
plerosque 46 2. 71 2
plerumque 181 16
Plotius 107 2
plura 50 5
plureis 108 19
plures 140 13. 179 7
pluribus 107 1
plurimi 86 11
plurimis 80 11
plurimum 17 6. 161 4
plurimus 58 10
plus 31 3 12. 78 9. 82
1. 95 8. 148 10. 186,
3
plusquam 53 11
pocula 160 7
poculis 71 2
pœnæ 99 5
pœnas 41 7. 143 11. 161
16
pœnè 19 5. 23 9. 58 3.
61 15. 102 18. 144 1.
148 1. 151. 15, 16
Pœnis 49 51. 50 19. 56,
8, 13. 61 16. 81 10.
141 5
pœnitentia 145 4
pœnitentiæ 125 3
pœniteret 189 8
Pœno 62 18
Pœnorum 47 8. 48 20.
118 12
Pœnos 49 9. 75 9. 81
18. 137 7
Pœnum 59 9
Pœnus 47 9
pœna 87 15
polleret 149 10
pollicebamur 5 3. 15 9
pollicebatur 65 16
polliceretur 123 8
Pollio 182 2

Pollucem 21 9 75 1
Pollucis 97 2
Polyxenidæ 69 6
Pomeria 14 14
pomærium 18 14
pomam 40 7
Pompeiana 150 14
Pompeiani 159 11. 163 2
Pompeianis 105 7. 149 11
Pompeianorum 153 12
Pompeii 33 1. 88 7. 100
3. 107 6. 111 7. 148
6. 149 12. 152. 5, 13.
156 9. 157 15. 158. 4,
7. 163 8. 164 7. 173
13
Pompeio 102 21. 105 3.
117 4. 150. 5, 12, 13.
151 4. 152 3. 153 9.
157 11. 158 20. 166
1. 171 13. 174 14
Pompeios 161 6
Pompelium 85 8. 109 7.
118 15. 120 12. 149
14. 151 12. 157 4.
159 14
Pompeios 106 14. 107 32
108 2. 129 8. 143 2.
145 1. 186 8. 150 3.
8. 151. 2, 9, 15. 154
10. 155 8. 156 7. 162
5. 166 2
Pompilii 11 1
Pompilio 84 6
Pompilium 9 4
Pompilius 8 1
Pomptino 30 3
pondera 29 7
pondo 29 6. 39 10
pons 59 5
pontè 11 3. 17 2. 19 9.
95 15. 103 2. 112 1.
113 14, 18, 19. 183
13
pontem 145 1. 181 9
pontes 181 6
ponti 107 1
pontibus 147 6. 184 8
Ponticum 99 6
Pontici 100 2. 103 6
Ponticis 101 12
Pontico 99 7. 102 14
Ponticos 101 15. 149 11
Ponticosque 142 9
Ponticum 107 7
pontifex 140 3
pontifice 27 14
pontificem 29 3
Pontifices 8 4. 37 17
Pontius 33 16
p 2

INDEX

ponto 158 19. 164 2
 ponuntur 69 14
 Popedio 128 12
 Popedius 128 3
 poposcit 16, 9. 41, 3
 populantur 134, 8. 140, 5
 populari 183 5
 popularis 122, 4
 populati 181 12
 populatione 91 12. 98 8
 populationem 143, 9
 populationibus 54, 3. 152, 17
 populatur 39, 17
 populatus 47, 2. 84, 2. 109, 4. 129, 1
 populi 1, 5. 2, 7. 10, 2. 16, 5. 18, 4. 34, 7. 37, 2. 38 19. 42, 1. 49, 7. 51, 10. 55, 10. 60, 23. 63, 7. 65, 11. 103, 6. 118, 8. 120, 14. 121, 15. 129 4. 136, 1. 152, 2. 175 4
 populisq. e 1 c. 14
 populo 17, 3. 16 9. 14. 2 45, 12. 63, 13. 68. 9 119, 7. 123 8. 127, 3. 13, 1. 145 3. 14, 9. 12, 7. 13, 1. 108. 13. 190 11
 populum 1, 2. 9 2, 7. 10, 18. 19, 12. 35 7. 53, 11. 62, 19. 73, 13. 87, 5. 99, 5. 118, 12. 123, 12. 137, 13. 159, 2
 populumque 5, 11. 96, 9
 populus 1, 1. 5, 12. 13, 6. 16 1, 9. 17, 7. 9 18, 11. 21, 2. 26, 4. 27, 6. 33, 3. 34 5 7. 40, 8. 46, 4. 7. 47, 1. 13. 50, 7. 51, 13. 53, 1. 55, 10. 62, 13. 64, 9. 65, 4. 13. 66, 1. 69, 1. 73, 8. 74, 7, 12. 75, 16. 76 5. 77, 6. 85, 15. 87, 10. 88, 14. 89 2, 4. 92, 12. 93, 1, 16. 94 5, 6. 96, 21. 97, 7. 105-3. 8. 111, 2. 116, 10. 119, 13. 121, 6. 122, 5. 125, 5. 127, 6. 128, 5. 155, 14. 166, 1. 182, 16
 Porcii 111, 4. 145, 14
 Porcius 107, 8
 porrexerat 139, 4. 186, 12
 porro 39, 7
 Porfena 19, 2
 porta 24, 8. 52, 9. 137, 3

portae 6, 2
 portam 107, 9. 140, 6, 10
 portaret 108, 20
 portas 64, 15. 152, 6
 portenta 158, 16
 portibus 109, 5
 portis 18, 15. 49, 15. 50, 4
 porto 56, 15
 portu 41, 2. 101, 5. 102, 2. 103, 12. 114, 2
 portui 36 10
 portum 78, 10, 11
 portuque 36, 8
 portus 32, 8. 61, 9. 78, 1. 80, 4. 107, 9. 151, 10
 poscebat 179, 6
 poscentis 123, 3
 poscerent 30, 11
 poscerentur 188, 9
 posciunt 56, 13
 posita 36, 9. 49, 19
 positam 68, 13
 positis 27 4. 68, 19. 73, 5. 104 1. 140, 5. 188, 2.
 positique 154 12, 18. 160, 10. 178, 12
 positum 36, 11
 positumque 20, 11
 posse 12, 3. 27, 16. 64, 8. 78 12
 posset 12, 4
 possetur 12, 18
 possetur 12, 1, 6. 122, 5
 posset 12, 2. 31, 12. 34, 10. 42, 6. 47, 6. 59, 13. 100, 6. 125, 10. 128, 5. 144, 5. 148, 2. 180, 14. 185, 1. 187, 19
 possidebant 121, 16
 possident 185, 15
 possidentium 121, 14
 possumus 57, 15. 116, 11
 postea 2, 11. 5, 1. 11, 7. 39, 19. 64, 18. 65, 8. 66, 9. 103, 8. 177, 9. 182, 2
 posterior 82, 11
 posteris 156, 1. 164, 8
 postero 160, 6
 posteros 125, 11
 posterum 108, 9. 176, 13
 Posthumioque 33, 13
 Posthumium 42, 4
 Posthumius 21, 5. 53, 8
 postquam 19, 8. 24, 9. 28, 14. 71, 5. 81, 7. 95, 16. 101, 5. 110, 11. 122, 6. 127, 12. 128, 9. 138, 9. 160, 13. 162, 4. 180, 4, 17. 187, 12

postrema 161, 17
 postremi 41, 4. 118, 13
 postremo 17, 5. 87, 1. 91, 16. 125, 7. 127, 15. 149, 5. 157, 10
 postremum 105, 10
 postremus 14, 15
 postremusque 38, 2
 postulabat 16, 7
 postularent 127, 11
 postulato 182, 8
 posuerunt 27, 16
 posuissent 153, 8
 posuisset 117, 3
 posuit 11, 4. 187, 3
 potens 123, 8
 potentes 149, 14
 potentia 149, 12. 165, 4
 potentiae 150, 5. 166, 4
 poterant 10, 6
 poterat 19, 9. 60, 17. 61, 14. 69, 7. 79, 5. 117, 8. 121, 14. 125, 1. 138, 5. 171, 10
 potes 12, 5
 potest 77, 14. 79, 3. 91, 13. 97, 4. 113, 11. 140, 13. 163, 4
 potestas 17, 14. 121, 1, 11
 potestate 126, 13
 potestatem 14, 8. 31, 12. 175, 9
 potestatis 122, 10
 Potitiam 158, 16
 potitionem 56, 10
 potior 137, 15
 potiorum 152, 12
 potiretur 7, 8. 91, 7
 potissimum 166, 11
 potui 29, 14. 140, 8, 9. 142, 2. 171, 10. 158, 10
 potuerat 165, 8
 potueris 59, 9. 81, 5
 potuerunt 94, 10. 106, 10. 182, 12
 potuisse 64, 22. 84, 9
 potuissent 74, 1. 85, 9, 13. 183, 15
 potuisset 151, 12. 167, 1
 potuit 4, 2. 16, 3. 45, 14. 79, 3. 132, 12. 143, 11. 154, 8. 166, 10. 170, 19. 186, 2
 praebuere 7, 5. 130, 9
 praebuerunt 136, 7
 praebuissent 72, 9. 136, 5. 162, 17. 177, 5
 praebuisset 103, 6
 praebuit 113, 2. 160, 7. 173, 5, 8

praecepta

VOCABULORUM.

præcepere 187, 14
 præcepit 111, 4
 præcinente 80, 6
 præcinere 48, 16
 præcipitantibus 155, 12
 præcipitari 51, 4
 præcipitem 69, 3
 præcipuum 60, 10
 præcipue 2, 3. 23, 7. 185, 11
 præcipuus 90, 7
 præcone 66, 16
 præconem 67, 1
 præconis 185, 1
 præda 5, 3, 14. 47, 12. 50, 3. 51, 2, 8. 54, 6. 87, 8. 106, 8. 114, 11. 132, 13. 184, 4
 prædæ 26, 2. 51, 12. 71, 1
 prædam 42, 12. 47, 4. 110, 5. 184, 1
 prædixi 42, 5
 prædicatio 159, 4
 prædicaverant 64, 23
 prædicta 185, 4
 prædixerant 57, 16
 præfecerat 186, 10
 præfecti 117, 12
 præfectis 100, 19. 107, 1
 præfectos 55, 3
 præfectum 109, 8
 præfectus 37, 8
 præferebant 52, 2
 præferebat 65, 15. 156, 6
 præferret 39, 10
 prælatum 167, 10
 præliando 113, 10
 præliandum 85, 19
 præliantur 110, 7
 præliatus 187, 7
 prælii 21, 8. 48, 14. 172, 13
 præliis 9, 8. 61, 17. 72, 4. 82, 6. 106, 1. 155, 5
 præliisque 81, 12
 prælio 37, 10. 38, 21. 39, 16. 66, 10. 80, 1. 85, 9. 95, 2. 103, 4. 131, 10. 134, 14. 155, 12. 156, 16. 159, 9. 161, 14. 162, 5. 163, 4. 8. 172, 16
 prælium 24, 8. 69, 6. 86, 8, 13. 112, 6. 160, 1
 prælucere 48, 16
 præluserant 105, 10
 præluserat 148, 4
 præmia 151, 7
 præmissæ 50, 3
 præmissio 35, 3
 præmium 49, 16
 præmiumque 64, 24

præmonitus 188, 6
 prænavigantes 110, 4
 Præneste 22, 5. 141, 7
 Prænestina 39, 18
 præparata 179, 15
 præparatum 146, 12
 præpedita 69, 18
 præpedita 169, 7
 præfagia 63, 12
 præfagiens 11, 4
 præfagio 64, 7. 172, 5
 præfens 187, 17
 præfensque 62, 24
 præfentem 28, 8. 137, 9. 146, 9
 præfentis 172, 10
 præfenti 45, 14. 122, 11
 præfentis 85, 15
 præfentius 172, 6
 præfideret 65, 5
 præfidia 27, 11. 48, 20. 65, 12. 73, 14. 101, 8. 149, 15. 175, 8. 183, 7. 184, 5
 præfidis 151, 9. 179, 15. 167, 1
 præfidium 171, 11
 præfidum 84, 3
 præstiturum 147, 1
 præstid 104, 7
 præstenderat 100, 4
 præter 3, 8. 60, 4. 153, 11. 155, 16. 164, 6. 176, 8. 183, 9
 præterea 7, 7. 124, 3. 184, 5
 prætexta 12, 8
 prætextatos 28, 13
 prætextatus 57, 6
 præteritum 135, 1
 Prætor 146, 2. 147, 6
 Prætores 75, 6, 17
 Prætozem 76, 2
 Prætori 97, 2
 Prætoria 65, 15
 Prætoribus 174, 11
 Prætoribus 134, 12
 Prætorii 132, 7
 Prætorios 131, 9
 Prætoris 89, 9. 141, 1. 147, 5
 Prætorum 84, 2. 131, 7
 Prævenit 94, 17
 præventus 103, 15
 precibus 30, 1. 70, 9. 91, 10. 94, 8
 premere 60, 20
 premeret 86, 13
 prenare 162, 2
 pretio 38, 15
 pretiosorem 80, 10
 pretium 6, 3. 35, 12. 41, 3. 45, 11. 85, 6. 91, 8. 92, 9. 126, 16. 168, 12. 178, 5

prætulissent 132, 11
 pridem 65, 7. 185, 2
 prima 2, 12. 4, 8. 5, 5. 16, 5. 18, 11. 19, 1. 37, 8. 43, 5. 49, 15. 16, 60. 11, 74. 7. 81, 11. 90, 13. 93, 4. 113, 3. 119, 10. 14, 125, 10. 134, 1. 143, 5. 151, 1, 8, 10. 167, 9. 175, 5. 172, 13
 primam 31, 4. 38, 6, 10. 13, 79, 13. 112, 6. 122, 1. 160, 15. 162, 11. 178, 10
 primi 57, 3. 65, 3
 primis 81, 8
 primo 28, 10. 38, 10. 39, 16. 65, 12. 76, 11. 110, 6. 135, 13. 136, 8. 138, 7. 145, 3. 183, 16
 primum 25, 11. 27, 13. 39, 16. 47, 15. 48, 15. 52, 9. 55, 7. 70, 2. 80, 5. 86, 8. 90, 10. 94, 8. 95, 16. 96, 6. 106, 2. 107, 5. 108, 5. 116, 3. 117, 7. 128, 6. 130, 1. 131, 3. 139, 11. 145, 7. 158, 8. 161, 7. 163, 12. 172, 12. 175, 2. 177, 9. 185, 3. 187, 6. 189, 12
 primumque 101, 4
 primus 3, 10. 53, 12. 74, 9. 78, 11. 90, 18. 100, 12. 103, 3. 108, 18. 111, 10. 181, 8
 primusque 81, 19
 principatu 159, 15
 principatus 120, 11
 princeps 68, 6. 122, 2. 151, 14
 principe 3, 7. 129, 12. 180, 2
 principem 9, 7. 55, 7. 164, 9
 principes 15, 4. 49, 8. 44, 2. 126, 8. 155, 11
 principi 17, 3. 148, 3
 principia 39, 15. 156, 2
 principibus 77, 8
 principibus 113, 8
 principis 2, 7. 51, 10. 185, 3, 6. 180, 1
 principum 55, 5. 126, 1. 138, 10. 150, 9. 185, 5
 prior 4, 12. 75, 17. 126, 7. 132, 4. 151, 16. 179, 17
 priores

INDEX

ponio 158 19. 164 3
ponuntur 69 14
Popedio 128 12
Popedius 128 3
poposcit 16, 9. 41, 3
populatur 134, 8. 140, 5
populus 183 5
popular. 4
populati 131 12
populatione 91 12. 98 8
populationem 143 9
populationibus 54, 3. 152, 17
populatur 39, 17
populatus 47, 2. 84, 2. 109,
4. 129, 1
populi 1, 5. 2, 7 10, 2.
16, 5. 18, 4. 34, 7 37,
2 38 19. 42, 1. 49, 7
51, 10. 55, 10 60, 23
63, 7. 65, 11 103, 6.
118, 8 120, 13 121,
15. 129 4. 136, 1. 152,
2. 175 4
populif. 1 1 74
populo 17, 3 26 9. 14
2 45, 11 63, 11 66
9 119, 7. 123, 5 127,
3 13, 1 145 3
r 24, 9

portæ 6, 2
portam 107, 9. 140, 6, 10
portaret 108, 20
portas 64, 15. 152, 6
porticna 158, 16
portibus 109, 5
portis 18, 15. 49, 15. 50, 4
porto 56, 15
porta 41, 2. 101, 5. 102,
2. 103, 12. 114, 2
portui 56, 10
portum 78, 10, 11
portuq e 36, 8
portus 32, 8. 61, 9. 78, 1.
80, 4. 107, 9. 151, 10
poscebat 179, 6
poscentis 123, 3
poscerent 30, 11
poscerentur 188, 9
poscitur 56, 13
posita 36, 9. 49, 19
positat 68, 13
positis 27, 4. 68, 19. 73, 5.
134, 1. 140, 5. 188, 2.
positique 154, 12, 15. 160,
10. 178, 12
positus 36, 11
positus e 20, 11
positus 12, 3. 27, 16. 64, 8.
2

postrema 161, 17
postremi 41, 4. 118, 13
postremo 17, 5. 87, 1. 91,
16. 125, 7. 127, 13 149,
5 187, 10
postremum 105, 10
postremus 14, 15
postremusque 38, 2
postulabat 16, 7
postularent 127, 11
postulato 182, 8
posuerunt 27, 16
posuissent 153, 8
posuisset 117, 3
posuit 11, 4. 187, 3
potens 123, 8
potentes 149, 14
potentia 149, 12. 165, 4
potentiae 150, 5. 166, 4
poterant 17, 6
poterat 19, 9. 60, 17. 62,
14. 69, 7. 79, 3. 117,
8. 121, 14. 125, 1. 138,
5 171, 10
potes 12, 5
potest 77, 14. 79, 3. 93,
13. 97, 4. 113, 11. 140,
13. 163, 4
potestas 17, 14. 121, 1, 11
potestis 129, 13
potestatem 14, 8. 31, 12.
170, 5
potestas 132, 10
potestas 118, 16
potestas 16, 10
potestas 117, 15
potestatem 142, 12
potestatur 7, 8. 91, 7
potestatem 166, 11
potui 29, 14. 140, 8, 9.
142, 2. 171, 10. 188, 10
potueras 165, 8
potuerat 59, 9. 81, 5
potuerunt 94, 10. 106, 10.
182, 12
potuisse 64, 22. 84, 9
potuissent 74, 1. 85, 9, 13.
183, 15
potuisset 151, 12. 167, 1
potuit 4, 2. 16, 3. 45, 10.
79, 3. 132, 12. 143, 1.
154, 8. 166, 10. 170, 10.
186, 2
praeberet 7, 5. 130, 9
praeberunt 136, 7
praebuissent 72, 9. 136, 5.
162, 17. 177, 5
praebuisset 103, 6
praebuilt 113, 2. 160, 7. 173,
5, 8

præcepēn
præcepis
præciner
præciner
præcipio
præcipis
præcipis
præcipis
præcipis
præcipis
II
præcipu
præcone
præcone
præconi
præda
57, 3
87, 8
132,
præda
prædan
5,
præla
pæxidic
prædic
prædic
prædic
prædic
præfed
præfed
præfed
præfed
præfen
præfen
præfen
præli
prælia
prælia
prælia
prælia
præli
82,
præli
præli
16,
95,
13,
16,
5,
præli
8,
præli
præli
præli
præli
præli
præli
præli

VOCABULORUM.

præcepere 187, 14
præcepti 111, 4
præcinere 80, 6
præcinere 48, 16
præcipitantibus 155, 12
præcipitari 51, 4
præcipitem 69, 3
præcipuæ 60, 10
præcipue 2, 3. 23, 7. 185,

II
præcipuus 90, 7
præcone 66, 16
præconem 67, 1
præconis 185, 1

præda 5, 3, 14. 47, 12.
50, 3. 51, 2, 8. 54, 6.
87, 8. 106, 8. 114, 11.
132, 13. 184, 4

prædæ 26, 2. 51, 12. 71, 1
prædam 42, 12. 47, 4. 110,
5. 184, 1

prædæ 42, 5

prædicatio 159, 4

prædicaverant 64, 23

prædicta 185, 4

prædixerant 57, 16

præfecerat 186, 10

præfecti 117, 12

præfectis 100, 19. 107, 1

præfectos 55, 3

præfectum 109, 8

præfectus 37, 8

præferēbant 52, 2

præferēbat 65, 15. 156, 6

præferret 39, 10

prælitum 167, 10

præliando 113, 10

præliandum 85, 19

præliantur 110, 7

præliatus 187, 7

prælii 21, 8. 48, 14. 173, 13

præliis 9, 8. 61, 17. 72, 4.

82, 6. 106, 1. 155, 5

præliisque 81, 12

prælio 37, 10. 38, 21. 39,

16. 66, 10. 80, 1. 85, 9.

95, 2. 103, 4. 131, 10.

134, 14. 155, 12. 156,

16. 159, 9. 161, 14. 162,

5. 163, 4. 8. 172, 16

prælium 24, 8. 69, 6. 86,

8, 13. 112, 6. 160, 1

præluere 48, 16

præluferant 103, 10

præluferat 148, 4

præmia 151, 7

præmisset 50, 3

præmissio 35, 3

præmium 49, 16

præmiumque 64, 24

præmonitus 188, 6

prænavigantes 110, 4

Præneste 22, 3. 141, 7

Prænestina 39, 18

præarata 179, 15

præparatum 146, 12

præpedita 69, 18

præpedita 169, 7

præfagia 63, 12

præfagiens 11, 4

præfagio 64, 7. 172, 5

præfens 187, 17

præfensque 62, 24

præfentem 28, 8. 137, 9.

146, 9

præfentes 172, 10

præfenti 45, 14. 122, 11

præfentis 85, 15

præfentium 172, 6

præfideret 65, 5

præfidia 27, 11. 48, 20. 65,

12. 73, 14. 101, 8. 149,

15. 175, 8. 183, 7. 184, 5

præfidis 151, 9. 179, 15.

167, 1

præfidium 171, 11

præfidum 84, 3

præstiturum 147, 1

præstito 104, 7

præstenderat 100, 4

Præter 3, 8. 60, 4. 153,

11. 155, 16. 164, 6. 176,

8. 183, 9

Præterea 7, 7. 124, 3. 184, 5

prætexta 12, 8

prætextatos 28, 13

prætextatus 57, 6

præteritum 135, 1

Prætor 146, 2. 147, 6

Prætor 75, 6, 17

Prætozem 76, 2

Prætori 97, 2

Prætoria 65, 15

Prætoriz 174, 11

Prætoribus 134, 12

Prætorii 132, 7

Prætorios 131, 9

Prætoris 89, 9. 141, 1. 147,

5

Prætorum 84, 2. 131, 7

Prævenit 94, 17

præventus 103, 15

precibus 30, 1. 70, 9. 91,

10. 94, 8

premere 60, 20

premeret 36, 13

prensare 162, 2

pretio 38, 15

pretiosorem 80, 10

pretium 6, 3. 35, 12. 41,

3. 45, 11. 85, 6. 91, 8.

92, 9. 126, 16. 168, 12,

178, 5

prætulissent 132, 11

pridem 65, 7. 185, 2

prima 2, 12. 4, 8. 5, 5.

16, 5. 18, 11. 19, 1. 37,

8. 43, 5. 49, 15. 16. 60,

11. 74, 7. 81, 11. 90, 13.

93, 4. 113, 3. 119, 10,

14. 125, 10. 134, 1. 143,

5. 151, 1. 8, 10. 167, 9.

175, 5. 172, 13

primam 31, 4. 38, 6, 10,

13. 79, 13. 112, 6. 122,

1. 160, 15. 162, 11. 178,

10

primi 57, 3. 65, 3

primis 81, 8

primo 28, 10. 38, 20. 39,

16. 65, 12. 76, 11. 110,

6. 135, 13. 136, 8. 138,

7. 145, 3. 183, 16

primum 25, 11. 27, 13. 29,

16. 47, 15. 48, 15. 52,

9. 55, 7. 70, 2. 80, 5.

86, 8. 90, 10. 94, 8. 95,

16. 96, 6. 106, 2. 107,

5. 108, 5. 116, 3. 117,

7. 128, 6. 130, 1. 131,

3. 139, 11. 145, 7. 158,

8. 161, 7. 163, 12. 172,

12. 175, 2. 177, 9. 185,

3. 187, 6. 189, 12

primumque 101, 4

primus 3, 10. 53, 12. 74,

9. 78, 11. 90, 18. 100,

12. 103, 3. 108, 18. 111,

10. 181, 8

primusque 81, 19

principatu 159, 15

principatus 120, 11

princeps 68, 6. 122, 2. 151,

14

principe 3, 7. 129, 12. 180, 2

principem 9, 7. 55, 7. 164,

9

principes 15, 4. 49, 8. 44,

2. 126, 8. 155, 11

principi 17, 3. 148, 3

principia 39, 15. 156, 2

principibus 77, 8

principiis 113, 8

principis 2, 7. 51, 10. 155,

3, 6. 180, 1

principum 55, 5. 126, 1.

138, 10. 150, 9. 185, 5

prior 4, 12. 75, 17. 126,

7. 132, 4. 151, 16. 179

17

priores

INDEX

Priores 87, 14
 Prioresque 94, 17
 priorum 76, 8
 Priscus 11, 7
 pristinus 166, 2
 pristinum 114, 17
 privata 60, 7
 privatis 28, 5
 privatumque 24, 5
 privatus 168, 6
 privignum 181, 1
 prius 10, 17, 32, 3, 34, 4, 48, 3, 54, 4, 56, 9, 57, 11, 74, 11, 83, 2, 86, 3, 91, 8, 106, 13, 108, 12, 114, 11, 129, 8, 143, 3, 149, 6, 152, 3, 156, 3, 185, 13, 16, 187, 8
 priusquam 103, 2
 priusque 88, 10
 probandum 63, 7
 probaret 137, 2
 probari 79, 3
 probat 62, 6
 probata 162, 9
 proboscide 37, 6
 probris 168, 1
 procederet 67, 8
 procella 57, 9, 161, 11
 procellisque 102, 16
 proceritatis 93, 11
 procefferant 25, 9
 proceffusque 2, 12
 procreatum 30, 21, 78, 6
 proebuiffent 177, 4
 procul 63, 15, 68, 12, 100, 9, 102, 7
 proculdubio 144, 9
 Proculus 7, 5
 procurrentis 26, 7
 procurrere 96, 3
 procurriffent 37, 11
 procurrit 49, 17, 162, 12
 procurrun 56, 9
 prodeuntibus 172, 1
 prodibat 78, 15
 prodidiffent 181, 5
 prodiga 19, 6, 128, 2, 158, 17
 prodigio 98, 7
 prodire 58, 1, 103, 1
 prodita 185, 5
 proditum 6, 2
 proditione 128, 9, 147, 4, 186, 11
 proditorem 25, 4
 proditorum 10, 14
 proditum 86, 3
 productis 38, 5
 profecerat 174, 15

profeciffe 62, 9
 profecti 27, 3
 profectum 146, 10
 profectus 23, 12, 144, 12
 profeceretur 88, 10
 profecto 146, 11
 proficifcentes 24, 8
 proficifcitur 146, 13
 profigandum 62, 9
 profigato 78, 3
 profigatam 76, 12
 profluentem 4, 2
 profuentes 181, 14
 profuderunt 67, 1
 profuere 61, 10, 13, 179, 16
 profugi 94, 1, 163, 4
 profugiffet 90, 12, 123, 1
 profugit 174, 7
 profugos 131, 10
 profugum 163, 8
 profugus 68, 8, 137, 15, 142, 3
 profuit 17, 6, 155, 10
 profundo 188, 18
 progredi 118, 9
 progressus 124, 11
 proh 23, 1
 prohibebat 12, 1
 prohibere 183, 9
 prohiberet 154, 12
 prohibetur 152, 16
 projecit 116, 7
 projectis 37, 9
 projectum 64, 5, 80, 7
 proluderent 143, 6
 promiferant 54, 8, 172, 6
 promiferat 13, 14, 42, 5
 promiferit 24, 5
 promiffit 21, 10, 178, 1
 promiffa 120, 2, 127, 3
 promittere 15, 11
 promontoria 108, 1
 promontoris 51, 12
 prompta 51, 17
 promptior 12, 6
 promptiore 188, 13
 promptiffimi 181, 16
 promulgandi 126, 12
 pronum 150, 1
 pronuntiabat 77, 2
 pronuntiabatur 67, 2
 propagaret 125, 11
 propè 2, 13, 39, 17, 46, 7, 11, 75, 12, 81, 7, 143, 4, 179, 6
 properaret 139, 9
 properatum 49, 14
 propitio 114, 12
 propitiofque 29, 5

proponere 170, 9
 Proponidis 107, 8
 propofita 140, 15
 propter 146, 5
 propugnaculis 51, 16
 propugnantium 115, 8
 prorogari 122, 13
 prorsus 10, 18, 24, 2, 16
 profcripferit 170, 8
 profcripiffet 144, 6
 Profcriptio 170, 4
 Profcriptionis 142, 1
 profrequemur 120, 15
 profpectum 36, 10, 108, 9
 profpera 70, 14, 153, 6
 profperarum 64, 9
 profperorum 162, 3
 profpexiffent 110, 5
 profpexit 39, 18
 Profpicere 110, 3
 Profectum 57, 6
 Proximus 70, 7
 Protraxit 18, 8
 Protulit 60, 3
 Provincia 49, 7, 109, 19, 130, 7, 184, 13
 Provinciam 22, 3, 106, 16, 114, 10
 provinciam 62, 9, 73, 7, 81, 16, 188, 2, 1, 89, 4, 106, 4, 137, 1, 154, 6, 183, 14, 16
 provinciarum 81, 6, 184, 5
 provincias 97, 9, 119, 2, 121, 9, 152, 8, 171, 4, 184, 14
 provocare 9, 6, 154, 19
 p ovocationis 18, 5
 provocatus 82, 11
 provoluta 179, 18
 provolui 55, 14
 Prout 10, 6, 81, 9
 Proximam 158, 11
 Proximas 97, 9, 102, 18
 proximis 18, 17, 151, 2, 173, 5, 186, 20
 proximo 5, 7, 47, 4, 106, 2
 proximoque 95, 10
 proximorum 123, 11, 158, 8
 proximos 70, 10, 110, 13, 181, 12
 Pseudophilippus 75, 14
 Ptolemæus 111, 1, 157, 14
 publica 28, 5, 97, 2, 140, 13
 publicæ 175, 1

public

VOCABULORUM.

publīcē 77 10. 81 4
 publīci 171 7
 publico 56 19
 Publīola 18 3
 publicum 60 7
 pūblici 18 10
 Publīo 111 2 167 2
 Publīus 61 5. 81 12. 106 5
 pudebit 63 2. 131 8
 pudendisque 85 1
 pudet 22 4. 135 8
 pudicitia 17 10
 pudicitiam 45 8. 180 1
 pudor 23 1. 60 21. 154 8
 pudore 85 15. 162 10
 pudoremque 135 7
 pudoris 91 9
 puduit 59 3. 65 1
 puella 6 3
 puellae 158 3
 puellasque 62 10
 puer 56 1. 110 9
 pueris 25 5
 puerorum 68 22
 pueros 62 10
 pugna 6 6. 30 3. 37 8. 38 3. 51 15. 54 2. 86 11. 96 10 13. 112. 3 9. 113 3. 152 18
 pugnabat 62 24
 pugnae 51 18. 70 14. 96 1
 pugnam 34 2
 pugnando 147 13
 pugnātem 163 9
 pugnāntium 57 15. 58 8. 112 3. 162 6
 pugnare 51 5. 60 11. 13
 pugnarent 96 12
 pugnaret 59 1. 60 21
 pugnari 64 22
 pugnās 88 13
 pugnātum 22 2. 76 9. 95 7. 135 13
 pugnaverāt 31 2. 93 12. 156 5
 pulcher 71 3. 87 10. 168 8
 pulcherrima 32 5. 147 14
 pulcherrimo 49 3. 146 6
 pulcherrimos 74 7
 pulcherrimum 15 1
 pulcherrimus 32 11
 pulchra 10 3
 pulchrior 40 3
 pulchritudini 60 10
 pulchritudinis 62 10
 pulchritudo 179 18
 pulchram 119 4

pulso 156 1
 pullos 51 5
 pullum 38 6
 pulsi 5 15. 39 4. 135 7
 pulsus 19 1
 pulso 4 7. 152 2. 154 6
 pulsus 123 11. 145 3. 151 10 157. 3
 pulvere 39 19. 58 12. 173 3
 pulverem 74 14
 pulvis 58 10. 96 7
 Punica 81 15. 138 11
 Punice 48 19. 51 12. 57 13. 61 16. 17
 Punicas 61 17
 Punicis 49 7. 56 22. 57 9
 Punico 49 16. 50 11. 52 7. 130 6
 Punicum 55 7
 puniebant 183 3
 punivit 131 13
 puppe 65 16. 179 13
 purpura 40 7. 69 17. 139 5
 purpuram 179 12
 purpuratum 19 11
 purpurea 132 3. 178 9
 purpureo 179 13
 putabant 115 2
 putabar 72 15
 putant 5 3. 163 2
 putantes 110 6
 putasset 183 11
 putem 26 11
 puteoli 33 1
 putet 1 4
 pyra 186 14
 Pyrenaei 186 16
 Pyrenaeis 62 4
 Pyrenaeoque 81 4
 Pyrenaeum 81 11
 Pyrrhi 39 7. 70 8. 128 13
 Phrrho 38 12. 100 1. 140 5
 pyrrhum 36 4
 Pyrrhus 37 3
 Pythio 26 3

quadagesimo 108 13
 quadraginta 58 5. 78 16. 84 14. 100 2. 115 7. 170 5
 quadriennii 55 7
 quadriennio 76 7. 189 6
 quadriennium 39 13
 quadringentae 178 14
 quadruplici 138 8
 quādam 3 5. 8 6. 32 9. 42 3. 81 1. 106 11. 172 3. 181 5
 querebant 94 3
 querebat 68 9. 102 21
 querendi 110 13
 querens 56 5
 querente 158 1
 querebatur 52 5
 queris 33 4
 querit 113 15
 querunt 188 19
 quassisse 183 13
 quassu 120 2
 qualis 93 12. 115 3
 quales 153 11
 quamquam 29 1. 47 12. 103 9. 142 9
 quamvis 10 16. 11 7. 13 2. 19 3. 31 2. 45 6. 60 20. 61 7. 65 4. 68 21. 72 4. 78 3. 92 13. 106 5. 111 9. 132 12. 144 8. 147 9. 154 11. 158 7. 172 9. 174 14
 quando 43 12. 67 11. 68 1
 quandoque 92 14
 quanta 25 10. 79 2. 103 4. 139 10. 163 3. 165 6
 quantam 17 3
 quantaque 64 13
 quantas 80 7
 quanti 86 3
 quanto 78 17. 164 3. 172 14
 quantoque 161 3
 quantum 84 10. 144 2. 161 4
 quantumque 93 12
 quantus 51 7
 quare 2 3
 quartae 37 15
 quartam 45 1
 quartum 58 3
 quartus 164 2
 quarum 169 8
 quarundam 89 14
 quas 162 16
 quasi 2. 6, 9 11. 3. 5 6 8.

Q
 Vacuumque 122 6
 Quādam 16 6. 18 16. 53 1. 88 15. 92 5. 95 15. 101 2. 109 2. 177, 3 86

rabies
rabies
radial
radice
radical
radius
rapere
rapid
rapid
rap: id
rapin
rapta
rapt
raptan
rapra
rapti
raptio
raptum
rapuere
rapui
rapuit
2.
raraf
rarum
rates
11.
rate
rati
ratio
ration
ration
ratus
Radius
Raven
re 47.
172
rebella
rebella
rebella
rebella
rebella
rebus
174
retal
recede
recent
recent
recept
recept
recept
89.
recept
153
recept
recept
recept
recept
recept

67, 16. 70, 1, 5, 13. 78.
2. 74, 8, 13. 75, 12. 76.
10. 79, 3. 83, 6. 84, 6, 12.
85, 19. 88, 2. 89, 15. 90.
4. 95, 11. 97, 1. 5. 98.
3, 9. 100, 7. 101, 15.
102, 12, 21. 103, 5, 12.
105, 5. 106, 17. 111, 3.
8. 113, 1, 19. 114, 2. 116.
10. 119, 1. 124, 12, 13.
6. 132, 12. 133, 4. 139.
7. 142, 2. 148, 10. 153.
6. 154, 2, 11. 155, 3.
156, 7. 157, 13. 159, 15.
159, 10. 165, 3. 166, 5.
167, 11. 174, 10. 178, 2.
179, 1, 10. 180, 10. 183.
2. 184, 14. 186, 5, 10.
Quirinali 29, 3
Quirinum 7.7
quisquam 85, 11. 86, 5
quisque 27, 15. 110, 7. 128.
2. 150, 7
quisquis 140, 14
quodam 17, 10. 18, 15. 29.
2. 31, 9. 36, 7. 42, 4.
44, 4. 45, 3. 48, 7. 51.
18. 52, 12. 57, 1. 64.
7. 65, 3. 67, 6. 72, 7.
75, 9. 83, 4. 102, 15.
106, 16. 148, 7. 160.
4
quodammodo 47, 4. 101.
15. 130, 7
quoddam 148, 9
quodque 86, 4. 167, 4
quomodocunque 144, 10
quondam 27, 2. 33, 2. 41.
5. 43, 9. 65, 4. 89, 4.
97, 8. 120, 6. 166, 4.
quoniam 150, 10
quos 4, 10. 9. 1. 25. 5.
38, 4, 20. 64. 13. 66.
9. 72, 5. 118, 13. 122.
14. 137, 13. 140, 13.
152, 14. 168, 11. 183.
13
quotidiè 48, 17
quoties 183, 4

R Abie 110, 2
rabiem 33, 6. 56, 11
87, 1. 88, 7. 136, 11. 196
5. 183, 2

rabies

VOCABULORUM.

rabies 94, 12. 148, 4
rabiesque 163, 3
radiarentur 153, 7
radices 134, 4
radicibus 54, 11. 95, 8
radius 164, 10
rapere 14, 7
rapidissimo 185, 11
rapidissimus 26, 7
rapido 173, 1
rapiunt 184, 8
rapta 57, 2. 117, 2. 189, 8
raptæ 6, 8
raptam 101, 16
raptaque 81, 13
rapti 25, 2
rapto 112, 5
raptum 80, 7
rapuere 134, 5
rapuisset 52, 7
rapuit 100, 12. 118, 2. 152, 2. 181, 8
rarasque 183, 10
rarum 10, 6
rates 52, 3. 110, 4. 153, 11
ratesque 135, 10
rati 36, 13
ratio 16, 7. 151, 2
ratione 17, 1
rationes 186, 12
ratus 103, 1. 173, 5
Radium 96, 3
Ravennæ 115, 1
re 47, 11. 64, 5. 121, 2. 172, 15. 179, 9
rebellabant 97, 8. 127, 9
rebellandi 188, 11
rebellando 186, 19
rebellandum 77, 2
rebellantium 77, 13
rebelles 103, 16
rebus 61, 1. 78, 16. 92, 9. 174, 7. 178, 3
recalucere 158, 12
recedentem 102, 9
recentem 92, 3. 123, 7
recentesque 149, 10
recepissent 72, 5. 163, 4
recepisset 123, 11. 160, 5
recepit 28, 5. 63, 6. 74, 5. 89, 9. 101, 12
recepta 110, 14. 143, 14. 153, 2. 175, 17
receptor 113, 2
recepto 15, 2
receptus 125, 4. 158, 13
recessere 94, 13
recessit 145, 4
recessu 106, 12

recessum 29, 6
recessus 108, 1
recipere 121, 5
reciperentur 11, 6
reciperetur 38, 87. 50, 13
recipiebat 112, 12. 181, 12. 188, 14
recipiendam 154, 6
recipiendum 52, 7
recipientes 173, 1
recipit 180, 4. 186, 7
reciprocantibus 68, 18
recisa 185, 12
reciso 19, 9
recisum 118, 4. 170, 10
recocto 134, 10
recondunt 29, 1
recordatio 72, 13
recte 148, 8
rectores 186, 8
recuperatum 186, 9
recuperaverit 89, 6
recuperavit 62, 5. 108, 12
recurfus 179, 6
redactis 43, 12
redacto 86, 4
redactum 31, 11
redderentur 102, 10
reddidit 22, 11. 66, 13. 108, 12
reddita 3, 8
redegerunt 18, 17
redegerit 39, 15
rededit 9, 2. 85, 12. 109, 4. 116, 5. 169, 3
redeuntis 60, 11
redibant 121, 10
redierat 62, 17. 166, 2
redisse 10, 19. 43, 11. 166, 1
redlit 23, 13. 29, 5. 109, 11. 152, 17. 166, 12
redimita 132, 4
redire 186, 2
redirent 111, 13
rediret 48, 16. 138, 6
redit 138, 1. 170, 4
reditu 50, 14
reditur 132, 1
reducebat 19, 3
reduci 121, 14
redundaret 126, 15
reduxit 76, 4
referrebat 168, 10
referre 141, 1
referrentur 14, 3
referretur 38, 3. 79, 10. 129, 3. 137, 14
refert 35, 5
reficiebat 178, 4
refractis 131, 4

refugerunt 135, 8
rege 1, 1. 6, 1. 25, 13. 38, 12. 25. 39, 8. 54, 8, 9. 65, 5. 75, 5. 76, 1, 6. 82, 11. 101, 12. 112, 19. 117, 3. 176, 4. 186, 7. 189, 12
regebat 111, 1
regem 14, 9. 17, 11. 19, 10. 36, 4. 37, 9. 48, 2. 67, 5. 68, 6. 69, 1, 12. 74, 4, 10. 91, 4. 15, 92. 2, 7, 10. 100, 13. 102, 8, 16. 104, 1. 118, 4. 124, 14. 166, 9. 171, 1. 176, 16
regemque 73, 10. 103, 3. 142, 10
regente 121, 9
regere 128, 5
regeret 4, 11
regeretur 167, 2
reges 65, 11. 103, 1
regi 20, 4. 39, 5. 73, 16. 76, 16. 100, 18. 160, 7
regia 69, 6. 158, 7
regiam 45, 14
regiam 70, 7. 75, 15. 160, 6
regibus 2, 12. 16, 4, 6. 17, 15. 18, 8. 19, 1. 76, 1. 89, 7. 114, 9
regii 89, 7
regiis 88, 16. 117, 5. 131, 5
Regilli 21, 4
Regillo 69, 8
regina 13, 5. 178, 10. 179, 13, 17
reginam 79, 1
regio 44, 4. 68, 11. 75, 16. 160, 9. 175, 8. 178, 3
regio 177, 9
regiones 39, 14
regionibus 33, 3. 62, 16
regionis 41, 1. 158, 16
regionum 73, 4. 99, 7
regis 4, 5. 13, 5. 14, 1. 16, 1. 20, 3. 7. 21, 3. 39, 7. 65, 9. 68, 4. 71, 8. 72, 9. 89, 1, 3. 91, 14. 101, 8. 106, 1. 111, 3. 112, 17. 117, 12. 118, 14. 119, 11. 154, 7. 157, 9. 158, 2, 4, 17. 183, 4
regium 18, 2. 75, 15. 132, 3
regius 101, 1
regna 88, 16. 111, 2
regnabat 4, 7
regnante 54, 13

INDEX

regnare 103 19. 105 1
 regnaret 119 15
 regni 70 3. 90 8. 102 1
 17. 158. 2. 165 2. 180
 2
 regnique 91 15
 regno 65 5. 105 1. 121
 10. 158 20. 171 2
 regnum 9 5. 11 8. 13 5.
 14 6. 16 8. 75 12. 90
 10 14. 123 2. 147 1.
 158 6
 regnumque 66 11
 regrefu 27 15
 Reguli 50 18
 Regulo 49 10. 76 4
 Regulus 49 20
 regum 14 5. 39 6. 44 6.
 56 20. 68 15. 74 1. 92.
 10. 128 5. 155 16. 180.
 4
 regyruv 149 5
 rei 63. 47 12. 77 9. 84
 7. 114 4. 115 3. 145
 8. 154 19. 170 7. 173
 3
 reipublicæ 6 11 13. 16
 7. 60 14. 100 9. 120
 1 13. 121 13. 144 5 10.
 169 5 9. 171 6
 relatum 117 17
 relatumque 112 17
 relatus 13 7
 relicta 62 23. 154 13. 176
 7
 relictae 38 22. 88 16
 relictaque 50 13
 relictae 121 15
 relicti 99. 5
 relictis 4 3. 6 9. 43 3. 72
 5
 relicto 158 11. 171 11
 relictum 24 3
 relictus 117 8
 religata 109 1
 religatum 10 15
 religavit 151 13
 religio 28 5. 56 7
 religione 9 3. 73 18
 religionem 8 2
 religionis 29 4
 religiosissimi 27 17
 religiosus 16 8
 reliqua 87 11. 111 7. 156
 14. 164 5. 177 13. 180
 8
 reliquæ 177 2
 reliquere 60 5
 reliquerit 53 8
 reliqui 34 8. 129 1

reliquis 26 5. 71 11. 118
 2
 reliquias 30 5. 89 13. 103
 16. 131 13. 159 7 8.
 188 7
 reliquiis 123 13. 174 1
 reliquisse 73 6. 126 11
 reliquisset 63 6. 166 3
 reliquit 87 7. 89 2. 161 2
 reluctantibus 117 16
 rem 12 3. 105 2. 122 6.
 146 7
 remeare 25 13
 remigarent 94 3
 remans 52 1
 remisisset 25 5
 remisit 39 8
 remisque 49 14. 108 6
 remittere 151 6
 Remo 4 2
 remorum 179 1
 remos 48 10
 removere 85 6
 removit 108 10
 rempublicam 119 12. 126
 2. 145 12
 remuneratus 104 3
 Remus 4 12. 5 4
 renascuntur 39 3
 renovabat 105 2
 renunciaret 173 4
 renunciavit 29 5
 reos 126 8
 reparando 39 1
 repente 7 2. 17 11. 34 8.
 100 10. 153 9. 156 10.
 176 7
 percussu 96 9
 reperta 108 9
 repertos 4 4
 repertum 15 10. 158 18
 repertus 147 14. 156 5
 repetebat 101 17
 repetere 67 1
 repetit 166 6
 repetitio 144 9
 reponit 4 9
 reportata 26 1
 reportatum 118 4
 reportavit 6 2. 109 12
 reposcebat 68 14. 78 5. 158
 2
 reposcens 131 4
 reposcere 127 3
 reposuerunt 34 4
 repressit 4 3
 republica 41 6. 150 6. 170
 4. 171 11
 repudiavit 39 9
 repugnat 187 10

repulit 19 5. 98 9. 201
 183 7
 repulsi 94 7
 repulsus 101 14
 repurgare 182 4
 requies 55 7
 requiescere 144 10
 requiratur 33 11
 requirente 160 4
 rerum 58 7. 64 9. 80 3.
 118 16. 126 4. 127 3.
 144 3. 149 1. 158 11.
 166 12
 rerumque 2 5
 res 1 5. 4 11. 6 9. 15 7.
 16 9. 25 10. 63 7. 81.
 8. 89 14. 97 1. 101 13.
 109 8. 111 5. 119 3.
 143 1. 156 15. 177 6.
 185 9. 187 18
 resciderant 77 15
 rescidit 161 1
 rescindere 144 4
 rescinderentur 144 11
 rescisso 112 1
 reseratae 129 1
 reseravit 137 11. 163 11
 residuum 98 1
 resignaret 173 7
 resiliebant 180 11
 resiliuerunt 106 13
 resistebant 181 15
 resistebat 78 3
 resistendi 102 4
 resistantem 69 5. 168 4
 resistentes 89 8
 resistere 143 1. 162 11
 resisteret 126 9
 respectans 174 12
 respectu 162 3
 resperfit 139 2
 respexit 113 21. 142 10.
 149 4
 respicere 61 2
 respirare 59 17
 respiraverat 131 15
 respondere 28 14
 resondit 12 3. 15 5. 117
 6. 160 4
 responsum 182 8
 responsurum 117 6
 respublica 14 1. 17 5. 78
 5. 121 10
 restabant 111 7 8
 restaret 49 10
 restincturum 146 11
 restituere 15 5
 restituisse 63 2
 restituit 61 6. 100 2
 restituerit 62 11

restitu

VOCABULORUM.

restitui 158, 6
 restituit 38, 13. 112, 6
 restitutam 29, 15. 171, 2
 resurrexit 29, 16. 137, 12
 retinebant 44, 4
 retinebat 89, 5
 retinentur 194, 14
 retinere 82, 2. 95, 16. 150, 5
 retinuit 74, 2
 retrò 145, 3. 162, 9. 162, 16
 retrosum 184, 3
 retulerat 82, 12
 retulère 182, 9
 retulerunt 118, 3
 retuli 30, 4. 72, 11
 reuerti 114, 11
 reuelatum 160, 15
 reuerentur 189, 2
 reuerentia 176, 3
 reuerentur 74, 4
 reuerentius 191, 5
 reuerentur 74, 7
 reuerso 50, 19
 reuersumque 149, 1
 reuersus 114, 7
 reuertentur 89, 13
 reuiscit 3, 9
 reuiscens 60, 12
 reuiscunt 101, 18
 reum 146, 10
 reuocanda 47, 7
 reuocandis 18, 8. 137, 13
 reuocasse 144, 6
 reuocata 43, 8
 reuocatis 168, 6
 reuocabant 179, 12
 reuoluere 71, 3
 reus 91, 2
 reuulsam 47, 5
 rex 6, 2, 11. 10, 12. 12, 2. 19, 2. 20, 5. 38, 2. 13, 65, 7. 66, 1, 3, 9. 69, 10, 11. 69, 7, 14. 71, 4. 89, 1. 90, 4, 6. 18, 93, 11. 95, 9. 96, 17. 99, 8. 101, 14. 102, 10. 111, 4. 116, 5. 157, 14. 159, 1, 12. 175, 16. 178, 10. 186, 10
 Rhez 3, 11
 Rheni 184, 7. 185, 19
 Rheno 183, 12
 Rhenum 111, 11. 113, 1. 15, 19. 182, 20
 Rhenas 113, 1, 17. 163, 13
 Rhodani 112, 1
 Rhodanum 111, 11

Rhodanus 93, 9. 163, 13
 Rhodii 66, 1. 70, 9
 Rhodii 69, 8
 Rhodiorum 106, 17
 Rhodo 100, 19
 Rhodopen 98, 11
 ritum 118, 5
 ripa 185, 19
 ripam 113, 17. 179, 12. 183, 7. 184, 7
 ripa 181, 12. 183, 4
 ritu 141, 2. 187, 4
 rixa 112, 8
 rixantium 132, 13
 robora 103, 2
 robore 19, 8
 robur 46, 9. 82, 5. 95, 6. 120, 98, 5. 128, 1. 148, 12, 15
 robusta 3, 5
 robustissima 24, 9
 robustus 46, 9
 rogandis 124, 7
 rogationis 122, 7. 126, 16
 rogavit 12, 2
 rogo 144, 3
 rogam 56, 11. 135, 1
 Roma 7, 8. 27, 10. 40, 3. 59, 8. 13. 97, 5. 128, 6. 149, 11
 Romæ 63, 9. 74, 13. 75, 8. 170, 9
 Romam 10, 18. 33, 2. 62, 19. 90, 12. 100, 21. 102, 4
 Romanque 27, 8
 Romana 19, 2. 26, 12. 27, 12. 38, 14, 18. 51, 17. 54, 8. 81, 11. 89, 16. 104, 6. 113, 17. 135, 5. 143, 1. 145, 9. 149, 10. 187, 9
 Romanæ 50, 6. 100, 16. 161, 16. 167, 6. 188, 10
 Romanæque 102, 10
 Romanam 30, 7. 36, 13. 111, 5. 143, 12
 Romani 16, 5. 34, 8. 36, 14. 31, 19. 42, 2. 49, 7. 60, 23. 63, 7. 65, 5. 89, 10. 90, 15. 91, 9. 111, 6. 113, 12. 118, 8. 120, 14. 125, 13. 129, 5. 136, 1. 152, 2. 175, 4. 177, 5. 7. 182, 9
 Romanis 2, 5. 38, 24. 25, 56, 7. 57, 1. 58, 11. 68, 5. 79, 5. 10. 81, 5. 103, 6. 113, 7, 12. 176, 1. 183, 1

Romanisque 50, 9
 Romano 26, 9. 64, 17. 68, 9. 119, 7. 127, 3. 142, 5. 187, 12
 Romanoque 160, 9
 Romanorum 81, 19. 85, 4. 112, 4. 130, 7. 188, 3
 Romanos 56, 3. 60, 22. 62, 15. 68, 7, 12. 79, 11. 91, 1. 110, 10. 143, 10
 Romanum 2, 9. 5, 11. 39, 12. 75, 5. 90, 5, 9. 125, 12. 135, 7. 148, 1. 167, 3. 178, 5. 189, 2
 Romanus 1, 1. 13, 7. 16, 1. 17, 9. 18, 11. 26, 4. 27, 6. 32, 4. 33, 4. 34, 5. 40, 8. 46, 4, 7. 47, 9. 50, 17. 51, 13. 53, 1. 60, 1. 62, 13. 64, 9. 65, 13. 69, 1. 70, 6. 74, 8. 12, 73, 8. 75, 16. 76, 5. 77, 6. 78, 10. 85, 15. 87, 10. 88, 14. 89, 3, 4. 92, 12. 93, 1. 16, 94, 7. 95, 7. 96, 21. 105, 3, 8. 116, 10. 119, 13. 127, 7. 155, 14. 166, 1. 178, 6
 Romuli 29, 12
 Romulo 1, 1. 8, 1. 16, 7
 Romulum 7, 6. 54, 10
 Romulus 3, 10. 4, 8. 6, 6. 83, 14. 190, 4
 rosis 68, 21
 rostra 48, 11. 52, 2. 108, 6. 110, 11. 112, 9. 122, 7
 rostratæ 23, 5
 rostris 122, 10. 138, 12. 165, 2. 170, 9, 11. 179, 8
 rubigine 195, 2
 rubiginem 52, 12
 rubrum 105, 6
 rudes 112, 8. 159, 16
 rudis 47, 13
 ruebat 159, 2
 ruentum 101, 2
 ruentis 48, 1
 ruent 86, 8
 Rufinum 39, 10
 ruina 36, 4. 71, 7. 95, 14. 102, 19. 146, 12. 156, 13
 ruinæ 155, 16
 ruinam 72, 12. 79, 7
 ruinas 33, 10
 ruinis 38, 1
 rumor 97, 3
 rumpere 152, 9
 q 2
 rupe

INDEX

rupe 28, 19
 rupta 151, 1
 ruptis 86, 16
 rupto 33, 8 56, 6. 105, 9
 ruptorum 10, 15
 rursus 10, 19. 23, 13. 38,
 6. 61, 16. 72, 13. 101,
 13. 102, 1 113, 20. 114
 8. 120, 2. 161, 3. 176,
 3 177, 6
 rustici 23, 12
 Rutilii 126, 3. 129, 2

S

S Absorbum 179, 11
 Sabino 112, 19 130, 2
 Sabinorum 31, 7. 40, 5
 Sabinosque 127, 7
 Sabinus 6, 2. 8, 1
 sacer 12, 5
 sacerdo 3, 11
 sacerdotia 8, 4
 sacerdotio 28, 2
 sacerdotium 96, 14
 sacra 8, 2. 28, 3. 30, 4.
 128, 8
 sacram 110, 15
 sacramento 92, 1. 183, 20
 sacramentum 90, 2. 111, 12.
 128, 11. 159, 9
 sacris 33, 7
 sacrilegii 83, 4
 Sacriportum 140, 6, 10
 sacris 101, 7
 sacrosancto 89, 16
 sacrosanctum 123, 13
 sacrum 29, 3. 43, 6
 sæculi 87, 11. 119, 11. 136,
 6. 166, 5
 sæculo 94, 11
 sæculum 3, 5. 79, 6. 175,
 3. 190, 2
 sæpe 54, 3
 sæve 109, 6
 sæviebat 132, 7
 sævientibus 6, 7. 43, 6. 98,
 1. 136, 12
 sæviora 185, 5
 sævire 52, 6. 85, 13
 sævirent 161, 14
 sæviret 6, 10
 sævissimi 98, 4
 sævitia 100, 14. 136, 9.
 138, 5. 139, 10
 sævitiam 14, 12. 184, 18
 sævitum 61, 13. 93, 2. 99,

3. 137, 10
favitur 138, 11
fevius 84, 15. 138, 10
fagittarum 178, 16
fagittis 66, 4. 176, 12
fagittisque 72, 6
Saguntino 57, 1
Saguntinorum 56, 18
Saguntus 56, 2
Salamina 69, 10
Salernini 41, 1
salherunt 113, 12
Salinatore 63, 16
Salios 8, 4
Salmacides 177, 10
Salondicas 83, 8
saltem 21, 2. 61, 14. 62, 12. 110, 3. 121, 9. 136, 4
salubus 33, 6. 181, 11
salu 5, 4. 95, 10
salutem 33, 14. 48, 22. 184, 9
salus 22, 7. 34, 10. 60, 16. 113, 16
saluum 98, 12
salva 25, 6
salvi 77, 8
salutanti 139, 4
salutare 60, 14. 156, 11
salutarect 14, 9
salure 176, 14
salutis 91, 8. 123, 1
salvus 166, 1
Salyi 53, 6. 93, 5
Samnio 33, 11
Samnites 32, 2. 33, 4. 129, 7
Samnitico 39, 9
Samniticum 32, 4
Samnitium 34, 17
Samnitum 40, 5. 140, 4
Samnium 33, 11. 60, 15. 128, 4
Samon 89, 8
Samothracen 73, 18
sancti 118, 10
sanctitatem 62, 9
sanctissimarum 173, 11
sanctius 32, 3
sanctum 152, 1
sanctus 25, 6. 87, 10
sanē 52, 7. 68, 3. 139, 9. 162, 2
sanguine 5, 2. 6, 39, 3. 49, 6. 71, 3. 75, 2. 80, 4. 86, 1. 139, 15. 151, 12. 160, 9. 165, 11. 181, 10
sanguinem 43, 12. 98, 1. 127, 8

fanguinis 29, 10. 31, 6. 45,
3. 89, 7. 92, 7. 95, 1
148, 12. 161, 2
fanguis 126, 15. 146, 4
fanxiffent 157, 14
fapiens 25, 6
fapiente 160, 12
fapienter 33, 17
fapiensia 60, 8, 166, 12
fapiendam 38, 19
fapieni 43, 8
fapienstiffimus 173, 8
fapienstiffimus 6, 11
farcinæ 86, 2
farcinas 102, 11
Sardinia 65, 14
Sardiniam 49, 7. 61, 4, 11
145, 4. 152, 4
Sardiniamque 52, 3. 174,
2
Sarmatæ 180, 13. 183, 1,
189, 3
Samatas 99, 1
satellitem 124, 12
satellites 146, 3
satellitibus 38, 2. 124, 14
satiarent 149, 8
satiaretam 59, 1
satis 24, 6. 28, 6. 36, 15,
43, 8. 45, 5. 63, 8. 68,
11. 135, 5. 142, 10,
159, 10. 164, 6. 182,
14. 183, 9
satisfecit 186, 15
satiis 119, 6
Satricum 22, 3
Saturninus 124, 1
faucis 144, 10
faucio 40, 1. 163, 8
faucium 92, 2
faucius 38, 2. 57, 5. 168,
9. 181, 9
Savo 181, 11
faza 137, 5. 175, 8
faxas 93, 14
faveo 92, 5
faxisque 125, 5. 158, 13
faxorumque 110, 6
Scævæ 155, 5
Scævola 19, 10. 143, 3
scalis 26, 1
Scaure 90, 15
Scaurum 126, 8
scelera 88, 9, 12. 90, 16
170, 12
scelerato 24, 7
scelere 14, 8. 86, 17. 103,
15. 118, 11. 127, 12. 143,
3. 147, 8. 173, 11
sceleris 136, 5

sceleris

VOCABULORUM.

- sceleris 146, 8
 scelerum 175, 7
 scelus 55, 1. 90, 10. 157, 14
 scenico 76, 1
 scias 20, 1. 63, 12. 80, 8
 sciebat 35, 6. 183, 12
 scilicet 52, 13. 78, 7. 139, 3. 190, 6
 Scipio 57, 7. 62, 1. 64, 23. 77, 2. 81, 16. 82, 10. 86, 7. 159, 11. 160, 3.
 Scipione 49, 6. 57, 5. 64, 11. 69, 11. 85, 16. 123, 3. 139, 6
 Scipionem 78, 4
 Scipionei 61, 15. 81, 12
 Scipionibus 81, 8
 Scipionis 64, 23. 139, 13
 Scipionum 78, 4
 scire 26, 11
 sciveret 59, 10
 scisset 59, 10
 scopulis 110, 3. 186, 16
 scopulo 157, 7
 scopulus 174, 16
 Scordam 55, 6
 Scordisci 98, 4
 scorta 86, 2
 scortum 146, 8
 scribarum 60, 6
 scriberentur 113, 9
 scriberet 74, 2
 scripserit 49, 5
 scuta 113, 12
 scutis 113, 11. 177, 4
 scuto 112, 6. 155, 6
 scutum 60, 15. 181, 7
 Scythæ 189, 3
 Scythicum 103, 19
 secare 12, 4
 secēssit 42, 6
 secreta 8, 6
 secta 118, 11
 sector 63, 11
 secuit 12, 5
 secum 28, 2. 163, 14. 172, 3. 174, 3. 5
 secunda 42, 1. 57, 9. 119, 15. 123, 9
 secundam 38, 10. 44, 1. 45, 5
 secundo 76, 12
 secundum 58, 12. 94, 9. 133, 2
 secundas 167, 10. 182, 2
 secures 55, 5
 securi 18, 9. 49, 13. 55, 3
 securitas 185, 7
 securitatis 175, 1
 securum 73, 10
 secus 184, 18
 sedecim 155, 1. 177, 13
 sedem 15, 11
 sedentem 165, 9
 sedentes 28, 12
 sedere 155, 6
 sederet 77, 1
 sederunt 72, 2
 sedes 62, 17. 111, 12. 112, 2. 121, 15
 sedibus 6, 9. 27, 4. 43, 3. 72, 5
 seditio 119, 15
 seditioe 42, 5
 seditioem 44, 11
 seditioibus 45, 7. 130, 7
 seditioem 121, 1
 seditque 77, 11
 Segestem 185, 7
 Segidenfes 85, 3
 Segisamam 187, 3
 segnius 94, 15
 Segoviam 143, 7
 sejunctioe 43, 11
 Seleaciz 117, 6
 sellis 27, 16
 semel 30, 1. 48, 22. 56, 21. 72, 15. 76, 13. 106, 16. 113, 17. 160, 16. 164, 6
 sementis 23, 10
 semet 88, 8
 semicrudæ 86, 10
 semigræcam 37, 3
 semina 72, 2
 seminarium 62, 3
 semiruta 78, 9
 semita 31, 6
 semper 30, 9. 58, 10. 124, 3. 129, 5. 143, 2. 5. 149, 14. 158, 12. 174, 6
 Sempronio 57, 9. 60, 19
 senatorum 170, 5
 senatu 7, 3. 43, 2. 91, 2. 119, 6. 120, 1. 121, 8. 11. 140, 1. 145, 3. 146, 9. 147, 6. 149, 7. 190, 4
 senatui 45, 6. 65, 10. 187, 19
 senatuique 125, 3
 senatum 14, 11. 39, 6. 90, 9. 13. 194, 4. 124, 8. 126, 5. 7. 145, 10
 Senatum 7, 1. 11, 10. 35, 2. 38, 19. 39, 3. 60, 3. 77, 4. 123, 12. 124, 15. 135, 8. 126, 2. 128, 4.
 136, 10. 137, 8. 13.
 139, 4. 15. 140, 16. 146, 2. 148, 10. 151, 1. 16. 155, 16. 165, 9. 169, 2. 184, 13
 senectus 3, 8
 senes 6, 13. 28, 13
 senior 33, 17
 senioribus 60, 9
 senis 179, 1
 Senones 26, 12. 137, 74. 180, 15
 Senonum 26, 8. 29, 18
 senos 179, 5
 senosque 95, 9
 senēre 93, 5
 senferit 64, 4
 sensissent 43, 12. 112, 9
 sensu 40, 10
 sensum 173, 3
 sensus 162, 8
 sententia 67, 3. 77, 11
 sententiam 90, 13. 147, 8
 sentiebant 189, 1
 sentiina 119, 12
 sentirent 39, 5. 52, 28
 separatim 88, 10
 separatos 120, 14
 sepelitur 149, 4
 sepius 53, 7
 septem 16, 6. 79, 3. 99, 8. 100, 1
 septentrione 93, 2. 116, 9
 septentrionem 99, 6. 102, 19. 103, 19. 180, 11. 185, 19. 188, 20
 septentrionis 93, 4. 100, 12
 septemne 174, 11
 septima 4, 7. 139, 5
 Septimii 157, 9
 septingentesimo 189, 10
 septingentos 1, 2
 septuaginta 140, 10
 sepulchra 65, 10. 180, 3
 sepulchrum 141, 3
 Sequanosque 114, 14
 seque 38, 14. 167, 2. 146, 11. 187, 14
 sequebantur 40, 10. 131, 10. 153, 4
 sequebatur 91, 16. 176, 9
 sequens 2, 15. 53, 12. 74, 9. 78, 1. 91, 5. 103, 17. 112, 13
 sequentes 88, 1. 102, 11
 sequentis 166, 5
 sequeretur 20, 9. 154, 9. 157, 3
 sequi

INDEX

sequi 10, 4. 60, 20. 152, 3. 163, 2
sequitur 36, 1
sequuntur 46, 13. 70, 13. 72, 12
sequuta 4, 3. 52, 7. 62, 13. 70, 8. 75, 7. 80, 13. 177, 1
sequuta 65, 1
sequutaque 6, 9. 161, 1
sequuti 72, 1
sequutus 147, 8
sequuto 181, 8
sequutumque 118, 15
sequutus 58, 1. 62, 5. 64, 24. 96, 5. 103, 18. 113, 20. 114, 9. 179, 14. 185, 10
Seres 189, 4
sericeisque 117, 12
sericisque 68, 19
series 81, 10
serpens 49, 19
serpente 49, 7
serpente 180, 6
serpentum 25, 8
serpente 70, 10
Sertanum 142, 1
Sertorio 143, 11
Sertorio 100, 9. 138, 9
seru 14, 2
servabas 162, 11
servandum 77, 3
servare 182, 6
servarique 180, 2
servatam 141, 4
servavit 23, 10
servi 133, 5
servile 130, 1
servili 69, 21. 130, 6. 131, 15
servilia 88, 5. 120, 3
servilibus 85, 10
Servili 132, 7
servilia 137, 10
serviliter 43, 6
servilium 133, 1
Servilius 46, 1. 106, 5. 126, 5
Servio 14, 6. 17, 4
servire 82, 4
serviret 21, 2
servis 131, 14. 132, 1
servisque 133, 8
servitia 60, 2. 138, 3
servitute 60, 22. 76, 3
servitutem 44, 7. 166, 10
servitutis 180, 10. 186, 7
Servius 13, 1
servorum 130, 1

servos 41, 5. 131, 1. 192, 6
servus 75, 13
sefe 27, 16. 71, 5. 86, 6. 9. 149, 8. 152, 11. 160, 5
seu 54, 11. 153, 12
severisque 190, 2
sex 4, 12. 23, 5. 28, 16. 101, 5. 174, 11
sexaginta 48, 6. 96, 3. 131, 4
sexagesimum 49, 5
sexies 33, 8
Sextias 95, 2
Sextum 163, 10
Sextus 166, 6
sextus 20, 3
fibilare 185, 14
Sibyllinis 147, 1
Sicambri 184, 3
Sicambros 183, 19
Sicilia 49, 6. 61, 5. 119, 7
Sicilia 47, 8. 65, 14. 103, 11
Siciliam 36, 10. 47, 10. 59, 19. 52, 3. 61, 4. 87, 15. 130, 5. 135, 9. 152, 4. 174, 1
Sicirim 152, 14
Siculo 107, 3. 174, 4
sicut 2, 3. 27, 15. 53, 12. 72, 11. 87, 15. 114, 1
sidera 68, 14. 167, 5
sideribus 136, 7
siderum 8, 8
signa 34, 17. 40, 8. 42, 11. 64, 1. 21. 74, 9. 81, 11. 83, 3. 104, 7. 117, 2. 12. 126, 5. 128, 13. 139, 11. 146, 13. 151, 10. 159, 15. 171, 14. 185, 15. 189, 8
signata 24, 7
signifer 185, 16
signiferi 143, 2
signifero 168, 9
significent 167, 5
signis 44, 9. 57, 16. 64, 4. 19. 105, 7. 128, 2. 132, 2. 147, 10. 155, 17. 182, 17
signo 117, 15. 138, 10. 156, 10
signorum 10, 6
signum 21, 5. 108, 7. 172, 2. 174, 6
Silani 94, 4
Silanus 94, 9
silentio 182, 8

silentium 162, 7
Sillaces 117, 2
silva 48, 6. 95, 17. 160, 1
silvarum 98, 5
silvas 47, 2. 112, 13. 113, 20. 114, 9. 183, 10. 185, 10
silvestris 110, 2
silvestribus 53, 3
simile 54, 1. 98, 7
similes 93, 7
simili 30, 3
similior 55, 10
similis 56, 17. 83, 9. 162, 11
similiter 90, 14
similitudine 75, 14
similitudinem 51, 18
simul 28, 2. 34, 9. 37, 2. 62, 24. 80, 15. 88, 9. 100, 10. 114, 14. 145, 8. 155, 9. 158, 14. 160, 9. 167, 11. 168, 1. 179, 7. 187, 12. 188, 2
simulacris 10, 11
simulacrum 8, 9. 164, 1
simulanti 15, 1
simulat 10, 5. 176, 8
simulata 21, 11. 186, 11
simulatis 5, 13. 56, 7
simulato 48, 19. 117, 9. 130, 17. 175, 14
simulaverit 71, 9
simulata 118, 11
singula 141, 4
singularem 60, 23. 62, 9
singulari 17, 14. 30, 1. 82, 11. 108, 9
singulas 179, 7
singuli 129, 6
singulis 34, 5
singulorum 141, 5
singulos 18, 16. 63, 2
singulosque 10, 5
sinistris 6, 3
sinistrum 99, 6
sint 110, 8
sinu 35, 10. 56, 14. 17. 175, 13. 178, 4
sinum 63, 6. 107, 3
sinumque 106, 3
sinus 107, 9. 178, 13
Sipylum 69, 14
siquidem 4, 2. 15, 8. 46, 8. 58, 7. 63, 13. 118, 1. 149, 9. 161, 9
sisteret 6, 6
sita 84, 1
sitam 92, 4
sita 111, 11. 153, 1. 177, 9

VOCABULORUM.

firu 36 8. 67 9
 firum 52 13. 73 4
 firus 2 6. 81 5. 93 5. 155
 4. 161 11
 five 26 74. 50 14. 122 3
 4. 162, 2, 3
 fobole 4, 7
 foceri 92, 11
 focerique 150 12
 focim 56, 8
 sociale 127 5. 148 8
 socialibus 106 17
 sociarent 6, 10
 sociarum 155 7
 sociaverat 65 8
 societate 150 9
 societatem 68 7. 169 7
 societatis 161 16
 socii 89 1. 111 3. 127 1,
 3, 9, 10. 155, 11
 sociis 18, 12. 27, 6. 32, 2.
 119, 5. 129, 11. 145, 13.
 socioque 76, 15
 sociorum 120 3. 128 2. 148,
 12
 socios 10, 13. 47, 11. 85,
 4. 87, 4. 126, 10. 127
 13. 141, 7
 fol 58, 9
 folia 81, 6. 84, 15. 108,
 16. 110, 8
 folatio 116, 11
 folle 54, 3. 57, 12. 59, 1.
 189, 4
 follebant 183, 9
 follebat 96, 21. 170, 12.
 180, 4
 solem 83, 3
 solenne 29, 3
 solennemque 35, 11
 solent 2, 5. 78, 8. 109, 5
 solertia 14, 1. 166, 12
 soles 59, 17
 solet 59, 11. 97, 6. 149,
 12. 167, 5
 soli 18, 14. 58, 2. 61, 14.
 95, 19. 106, 13
 sollicitabantur 102, 20
 solido 48, 13
 solio 180, 5
 solis 83, 6
 solisque 7, 4
 solitis 112, 10
 solito 184, 11
 solitudine 17, 14
 solitudinem 28, 11. 43, 3
 solitus 95, 9
 sollicitante 47, 11
 sollicitat 89, 8. 137, 2
 sollicitatis 147, 4

sollicitatus 117, 15
 sollicitaverat 175, 7
 sollicitus 62, 22
 solo 32, 7. 64, 2. 72, 3
 solverent 6, 4
 solviffet 114, 2
 solvitur 186, 5
 solum 188, 17
 solus 19, 9. 43, 10. 117,
 8. 154, 16. 169, 3
 soluta 180, 6
 soluturos 54, 4
 somnio 172, 7
 somno 180, 6
 sonabant 159, 10
 sonum 45, 4
 Sora 22, 2
 Sorani 141, 1
 soror 158, 2
 sorore 45, 5
 sororem 10, 8
 forte 177, 3
 fortis 75, 13. 133, 5
 spadonum 157, 9
 spargi 102, 11
 sparsæ 159, 8
 Spartaco 133, 3
 Spartacus 133, 6. 135, 13
 spatio 55, 8. 175, 15
 spatium 149, 1
 spe 77, 7. 108, 19. 126,
 10. 139, 13. 183, 1
 specie 18, 5. 47, 11. 121,
 1. 140, 6. 175, 10. 179,
 3
 speciem 7, 5. 29, 1. 52, 2.
 119, 3. 123, 2. 162, 17.
 177, 5
 species 35, 8. 121, 4
 speciosa 69, 4. 96, 12
 speciosior 40, 4. 181, 9
 speciosiora 120, 7
 speciosius 26, 10. 32, 2. 68,
 5. 77, 5
 spectaculus 120, 6
 spectaculo 21, 8. 74, 9. 79,
 8. 97, 3, 5
 spectaculum 5, 14. 37, 11.
 95, 11
 spectare 69, 7
 speculatione 65, 6
 specula 49, 17. 100, 11
 speculas 161, 14
 speculator 173, 4
 specularor 154, 15
 specularatus 35, 4. 73, 5
 spei 5, 2
 speluncas 112, 12
 spem 3, 8. 28, 10. 50, 6.
 100, 7. 127, 11

sperare 174, 6
 speraret 90, 2
 speraverat 86, 5
 spero 2, 7
 spes 10, 13. 60, 12. 77, 12.
 169, 8
 spiculis 66, 4
 spirabat 43, 3
 spirantibus 50, 18
 spiritui 71, 3. 150, 2
 spiritum 52, 8. 60, 23. 103
 16
 spiritusque 114, 15
 splendidissima 141, 6
 splendore 96, 9
 Spolemium 141, 6
 spolia 6, 1. 10, 8. 23, 4.
 25, 13. 30, 2. 40, 2. 65,
 14. 179, 12
 spoliis 136, 4. 183, 17
 sponfi 10, 8
 sponfor 122, 3
 sponte 25, 1, 12. 65, 16. 79
 4. 140, 9. 159, 15
 Spurio 45, 15
 Spurium 45, 13
 stabilitatem 174, 16
 stabula 112, 2
 stans 188, 10
 stare 161, 5
 starent 139, 8
 staret 185, 19
 statim 4, 8. 5, 8. 14, 18.
 14. 33, 19. 38, 15. 51,
 4. 52, 10. 54, 2. 56, 9.
 57, 4. 64, 25. 65, 1. 67,
 5. 68, 17. 69, 2. 6. 75.
 7. 77, 11. 79, 7. 81, 17.
 85, 8. 94, 12. 17. 95.
 18. 100, 12. 103, 2. 108.
 6. 112, 18. 123, 5. 127,
 1. 132, 1. 133, 9. 137,
 2. 138, 6. 10. 139, 12.
 145, 3. 147, 5. 150, 13.
 158, 6. 160, 1. 163, 5.
 171, 4. 176, 9. 182, 10
 statimque 27, 14. 48, 1. 101
 9
 stato 29, 2
 Stator 6, 7
 statu 126, 3
 statuis 80, 11
 statuisse 90, 8
 statuit 151, 7
 statum 6, 1. 66, 13. 101,
 11. 166, 2
 status 19, 1
 stellis 103, 20
 steterat 185, 19
 steterunt 64, 20

INDEX

aenit 48, 7. 100, 20
 aigatus 122, 7
 aipaverat 131, 2
 aipendiarium 81, 18
 aipendiarium 154, 13
 aipendium 25, 11
 aipendium 21, 11. 94, 5
 auiditate 95, 15
 auiditatio 112, 14
 aoloni 45, 3
 ariabo 129, 7
 ariage 102, 14. 116, 13.
 117, 15. 134, 7. 138, 7
 ariagem 27, 2. 38, 7. 156,
 12
 ariagemque 34, 13
 ariages 156, 14. 159, 16.
 171, 6
 ariangulantur 147, 9
 ariepitu 68, 16. 173, 3
 ariicta 55, 5
 ariicti 140, 8
 ariictis 34, 2
 ariicto 160, 15. 186, 12
 ariidore 38, 8
 ariingeret 136, 2
 ariudebatur 114, 10
 ariudere 18, 7
 ariudio 18, 3
 ariudiosa 182, 5
 ariudium 110, 9. 121, 3
 ariupens 33, 15
 ariupenem 74, 11
 ariupro 44, 5
 ariuprum 16, 3. 72, 10
 ariuserat 33, 17
 ariuasit 154, 8
 ariubacta 111, 7
 ariubactam 164, 2
 ariubactaque 46, 7
 ariubactus 100, 2
 ariubdito 124, 5
 ariubductus 112, 11
 ariubduxissent 172, 11
 ariubegerunt 59, 17. 85, 11
 ariubegit 3, 2. 12, 7. 33, 10.
 46, 6
 ariubesset 28, 11
 ariubeuntes 28, 18
 ariubjecit 81, 19
 ariubjecitque 63, 11
 ariubjectoque 87, 2
 ariubjectos 35, 7
 ariubjectus 63, 9
 ariubigendos 186, 2
 ariubignatur 75, 6
 ariubinde 71, 4. 110, 4. 177
 14
 ariubita 6, 12. 73, 11. 78,
 15. 125, 10. 177, 12

ariubitis 117, 2
 ariubito 29, 8. 35, 6. 57, 15.
 70, 1. 74, 11. 78, 13. 83
 13, 103, 11. 113, 17.
 126, 13. 134, 4. 146, 4.
 151, 9. 160, 1. 162, 7.
 176, 10. 188, 4
 ariubitum 154, 7
 ariubitus 100, 11. 158, 10
 ariublatis 95, 12. 173, 13
 ariublatisque 105, 9
 ariublato 110, 12
 ariubmisit 18, 4, 6
 ariubmovere 19, 9. 183, 6
 ariubmovisse 106, 7
 ariubmovit 158, 9
 ariubnixam 115, 9
 ariubnixi 125, 13
 ariubrogare 124, 4
 ariubruto 101, 4. 103, 12
 ariubudio 96, 18. 162, 16
 ariubfultent 136, 9
 ariubstitit 47, 3
 ariubstitutum 18, 2
 ariubterrane 26, 1
 ariubtrahentem 186, 6
 ariubvehere 117, 8
 ariuburbana 41, 6. 130, 7
 ariuburbanum 22, 4
 ariubcedere 175, 15
 ariubcedit 8, 1. 57, 8
 ariubcefferat 72, 17
 ariubcessio 159, 10
 ariubcessione 151, 1
 ariubcessit, 70, 5
 ariubcessore 84, 6
 ariubcessorem 166, 8
 ariubcidisset 181, 9
 ariubcingitur 171, 12
 ariubcinxerat 178, 13
 ariubclamantibus 56, 15
 ariubcumbent 97, 7
 ariubcronem 143, 8
 ariubdaret 68, 2
 ariubdesque 137, 5
 ariubdibus 116, 2
 ariubdibusque 116, 4
 ariubdorem 54, 2
 ariubessa 14, 14
 ariubevi 184, 2
 ariubevosque 183, 10
 ariubficere 60, 6
 ariubficerint 100, 1
 ariubfecit 160, 8
 ariubferium 10, 15
 ariubficere 5, 3
 ariubficeret 113, 22
 ariubficientibus 111, 11
 ariubfixit 23, 4
 ariubfocatis 96, 14

ariuffragiis 169, 2
 ariuffgerentibus 67, 8
 ariuffgestu 23, 4
 ariuffgestus 164, 12
 ariullae 92, 11
 ariulmonem 141, 7
 ariulphure 131, 2
 ariulpitia 137, 2
 ariulpitio 45, 2
 ariulpitius 137, 4
 ariumma 28, 19. 29, 1. 36,
 7. 73, 12. 166, 11
 ariummae 142, 4
 ariummaque 14, 1
 ariumimissis 40, 10
 ariummo 18, 3. 73, 5. 86,
 17
 ariummota 183, 8
 ariummotus 112, 17
 ariummovebat 63, 17
 ariummovere 62, 14
 ariummoveri 63, 4
 ariumnum 146, 5. 157, 14
 ariumnumque 84, 11
 ariummus 12, 1. 83, 1
 ariumspferant 184, 1
 ariumspfit 45, 15. 187, 6
 ariumspia 155, 12. 187, 3
 ariumsum 131, 11
 ariumsumptuosa 120, 9
 ariumsumptus 188, 1
 ariuperabat 161, 4
 ariuperat 106, 6
 ariuperata 61, 6
 ariuperatur 76, 1
 ariuperatus 51, 3
 ariuperavit 92, 5
 ariuperbe 29, 8
 ariuperbi 17, 5
 ariuperbia 14, 11. 15, 5. 113
 5
 ariuperbiam 16, 1. 184, 18
 ariuperbo 14, 6
 ariuperbus 154, 7
 ariupererant 144, 6
 ariupererat 10, 4. 173, 13
 ariuperesse 173, 7
 ariuperesset 77, 12. 175, 1
 ariuperet 39, 15
 ariuperfuerunt 38, 25
 ariuperfuisse 80, 9
 ariuperfuisse 166, 5
 ariuperfuit 49, 5. 147, 12
 ariuperfusus 70, 1
 ariupergressum 136, 11
 ariuperior 19, 5
 ariuperiorem 190, 14
 ariuperiores 118, 9
 ariuperioribus 35, 7
 ariuperius 38, 4

superius

VOCABULORUM.

superque 20, 8. 24, 6
superstes 157, 5
superstites 99, 5
superstiti 186, 14
superfuit 30, 1
supervacuum 52, 5
supervixit 49, 5
suppeterent 135, 10
supplex 74, 2. 116, 6
supplicantium 108, 7
supplicem 103, 19
supplices 43, 2
supplici 70, 3
supplicia 120, 6
supplicibus 65, 11
supplicio 50, 4. 147, 7
suppliciorum 132, 10
supplicium 45, 15. 131, 11.
132, 11
supprimebat 121, 12
supprimitur 26, 8
supra 161, 3
suprema 38, 3
Surenas 117, 12
susceperat 167, 11
suscepta 50, 11
suscitata 182, 15
suspectæ 150, 13
suspectum 45, 14. 162, 3
suspendit 54, 10
suspensus 102, 6
suspexeris 45, 8
suspiciarentur 37, 12
suspiciebant 184, 17
sustinebat 61, 4
sustinere 94, 10. 154, 8.
182, 12
sustineret 85, 12
sustineri 125, 10
sustinuit 19, 4. 84, 15. 87,
6. 154, 3. 158, 8
sustulisset 174, 14
sustulit 115, 8
sutum 185, 12
sydere 32, 2
Sylla 100, 9. 101, 1, 12.
129, 7. 136, 6. 137, 2.
139, 9. 10. 150, 11.
141, 10. 144, 6, 8, 164,
8
Syllæ 100, 3. 137, 1. 144,
3. 146, 1
Syllam 164, 7
Syllana 120, 8. 148, 5.
170, 4
Syllanæ 142, 1. 145, 2
Syllanis 88, 6
Syllanos 139, 10
Syllaque 117, 4
Sylvas 104, 6

Sylvia 3, 11
sylvis 13, 15
Syphacis 63, 13
Syracusæ 61, 7
Syracusanum 48, 2
Syria 65, 2. 68, 4. 119,
10. 175, 9. 17. 176, 7.
186, 6
Syriaci 71, 7. 72, 12
Syriaco 70, 5
Syrizæ 104, 5. 130, 11
Syriam 60, 6. 171, 9. 177,
16
Syriamque 118, 3
Syro 117, 9. 132, 1
Syrtis 51, 9
Syrium 185, 21
Syrus 130, 9

T

TAbella 2, 6
tabernas 63, 11
tabula 140, 16
tabulæ 40, 8. 60, 6. 142, 4
tabularum 80, 7
tabulas 14, 3
tabulasque 74, 9
tabulatis 179, 2
tabulis 44, 3. 170, 13
taceam 79, 2
tacitè 178, 7
Tagum 84, 2
tale 73, 10. 134, 4. 185, 6
talem 69, 1
tali 16, 8. 127, 2
talis 46, 4. 158, 3
tamdiu 16, 1. 20, 7
tamen 2, 4. 10, 17. 15, 5.
17, 13. 19, 3. 23, 5. 28,
3. 29, 1. 33, 9. 12. 34,
6. 35, 9. 44, 4. 47, 12.
51, 12. 61, 2. 62, 8, 13,
16, 22. 64, 24. 65, 5.
66, 3. 70, 10. 78, 2, 3.
85, 9. 12. 88, 9. 92,
3. 101, 6. 106, 10. 108,
5. 109, 11. 111, 9. 121,
15. 124, 9. 126, 14. 127,
6. 129, 11. 133, 2. 140,
8. 143, 13. 144, 5, 8.
147, 10. 148, 5. 150, 2,
3. 153, 4. 13. 154, 4.
160, 2. 162, 10. 165, 8.
166, 10. 171, 7. 172,
11. 174, 12. 15. 177,
2. 182, 14. 185, 11. 186,
10. 187, 10. 188, 7. 189,
1, 7
tamque 96, 20
Tanain 99, 2
Tanaquil 13, 3
tandem 6, 7. 14, 12. 28,
18. 30, 6. 51, 14. 53,
7. 76, 10. 80, 5. 84, 5.
85, 17. 131, 10. 135,
6, 11. 142, 7. 158, 13.
165, 11. 175, 3. 177, 16.
185, 13. 189, 10
tandemque 92, 11
tangamus 120, 7
tangens 123, 2
tanquam 20, 3. 32, 4. 68,
17. 74, 11. 86, 16. 1. 3,
20. 150, 15
tanta 19, 5. 33, 15. 40, 2.
47, 12. 48, 2. 52, 4. 63,
2, 3, 12. 73, 11. 94, 4.
111, 1. 125, 13. 126,
12. 128, 14. 166, 10.
174, 4. 183, 10. 185, 4
tantæ 29, 11. 49, 5. 55,
10. 56, 13. 149, 8
tanti 86, 3. 138, 2. 144,
4. 146, 8. 150, 15. 158,
1. 183, 11
tantis 65, 11
tantisque 20, 6. 124, 6
tanto 63, 13. 64, 2. 95, 6.
143, 1. 154, 16. 161, 4
tantorum 34, 7
tantum 1, 2. 18, 1. 31, 11.
35, 2. 38, 11. 50, 5. 60,
11. 62, 18. 63, 6. 74, 7.
77, 4. 87, 9. 101, 14.
103, 14. 112, 14. 113,
16. 124, 2. 125, 9. 140,
3. 148, 8. 155, 14. 15.
156, 11. 172, 16
tantumque 17, 16
tansus 113, 7. 187, 19
tantusque 49, 14
Tarchondimotus 184, 13
tardæque 48, 9
tardius 152, 1. 173, 4
Tarentina 38, 19
Tarentinæque 40, 8
Tarentinis 37, 2
Tarentino 39, 13
Tarentinos 36, 3
Tarentinum 36, 1
Tarentumque 59, 14
Tarentus 36, 6. 62, 17
Tarquinii 13, 3, 4. 17, 2.
20, 7
Tarquinius 19, 2. 21, 1
Tarquinium 171, 1
r
Tarqui-

INDEX

- Tarquinius 11, 6. 12, 5. 13, 5
 Tarraconis 187, 16
 Tasio 6, 8. 31, 8
 Taurum 188, 21
 taxata 25, 17. 59, 7
 taxeis 187, 14
 tecta 77, 15
 tectis 28, 15
 Tectolagique 76, 6
 textus 57, 14
 tegebat 147, 13
 tegeret 113, 12
 tegmentis 134, 9
 tela 29, 4. 31, 5. 35, 9.
 97, 12. 117, 14. 134, 10.
 137, 6. 147, 2. 154, 3.
 155, 6. 156, 3. 158, 9.
 177, 8
 Telephus 128, 6. 140, 4. 7
 teli 38, 7
 tela 108, 6. 118, 1. 158,
 13. 177, 3. 181, 3
 temerario 37, 16
 temerè 27, 9. 40, 3. 75,
 18. 85, 3. 127, 2. 145,
 5. 188, 1
 temeritate 83, 10. 154, 9
 temeritatis 115, 3
 Tempe 157, 6
 temperaverunt 73, 4
 tempestas 7, 4. 56, 22. 68,
 15. 102, 14. 120, 9. 148,
 5
 tempestate 51, 7. 11. 105,
 10. 154, 12. 161, 14.
 167, 5
 templa 21. 10. 65, 10. 73,
 18. 100, 17. 164, 9
 templis 28, 1. 60, 2. 79,
 4. 140, 2
 templo 74, 3
 templum 6, 7. 15, 6. 28, 9.
 39, 6. 41, 3. 74, 5
 tempore 31, 1. 36, 5. 45,
 3. 47, 10. 61, 4. 75,
 10. 76, 7. 91, 9. 96, 1.
 100, 10. 109, 11. 111,
 13. 119, 4. 155, 5. 161,
 10
 temporis 32, 2. 82, 3
 temporum 76, 11
 tempus 3, 2. 13, 5. 23, 10.
 26, 5. 34, 7. 37, 5. 61,
 7. 89, 16. 97, 12. 119,
 1. 115, 4. 149, 1. 184,
 9. 186, 13. 187, 20
 Tenebris 113, 3
 Tenebrosus 183, 16
 tenebant 95, 3
 tenebantur 100, 21. 150,
 10. 163, 6. 179, 17
 tenebat 150, 3
 tenebatur 14, 7. 62, 18.
 105, 7. 130, 8
 tenebrae 155, 18
 tenebris 98, 12
 tenens 58, 12. 185, 13
 tenente 153, 8
 tenere 170, 10
 tenerentur 147, 5
 tenerum 167, 12
 tenetur 19, 12
 tenrabit 186, 20
 tenrarent 183, 2
 tenrassent 72, 8
 tenrassit 174, 5
 tentata 152, 16
 tentatum 103, 13. 130, 2
 tentaverant 95, 17
 tentaverit 104, 8
 tentaverit 154, 16
 tentavit 75, 18. 179, 18
 tentoris 68, 20
 tentorium 83, 11
 tenui 68, 18
 tenuit 94, 12
 tenuis 31, 10. 98, 12. 103,
 12
 tepentes 32, 9. 59, 17
 Terentius 107, 6
 tereret 155, 9
 terga 43, 5. 57, 15. 58, 8.
 60, 20. 181, 10. 187, 6
 tergeminis 10, 1
 tergiversantibus 50, 13
 tergiversari 155, 8
 tergo 29, 9. 75, 5. 103,
 6. 117, 8. 154, 11
 Terme 143, 13
 terminos 100, 5
 terminum 99, 1
 terminus 15, 7
 terra 37, 6. 47, 1, 14. 49,
 9. 53, 9. 53, 9. 69, 5.
 77, 17. 81, 15. 102, 1,
 12. 106, 10. 113, 21. 130,
 6. 152, 10. 184, 10
 terrae 28, 1. 58, 2. 94, 5.
 108, 12
 terram 165, 10
 terramque 106, 11
 terrarum 1, 5. 2, 6. 15, 11.
 27, 3. 32, 5. 46, 10, 13.
 61, 5. 62, 13. 64, 25.
 67, 9. 87, 5. 105, 8. 130,
 5. 165, 10. 170, 6
 terrarumque 103, 17
 terras 36, 9. 40, 1. 94, 2, 6.
 158, 17. 182, 4. 190, 6
 terraque 142, 5
 terrebat 80, 2
 terrere 103, 12
 terrester 47, 13
 terrestribus 167, 7
 terribili 134, 7
 terribilis 27, 1. 73, 16. 174,
 15
 terribilius 55, 9. 66, 3
 terrigenas 35, 8
 terris 66, 2. 111, 11
 territabant 68, 1
 territaret 47, 12. 76, 15
 territatus 20, 6
 terror 34, 9. 37, 15. 49,
 14. 93, 9. 100, 18. 101,
 1. 113, 8
 terrore 37, 6. 45, 12. 100,
 13. 114, 15. 123, 6. 154,
 13. 175, 3
 terrorem 25, 8. 50, 1
 terroremque 19, 12
 terrori 22, 2. 35, 2
 terroris 182, 13
 terruere 110, 4. 10
 terruisset 144, 12
 terruit 35, 3. 49, 8. 73, 11.
 tertis 54, 9. 96, 18. 114, 2.
 118, 8. 119, 15. 177, 1
 tertiam 38, 11. 44, 11. 80,
 13. 185, 16
 tertio 63, 1. 64, 15. 71,
 10. 76, 12. 187, 9
 tertium 57, 12. 76, 7. 94,
 10. 124, 1
 tertius 74, 10. 78, 2. 130,
 7. 164, 1
 testamenta 103, 8
 testamenti 89, 5
 testamentum 89, 2. 167, 9
 testis 93, 8
 testudine 113, 12
 Teura 54, 13
 Thalam 91, 14
 Thapson 159, 13
 Thapfos 164, 3
 theatri 155, 18
 theatris 149, 11
 theatro 46, 15. 164, 10
 theatrum 36, 11
 Thebas 66, 13
 Themistoclem 69, 10
 Theodorus 158, 15
 Thermopylarum 49, 4
 Thermopylae 69, 3
 Thermus 151, 11
 thesauri 117, 5
 thesaurorum 91, 14
 thesaurorum 186, 12
 Theisali 40, 6

VOCABULORUM

Thessalia 155, 13. 166, 7	tollere 145 12	tradiderit 21 8
Thessaliæ 37 5. 155 8	tollit 10 13. 21 4	tradidisse 172 16
Thessalam 97 10. 161 4	Tolostobogi 72 6	tradidisset 68 10
Thessaliaque 149 3	Tolumnio 25 13	traditam 77 7. 163 9
Thessalica 157 5	tonent 167 5	traditos 44 4
Thessalici 157 12	tormentis 98 4	traditus 92 11
Theutobochus 95 9	tormentorum 77 16	traheret 29 17
Theutoni 94 1	Torquati 30 3	trahentes 159 5
Theutonis 95 12	Torquato 30 8	trahi 44 5
Theutonos 95 1	Torquatus 107 4	Traiano 3 7
Thoas 68 6	torquem 30 2. 54 6	trajecerat 178 11
Thorius 143 6	torques 184 4	trajecto 183 13
Thracas 73 2	torquibus 54 7	tranquillo 114 11
Thrace 134 13	torrente 59 5. 65 3	trans 40 1. 63 4. 113 1
Thracen 97 8. 180 13	torrentibus 181 5	transactum 173 4
Thraciæ 75 17. 76 4. 148 14	tot 2 1. 20 6. 34 9 37 2. 39 3. 40 2. 60 21 23. 64 9. 106 10. 124 6. 129 9 139 4. 143 12. 190 3	transcunt 152 6
Thraciam 98 9. 103 13. 119 1	tota 37 17 39 16. 44 3. 51 15. 61 6. 64 11. 58 6. 65 13. 69 8. 83 5. 88 16 102 1. 115 10. 122 8. 143 4. 147 2	transfere 167, 3
Thracio 68 13	totam 2 6. 18 17. 28 15. 36 3. 38 4. 44 9 46 6. 61 15. 62 4. 105 3. 109 3. 145 12. 187 4	transfert 17, 12
Thracum 73, 3. 98, 4. 182, 16	totamque 2 13. 134 5	tran fugam 117 9
Thrasymenus 57 12	totidemque 61 9	tran fugam 15, 1
Thurios 134 7	toties 60 10	tran fugas 132 6
thuris 104 6	totis 62 19 129 5. 135 6. 149 3	transfugis 58 7
Tiberim 19 10	totius 11 5. 37 4. 100 6. 136 10 12. 158 15. 169 2. 189 9	transgreditur 113 14
Tiberinum 11 3. 111 5	totiusque 36 7. 125 8 149 15	transgressus 101 8. 104 5
Tiberinus 4 2	toto 32 5. 68 9. 69 12. 79 14. 80 9 14. 81 1. 94 2. 98 10. 102 4. 106 15. 111 9. 118 9. 139 7. 148 1. 149 10. 159 3. 166 6. 170 6. 175 12 179 10	transiit 149 4
Tiberis 22 7	totoque 119 5	transilire 95 9. 103 13
Tiberius 107 4. 122 1	totum 3 4. 35 5. 46 13. 52 3. 54 12. 60 15. 102 18. 148 7. 154 3. 162 12. 174 15	transilire 95 17
tibiarum 67 3	totus 98 7. 128 4. 148 10. 178 7	transire 98 9
tibias 48 17	trabem 12 7	transisset 117 2
tibiis 68 20	trabeis 27 15. 84 4	transit 49 8. 103 3. 114 1
Tibir 22 4	tractatum 77 1. 190 4	transita 121 11
Ticino 57 8	tractu 93 3. 95 19	translaraque 41 6
Ticinum 57 4	tractum 31 9	transmarina 118 8
Tigrane 186 7	trudere 97 3	transmarinæ 11 7
Tigranem 103 19	tradere 97 3	transmarinam 87 13
Tigurini 94 1	tradidit 38 11	transmarini 5 9
Tigurinorum 96 18		transmarinos 36 5
timens 122 3. 162 4. 174 12. 188 14		transmiserat 163 13
timere 164 7		transistit 10 18
timerent 171 4		transitit 111 8
timeretur 77 6. 99 4. 115 6		transnatat 19 10
times 154 17		transversam 162 16
timet 92 9		transversum 149 15
timor 68 3		transvexit 74 10
timore 38 9		traxerant 73 2
timuerat 40 9		traxere 138 15
tirocinia 62 14		traxisset 157 4
Titiumque 54, 12		traxit 75 5. 90 12. 150 10.
Tito 31 8		Trebia 57 8
titulo 36 1. 124 6. 190 6		trecenta 49 17. 69 13. 158 17
titulorum 176 4		trecentarum 174 10
titulos 102 21		trecenti 20 1. 24 7
Titurio 112 19		trecentis 96 4
togæ 12 9. 56 16. 178 7		trecentorum 49 1. 69 4
togas 185 3		tremente 39 17
toleranda 86 6		tremor 58 2
tolerare 16 2		trepidantia 114 4
		trepidaret 20 2

INDEX

trepidatio 70 2. 73 11.
113 18. 114 4
trepidationem 176 9
trepidatum 48 22. 166 6
trepidi 28 10
trepidis 114 5
trepidum 154 16
tres 33 2. 150 8. 170 1.
185 8
Treviros 112 14
tria 188 2
tribus 124 5
tribunal 185 7
tribunato 123 9
tribunatum 45 5
tribunatus 124 4. 125 7
Tribuni 49 1. 122 8. 123
13. 151 3. 152 1
tribunitia 121 1
tribunitiis 130 3
tribunis 117 16. 119 13
tribuno 44 13. 49 12. 111
3. 123 10. 154 4
tribuno 48 7
tribunum 137 9
tribunus 116 13
tribus 6 12. 10 3. 11 10.
60 5. 100 2. 110 7. 136
7. 181 11
tribusque 165 9
tributa 55 11
tributarii 97 9
Tridentinis 95 14
tribuum 74 9
trifariam 188 2
triginta 133 7
Trigræcini 188 5
tripartito 94 16
triplex 61 9
triremibus 179 4
triste 56 4. 162 1
tristis 127 14
trium 76 11. 150 9
trium habet 164 4
triumphalis 24 1
triumphanti 65 14
triumphantium 109 2
triumphare 101 10
triumpharent 143 15
triumpharet 48 17. 76 6
triumphatum 151 15
triumphatur 12 9
triumphavimus 22 4
triumphavit 50 17. 51 15
triumphi 71 8. 95 11. 131
14
triumpho 48 15. 50 3. 92
12. 93 10. 180 3
triumphorum 33 12
triumphos 36 6. 149 11.
187 19

triumphum 48 14. 51 11.
74 8. 149 13. 163 12
triumphus 40 4. 51 7. 70
2. 71 10. 72 5. 87 9.
111 6
triumvir 122 11
triumviratus 170 3
triumviros 171 11
tropæa 84 5. 93 15. 95 12
tropæi 183 18
tropæum 54 7
truces 170 6. 182 6
trucidantur 138 13
trucidare 145 11
trucidati 30 1
trucidatis 128 10. 166 1
trucidatus 157 10
tuba 80 6
tubam 182 12
tuendæ 121 2
tueretur 17 2. 28 10
tueri 125 1
tulisset 174 5
tulit 4 5. 45 5
Tullia 14 9
Tullius 13 1
Tullus 9 4. 16 10
tumidæ 180 10
tunulo 84 13
tumulos 66 9. 73 9. 96
19. 116 13. 115 4
tumultu 68 16. 106 1. 114
3. 123 6. 124 14. 136
8
tumultuatum 185 20
tumultus 44 12. 100 10.
130 4
tumulum 49 2. 173 2. 183
18
tunicæque 12 9
turbanibus 156 13. 181 7
turbaret 106 6. 124 12
turbatione 169 8
turbaverit 37 9
turbida 87 12
turbidis 144 11
turbiniibus 117 2
turbo 57 4. 100 11. 139
7. 166 5
Turdulos 82 10
turmæ 37 8
turpe 119 6. 151 14
turpemque 37 1
turpesque 88 12
turpi 91 7. 169 4
turpiter 183 12
turpitudinem 34 1
turpitudini 88 5. 135 5
turres 37 17. 93 14
turribus 43 9. 84 13. 96

12. 179 2
turribusque 103 2
turrim 61 19
Tusciam 12 7
Tuscique 5 8
Tusco 107 2
Tuscos 18 15
Tusculano 21 3
tutelam 5 3. 184 5
tuti 53 4
Tutia 143 13
tutis 152 7
tuus 172 4

V

Vaccæos 82 10
vaccæosque 186 20
vacuum 151 16
vadentem 66 7
vadimonis 30 6
vadis 112 9. 154 1
væ 29 8
vagabantur 27 5
vagitum 4 3
vagos 98 8
Valentia 143 13
Valere 20 6
Valerius 18 3. 30 4
valete 177 7
valida 14 13
validissima 188 8
validissimæ 186 17
validissimas 106 7. 183 18
validissimasque 119 2
validissimi 102 17
valido 57 4
validum 75 18
vallabantur 181 12
vallata 81 5
vallatam 92 4
vallaverat 69 18. 73 6
valle 112 17
vallem 95 2
valles 181 4
vallis 35 10
vallo 116 2. 4. 153 1. 155 2
vallum 5 3. 85 20. 152 9
valuit 85 5. 103 8
vana 159 4
vanitas 176 4
Varguntii 146 1
Vari 184 17
variis 5 20. 16 6
vario 21 4. 25 1
variumque 152 12
varius 166 8. 167 3

Varo

VOCABULORUM.

Varo 154, 7. 185, 4	venalis 63, 9. 92, 15	verequē 47, 13
Varro 59, 4. 107, 6	venarum 139, 2	Vergelli 59, 5
Varrone 153, 3	venas 180, 6	vergentia 161, 12
Varum 53, 2	venatione 51, 2	veris 76, 5
Varu 93, 8. 161, 7. 185, 8	venatore 83, 13	vernac 32, 7
vastantur 129, 2	vendidit 184, 5	verni 152, 15
vastus 155, 8	venditantes 29, 6	vero 17, 2. 18, 6. 24, 4. 28
vastitudo 27, 4	veneno 87, 2. 89, 13. 133	6. 30, 9. 38, 11. 46, 2.
vastitas 49, 17	16. 109, 6. 111, 4	48, 8. 66, 13. 76, 6, 12.
vastitudo 130, 6	venenoque 187, 13	108, 14. 113, 14. 134, 15.
va 210 128, 14	venerant 5, 14	129, 7. 136, 5. 155, 6.
vastitudo 56, 20. 134, 6	venerat 117, 11	169, 2. 184, 17
vastitudo 72, 1	venerati 28, 13	versa 56, 10
vastitudo 31, 10. 98, 10. 131, 6	veneratus 21, 10	versibus 147, 1
vastitatem 17, 10	venere 111, 13. 143, 12	verso 104, 5
vastibus 15, 8	Veneri 110, 15	versus 108, 3
vastitudo 147, 1	venerit 132, 12	verterit 95, 4
vastitudo 83, 9	venerunt 97, 11	verulis 22, 3
ube 4, 4	Veneris 95, 19	verum 45, 7. 104, 8. 127.
uberius 32, 7	Veneris 112, 7	5. 170, 9. 172, 15
uberitas 119, 2	veni 113, 5	vesaniae 124, 11
uberitiamque 39, 14	veniam 188, 10	vescerentur 182, 12
ubique 184, 6. 189, 9	veniat 113, 6	vesperē 176, 11
vecordia 28, 15. 177, 16	veniebant 88, 16	Vestis 8, 7. 28, 2
vecordia 108, 20	veniebat 37, 7. 63, 14. 102, 2	vestale 140, 3
vecd. 14, 10	venientem 110, 5	veste 33, 5. 132, 3
vecd. alia 120, 1. 121, 12	venientes 57, 12	vestigia 29, 9. 30, 1
vecd. alibus 126, 1	venienti 178, 11	vestigis 179, 14
vehementer 124, 7	venientia 110, 11	vestigio 69, 6
vehementior 37, 3	venientibus 27, 8. 188, 5	vestigium 26, 5
vehementius 43, 2. 58, 3.	venierunt 141, 6	vestis 178, 9
73, 1. 157, 12. 187, 2	venire 75, 3. 156, 12. 169	vestium 80, 6
vehementiūque 29, 15	7. 189, 7	Vesuvius 32, 11. 134, 2
vehis 154, 17	veniret 151, 5. 154, 4. 175	vetaretur 51, 5
Veientem 42, 12	9. 185, 16	veteranis 168, 6, 11
Veientes 5, 15. 24, 4. 25,	venis 182, 4	veteranorum 162, 9
3. 26, 4	venisset 27, 16. 47, 1. 57.	veteranos 171, 4
Veientium 23, 10	5. 74, 5. 116, 6	vetere 66, 13. 118, 12
Veios 26, 6	venit 50, 9. 60, 18. 80, 3.	veteribus 110, 15
vela 36, 10	91, 3. 98, 12. 120, 12.	vetuit 68, 9
velato 31, 4	159, 4. 165, 8. 187, 3	Veturia 42, 11
velificantes 109, 2	venter 43, 10	Veturio 33, 13
velificatus 18, 7	Ventidius 175, 11	vetus 56, 3. 141, 7
Velini 31, 10	ventis 49, 14. 51, 8. 81, 1.	vexaret 49, 20
velis 68, 1. 109, 2. 174, 7	102, 16. 154, 15. 179, 12	vexillis 126, 6
vellent 77, 9	vento 58, 12	vexillis 117, 12
vellet 15, 3. 5. 86, 7. 94,	ventorum 63, 3. 179, 3	vexillum 133, 8
6. 122, 13. 126, 11. 150,	Ventofum 96, 7	vi 9, 2. 89, 9. 138, 4. 5.
2. 162, 15	ventum 110, 11	187, 10
velocitate 24, 1. 94, 17	venturis 73, 7	via 176, 11. 181, 8
velocitatem 108, 13	venturus 174, 7	vix 189, 6
velocitas 48, 5	Venuleii 141, 2	viam 34, 12. 47, 7. 137, 6
velociter 62, 5	venumdedit 187, 19	vias 73, 14. 115, 4
veloque 179, 13	vera 27, 12. 91, 11. 108, 16	viator 126, 15
velox 53, 4	veram 25, 6. 86, 7	Vibio 182, 3
veluti 11, 5. 36, 4. 65, 14.	verba 124, 8. 131, 3	Vibium 181, 13
100, 11	verberare 15, 1	vibrantia 117, 17
venae 80, 12	verbo 172, 13	vibratae 37, 17
venale 39, 7	Vercingetorix 114, 16	vicerat 31, 12
venalem 92, 13	vere 46, 9. 59, 15. 86, 3.	viceris 182, 10
	101, 11	vicerunt

INDEX

vicerunt 57, 12
vices 80, 15
vicina 173, 3. 183, 5
vicinior 177, 17
vicisti 16, 8
vici 48, 2. 55, 10. 92, 3.
164, 4
vicorum 19, 12. 134, 6
vicos 131, 6. 132, 5
victa 62, 8. 81, 7. 88, 14.
119, 10. 183, 7. 189, 12
victa 16, 11
victam 72, 15
victi 149, 7. 184, 15
victima 5, 5
victimæque 172, 6
victimam 165, 3
victimarum 155, 17
victimas 45, 2
victimis 165, 8
victi 19, 6. 29, 8
victisque 109, 10
victo 10, 15. 55, 10. 70, 2.
5. 143, 12. 154, 8. 186, 7
victo 5, 1. 39, 16. 47, 7.
48, 13. 49, 20. 64, 19. 68,
17. 69, 11. 82, 1. 83, 2.
95, 7. 109, 11. 111, 2. 121,
6. 122, 5. 137, 8. 163,
12. 176, 9. 184, 3
victore 139, 9
victorem 31, 2. 39, 12. 60,
10. 109, 2
victore 45, 19. 81, 15. 143,
14. 155, 5. 177, 7
victori 71, 9
victoria 10, 7. 31, 3. 11,
35, 9. 36, 2. 38, 19. 48,
17. 50, 18. 52, 4. 59,
10. 63, 46, 8. 81, 14.
84, 6. 90, 13. 106, 6.
14. 108, 2, 13. 109, 12.
114, 5. 116, 10. 139, 14.
181, 15. 186, 1. 3
victoriae 35, 12. 41, 3. 43,
5. 49, 51, 1. 62, 7. 64,
24. 65, 10. 74, 12. 93,
8, 12. 95, 5. 97, 3. 108,
19. 116, 6. 164, 1. 188,
10. 189, 8
victoriam 21, 10. 25, 6. 31,
5. 38, 5. 10, 13. 40, 2. 51,
11. 60, 13. 65, 15. 71, 4.
80, 3. 86, 7. 89, 15. 93,
17. 157, 1. 163, 7. 172,
16. 179, 9
victoriarum 67, 9
victorias 149, 10
victoribus 50, 16. 163, 3

victoriis 24, 9. 135, 4
victoriisque 46, 14
victoris 74, 12. 109, 10. 149,
7
victorum 181, 13
victos 23, 1, 12. 54, 5. 131,
11. 152, 10. 163, 5
victix 128, 6
victum 48, 3. 159, 5
victus 50, 15. 66, 2. 68, 5.
8. 73, 17. 74, 13. 92, 13
vicus 58, 4
videantur 2, 3
videatur 29, 14. 182, 6
videbantur 65, 6. 73, 10.
108, 4. 171, 2
videbatur 5, 4. 77, 5. 78,
4. 108, 17. 158, 3. 166,
2. 187, 15
videlicet 11, 4. 159, 12.
163, 7
videndum 170, 11
vident 28, 11. 36, 13. 187, 12
vidente 139, 3
videntibus 102, 6
videt 39, 1
videt at 10, 8
viderent 113, 19
viderentur 19, 8. 48, 8. 81,
1. 156, 12
videret 44, 7. 47, 3. 48, 3.
85, 6. 167, 53. 173, 2
videretur 10, 19. 13, 6. 18,
10. 24, 3. 27, 2. 43, 1.
47, 7. 62, 17. 63, 5. 68,
22. 73, 7. 84, 9. 96, 10.
102, 16. 112, 17. 126, 13.
145, 13. 156, 8. 162, 1.
170, 11. 184, 11
videri 138, 5. 143, 15
viderant 108, 6. 185, 3
videt 5, 1. 10, 13. 103, 1.
122, 9
vidisse 40, 6
vidisset 64, 6
vidit 74, 8. 92, 13. 104, 8.
155, 15. 180, 3
vigesimo 39, 18
vigilaret 9, 1
vigilia 114, 2
vigiliam 160, 15
vigilis 83, 11
viginti 33, 12. 156, 5. 165,
10. 175, 13. 183, 20
vigor 142, 8
villisque 61, 14
vilis 157, 8
vilissimum 146, 8
villa 140, 12
villarem 134, 6

vim 50, 1. 126, 16
viminibus 134, 9
vincendi 108, 17
vincenibus 137, 14. 175, 10
vincere 42, 6. 53, 4. 59, 10.
163, 2. 183, 11
vinceretur 75, 10. 110, 13.
115, 21
vinceret 91, 7. 117, 10. 159,
12
vinceretur 158, 20
vinci 64, 9. 65, 1. 84, 9.
152, 8
vincimur 50, 8
vincum 25, 5
vincus 92, 13
vincula 77, 16. 114, 9
vinculus 50, 2. 89, 12. 134, 3
vinculo 96, 16
Vindelicos 180, 15
Vindelicus 93, 8
Vind x 123, 5
vindicabatur 172, 12
vindicanum 17, 9
vindican 130, 6
vindicantem 92, 8
vindicare 64, 12. 108, 18
vindicaret 30, 8. 132, 5
vindicaretur 139, 11
vindicari 134, 1
vindicaret 42, 10
vindicaretur 37, 4
vindicare 187, 15
vindicare 43, 2. 45, 10
vindicem 46, 2
vindices 17, 12
vindicta 171, 9
vindictam 49, 19
vini 96, 1
Vinum 187, 8
violant 37, 1
violare 160, 16
violarent 173, 10
violaret 131, 15
violasset 89, 17
violata 84, 6. 100, 17
violavit 79, 12
violentia 63, 3. 101, 2
violentiam 48, 1. 184, 19
violentum 47, 16
violentus 93, 3
vipera 185, 13
vir 12, 1. 25, 6. 63, 15. 75,
13. 83, 8, 12. 87, 7. 95,
11. 101, 1. 116, 8. 142, 4
vires 73, 2. 81, 3. 7. 101,
17. 159, 9
virgæ 45, 4
virginem 6, 2. 44, 5
virgines 5, 13. 28, 4
virginibus

VOCABULORUM.

- virginibus 8, 7
 virginis 10 9
 virginitatis 62 12
 Virginus 44 8
 virginum 20, 4. 68, 22
 virgine 18, 9. 185, 1
 virgula 15 4. 89 11
 virgultus 57 14. 135 10
 viri 8 2. 20 3. 38 20. 43
 8 64 7. 81 14. 85 11.
 93 6. 103 14. 136 5.
 138 3. 143 2. 144, 4.
 158 1. 161 11
 Viriatus 83 12
 viribus 6 11. 37 4. 47
 10 62 15 19. 63 14.
 68 10. 73 3. 87 5. 119
 9. 125 7. 127 10. 129 5.
 135 6. 136 12. 148 2.
 149 3. 150 6. 184 14
 Viridomaro 68 4
 virilia 158 16
 virilis 168 16
 viris 3 2. 16 10. 37 6.
 62 2. 68 3. 76 9. 86
 6 133 8. 134 1. 125
 12 142 7. 174 8
 virique 66 2
 virium 134 14. 155 14.
 176 2
 viro 85 8. 124 2. 152 7
 virorum 5 12. 53 12. 78 16
 virorumque 58 2
 viros 84 12. 86 13. 147 2.
 173 9
 Virtus 2 2. 10 10. 20 4. 26
 12. 27 12. 38 5. 18. 95
 5. 154 3 5. 155 5. 172 12.
 virtute 23 9. 38 13. 39 12.
 47 12. 48 22. 60 10.
 17. 63 12. 94 13. 100
 3 15. 158 8. 162 11
 virtutem 10 5. 17 1. 28
 9. 172 16
 virtuti 96 5. 117 7
 virtutibus 88 9
 virtutis 9 5. 42 2. 47 14.
 50 6. 53 2. 84 11. 142
 4. 159 1
 virtutum 20 6. 26 10
 viruit 42 2
 Virum 14 9. 20 1. 23 10.
 39 11. 75 17. 116 8.
 160 16. 186 11
 vis 5 8. 26 10. 56 22. 63,
 3. 113 17. 126 12. 161
 2. 165 6. 177 2
 visa 13 3. 25 3. 26 2.
 187 19
 viscera 136 10. 160 4
 visceribus 62 14
 vitii 97 2
 visos 71 9
 visum 7 5. 52 5. 99 4.
 159 5. 183 5. 190 5
 Virurgium 184 6
 visurum 86 4
 visus 106 14
 vita 180 1
 vitam 46 16. 108 7
 vitem 104 9
 vitia 100 7. 120 7. 185 15
 vitibus 32 10
 vitagineis 12 4 3
 vitibus 87 12. 119 12. 175 1
 vitis 25 9
 vivebat 38 23
 viventium 52 2
 vivere 99 5. 121 7. 140 14
 viveret 66 14
 vivique 111 3
 vivus 50 9. 117 16
 vix 17 16. 28 6. 53 8.
 55 7. 60 6. 79 3. 71
 5. 95 10. 118 3. 154
 2. 177 13
 vixdum 117 11. 131 15
 vixere 86 15
 vixit 157 5
 ulcisceretur 6 4
 ulciscitur 166 7
 ulla 77 12. 108 9. 112
 19. 156 15. 179 9
 ulli 126 11
 ullis 148 2
 ullius 85 3
 ullo 66 5. 155 14
 ullus 40 3. 111 6
 ulterior 153 2
 ulteriorem 183 6
 ulterius 69 13. 98 9. 101
 2. 114 5. 174 5
 ultima 100 11. 115 6
 ultimæ 56 18. 75 13
 ultimam 87 1
 ultimis 27 2. 28 5
 ultimo 50 14
 ultimos 62 21. 63 16
 ultimum 58 4. 59 7. 63
 5. 131 7. 136 10. 173 9.
 ultio 70 7. 79 13. 91 5.
 113 1. 171 7
 ultione 50 17
 ultionem 17 8. 21 3. 34
 1. 56 1. 61 19. 85 17.
 91 9. 158 1. 171 5
 ultiones 169 9
 ultor 81 16
 ultoris 172 12
 ultores 117 7
 ultra 1 4. 65 9. 66 6.
 113 14. 147 4. 183 6
 ultraque 81 19. 84 1
 ultrò 8 2. 9 5. 11 8. 19
 5. 25 5. 41 3. 47 7.
 51 7. 67 8. 104 3. 153
 3. 175 6. 189 8
 ultus 10 9. 76 2
 umbras 103 7
 Umbri 34 7
 Umbria 151 11
 Umbros 128 4
 una 20 4. 24 6. 36 4. 61 6.
 62 6. 64 14. 108 14.
 125 12. 126 7. 153 3.
 13. 156 14. 157 6
 unam 78 10
 unci 138 15
 unde 33 15. 36 14. 106
 9. 119. 13 15. 120 4.
 12. 121 14. 126 4. 137
 4. 138 5. 185 21
 undecim 116 12. 148 11
 undique 19 9. 68 21. 80
 16. 81 4. 87 3. 96 11.
 108 6, 7. 117. 10. 11. 13.
 126 13. 137 5. 154 2
 17. 155 9. 158 13. 161
 14. 166. 12. 176 12.
 185 7. 186 13. 187 10
 uni 173 5 8
 Unimanum 84 3
 universæ 81 2
 universam 2 8
 universusque 26 3
 unius 1 5. 5 11. 10 7. 37
 16. 48 15. 167 1. 185
 12
 uno 66 10. 80 1. 97 6.
 100 15. 101 8. 103 4.
 143 1. 159 2 4. 161 5
 unoque 39 13
 unquam 86 5. 108 8. 162 5
 unum 5 11. 28 17. 36 11
 38 6. 84 16. 95 10. 110
 9. 114 9. 127 7. 136 1.
 154 17. 161 12. 164 9.
 185 5. 186 7
 unus 28 3. 87 7. 124 9.
 127 8. 176 14. 177 6.
 182 7
 vocabantur 71 1. 144 7
 vocabatur 75 15
 vocant 38 4. 66 10. 86
 10. 95 2. 96 3. 180 4
 vocantur 61 12
 vocatur 26 4. 60 15. 110
 1. 190 5
 vocari 7 7
 vocatis 133 8

INDEX

vocavere 106, 3
 voce 77, 11. 185, 1
 vocem 67, 2. 85, 11. 177, 7
 voces 156, 16
 vocetur 127, 5
 vociferationes 66, 15
 volebant 86, 6. 134, 1
 volebat 89, 11
 volens 106, 16
 volente 165, 1
 volentibus 26, 11. 77, 7
 Volerone 42, 7
 volitabant 34, 10. 114, 4
 volitabat 103, 17
 volitans 112, 6
 volitare 162, 13
 volitarent 61, 3
 volitaret 123, 9
 Volici 23, 7
 Volscorum 40, 5
 Volturni 41, 4
 volucres 171, 15
 volucresque 48, 9
 volucris 73, 9
 voluerat 15, 2
 voluerunt 143, 15. 171, 3
 voluit 63, 10. 91, 13. 103, 12. 140, 14
 volumus 108, 16. 127, 6
 voluntaria 33, 19. 51, 6. 69, 12. 132, 11
 voluntario 50, 13
 voluntati 42, 8
 vos 177, 7. 182, 8
 vota 54, 9
 votis 22, 5. 47, 10
 votum 54, 7. 112, 11
 vovere 54, 6
 vox 136, 10. 154, 17
 urbe 18, 2. 19, 1. 25, 12. 33, 3. 39, 5. 43, 1. 44, 1. 61, 6. 62, 22. 65, 12. 76, 9. 97, 7. 126, 6. 128, 11. 130, 2. 135, 5. 136, 2. 138, 11. 140, 13. 147, 2. 149, 7. 151, 16. 182, 1. 189, 11
 urbem 5, 1, 7. 6, 9. 7, 2. 17, 1. 18, 8. 28, 10. 16, 29, 15. 30, 7. 38, 12. 16, 39, 5. 17, 40, 3. 62, 23. 63, 6. 68, 13. 76, 4. 78, 7. 80, 1. 92, 3. 6, 13. 95, 18. 100, 21. 101, 3. 127, 9. 128, 1. 129, 3. 4, 138, 8. 145, 11. 148,

4, 6. 188, 9
 urbemque 61, 13
 urbes 32, 11. 39, 14. 61, 13. 83, 16. 89, 7. 106, 7. 109, 4. 115, 7. 128, 13. 143, 13. 175, 17
 urbi 11, 3. 137, 4. 144, 13. 146, 13
 urbibus 81, 17. 91, 14. 100, 13
 urbis 3, 10. 4, 10. 5, 3. 6, 10, 17. 11, 5. 13, 1. 19, 4. 25, 4. 26, 2, 4. 27, 11. 30, 10. 33, 7. 49, 8. 59, 11. 60, 19. 61, 11. 63, 4, 11. 77, 3. 4, 8. 78, 3, 11. 80, 10. 94, 14. 127, 13. 130, 2. 138, 7. 155, 13. 171, 11
 urbium 15, 6. 27, 2. 33, 2. 10, 61, 13. 79, 6. 80, 15. 82, 7. 85, 17. 89, 14. 109, 5. 129, 10. 143, 10. 155, 7. 161, 15. 179, 3
 urbs 77, 4. 79, 2, 5
 urebat 55, 11
 ureretur 118, 7
 urgebat 50, 4
 urgentibus 177, 3
 urgeret 19, 3. 86, 15. 102, 9
 usi 27, 13. 108, 8
 Usipetes 183, 16
 usitarum 170, 9
 usos 173, 9
 usquam 161, 3
 usque 20, 9. 33, 5. 47, 1. 97, 11. 99, 1. 136, 12
 usquequaque 18, 13
 usu 50, 3. 95, 20
 usum 77, 14. 86, 2. 108, 11. 119, 3. 175, 15
 usus 68, 10. 79, 11. 132, 8. 179, 6. 182, 6
 utcumque 129, 11. 136, 4. 157, 3
 utebatur 6, 2. 16, 100, 15
 uter 4, 11. 59, 3
 uterentur 173, 12
 uteretur 173, 12
 uterque 47, 10
 uti 59, 10, 13
 Uticam 160, 10
 utilitas 16, 7
 utinam 183, 11. 188, 4
 utique 2, 10. 155, 10
 utraque 52, 14, 107, 1, 172, 15

utraq̃ue 162, 20
 utramque 161, 9
 utre 102, 6
 utrimque 69, 181. 161, 11. 172, 14. 176, 2
 utrique 9, 8. 52, 13. 72, 4. 75, 10. 112, 15
 utrisque 32, 2. 181, 13
 utriusque 10, 2. 55, 10. 61, 14, 21. 93, 12. 177, 11
 utro 31, 12
 utroque 166, 3
 utrosque 162, 7
 utrum 26, 9. 56, 15. 89, 6
 utrumque 150, 3. 10
 Vulcano 54, 6
 vulgo 59, 11. 75, 2. 14, 187, 13
 vulnera 38, 2. 100, 9. 144, 11
 vulneratis 10, 4
 vulnere 20, 8. 161, 2. 186, 6, 13
 vulneribus 96, 15. 165, 10
 vulneris 155, 6
 vulnerum 66, 4
 vulnus 58, 4. 116, 10
 vult 113, 6
 Vultio 154, 4
 vultibus 38, 32
 vultu 162, 14
 Vultureii 147, 5
 Vultures 5, 1
 Vulturno 139, 11
 uxor 13, 2. 14, 9. 72, 9. 78, 18. 168, 13
 uxore 28, 4
 uxores 86, 17. 94, 15
 uxoris 96, 10
 uxoris 157, 10

X

X Antippum 50, 7
 Xerxem 67, 11. 69, 9. 174, 9

Z

Z Acynthon 70, 11
 Zamam 91, 13
 Zeugma 117, 1

23 JUNO

F I N I S.

